ΣΑΝΤ ΝΤΑΡΣΑΝ ΣΙΝΓΚ

ΧΕΙΜΑΡΡΟΙ ΑΠΟ ΘΕΙΟ ΝΕΚΤΑΡ

Η ζωή, η ποίηση και τα διδάγματα μεγάλων αγίων και μυστών

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Δεκ. 2008

https://www.sos.org/el

45 175 Naperville Rd., Naperville. IL 60563
and 2 Canal Road, Vijay Nagar, Delhi 110009, India

Υπεύθυνος για την Ελλάδα :
Dr. Γαβριήλ Σιμονέτος
Email : gaby.simonetos@gmail.com
Κολοκοτρώνη 28 - Φιλοθέη - Τ.Κ. 152 37
Tel.: 6932233989

Επιστήμη της Πνευματικότητας
Email Γραμματεία : sos.satsang@gmail.com
Χαλκηδόνος 3, 11527 Athens – Greece

Science of Spirituality : **https://www.sos.org/el/**

https://www.sos.org/el

Αφιερωμένο
στο Σαουάν Σινγκ Τζι και
στο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ Τζι.

«Με κάθε αναπνοή υποκλίνομαι στο Φίλο μου,
γιατί στη Χάρη Του οφείλω τη ζωή μου.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

Με μεγάλη μου χαρά κρατώ στα χέρια μου αυτό το βιβλίο ορόσημο του Σαντ Ντάρσαν Σινγκ που έχει τίτλο «Χείμαρροι από Θείο Νέκταρ» και αναφέρεται στη ζωή, στην ποίηση και στα διδάγματα μεγάλων αγίων και μυστών. Η συλλογή των ομιλιών που περιλαμβάνονται σ' αυτό το μνημειώδες έργο παρέχει στους σπουδαστές του μυστικισμού σημαντικές πληροφορίες για το πλούσιο υπόβαθρο των μεγάλων αγίων και μυστών, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί κίνητρο και πηγή έμπνευσης για όποιον επιζητεί να βιώσει και ο ίδιος τις πνευματικές εμπειρίες που εκείνοι απέκτησαν στη διάρκεια της ζωής τους. Κάθε λέξη αυτού του βιβλίου σαγηνεύει την ψυχή του αναγνώστη και την παρακινεί να αναζητήσει το μυστικιστικό Φως που περιμένει εσωτερικά τον καθένα μας.

Αναγνωρισμένος ως ένας από τους μεγαλύτερους μυστικιστές ποιητές του κόσμου, ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ με αυτό του το έργο προσφέρει στο μυστικισμό έναν καινούριο φορέα έκφρασης. Μολονότι αυτές οι ομιλίες δόθηκαν σε πεζό λόγο, η ποίηση ξεχειλίζει μέσα από κάθε γραμμή. Έχοντας κατακτήσει τις ανώτερες κορυφές στην τέχνη της ποίησης, παρουσιάζει τις σκέψεις και τις ιδέες του με την ίδια εμπνευσμένη και απαράμιλλη μαεστρία που ανακαλύπτει κανείς, όταν διαβάζει τους στίχους του. Σ' ένα υπέροχο ταξίδι πίσω στο χρόνο, ξαναζωντανεύει το μαγευτικό περιβάλλον και τις πνευματικές εμπειρίες που βίωσαν οι μεγάλοι μύστες του παρελθόντος. Αντλώντας πληροφορίες από τα λεγόμενά τους για την πορεία που ακολούθησαν με σκοπό την αναζήτηση της αλήθειας και την τελική τους ένωση με το Θεό, μας προσκαλεί να ακολουθήσουμε κι εμείς τα βήματά τους. Τα πνευματικά τους διδάγματα φτάνουν στα αυτιά μας με απλό και σαφή τρόπο, μια και ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ παραθέτει ποικιλία παραδειγμάτων και παρομοιώσεων που προέρχονται από το σύγχρονο τρόπο ζωής. Μαθαίνοντας τα διδάγματα των μεγάλων αγίων, οι αναγνώστες αποκτούν ένα χρήσιμο οδηγό για τον τρόπο που μπορούν και οι ίδιοι να βιώσουν εσωτερικές εμπειρίες.

Ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ ήταν ένας πνευματικός ειδήμονας της επιστήμης του διαλογισμού στο εσωτερικό Φως και τον Ήχο. Μελέτησε την τέχνη του διαλογισμού στα ιερά πόδια δύο μεγάλων πνευματικών Διδασκάλων, του Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ (1858-1948) και του Σαντ Κιρπάλ Σινγκ (1894-1974), οι οποίοι δίδαξαν την Επιστήμη της Πνευματικότητας, που ονομάζεται επίσης και Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα ή Γιόγκα του Ακουστικού Ηχητικού Ρεύματος. Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο διαλογισμού, ο δόκιμος της πνευματικότητας συγκεντρώνει την προσοχή του στην έδρα της ψυχής, που εντοπίζεται ανάμεσα και πίσω από τα δύο φρύδια, και με την αμέριστη βοήθεια και καθοδήγηση του πνευματικού του Διδα-

σκάλου, καταφέρνει να δει και να ακούσει το Φως και τον Ήχο του Θεού μέσα του. Μόλις σταδιακά απορροφήσει όλο και πιο πολύ την προσοχή του στο Φως και στον Ήχο, θα μπορέσει να υψωθεί πάνω από τη σωματική συνειδητότητα και να πετάξει ψηλά στα πνευματικά βασίλεια του υπερπέραν. Αυτό το θείο ταξίδι της ψυχής έχει αφετηρία τη γήινη περιοχή και, αφού διασχίσει τα πνευματικά βασίλεια, καταλήγει στην αγκαλιά του Θεού, στην πηγή απ' όπου προήλθε. Ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ κατέληξε να γίνει ειδήμονας αυτής της επιστήμης και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ του πέρασε τον πνευματικό του μανδύα το 1974, λίγο πριν εγκαταλείψει για πάντα τη γη.

Ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ είχε το μοναδικό χάρισμα της ποιητικής γραφής και διέθετε στη φαρέτρα του την άριστη γνώση της Αγγλικής, της Ουρδικής, της Ινδικής και της Περσικής γλώσσας, η οποία τον βοηθούσε να μεταδώσει με επιτυχία τα πνευματικά διδάγματα στο κοινό τόσο της Ανατολής όσο και της Δύσης. Πλήθη μαθητών και πνευματικών αναζητητών απ' όλο τον κόσμο κατέφθαναν στο Κιρπάλ Άσραμ, στο Δελχί της Ινδίας, όπου διέμενε, για να μάθουν την τέχνη του διαλογισμού και να νιώσουν εσωτερική γαλήνη και ηρεμία. Στη διάρκεια της παραμονής τους στο Άσραμ τους έδινε οδηγίες για το διαλογισμό τους, τους μάθαινε τη σπουδαιότητα και την αναγκαιότητα της ηθικής διαβίωσης για την επιτυχία της μέγιστης δυνατής πνευματικής προόδου, έδινε συνεντεύξεις και απαντούσε σε ερωτήσεις αναζητητών, συναντούσε σε προσωπικό επίπεδο τους επισκέπτες του και έδινε αυτό που στην Ινδία ονομάζουμε *σάτσανγκ*. Σάτσανγκ είναι η πνευματική ομιλία που δίνει ένας Διδάσκαλος, με σκοπό να μας δώσει να καταλάβουμε τις βασικές αρχές και τη θεωρητική πλευρά των μυστικιστικών διδασκαλιών, αλλά ταυτόχρονα να προσφέρει στους πνευματικούς αναζητητές τη φόρτιση και την ώθηση που έχουν ανάγκη, προκειμένου να καταφέρουν να αυτοσυγκεντρωθούν στη διάρκεια του διαλογισμού τους. Οι ομιλίες που περιλαμβάνονται σ' αυτό το βιβλίο δόθηκαν στη διάρκεια τέτοιων σάτσανγκ.

Οι περισσότερες από αυτές δόθηκαν στη διάρκεια εβδομαδιαίων σάτσανγκ που πραγματοποιήθηκαν από το 1976 μέχρι το 1989. Αρχικά δόθηκαν στα Ινδικά και στα Ουρδικά, ενώ στη διάρκεια της ζωής του μεταφράστηκαν και στα Αγγλικά, για να ωφεληθεί το κοινό σ' ολόκληρο τον κόσμο. Κάποιες φορές ανέλυε ένα συγκεκριμένο θέμα ή πτυχή της πνευματικότητας και συχνά αναφερόταν σε κάποιον ύμνο ή σε επιλεγμένους στίχους από μύστες διαφόρων θρησκειών που έγραψαν γι' αυτό το θέμα. Μέσα από τις ομιλίες του αποκάλυπτε στο ακροατήριό του το μυστικιστικό μήνυμα που μας έδωσαν οι διάφοροι άγιοι και ανέσυρε στην επιφάνεια τις προφανείς ομοιότητες που κρύβονταν πίσω από τα διδάγματα τους.

Η απέραντη γνώση του για τη ζωή και τα διδάγματα αγίων από διάφορες θρησκευτικές παραδόσεις θεμελιώθηκε από τη νεαρή του ηλικία. Ο πατέρας του, ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, δέχτηκε τη συνδρομή του στη συλλογή περικοπών και στίχων από τα κείμενα πολλών αγίων για την ολοκλήρωση ενός μνημειώδους έργου που ετοίμασε υπό τις οδηγίες του δικού του Διδασκάλου, του Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ. Ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ ερεύνησε σχολαστικά τις γραφές και τα κείμενα αναρίθμητων αγίων και βρήκε πολλές αντιστοιχίες στις διδασκαλίες τους. Οι γνώσεις που αποκόμισε του επέτρεψαν να αποκτήσει πλούσιο γνωστικό υπόβαθρο,

που λειτούργησε σαν βάση, όταν αργότερα άρχισε να γράφει ποίηση εμπνευσμένη από διάφορους μύστες και αγίους. Μια από τις ποιητικές του συλλογές, με τίτλο *“Talash-e-Noor” (Η αναζήτηση του Φωτός)*, για την οποία κέρδισε το πρώτο βραβείο της Ουρδικής Ακαδημίας, περιλαμβάνει ποιήματα που βασίστηκαν στα διδάγματα αγίων απ’ όλες τις θρησκείες. Όταν ανατέθηκε στον Σαντ Ντάρσαν Σινγκ το ιερό καθήκον να συνεχίσει την αποστολή του Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, το εκτεταμένο υπόβαθρό Του στη συγκριτική μελέτη των γραφών και των αγίων του παρείχε ένα πλούσιο απόθεμα γνώσεων, από τις οποίες αντλούσε πληροφορίες στη διάρκεια των ομιλιών Του. Εμπλουτίζοντας τις ομιλίες Του με στίχους από δικά του ποιήματα, σαγήνευε τα πλήθη και τους ενέπνεε το πάθος να εξερευνήσουν τους θησαυρούς της πνευματικότητας. Κάθε ομιλία παρουσίαζε και μια άλλη πτυχή του μυστικιστικού μονοπατιού και διαφώτιζε το ακροατήριό του για τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν κι εκείνοι να πετύχουν τους ίδιους στόχους. Παρουσιάζοντας τα διδάγματα των μεγάλων αγίων, μας βοηθούσε να καταλάβουμε την αληθινή σημασία του μυστικισμού, αλλά επιπλέον μας εξηγούσε τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε κι εμείς να διαβούμε το μονοπάτι που οδηγεί στην επικοινωνία της ψυχής με την Υπερψυχή.

Εκτός από τις αναφορές του στους λιγότερο γνωστούς αγίους της Ινδίας, ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ έδωσε ομιλίες για τη Ραμπία Μπάσρι, καθώς και για αγίους της Δύσης. Έτσι, σ’ αυτό το βιβλίο περιλαμβάνονται και ομιλίες του για δυο μεγάλους Χριστιανούς μύστες, την Αγία Τερέζα της Άβιλα και τον Άγιο Ιωάννη του Σταυρού. Οι ομιλίες αυτές δόθηκαν στα Αγγλικά, στη διάρκεια των παγκόσμιων περιοδειών του το 1986 και το 1989. Τον ενδιέφερε ιδιαίτερα να μελετάει τα διδάγματα των αγίων και να ανακαλύπτει τον κοινό πυρήνα που συνδέει τα μηνύματά τους. Ήθελε, στις ομιλίες που έδινε στη διάρκεια των περιοδειών Του, να χρησιμοποιεί όρους που να είναι κατανοητοί από τους ανθρώπους. Από τα γραπτά των μυστών που ήταν γνωστοί σ’ αυτούς, αντλούσε ιδέες με τις οποίες ήταν εξοικειωμένοι, προκειμένου να τους βοηθήσει να αποσαφηνίσουν το αντικείμενο του μυστικισμού. Έτσι, όταν επισκεπτόταν τη Γερμανία, οι αναφορές του αφορούσαν Γερμανούς φιλοσόφους και μύστες, στις Γαλλόφωνες χώρες αναφερόταν σε Γάλλους συγγραφείς και στοχαστές, ενώ στις Ισπανόφωνες χώρες αναφερόταν στην Αγία Τερέζα της Άβιλα και στον Άγιο Ιωάννη του Σταυρού, οι οποίοι ήταν πασίγνωστοι σ’ αυτές τις χώρες. Το κοινό χαιρόταν να μαθαίνει το κρυφό μήνυμα των στίχων τους και προς μεγάλη του τέρψη διαπίστωνε ότι θα μπορούσε να βιώσει τις πνευματικές εμπειρίες της Αγίας Τερέζας και του Αγίου Ιωάννη, αν μάθαινε την τέχνη του διαλογισμού.

Οι ομιλίες έχουν μπει σε σειρά με βάση τη χρονική περίοδο που έζησαν οι άγιοι. Εξαίρεση αποτελεί η Ραμπία Μπάσρι, η οποία αναφέρεται μετά τον Μπάμπα Φαρίντ, το Ναμντέβ και το Ράβι Ντας, που έχουν μπει πρώτοι, μιας και το περιεχόμενο αυτών των ομιλιών αποτελεί κατά κάποιο τρόπο μια εισαγωγή στην πνευματικότητα και βοηθάει τους αναγνώστες να κατανοήσουν καλύτερα μερικά από τα βασικά νοήματα του μυστικισμού. Κάθε κεφάλαιο αρχίζει με τους στίχους στους οποίους βασίστηκε η ομιλία και στη συνέχεια ακολουθούν μερικά σύντομα βιογραφικά στοιχεία από τη ζωή και το έργο του αγίου, τα οποία παράθετε στη

διάρκεια του σάτσανγκ. Κάθε ομιλία είναι χωρισμένη σε επιμέρους ενότητες με τη δικιά τους επικεφαλίδα, όπου περιλαμβάνονται οι στίχοι και τα σχόλια που τους συνοδεύουν. Κατά συνέπεια, το βιβλίο μπορεί να διαβαστεί από την αρχή μέχρι το τέλος ή μπορούμε να διαβάσουμε επιλεγμένους στίχους με τα αντίστοιχα σχόλιά τους σαν μια ενότητα που περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη ιδέα.

Το βιβλίο αυτό είναι ένα πόνημα στο οποίο ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ αφιέρωσε πολλά χρόνια δουλειάς και άφησε οδηγίες για την ολοκλήρωσή του, πριν εγκαταλείψει για πάντα τον κόσμο, στις 30 Μαΐου του 1989. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα το Δρα Βίνοντ Σένα, το Δρα Τζέι Λίνκσμαν, την κ. Ρίκι Λίνκσμαν, τον κ. Ρ.Κ. Τζέιν, τον κ. Ι.Ρ. Μάλικ και τον κ. Σ.Π. Σάχνι για την πολύτιμη βοήθειά τους στην ολοκλήρωση αυτού του έργου.

Ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ επιθυμούσε βαθύτατα να μεταφέρει το μήνυμα και την ποίηση αυτών των μεγάλων αγίων στη Δύση. Αισθανόταν ότι οι άνθρωποι στη Δύση δε γνώριζαν παρά ελάχιστους μεγάλους μύστες της Ανατολής και ήθελε να τους βοηθήσει να εξοικειωθούν με τον απύθμενο θησαυρό των διδαγμάτων κάποιων λιγότερο φημισμένων αγίων. Επιπλέον, έλπιζε ότι οι αναγνώστες του θα αντλούσαν κουράγιο και δύναμη, όταν μάθαιναν ότι η πνευματική φώτιση είναι εφικτή σε κάθε εποχή και κάθε τόπο. Η φώτιση δεν είναι αποκλειστικό προνόμιο μόνο μιας διαλεχτής ομάδας ανθρώπων, αλλά αντίθετα είναι κάτι που μπορεί να το βιώσει ο καθένας μας.

Ευρύτατα αναγνωρισμένος και βραβευμένος για την μυστικιστική του ποίηση, ο Σαντ Ντάρσαν Σινγκ μέσα απ’ αυτό το έργο μας επιτρέπει να δούμε το μυστικισμό από νέα σκοπιά. Εύχομαι, λοιπόν, οι αναγνώστες αυτού του βιβλίου να βρουν την έμπνευση που θα τους ωθήσει να ερευνήσουν την πνευματική επιστήμη, ώστε και οι ίδιοι να μπορέσουν να βιώσουν τους χείμαρρους από το θείο Νέκταρ που ρέει μέσα μας.

Σαντ Ρατζίντερ Σινγκ Τζι
Ιούλιος 1993

ΜΠΑΜΠΑ ΦΑΡΙΝΤ

Ποίηση του Μπάμπα Φαρίντ

Ω Φαρίντ, έχω δει τη μοίρα των ματιών,
που κράτησαν άλλοτε τον κόσμο σκλαβωμένο.
Στα μάτια εκείνα τα ευαίσθητα,
που κάποτε δυσανασχέτησαν σε κολλυρίου άγγιγμα,
τις φωλιές τους χτίζουν τώρα τα πουλιά.
Δίχως τον Κύριό μου κυλά το βράδυ
και του κορμιού μου η κάθε ίνα σφαδάζει από πόνο.
Σαν τι νόημα να 'χει η ζωή για κείνην,
που ποτέ της δε γνώρισε της αγάπης τις χάρες;
Ω μαύρο μου αηδόνι μου, γιατί 'σαι τόσο μαύρο;
"Στου χωρισμού την αγωνία, τα φτερά με μαύρο χρώμα έβαψα,
στη λάβα της φωτιάς της αφέθηκα και τα 'καψα!"
Μα σαν Αυτός μάς σπλαχνιστεί,
μαζί Του δυνατό θα 'ναι να ενωθούμε.
Ω Φαρίντ, αν είσαι σοφός, για κανέναν
λόγο κακό μην ξεστομίσεις.
Μέσα σου κοίτα κι όλου του κόσμου το κακό
εκεί θα το βρεις.
Ω Φαρίντ, με νερό και ξερό ψωμί να ευχαριστιέσαι!
Σε πειρασμό να σε βάλει το νου ποτέ μην τον αφήσεις,
το βούτυρο σαν κοιτά στο ψωμί των άλλων.
Ω Φαρίντ, νόμιζα πως μονάχα εγώ πονούσα!
Μα σαν ψηλά ανέβηκα κι αγνάντεψα.
Την αγωνία αντίκρισα σε κάθε σπίτι,
τον κόσμο ολάκερο στις φλόγες παραδομένο.
Το πουλί της ζωής δεν είν' παρά επισκέπτης
στου κόσμου το περβόλι.
Το ταμπούρλο ηχεί από το χάραμα,
την αναχώρηση απ' εδώ σημαίνοντας,
για το μεγάλο ταξίδι ετοιμάσου.

Λίγα Λόγια για τον Μπάμπα Φαρίντ

Ο Φαριντουντίτ Μασούντ, ευρύτερα γνωστός ως Μπάμπα Φαρίντ, ανήκει στους πρώτους Σούφι* αγίους της Ινδίας που τα γραπτά τους διασώθηκαν και έφτασαν στα χέρια μας. Η άριστη γνώση και η δεξιοτεχνία με την οποία χειριζόταν τη γλώσσα Παντζάμπι* ήταν τόσο μεγάλη που, όταν διαβάζουμε σήμερα τους στίχους του, οκτώ αιώνες περίπου αργότερα από τότε που γράφτηκαν, μοιάζει σαν ο χρόνος να μην πέρασε από πάνω τους. Τρεις αιώνες περίπου μετά το θάνατο του Μπάμπα Φαρίντ, ένας από τους πνευματικούς του διαδόχους, ο Σεΐχης Αβραάμ, που είναι γνωστός και ως Φαρίντ ο δεύτερος, αντάλλαξε απόψεις για τις συνθέσεις του Μπάμπα Φαρίντ με τον Γκουρού Νάνακ, τον πρώτο από τους δέκα Γκουρού των Σιχ*. Ο Γκουρού Νάνακ, μεγάλος ποιητής και ο ίδιος, αναγνώρισε αμέσως το πνευματικό μεγαλείο που αναδυόταν από τους στίχους του Μπάμπα Φαρίντ και φρόντισε να κρατήσει αντίγραφό τους. Όταν ο Γκουρού Αρτζάν Ντεβ, ο πέμπτος Διδάσκαλος στη σειρά διαδοχής του Γκουρού Νάνακ, μάζεψε υλικό για τη δημιουργία του *«Γκουρού Γκράνθ Σαχίμπ»**, τις ιερές γραφές των Σιχ, που είναι γνωστές και ως *Γκουρμπάνι*,* συμπεριέλαβε σ' αυτό τα ντόχα (δίστιχα) του Μπάμπα Φαρίντ. Το γεγονός, λοιπόν, ότι οι στίχοι του Μπάμπα Φαρίντ διασώθηκαν μέχρι τις μέρες μας, το οφείλουμε στις ιερές γραφές των Σιχ.

Οι πρόγονοι του Μπάμπα Φαρίντ έζησαν στο Αφγανιστάν. Ο πατέρας του, ο Σεΐχης Τζαμαλουντίν, που ήταν ανιψιός του Μαχμούτ, του Σουλτάνου του Γκαζνί, μετοίκησε στην Ινδία, για να βρει εκεί μια καλύτερη τύχη. Αρχικά εγκαταστάθηκε στη Λαχώρη, όπου παρέμεινε λίγα χρόνια, και στη συνέχεια μετοίκισε στο Κάτβαλ, στην περιφέρεια του Μουλτάν. Εκεί γεννήθηκε και ο Μπάμπα Φαρίντ. Κάποιοι μελετητές ισχυρίζονται ότι ο άγιος έζησε από το 1175 μέχρι το 1263, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι οι σωστές χρονολογίες είναι 1173-1265 ή 1266.

Αν μελετήσουμε προσεκτικά τους βίους των αγίων, θα διαπιστώσουμε ότι η μητέρα καθενός διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και των ιδανικών του. Η μητέρα του Μπάμπα Φαρίντ ήταν εξαιρετικά φιλεύσπλαχνος και συμπονετικός άνθρωπος και έζησε σύμφωνα με τις επιταγές του Ισλάμ*. Ποτέ δεν παρέλειπε τις προσευχές της και πάντοτε έβρισκε τρόπους να ενθαρρύνει και το γιο της να κάνει το ίδιο. Έκρυβε λόγου χάρη καραμέλες κάτω από το χαλί της προσευχής του παιδιού της και μόλις ο μικρός Φαρίντ τέλειωνε τις επικλήσεις του, σήκωνε το χαλί και έπαιρνε την καραμέλα του, θεωρώντας ότι αυτή ήταν η επιβράβευσή που του πρόσφερε ο Κύριος. Ωστόσο, κάποια μέρα η μητέρα του ξέχασε να βάλει την καραμέλα κάτω από το χαλί του και μπορεί κανείς να φανταστεί την ταραχή της, όταν είδε το γιο της να πέφτει στα γόνατα για προσευχή. Ήταν σίγουρη πως, όταν το παιδί θα τέλειωνε την προσευχή του και θα σήκωνε το χαλί, θα ανα-

κάλυπτε το κόλπο της. Αγωνιούσε, λοιπόν, για τις επιπτώσεις που θα είχε αυτό στην πίστη του. Όταν όμως είδε τον Μπάμπα Φαρίντ να σηκώνει το χαλί, όπως έκανε συνήθως, και να βρίσκει την καραμέλα του, έμεινε έκπληκτη.

Η παράδοση λέει ότι εξαιτίας αυτού του θαύματος ο Μπάμπα Φαρίντ απέκτησε το προσωνύμιο *Σακαργκάτζ*, που επί λέξη σημαίνει *«η αποθήκη της ζάχαρης»*. Υπάρχουν, βέβαια, και άλλες ιστορίες στις οποίες αποδίδεται η προέλευση αυτού του ονόματος. Ένας θρύλος αναφέρει ότι στα νιάτα του ο Μπάμπα Φαρίντ ζούσε σύμφωνα με τις πιο αυστηρές επιταγές που όριζε ο Ισλαμικός νόμος στη διάρκεια του Ραμαζανιού*. Λένε, λοιπόν, ότι κάποτε, όταν ένιωσε σαν να πέθαινε από την πείνα, βγήκε έξω από το σπίτι του και έβαλε μια πέτρα στο στόμα του, η οποία αμέσως μεταμορφώθηκε σε καραμέλα. Τέλος, μία άλλη ιστορία αναφέρει ότι, μόλις ο Μπάμπα Φαρίντ μυήθηκε από τον Χόντζα Κουτουμπουντίν Μπακτιάρ Κάκι, ο Διδάσκαλός του προέβλεψε ότι ο Μπάμπα Φαρίντ θα είναι γλυκός σαν καραμέλα. Η τελευταία αυτή εκδοχή μοιάζει να είναι η πιθανότερη για την προέλευση του προσωνυμίου Σακαργκάτζ.

Από παιδί ακόμα ο Μπάμπα Φαρίντ έδειξε αξιοζήλευτες ικανότητες. Σε σύντομο χρόνο έμαθε το Κοράνι απέξω και μπορούσε να διαβάζει Αραβικά και Περσικά. Λαμβάνοντας υπόψη τους τις ασυνήθιστες ικανότητές του, οι γονείς του τον έστειλαν στην πόλη του Μουλτάν, για να συνεχίσει εκεί τις σπουδές του. Στο μέρος αυτό γνώρισε το Χάζρατ Κάκι, όταν ο άγιος επισκέφτηκε κάποτε την πόλη. Η πρώτη παρόρμηση του Μπάμπα Φαρίντ ήταν να παρατήσει τις σπουδές του και να ακολουθήσει το Σούφι άγιο στο Δελχί. Όμως ο Χάζρατ Κάκι επέμεινε να ολοκληρώσει πρώτα τις σπουδές του. Υπακούοντας στην εντολή που του έδωσε ο Διδάσκαλός του, ο Μπάμπα Φαρίντ, αφού πρώτα τελειοποίησε τις γνώσεις του, όσον αφορά τις ιερές γραφές της παράδοσής του, μετοίκησε από το Μουλτάν στο Καντάρ και από κει στη Βαγδάτη. Όπου κι αν πήγαινε αναζητούσε τη συντροφιά μορφωμένων ανθρώπων. Στη Βαγδάτη, η ικανότητά του στην έρευνα και στο σχολιασμό των γραφών αναγνωρίστηκε ευρέως και, με την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής του, τού απονεμήθηκε το «Τουρμπάνι της Τιμής», μια διάκριση που απονέμεται στους λόγιους της Ανατολής και είναι το αντίστοιχο με την «Ακαδημαϊκή Τήβεννο» που δίνεται στη Δύση.

Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του ο Μπάμπα Φαρίντ πήγε στο Δελχί, για να μαθητεύσει στα πόδια του Χάζρατ Κάκι. Εκεί έλαβε την πλήρη μύηση και αφοσιώθηκε στις πιο αυστηρές πνευματικές πειθαρχίες που θα μπορούσε κανείς να περιμένει από έναν πνευματικό μαθητή. Ανάμεσα στις διάφορες ασκήσεις η πιο δύσκολη ήταν αναμφίβολα η *τσίλα-α-μακούς*, όπως ονομαζόταν, κατά την οποία έδεναν αρχικά τα πόδια του μαθητή με ένα σκοινί και τον κρεμούσαν ανάποδα από ένα δέντρο. Στη συνέχεια, άφηναν σιγά σιγά το σχοινί να χαμηλώσει, μέχρι το σώμα του δόκιμου να χωθεί μέσα σε ένα λάκκο που είχαν σκάψει στο έδαφος, και σ' αυτήν τη θέση ο μαθητής ήταν υποχρεωμένος να διαλογίζεται στον Κύριο αδιάλειπτα, από την αυγή μέχρι το σούρουπο. Η διάρκεια της άσκησης ήταν σαράντα ημέρες. Η άσκηση αυτή ήταν τόσο σκληρή, απαιτητική και δύσκολη, ώστε ελάχιστοι μόνο κατάφερναν να την ολοκληρώσουν με επιτυχία και οι πνευματικοί Διδάσκαλοι δίσταζαν να επιτρέψουν στους μαθητές τους να ασχοληθούν μ' αυτήν.

Την εποχή που ο Μπάμπα Φαρίντ εξασκούσε την τσίλα, ο Διδάσκαλος του ίδιου του Χάζρατ Κάκι, ο Μοϊμουντίν Κίστι, τον επισκέφτηκε στο Δελχί. Όταν συναντιούνται δυο άγιοι, το θέαμα προκαλεί τη ζήλια ακόμη και των θεών. Η αγάπη που ρέει ανάμεσά τους δεν μπορεί να συγκριθεί με τίποτα, ούτε μπορεί να περιγραφεί με τους όρους που χρησιμοποιούμε, για να περιγράψουμε τις συνηθισμένες ανθρώπινες σχέσεις. Ο Κίστι ευλόγησε όλους τους μαθητές του Χάζρατ Κάκι που έτυχε να βρίσκονται εκείνη την ώρα εκεί και ρώτησε αν υπήρχαν και άλλοι. Ο Χάζρατ Κάκι έκανε ιδιαίτερη μνεία στον Μπάμπα Φαρίντ και πληροφόρησε τον Κίστι ότι ο μαθητής του ασχολιόταν με την πιο δύσκολη απ' όλες τις ασκήσεις των Σούφι. Μόλις το άκουσε, ο Κίστι ζήτησε να τον δει. Οι δυο άγιοι πήγαν εκεί όπου ο Μπάμπα Φαρίντ κρεμόταν ανάποδα, όπως αιωρείται το παιδί στην κοιλιά της μητέρας του, και κάθισαν δίπλα του, δεξιά και αριστερά του, και προσευχήθηκαν στο Θεό: *«Ω Κύριε! Εύχομαι αυτός ο δούλος Σου να γίνει δεκτός από Εσένα και να απαριθμείται μεταξύ των αγίων Σου».* Λέγεται ότι αυτή η προσευχή βρήκε αμέσως ανταπόκριση από τους ουρανούς και ανακοινώθηκε ότι ο Μπάμπα Φαρίντ θα ήταν ο σωτήρας της εποχής του.

Ως μαθητής ο Μπάμπα Φαρίντ επέδειξε εξαιρετική αφοσίωση και υπάρχουν πολλές ιστορίες που απεικονίζουν το ζήλο με τον οποίο υπηρέτησε τον *Μουρσίντ* ή αλλιώς το Διδάσκαλό του. Όπως λέγεται, ο ίδιος ο Μπάμπα Φαρίντ είχε αναλάβει να εξυπηρετεί όλες τις ανάγκες του Διδασκάλου του. Η μέρα του Μπάμπα Φαρίντ ξεκινούσε με τις απαραίτητες ετοιμασίες για το μπάνιο του Χάζρατ Κάκι. Το χειμώνα όμως αυτό δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Εκείνο τον καιρό δεν υπήρχαν σπίρτα ή αναπτήρες, γι' αυτό και σκεπάζανε από βραδύς τη φωτιά με στάχτη και την άφηναν να σιγοκαίει και το πρωί την άναβαν, για να μπορέσουν να ζεστάνουν το νερό. Κάποια φορά, όταν νωρίς το πρωί ο Μπάμπα Φαρίντ πήγε να ανάψει τη φωτιά, διαπίστωσε με λύπη ότι η βραδινή θύελλα είχε σβήσει τα κάρβουνα. Κίνησε τότε για την πόλη, για να ζητήσει από κάποιον λίγη χόβολη, ώστε να ανάψει μια νέα φωτιά. Πήγε από σπίτι σε σπίτι, αλλά στάθηκε άτυχος. Τελικά, έφτασε στο σπίτι μιας πόρνης, που ήταν το μόνο σπίτι όπου η φωτιά έκαιγε ακόμα. Όπως αναφέρει ο μύθος, ο Μπάμπα Φαρίντ ήταν πανέμορφος άντρας και η πόρνη είχε κάποτε εκδηλώσει το ενδιαφέρον της γι' αυτόν. Εκείνος όμως είχε δείξει αδιαφορία. Η πόρνη, λοιπόν, είδε σ' αυτό το γεγονός την ευκαιρία που επιζητούσε, για να πάρει το αίμα της πίσω. Του είπε ότι θα του έδινε λίγα αναμμένα κάρβουνα με αντάλλαγμα το ένα του μάτι. Τότε, ο Μπάμπα Φαρίντ τράβηξε από την τσέπη του ένα μικρό σουγιά και έβγαλε το μάτι του. Αφού το τοποθέτησε μπροστά της, πήρε τα κάρβουνα και έφυγε. Για να κρύψει την απώλεια του ματιού του, έδεσε το τουρμπάνι του πολύ σφιχτά γύρω από το μέτωπό του, άναψε με τα κάρβουνα τη φωτιά, ζέστανε το νερό και ενημέρωσε το Διδάσκαλό του ότι το μπάνιο του ήταν έτοιμο. Ο Κάκι τον ρώτησε γιατί κάλυψε με το τουρμπάνι του το ένα του μάτι και ο Φαρίντ, ψιθυρίζοντας σχεδόν, του είπε: *«ankh aa gayi hai»*, που είναι μια φράση που χρησιμοποιούν στο Παντζάμπ, για να περιγράψουν το πονεμένο ή ερεθισμένο μάτι και κατά λέξη σημαίνει: *«ήρθε το μάτι μου».* Λίγο αργότερα ο Χάζρατ Κάκι τον ξαναρώτησε, για να πάρει την ίδια απάντηση. Όταν τέλειωσε το μπάνιο του και βγήκε από το νερό, ο Διδάσκαλος επανάλαβε την ίδια ερώτηση για πολλοστή φορά, αλλά και πάλι

έλαβε την ίδια απάντηση. Ο Χάζρατ Κάκι τον χτύπησε τότε στο μέτωπο και του είπε: *«Ναι, πράγματι ήρθε το μάτι σου!»* Ξαφνικά, το τουρμπάνι λύθηκε και, ω του θαύματος, το μάτι ήταν στη θέση του. Προσφέροντας υπηρεσίες με απόλυτη αφοσίωση στο Διδάσκαλό του, ο Μπάμπα Φαρίντ ευλογήθηκε τελικά με την ένωσή του με τον Κύριο.

Ο Σουλτάνος Γκιασουντίν Μπαλμπάν του Δελχί πάντρεψε την κόρη του, τη Χαζάρα Μπάνο, με τον Μπάμπα Φαρίντ. Παρότι ο Μπάμπα Φαρίντ, από την πλευρά του πατέρα του, είχε βασιλική καταγωγή και παντρεύτηκε πριγκίπισσα, έζησε μια απλή και λιτή ζωή. Το καλοκαίρι τύλιγε ένα λεπτό ύφασμα γύρω από τη μέση του και το χειμώνα φορούσε ένα μάλλινο χιτώνιο. Η γενναιοδωρία του ήταν τόσο μεγάλη, που πρόσφερε ό,τι είχε και δεν είχε. Όταν κάποιος που βρισκόταν σε ανάγκη του χτυπούσε την πόρτα, ποτέ δεν έφευγε με άδεια χέρια. Όποτε τον επισκεπτόταν κάποιος άρρωστος, συχνά θεραπευόταν. Δε δεχόταν προσφορές και ελεημοσύνες και έβγαζε τα προς το ζην πλέκοντας καλάθια. Αν υπήρχε κάτι που απέφευγε, αυτό ήταν οι τιμές που ο κόσμος ήθελε να του αποδίδει. Έζησε κάποια περίοδο στο Χάνσι, καθώς και στο πατρικό του στο Κάτβαλ. Και στα δύο μέρη όμως ο αριθμός των ανθρώπων που πήγαιναν να τον δουν αυξανόταν με ραγδαίο ρυθμό. Αναγκάστηκε, λοιπόν, να μετακομίσει στο χωριό Ατζοντάν, σε αναζήτηση λίγης ηρεμίας και απομόνωσης. Όμως, όσο κι αν ο ίδιος απέφευγε την αυτοπροβολή, η φήμη του δεν αργούσε να εξαπλωθεί στα γύρω χωριά. Τη στιγμή που ετοιμαζόταν να φύγει και από το Ατζοντάν είδε σε όραμα να παίρνει την εντολή να ανοίξει τις πύλες της Πνευματικότητας στο κοινό, και πράγματι έτσι έκανε. Ό,τι είχε το μοιραζόταν με τους γύρω του και η μακροχρόνια παραμονή του στον κόσμο αποτέλεσε ένα μεγάλο έπος αγάπης και διακονίας. Ζούσε κοντά στον απλό λαό και προτιμούσε τη ζωή των απλών ανθρώπων. Στο Παρκ Πάτον, στο Δελχί, εγκατέλειψε το φυσικό κόσμο, για να επιστρέψει στην Ουράνια Κατοικία του.

Ένας από τους πιο μορφωμένους και πολυταξιδεμένους ανθρώπους του καιρού του, ο Μπάμπα Φαρίντ προτιμούσε να χρησιμοποιεί απλά λόγια και αντλούσε εικόνες και παραστάσεις από τις πιο συνηθισμένες ασχολίες της ζωής της υπαίθρου, για να μεταδώσει τα μηνύματά του. Έγραψε τα ποιήματά του με τη μορφή δίστιχων ή ντόχα, όπως λέγονται στην Ινδία. Κάθε *ντόχα* αποτελεί μιαν αυτοτελή ενότητα και είναι πράγματι αξιοθαύμαστο πόσα νοήματα μπορούσε να συμπυκνώσει μέσα σε λίγες μόνο λέξεις.

Η Εφήμερη Φύση του Σώματός μας

Ω Φαρίντ, έχω δει τη μοίρα των ματιών,
που κράτησαν άλλοτε τον κόσμο σκλαβωμένο.
Στα μάτια εκείνα τα ευαίσθητα,
που κάποτε δυσανασχέτησαν στου κολλυρίου το άγγιγμα,
τις φωλιές τους χτίζουν τώρα τα πουλιά.

Μπαμπα Φαρίντ

Ο κόσμος έχει πλούσιους θησαυρούς και ομορφιές που κλέβουν την καρδιά μας. Μπορεί να πιστεύουμε ότι αυτές είναι διαχρονικές και αναλλοίωτες, όμως όλα υπόκεινται στη φθορά του χρόνου. Με πόση γλαφυρότητα στ' αλήθεια ο Μπάμπα Φαρίντ παρουσιάζει το μέγεθος της αγάπης που τρέφουμε για το ανθρώπινο σώμα και την ομορφιά του! Μας υπενθυμίζει ότι η φυσική ομορφιά, που τόσο πολύ τη λατρεύουμε, και το σώμα, που τόσο πολύ το αγαπάμε, είναι πεπερασμένα και μια μέρα θα χαθούν. Μόνον η ψυχή που κατοικεί μέσα μας είναι άπειρη και δεν υπόκειται στις διακυμάνσεις του χρόνου. Εντούτοις, είναι απίστευτη η εκτίμηση που τρέφουμε για τη φυσική ομορφιά. Όσοι και όσες τη διαθέτουν συμπεριφέρονται λες και είναι το λιγότερο θεοί. Σκεφτείτε μόνο πόσο χρόνο αφιερώνουμε στον καλλωπισμό μας και στην προσπάθεια να βελτιώσουμε τη φυσική μας εμφάνιση. Τι χάσιμο χρόνου στ' αλήθεια, αν αναλογιστεί κανείς ότι το σώμα δεν είναι τίποτ' άλλο από ένα νοικιασμένο σπίτι, που μια μέρα θα κληθούμε να το παραδώσουμε! Ανεξάρτητα από το χρόνο που έχει παραχωρηθεί στον καθένα μας, παραμένει αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι θα έρθει κάποτε η μέρα που θα απαλλάξουμε το σώμα από την παρουσία μας.

Η Περσική γλώσσα χρησιμοποιεί μιαν πολύ εκφραστική λέξη για το θάνατο. Η λέξη αυτή είναι ιντακάλ, που σημαίνει «αλλαγή ή μετάβαση». Ο θάνατος δεν είναι άλλο παρά η μετακόμιση από ένα μισθωμένο σπίτι σε ένα άλλο. Το πέπλο όμως της μάγια, ή αλλιώς της ψευδαίσθησης, είναι τόσο παχύ, που φτάνουμε στο σημείο να πιστεύουμε ότι δεν υπάρχει τίποτ' άλλο πέρα απ' αυτό το σώμα και καταλήγουμε μάλιστα να ταυτιστούμε μαζί του. Έχουμε ξεχάσει ότι στην πραγματικότητα είμαστε ψυχές.

Σε αυτούς τους στίχους ο Μπάμπα Φαρίντ μας λέει ότι γνώρισε μια γυναίκα απίστευτου κάλους, η οποία απ' όπου περνούσε έκανε με την ομορφιά της τις καρδιές να σκιρτούν και κανείς δεν μπορούσε να τραβήξει τα μάτια του από πάνω της. Η ίδια θαρρούσε ότι ήταν ωραιότερη και από τα αστέρια ακόμα και ότι ο Θεός εξάντλησε όλες τις χάρες Του, για να την πλάσει. Παρόλα αυτά, ποια ήταν η κατάληξη αυτής της ομορφιάς; Τα μάτια, που ήταν τόσο ευαίσθητα, ώστε δυσανασχετούσαν ακόμη και στο άγγιγμα του κολλυρίου, είναι τώρα πια ο τόπος όπου τα πουλιά χτίζουν τις φωλιές τους. Αυτό το σώμα, όσο όμορφο κι αν είναι, δεν είναι παρά μια χοντροκομμένη μαριονέτα, που τη συνθέτουν πέντε στοιχεία. Κι όμως, καμαρώνουμε για τη χονδροειδή μας εμφάνιση σαν να ήταν φτιαγμένη από τα πιο ακριβά υλικά! Η αλήθεια όμως είναι ότι ψυχή αποτελεί το μόνο εκλεπτυσμένο υλικό που διαθέτουμε. Ο Μπάμπα Φαρίντ, λοιπόν, μας υπενθυμίζει σ' αυτό το σημείο την αντίθεση μεταξύ σώματος και ψυχής.

Όλα όσα ανήκουν στον κόσμο είναι πεπερασμένα και κάποια στιγμή πεθαίνουν. Γι' αυτό κι εμείς πρέπει να τιμάμε το καθετί ανάλογα με την αξία του. Αν, λοιπόν, τα αντικείμενα του κόσμου είναι πεπερασμένα, εμείς γιατί τους συμπεριφερόμαστε σαν να είναι διαχρονικά; Ο μεγάλος πνευματικός Διδάσκαλος Σαντ Κιρπάλ Σινγκ Τζι Μαχαράτζ (1894-1974) εξηγούσε με επιστημονικό τρόπο το λόγο για τον οποίο

συμβαίνει αυτό. Έλεγε ότι τα πάντα σ' αυτόν τον κόσμο βρίσκονται σε κίνηση. Ακόμα κι εμείς οι ίδιοι, τα στοιχεία δηλαδή που συγκροτούν το σώμα μας, βρισκόμαστε σε διαρκή κίνηση. Όταν δυο αντικείμενα κινούνται με την ίδια ταχύτητα προς την ίδια κατεύθυνση μεταξύ τους μοιάζουν ακίνητα. Αυτός είναι ο λόγος που αποτυγχάνουμε να αντιληφθούμε την εφήμερη φύση του κόσμου. Το γεγονός ότι, ενώ τα πάντα γύρω μας κινούνται, εμείς τα βλέπουμε ακίνητα είναι μάγυα ή ψευδαίσθηση.

Αν αναλύσουμε με πολύ προσοχή τη φύση της ζωής, θα διαπιστώσουμε ότι μόνο δύο πράγματα παραμένουν αναλλοίωτα και δεν υπόκεινται στη φθορά. Αυτά είναι η ψυχή και ο Λόγος του Θεού ή Νάαμ. Αν θέλουμε να καμαρώνουμε για κάτι, ας είναι για κάτι αθάνατο, για κάτι άπειρο, για κάτι άφθαρτο και αναλλοίωτο, για κάτι που μένει ανέπαφο στη ροή του χρόνου. Η πρώτιστη υποχρέωσή μας είναι να σώσουμε την ψυχή μας από την τραχύτητα και τη νωθρότητα του υλικού κόσμου. Η ψυχή μας είναι κάτοικος των Ουρανών και γι' αυτό πρέπει να επιστρέψει στην αληθινή της Εστία, στην αληθινή της Πατρίδα. Αλλά με ποιον τρόπο μπορούμε να το καταφέρουμε; Αυτό μπορεί να γίνει, όταν πάμε σε κάποιον που να έχει ο ίδιος γλιτώσει την ψυχή του από την απατηλότητα του κόσμου και να την έχει ενώσει με το Δημιουργό της.

Μόλις η ψυχή γευτεί έστω και μια σταγόνα αθάνατης αγάπης, θα νιώσει αιώνια μέθη και γαλήνη. Με το δικό του απαράμιλλο τρόπο ο Μπάμπα Φαρίντ μας εξηγεί την ανάγκη να υπερβούμε το σώμα. Για να το πετύχουμε, οφείλουμε να ψάξουμε για έναν *«μεθυσμένο από Θεό»* Άγιο, που θα μας ανυψώσει με μια και μόνο ματιά Χάρης ή ντάρσαν, όπως λέγεται. Η ψυχή μας είναι ομοούσια με το Θεό και ο προορισμός μας στη ζωή θα πρέπει να είναι το να γνωρίσουμε και να βιώσουμε την Αρχή της Ζωής μέσα μας. Δυστυχώς όμως χάνουμε τον καιρό μας στη γοητεία που ασκούν τα αντικείμενα του εξωτερικού κόσμου. Πρέπει να εσωστρέψουμε την προσοχή μας και να εισέλθουμε στους εσωτερικούς κόσμους. Αυτό μπορούμε να το πετύχουμε μόνο, αν ζητήσουμε τη συνδρομή ενός αγίου που έχει συγχωνευτεί με την Υπερψυχή. Στην πραγματικότητα όμως δεν είμαστε εμείς που πάμε να τον συναντήσουμε, αλλά εκείνος που μας διαλέγει και μας παίρνει μαζί του στην κατοικία του Πατέρα μας. Ένα τέλειο ον, που εκπέμπει το Φως του Θεού και πλημμυρίζει από τη Μουσική των Σφαιρών, μπορεί να μας δώσει τη δυνατότητα να υπερβούμε το σώμα, να διασχίσουμε τις εσωτερικές περιοχές των Άστρων, του Ήλιου και της Σελήνης, να συγχωνευτούμε μαζί του, να ταξιδέψουμε μέσα από τις πνευματικές περιοχές και τελικά να ενωθούμε με τον Παντοδύναμο.

Ο Χωρισμός από τον Αγαπημένο

Δίχως τον Κύριό μου κυλά το βράδυ
και του κορμιού μου η κάθε ίνα σφαδάζει από τον πόνο.
Σαν τι νόημα να 'χει η ζωή για κείνη,
που ποτέ της δε γνώρισε της αγάπης τις χάρες;

Μπάμπα Φαρίντ

Χρησιμοποιώντας ένα καθημερινό παράδειγμα, ο Μπάμπα Φαρίντ προσπαθεί να εκφράσει την αγωνία του χωρισμού από το Θεό, από τον Αγαπημένο του. Πόσο οξύς και αιχμηρός είναι στ' αλήθεια αυτός ο πόνος! Πόσο βαθιές οι πληγές που αφήνει και πόσο έντονη η αγωνία που τον συνοδεύει! Ο ποιητής μπαίνει στη θέση κάποιας που έχει χωριστεί από τον αγαπημένο της. Αρχικά βρίσκεται κοντά του όλη την ώρα και σε στιγμές σαν κι αυτές μοιάζει σαν να πετάει στα ουράνια. Μα σαν τον αποχωριστεί, έστω και για μια νύχτα, η νύχτα αυτή κυλάει μαρτυρικά.

Μ' αυτή την εικόνα ο Μπάμπα Φαρίντ μοιάζει να σκιαγραφεί τη δική του κατάσταση. Είναι σαν να λέει: *«Έχω συνηθίσει να ζω στην αγκαλιά του Κυρίου μου. Μα σαν χωριστώ απ' Αυτόν, νιώθω σαν να με έχουν πετάξει στην κόλαση και κάθε άρθρωση του κορμιού μου σφαδάζει από τον πόνο. Είχα συνηθίσει να είμαι ενωμένος μαζί Του εσωτερικά, να ακούω τη Μουσική των Σφαιρών και να ατενίζω το θείο Φως. Απόψε όμως στερούμαι την εσωτερική μακαριότητα και το λιμανάκι μου μετατράπηκε σε εφιάλτη. Χωρίστηκα από τον Πολυαγαπημένο μου και κάθε κύτταρο του κορμιού μου υποφέρει. Το σώμα μου σπαρταράει από την αγωνία και τα μάτια μου μουσκέψαν από τα δάκρια. Η καρδιά μου λιώνει από τις φλόγες του χωρισμού και χύνεται έξω από τα μάτια μου. Η ίδια η ζωή μού είναι βάρος, γιατί μού αρνιούνται την ένωσή μου μ' Εκείνον, μια ένωση που ήταν κτήμα μου τόσον καιρό. Βλέποντας τι περνάω εξαιτίας του χωρισμού μου από τον Πολυαγαπημένο, απορώ με την απάθεια και την άδεια ζωή όσων ποτέ δε γνώρισαν τι είναι η αγάπη! Τι νόημα έχει άραγε γι' αυτούς και η ζωή τους η ίδια;»*

Ο Μπάμπα Φαρίντ με άλλα λόγια μας ρωτάει, όταν χωριστούμε από τον Πολυαγαπημένο, έστω και για μια στιγμή, νιώθουμε πόνο, σπαρταράμε από αγωνία, από τα μάτια μας αναβλύζουν δάκρια; Αν αυτό μας συμβαίνει, τότε είμαστε πραγματικά ευλογημένοι. Αν όμως δε βιώνουμε αυτή την αγωνία, τότε η ζωή μας δεν έχει κανένα νόημα, κανένα σκοπό και καμιά αξία. Τότε θα πρέπει να μας απαριθμούν μαζί μ' εκείνους που δε βίωσαν ποτέ την αγάπη. Έχουμε μήπως ξεχάσει τον Αγαπημένο μας, το Δάσκαλό μας, τον Κύριό μας σε τέτοιο βαθμό που να μη νιώθουμε καμιά αγωνία για το χωρισμό μας από Εκείνον; Έχουμε χάσει κάθε αίσθηση αυτού που έχουμε στερηθεί, την οδυνηρότερη απ' όλες τις απώλειες;

Υπάρχουν σαφή και διακριτά στάδια σύμφωνα με το νόμο της αγάπης. Αρχικά απόκτάμε επίγνωση του χωρισμού μας, κι αυτή η επίγνωση από μόνη της μεταφράζεται σε αγωνία. Η αγωνία με τη σειρά της μάς οδηγεί στην απορρόφησή μας στη μορφή του Αγαπημένου και η θεία μορφή Του μας τραβάει εσωτερικά και προκαλεί την προσήλωση όλων των πνευματικών μας δυνάμεων στην εστία των ματιών. Μόλις φτάσουμε εκεί, ακολουθεί η ένωση με την Ακτινοβόλο Μορφή του Διδασκάλου μας.

Την άνοιξη πηγαίνουμε στους κήπους, για να απολαύσουμε τη θέα των λουλουδιών. Όμως τι αξία και τι νόημα μπορεί να έχουν για μας τα λουλούδια, όταν είμαιστε χωρισμένοι από τον Πολυαγαπημένο της καρδιάς μας; Σε κάποιο στίχο μου λέω:

Άσε τη φωτιά να κάψει αυτή την άνοιξη,
εάν εσύ, ω Αγαπημένε, δεν είσαι μαζί μου.

Η ομορφιά που συναντάμε γύρω μας την άνοιξη γίνεται η αφορμή να θυμηθούμε την ομορφιά που ναυάγησε στην άκρη του ορίζοντα. Μοιάζει σαν τα λουλούδια να φλέγονται, θυμίζοντάς μας τη φωτιά που μας κάνει να υποφέρουμε. Τα αρώματα και οι ευωδιές μάς θυμίζουν μόνο τον Αγαπημένο μας, που Τον αποχωριστήκαμε. Αλήθεια, τι νόημα έχει η ζωή σαν είμαστε χωρισμένοι από Εκείνον; Οι μόνες στιγμές που αξίζουν είναι μόνον όσες αφιερώνονται στη γλυκιά Του ενθύμηση και στο διαλογισμό. Αυτά τα χέρια είναι ευλογημένα μονάχα, όταν υψώνονται σε προσευχή για Εκείνον. Αυτά τα μάτια είναι ευλογημένα μονάχα, όταν λαχταρούν να Τον δουν και χύνουν δάκρια στην ανάμνησή Του. Μέχρι να φτάσουμε σ' αυτό το στάδιο, στερούμαστε το μυστικό της Αγάπης. Όλοι οι μεγάλοι μύστες έχουν μιλήσει για τη χαρά της ένωσης με τον Πολυαγαπημένο τους. Αυτό είναι ένα από τα σπουδαιότερα μηνύματα που άφησαν σ' εμάς. Όλα τα ωραία πράγματα της ζωής καλώς να ορίσουν, αλλά είναι καλοδεχούμενα μονάχα, αν μας επιτρέπουν να ενωθούμε με τον Κύριο. Αυτή η Θεία Κοινωνία είναι ο απώτατος στόχος της ύπαρξής μας, ο προορισμός και το νόημά της.

Η Αγωνία του Χωρισμού

Ω μαύρο μου αηδόνι μου, γιατί 'σαι τόσο μαύρο;
"Στου χωρισμού την αγωνία, τα φτερά με μαύρο χρώμα έβαψα,
στη λάβα της φωτιάς της αφέθηκα και τα 'καψα!"
Μα σαν Αυτός μάς σπλαχνιστεί,
μαζί Του δυνατό θα 'ναι να ενωθούμε.

Μπάμπα Φαρίντ

Ο Μπάμπα Φαρίντ βλέπει ένα αηδόνι και ακούει το τραγούδι του. Μέσα από τη μελωδία που βγάζει το μοιρολόι του, ακούει να αναβλύζει μια ηχώ από κάτι που κρύβεται μες στην καρδιά του. Ακούει τη νότα της αγωνίας, τη νότα του πόνου, τη νότα της απόγνωσης του χωρισμού. Όταν επανέρχεται στην πραγματικότητα, καταφέρνει να ρωτήσει το αηδόνι: *«Μπορείς να τραγουδήσεις τόσο γλυκά και τρυφερά! Κατέχεις το μυστικό της αρμονίας, κατέχεις τον μυστικό τρόπο να αιχμαλωτίζεις και να συγκινείς την ψυχή μας! Τι έκανες όμως στην όψη σου; Γιατί στολίστηκες μ' αυτά τα σκούρα και τόσο πένθιμα χρώματα;»* Το αηδόνι τού απαντάει ότι αρχικά δεν ήταν έτσι. Ήταν ζωηρό και φωτεινό, με χρώματα λαμπερά, αλλά έχει χωριστεί από τον Κύριο εδώ και πολύν καιρό. *«Έχω απομακρυνθεί από τον Κύριό μου, λέει. Τρομερή είναι στ' αλήθεια η αγωνία του χωρι-*

σμού, με καίει όλη την ώρα. Κι όσο πιο πολύ με καίνε οι φλόγες, τόσο πιο σκούρο γίνεται το χρώμα μου. Το μελανό μου χρώμα είναι η απόδειξη της σφοδρότητας της αγάπης μου και της έντασης της αγωνίας που υπομένω εξαιτίας του χωρισμού μου. Βλέπω τα παιχνίδια των ερωτευμένων και την ευτυχία που τους προσφέρει η ένωσή τους. Όσο όμως τους βλέπω, η αγωνία μου γίνεται αβάσταχτη και διαρκώς εντονότερη. Κι όσο πιο πολύ υποφέρω, τόσο πιο πολύ σκουραίνουν οι αποχρώσεις μου!»

Το ποίημα αυτό γράφτηκε στα Παντζάμπι και στο πρωτότυπο ο Μπάμπα Φαρίντ χρησιμοποιεί τη λέξη *κιρπάλ,* που σημαίνει «φιλεύσπλαχνος» ή «συμπονετικός». Μέσα από τα λόγια του αηδονιού, ο Μπάμπα Φαρίντ εκφράζει τις πιο βαθυστόχαστες αλήθειες του μυστικιστικού Μονοπατιού. Το αηδόνι ρωτάει τον Μπάμπα Φαρίντ: *«Ω Μπάμπα, Διδάσκαλέ μου, είσαι ένα με το Θεό. Ξέρεις τον τρόπο που πορεύομαι και τα αισθήματα της καρδιάς μου. Πες μου, λοιπόν, πώς μπορεί η νύφη που χώρισε από τον άντρα της να είναι ποτέ ευτυχισμένη; Είναι ποτέ δυνατόν κάποιος που αγαπά αληθινά να νιώθει ευτυχισμένος όταν έχει χωριστεί από τον έρωτά του;»* Η απάντηση στα ερωτήματα που θέτει το αηδόνι βρίσκεται στα γραπτά των μυστών. Όλοι όσοι αναζητούν το Θεό έχουν τραγουδήσει τον πόνο του χωρισμού τους. Από τότε που η ψυχή μας χωρίστηκε από το Θεό ταυτίστηκε με το σώμα, το νου και το φυσικό κόσμο. Έχουμε απορροφηθεί τόσο πολύ μέσα τους, που ξεχάσα-με ότι είμαστε ψυχές. Το σώμα και ο νους είναι υλικά στοιχεία. Η ψυχή όμως, που αποτελεί μέρος του Θεού, είναι πνεύμα. Αφού, λοιπόν, η ψυχή είναι συνειδητή οντότητα, είναι σε θέση να νιώσει ευτυχία μόνον απ’ ό,τι είναι συνειδητό και όχι απ’ ό,τι είναι υλικό. Ο γήινος πλούτος, οι ανέσεις, οι θέσεις εξουσίας, η δόξα και οι τιμές ανήκουν στο βασίλειο της ύλης. Ό,τι είναι υλικό μπορεί να προσφέρει μόνο πρόσκαιρη χαρά και άνεση στο φυσικό σώμα. Αφού, λοιπόν, είναι υλικά συστα-τικά, δεν είναι παντοτινά και τελικά θα υποχρεωθούμε να υποστούμε τον πόνο που συνοδεύει την απώλειά τους. Η ψυχή, αντίθετα, μπορεί να βιώσει την ευτυχία μόνον, όταν έρχεται σε επαφή με ό,τι είναι πανσυνειδητό, ό,τι είναι παντοτινό, κι αυτό είναι ο Κύριος και το ιερό Νάαμ ή ο θείος Λόγος.

Για να αντιληφθούμε τι είναι το Νάαμ, χρειάζεται να εξετάσουμε τι λένε οι ιερές γραφές για την αρχή της Δημιουργίας. Λέγεται ότι ο Θεός, στην Άμορφη κατάστασή Του, ήταν ολομόναχος. Ήταν ένας Ωκεανός Πανσυνειδητότητας, Απόλυτης Μακαριότητας και Αγάπης. Κάποτε, λοιπόν, ο Απροσδιόριστος και Ανεκδήλωτος Θεός θέλησε να εκφραστεί και να γίνουν πολλοί από Έναν. Η σκέψη αυτή προκάλεσε μια δόνηση, που εκδηλώθηκε με δύο αρχές: την αρχή του Θεϊκού Φωτός και την αρχή του Ηχητικού Ρεύματος ή της Μουσική των Σφαιρών. Η έκφραση αυτή του Θεού, που είναι γνωστή από τις Χριστιανικές γραφές ως Λόγος ή Άγιο Πνεύμα, είναι ο Δημιουργός των πάντων, όλων των πνευματικών και των υλικών Επιπέδων, και αναφέρεται σε όλες τις θρησκείες και τις ιερές παραδόσεις με ποικίλα ονόματα. Στην Αγία Γραφή ονομάζεται *Λόγος*, στις Ινδικές γραφές *Νάαμ ή Σαμπτ,* στις Μουσουλμανικές *Κάλμα*, στις Βουδιστικές *Ηχητικό Φως*, οι Κινέζοι την ονομάζουν *Ταό*, οι Ζωροαστριστές *Σροάσα*, οι Αρχαίοι Έλληνες *Λόγο* ή *Αρμονία των Αρμονιών*, οι Σούφι *Μπανγκ-ι-Ασμάνι* και η Θεοσοφική Εταιρία *Φωνή της Σιγής*. Αυτή η Δύναμη του Θεού σε έκφραση είναι το αίτιο όλης της Δημιουργίας. Αρχικά το Νάαμ ή Λόγος δημιούργησε μια περιοχή καθαρού πνεύματος, που στα Σανσκρι-

τικά ονομάζεται *Σατς Καντ*. Στη συνέχεια, εξελικτικά προς τα κάτω, το *πνεύμα* ή η *συνειδητότητα* άρχισε να αναμιγνύεται με την ύλη σε διαφορετική κάθε φορά αναλογία κι έτσι δημιουργήθηκαν το Υπεραιτιατό, το Αιτιατό, το Αστρικό και το Φυσικό Επίπεδο. Στα διάφορα Επίπεδα, όσο το ποσοστό του πνεύματος γινόταν λιγότερο σε σχέση με την ύλη, τόσο η ύλη γινόταν αδρότερη. Το Νάαμ ή Λόγος δημιούργησε, επίσης, την ανθρωπότητα και όλα τα είδη ζωής, για να κατοικήσουν σ' αυτούς τους κόσμους.

Το ίδιο ρεύμα του Φωτός και του Ήχου, που αναβλύζει από το Θεό, επιστρέφει τελικά στην Πηγή του. Η ψυχή μας είναι της ίδιας ουσίας με το Θεό, είναι δηλαδή μια σταγόνα του Ωκεανού της Πανσυνειδητότητας. Αν μπορέσουμε να έρθουμε σε επαφή μ' αυτό το ρεύμα του Φωτός και του Ήχου μέσα μας, η ψυχή μας θα είναι σε θέση να ταξιδέψει μαζί του και να επιστρέψει πίσω στην Πηγή απ' όπου προήλθε. Και τότε θα γνωρίσουμε ποιοι είμαστε πραγματικά. Θα φτάσουμε στην Αυτόγνωσία και στη Θέωση.

Από πού όμως μπορούμε να προμηθευτούμε τους θησαυρούς του Νάαμ; Όπως λέει και το αηδόνι σ' αυτόν το στίχο, μπορούμε να νιώσουμε την ευτυχία της Αιώνιας Ένωσης μόνον, όταν ο Ίδιος ο Κύριος απλώσει τη Χάρη Του. Όταν ο Θεός μας λούσει με τη Χάρη Του, μας φέρνει σε επαφή με μια *Θεοφόρο ψυχή*, ένα *Θεάνθρωπο*. Μια τέτοια ψυχή είναι σε θέση να σημάνει την έναρξη του ταξιδιού της επιστροφής στο Σπίτι μας με το να μας συνδέσει με το Νάαμ ή Λόγο, που ήδη βρίσκεται μέσα μας. Μας μαθαίνει να υπερβαίνουμε τη σωματική συνειδητότητα, με την άσκηση του διαλογισμού στο Φως και στον Ήχο και στη συνέχεια διασχίζουμε τα ανώτερα Επίπεδα, μέχρι που η ψυχή μας ενώνεται ξανά με το Θεό.

Μια τέτοια ψυχή, που η ίδια έχει φτάσει στη Θέωση, συνδέει και τη δική μας ψυχή με το Νάαμ ή Λόγο, διαμέσου της προσοχής της. Την ώρα της μύησης ανοίγει το εσωτερικό μας μάτι και το εσωτερικό μας αυτί, έτσι ώστε να δούμε το Φως του Θεού και να ακούσουμε το Ηχητικό Ρεύμα που αντηχεί ακατάπαυστα εσωτερικά. Μας μαθαίνει την τέχνη του διαλογισμού, που είναι ένα άλλο όνομα που χρησιμοποιούμε, για να δηλώσουμε την έννοια της αυτοσυγκέντρωσης. Μας δίνει τα πέντε φορτισμένα Ονόματα, η επανάληψη των οποίων μας επιτρέπει να αποσύρουμε την προσοχή μας στην έδρα της ψυχής στο σώμα. Η έδρα της ψυχής, που είναι γνωστή και ως τρίτος, απλός ή μοναδικός οφθαλμός, εντοπίζεται ανάμεσα και πίσω από τα δύο φρύδια. Μόλις αυτοσυγκεντρωθούμε σ' αυτό το σημείο, είμαστε σε θέση να δούμε το θείο Φως. Όσο πιο πολύ αυτοσυγκεντρωνόμαστε, διασχίζουμε διαδοχικά τα εσωτερικά Αστέρια, το Φεγγάρι και τον Ήλιο, και τελικά φτάνουμε στην Ακτινοβόλο Μορφή του Διδασκάλου, η οποία από δω και στο εξής μας καθοδηγεί στο εσωτερικό μας ταξίδι. Μόλις υπερβούμε το Φυσικό, το Αστρικό, το Αιτιατό και το Υπεραιτιατό Επίπεδο, φτάνουμε στην Πηγή μας και η ψυχή μας συγχωνεύεται ξανά με το Θεό.

Αυτή η πορεία είναι η απάντηση στην αγωνία που υπομένουμε, στον αέναο πόνο του χωρισμού που μετέτρεψε το χρώμα μας σε μαύρο βαθύ. Η ανακούφιση στην αγωνία μας έρχεται, όταν ο Κύριος απλώσει τη Χάρη Του σ' εμάς και μας φέρει σε επαφή μ' έναν πνευματικό Διδάσκαλο, που ο ίδιος έχει τη δυνατότητα να μας βοη-

θήσει να ξαναενωθούμε με το Δημιουργό. Το αηδόνι μοιάζει να περιγράφει την κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε κι εμείς οι ίδιοι.

Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έλεγε ότι, όταν μια ψυχή πλημμυρίζει από αγωνία για τον Δημιουργό, ανάβει μέσα της μια φλόγα κι απ' αυτήν βγαίνει καπνός. Μια Θεοφόρος ψυχή μπορεί να παρομοιαστεί με κάποιον που εποπτεύει τα γεγονότα από ένα ψηλό σημείο πάνω από τη Γη και μοιάζει σαν να βλέπει το πανόραμα όλου του κόσμου. Όταν, λοιπόν, δει τον καπνό από τη φωτιά που καίει στα στήθη μας να ανεβαίνει ψηλά στον ουρανό, γνωρίζει πού τον χρειάζονται. Σημαδεύει τότε τον αληθινό αναζητητή και του προσφέρει τον θησαυρό του Νάαμ, ένα θησαυρό που του παρέχει άπειρη χαρά, μακαριότητα και έκσταση. Μέσω της χάρης του, η αγωνία του χωρισμού φτάνει στο τέλος της. Αυτό ακριβώς το μυστικό τονίζει ο Μπάμπα Φαρίντ.

Η αγωνία που υπομένουμε και ο πόνος που έσβησε τη λάμψη μας φτάνουν στο τέλος τους μόνον, όταν ένας Άγιος μας προσφέρει το έλεός Του. Από την πρώτη κιόλας στιγμή της μύησης μάς χορηγεί το δώρο του εσωτερικού Φωτός και του Ήχου. Αυτό το μυστικό όραμα είναι δώρο Θεού. Η ψυχή, που αρχικά ήταν λαμπερή σαν διαμάντι, καίγεται και γίνεται μαύρη σαν κάρβουνο, εξαιτίας του χωρισμού της από το Δημιουργό. Αλλά μόλις ένας Διδάσκαλος την επανασυνδέσει με το Θεό, αργά αλλά σταθερά, μεταμορφώνεται και πάλι σε διαμάντι και τότε ανακτά τη λάμψη, τη λαμπρότητα, τη φωτεινότητα και την αρχέγονη δόξα της.

Γιατί να Κρίνουμε τους Αλλους;

Ω Φαρίντ, αν είσαι σοφός, για κανέναν λόγο κακό μην ξεστομίσεις.
Μέσα σου κοίτα κι όλου του κόσμου το κακό εκεί θα το βρεις.

Μπάμπα Φαρίντ

Αν εξετάσουμε τη ζωή μας με ειλικρίνεια και προσοχή, θα ανακαλύψουμε ότι σπαταλάμε το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου μας κοιτάζοντας τα λάθη των άλλων. Το ίδιο λυπηρό φαινόμενο παρατηρείται δυστυχώς κάθε μέρα που περνάει. Στο σπίτι κουτσομπολεύουμε τους συγγενείς μας ή κακολογούμε τους φίλους και τους γνωστούς μας. Στη δουλειά κατηγορούμε το αφεντικό ή τους συνεργάτες μας. Το ίδιο γίνεται σε όλον τον κόσμο. Τον περισσότερο καιρό ασχολούμαστε με ανάλογα πράγματα, με αποτέλεσμα από το πρωί μέχρι το βράδυ να παραπονιόμαστε και να κατηγορούμε τους άλλους. Η κριτική που ασκούμε, ωστόσο, δεν περιλαμβάνει τα ελαττώματα και τις αδυναμίες που εμείς κρύβουμε μέσα μας. Αν όμως αποφασίζαμε να ασχοληθούμε με τα ολισθήματα και τις αβλεψίες μας, τότε θα βλέπαμε ότι τα λάθη των άλλων μοιάζουν ασήμαντα και ωχριούν μπροστά στα δικά μας. Αν πραγματικά αναλύαμε τον εαυτό μας, θα παρατηρούσαμε ότι

αγνοούμε τα περισσότερα από τα ελαττώματα και τις αδυναμίες μας. Διαρκώς κατηγορούμε τους πάντες γύρω μας, αλλά σπάνια αναγνωρίζουμε τις δικές μας αδυναμίες. Στην πραγματικότητα "δεν είναι οι άλλοι που κάνουν λάθη, αλλά τα μάτια που βρίσκουν λάθη σε ό,τι κάνουν οι άλλοι". Ό,τι βλέπουμε στους άλλους είναι η αντανάκλαση του δικού μας μυαλού. Η αρρώστια αυτή είναι ένα σαράκι που φωλιάζει μέσα μας. Ο Μπάμπα Φαρίντ σ' αυτήν τη στροφή επισημαίνει ότι μας λείπει η σωστή θεώρηση των πραγμάτων και τονίζει ότι έχουμε στρεβλή αντίληψη για τη ζωή. Αντί να κάνουμε αυτοέλεγχο και ενδοσκόπηση βλέποντας και κατανοώντας τα δικά μας λάθη, περνάμε τη ζωή μας παρατηρώντας τα λάθη των άλλων και κακολογούμε τούς γύρω μας γι' αυτά που κάνουν. Είναι φυσικός νόμος: "όπως σκέφτεσαι, έτσι γίνεσαι". Αν σκεφτόμαστε διαρκώς τις αδυναμίες των άλλων, τότε αυτές ακριβώς τις ιδιότητες θα αποκτήσουμε κι εμείς.

Λέμε ότι θέλουμε να ενωθούμε με τον Κύριο, αλλά τι έχουμε κάνει, για να ελκύσουμε τον Αγαπημένο μας; Το πρωί, με το πρώτο φως του ήλιου, ντυνόμαστε και περιποιούμαστε το πρόσωπό μας, για να συναντήσουμε άλλα πρόσωπα. Για να διώξουμε τα σπυράκια και τις άλλες ατέλειες του προσώπου μας, χρησιμοποιούμε πάμπολλα καλλυντικά, μέικαπ και πούδρες, καθώς και άλλες φαρμακευτικές ουσίες, προκειμένου να καλύψουμε ή να εξαλείψουμε τις ατέλειές μας. Είμαστε πρόθυμοι να κάνουμε ό,τι χρειαστεί, για να εμφανιστούμε στον κόσμο με ωραίο πρόσωπο. Αν όμως επιθυμούμε να συναντήσουμε το Θεό, αν επιθυμούμε να συναντήσουμε τον αιώνιο Αγαπημένο, αντιλαμβάνεστε πόσο πιο σκληρά οφείλουμε να εργαστούμε; Εντούτοις, ούτε καν στεκόμαστε να κοιτάξουμε τα ελαττώματά μας, τα σπυριά και τις κηλίδες που ασχημαίνουν την όψη μας. Δε δίνουμε καμιά σημασία στις αδυναμίες που κρύβουμε μέσα μας και δεν κάνουμε τίποτα για να προετοιμαστούμε για τη συνάντηση με τον αιώνιο Αγαπημένο. Οι μεγάλοι μύστες της Ινδικής παράδοσης παρομοιάζουν την ψυχή με τη νύφη και το Θεό με το γαμπρό. Αν η νύφη επιθυμεί να συναντήσει τον μελλοντικό της σύζυγο, για να ενωθεί μαζί του με τα δεσμά του γάμου, είναι αυτονόητο ότι θα αφαιρέσει κάθε βρομιά και κάθε κηλίδα που αλλοιώνει την εμφάνισή της.

Στο σύμπαν υπάρχουν δύο αντίθετα ποιοτικά γνωρίσματα: οι εκλεπτυσμένες ιδιότητες του πνεύματος και οι χοντροκομμένες ιδιότητες της ύλης. Αν θέλουμε να ακολουθήσουμε το δρόμο που οδηγεί στην εκλέπτυνση ή αλλιώς στην πνευματικότητα, αν είμαστε αρκετά ευφυείς – και στη λογοτεχνική παράδοση των Σούφι με τον όρο «ευφυΐα» εννοούν την πνευματική ευφυΐα, που είναι συνώνυμη με την αγάπη – τότε επιβάλλεται να καθαρίσουμε τον εαυτό μας απ' ό,τι είναι χονδροειδές και υλικό και ταυτόχρονα να ενστερνιστούμε τα γνωρίσματα που σχετίζονται με τη θεία φύση μας. Για να μπορέσουμε να πετύχουμε κάτι τέτοιο, πρέπει να αναζητήσουμε κάποιον που να έχει γίνει ένα με το Θεό. Αν θέλουμε να ενωθούμε με το Δημιουργό, αν επιθυμούμε την ένωσή μας με τον Πολυαγαπημένο, αν αποζητούμε να φτάσουμε στο αιώνιο Σπίτι μας και να βιώσουμε τη μακαριότητά του, είναι επιβεβλημένο να ψάξουμε για έναν Τέλειο Ζωντανό Διδάσκαλο. Ο Διδάσκαλος είναι μια προσωπικότητα που ενσαρκώνει όλες τις θείες αρετές. Αν έρθουμε σε επαφή μ' έναν Τέλειο Διδάσκαλο, θα δημιουργήσουμε τις διόδους και

τα μέσα με τα οποία θα ξεπεράσουμε τα ελαττώματά μας. Εκείνος θα δημιουργήσει μια γέφυρα από μάτια σε μάτια, από καρδιά σε καρδιά και από ψυχή σε ψυχή. Όπως συμβαίνει και με τα συγκοινωνούντα δοχεία, το νερό θα ρέει από το δοχείο με την ψηλή στάθμη στο δοχείο με τη χαμηλή. Με αντίστοιχο τρόπο, όταν εγκαθιδρυθεί ο ζωντανός σύνδεσμος ανάμεσα στη Θεοφόρο ψυχή του Διδασκάλου και σ' εμάς, είναι απολύτως φυσιολογικό ότι οι ιδιότητες του ανώτερου θα μεταφερθούν στον κατώτερο. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο απορροφάμε το θείο και την αρετή και αποβάλλουμε τις αδυναμίες μας. Όσο συνεχίζεται αυτή η διαδικασία και τα ελαττώματά μας με σταθερό ρυθμό αντικαθίστανται από τις θείες αρετές, αρχίζουμε να βλέπουμε τους γύρω μας σαν να μην έχουν ψεγάδια.

Ο Μπάμπα Φαρίντ λέει ότι, αν επιθυμούμε να μεταβούμε από το υλικό στο πνευματικό βασίλειο και να ξαναενωθούμε με το Δημιουργό, δε θα πρέπει να σκεφτόμαστε ούτε να μιλάμε για εκείνα τα χαρακτηριστικά των άλλων που ενδέχεται να είναι αρνητικά. Αντίθετα, θα πρέπει να αποβάλλουμε από μέσα μας τις αδυναμίες μας. Αν επιθυμούμε, λοιπόν, να αφομοιώσουμε και να υιοθετήσουμε στη ζωή μας την προτροπή του Μπάμπα Φαρίντ, ο καλύτερος τρόπος να το πετύχουμε είναι να ενστερνιστούμε την αρχή της ενδοσκόπησης. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, για να μας βοηθήσει να υπερνικήσουμε τις αδυναμίες μας, ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ πρότεινε και εξέλιξε το *Ημερολόγιο Ενδοσκόπησης*. Στην εποχή μας, που κυριαρχεί η επιστημονική σκέψη, ο Αγαπημένος μας Διδάσκαλος μάς πρόσφερε ένα επιστημονικό εργαλείο, για να πολεμήσουμε ενάντια στις νομοτελειακές μας αδυναμίες. Το ημερολόγιο μας βοηθάει να συστηματοποιήσουμε την ανάλυση και την έρευνα των ελαττωμάτων μας στους τομείς της μη βίας, της φιλαλήθειας, της αγνότητας, της ταπεινότητας και της ανιδιοτελούς προσφοράς. Αν μπορούσαμε να κάνουμε απολογισμό της καθημερινής μας ζωής, το ημερολόγιο θα γινόταν ένα είδος καθρέφτη, που θα αντικατόπτριζε τα ψεγάδια και τις ατέλειες του προσώπου μας.

Πολλές μεγάλες προσωπικότητες έκαναν καθημερινά με κάποιο τρόπο τον αυτοέλεγχο και την αυτοκριτική τους. Κάθε άγιος και κάθε μύστης καλλιέργησε σε ατομικό επίπεδο διαφορετικές τεχνικές, για να πετύχει αυτόν το σκοπό. Πριν πέσουν για ύπνο, οι άνθρωποι που αποτέλεσαν πρότυπα της κοινωνίας για τα επιτεύγματά τους, ανέλυαν την πορεία τους στη διάρκεια της ημέρας και έψαχναν να βρουν τα λάθη που έκαναν, προκειμένου να τα αποφύγουν στο μέλλον. Ο Χαφίζ λόγου χάρη είχε κοντά του ένα μεγάλο πιθάρι και, κάθε φορά που έκανε κάποιο λάθος, έριχνε μέσα ένα βότσαλο. Μέσα σε λίγες μέρες το πιθάρι ξεχείλιζε και, κάθε φορά που το παρατηρούσε, διαπίστωνε με μεγάλη του έκπληξη τη ροπή του προς τα ίδια λάθη, οπότε εντατικοποιούσε τις προσπάθειές του να ξεριζώσει όλες τις αδυναμίες του.

Είμαστε πραγματικά πολύ τυχεροί που ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ πρόσφερε στην ανθρωπότητα το Ημερολόγιο Ενδοσκόπησης, το οποίο αποτελεί ένα ανεκτίμητο εργαλείο στην προσπάθειά μας να υπερνικήσουμε την τάση μας να ασχολούμαστε με τα λάθη των άλλων και όχι με τα δικά μας. Το Ημερολόγιο Ενδοσκόπησης, εκτός των άλλων, μας παρέχει μιαν επιστημονική μέθοδο, για να μάθουμε να ζούμε με γνώμονα τις ορθές σκέψεις, τα ορθά λόγια και να έχουμε ορθή διαγωγή και συμπεριφορά. Αν συμπληρώνουμε το ημερολόγιό μας με συστηματικό και ακριβή

τρόπο, σύντομα θα εγκαταλείψουμε τα μάταια σχόλια και τις εικασίες μας για τους άλλους, στις οποίες όλοι είμαστε επιρρεπείς. Αντί, λοιπόν, να επικεντρωνόμαστε στα λάθη των άλλων, θα στρέφουμε την προσοχή μας σ' εκείνα τα λάθη που περιστοιχίζουν και βασανίζουν εμάς τους ίδιους, έτσι ώστε να μπορέσουμε να τα ξεπεράσουμε ένα ένα. Αν το κάνουμε, η Θέωση δε θα αργήσει να έρθει, αφού όπως έλεγε και ο Σαντ Κιρπάλ: *«Το πραγματικό πρόβλημα δεν είναι να βρούμε το Θεό, αλλά να γίνουμε αληθινοί άνθρωποι. Όποιος μπορέσει να γίνει "άνθρωπος", με την αληθινή έννοια της λέξης, δε θα χρειαστεί να προσπαθήσει για να βρει το Θεό, γιατί ο ίδιος ο Θεός είναι σε αναζήτηση τέτοιων ατόμων».*

Αν καταφέρουμε να ξεκινήσουμε τη συμπλήρωση του Ημερολογίου Ενδοσκόπησης, σε σύντομο χρονικό διάστημα θα διαπιστώσουμε τη μεγάλη αλλαγή που θα έχει επέλθει στη ζωή μας. Ο δρόμος προς το Θεό είναι ο δρόμος της αγάπης για όλους. Αυτό που μας διδάσκουν οι άγιοι είναι η ύψιστη και αγνότερη αλήθεια. *«Ω Νάνακ, η βάση της άσκησης του Νάαμ είναι το να εύχεσαι το καλό όλων».* Σημειώστε ότι ο Γκουρού Νάνακ δε λέει να προσεύχεστε για το καλό μόνο των Χριστιανών ή μόνο των Μουσουλμάνων, μόνο των γνωστών μας ή μόνον όσων εύχονται το καλό μας. Να προσεύχεστε για το καλό όλων, όχι μόνον όσων είναι καλοί μαζί σας, αλλά και όσων θέλουν το κακό σας. Αν εφαρμόσουμε στην πράξη και μόνον αυτή την αλήθεια, θα σημειώσουμε αξιοσημείωτη πρόοδο στο πνευματικό μονοπάτι και θα αποφύγουμε έτσι τις παγίδες και τα στραβοπατήματα στην πορεία μας. Ακολουθώντας αυτή την απλή αλήθεια, το μονοπάτι που ανοίγεται μπροστά μας θα είναι ευθύ και ανεμπόδιστο και θα μας οδηγήσει απευθείας και χωρίς καθυστερήσεις σε ατέρμονα θεία μέθη.

Απόλυτη Ικανοποίηση με Ό,τι Έχουμε

Ω Φαρίντ, με νερό και ξερό ψωμί να ευχαριστιέσαι.
Σε πειρασμό να σε βάλει το νου ποτέ μην τον αφήσεις,
το βούτυρο σαν κοιτά στο ψωμί των άλλων.

Μπάμπα Φαρίντ

Η ικανοποίηση με ό,τι έχουμε είναι η βάση της πνευματικής ζωής. Με εξαιρετικά απλή γλώσσα ο Μπάμπα Φαρίντ στρέφει την προσοχή μας στην ανάγκη να είμαστε φορείς αυτής της ιδιότητας. Μας λέει με άλλα λόγια να αποδεχόμαστε με χαρά ό,τι μας προσφέρεται. Αν το μόνο που έχουμε είναι πόσιμο νερό και ξερό ψωμί, θα πρέπει να τα αποδεχόμαστε ως δείγμα της Χάρης του Θεού. Αν μπορέσουμε να μάθουμε καλά το μάθημα της ικανοποίησης με ό,τι έχουμε, θα ήμαστε σε θέση να επιλύσουμε το ενενήντα τοις εκατό των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε στη ζωή. Το μεγαλύτερο μέρος της αγωνίας και του πόνου που νιώθουμε προέρχεται από το γεγονός ότι δεν είμαστε ικανοποιημένοι με ό,τι μας δίνει ο Θεός. Αν ζούμε σε μια μικρή κάμαρα, δε θα πρέπει να παραπονιόμαστε, αλλά μάλλον να ευγνωμονούμε το Θεό, γιατί τουλάχιστον έχουμε ένα κεραμίδι να

βάλουμε το κεφάλι μας. Πρέπει να Τον ευχαριστούμε για όλα όσα μας δίνει. Η ικανοποίηση και η αίσθηση της πληρότητας με όσα έχουμε είναι ένα από τα μεγαλύτερα χαρίσματα που μπορούμε να αποκτήσουμε στη ζωή μας. Θα πρέπει να αποδεχόμαστε με χαμόγελο ό,τι μας στέλνει ο Θεός και να μην επιθυμούμε περισσότερα απ' όσα μπορούμε να κερδίσουμε με τίμια μέσα. Θα πρέπει να ικανοποιούμε τις βασικές μας ανάγκες με όσα βγάζουμε, κι αν μας περισσέψει κάτι, να το χρησιμοποιούμε για να βοηθάμε όσους έχουν ανάγκη τη συνδρομή μας. Αν καταλάβουμε την αξία αυτής της αρετής, η ζωή μας θα είναι υποδειγματική και θα χαρακτηρίζεται από γαλήνη και ηρεμία. Θα κοιμόμαστε σαν τα πουλάκια και θα ξυπνάμε γεμάτοι ευγνωμοσύνη και στην διάρκεια της ημέρας, όποια δουλειά κι αν κάνουμε, θα ζούμε με τη γλυκιά ενθύμηση του Κυρίου. Όταν ζούμε κατ' αυτό τον τρόπο, θα αφιερώνουμε και τον απαιτούμενο χρόνο σε διαλογισμό. Έτσι πρέπει να ζούμε, αλλά δυστυχώς είναι γεγονός ότι ποτέ δεν είμαστε ευχαριστημένοι με όσα έχουμε.

Μπορεί να ζούμε σ' ένα άνετο σπίτι, αλλά στη θέα του πολυτελούς διαμερίσματος των γειτόνων μας εποφθαλμιούμε την περιουσία τους και μακαρίζουμε την τύχη τους. Μπορεί το ποδήλατο που μας πηγαίνει στη δουλειά να είναι αρκετό, μόλις όμως δούμε το αυτοκίνητο του γείτονα, θέλουμε κι εμείς αυτοκίνητο. Αν από την άλλη έχουμε αυτοκίνητο, θέλουμε ελικόπτερο. Όπως έχει πει κι ένας ποιητής:

Όλα είναι στο παιχνίδι του Θεού κι εσένα δε σου πέφτει λόγος.
Ευχαρίστησέ Τον για όσα έχεις και ύψωσε τα χέρια σου σε προσευχή.

Αν θεωρούμε πως ό,τι μας τυχαίνει στη ζωή είναι δώρο Θεού, τότε η ζωή μας θα πλημμυρίσει από αισθήματα πληρότητας και ικανοποίησης και θα εκλείψουν οι μοχθηροί ανταγωνισμοί. Αν όμως συνεχίσουμε να πολλαπλασιάζουμε τις «ανάγκες» μας, θα εκλείψει από τη ζωή μας η ευγνωμοσύνη και ο νους μας δε θα βρίσκει ησυχία πουθενά. Κάθε αυγή θα μας βρίσκει πιο άπληστους και πιο πλεονέκτες. Όπως λένε και οι σοφοί, η απληστία του ανθρώπου τελειώνει μονάχα στον τάφο. Αρκεί μόνο να εξετάσουμε τη δικιά μας ζωή και θα δούμε την αλήθεια. Ξέρω πολλούς ανθρώπους που ζουν με μετριοπαθή και σεμνό τρόπο, κερδίζοντας τα προς το ζην με τον ιδρώτα του προσώπου τους. Αυτοί φαίνονται πάντοτε χαρούμενοι και ικανοποιημένοι με όσα έχουν. Εκφράζοντας έμπρακτα στη ζωή τους την ευγνωμοσύνη τους προς το Θεό, ασκούνται με τακτικότητα στο διαλογισμό. Όταν έρχονται στο *άσραμ*, προσφέρουν πολύ *σέβα* και, όταν το βράδυ πέφτουν για ύπνο, κοιμούνται σαν τα πουλάκια, ήρεμοι και ήσυχοι. Γνωρίζω επίσης και ανθρώπους με πολλά αυτοκίνητα και σπίτια σαν παλάτια, που όμως δε νιώθουν ικανοποιημένοι με όσα έχουν. Διαρκώς σκαρφίζονται τρόπους να αυξήσουν τα πλούτη και την περιουσία τους. Αν έχουν Ινδικό αυτοκίνητο, θέλουν να αποκτήσουν εισαγόμενο και, αιχμάλωτοι καθώς είναι σ' αυτό τον αγώνα δρόμου, ξεχνούν τι θα πει να κερδίζεις έντιμα το ψωμί σου.

Γενικά, οι ανάγκες μας δεν αυξάνονται. Εκείνο που αυξάνεται είναι η επιθυμία μας να κατέχουμε όλο και πιο πολλά υλικά αγαθά. Μόλις πάρουμε αυτόν το στραβό δρόμο, είναι απόλυτα φυσικό να καταφύγουμε σε ύπουλα και ανέντιμα μέσα,

προκειμένου να πετύχουμε το στόχο που επιθυμούμε. Αν κάποιος δεν καταφέρει να κάνει περιουσία με τίμια μέσα, καταφεύγει πολλές φορές στην ατιμία και στην επιορκία. Στην αρχή, η συνείδησή μας δυσανασχετεί και μας θυμίζει ότι πήραμε στραβό δρόμο. Με τον καιρό όμως σταδιακά σωπαίνει. Οι άνθρωποι, χωρίς καλά καλά να το καταλάβουν, φτάνουν σ' ένα σημείο όπου δεν είναι πια σε θέση ούτε καν να αντιληφτούν ότι είναι ανέντιμοι και χάνουν έτσι την ικανότητα της διάκρισης του σωστού από το λάθος.

Μόλις πάψουμε να είμαστε έντιμοι, βαδίζουμε σταθερά στο μονοπάτι της ανεντιμότητας. Ποιες είναι τότε οι συνέπειες; Ολόκληρη η ζωή μας γίνεται ένα ψέμα. Ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τη ζωή βασίζεται στο ψέμα, με αποτέλεσμα τα αισθήματα γαλήνης και πληρότητας να εξαφανιστούν για πάντα από τη ζωή μας. Να γιατί βλέπουμε πολλούς από τους φίλους μας που είναι πλούσιοι και έχουν μεγάλη περιουσία και πολιτική επιρροή να μην κοιμούνται ήσυχοι τα βράδια. Παίρνουν χάπια, για να τους πάρει ο ύπνος και στη ζωή τους νιώθουν μονάχα ένταση. Ποτέ δεν ξεκουράζονται. Ανησυχούν πότε για το ένα και πότε για το άλλο και δεν τους μένει χρόνος να σκεφτούν το Θεό. Πού να βρουν ώρα για ανιδιοτελή προσφορά ή τις πνευματικές τους ασκήσεις; Ο τρόπος που ζουν καταστρέφει κάθε κλίση που ίσως είχαν για την Πνευματικότητα. Εξοκείλουν σε τέτοιο βαθμό, που είναι ανίκανοι να καταλάβουν τον πόνο και τα βάσανα των φτωχών. Όπως έχει πει και ο μεγάλος Ούρδος ποιητής Μιρ Ντάρντ: *«Ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο, για να μοιράζεται τα βάσανα των συνανθρώπων του. Δεν είχε έλλειψη από αγγέλους να υμνούν τη δόξα Του.»* Τι μπορεί να ξέρουν οι άνθρωποι που μόλις περιέγραψα από συμπόνια; Έχουν γίνει τόσο εγωιστές, τόσο εγωπαθείς, που το μόνο που τους ενδιαφέρει, ο αποκλειστικός σκοπός της ζωής τους είναι να αποσπάσουν για δικό τους όφελος ό,τι μπορούν από τους ανθρώπους με τους οποίους συναναστρέφονται. Το αποκλειστικό τους ενδιαφέρον είναι η εκμετάλλευση των άλλων ανθρώπων. Ακολουθώντας αυτή την πορεία ξεστρατίζουμε και δε συνειδητοποιούμε ποτέ ποιος είναι ο προορισμός της ζωής μας. Το τελικό αποτέλεσμα της απληστίας και του εγωισμού είναι ότι απομακρυνόμαστε τελείως από το Θεό.

Ο Μπάμπα Φαρίντ, με το δικό του απλοϊκό τρόπο, μας επισημαίνει μια θεμελιώδη αλήθεια της ζωής. Πρέπει να μάθουμε να αποδεχόμαστε με ευγνωμοσύνη ό,τι μας στέλνει ο Θεός. Πρέπει να ζούμε έντιμα και να είμαστε ικανοποιημένοι με όσα έχουμε. Ο τρόπος με τον οποίο μπορούμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στο Θεό για τη Χάρη Του είναι να αφιερώνουμε όση περισσότερη ώρα μπορούμε στη γλυκιά Του ενθύμηση. Αν προσπαθούμε να εκπληρώνουμε τις απαιτήσεις των επιθυμιών μας, αντί να τις περιορίζουμε και να τις ελέγχουμε, ποτέ δε θα πετύχουμε σ' αυτό το Μονοπάτι. Από τη φύση τους, οι επιθυμίες μας ποτέ δε βρίσκουν ικανοποίηση. Όσο πιο πολλά αποκτάμε, τόσο αυξάνουν και οι επιθυμίες μας. Δε θα πρέπει, λοιπόν, να εποφθαλμιούμε τα υπάρχοντα του πλησίον μας. Αν δεν μπορούμε με έντιμα μέσα να αποκτήσουμε κάτι περισσότερο από λίγα ξερά ψίχουλα, θα πρέπει να μάθουμε να νιώθουμε ικανοποιημένοι και πλήρεις μόνο μ' αυτά. Αν θέλει ο Θεός να μας προσφέρει περισσότερα, τότε θα πρέπει να μάθουμε να τα μοιραζόμαστε με τους άλλους και να ζούμε ευγνωμονώντας το Δωρητή των πάντων. Είναι επιτακτικό να μην μπούμε σε μια διαδικασία ανταγωνισμού με τους

άλλους, για να κερδίσουμε περισσότερα και θα πρέπει να αποφεύγουμε τον αγώνα δρόμου που κάνουμε, για να συναγωνιστούμε τους άλλους σε υλικά αποκτήματα. Αυτός ο ανταγωνισμός μας οδηγεί στην ανεντιμότητα και στη διαφθορά. Ο καθένας μας θέλει να είναι ο πλουσιότερος του κύκλου του, να κατέχει ψηλή θέση στην κοινωνική ιεραρχία και να έχει τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία. Οι επιθυμίες αμβλύνουν την αντίληψη και στρεβλώνουν την οπτική μας γωνία. Όταν βρεθούμε σ’ αυτήν τη θέση, πώς μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα αντικρίσουμε τον Κύριο;

Θυμάμαι ένα περιστατικό που συνέβη, όταν πήγαινα στην έκτη δημοτικού. Ο πατέρας μου, ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, είχε ένα αυτοκίνητο με το οποίο πηγαίναμε κάθε Κυριακή στην Μπεάς. Έβρεχε, θυμάμαι, και το αυτοκίνητο γέμισε με λάσπες. Κοντά στο Αμριτσάρ, ο πατέρας μου ζήτησε από κάποιον εκεί κοντά να του πλύνει το αμάξι κι όταν εκείνος τέλειωσε, του έδωσε μία ρουπία για τον κόπο του. Παρατήρησα όμως ότι είχαν μείνει κάποια σημεία που δεν είχαν καθαριστεί και ζήτησα από τον άνθρωπο αυτό να τα καθαρίσει, λέγοντάς του ότι θα του έδινα κάτι παραπάνω. Πράγματι, έκανε ό,τι του ζήτησα, αλλά δε δέχτηκε παραπάνω χρήματα και μου είπε: «Έχω αρκετά για σήμερα. Αύριο, έχει ο Θεός». Αν μόνο μπορούσαμε να συνειδητοποιήσουμε πότε «έχουμε αρκετά για σήμερα» και είχαμε πίστη ότι «αύριο έχει ο Θεός», θα νιώθαμε περισσότερη ηρεμία και πληρότητα στη ζωή μας.

Υπάρχει και μια άλλη σχετική ιστορία. Λέγεται για το Χάζρατ Νιζαμουντίν ότι όποιος κι αν του χτυπούσε την πόρτα του έδινε όσο φαγητό είχε και ο ίδιος νήστευε την υπόλοιπη ημέρα. Όταν τον ρωτούσαν γιατί το έκανε, απαντούσε: *«Σήμερα είναι η ειδική ημέρα του Θεού κι εγώ είμαι ο καλεσμένος Του».* Ακόμα κι όταν έτρωγε με την καρδιά του, ποτέ δε σταματούσε να ευχαριστεί το Θεό και αφιέρωνε όλη τη μέρα του σε διαλογισμό. Αν μπορούσαμε να φτάσουμε σε παρόμοια κατάσταση, θα εγκαταλείπαμε κάθε απόπειρα να εξαπατήσουμε ή να κοροϊδέψουμε τους άλλους. Το εγώ μας σταδιακά θα ελαττωνόταν και στη θέση του θα αυξανόταν η ταπεινότητά μας. Αν είχαμε εμπιστοσύνη στη γενναιοδωρία και στην καλοσύνη του Θεού, τότε η φωνή της συνείδησής μας θα δυνάμωνε και θα έμενε για πάντα ζωντανή. Θα επιμέναμε τότε και θα ήμασταν σταθεροί στο να κερδίζουμε το ψωμί μας με τίμια μέσα και θα δεχόμασταν ό,τι κερδίζαμε μ’ ένα πνεύμα πληρότητας και ικανοποίησης με το Θείο Θέλημα. Θα ήμασταν απαλλαγμένοι από αντιπαλότητες και έχθρες και η ζωή μας θα χαρακτηριζόταν από απλότητα και τη γλυκιά ενθύμηση του Θεού.

Μόλις υιοθετήσουμε έναν τέτοιον τρόπο ζωής, θα μάθουμε να μοιραζόμαστε τα υπάρχοντά μας με τους άλλους. Η παράδοση των Σιχ ορίζει στους πιστούς να δίνουν το ένα δέκατο από τα κέρδη τους ως εισφορά στην κοινωνία, ενώ για τους Μουσουλμάνους το ποσοστό είναι το ένα τεσσαρακοστό. Στο σάτσανγκ υπάρχουν άνθρωποι που, μολονότι κερδίζουν λίγα χρήματα, δίνουν εθελοντικά το ένα δέκατο των κερδών τους ως οικονομική προσφορά. Ρωτήστε τους πώς τα καταφέρνουν και η απλή τους απάντηση είναι ότι προσφέρουν απλώς ένα μικρό μέρος απ’ όσα τους προσφέρει ο Θεός. *«Πώς θα μπορούσαμε να δώσουμε έστω και αυτό το λίγο, αν ο Θεός δε μας έδινε τίποτα;»* λένε.

Αν επιθυμούμε να ζούμε με ηρεμία και πληρότητα, αν επιθυμούμε να ζούμε μια ζωή με πνευματικά ιδανικά και φιλοδοξίες, τότε υπάρχει μονάχα ένας τρόπος. Πρέ-

πει να κερδίζουμε τον επιούσιο με τίμια μέσα και, αφού ικανοποιήσουμε τις βασικές μας ανάγκες, θα πρέπει να συνδράμουμε τους άλλους. Όπου υπάρχει ανιδιοτέλεια και ταπεινότητα, εκεί κατοικεί η ειρήνη και η πληρότητα.

Η Παγκοσμιότητα του Πόνου

Ω Φαρίντ, νόμιζα πως μονάχα εγώ πονούσα.
Μα σαν ψηλά ανέβηκα κι αγνάντεψα,
την αγωνία αντίκρισα σε κάθε σπίτι,
τον κόσμο ολάκερο στις φλόγες παραδομένο.

Μπάμπα Φαρίντ

Σε αυτό το δίστιχο, ο Μπάμπα Φαρίντ καταγράφει μιαν άλλη αλήθεια της ζωής. Ο καθένας μας πάνω στη γη πιστεύει ότι τα δικά του βάσανα δεν τα περνάει κανείς άλλος. Η αλήθεια όμως είναι ότι ολόκληρος ο κόσμος μαστίζεται από λύπες και βάσανα. Όπως έχει πει και ο Γκουρού Νάνακ: *«Ευτυχισμένος ειν' μόνον αυτός που έριξε άγκυρα στο Νάαμ»*. Ο Μπάμπα Φαρίντ μας λέει: *«Στην αρχή νόμιζα ότι μόνον εγώ πονούσα. Θαρρούσα ότι μόνον εγώ υπέφερα από αρρώστια, φτώχια και εξευτελισμό. Πίστευα ότι μόνον εγώ γνώριζα τον πόνο που προκαλούν, ενώ ο υπόλοιπος κόσμος ζούσε στα πλούτη και στην ευτυχία. Στην αρχή νόμιζα ότι όλες αυτές οι δυστυχίες προορίζονταν ειδικά για μένα, αλλά, όταν με τη Χάρη του Ζωντανού Δασκάλου διευρύνθηκε η οπτική μου γωνία, είδα τελικά την αλήθεια. Συνειδητοποίησα ότι η αρρώστια μου αποτελούσε μέρος μιας παγκόσμιας μάστιγας και κατάλαβα ότι όλοι υποφέρουν από πόνο. Πίστευα ότι μόνον εγώ είχα παραστρατήσει, ότι μόνον εγώ είχα απομακρυνθεί από το Θεό. Θαρρούσα ότι ήμουν ο μόνος που είχε πιαστεί αιχμάλωτος στα δίχτυα του κόσμου. Όμως τώρα πια το βλέπω καθαρά, ότι και οι άλλοι δεν έχουν καλύτερη τύχη»*.

Από το κατάλληλο ψηλό σημείο μπορούμε να δούμε τον κόσμο να φλέγεται από τη φωτιά του μαρτυρίου. Όσον καιρό έχουμε την εντύπωση ότι μόνον εμείς υποφέρουμε, είμαστε εγκλωβισμένοι στη δικιά μας μεμψιμοιρία και συνεχώς επιθυμούμε αυτό που έχουν οι άλλοι, αφού νομίζουμε ότι εκείνοι κρατούν το κλειδί της ευτυχίας. Όταν όμως συνειδητοποιήσουμε ότι η δυστυχία είναι παγκόσμιο φαινόμενο, τότε θα ψάξουμε να βρούμε μια διέξοδο από τη θλίψη. Θα αναζητήσουμε την ατραπό που θα μας οδηγήσει σε αιώνια μακαριότητα και ευδαιμονία.

Ένας φίλος μου έλεγε: *«Ο Θεός κατέχει τα πάντα και μπορεί να μας δώσει ό,τι επιθυμεί η καρδιά μας. Αν το καλοσκεφτείς μας δίνει τα πάντα, αλλά κρατάει για Τον εαυτό του κάτι. Και ακριβώς επειδή δεν έχουμε αυτό το κάτι, περνάμε όλη μας*

τη ζωή μέσα στον πόνο και την αγωνία να το αποκτήσουμε». Τα λόγια του είναι απλά, αλλά περικλείουν μεγάλη δόση αλήθειας. Ποιος είναι ο λόγος που υποφέρουμε; Πιστεύουμε ότι αν είχαμε στην κατοχή μας ένα αυτοκίνητο, ένα σπίτι, ένα αεροπλάνο ή κάθε λογής πολυτέλειες, τότε θα νιώθαμε πλήρεις. Νομίζουμε ότι, αν ικανοποιήσουμε τις επιθυμίες μας για υλικά αγαθά, θα νιώθουμε ευτυχισμένοι. Πώς όμως μπορούν αυτά τα αντικείμενα να μας προσφέρουν πληρότητα και ευτυχία; Ο μόνος τρόπος να αποκτήσουμε διαρκή ευτυχία είναι να έρθουμε σε επαφή με ό,τι είναι συνειδητό, μόνιμο και διαχρονικό. Αν δεν αποκτήσουμε ορθή θεώρηση της ζωής, αν δεν απευθυνθούμε σε κάποιον που θα μας μάθει πώς να υπερβαίνουμε τον υλικό κόσμο, ώστε να έρθουμε σε επαφή με ό,τι είναι αθάνατο μέσα μας, δε θα μπορέσουμε ποτέ να νιώσουμε αληθινή ευτυχία και γαλήνη.

Το Πουλί της Ζωής Δεν Είν' παρά Επισκέπτης στου Κόσμου το Περβόλι

Το πουλί της ζωής δεν είν' παρά επισκέπτης
στου κόσμου το περβόλι.
Το ταμπούρλο ηχεί από το χάραμα,
την αναχώρηση απ' εδώ σημαίνοντας
για το μεγάλο ταξίδι ετοιμάσου.

Μπάμπα Φαρίντ

Ο Μπάμπα Φαρίντ σκιαγραφεί σ' αυτό το σημείο το βασικό πλαίσιο της ζωής. Προσπαθεί να μας μεταδώσει την αλήθεια για τη βραχύβια φύση της ύπαρξής μας. Το Γκουρμπάνι αναφέρει ότι έχουμε έρθει στη γη με συγκεκριμένο αριθμό αναπνοών που δεν μπορεί να αυξηθεί. Στη σύντομη διάρκεια της ζωής μας, λοιπόν, θα πρέπει να αξιοποιήσουμε όσο καλύτερα μπορούμε το χρόνο μας. Ο Ζαφάρ, ο τελευταίος Αυτοκράτορας των Μογγόλων, είπε:

Μου παραχωρήθηκε μια ζωή τεσσάρων ημερών.
Τις δύο απ' αυτές προσευχόμουν και τις άλλες δύο περίμενα.

Ακούγοντας ότι ο Θεός είναι μέγας Δωρητής προστρέχουμε σ' Αυτόν κι Εκείνος μας παραχωρεί την ανθρώπινη ζωή. Δυστυχώς όμως η ζωή μας καταλήγει να μοιάζει μ' ένα όνειρο που κρατάει τέσσερις μέρες. Ο Ζαφάρ λέει ότι τις δύο απ' αυτές τις περνάμε σε προσευχή γι' αυτά που θέλουμε και τις άλλες δύο περιμένουμε να ευοδωθούν οι προσδοκίες μας. Η ζωή όμως είναι τόσο μικρή, που δεν προφταίνουμε να πετύχουμε το στόχο που διαλέξαμε. Υπάρχει μεγάλη δόση αλήθειας στα λόγια του Ζαφάρ. Όλοι οι άγιοι έχουν τονίσει ότι αυτή η ζωή είναι οφθαλμαπάτη. Ό,τι θέλετε να κάνετε, κάντε το τώρα αμέσως. Δεν υπάρχει χρό-

νος για αναβολή και χασομέρι, γιατί η ζωή δεν είναι να την εμπιστεύεσαι ούτε για μια στιγμή.

Το υλικό μας σώμα είναι η ριζική αιτία της απατηλότητας. Το πρόβλημα ξεκίνησε, όταν ταυτιστήκαμε μαζί του. Δε θεωρούμε τον εαυτό μας σαν τον ενοικιαστή ενός σπιτιού που το μίσθωσε για να μείνει λίγο καιρό, αλλά πιστεύουμε ότι είμαστε το ίδιο το σπίτι. Η δύναμη της ψευδαίσθησης είναι τόσο μεγάλη, που αποτυγχάνουμε να διακρίνουμε τη διαφορά μεταξύ του νοικάρη και του νοικιασμένου σπιτιού. Αυτό που μας παραχωρήθηκε μόνο και μόνο για προσωρινή χρήση, πιστεύουμε ότι μας ανήκει για πάντα. Με το δικό του τρόπο ο καθένας, οι μεγάλοι σοφοί μάς υπενθυμίζουν συνεχώς ότι η πολύτιμη ζωή μας είναι απλώς μια σαπουνόφουσκα. Ποιος ξέρει στ' αλήθεια πότε θα σπάσει; Βασίζεται στην επισφαλή ισορροπία πέντε στοιχείων, τα οποία μπορούν να διασπαστούν από στιγμή σε στιγμή. Ενώ όμως η ζωή σ' αυτόν τον κόσμο είναι προσωρινή, η ψυχή μας είναι αιώνια. Βηματίζει αέναα στο δρόμο που οδηγεί πίσω στο Θεό. Χωρισμένη από το Δημιουργό της προ αμνημονεύτων χρόνων, η ψυχή ταξιδεύει συνεχώς, αποζητώντας να γυρίσει κοντά Του. Τι είναι ο θάνατος; Οι Σούφι λένε ότι είναι το όνομα που δίνουμε στο μεσοδιάστημα μεταξύ δύο σταθμών στο μακρινό ταξίδι της ψυχής.

Ο Μπάμπα Φαρίντ εκφράζει τις αλήθειες για τη φύση της γήινης ζωής μας με την παρομοίωση της ημέρας και της νύχτας σ' έναν κήπο ή σ' ένα περβόλι. Συγκρίνει τη φυσική μας ύπαρξη με τη νύχτα και το τέλος της με την επερχόμενη χαραυγή. Όταν η νύχτα σβήσει, με ανάλογο τρόπο σβήνει και η ζωή μας. Επιπλέον, παρομοιάζει αυτόν τον κόσμο μ' ένα περβόλι, ένα περβόλι γεμάτο πειρασμούς και απολαύσεις. Είναι ένας τόπος που μαγνητίζει την προσοχή μας με τα πολλά του αξιοθέατα. Σ' αυτό το περβόλι, η ψυχή μας σαν το πουλί πετάει από το ένα μέρος στο άλλο. Ξεχνάμε τον προορισμό μας και σαν τα πουλιά προτιμάμε να πετάμε από κλαδί σε κλαδί, να τσιμπολογάμε πότε τον έναν καρπό και πότε τον άλλον, να κάνουμε πότε το ένα και πότε το άλλο, σπαταλώντας το χρόνο σ' αυτές τις αστειότητες. Δε συνειδητοποιούμε ότι είμαστε εδώ για μια σύντομη διαμονή και ότι είναι επιβεβλημένο να εξοπλιστούμε με τα απαραίτητα εφόδια για το ταξίδι που ανοίγεται μπροστά μας. Γι' αυτόν το λόγο και ο Σαντ Κιρπάλ έλεγε επανειλημμένως: *«Όσοι μάθουν να αξιοποιούν τις νύχτες τους, μόνον αυτοί θα σώσουν τη ζωή τους. Όσοι αντίθετα καταστρέφουν τις νύχτες τους, αυτοί θα χάσουν τα πάντα».* Δε μας έχει παραχωρηθεί παρά ελάχιστος χρόνος. Να, γιατί ο Μπάμπα Φαρίντ μας ενθαρρύνει να εκμεταλλευτούμε τις νύχτες που έχουμε μπροστά μας.

Ο Σούφι άγιος μάς υπενθυμίζει ότι δεν έχουμε την πολυτέλεια να απορροφηθούμε στα θέλγητρα του κήπου του κόσμου. Ήρθαμε εδώ σαν αποδημητικά πουλιά και πρέπει να προετοιμαστούμε για το ταξίδι που θα αρχίσει, μόλις πέσει η νύχτα. Δυστυχώς όμως έχουμε χαθεί σε τέτοιο βαθμό στη σαγήνη του κόσμου, που έχουμε ξεχάσει τελείως το στόχο μας. Ενώ, λοιπόν, συνεχίζουμε να είμαστε απορροφημένοι στον κόσμο των αισθήσεων, χτυπάει το τύμπανο που σημαίνει τον ερχομό της χαραυγής και τότε οφείλουμε να αναχωρήσουμε ξανά, να αναχωρήσουμε για ένα ταξίδι για το οποίο άλλη μια φορά αποτύχαμε να προετοιμα-

στούμε κατάλληλα. Η αλήθεια είναι ότι ο κόσμος και οι σχέσεις του μας έχουν απορροφήσει τόσο πολύ, που μας κάνουν να ξεχνάμε τον Κύριο που μας δημιούργησε. Μόνον όταν ηχούν τα σήμαντρα που σημαίνουν το τέλος της ζωής μας, ξυπνάμε ξαφνικά και συνειδητοποιούμε την αλήθεια. Όπως λέει και ο Καμπίρ: «*Ξυπνάμε μόνον όταν ο Χάροντας, ο Κύριος του Θανάτου, σταθεί μπροστά μας με το ατσάλινο δρεπάνι του*».

Κατά κανόνα, μόνον όταν έρθουμε αντιμέτωποι με το θάνατο συνειδητοποιούμε ότι σπαταλήσαμε τη ζωή μας σε μάταιες επιδιώξεις. Ο Σαντ Κιρπάλ αφηγούταν συχνά την ιστορία ενός άθεου καθηγητή. Στον τοίχο του δωματίου του είχε κρεμάσει την επιγραφή: «Ο Θεός δεν είναι πουθενά» (God is nowhere). Όταν ψυχορραγούσε, μπήκε στο δωμάτιό του ένα παιδί και άρχισε να διαβάζει φωναχτά την επιγραφή. Με διστακτική φωνή ακούστηκε να προφέρει τα λόγια: «Ο Θεός είναι τώρα εδώ» (God is now here). Μόνον όταν έφτασε η ώρα να πεθάνει, ο καθηγητής συνειδητοποίησε την παρουσία του Θεού, όμως τότε ήταν πλέον αργά και δεν μπορούσε να κάνει τίποτα.

Ήρθαμε στον κόσμο, για να ασχοληθούμε με το έργο της επιστροφής μας στον Κύριο, αλλά αντί γι' αυτό κατασπαταλάμε τα εφόδια που Εκείνος μας πρόσφερε. Αποτυγχάνουμε να στρέψουμε τα βήματά μας προς το αληθινό μας Σπίτι και, αντί να αποζητούμε την αιώνια ζωή, χανόμαστε στον εφήμερο κόσμο των αισθήσεων. Και στην πραγματικότητα αυτή είναι η μεγάλη πλάνη από την οποία όλοι υποφέρουμε. Αφήνουμε ανεκμετάλλευτο και χαραμίζουμε το μεγάλο δώρο που μας πρόσφερε ο Κύριος. Ήρθαμε στον κόσμο, για να λύσουμε το μυστήριο της ζωής και του θανάτου, κι αυτό μπορούμε να το πετύχουμε, όταν πάμε σ' έναν πνευματικό Δάσκαλο που έχει λύσει αυτό το μυστήριο. Μόλις βρούμε τον Αληθινό Άγιο, οφείλουμε να αναπτύξουμε αγάπη και αφοσίωση και να αναμορφώσουμε τη ζωή μας σύμφωνα με τα διδάγματα και τις επιταγές του. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουμε να υψωθούμε πάνω από το σώμα, να διασχίσουμε τις εσωτερικές περιοχές των Άστρων, της Σελήνης και του Ήλιου, να διαβούμε τα ανώτερα Επίπεδα και τελικά να συγχωνευτούμε με τον Κύριο.

NAMNTEB

Ποίηση του Ναμντέβ

Όσοι μακριά από τα πλούτη των άλλων και τις γυναίκες μένουν,
οι διαλεχτοί Του γίνονται αυτοί κι εκεί ο Κύριος κατοικεί.
Καμιά δεν έχω πεθυμιά να συναντήσω εκείνους
που αδιάκοπα τον Κύριο ποτέ τους δε θυμούνται.
Εκείνοι που στη σκέψη τους ο διχασμός δεσπόζει,
καλύτεροι δεν είναι αυτοί απ' τ' αγελαίο ζώο.
Τα τριάντα δυο στολίδια σε τίποτα δεν ωφελούν,
άμα σου λείπει η ορμή, ο πόθος, η λαχτάρα.
Ω αδερφέ μου, ιδού ο Κύριος, σε τούτα εδώ τα μάτια.
Ο καιρός που στου Κυρίου τη λατρεία αφιερώνεις ή
στων Αγίων Του τη συντροφιά,ο μόνοςειν' που
τη ζωή ν' αφιερώσεις πρέπει.
Αξίζουν τα πόδια εκείνα μοναχά που της λατρείας
σύρουν το χορό, κι εκείνα τα χέρια μοναχά που ενωμένα
προσεύχονται και προσκυνούν.
Αξίζει το κεφάλι εκείνο μοναχά που στον Αγαπημένο
υποκλίνεται και μόνο, κι η γλώσσα εκείνη που εξυμνεί
τη λατρεία του Κυρίου και μόνο.
Ο κόσμος τούτος μ' αγορά φαντάζει, με παζάρι
κι εμείς εδώ σαν έμποροι λίγο καιρό περνάμε.
Όσοι έψαξαν και μόχθησαν εισπράξανε ευλογίες πολλές,
ενώ οι άλλοι στο δρόμο χάσανε και το κεφάλαιο το πρώτο.
Με ανθρώπου μορφή ο Κύριος ήρθε εδώ κοντά μας,
στάσου λοιπόν και κοίτα Τον στο πρόσωπο ενός Αγίου.
Ο Ναμντεβ κάθε λεπτό υμνεί τον Άγιο Δάσκαλό του
γιατ' ήταν δικό Του χάρισμα της αιώνιας αφοσίωσης το δώρο.

Λίγα Λόγια για τον Ναμντέβ

Ο Σαντ Ναμντέβ ήταν μια από τις μεγάλες εκείνες ψυχές που στέλνει ο Θεός στη γη για την ανύψωση της ανθρωπότητας. Γεννήθηκε σ' ένα χωριό στην περιοχή της Μαχαράστρα, στη Ινδία, αλλά στη διάρκεια της ζωής του ταξίδεψε σε πολλά μέρη μεταφέροντας το μήνυμα των αγίων απ' άκρη σ' άκρη. Κάτι αξιοσημείωτο για μας – και νιώθω ιδιαίτερη συμπάθεια απέναντί του εξαιτίας αυτού του γεγονότος – είναι ότι πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής του στο Γκουμάν ή Γκουμάον, ένα χωριό στο Παντζάμπ, όπου λίγους αιώνες αργότερα γεννήθηκε ο Μπάμπα Τζαϊμάλ Σινγκ. Ο Ναμντέβ ήταν προπομπός του κινήματος της *Μπάκτι*, που εξαπλώθηκε στην Ινδία στη διάρκεια του 15ου και του 16ου αιώνα. Αντίστοιχα, και ο Μπάμπα Τζαϊμάλ Σινγκ έμελλε να δώσει νέα πνοή στο Σαντ Ματ στα βόρεια της χώρας και να προετοιμάσει το έδαφος για τη διασπορά του σ' ολόκληρο τον κόσμο. Ο άγιος του Γκουμάν παρέδωσε αργότερα τον πυρσό της πνευματικότητας στο Διδάσκαλό μου, το Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ, ο οποίος, και μετά απ' αυτόν ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, εργάστηκε άοκνα, για να φτάσει αυτό το Φως σε κάθε γωνιά του πλανήτη.

Ο Σαντ Ναμντέβ, σύμφωνα με τους μελετητές, γεννήθηκε το 1270 ή το 1272, περίπου δυο αιώνες πριν από τον Γκουρού Νάνακ. Όχι μόνον ασκήθηκε στο Σαντ Ματ, αλλά δίδαξε και τις αρχές του στους πνευματικούς αναζητητές σε διάφορα μέρη της χώρας. Εκτός των άλλων, άφησε πίσω τους ένα αξιομνημόνευτο ποιητικό έργο, που ξεχειλίζει από ταπεινότητα, αφοσίωση και γλυκύτητα. Ο δέκατος πέμπτος και ο δέκατος έκτος αιώνας είδαν στην Ινδία την άνθηση του κινήματος της Μπάκτι. Κάποιοι από τους μεγάλους του πρωτοπόρους, όπως ο Καμπίρ Σαχίμπ, ο Γκουρού Νάνακ, ο Ντάνα Μπαγκάτ, ο Ράβι Ντας, η Μίρα Μπάι και ο Τουκαράμ, απέδωσαν ύψιστες τιμές στον Ναμντέβ. Ο Γκουρού Αρτζάν Ντεβ, ο πέμπτος Γκουρού των Σιχ, έλεγε γι' αυτόν ότι ήταν μια τέλεια ψυχή που έζησε συνεχώς «στη συντροφιά του Κυρίου». Ο Ναμντέβ ήταν γιος του Ντάνα Σεθ και της Γκονάι Μπάι. Όταν έφτασε σε ηλικία οκτώ ετών, οι γονείς του κανόνισαν να παντρευτεί τη Ρατζάι, αφού οι γάμοι σ' αυτήν την ηλικία ήταν κάτι συνηθισμένο εκείνον τον καιρό στην επαρχία. Ωστόσο, όσο σκληρά κι αν προσπαθήσει ο κόσμος, όσοι γεννήθηκαν για να γίνουν άγιοι δεν μπαίνουν στα δικά μας καλούπια. Ο Ναμντέβ ξεχώριζε για το πάθος και την αφοσίωσή του. Κάποτε, όταν ο πατέρας του έπρεπε να φύγει από το χωριό για μια σημαντική του υπόθεση, ανέθεσε στο γιο του την ευθύνη της εκτέλεσης των θρησκευτικών καθηκόντων που εφάρμοζε η οικογένειά του. Ξυπνούσε νωρίς το πρωί, έκανε το μπάνιο του και πρόσφερε στο είδωλο της θεότητας που λάτρευε η οικογένεια αγελαδινό γάλα. Προς μεγάλη του απογοήτευση όμως, όσο κι αν περίμενε καρτερικά, το είδωλο της θεότητας δεν έκανε καμία κίνηση να πάρει το γάλα. Βαθιά

πληγωμένος και απογοητευμένος από την άρνηση του Κυρίου να δεχτεί την προσφορά του, την οποία εξέλαβε ως απόρριψη, ξέσπασε σε λυγμούς. Όπως λέγεται όμως, όπου υπάρχει έμφυτη και ειλικρινής λαχτάρα και αγωνία για το Θεό, ο Κύριος δεν είναι μακριά. Η σφοδρότητα της λαχτάρας του παιδιού ήταν τόσο μεγάλη, ώστε, όπως λέει η παράδοση, ο Κύριος δέχτηκε την προσφορά του και το είδωλο στο τέλος κινήθηκε και πήρε το γάλα. Αυτό το θαύμα επέδρασε καταλυτικά στο νεαρό Ναμντέβ. Η ζωή του ήταν εξολοκλήρου αφιερωμένη στη λατρεία ειδώλων, σε καλές πράξεις και σε ιεροτελεστίες. Από τότε όμως άρχισε να γιγαντώνεται μέσα του η επιθυμία να συναντήσει τον Άμορφο και Απόλυτο Θεό, που είχε ανταποκριθεί στις ένθερμες εκκλήσεις του και είχε ζωντανέψει ένα κομμάτι άψυχου πηλού.

Η αναζήτηση του Ναμντέβ για το Θεό εκπληρώθηκε, όταν συνάντησε το Βισόμπα Κατσάρ Τζι Μαχαράτζ, που έμελλε να γίνει ο Γκουρού* του. Έχοντας ακούσει για το μεγαλείο των αγίων, ο νεαρός Ναμντέβ κίνησε να τον συναντήσει, για να έχει την *ντάρσαν* του, να λάβει δηλαδή την ευλογία του θείου βλέμματός του.

Οι γονείς του Ναμντέβ είχαν μια οικοτεχνία και εξασφάλιζαν τα προς το ζην φτιάχνοντας σταμπωτά υφάσματα και ρούχα. Την ίδια τέχνη ασκούσε και ο Ναμντέβ, μόνον που αυτός ήταν τόσο πολύ απορροφημένος στην πνευματική του αναζήτηση, ώστε του ήταν δύσκολο να αφιερώνει πολύ χρόνο σε εγκόσμιες υποθέσεις. Συχνά, η γυναίκα του ετοίμαζε κάποια δέματα με υφάσματα, που ο Ναμντέβ έπρεπε να τα πάει στην αγορά, για να τα πουλήσει. Ωστόσο, πολλές φορές εκείνος καθόταν στην άκρη του δρόμου και άρχιζε να προσεύχεται στο Θεό και να διαλογίζεται, εντελώς αποκομμένος από κάθε σκέψη για το εμπόριο και τα εγκόσμια. Έτσι, ενώ η οικογένειά του χρειαζόταν χρήματα για τη συντήρησή της, εκείνος γύρναγε στο σπίτι με άδεια χέρια, κι αυτό γινόταν συχνά η αφορμή να δέχεται τις επιπλήξεις και τα παράπονα της γυναίκας του. Κάποτε, που ο Ναμντέβ πηγαινοερχόταν στην αγορά επί μια ολόκληρη εβδομάδα χωρίς αποτέλεσμα, η Ρατζάι θύμωσε τόσο πολύ, ώστε αναγκάστηκε να της υποσχεθεί ότι από την επόμενη μέρα θα έκανε ό,τι περνούσε από το χέρι του, προκειμένου να πουλήσει τα υφάσματα, για να μπορέσει έτσι να καλύψει το κενό που είχε δημιουργηθεί εξαιτίας της αμέλειάς του.

Ωστόσο και την επόμενη μέρα επαναλήφθηκε η ίδια ακριβώς ιστορία. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, όταν επέστρεψε στο σπίτι, είπε στη γυναίκα του ότι είχε βρει ένα κανάτι γεμάτο με χρυσά νομίσματα, που το έθαψε εκεί κοντά, σ' ένα χωράφι! Η γυναίκα του ξέσπασε σε φωνές και τον ρώτησε γιατί δεν έφερε τα χρυσά νομίσματα στο σπίτι, για να λάβει από το Ναμντέβ την απάντηση ότι άφησε εκεί το κανάτι με τα νομίσματα, για να το βρει εκείνος για τον οποίο προοριζόταν! Η Ρατζάι δεν πίστευε στ' αυτιά της. *«Εσύ»*, είπε στο Ναμντέβ, *«λες ότι αγαπάς το Θεό και να που Εκείνος, με την καλοσύνη του, έβαλε στα πόδια σου αυτό το κανάτι, για να το βρεις. Για σένα προοριζόταν, δεν το βλέπεις; Αν δε θες να δεχτείς ούτε τη μοίρα σου, τότε ποιος θα μπορέσει να σε βοηθήσει* επιτέλους;» Ο Ναμντέβ της απάντησε τότε ήρεμα: *«Αν πραγματικά το κανάτι αυτό*

προοριζόταν για μένα, να είσαι σίγουρη ότι ο Θεός θα βρει τον τρόπο να μου το παραδώσει, και μάλιστα μέσα στο ίδιο μας το σπίτι».

Στο μεταξύ, καθώς το ζευγάρι συζητούσε έντονα, κάποιοι κλέφτες που περνούσαν απ' έξω σταμάτησαν ν' αφουγκραστούν τον καυγά και άκουσαν όλη την ιστορία του Ναμντέβ, αλλά και το σημείο που είχε θάψει το κανάτι με τα χρυσά νομίσματα. Χωρίς να χάσουν καιρό, έτρεξαν αμέσως εκεί και άρχισαν να σκάβουν. Βρήκαν πολύ εύκολα το πήλινο κανάτι, η χαρά τους όμως γρήγορα μετατράπηκε σε απογοήτευση, γιατί όταν έβαλαν τα χέρια τους μέσα στο δοχείο, αντί να πιάσουν χρυσά νομίσματα, έπιασαν σκορπιούς, που τους κάρφωσαν με το κεντρί τους! Εξοργισμένοι απ' αυτό που συνέβη, σκέφτηκαν ότι έπρεπε να δώσουν ένα μάθημα στο Ναμντέβ για το άσχημο παιγνίδι που τους έπαιξε. Γύρισαν λοιπόν στο σπίτι του μαζί με το κανάτι και το έριξαν μέσα στο σαλόνι του από την καμινάδα. Όταν όμως το πήλινο δοχείο έπεσε από ψηλά και έσπασε, το πάτωμα του σπιτιού γέμισε χρυσά νομίσματα! Έτσι, στο τέλος, τα λόγια του Ναμντέβ βγήκαν αληθινά. Ο Θεός ποτέ δεν εγκαταλείπει όσους είναι αληθινά αφοσιωμένοι σ' Εκείνον. Όσο παράξενος ή απίστευτος κι αν φαίνεται ο τρόπος με τον οποίο έγιναν όλα αυτά, ο Κύριος διευθέτησε τα πράγματα με τέτοιον τρόπο, ώστε τα χρυσά νομίσματα να μεταφερθούν στο σπίτι εκείνου για τον οποίο προορίζονταν.

Αν θέλουμε να γίνουμε ένα με το Θεό, πρέπει να επιθυμούμε Εκείνον και μόνον Εκείνον. Αν μπορέσουμε να εγκαταλείψουμε τα πάντα για χάρη Του, τότε Εκείνος θα γίνει δικός μας, αρκεί να Του το ζητήσουμε. Ο Θεός είναι η Αιτία και ο Δημιουργός κάθε ύπαρξης. Είναι ο Κύριος όλων των συμπάντων που έχουν δημιουργηθεί και θα δημιουργηθούν στο μέλλον. Κι όμως, ο Βασιλιάς των βασιλιάδων, ο Αυτοκράτορας των αυτοκρατόρων, ο Κύριος αυτού του κόσμου και του επόμενου, είναι ευτυχισμένος να υπηρετεί όσους είναι αληθινά αφοσιωμένοι σ' Εκείνον.

Ο Ναμντέβ δεν ήταν μόνον πλημμυρισμένος από την αγάπη του Θεού, αλλά επιπλέον τη διέδωσε και την εξάπλωσε στους συνανθρώπους του. Στα χρόνια της νεότητάς του, όταν έμενε στο Μαράθι, συνέθεσε πολλούς λατρευτικούς ύμνους και τους έψαλλε με γλυκιά και τρυφερή φωνή. Ταξίδευε από τόπο σε τόπο μεταφέροντας το μήνυμα της θείας αγάπης σε κάθε μέρος της Μαχαράστρα. Στη διάρκεια της αποστολής του συνεργάστηκε με τον Σαντ Τζιανεσβάρ, μια εξαιρετικά εξελιγμένη ψυχή, όπως και ο ίδιος. Δυστυχώς όμως ο Τζιανεσβάρ πέθανε νέος και λίγο καιρό μετά το θάνατό του αποφάσισε να μεταφερθεί στο Βορρά. Ήταν ήδη πενήντα ετών, όταν εγκαταστάθηκε στο Πατιβάλ, σ' ένα τόπο που ακόμη και σήμερα ονομάζεται Ναμιάνα, ενώ τα τελευταία χρόνια της ζωής του τα πέρασε στο Γκουμάν, στην περιφέρεια του Γκουρντασπούρ, όπου λίγους αιώνες αργότερα έμελλε να γεννηθεί ο μεγάλος Άγιος Μπάμπα Τζαϊμάλ Σινγκ.

Οι πρώτες συνθέσεις του Ναμντέβ στο Μαράθι διαπνέονται απ' αυτό που στην Ινδία ονομάστηκε *σάγκουν* μπάκτι*, από τη λατρεία δηλαδή προς στον Κύριο, όπως Εκείνος εκδηλώνεται μέσα από μορφές. Ακριβώς όπως η Μίρα Μπάι ύμνησε το μεγαλείο του Κρίσνα στα πρώιμα λατρευτικά της ποιήματα, ή μπά-

τζαν* όπως λέγονται στην Ινδία, τα ποιήματα που έγραψε στο Μαράθι ο Ναμντέβ υμνούν το μεγαλείο του Βίθαλ Ντεβ, που είναι μια από της μορφές του θεού Βίσνου. Την εποχή όμως που έφτασε στο Παντζάμπ, στα βόρεια της χώρας, είχε ήδη αρχίσει να είναι υπέρμαχος της *νίργκουν μπάκτι**, της αφοσίωσης δηλαδή στον Άμορφο Θεό. Αυτό το κίνημα χαρακτηρίζει τη μεταγενέστερη έκφραση του Σαντ Ματ, των διδαγμάτων δηλαδή των Αγίων και των Διδασκάλων, και αποτελεί την κορωνίδα του μυστικισμού.

Αξίζει νομίζω να επισημάνουμε ότι ο Μπάμπα Φαρίντ πριν από το Ναμντέβ, αλλά και οι Γκουρού των Σιχ* μετά απ' αυτόν, ήταν όλοι τους υπέρμαχοι της Νίργκουν Μπάκτι. Όπως και να έχει το πράγμα, η μετακίνησή του από τη Μαχαράστρα στο Παντζάμπ είχε ριζικό αντίκτυπο στο έργο του Ναμντέβ. Αντί να γράφει τα ποιήματά του στη διάλεκτο του Μαράθι, άρχισε να συνθέτει τους ύμνους του στα Χίντι και όλο το κατοπινό του έργο γράφτηκε σ' αυτήν την Ινδική διάλεκτο. Υμνούσε το μεγαλείο του Άμορφου και Απόλυτου Θεού, χρησιμοποιώντας μια γλώσσα που είναι αξιομνημόνευτη για την ευθύτητα και την απλότητά της. Όταν ο Γκουρού Αρτζάν Ντεβ μάζευε υλικό για τη δημιουργία του «*Γκουρού Γκράνθ Σαχίμπ*»*, συμπεριέλαβε εξήντα από τις συνθέσεις του Ναμντέβ σ' αυτό το μνημειώδες έργο για την πνευματικότητα.

Ο Ναμντέβ λάτρευε και τιμούσε τον Άμορφο και Απόλυτο Ένα, που είναι ο Θεός των πάντων και δεν κάνει διακρίσεις μεταξύ Ινδουιστών και Μουσουλμάνων ούτε μεταξύ ανθρώπων υψηλής ή ταπεινής καταγωγής. Ο ίδιος ο Ναμντέβ καταγόταν από οικογένεια τεχνιτών και οι τεχνίτες θεωρούνται άνθρωποι χαμηλής κοινωνικής τάξης. Αφού, λοιπόν, κήρυττε εναντίον της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας και των κοινωνικών διακρίσεων, προκάλεσε την αντίδραση των ορθόδοξων Ινδουιστών. Πιθανότατα αυτός να ήταν και ο λόγος που εγκατέλειψε τη Μαχαράστρα, για να πάει στο Βορρά. Αλλά και στο Παντζάμπ αντιμετώπισε διώξεις. Οι Άγιοι δεν περιορίζονται απλώς και μόνο στο κήρυγμα των αρχών της Πατρότητας του Θεού και της αδελφοσύνης των ανθρώπων, αλλά κυρίως εφαρμόζουν στην πράξη αυτήν την αλήθεια, με αποτέλεσμα να προκαλούν την εχθρότητα και το μίσος του ιερατείου. Οι άνθρωποι αρέσκονται να δημιουργούν ιεραρχίες και διακρίσεις. Οι Άγιοι, ωστόσο, βλέπουν τη ζωή ως ενιαίο σύνολο και μιλούν με θάρρος και τόλμη ενάντια στις διακρίσεις και στις αδικίες που δημιουργούν οι άνθρωποι.

Στο χωριό του Γκουρνταςπούρ, όπου εγκαταστάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του, δεν του επέτρεπαν να ψάλλει τους λατρευτικούς του ύμνους εντός του ναού, οπότε κι αυτός απήγγελλε τις συνθέσεις του έξω από το ναό, ακριβώς απέναντι από την είσοδό του. Ο μαγνητισμός που ασκούσαν οι στίχοι του έκανε τους ανθρώπους να συρρέουν γύρω του κατά σμήνη. Οι ιερείς και οι *παντίτ** εξοργίσθηκαν με αυτό που συνέβαινε και διέταξαν το Ναμντέβ να φύγει από κει και να πάει πίσω από το ναό. Ο Ναμντέβ υπάκουσε αδιαμαρτύρητα, αλλά όπως λέγεται, όταν πήγε στο πίσω μέρος του ναού, το τέμενος μετακινήθηκε κάνοντας στροφή εκατόν ογδόντα μοιρών, μέχρι που η είσοδος του ναού βρέθηκε απ' αντίκρυ του σημείου όπου έψαλλε ο Ναμντέβ. Θαυμαστά είναι στ' αλήθεια τα

έργα του Αγαπημένου! Εξαιτίας αυτού του θαύματος το χωριό ονομάστηκε από τότε Γκουμάν, που στα Παντζάμπι σημαίνει «αναστροφή», κι έτσι είναι γνωστό μέχρι τις μέρες μας.

Στη συνέχεια θα αναλύσουμε ένα από τα ποιήματα του μεγάλου αυτού Αγίου. Η Μαχαράστρα γέννησε μια σειρά από φωτισμένους υποστηρικτές της παράδοσης του Σαντ Ματ και ο Ναμντέβ είναι ανάμεσα στους πέντε πιο γνωστούς. Οι άλλοι τέσσερις είναι ο σύγχρονός του Σαντ Τζιανεσβάρ, ο Σαμάρθ Ραμντάς (που ήταν ο γκουρού του Σίβα Τζι), ο Εκνάθ και ο Τουκαράμ. Ο Ναμντέβ ήταν ο προάγγελος της χρυσής εποχής του κινήματος της Μπάκτι, που άνθισε δυο αιώνες αργότερα και προετοίμασε το έδαφος γι' αυτήν τη μεγάλη πνευματική αναγέννηση.

Ας Είναι ο Κύριος το Επίκεντρο της Προσοχής μας

Όσοι μακριά από τα πλούτη των άλλων και τις γυναίκες μένουν,
οι διαλεχτοί του γίνονται αυτοί κι εκεί ο Κύριος κατοικεί.

Ναμντέβ

Ο Σαντ Ναμντέβ προσπαθεί σ' αυτό το σημείο να μας εξηγήσει γιατί έχουμε απομακρυνθεί τόσο πολύ από το Θεό. Λέει ότι η προσοχή μας είναι διαιρεμένη και ο Κύριος δεν έχει γίνει ακόμα το επίκεντρό της. Δεν έχει γίνει το σημείο όπου συναντιόνται τα πάντα, το σημείο όπου περικλείονται τα πάντα. Δυστυχώς, δεν έχουμε φτάσει ακόμα στο σημείο να πούμε *«Πρώτα ο Θεός και μετά ο κόσμος»,* όπως έκανε ο Σαντ Κιρπάλ, όταν ήταν νέος. Ο νους μας ασχολείται συνέχεια με τα πλούτη των άλλων. Νομίζουμε ότι, αν είχαμε στην κατοχή μας μερικά εκατομμύρια παραπάνω, θα ήμαστε απόλυτα ευτυχισμένοι. Όταν βλέπουμε ότι κάποιος άλλος είναι πιο εύπορος από μας, ευχόμαστε να μπορούσαμε κι εμείς να αποκτήσουμε τη χλιδή και τις πολυτέλειες που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη ζωή. Άλλοι αναζητάμε την ευτυχία στις αισθησιακές απολαύσεις ή ζηλεύουμε και ονειρευόμαστε τη μοίρα των πλουσίων. Αν ο νους μας κατακλύζεται από σκέψεις για χρήματα και αισθησιακές απολαύσεις, πώς είναι δυνατό να ελπίζουμε ότι θα γίνει η κατοικία του Θεού;

Ο Θεός κατοικεί μόνον όπου η καρδιά και το μυαλό μας είναι ένα ή με άλλα λόγια, όταν είναι προσηλωμένα αποκλειστικά σ' Εκείνον. Όπως λέει και ο ποιητής: *«Μια πίστη, ένα αγκυροβόλι, μια ελπίδα, μια λαχτάρα!»* Όσον καιρό η αγάπη μας δεν είναι μία, δεν είναι δηλαδή εστιασμένη σ' ένα σημείο, δεν μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα κερδίσουμε τον Κύριο, γιατί, όπως λέει κι ένα Περσικό ποίημα: «*Η αγάπη γνωρίζει μόνον ένα χρώμα και όχι πολλά*!» Όσον καιρό η προσοχή μας στρέφεται προς τον υλικό κόσμο, δεν μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα πλησιάσουμε το κατώφλι του θείου Αγαπημένου. Όσον καιρό υπάρχει έστω και μια μόνον εγκόσμια σκέψη που αποσπά το νου μας, ο Αγαπημένος δε μας πλησιάζει. Μόνον όταν ο κόσμος αυτός πάψει να έχει την οποιαδήποτε αξία για μας, όταν θα έχει πια εξαφανιστεί από τη σκέψη μας, τότε και μόνον τότε θα είμαστε έτοιμοι να λάβουμε το θείο δώρο. Όπως λέει και η παροιμία: *«Όπου δεν υπάρχει τίποτα υπάρχει ο Θεός».*

Ο Ναμντέβ όμως δεν περιορίζεται απλώς στο να μας πει ότι επιβάλλεται να αποκοπούμε από τον κόσμο, αλλά μας δείχνει και τον τρόπο, για να το πετύχουμε, κι αυτός ο τρόπος είναι η αγάπη. Νομίζουμε ότι ο Θεός έχει φύγει από κοντά μας. Η αλήθεια όμως είναι ότι ο Θεός βρίσκεται πιο κοντά σ' εμάς απ' όσο είμαστε εμείς οι ίδιοι στον εαυτό μας. Είναι στο πλευρό μας, μέσα μας και μας ξέρει καλύτερα απ' όσο ξέρουμε εμείς οι ίδιοι τον εαυτό μας. Μολονότι

όμως είναι τόσο κοντά μας, δεν εμφανίζεται, αν δεν εξαφανιστούν τα πάντα κι αν δε μείνει καμιά παρείσακτη σκέψη. Οφείλουμε, λοιπόν, να εξοστρακίσουμε τα πάντα, ακόμα και τις σκέψεις για τον ίδιο μας τον εαυτό, αν θέλουμε πραγματικά να Τον αποκτήσουμε. Ναι, πρέπει να ξεχάσουμε τον εαυτό μας και να χαθούμε τελείως μέσα Του, αν θέλουμε ξανά, όπως ήταν παλιά, να γίνουμε ένα με τον Αγαπημένο.

Ο Βάρις Σαχ έχει εκφράσει πολύ όμορφα αυτήν την αλήθεια σ' ένα έξοχο ποίημά του στα Παντζάμπι, όπου περιγράφει την αγάπη του Χερ και της Ράντζα: *«Φωνάζοντας τη Ράντζα έγινα ακριβώς ό,τι κι αυτή»*. Μέχρι η ψυχή, όπως ο Χερ, να ξεχάσει τον εαυτό της και να χαθεί τελείως στη Ράντζα, δεν μπορεί να ενωθεί με τον Αγαπημένο της. Οφείλουμε να αποστρέψουμε την προσοχή μας από τον κόσμο. Ο μεγάλος Διδάσκαλος Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ είχε το δικό του μοναδικό τρόπο να εκφράζει βαθυστόχαστες αλήθειες. Χρησιμοποιούσε μια γλώσσα που ακόμη και ο πιο απλοϊκός χωρικός μπορούσε να την καταλάβει. Έλεγε ότι ακόμα κι ένα σκυλί έχει την ευαισθησία να καθαρίσει με την ουρά του το σημείο που σκοπεύει να κάτσει. *«Έχετε την εντύπωση*, μας έλεγε, *ότι ο ίδιος ο Κύριος, ο Βασιλιάς των βασιλιάδων, θα ερχόταν να καθίσει στην καρδιά μας, όταν εκεί έχουμε μαζέψει όλα τα σκουπίδια του κόσμου;»* Οι Άγιοι συνεχώς μας παροτρύνουν να αποστρέψουμε την προσοχή μας από τον κόσμο και να την στρέψουμε εσωτερικά. *«Κλείστε τα αυτιά σας, ώστε να μείνουν έξω οι ενοχλητικοί ήχοι του κόσμου»*, έλεγε. *«Κλείστε τα μάτια σας, για να μη βλέπετε τις θέες του κόσμου που σας αποσπούν. Στραφείτε μέσα σας και αυτοσυγκεντρωθείτε στο Φως και στον Ήχο που υπάρχει εκεί. Αυτά που βλέπετε είναι τα εξωτερικά άμφια του θείου Αγαπημένου. Αν μπορέσετε να ξεχάσετε τα πάντα και να μείνετε πολύ ώρα συγκεντρωμένοι εκεί, θα μπορέσετε να κινηθείτε προς τα μέσα και πάνω και να φτάσετε στην αληθινή Κατοικία του Πολυαγαπημένου σας»*.

Παρότι όμως οι Άγιοι έρχονται, για να μας απελευθερώσουν από το βραχνά αυτού του κόσμου, ελάχιστοι μόνον τους ακούμε! Οι αισθήσεις μας ξεχειλίζουν από τις εξωτερικές μορφές και τα τραγούδια αυτού του κόσμου, ενώ παράλληλα τόσο ο νους όσο και η ψυχή μας έχουν μπλεχτεί στα δίχτυα των εξωτερικών αυτών προσκολλήσεων. Η αλήθεια είναι, βέβαια, ότι στην πορεία δεν ξεχάσαμε μόνον το Θεό αλλά και τον ίδιο μας τον εαυτό. Είμαστε τόσο συνεπαρμένοι μ' αυτά που νομίζουμε ότι κατέχουν οι άλλοι, ώστε μας κυριεύουν ο φθόνος και οι ανόητες φαντασιώσεις. Αν μόνον παρατηρήσετε τους γύρω σας κι αν εξετάσετε τον εαυτό σας με αμεροληψία, θα μείνετε κατάπληκτοι, όταν διαπιστώσετε πόσο χρόνο και ενέργεια καταναλώνετε κουτσομπολεύοντας τους άλλους ή κρίνοντας τις πράξεις και το χαρακτήρα τους. Αν είχαμε αυτοσυγκεντρωθεί στη δικιά μας σωματική, υλική ή νοητική εξέλιξη, αυτό τουλάχιστον θα μας είχε αποφέρει κάποιο κέρδος. Αλλά η λυπηρή πραγματικότητα είναι ότι ο χρόνος μας καταναλώνεται στην κριτική και στα κουτσομπολιά. Αφιερώνουμε ελάχιστο χρόνο, με την πραγματική του έννοια, στον εαυτό μας και καθόλου στο Θεό. Αυτήν την αλήθεια προσπαθεί να μας δώσει να καταλάβουμε σ' αυτό το σημείο ο Σαντ Ναμντέβ. Όσον καιρό σκεφτόμαστε τα επίγεια, δεν είμαστε έτοιμοι να υποδε-

χτούμε το Θεό. Αν θέλουμε να Τον κατακτήσουμε, πρέπει να σκεφτόμαστε Εκείνον και μόνον Εκείνον. Είναι μέσα μας και ταυτόχρονα τόσο κοντά μας, όσο τίποτα άλλο, και ο μόνος τρόπος να τον πλησιάσουμε είναι μέσα από την αγάπη, μια αγάπη που κατακαίει όλα τα άλλα. Όταν απορροφηθούμε τελείως σε μια τέτοια μορφή αγάπης, θα νιώθουμε τόσο χαμένοι, που δε θα έχουμε επίγνωση ούτε του ίδιου μας του εαυτού. Όπως έγραψα σε κάποιους στίχους μου:

Έχω χαθεί τελείως στις ματιές του Αγαπημένου,
Ω φίλε, πες μου με τι μοιάζει,
γιατί εσύ τουλάχιστον θα τον έχεις δει!

Αυτή η αγάπη μεταλαμπαδεύεται μέσα μας από έναν πνευματικό Δισάσκαλο. Είναι κάτι που το κολλάμε, δεν το μαθαίνουμε. Οι Διδάσκαλοι ψυχές, όπως είναι οι άγιοι, έχουν μουσκέψει τόσο πολύ από τη θεία αγάπη, που την εκπέμπουν όπου σταθούν κι όπου βρεθούν. Μπορεί να μοιάζουν άνθρωποι σαν όλους εμάς, αλλά όσο πιο πολύ τους γνωρίζουμε, όσο δηλαδή περισσότερο συνειδητοποιούμε τη θεία φύση τους, τόσο λιγότερο τους γνωρίζουμε στην πράξη. Αυτό συμβαίνει, επειδή αρχίζουμε να αντιλαμβανόμαστε όλο και πιο πολύ την άπειρη φύση τους και το γεγονός ότι η προσωπικότητά τους και οι διαστάσεις της ξεπερνάνε κάθε κατανόηση. Όταν ο Μπουλλέ Σαχ συνάντησε για πρώτη φορά το Διδάσκαλό του, το Χάζρατ Ιναγιάτ Σαχ, ήταν σ’ ένα περιβόλι με οπωροφόρα δέντρα. Ο Μπουλλέ Σαχ είχε αναπτύξει μεγάλες νοητικές δυνάμεις και τις χρησιμοποιούσε, για να κόψει ένα μάνγκο χωρίς να το αγγίξει. Ο Χάζρατ Ιναγιάτ Σαχ, που ήταν πασίγνωστος στην εποχή του, αμέσως τον κατηγόρησε για κλοπή. Ο Μπουλλέ Σαχ διαμαρτυρήθηκε και διαφώνησε μαζί του αλλά του κάκου. Κι όμως λίγο καιρό αργότερα ήταν πρόθυμος να βροντοφωνάξει από την ταράτσα του σπιτιού του για το Δισάσκαλό του: *«Δείτε! Ο ίδιος ο Κύριος ήρθε εδώ κάτω με ανθρώπινη μορφή»*. Άλλοι πάλι είπαν: *«Ο Κύριος του Νάνακ εμφανίστηκε με σάρκα και οστά»*. Ο Κύριος μπορεί να είναι μέσα μας, μπορεί να είναι πιο κοντά σ’ εμάς απ’ ό,τι εμείς οι ίδιοι στον εαυτό μας, αλλά οι εγκόσμιες σκέψεις μάς χωρίζουν απ’ Αυτόν. Μόνον όταν πηγαίνουμε στη φυσική παρουσία ενός Αγίου, αρχίζουμε να παίρνουμε μια ιδέα για τη θεία φύση του. Από έναν Άγιο κολλάμε τη μεταδοτική «ασθένεια» της θείας αγάπης, κι αυτή η αγάπη με τη σειρά της καίει όλες τις επίγειες επιθυμίες και προσκολλήσεις μας.

Αναζητήστε τη Συντροφιά των Αληθινά Αφοσιωμένων

Καμιά δεν έχω πεθυμιά να συναντήσω εκείνους
που αδιάκοπα τον Κύριο ποτέ τους δεν θυμούνται.

Ναμντέβ

Έχοντας πραγματοποιήσει τα πρώτα μας βήματα στην πορεία προς την Πατρίδα μας, είναι πολύ σημαντικό να αναζητήσουμε τη συντροφιά εκείνων που είναι αφοσιωμένοι στο Θεό. Η συναναστροφή μαζί τους μπορεί να μεγαλώσει και να ισχυροποιήσει την αγάπη μας για Εκείνον. Στα αρχικά στάδια, όταν η αγάπη μας είναι ακόμη στα σπάργανα, είμαστε ευάλωτοι. Είναι σημαντικό να αποφεύγουμε όσους είναι βυθισμένοι σε εγκόσμια πάθη. Ο Καμπίρ Σαχίμπ παρομοιάζει τη συντροφιά των εγκόσμιων ανθρώπων με το τσίμπημα του σκορπιού, που χύνει στο αίμα μας το δηλητήριο του κόσμου των φαινομένων. Το δηλητήριο αυτό μας ενοχλεί, μας καταθλίβει και μας προκαλεί αγωνία. Μέχρι να προοδεύσουμε σε ικανοποιητικό βαθμό στο μονοπάτι και να ισχυροποιηθεί η αφοσίωση μας, τέτοιες συναντήσεις μπορεί να αποβούν επιζήμιες ακόμη και καταστροφικές. Να, γιατί το Γκουρμπάνι* μας παροτρύνει να αναζητάμε συνεχώς τη συντροφιά των *γκουρμούχ**, όσων δηλαδή αγαπούν τον Κύριο και του Αγίους Του. Όταν συναντιούνται τέτοιοι αφοσιωμένοι, μπορούν να μιλήσουν για τον κρυφό μυστικιστικό έρωτα που μοιράζονται μεταξύ τους, έναν έρωτα που συχνά είναι αναγκασμένοι να κρύψουν από τα καταφρονητικά μάτια του κόσμου. Όταν, επιπλέον, διηγούνται τις προσωπικές τους ιστορίες για την αγάπη, τη χάρη και την προστασία του Διδασκάλου, αυτομάτως δίνουν και παίρνουν, αφού ενισχύουν αμοιβαία ο ένας τον άλλο και δυναμώνει έτσι η πίστη τους και η φιλοδοξία τους για πνευματική πρόοδο.

Η Ζωή μας Δεν Είναι Καλύτερη από τη Ζωή των Ζώων

Εκείνοι που στη σκέψη τους ο διχασμός δεσπόζει,
καλύτεροι δεν είναι αυτοί απ' τ' αγελαίο ζώο.

Ναμντέβ

Η ζωή μας είναι γεμάτη από τραπεζώματα και φαγοπότια, εσωτερικά όμως είμαστε διχασμένοι. Δεν αντιλαμβανόμαστε την ενότητα των πάντων, το γεγονός δηλαδή ότι όλη η δημιουργία είναι η εκδήλωση του Ενός Πατέρα. Ο Ναμντέβ, λοιπόν, μας υπενθυμίζει τη σημασία της αγάπης, το να βλέπουμε δηλαδή όλη τη ζωή από την ίδια οπτική γωνία. Μας λέει ότι, αν δε διαθέτουμε αυτήν την ικανότητα, η ζωή μας δε διαφέρει από εκείνη των ζώων. Ο Σαντ Κιρπάλ έλεγε το ίδιο πράγμα με ακόμη πιο σκληρό και ευθύ τρόπο. Έλεγε ότι τα ζώα είναι καλύτερα από μας. Εκείνα τρώνε χορτάρι και φυτά και μας τροφοδοτούν γάλα, ενώ εμείς, που έχουμε την ανθρώπινη μορφή και δικαιούμαστε να πίνουμε από την πηγή της αιώνιας ζωής που διαρκώς ρέει μέσα μας, ποτέ δεν το κάνουμε. Αν η ανθρώπινη μορφή θεωρείται η κορωνίδα και το επιστέγασμα της δημιουργίας, αυτό οφείλεται στη δυνατότητα που έχουμε μέσα από αυτή τη μορφή να στραφούμε εσωτερικά. Δυστυχώς όμως έχουμε χωριστεί από το Θείο Νέκταρ*, που είναι το κληρονομικό μας δικαίωμα, και εξαπλώνουμε το δηλητήριο του μίσους, αντί να κερνάμε το γλυκό ποτό της θείας αγάπης.

Η Εσωτερική Ομορφιά Προσελκύει τον Κύριο

Τα τριάντα δυο στολίδια σε τίποτα δεν ωφελούν,
άμα σου λείπει η ορμή, ο πόθος, η λαχτάρα.

Ναμντέβ

Αυτό που έχει αξία, όπως μας υπενθυμίζει ο Ναμντέβ, είναι η εσωτερική μας κατάσταση. Αν πλημμυρίζουμε από την αγάπη του Θεού και θυμόμαστε μόνον Εκείνον, θα μας δεχτεί κοντά Του και θα κυριέψει την καρδιά μας. Αν πλημμυρίζουμε από τον κόσμο και τις εγκόσμιες σκέψεις, ανεξάρτητα από την επίδειξη φαινομενικής αφοσίωσης από μέρους μας, δεν αποκομίζουμε κανένα όφελος. Ο Σαντ Κιρπάλ έλεγε πολύ συχνά πως, όταν πηγαίνουμε να παρακολουθήσουμε την ομιλία ενός Αγίου, δεν πρέπει να κοιτάμε δεξιά κι αριστερά αλλά ίσια μπροστά μας και η σκέψη μας να στρέφεται αποκλειστικά στον Κύριο. Ο λόγος που πηγαίνουμε σ' αυτά τα μέρη είναι για να βρεθούμε στην παρουσία ενός Αγίου. Δυστυχώς, όμως, η παρουσία μας στην ομιλία ενός Διδασκάλου αποτελεί για μας την αφορμή για νέες γνωριμίες και επιζητούμε τη φιλία ανθρώπων που βρίσκονται στον άμεσο περίγυρο του Διδασκάλου. Πιστεύουμε ότι, αν πιάσουμε φιλίες μαζί τους, θα έχουμε περισσότερες ευκαιρίες να βρεθούμε κοντά στο Διδάσκαλο, στο φυσικό επίπεδο. Όμως, για να βρεθούμε κοντά στο Διδάσκαλο, δεν απαιτείται ο συγχρωτισμός μαζί Του, δεν απαιτείται να βρεθούμε κοντά Του με το σώμα μας. Ανεξάρτητα από το σημείο που βρίσκεστε, ανεξάρτητα από το πού καθόσαστε στο σάτσανγκ*, αν η καρδιά σας πλημμυρίζει από αγάπη, η αγάπη του Διδασκάλου θα ξεχυθεί προς το μέρος σας. Μπορείτε να το δοκιμάσετε και μόνοι σας.

Σε σχέση μ' αυτά που μόλις αναφέραμε υπάρχει μια πολύ διδακτική ιστορία από τη ζωή του Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ. Ένας μαθητής, που ανήκε στην κουστωδία του, έλπιζε να λάβει μια ματιά αγάπης από το Διδάσκαλο. Καθόταν σε κάποιο σημείο και, όταν ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ έστρεφε το βλέμμα του προς άλλη κατεύθυνση, σηκωνόταν και άλλαζε θέση. Αυτό συνέβη πολλές φορές και κάθε φορά ο μαθητής πήγαινε σε άλλο μέρος. Στο τέλος, αποκαμωμένος και σε απόγνωση, προσευχήθηκε με όλη την ένταση της καρδιάς του για μια ματιά του Διδασκάλου. Ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ, που ήξερε τι περνούσε από το μυαλό του μαθητή του, στράφηκε προς το μέρος του και του είπε: *«Η θεία ματιά δεν παζαρεύεται εύκολα. Απαιτεί το τίμημα της αγάπης».*

Η ομορφιά που αιχμαλωτίζει τον Κύριο είναι η ομορφιά της καρδιάς. Είναι η ομορφιά της προσηλωμένης αφοσίωσης και της προσηλωμένης λαχτάρας. Αν αποκτήσουμε αυτήν την ομορφιά, ακόμα κι αν δεν έχουμε καμιά από τις χάρες

και τα κάλλη που εκτιμάει ο κόσμος, Εκείνος θα μας κάνει δικούς Του. Αυτό είναι, λοιπόν, το μήνυμα που μας στέλνει ο Ναμντέβ από τα βάθη του αιώνα που έζησε. Εμφανίστηκε στη γη πριν από εφτακόσια χρόνια, κι όμως ο λόγος του είναι το ίδιο αληθινός σήμερα, όπως και τότε. Είναι αλήθεια αυτό που λένε, ότι τα διδάγματα των Διδασκάλων είναι διαχρονικά και αιώνια. Η γλώσσα που μιλούν μπορεί να διαφέρει, οι αλήθειες όμως που προφέρουν είναι αναλλοίωτες. Υπάρχει μόνον ένας δρόμος που οδηγεί στην ένωση με το Θεό κι αυτός περνάει μέσα από την εξάλειψη όλων των εγκόσμιων προσκολλήσεων και επιθυμιών μας. Αν μπορέσουμε να το καταφέρουμε, είναι βέβαιο ότι θα μας ευλογήσει με το θείο Του όραμα. Όλα τα χρώματα, όλη η ομορφιά, όλη η χαρά, όλη η αγάπη είναι του Ενός και όχι των πολλών. Όσον καιρό είμαστε απορροφημένοι στους πολλούς, η ζωή μας δε θα είναι καλύτερη από εκείνη των άγριων ζώων που συναγελάζονται.

Το μόνο που απαιτείται να καλλιεργήσουμε είναι ένα και μοναδικό κυρίαρχο πάθος, κι αυτό είναι κάτι που μπορούμε να το κολλήσουμε μόνον από ένα Διδάσκαλο. Μόλις το κολλήσουμε, οφείλουμε να το αναπτύξουμε και να το καλλιεργήσουμε ακόμα περισσότερο. Οι τρόποι με τους οποίους μπορούμε να το καταφέρουμε δεν είναι η εξωτερική επίδειξη αλλά η εσωτερική λαχτάρα, ο διαλογισμός και η αυτοσυγκέντρωση. Αν εξασκήσουμε αυτές τις αρχές και υψωθούμε πάνω από τη σωματική συνειδητότητα*, θα αρχίσουμε να βλέπουμε φευγαλέα την ομορφιά και το Φως του Θεού και θα ακούμε την εσωτερική Μουσική Του. Όσο περισσότερο απορροφιόμαστε στην ομορφιά που βρίσκεται μέσα μας, τόσο περισσότερο θα μεγαλώνει η αγάπη μας γι' αυτήν και για το Διδάσκαλο που μας συνέδεσε μαζί της. Έτσι, βήμα-βήμα, θα προχωρήσουμε στο ταξίδι που θα μας φέρει πίσω στην Πατρίδα μας.

Ιδού Ο Κύριος

Ω αδερφέ μου, ιδού ο Κύριος, σε τούτα εδώ τα μάτια.

Ναμντέβ

Ο Νάμντεβ προσκαλεί τον αναζητητή να αναζητήσει τον Κύριο στα μάτια ενός πνευματικού Διδασκάλου ή ενός πνευματικού Ειδήμονα. Μπορεί να μην είμαστε σε θέση να δούμε τον Κύριο στην απόλυτη μορφή Του, όμως εδώ στον φυσικό κόσμο μπορούμε να Τον δούμε στα πεταχτά μέσα στα μάτια του Αγαπημένου Του. Θα δείτε ότι πολλοί μύστες, βυθισμένοι σε μια κατάσταση απόλυτης μέθης, διακήρυξαν ότι ο Διδάσκαλος τους δεν ήταν άλλο από τον ίδιο το Θεό. Άλλοι βέβαια ήταν περισσότερο συγκρατημένοι στις δηλώσεις τους. Για να μην εξοργίσουν τους ορθόδοξους πιστούς και το ιερατείο, αναζήτησαν λιγότερο άμεσους τρόπους, για να εκφράσουν την ίδια αλήθεια. Έλεγαν για παράδειγμα: *«Ο εραστής του Θεού δεν μπορεί να ταυτίζεται μαζί Του, αλλά ούτε και να διαχωριστεί από Εκείνον»*. Όποιος κοιτάζει το Διδάσκαλο εισπράττει απί-στευτη χάρη. Όμως δεν πρέπει να υποτιμάμε το γεγονός ότι ο Διδάσκαλος μας δίνει «καινούρια μάτια», όταν ανοίγει τον εσωτερικό μας οφθαλμό. Ο *εσωτερικός* ή *τρίτος οφθαλμός** μας επιτρέπει να στραφούμε εσωτερικά και να προχωρήσουμε στην πορεία του πνευματικού μας ταξιδιού. Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έλεγε συχνά ότι όλοι έχουμε τυφλωθεί. Το Γκουρμπάνι εξηγεί ότι η τύφλωση δεν είναι η απώλεια της φυσικής μας όρασης, αλλά η κατάσταση στην οποία βρίσκονται όσοι δεν έχουν ανοιχτό τον εσωτερικό τους οφθαλμό. Ο Διδάσκαλος έχει τη δύναμη να ανοίξει τον εσωτερικό μας οφθαλμό κι αυτό μας δίνει τη δυνατότητα να εισέλθουμε στους εσωτερικούς κόσμους. Έτσι, λοιπόν, όταν ο Ναμντέβ μας καλεί να εστιάσουμε το βλέμμα μας στα θεία μάτια, στην πράξη μας ζητάει να επωφεληθούμε στο έπακρο από την εξωτερική θέαση του Διδασκάλου και της φυσικής του μορφής. Επιπλέον, μας ζητάει να εστιάσουμε την *προσοχή** μας στον τρίτο οφθαλμό που βρίσκεται μέσα μας.

Όταν συναντήσουμε έναν πνευματικό Διδάσκαλο, Εκείνος μας συνδέει με το εσωτερικό Φως και τον Ήχο, που ονομάζεται Νάαμ* ή Λόγος*, και μέσω αυτής της σύνδεσης ανοίγει τον εσωτερικό μας οφθαλμό. Ο Ναμντέβ μας παρακινεί να αξιοποιήσουμε στο έπακρο τη ζωή μας, με το να εστιάζουμε το βλέμμα μας, όποτε μας δίνεται η ευκαιρία, στον Αγαπημένο του Κυρίου εδώ στη γη και στην ακτινοβόλα μορφή του Αγαπημένου, όταν υπερβούμε τη σωματική συνειδητότητα στο διαλογισμό. Όταν βρεθούμε στη φυσική παρουσία του Διδασκάλου απόκομίζουμε τα μέγιστα πνευματικά οφέλη, αλλά συχνά δεν ξέρουμε πώς να αξιοποιήσουμε αυτήν την ευκαιρία. Όταν βρεθούμε στη φυσική παρουσία ενός Αγίου, πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας στα μάτια Του. Αν το κάνουμε αυτό με

πλήρη αυτοσυγκέντρωση, θα ξεχάσουμε τελείως τον εαυτό μας. Αν φτάσουμε σ' αυτήν την κατάσταση της απόλυτης απορρόφησης, θα ξεχάσουμε επιπλέον και τον κόσμο και όσα σχετίζονται μαζί του. Κοιτάζοντας παρατεταμένα τον Αγαπημένο, θα αρχίσουμε να ταυτιζόμαστε μαζί Του και οι αρετές Του θα αρχίσουν σταδιακά να κυλούν μέσα μας.

Όταν οι περισσότεροι από μας βρεθούν στη φυσική παρουσία ενός Αγίου, έχουν την καρδιά τους στραμμένη αλλού. Ο νους μας σκέφτεται εγκόσμια πράγματα και, όποτε η μια σκέψη διαδέχεται την άλλη και γλιστράμε από το ένα θέμα στο άλλο, η προσοχή μας δεν είναι συγκεντρωμένη. Οι πραγματικές στιγμές, οι στιγμές που έχουν αξία, είναι εκείνες όπου είμαστε απορροφημένοι στη θεσπέσια ομορφιά του Πολυαγαπημένου μας. Όταν, λοιπόν, πετύχουμε να φτάσουμε σ' αυτό το επίπεδο αυτοσυγκέντρωσης, θα δούμε ότι ο Αγαπημένος μας θα αρχίσει να μας επισκέπτεται, όταν καθόμαστε σε διαλογισμό. Πράγματι, η αγάπη για το Διδάσκαλο και η αυτοσυγκέντρωση στη μορφή του είναι τα ταχύτερα μέσα που εξασφαλίζουν πνευματική πρόοδο. Όσο περισσότερο αυξάνουμε την αυτοσυγκέντρωση μας, τόσο πιο εύκολα θα υψωθούμε πάνω από τη σωματική μας συνειδητότητα και θα βρεθούμε στην παρουσία της *Ακτινοβόλου Μορφής του Διδασκάλου** εσωτερικά. Αυτό που μετράει στο πνευματικό μονοπάτι είναι να υπερβούμε τη σωματική συνειδητότητα και να μεταβούμε εσωτερικά.

Λέγεται ότι η ψυχή εξορίστηκε από τα εσωτερικά βασίλεια και εξωθήθηκε στον εξωτερικό κόσμο, όπου διασπά και διαχέει τις δυνάμεις τις μέσα από τα εννιά ανοίγματα ή οπές του ανθρώπινου σώματος: τα δυο μάτια, τα δυο αυτιά, τα δυο ρουθούνια, το στόμα και τα δυο κατώτερα ανοίγματα. Υπάρχει όμως και μια *δέκατη πόρτα** ή *πύλη*, που είναι γνωστή ως *τρίτος ή μοναδικός οφθαλμός* και εντοπίζεται ανάμεσα και πίσω από τα δυο φρύδια. Αυτή είναι η έδρα της ψυχής στο σώμα. Για να ξανακερδίσουμε τη χαμένη εσωτερική βασιλεία, οφείλουμε να εσωστρέψουμε την προσοχή μας από το σώμα και τον εξωτερικό κόσμο και να την εστιάσουμε στον τρίτο οφθαλμό. Η προσοχή μας, που τώρα κατευθύνεται εξωτερικά προς τον κόσμο, πρέπει να κάνει στροφή εκατόν ογδόντα μοιρών, για να εισέλθει στους εσωτερικούς κόσμους. Η δέκατη πόρτα, από την οποία πέρασε η ψυχή, για να εισέλθει στο φυσικό κόσμο, έκλεισε και κλειδώθηκε πίσω της και το κλειδί παραδόθηκε στον πνευματικό Διδάσκαλο. Επομένως, μόνον ο Διδάσκαλος μπορεί να μας την ξεκλειδώσει και να αντιστρέψει αυτήν την πορεία. Ο Διδάσκαλος ανοίγει το εσωτερικό μας μάτι και το εσωτερικό μας αυτί και μας επιτρέπει να ακούσουμε την ουράνια Μουσική και να δούμε το θείο Φως και συγχρόνως μας διδάσκει την τέχνη την υπέρβασης της σωματικής συνειδητότητας ή αλλιώς την τέχνη του *«θανάτου εν ζωή»**

Ο Θεός Φροντίζει τους Αφοσιωμένους Του

Ο καιρός που στου Κύριου τη λατρεία αφιερώνεις
ή στων Αγίων του τη συντροφιά,
ο μόνος ειν' που τη ζωή ν' αφιερώσεις πρέπει.

Ναμντέβ

Η αυτογνωσία και η Θέωση είναι οι ύψιστοι στόχοι της ανθρώπινης ζωής. Οι περισσότεροι είμαστε βυθισμένοι σε εγκόσμιες προσκολλήσεις και δραστηριότητες. Όποιος προσήλωσε την καρδιά και την προσοχή του στον αγώνα να γνωρίσει τον εαυτό του και το Θεό, μόλις και μετά βίας μπορεί να σκεφτεί κάτι άλλο. Ο νους του είναι για πάντα στραμμένος στο στόχο του. Η σαγήνη του κόσμου δεν παρασύρει μια τέτοια ψυχή, αφού για έναν αφοσιωμένο δεν υπάρχει τίποτα ανώτερο από τη σκέψη του Θεού και τη συντροφιά του Διδασκάλου.

Ο Ναμντέβ, όπως είδαμε, ήταν βαθιά αφοσιωμένος στον Κύριο. Τυπογράφος υφασμάτων στο επάγγελμα, συχνά απορροφιόταν τόσο πολύ στη σκέψη του Θεού, που αφιέρωνε το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου του σε διαλογισμό και ενόραση. Η γυναίκα του πακέταρε σε δέματα τα τυπωμένα υφάσματα που έφτιαχνε εκείνος, για να τα πουλήσει στην αγορά. Ο Ναμντέβ ξεκινούσε, λοιπόν, για την αγορά κάθε πρωί, αλλά στα μέσα της διαδρομής, όταν καθόταν να ξαποστάσει, απορροφιόταν σε θεία ενόραση, κι όταν έπεφτε ο ήλιος, γύριζε στο σπίτι του άπραγος άλλη μια φορά. Υπήρχαν φορές που η οικογένεια του έχανε την υπομονή της μαζί του, αφού δεν έφερνε στο σπίτι λεφτά, μια και δεν πουλούσε τίποτα. Τους έλεγε ότι είχε δώσει τα λιγοστά του κέρδη, για να ταΐσει τους σεβάσμιους αναχωρητές και τους δήλωνε ότι αυτή ήταν η πραγματική του δουλειά.

Κάποτε είχε ξηλωθεί το γείσο σε κάποια άκρη της στέγης του σπιτιού τους και η γυναίκα του τού θύμιζε συνεχώς να φέρει κάποιον μαραγκό να το επισκευάσει. Ο Ναμντέβ έφευγε από το σπίτι με τις καλύτερες των προθέσεων, αλλά όταν έφτανε στα μισά του δρόμου χανόταν στην ενόραση του Θεού. Στο τέλος, αφού είχε δεχτεί τις επανειλημμένες εκκλήσεις τους, του έδωσαν τελεσίγραφο: Αν η σκεπή δεν επισκευαζόταν ούτε εκείνη την ημέρα, θα γινόταν χαλασμός Κυρίου. Για μια ακόμη φορά όμως, όταν ο Ναμντέβ στάθηκε να ξαποστάσει, έπεσε σε βαθύ διαλογισμό. Ξέχασε εντελώς τον κόσμο και την υπόσχεση που είχε δώσει εκείνο το πρωί. Όταν έπεσε το σούρουπο και σηκώθηκε, για να επιστρέψει στο σπίτι του, θυμήθηκε την υπόσχεση που δεν κατάφερε να τηρήσει, οπότε τράβηξε για το σπίτι του με βαριά καρδιά.

Ο Θεός όμως ποτέ δεν ξεχνάει τον αφοσιωμένο που έχει αυτοπαραδοθεί απόλυτα σ' Εκείνον. Όταν ο αφοσιωμένος έχει χαθεί μες στο Δημιουργό, τότε Εκείνος φροντίζει για τις εγκόσμιες υποχρεώσεις του. Οπότε, γνωρίζοντας ότι ο αγαπημένος του λά-

τρης θα είχε προβλήματα, αν γύριζε στο σπίτι του χωρίς να έχει στείλει κάποιον μαραγκό, ο ίδιος ο Θεός εμφανίστηκε με τη μορφή μαραγκού. Όταν ο Ναμντέβ πλησίαζε στο σπίτι του, παρατήρησε με έκπληξη τι είχε συμβεί. Το γείσο είχε ήδη φτιαχτεί και οι επισκευές είχαν ολοκληρωθεί ταχύτατα και με μεγάλη προσοχή και νοικοκυροσύνη. Αυτόματα ξανάφερε στο νου του την αλληλουχία των γεγονότων και με απόλυτη αυτοπεποίθηση μπήκε στο σπίτι του. Δεν πέρασε πολύ ώρα και η αυλή του κατακλύστηκε από τους γείτονες. *«Σήμερα έστειλες στο σπίτι σου έναν υπέροχο μαραγκό,* του είπαν. *Τέλειωσε τη δουλεία του στο άψε-σβήσε και για δες πόσο τέλεια και προσεγμένη είναι!»* Και στη συνέχεια ρώτησαν τον Ναμντέβ πόσα παίρνει και πώς θα μπορούσαν να τον βρουν κι εκείνοι. Ο Ναμντέβ τότε τους απάντησε: *«Το μεροκάματο του είναι το μεροκάματο της αγάπης»*, και πρόσθεσε*: Αν μπορέσετε να απαρνηθείτε τον κόσμο και τις προσκολλήσεις του, τότε είναι βέβαιο ότι ο μαραγκός μου θα έρθει και σ' εσάς».* Μετά τους εξήγησε τι είχε συμβεί και όσοι τον άκουσαν κατάλαβαν ότι ο γείτονας τους δεν ήταν κοινός θνητός. Σταδιακά, η φήμη του ως Αγίου άρχισε να εξαπλώνεται και με την πάροδο του χρόνου έφτασε σε κάθε γωνιά.

Χορεύετε για Χάρη της Λατρείας Του

Αξίζουν τα πόδια εκείνα μοναχά
που της λατρείας σύρουν το χορό
κι εκείνα τα χέρια μοναχά,
που ενωμένα προσεύχονται και προσκυνούν.

Ναμντέβ

Χορεύουμε στο σκοπό που ορίζει ο κόσμος. Συμβαδίζουμε με τις απαιτήσεις του και είμαστε οι πιστοί δούλοι του. Σε αντίθεση όμως με τους ανθρώπους που είναι απορροφημένοι στα εγκόσμια, υπάρχουν και οι αληθινοί αναζητητές του Θεού, που σκέφτονται μόνον τον Κύριο. Όταν φτάσουμε σ' αυτό το σημείο απορρόφησης, μεθάμε μέχρι το μεδούλι. Όπως λέει η παράδοση, ο Τσαϊτάνια Μαχαπραμπού, ο μεγάλος άγιος του Μεσαίωνα, χαιρόταν να ψάλλει με μεγάλη λατρεία και αφοσίωση τη φράση *«Χάρι Μπολ»,* που σημαίνει «Το τραγούδι του Κυρίου». Τέτοια ήταν η επίδραση που ασκούσε η αφοσίωση του, ώστε όσοι τον άκουγαν άρχιζαν να επαναλαμβάνουν τον ίδιο ψαλμό. Κάποτε όμως, και ενώ ο Άγιος βρισκόταν μεταξύ μιας ομήγυρης από πλύστες, στράφηκε ξαφνικά προς το μέρος ενός και φώναξε *«Χάρι Μπολ».* Ο πλύστης δεν αντέδρασε καθόλου, αλλά όταν ο Άγιος ακούμπησε το χέρι του στο κεφάλι του και επανέλαβε *«Χάρι Μπολ»,* ο πλύστης μεταμορφώθηκε. Πλημμύρισε κι αυτός από τη μέθη του Αγίου και άρχισε να ψάλλει ακατάπαυστα *«Χάρι Μπολ».* Ο ψαλμός παρέσυρε και τους υπόλοιπους πλύστες και σύντομα ολόκληρη η ομήγυρη μετατράπηκε σ' ένα μπουκέτο αφοσιωμένων που όλοι μαζί ξεχύθηκαν στους δρόμους ψάλλοντας *«Χάρι Μπολ».*

Ανάλογα περιστατικά συναντάμε και στη ζωή της Μίρα Μπάι. Όταν το μυαλό της πλημμύριζε από τις σκέψεις του Αιώνιου Συζύγου της, έσυρε το χορό και το τραγούδι. Ήταν πριγκίπισσα, βασιλικής καταγωγής, όταν όμως μεθούσε από την ανάμνηση του Θεού, ξεχνούσε τόσο πολύ τον εαυτό της και τον κόσμο, που άρχιζε να τραγουδάει και να χορεύει στα σοκάκια της Μαθούρα. Ευλογημένοι είναι πράγματι όσοι μπορούν να φτάσουν σ' αυτό το βαθμό απορρόφησης και είναι διπλά ευλογημένα τα χέρια και τα πόδια που κινούνται αρμονικά και ενωμένα, εξαιτίας της λατρείας που νιώθουμε για το Θεό. Εντούτοις, όσο μεθυστική κι αν είναι αυτή η κατάσταση, χαρακτηρίζει μόνον τα αρχικά στάδια του μυστικιστικού μονοπατιού. Όσο προοδεύουμε, φτάνει ο καιρός όπου προχωράμε χωρίς πόδια, εργαζόμαστε χωρίς χέρια και συνομιλούμε χωρίς γλώσσα. Αυτό συμβαίνει όταν διασχίσουμε το Φυσικό, το Αστρικό, το Αιτιατό και το Υπεραιτιατό Επίπεδο, οπότε φτάνουμε στην κατάσταση που μόλις περιέγραψα και γινόμαστε συνειδητοί συνεργάτες του Κυρίου.

Μία και Μόνη Ενασχόληση

Αξίζει, το κεφάλι εκείνο μοναχά
που στον Αγαπημένο υποκλίνεται και μόνο
κι η γλώσσα εκείνη που εξυμνεί
τη λατρεία του Κυρίου και μόνο.

Ναμντέβ

Ο αληθινός αναζητητής έχει μία και μόνη ενασχόληση. Δε διασπά τις δυνάμεις του σε πολλά διαφορετικά μέτωπα, αλλά προχωράει απερίσπαστος στην έρευνα και την αναζήτηση του. Όταν πια φτάσει στα ιερά πόδια ενός γενναιόδωρου Ειδήμονα, εγκαταλείπει εξολοκλήρου το εγώ του. Η ερευνά του έχει φτάσει στο τέλος της και δεν έχει ανάγκη να στραφεί σε άλλους. Η αληθινή πίστη είναι ολοκληρωτική και απερίσπαστη. Η πίστη αυτή, που τη μια στρέφεται σ' ένα αντικείμενο και την άλλη σε άλλο, δεν έχει καμιά αξία. Όπως αναφέρω σε κάποιους στίχους μου:

Δεν έχω άλλο Φίλο, εκτός από τον Αγαπημένο μου.
Δεν έχω άλλη δουλειά, εκτός από την αγάπη του.

Όταν κάποιος φτάσει σ' αυτήν την κατάσταση, φυσιολογικά δε μιλάει για τίποτε άλλο εκτός από τη δόξα του Θεού.

Αξιοποιείστε τη Ζωή σας στο Έπακρο

Ο κόσμος τούτος μ' αγορά φαντάζει, με παζάρι
κι εμείς εδώ σαν έμποροι λίγον καιρό περνάμε.
Όσοι έψαξαν και μόχθησαν εισπράξανε ευλογίες πολλές,
ενώ οι άλλοι στο δρόμο χάσανε και το κεφαλαίο το πρώτο.

Ναμντέβ

Σε αυτό το σημείο ο Ναμντέβ παρομοιάζει τη ζωή του μ' ένα είδος αγοράς. Όλοι ήρθαμε εδώ, για να εμπορευτούμε τη ζωή μας. Αν αποτύχουμε να κερδίσουμε την αιώνια ζωή, που είναι η μεγαλύτερη ευκαιρία της ανθρώπινης γέννησης, έρχεται ο θάνατος να μας προλάβει, και τότε ποιος ξέρει πότε θα μας προσφερθεί ξανά η ανεμόσκαλα για τα εσωτερικό βασίλεια; Αν έχουμε πρόθεση να κερδίσουμε τους άπειρους θησαυρούς του θείου Φωτός, τότε θα πρέπει να είμαστε απόλυτα συγκεντρωμένοι σ' αυτά που πιστεύουμε και αποκλειστικά προσηλωμένοι στο σκοπό μας. Αν αποτύχουμε σ' αυτήν την προσπάθεια, αν χαθούμε στις αξιώσεις που εγείρουν οι εγκόσμιες φιλοδοξίες μας για την διεκδίκηση εγκόσμιων επιτυχιών, θα χάσουμε το μικρό μα συνάμα υπερπολύτιμο κεφάλαιο που μας χορηγήθηκε, για να ξεκινήσουμε.

Ενώπιον του Θεού

Με ανθρώπου μορφή ο Κύριος ήρθε εδώ κοντά μας,
στάσου λοιπόν και κοιτά Τον στο πρόσωπο ενός Αγίου.

Ναμντέβ

Λέγεται πως, όταν ο Θεός εγκαθίδρυσε τη Δημιουργία Του, η *Αρνητική Δύναμη** τήρησε κοπιαστικές ασκητικές πειθαρχίες και ζήτησε τρία θεία δώρα. Όρισε ρητά ότι, αν ο Θεός επιθυμούσε να επαναφέρει μια ψυχή κοντά Του, θα μπορούσε να το κάνει, αρκεί να μην καταφεύγει σε θαύματα. Κατά συνέπεια, ο Θεός ήταν πλέον υποχρεωμένος να πάρει ανθρώπινη μορφή και να έρθει κάτω στη γη, για να ζήσει και να εργαστεί ανάμεσα μας, ώστε να πάρει μαζί Του τους διαλεχτούς Του μέσω της διαδικασίας της μύησης* και του σάτσανγκ*. Όταν συναντήσουμε έναν πνευματικό Διδάσκαλο, ελάχιστα συνειδητοποιούμε το μέγεθος της ευλογίας που λάβαμε. Ο Διδάσκαλος κάθεται μαζί μας, συζητάει μαζί μας και τρώει μαζί μας σαν να είναι ένας από εμάς. Αν μόνον μπορούσαμε να αξιολογήσουμε πόσο μεγάλος είναι, θα μας κατέκλυζε η συγκίνηση. Σ' αυτόν τον κόσμο που βαραίνει από τους χρονικούς περιορισμούς, μας προσφέρει το θείο δώρο της αιώνιας ζωής. Μας συνδέει με το εσωτερικό Φως και τον Ήχο και μας μαθαίνει πώς να διεισδύουμε στα ανώτερα βασίλεια. Αν μόνον μπορούσαμε να εφαρμόσουμε ό,τι μας διδάσκει, αν τρέφαμε και καλλιεργούσαμε το ανυπέρβλητο δώρο του Νάαμ που μας χορηγεί, ο προορισμός όχι μόνο της συγκεκριμένης μας γέννησης, αλλά αυτής της ίδιας της ζωής, θα εκπληρωνόταν. Το Γκουρμπάνι αναφέρει:

Ήρθα στον κόσμο για ν' αγοράσω το Νάαμ,
κι αν μπορέσω να το κάνω,
ο σκοπός της ζωής μου θα έχει εκπληρωθεί.

Αν μπορέσουμε να λάβουμε το δώρο του Νάαμ και κατορθώσουμε να το καλλιεργήσουμε και να το εξασκήσουμε, θα έχουμε κάνει την καλύτερη αγορά στο παζάρι του κόσμου.

Να Δείχνετε την Ευγνωμοσύνη σας Κάθε Λεπτό

Ο Ναμντέβ κάθε λεπτό υμνεί τον Άγιο Διδάσκαλό του,
γιατ' ήταν δικό Του χάρισμα της αιώνιας αφοσίωσης το δώρο.

Ναμντέβ

Αν ένας πνευματικός Διδάσκαλος μας δεχτεί στο ποίμνιο του, μας έχει απονείμει τη μέγιστη ευλογία που υπάρχει στη ζωή. Ακόμα κι αν Τον ευχαριστούμε κάθε στιγμή της ζωής μας, δε θα μπορέσουμε ποτέ να Του ξεπληρώσουμε τη χάρη που μας πρόσφερε. Όσο πιο πολύ Τον κοιτάμε, τόσο πιο δεκτικοί γινόμαστε. Όσο πιο πολύ μουσκεύουμε από θεία αγάπη, τόσο πιο γρήγορα θα συγχωνευτούμε αρχικά με το Διδάσκαλο και στη συνέχεια με το Δημιουργό. Όσο προοδεύουμε στο μονοπάτι, η αγάπη γίνεται η ίδια η υφή της ζωής μας, μέχρι που τελικά ακτινοβολεί προς κάθε κατεύθυνση. Ευλογημένος είναι πράγματι όποιος βρήκε έναν τέλειο Διδάσκαλο, όπως λέει και ο Ναμντέβ. Ας προσηλώνουμε, λοιπόν, ολόψυχα το βλέμμα μας μέσα στα μάτια ενός τέτοιου Διδασκάλου, γιατί εκεί αντικρίζουμε το θείο. Ευλογημένα τα πόδια όποιου χορεύει από λατρεία προς τον Κύριο κι ευλογημένα τα χέρια που υψώνονται σε προσευχή. Ευλογημένο το κεφάλι που υποκλίνεται στον Αγαπημένο κι ευλογημένη η γλώσσα που ασταμάτητα δοξολογεί τον Κύριο. Ο Ναμντέβ μας μεταφέρει το διαχρονικό μήνυμα των αγίων. Όπως λέει και το Γκουρμπάνι:

Αναζήτησε τη συντροφιά των Αγίων και διαλογίσου στο Λόγο.
Άλλο τίποτε δεν πρόκειται να σ' ωφελήσει.

ΡΑΒΙ ΝΤΑΣ

Ποίηση του Ράβι Ντας

Εάν Εσύ είσαι το βουνό, εγώ είμαι το παγώνι.
Εάν Εσύ είσαι το φεγγάρι, εγώ είμαι το τσακόρ.
Μπορώ να μείνω αγκιστρωμένος πάνω σου
όσο κι αν χρειαστεί,
αφού έχεις γίνει τώρα πια μαζί μου ένα.
Κι αν φύγεις μακριά μου, ω Μαντάβε,
τότε ποιον θα βρω να ενωθώ μαζί του;
Εσύ είσαι το λυχνάρι κι εγώ το φυτίλι.
Εσύ ο ναός κι εγώ ο προσκυνητής.
Ο Ράβι Ντας τώρα πια τη νύκτα δεν κοιμάται
ούτε της μέρας γεύεται τις ηδονές.
Τον Κύριο θυμάται διαρκώς
μακριά μένοντας από άσκοπες κουβέντες.
Ο νους μου προοριζόταν να Σε λατρεύει,
τα μάτια μου τ' όραμά Σου ν' ατενίζουν
και τ' αυτιά μου την ύπαρξή μου να πλημμυρίζουν
με τους Ύμνους Σου.
Θα μετατρέψω λοιπόν το νου σε μαύρη μέλισσα
και θα φυλάω ευλαβικά τα ιερά Σου πόδια
στο μυαλό μου και με τη γλώσσα μου το
Νέκταρ θα προφέρω του Ονόματός Σου.
Μη μ' αφήσεις ποτέ να ξεχάσω την αγάπη του Κυρίου μου.
Την αγόρασα σε καλή τιμή, μ' αντάλλαγμα την ψυχή μου.
Δίχως των αγίων το άγγιγμα,
του Κυρίου η αγάπη βαθιά στο νου δεν εισχωρεί.
Και δίχως αγάπη αληθινή λατρεία δεν υπάρχει.
Λέει ο Ράβι Ντας: Ω Κύριε! Βασιλιά μου, Σ' εκλιπαρώ:
"Σώσε την τιμή μου, ω Υπέρτατε!"

Λίγα Λόγια για τον Ράβι Ντας

Ο Μεσαίωνας ήταν μια εποχή μεγάλων ταραχών, δοκιμασιών και βασάνων για το λαό της Ινδίας. Η ενδοχώρα είχε χωριστεί σε πολυάριθμα μικρά φέουδα, πριγκιπάτα και βασίλεια. Οι ηγεμόνες τους ταλανίζονταν από μικρόψυχες αντιζηλίες και ίντριγκες, κι έτσι αποδείχτηκαν εύκολη λεία για τους εισβολείς που κατέφθασαν κατά κύματα από τα βορειοδυτικά της χώρας. Εκείνη την εποχή οι Μουσουλμάνοι όχι μόνο κατέλαβαν και λυμαίνονταν τη χώρα, αλλά λεηλάτησαν και σκύλεψαν ό,τι βρήκαν στο διάβα τους. Ο λαός πέρασε δύσκολες ώρες, και το χειρότερο, είδε τους εισβολείς να καταστρέφουν και να βεβηλώνουν τους ναούς τους, που ήταν για εκείνους τόποι ιεροί και καθαγιασμένοι. Με το πέρασμα του χρόνου ο Ινδουισμός είχε παρακμάσει και, σε λαϊκό επίπεδο, είχε περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό σε ιεροτελεστίες και στη λατρεία ειδώλων. Χαρακτηριζόταν από άκαμπτες και αυστηρές ταξικές διακρίσεις και είχε φτάσει στο σημείο να θεωρεί παρίες όσους ανήκαν στην κάστα των Σούντρας*, που ήταν η κατώτερη από τις τέσσερις κάστες*. Η κατάκτηση της Ινδίας από τους Μουσουλμάνους εισβολείς είχε ως επακόλουθο όχι μόνο ανυπολόγιστα βάσανα, δυσκολίες και αντιξοότητες για το λαό της χώρας, αλλά επιπλέον στάθηκε η αφορμή και για σημαντικές αλλαγές στο θρησκευτικό πεδίο.

Οι Μουσουλμάνοι αδιαφορούσαν για τις ταξικές διακρίσεις, περιφρονούσαν την ειδωλολατρία και επέβαλαν τη θρησκευτική τους δοξασία με την απειλή του ξίφους. Έτσι, πολλοί Ινδουιστές άρχισαν να αμφισβητούν την πίστη τους. Έλεγαν πως, αν οι θεότητες, που τις λάτρευαν τόσο πολύ και τους απέδιδαν ύψιστες τιμές, δεν ήταν σε θέση να προφυλάξουν από τους εισβολείς τα είδωλα και τους ναούς που τους ήταν αφιερωμένοι, πώς θα μπορούσαν να προσφέρουν την οποιαδήποτε μορφή προστασίας στους αφοσιωμένους τους; Αυτή η κρίσιμη και γεμάτη προκλήσεις εποχή γέννησε στο χώρο της Ινδίας μερικούς πολύ μεγάλους αγίους. Ο Γκουρού Νάνακ και οι Γκουρού των Σιχ στο Παντζάμπ και ο Καμπίρ στο Ανατολικό Ουτάρ Πραντές αποτέλεσαν την πρώτη γραμμή κρούσης της πνευματικής επανάστασης που ακολούθησε στην Ινδία και έδωσαν μια νέα ζωτική πνοή στις αρχαίες παραδόσεις της χώρας.

Ο Ράβι Ντας ανήκει στον υπέρλαμπρο γαλαξία των πνευματικών διαφωτιστών, η ζωή του όμως καλύπτεται από πέπλο μυστηρίου. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι γεννήθηκε στο Ρατζαστάν ή στο Γκουτζαράτ και πέρασε μεγάλο μέρος της ζωής του στη δυτική Ινδία. Άλλοι, βασισμένοι σ' αυτά που αναφέρει ο ίδιος στα γραπτά του, πιστεύουν ότι έζησε στα περίχωρα του Κασί, που είναι η σημερινή Μπενάρες, ή όπως αλλιώς λέγεται Βαρανάσι, στις όχθες του ποταμού Γάγγη, σε μια κοινότητα τεχνητών που επεξεργάζονταν δέρματα. Μολονότι δεν είναι σίγουρη η ημερομηνία της γέννησης και του θανάτου του, γενικά έχει επικρατήσει ως ημερομηνία γέννησής του το έτος 1399, αν και κάποιοι βιογράφοι του αναφέρουν διαφορετικές ημερομηνίες, και ο θάνατός του τοποθετείται στα 1527. Όπως βλέπουμε, λοιπόν, έζησε περισσότερα από εκατό χρόνια και πρόλαβε να δει την επικράτηση των Μογγόλων στην Ινδία. Ο ίδιος ήταν μέλος της κάστας των Σούντρας και μίλησε ανοιχτά εναντίον του ταξικού συστήματος, της ειδωλολατρίας και των τελετουργικών. Η συμπόνια, η πραότητα και η απλότητα του χαρακτήρα του προσέλκυσε κοντά του μεγάλα πλήθη πιστών κι όσο μεγάλωνε το ποίμνιό του, τόσο μεγιστοποιούταν και η αντίδραση που οργάνωνε εναντίον του το ιερατείο των Ινδουιστών. Λέγεται μάλιστα ότι έφτασαν μέχρι του σημείου να επισκεφτούν το Μαχαραγιά του Κασί, για να του παραπονεθούν που επέτρεπε σ' έναν τυχάρπαστο παρία ταπεινής καταγωγής να κηρύττει το ευαγγέλιο του Θεού. Ο Μαχαραγιάς πίστευε ότι το πνευματικό κήρυγμα ήταν αποκλειστικό προνόμιο της κάστας των Βραχμάνων ή των πολύ εξελιγμένων γιόγκι. Αφού, λοιπόν, ο Ράβι Ντας δεν ήταν Βραχμάνος, έπρεπε να αποδείξει ότι ήταν αληθινός γιόγκι. Σε μια συζήτηση που οργάνωσε, για να περάσει ο Ράβι Ντας από εξετάσεις, προκειμένου να διαπιστωθούν οι πνευματικές του γνώσεις, όχι μονάχα κατατρόπωσε τους παντίτ, αλλά πέρασε με εξαιρετική επιτυχία και τις δοκιμασίες που είχε επινοήσει ο Μαχαραγιάς, για να επιβεβαιώσει το μυστικιστικό του μέγεθος και τα πνευματικά του επιτεύγματα. Μετά την επικράτησή του, αμφισβητήθηκε η αξία των παντίτ* και των βραχμάνων* και η φήμη του εξαπλώθηκε σε κάθε γωνιά της επικράτειας. Λέγεται ότι η Μαχαρανή του Τσιτόρ από το Ρατζαστάν, έγινε μια από τις πιο εξελιγμένες μαθήτριές του και η παράδοση αναφέρει ότι η βασίλισσα δεν μπορεί να ήταν άλλη από τη Μίρα Μπάι, τη μεγάλη αγία του Μεσαίωνα, που έμεινε αθάνατη για τους υπέροχους ύμνους αγάπης και αφοσίωσης που συνέθεσε προς τον Κύριο.

Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ αγαπούσε ιδιαίτερα μια ιστορία του Ράβι Ντας με το Ράτζα Πίπα. Όταν ένας άγιος άνθρωπος αποκτήσει φήμη, τον πλησιάζουν ακόμα και οι πλούσιοι, περισσότερο από επιφανειακή περιέργεια παρά από αληθινά αισθήματα αφοσίωσης. Ακούγοντας, λοιπόν, για τη φήμη που είχε αποκτήσει ο Ράβι Ντας, ο βασιλιάς Πίπα αποφάσισε να τον επισκεφτεί. Ο άγιος του πρόσφερε για *πρασάντ** λίγο νερό σ' ένα σκεύος που χρησιμοποιούσε για την κατεργασία των δερμάτων. Ο βασιλιάς βρέθηκε τότε σε δύσκολη θέση κι ένιωσε εγκλωβισμένος, αφού η ανατροφή του και ο τρόπος της σκέψης του στο σύνολό της του απαγόρευαν να δεχτεί τροφή από τα χέρια ενός μπαλωματή, πόσο μάλλον όταν το νερό τού προσφερόταν μέσα σ' ένα σκεύος κατεργασίας δερμάτων. Από την άλλη όμως

είχε ζητήσει ο ίδιος τη συνάντησή τους και θα ήταν αγένεια να τον προσβάλλει. Για να βγει λοιπόν από το δίλημμα, όταν πήρε στα χέρια του την κούπα με το νερό, αντί να το πιει, το άφησε να κυλήσει στα μανίκια του.

Πέρασε ο καιρός και σύντομα άντρες και γυναίκες άρχισαν να μιλούν με αυξανόμενο θαυμασμό για την κόρη του πλύστη του βασιλιά, που εν τω μεταξύ είχε αποκτήσει απίστευτη πνευματικότητα. Έμοιαζε να βρίσκεται σε μια κατάσταση διαρκούς έκστασης και έψαλλε με μεγάλη αφοσίωση το μεγαλείο και την ομορφιά του Κυρίου. Καθώς η φήμη της εξαπλωνόταν, ο βασιλιάς αποφάσισε να την επισκεφτεί. Όταν έφτασε στο σπίτι του πλύστη, η κοπέλα έπεσε στα πόδια του. Ο βασιλιάς τη σήκωσε από κάτω λέγοντάς της ότι δεν είχε έρθει σαν αφέντης προς τον υπηρέτη του, αλλά σαν αναζητητής προς έναν εραστή του Θεού. Το κορίτσι τότε του είπε: «*Μεγαλειότατε, αν υποκλίνομαι μπροστά σας, δεν το κάνω επειδή είστε βασιλιάς, αλλά επειδή μου προσφέρατε ένα πνευματικό δώρο που είναι πιο πολύτιμο από κάθε θησαυρό πάνω στη γη*». Ο βασιλιάς τα ’χασε. Διερευνώντας όμως το ιστορικό, ανακάλυψε ότι το κορίτσι, στην προσπάθειά του να αφαιρέσει τις ξεραμένες μπογιές από ένα πουκάμισό του που της το είχαν δώσει για καθάρισμα, τις δάγκωσε και τις πιπίλισε για να μαλακώσουν, με αποτέλεσμα η ψυχή της να μεταφερθεί σε βασίλεια πέραν του φυσικού κόσμου. Ακούγοντας τα καθέκαστα, επανέφερε στη μνήμη του το λόγο που προέκυψαν αυτοί οι λεκέδες. Έτρεξε τότε ξανά, χωρίς χρονοτριβή, στο σπίτι του Ραβί Ντας και πέφτοντας κατάχαμα τον ικέτεψε να τον συγχωρήσει. Ο άγιος του εξήγησε ότι δεν έτρεφε καμιά εχθρότητα εναντίον του. Το μόνο που τον στενοχωρούσε ήταν ότι ο βασιλιάς, εξαιτίας της περηφάνιας του, πέταξε το δώρο που του έδωσε και τώρα πια θα χρειάζονταν πολλά χρόνια συνεχούς πνευματικού μόχθου και αγώνα, για να φτάσει στο στόχο του.

Το Βουνό και το Παγώνι

Εάν Εσύ είσαι το βουνό, εγώ είμαι το παγώνι.
Εάν Εσύ είσαι το φεγγάρι, εγώ είμαι το τσακόρ.
Μπορώ να μείνω αγκιστρωμένος πάνω σου όσο κι αν χρειαστεί,
αφού έχεις γίνει τώρα πια μαζί μου ένα.
Κι αν φύγεις μακριά μου, ω Μαντάβε,
τότε ποιον θα βρω να ενωθώ μαζί του;

Ράβι Ντας

Δεν μπορούμε να περιγράψουμε με λόγια το δεσμό που ενώνει τον αναζητητή με τον Ειδήμονα*, τον αφοσιωμένο με το Διδάσκαλο*. Πώς μπορεί κανείς να βρει τις λέξεις να τον περιγράψει, όταν απευθύνεται σ' εκείνους που ακόμα δε βίωσαν μια τέτοια σχέση; Αυτή η αγάπη δεν έχει όμοιά της σ' ολόκληρο τον κόσμο. Όταν, λοιπόν, οι μύστες θέλησαν να μιλήσουν γι' αυτόν το δεσμό, γι' αυτήν την αγάπη, έπρεπε να καταφύγουν σε αλληγορίες και παρομοιώσεις.

Ο Ράβι Ντας σ' αυτούς τους στίχους παραλληλίζει την αγάπη του για το Σατγκουρού* με το δεσμό που υπάρχει ανάμεσα στο παγώνι και στο βουνό. Όταν περνάς μέσα από τη σκόνη και τη ζέστη των πεδιάδων της Ινδίας και ανεβαίνεις τους λόφους και τα βουνά της, βρίσκεσαι σ' έναν τελείως διαφορετικό τοπίο. Μπαίνεις στο βασίλειο των δέντρων, των θάμνων και της βλάστησης, σ' έναν κόσμο γεμάτο από τις ποικίλες αποχρώσεις του πράσινου. Ας μην ξεχνάμε εξάλλου ότι το πράσινο είναι το χρώμα του παγωνιού. Όταν, λοιπόν, το παγώνι βρεθεί μέσα στα δάση και πάνω στους λόφους, πλημμυρίζει από χαρά και έκσταση. Απλώνει την υπέροχη ουρά του κι αρχίζει να χορεύει, μιας και βρίσκεται στο στοιχείο του, στο φυσικό του περιβάλλον. Ξέρει ότι έχει το ίδιο χρώμα με τη φύση γύρω του και ότι οι δυο τους έχουν βαφτεί στους ίδιους τόνους.

Το ίδιο συμβαίνει και με όποιον ψάχνει να βρει την πνευματικότητα. Όταν βρει επιτέλους τον αληθινό Διδάσκαλο, ανακαλύπτει ότι και οι δυο τους έχουν πλαστεί από την ίδια ουσία. Και οι δυο έχουν βαφτεί με τα ίδια χρώματα. Και οι δυο τους γνωρίζουν ότι υπάρχει ενότητα και μοναδικότητα πέρα από τους διαχωρισμούς και την πολλαπλότητα της καθημερινής ζωής. Το βουνό μαγνητίζει τα σύννεφα και τα σύννεφα γοητεύουν το παγώνι τόσο πολύ, ώστε τρελαίνεται από τη χαρά του. Παρόμοια, το θείο Φως και ο Ήχος που αποκαλύπτει ο Διδάσκαλος στον αναζητητή τον μεταφέρουν σε μια κατάσταση ευδαιμονίας και έκστασης, που δεν είναι εύκολο να γίνει νοητή. Ξεχνώντας το μικρό, ασήμαντο εαυτό του, ο μαθητής βυθίζεται στον ωκεανό της ζωής και της θεϊκής συνειδητότητας.

Απλώς καθίστε και σκεφτείτε το! Ποια είναι η φύση της ύπαρξής μας, καθώς η μια μέρα διαδέχεται την άλλη; Η ζωή μας χαρακτηρίζεται από μια ακατάπαυστη αγωνία κι έναν αέναο διχασμό. Το μυαλό μας παγιδεύεται μες στα μυριάδες

«θέλω» και «επιθυμώ» που συγκρούονται μεταξύ τους. Δεν υπάρχει πουθενά ησυχία, δεν υπάρχει πουθενά ενότητα κι αυτή η έλλειψη εμποδίζει την εκδήλωση της έκστασης και της μακαριότητας.

Ο Ράβι Ντας συμπληρώνει την προηγούμενη παρομοίωση με μια καινούρια. Αφού μπορούμε να παρομοιάσουμε το Διδάσκαλο με το βουνό, μπορούμε να τον παρομοιάσουμε και με το φεγγάρι, το γεμάτο χάρη και ασύγκριτη ομορφιά φεγγάρι! Η παράδοση θέλει το φεγγάρι να συμβολίζει οτιδήποτε ωραίο μπορεί να μας μαγέψει και να μας συνεπάρει. Μαγνητίζει ακόμα και τα νερά των ωκεανών. Έτσι, ο Ράβι Ντας λέει ότι, αν ο Αγαπημένος μοιάζει με το φεγγάρι, ο ίδιος μοιάζει με το τσακόρ. Το μυθικό αυτό πουλί είναι γνωστό στην Ινδία για τον υπέρμετρο έρωτα που νιώθει για το φεγγάρι. Λέγεται πως, όταν ανατέλλει το φεγγάρι, το τσακόρ, βυθισμένο σε έκσταση, ατενίζει το μεγαλείο του. Το κοιτάει ασταμάτητα και χωρίς διακοπή, μέχρι που καταλήγει να χαθεί μέσα στην ομορφιά του. Καθώς οι ώρες περνούν και το φεγγάρι ανεβαίνει όλο και πιο ψηλά στον ουρανό, τα μάτια και ο λαιμός του τσακόρ ακολουθούν την τροχιά του. Όταν πια το φεγγάρι φτάσει στο ζενίθ και αρχίσει πλέον να δύει, το πουλί δε θέλει να ξεκολλήσει τα μάτια του από πάνω του. Το πουλί, λοιπόν, ακολουθώντας την πορεία του αγαπημένου του ουράνιου σώματος, σηκώνει το κεφάλι του όλο και πιο ψηλά μέχρι που, όταν το φεγγάρι φτάσει στο ζενίθ, το ράμφος του φτάνει να κοιτάει ίσια προς τα πάνω. Όταν το φεγγάρι αρχίζει πια να δύει, το κεφάλι του τσακόρ ακολουθεί την προς τα κάτω τροχιά της σελήνης, καθώς εκείνη ξεκινά το ταξίδι της επιστροφής. Τόση είναι η αφοσίωση του τσακόρ, ώστε φτάνει να λυγίσει το λαιμό του προς τα πίσω, και σαν χαράξει η μέρα, όταν πια το φεγγάρι έχει χαθεί πίσω από τον ορίζοντα, το πρώτο φως του ήλιου βρίσκει το κεφάλι του πουλιού να αγγίζει την ουρά του.

Η αγάπη του αληθινού μαθητή για το Διδάσκαλο είναι παρόμοια με την αγάπη του τσακόρ για το φεγγάρι. Είναι αδιάκοπη και δε γνωρίζει σταματημό. Όπως το τσακόρ, έτσι και ο μαθητής στρέφει την προσοχή του στο Διδάσκαλο και δεν την τραβάει από πάνω του, μέχρι που ξεχνάει ακόμα και τον ίδιο του τον εαυτό. Κι όμως, παράδοξα, δεν είναι το τσακόρ που αγαπά το φεγγάρι, αλλά το φεγγάρι που τραβάει σαν μαγνήτης το τσακόρ. Είναι το ίδιο το φεγγάρι που, με την ομορφιά, τη χάρη και τη μαγεία του, καθηλώνει το μυθικό πουλί. Αντίστοιχα, η αγάπη του μαθητή για το Διδάσκαλο δεν είναι παρά η αντανάκλαση της αγάπης που στέλνει ο Διδάσκαλος στο μαθητή. Αν ο Διδάσκαλος δε θελήσει να μας αφυπνίσει πνευματικά, εμείς δεν είμαστε σε θέση ούτε να τον αναγνωρίσουμε, ούτε να καταλάβουμε ότι έχουμε το ίδιο χρώμα και ότι είμαστε της ίδιας ουσίας με Αυτόν. Οπότε, αν δενόμαστε με το Διδάσκαλο κι αν ακολουθούμε το μονοπάτι της αφοσίωσης και της αναζήτησης του Πολυαγαπημένου, δεν το κάνουμε επειδή εμείς το θελήσαμε, αλλά επειδή ο Αγαπημένος, πατώντας στις μύτες των ποδιών του, ήρθε και μας έσκασε στα κρυφά ένα φιλί που μας χάρισε και πάλι τη ζωή.

Είμαστε περήφανοι για την αφοσίωση και την αγάπη που δείχνουμε στο Διδάσκαλό μας. Ο Ράβι Ντας όμως μάς υπενθυμίζει ότι χανόμαστε μέσα στο Διδάσκαλό μας, επειδή ο ίδιος θέλησε να ενωθεί μαζί μας. Χωρίς την αγάπη Του, τη χάρη Του

και τις μεθυστικές ματιές Του, δε θα μπορούσαμε να φτάσουμε πουθενά. Όπως έγραψα και στο πιο κάτω ποίημά μου:

Ήταν η εφήμερη αντανάκλαση της προσοχής του Αγαπημένου,
Που, μες στην άγνοιά μου, την πέρασα για την αιώνια ευδαιμονία.

Επίσης:

Όταν πήρες το βλέμμα σου από πάνω μου,
κατάλαβα ότι αυτό που έβλεπα σαν κήπο με τριαντάφυλλα
δεν ήταν παρά ένα παρτέρι στρωμένο με αγκάθια.

Έτσι έχουν τα πράγματα στον κόσμο της πνευματικότητας. Είναι ο Διδάσκαλος που μας ξυπνάει από το λήθαργο. Είναι αυτός που απλώνει το χέρι Του, για να πιάσει το δικό μας και μας βοηθάει να σταθούμε στα πόδια μας. Χωρίς Αυτόν δε θα είχαμε τη δύναμη να προχωρήσουμε από μόνοι μας. Αν ο ίδιος μας άφηνε έστω κι ένα λεπτό, οι ηλιαχτίδες της αγάπης Του μαζί με όλη τη χαρά μας και όλη τη μεθυστική έκσταση, θα εξαφανίζονταν στη στιγμή, κι ο κόσμος θα μεταμορφωνόταν σ' ερημικό τοπίο. Μόλις ξυπνήσουμε και δούμε τι είναι η πνευματική ζωή, τίποτε άλλο στον κόσμο δεν μπορεί να μας συγκινήσει. Είμαστε πνεύμα και μόλις ο Διδάσκαλος μας ανοίξει τα μάτια και δούμε την αλήθεια, δεν μπορούμε να ξαναβρούμε χαρά και ικανοποίηση στην ύλη. Μέσα στον αγώνα της αναζήτησης της χαράς, κυνηγάμε τη μια ηδονή μετά την άλλη, τη μια επιθυμία μετά την άλλη. Όμως αλίμονο! Αυτό το κυνήγι είναι καταδικασμένο να αποτύχει, γιατί πώς είναι δυνατόν η ψυχή, που είναι πνεύμα, να μπορέσει να ησυχάσει και να βρει μακαριότητα σε οτιδήποτε είναι υλικό και ξένο προς τη φύση της; Στο σκοτεινό ετούτο κόσμο ο Διδάσκαλος είναι ο φάρος μας. Αν αυτός ο φάρος σβήσει, ποιος θα φωτίζει στο σκοτάδι για να βρούμε το δρόμο μας;

Η αγάπη του Διδασκάλου είναι το μέσο και ο σκοπός για οτιδήποτε προκύπτει στον κόσμο της πνευματικότητας. Όσο πιο πιστά ακολουθεί ο αφοσιωμένος μαθητής τις οδηγίες του πνευματικού του Διδασκάλου, τόσο ο Διδάσκαλος θα τον λούζει με περισσότερη χάρη, και η χάρη με τη σειρά της βοηθάει το μαθητή να προχωρήσει παρακάτω. Αυτή η αλληλένδετη σχέση μεταξύ της υπακοής και της προσπάθειας από τη μία μεριά και της Χάρης από την άλλη, βοηθά την ψυχή να προχωρήσει, ωσότου να φτάσει στην ένωση με το Διδάσκαλο και στη συνέχεια με το Θεό.

Η Λάμπα και το Φιτίλι

Εσύ είσαι η λάμπα κι εγώ το φιτίλι.
Εσύ είσαι ο ναός κι εγώ ο προσκυνητής.

Ράβι Ντας

Το πνευματικό μονοπάτι είναι δύσκολο να εκφραστεί μέσα από συνηθισμένες λέξεις. Οπότε, ο Σαντ Ράβι Ντας καταφεύγει σε δυο ακόμη εικόνες, για να μας δώσει να καταλάβουμε τη φύση της σχέσης του με τον Κύριο. Αν ο μαθητής είναι το φιτίλι, τότε ο Διδάσκαλος είναι η λάμπα. Ποια αξία έχει ένα φιτίλι από μόνο του; Καμιά. Εκτός βέβαια αν βρίσκεται μέσα στη λάμπα. Αλλά και πάλι το φιτίλι αξίζει μόνον, όταν το ανάψουν. Ο Διδάσκαλος είναι εκείνος που ανάβει το φιτίλι της ψυχής και το βοηθάει να ανακαλύψει την πραγματική του αξία. Μπορούμε όμως να ανάψουμε ένα στεγνό φιτίλι; Πρέπει πρώτα να το ποτίσουμε με λάδι, το λάδι της αγάπης, για να το ενισχύσουμε. Ποτισμένο από την αγάπη που ενώνει το μαθητή και το Διδάσκαλο, αναμμένο από τη φλόγα του Νάαμ, το φιτίλι δείχνει πλέον τι αξίζει πραγματικά και μεταμορφώνεται σε φάρο, που φωτίζει τα πάντα γύρω του. Κατά τον ίδιο τρόπο, λέει ο Ράβι Ντας, αν ο Διδάσκαλος είναι ο ναός, τότε ο ίδιος είναι ο προσκυνητής. Ο καθαγιασμένος τόπος έλκει τους πιστούς, κι αν αυτοί τον πλησιάσουν με αφοσίωση και λατρεία, ο καρπός του προσκυνήματός τους θα φέρει μυριάδες ευλογίες. Έτσι, για τον Ράβι Ντας, ο Διδάσκαλος είναι ο ναός, κι όταν ο αφοσιωμένος μαθητής πάει σ’ Εκείνον για προσκύνημα, κερδίζει την αποκάλυψη της αλήθειας.

Οι Αρετές Του Αληθινού Αφοσιωμένου

Ο Ράβι Ντας τώρα πια τη νύκτα δεν κοιμάται
ούτε της μέρας γεύεται τις ηδονές.
Τον Κύριο θυμάται διαρκώς
μακριά μένοντας από άσκοπες κουβέντες.

Ράβι Ντας

Εδω ο Ράβι Ντας περιγράφει την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο αληθινός μαθητής. Τι σημαίνει να είσαι αφοσιωμένος μαθητής; Ποια είναι η ζωή ενός αληθινού μαθητή; Πώς και πότε ο απλός αναζητητής αλλάζει και γίνεται αφοσιωμένος; Η αλλαγή αυτή έρχεται όταν κάποιος ερωτεύεται. Αφοσιωμένος είναι ο μαθητής που ξεχειλίζει από θείο έρωτα για το Διδάσκαλό του, γιατί ο Θεός είναι αγάπη και ο δρόμος που οδηγεί πίσω σε Αυτόν περνάει μέσα από την αγάπη. Αφού η ψυχή μας είναι ομοούσια του Πατέρα, έχουν κι αυτές μερίδιο στην αγάπη, και μόνο μέσα απ' αυτήν μπορούμε να γυρίσουμε πίσω στο Δημιουργό μας.

Τι εννοούμε όμως όταν λέμε αγάπη; Η αγάπη είναι μια λέξη που μας αρέσει να τη χρησιμοποιούμε συνέχεια και χωρίς διακρίσεις. Είναι ορθώς κατανοητό ότι η αγάπη δε γνωρίζει διαχωρισμούς και ιδιαιτερότητες. Υποδηλώνει μια κατάσταση όπου δεν υπάρχει πολλαπλότητα παρά μόνον ενότητα. Ο αφοσιωμένος μαθητής είναι στην ουσία ο πραγματικός εραστής. Είναι τόσο απορροφημένος στην αγάπη του, ώστε δε γνωρίζει άλλη πραγματικότητα, δε γνωρίζει άλλη αλήθεια. Όταν οι σοφοί, οι μεγάλες ψυχές και οι Σούφι μιλούν για την πνευματικότητα, τονίζουν συνεχώς την υπεροχή τής αγάπης. Η αγάπη είναι το μυστικό, για να χάσει κανείς τον εαυτό του. Όποιος αγαπά δε γνωρίζει τίποτα πέρα από τον Αγαπημένο. Ο νους του σκέφτεται συνέχεια τον Πολυαγαπημένο, δε θυμάται τίποτα παρά μόνο τον Αγαπημένο και δεν ποθεί κανέναν εκτός από τον Αγαπημένο. Τίποτα και κανένας δεν μπορούν να χωρέσουν στο μυαλό του, εκτός απ' Αυτόν. Ένας στίχος από την Ουρδική ποίηση λέει: *«Είσαι μαζί μου μόνο όταν οι άλλοι φεύγουν από γύρω μου».* Τέτοια είναι η φύση της αγάπης, που όποιος μπλέκεται στα δίχτυα της δε μένει ποτέ μόνος, αλλά αντίθετα βρίσκεται πάντοτε μαζί με τον Αγαπημένο. Ο Διδάσκαλος, ο Κύριος, βρίσκεται πάντοτε μαζί του και ποτέ δεν τον αποχωρίζεται. Οι Σούφι λένε πως, αν ο εραστής έχει μυαλό, το μυαλό αυτό σκέφτεται μόνον τον Πολυαγαπημένο. Αν έχει στόμα να μιλήσει και μπορεί, τότε τα λόγια του είναι λόγια που εξυμνούν τον Αγαπημένο. Αν έχει καρδιά, η καρδιά αυτή προσκολλιέται στον Αγαπημένο, κι αν έχει ψυχή, τότε η ψυχή του είναι απορροφημένη στον Αγαπημένο και δε λαχταρά τίποτ' άλλο παρά μόνον Εκείνον.

Η λέξη πνευματικότητα είναι ένα άλλο όνομα που χαρακτηρίζει τη σχέση που συνδέει τον αφοσιωμένο μαθητή με το Διδάσκαλο, τον αναζητητή με το Θεό. Το

πνευματικό μονοπάτι είναι μονοπάτι συνεχούς ενθύμησης. Σ' αυτό το μονοπάτι θυμόμαστε συνέχεια τη χάρη, την αγάπη και την ομορφιά του Διδασκάλου. Μόλις βυθιστούμε στη γλυκιά Του ενθύμηση, τα δάκρυα μας αρχίζουν να τρέχουν ασταμάτητα. Όσο όμως προχωράμε, τα δάκρυα αυτά υποχωρούν, αλλά δεν εξαφανίζονται. Όσο προχωράμε στο μονοπάτι, αυτά τα δάκρυα πρέπει να πλημμυρίζουν την καρδιά μας, αλλά να μη φανερώνονται στις κόχες των ματιών μας. Πρέπει να αναβλύζουν και να πλησιάζουν τα βλέφαρά μας, αλλά να μην ξεχειλίζουν και να σταματούν εκεί. Εδώ βλέπουμε ένα από τα παράδοξα του πνευματικού μονοπατιού. Ό,τι είναι σωστό και αποδεκτό για όποιον ξεκινάει την πορεία του σ' αυτό το μονοπάτι, είναι ιεροσυλία για εκείνον που έχει προχωρήσει πιο πέρα.

Επομένως, πραγματικός μαθητής είναι εκείνος που έχει ολοκληρωτικά απορροφηθεί στη σκέψη του Αγαπημένου. Όποιος έχει ανακαλύψει το Διδάσκαλο κι έχει αναπτύξει μια τέτοια στενή σχέση μαζί Του, δε στρέφεται ποτέ στους άλλους. Το κεφάλι υποκλίνεται μόνο μια φορά μπροστά στον Ανώτερο. Έτσι και η καρδιά δωρίζεται μόνο μια φορά. Δεν είναι άσος κρυμμένος στο μανίκι που τον χρησιμοποιούμε, μόνον όταν παραστεί ανάγκη. Είναι ένας δεσμός που αναπτύσσεται αυθόρμητα και δεν μπορεί να επιβληθεί ή να επινοηθεί. Είναι σαν την ποίηση που αναβλύζει από μόνη της. Αν δε βγαίνει από τα βάθη της καρδιάς μας, είναι απλώς στιχάκια με ομοιοκαταληξία, που τα τραγουδάμε σε κάποιο σκοπό. Ένα Περσικό ρητό λέει ότι η ποίηση είναι μια μορφή προφητείας. Η ποίηση είναι σαν θείο κάλεσμα και δεν αρμόζει να χρησιμοποιούμε αυτόν τον τίτλο σε δημιουργίες που προέρχονται αποκλειστικά από το επίπεδο της διάνοιας.

Πριν από λίγα χρόνια ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ διοργάνωσε μια διάσκεψη θεοσεβούμενων και άγιων ανθρώπων στο Χάρντουορ. Ο Σουάμι Γκανγκεσβαρανάντα, ο μεγάλος μελετητής της Σανσκριτικής που συγκέντρωσε τις τέσσερις Βέδες σε ένα μνημειώδες έργο, πρότεινε να εκλεγεί πρόεδρος της συνδιάσκεψης ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ. Στο άκουσμα αυτής της πρότασης κάποιοι ρώτησαν πώς είναι δυνατόν κάποιος που φοράει τα ρούχα ενός οικογενειάρχη να προεδρεύσει σε μια συνάθροιση ανθρώπων που φόρεσαν τον πορτοκαλί ή κίτρινο χιτώνα, για να καταδείξουν ότι απαρνήθηκαν τον κόσμο; Ο Γκανγκεσβαρανάντα απάντησε ότι αν και όλοι τους ήταν μελετητές και λόγιοι που γνώριζαν να ερμηνεύουν τις γραφές, ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ ήταν η σπάνια εκείνη ψυχή που μέσα από τα χείλη του η Βεδική σοφία βρήκε την άμεση έκφρασή της. Όπως λέγεται, οι γραφές φτάνουν σ' εμάς από τους ουρανούς, αφού είναι το αποτέλεσμα θείων αποκαλύψεων. Ό,τι λοιπόν ισχύει για τις γραφές και τις προφητείες, ισχύει το ίδιο και για τα κείμενα των μεγάλων ποιητών. Το μεγαλείο της ποίησης είναι χάρισμα που φτάνει σ' εμάς από τα υπερπέραν βασίλεια.

Η πνευματικότητα είναι μονοπάτι αγάπης, όπου ο αφοσιωμένος ξεχνάει τον εαυτό του στην απόλυτη απορρόφησή του στο Διδάσκαλο. Είναι ένα μονοπάτι, όπου χάνοντας τον κόσμο κληρονομούμε τα πάντα. Ακριβώς όπως ο σπόρος οφείλει να θυσιάσει πρόθυμα την ταυτότητά του, προκειμένου να βλαστήσει ένα φυτό με πλούσιο φύλλωμα και άνθη, κατ' αναλογία κάποιος θα πρέπει να χάσει τον εαυτό του μέσα στο Διδάσκαλο, ώστε να μπορέσει να αναστηθεί και να ανθίσει στη νέα

ζωή. Η απώλεια της ταυτότητάς μας σ' εκείνη του Αγαπημένου είναι η πρωτεύουσα αρχή του Σουφισμού*. Ο στίχος του Ράβι Ντας: *«ο Ράβι Ντας ούτε τη νύκτα κοιμάται, ούτε τη μέρα γεύεται τις απολαύσεις»,* γεννήθηκε ακριβώς μέσα απ' αυτήν τη συγχώνευσή του με το Διδάσκαλο.

Ο αληθινός αφοσιωμένος, εκείνος που έχει ολοκληρωτικά απορροφηθεί στην αγάπη του Διδασκάλου, δε λογαριάζει τον ύπνο. Η αγρύπνια είναι ένα από τα *εννιά γνωρίσματα του αληθινού εραστή*,* όπως τα έχουν απαριθμήσει οι άγιοι και οι μύστες. Ο κόσμος της μάγυα, ο κόσμος της αντίληψης των αισθήσεων στον οποίο ζούμε, μας προσκαλεί πάντοτε να βυθιστούμε στο λήθαργο. Αλλά η ζωή στο υπερπέραν, η ζωή στους πνευματικούς κόσμους δε γνωρίζει τι θα πει ύπνος. Εκεί μπορούν να αφυπνιστούν ακόμα και όσοι είναι βυθισμένοι σε λήθαργο βαθύ. Όποιος επομένως έχει αφυπνίσει την αγάπη του για το Διδάσκαλο, πώς μπορεί να χαθεί στη χώρα των ονείρων και του ύπνου; Στην Περσική μυστικιστική παράδοση, ο άγιος είναι κάποιος που μας ξυπνάει και μας παρουσιάζει τη νέα ζωή. Όπως περιέγραψα σε κάποιους στίχους μου:

Δε μολύνουμε τα μάτια μας με τον ύπνο,
τούτη τη νύχτα του χωρισμού.
Όποιος είναι για πάντα χαμένος στη θύμηση
του Αγαπημένου, πώς μπορεί να κοιμηθεί;

Και κάπου αλλού αναφέρω:

Ω ανήσυχη καρδιά, έλα κι ας κλάψουμε απόψε,
ας θρηνήσουμε τον πόνο μας.
Γιατί να σκεφτόμαστε τον ύπνο,
όταν μπροστά μας ανοίγεται μια νύχτα
που δε γνωρίζει χαραυγή;

Η εγκόσμια ζωή χαρακτηρίζεται από το συνεχές κυνήγι της απόλαυσης και από τη διαρκή ενασχόληση και τον αγώνα μας να ικανοποιήσουμε τις διάφορες επιθυμίες μας. Δεν ισχύει όμως το ίδιο και για τον πνευματικό αναζητητή. Το πάθος του μαθητή για τον Αγαπημένο του επισκιάζει κάθε άλλη του επιθυμία και στο τέλος την καταστρέφει.

Αν αντιμετωπίζουμε προβλήματα υγείας, ανησυχούμε. Αν αρρωστήσει κάποιος στη οικογένειά μας, αγωνιούμε. Αν μας παρακάμψουν στο χώρο εργασίας μας και κάποιος άλλος πάρει προαγωγή αντί για μας, το μαρτύριό μας φαντάζει ατελείωτο. Χύνουμε δάκρυα, αλλά είναι δάκρυα που αφορούν αποκλειστικά αυτόν τον κόσμο. Από την άλλη όμως, ένας αληθινός αφοσιωμένος δε χαραμίζει ούτε ένα δάκρυ για πράγματα που ο κόσμος θεωρεί πολύτιμα. Τα δάκρυα που χύνει οφείλονται στο χωρισμό του από τον Πολυαγαπημένο, είναι δάκρυα μιας ψυχής που δεν μπορεί να ησυχάσει, ωσότου να ενωθεί με το θείο Αγαπημένο της. Τέτοια είναι η ένταση και η φλόγα της λαχτάρας του, που τα δάκρυα απομακρύνουν κάθε ψεγάδι από την

καρδιά του. Μόλις κάποιος αρχίζει να απολαμβάνει τις χαρές του πνευματικού κόσμου και να γεύεται τη μακαριότητα του Νάαμ ή Λόγου, οι χαρές του υλικού κόσμου μοιάζουν ανούσιες. Όπως λέει και το Γκουρμπάνι: *«Άδειασε την αγάπη των μολυσμένων νερών του κακού και πιες το Λόγο του Κυρίου»*. Για να σωθούμε από τη δυσχερή θέση στην οποία βρισκόμαστε, απαιτείται να συναντήσουμε μια Αφυπνισμένη Ψυχή, έναν Αγαπημένο που ποτέ δεν κοιμάται.

Το μονοπάτι του Σαντ Ματ* *είναι μονοπάτι θετικού μυστικισμού**. Δεν απαιτεί να εγκαταλείψουμε τον κόσμο. Δε μας ζητάει να απαρνηθούμε τις ευθύνες μας απέναντι στην οικογένεια και στην κοινωνία μας. Αντίθετα μας συνιστά να εκπληρώνουμε όλες τις υποχρεώσεις μας στη ζωή. Όμως, εκτός απ' αυτά, αν επιπλέον έχουμε γευτεί τη χαρά και τη μακαριότητα του Νάαμ κι έχουμε βρει έναν αληθινό θείο Αγαπημένο, θα χάσουμε κάθε αίσθηση των προσκολλήσεών μας στον κόσμο και της επιρροής που αυτές ασκούν πάνω μας. Θα απομονωθούμε απ' αυτές σε τέτοιο βαθμό, ώστε θα είμαστε σε θέση να επιδιώξουμε τον πνευματικό μας στόχο απερίσπαστοι. Ενώ, λοιπόν, θα ζούμε μέσα στον κόσμο και θα ικανοποιούμε όλες τις υποχρεώσεις μας, ταυτόχρονα θα κινούμαστε σταθερά προς τον απώτατο στόχο μας, απορροφημένοι στη μυστική μας αγάπη, στο δικό μας κρυφό μυστικό.

Μόλις μπούμε στο μονοπάτι, δεν υπάρχει χώρος για ξεκούραση, δεν υπάρχει χώρος για επανάπαυση, αφού το να αφυπνιστούμε πνευματικά σημαίνει ότι συνειδητοποιούμε την αβεβαιότητα της ζωής και την αναξιοπιστία του χρόνου. Η ζωή αυτή από μόνη της είναι μια ψευδαίσθηση. Δίνουμε όρκους στο όνομά της και βασίζουμε την ύπαρξή μας πάνω της, κι όμως, ποιος ξέρει αν η παρούσα στιγμή δεν είναι η τελευταία μας;

Υπάρχει μια πανέμορφη ιστορία για μια ωραία γυναίκα, για την καρδιά της οποίας σφάζονταν με υπέρμετρο ζήλο δυο μνηστήρες. Κάποια μέρα ο ένας της είπε: «Σ' αγαπώ σαν τη ζωή μου». Μόλις το άκουσε, η κοπέλα πέταξε από τη χαρά της, κι όταν έφτασε ο δεύτερος μνηστήρας, τον απέρριψε αμέσως λέγοντάς του: «Ο αντίζηλός σου με αγαπάει σαν την ίδια του τη ζωή. Υπάρχει άντρας που μπορεί να με αγαπήσει περισσότερο;» Στο άκουσμα των λόγων της, ο δεύτερος μνηστήρας, που δεν ήταν διατεθειμένος να εγκαταλείψει τον αγώνα, ξέσπασε σε γέλια και τη ρώτησε: «Κατάλαβες τι σου είπε; Αντιλαμβάνεσαι πόσο λίγο σε εμπιστεύεται; Όταν σου λέει ότι σε αγαπάει και ισχυρίζεται ότι είσαι η ίδια του η ζωή, είναι σαν να λέει ότι είσαι κάτι για το οποίο κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος ούτε για μια στιγμή». Γνωρίζοντας ότι η ζωή είναι αβέβαιη και ο χρόνος μας λίγος, ο αναζητητής δεν ξεκουράζεται ούτε λεπτό. Το ταξίδι που ανοίγεται μπροστά μας είναι μακρύ και επίπονο. Όταν προσεγγίζουμε εκείνο που μοιάζει να είναι ο στόχος μας, αποδεικνύεται απλώς μια στροφή στην πορεία του δρόμου, ένα στάδιο του ταξιδιού. Συμβαίνει ό,τι και με τον οπτικό μας ορίζοντα, όπου ο προορισμός μας μοιάζει διαρκώς να ξεμακραίνει από μπροστά μας, όσο κινούμαστε κατά πάνω του. Όπως έχω γράψει και σε κάποιους στίχους μου στα Ουρδικά:

Καθώς το καραβάνι των επιθυμιών μου προχωρούσε,
Από λάθος θαρρούσα κάθε στροφή πως ήταν ο προορισμός μου.

Υπάρχουν πολλά επίπεδα να διασχίσουμε, αλλά ακόμα κι όταν φτάσουμε στο Αιώνιο Σπίτι μας, υπάρχουν πολλά διαφορετικά στάδια απορρόφησης στον Άμορφο και Ανώνυμο Θεό. Το ταξίδι που ανοίγεται μπροστά μας είναι απίστευτα μακρύ, μακρύτερο απ' όσο θα μπορούσαμε ποτέ να φανταστούμε. Αν, λοιπόν, αναλογιστούμε το λίγο χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας, καταλαβαίνουμε γιατί ο αληθινός εραστής ποτέ δεν ξεκουράζεται. Μια τέτοια ψυχή ποτέ δεν κοιμάται τις νύχτες, ούτε αφήνεται στις χαρές της ημέρας. Να γιατί οι άγιοι και οι μύστες σ' όλες τις εποχές έχουν τονίσει με ιδιαίτερη έμφαση την ανάγκη να εκμεταλλευόμαστε στο έπακρο το χρόνο μας. Να γιατί ο Ιησούς συνιστούσε στους μαθητές του να θυσιάσουν αυτή τη ζωή και να κουβαλούν το Σταυρό τους, για να κερδίσουν την αιώνια ζωή. Όπως όλοι οι μεγάλοι μύστες, ο Ράβι Ντας προσπαθεί να μας δώσει να καταλάβουμε τη μεγάλη αξία του χρόνου. Για τον αναζητητή δεν υπάρχει χρόνος για χασομέρι ή για ύπνο. Πρέπει να πιεστούμε. Δεν υπάρχει επίσης χώρος ούτε για εγκόσμιες απολαύσεις. Ο αναζητητής δεν τους επιτρέπει να τραβήξουν την προσοχή του ούτε μπορούν να τον εκτρέψουν από το στόχο του. Αντίθετα, ο ίδιος είναι τελείως απορροφημένος στην αποστολή του, είναι τελείως απορροφημένος στο καθήκον και στον έρωτά του: το θείο Αγαπημένο του, τον Κύριο. Ένας τέτοιος αφοσιωμένος γνωρίζει ότι η ζωή είναι μικρή και αναξιόπιστη. Όπως έλεγε και ο Σαντ Κιρπάλ, η ζωή μας είναι σαν ανεμόσκαλα, όπου κάθε στιγμή κινδυνεύουμε να γλιστρήσουμε. Γιατί, λοιπόν, να μην την αξιοποιήσουμε και να πιαστούμε γερά πάνω της και να προσπαθήσουμε να σκαρφαλώσουμε μέχρι τον τελικό μας στόχο, όσο υπάρχει ακόμα καιρός; Αν χάσουμε αυτήν την ευκαιρία, ποιος ξέρει πότε θα μας δοθεί ξανά η ανεμόσκαλα της ανθρώπινης ύπαρξης;

Ο Ράβι Ντας, όταν αναφέρεται στον αληθινό αφοσιωμένο, επισημαίνει μια παγκόσμια αδυναμία. Λέει πως, αντίθετα με τον αληθινό αφοσιωμένο, εμείς καταναλώνουμε το χρόνο μας σε ανώφελες συζητήσεις και σ' ένα ατέρμονο κριτικάρισμα και σε κουτσομπολιό με τους πάντες γύρω μας. Αν σταθούμε μοναχά και αναλύσουμε τη συμπεριφορά μας, τα βιώματά μας και τις σκέψεις μας, θα συνειδητοποιήσουμε ότι απίστευτα ποσά ενέργειας καταναλώνονται μιλώντας για τους άλλους. Όταν κοιτάμε τους γείτονες, τους φίλους ή τους συναδέλφους μας, συλλαμβάνουμε τον εαυτό μας να σκέφτεται, σχεδόν αυτόματα, ότι αν μπορούσαν να διαπαιδαγωγήσουν τα παιδιά τους λόγου χάρη με τον τρόπο που εμείς θεωρούμε σωστό, τότε τα πράγματα θα ήταν καλύτερα γι' αυτούς, κι άλλα παρόμοια. Ενώ όμως είμαστε πρόθυμοι να σχολιάσουμε τι είναι καλό και τι είναι κακό για τους άλλους, είμαστε στ' αλήθεια πρόθυμοι να κάνουμε το ίδιο και με τον εαυτό μας; Σταθήκαμε ποτέ να αναλύσουμε πώς μπορούμε να βελτιώσουμε τα πράγματα στο σπίτι μας και τι πρέπει να κάνουμε εμείς οι ίδιοι για να μεγαλώσουμε σωστά τα παιδιά μας; Να γιατί ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ μας υπενθύμιζε επανειλημμένως την επισήμανση του Σουάμι Ραμ Τίρθα, ότι: *«Χρειάζονται αναμορφωτές, όχι των άλλων αλλά του ίδιου μας του εαυτού»*. Αν έχουμε πρόθεση να αξιοποιήσουμε τη ζωή μας, είναι επιβεβλημένο να πάψουμε να ασχολούμαστε και να σχολιάζουμε τους άλλους και να επικεντρωθούμε αντίθετα στη βελτίωση της δικής μας διαγωγής.

Τα πράγματα που έχουν αξία στο πνευματικό μονοπάτι είναι η σφοδρότητα της επιθυμίας μας και η ποιότητα της συνέπειας στις προσπάθειές μας. Αν μπορούσαμε να νιώθουμε αυτή την ένταση και αν μπορούσαμε ακατάπαυστα να μοχθούμε, για να φτάσουμε τον Αγαπημένο, τότε, ανεξάρτητα από τις αδυναμίες μας, ο Αγαπημένος, με την αγάπη και την ευσπλαχνία Του, θα απλωθεί προς το μέρος μας και θα τεντώσει τα χέρια του, για να μας βοηθήσει. Όπως το αποτύπωσε κάποτε σε στίχους και ο Ικμπάλ, ο μεγάλος Ούρδος ποιητής:

Είναι αλήθεια ότι δεν αξίζω την αγάπη σου,
Συλλογίσου όμως την απαρέγκλιτη αφοσίωσή μου
και την Ιώβεια υπομονή μου.

Η Πνευματικότητα σε Αντιδιαστολή με τη Θρησκεία

Ο νους μου προοριζόταν να Σε λατρεύει,
τα μάτια μου τ' όραμά Σου ν' ατενίζουν,
και τ' αυτιά μου την ύπαρξή μου να πλημμυρίζουν
με τους Ύμνους Σου.
Θα μετατρέψω λοιπόν το νου σε μαύρη μέλισσα
και θα φυλάω ευλαβικά τα ιερά Σου πόδια στο μυαλό μου
και με τη γλώσσα μου το Νέκταρ θα προφέρω
του Ονόματός Σου.
Μη μ' αφήσεις ποτέ να ξεχάσω την αγάπη του Κυρίου μου.
Την αγόρασα σε καλή τιμή, μ' αντάλλαγμα την ψυχή μου.
Δίχως των αγίων το άγγιγμα,
του Κυρίου η αγάπη βαθιά στο νου δεν εισχωρεί.
Και δίχως αγάπη αληθινή λατρεία δεν υπάρχει.
Λέει ο Ράβι Ντας: Ω Κύριε! Βασιλιά μου, Σ' εκλιπαρώ:
"Σώσε την τιμή μου, ω Υπέρτατε!"

Ράβι Ντας

Οι μεγάλοι πνευματικοί πρωτοπόροι και οι άγιοι έρχονται ανάμεσά μας, για να μας ξυπνήσουν από το λήθαργο και να μας θυμίσουν το αληθινό νόημα της ζωής. Μας βοηθούν να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν είμαστε το σώμα, αλλά η ψυχή που διαμένει στο σώμα. Επίσης μας εξηγούν την ιδιαίτερη σημασία της ανθρώπινης γέννησης, ότι δηλαδή μόνο μέσα στο ανθρώπινο σώμα μπορούμε να ξεκινήσουμε την πορεία της επανένωσής μας με το Δημιουργό. Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος για τον οποίο δημιουργηθήκαμε κι αυτή είναι η μεγάλη αλήθεια την οποία έρχονται να μας διδάξουν οι μεγάλοι μύστες όλων των εποχών. Αφού ολοκληρώσουν την αποστολή τους, φεύγουν και τότε γύρω από τα διδάγματά τους αρχίζει να αναπτύσσεται μια ολόκληρη σειρά τύπων και τελετουργικών. Κατά συνέπεια, ερχόμαστε αντιμέτωποι με όλες εκείνες τις τελετές και τις λειτουργίες που συνοδεύουν τα διάφορα θρησκευτικά δόγματα. Οι μορφωμένοι θρησκευτικοί ιεράρχες, οι ιεροκήρυκες, οι παντίτ* και οι μουλάδες*, που εμφανίζονται μετά την αναχώρηση των αγίων από τον κόσμο, αναδεικνύουν τον εαυτό τους ως το διάδοχο αυτών των φωτισμένων ψυχών και προσπαθούν να επιβάλλουν την άποψη ότι είναι εφάμιλλοί τους. Εντούτοις, κάτι τέτοιο είναι απολύτως ανακριβές, ένα ψέμα που παραπλανά την ανθρωπότητα.

Τι είναι λοιπόν η *«ρουχανιάτ»* ή η πνευματικότητα; Αναμφίβολα δεν είναι οι τύποι και τα τελετουργικά ούτε είναι ένα διανοητικό κατασκεύασμα. Στα Ουρντού,

«ρουχ» είναι μια λέξη που χρησιμοποιείται για την ψυχή και *ρουχανιάτ* κατά λέξη σημαίνει «απορρόφηση του πνεύματος». Αντίστοιχα και η Αγγλική λέξη «religion» (θρησκεία) κατά λέξη σημαίνει «επανένωση» και χρησιμοποιείται για να δηλώσει την επανασύνδεση του πνεύματος με την πηγή του, τον ίδιο το Δημιουργό. Η πνευματικότητα ωστόσο, εκτός των άλλων, είναι ένα μονοπάτι που βρίθει από παράδοξα. Είναι ένα μονοπάτι που, όπως λέγεται, μας οδηγεί στην ανακάλυψη του εαυτού, ενώ την ίδια στιγμή ισχυρίζεται ότι ο τρόπος να το πετύχουμε έρχεται μέσα από την αυτοπαράδοση ή την απώλεια του εαυτού μας.

Ο Σαντ Κιρπάλ περιέγραφε τα πράγματα με το δικό του απαράμιλλο τρόπο. Με βλέμμα που άφηνε υπονοούμενα έλεγε ότι όλοι ξέρουμε τι αλλαγές μπορεί να επιφέρει στη ζωή και στο χαρακτήρα μας η αγάπη που νιώθουμε στο ανθρώπινο επίπεδο. Βλέπουμε τα συναισθήματα που κατακλύζουν όποιον ερωτεύεται και ξέρουμε τι συνέπειες προκαλούν τα βέλη του θεού Έρωτα. Φανταστείτε, λοιπόν, πόσο πιο έντονη θα πρέπει να είναι η εμπειρία που βιώνει κανείς, όταν το βέλος δεν τρυπήσει απλώς την καρδιά του αλλά το ίδιο το κέντρο της ψυχής του! Σ’ αυτό το πνευματικό μονοπάτι μόνον όποιος είναι τελείως χαμένος (από θείο έρωτα), μπορεί να ανακαλύψει το καθετί και τα πάντα. Το μονοπάτι αυτό είναι μονοπάτι απορρόφησης. Όσο πιο απόλυτα απορροφούμαστε στην αγάπη του Δασκάλου, του θείου Αγαπημένου μας, τόσο πιο πολύ προοδεύουμε, μέχρι που τελικά γινόμαστε ίδιοι κι απαράλλαχτοι με το αντικείμενο της απορρόφησής μας.

Αυτό το στάδιο ανάπτυξης είναι εφικτό μόνον, όταν φτάσουμε στο σημείο να χαθούμε από τον κόσμο που μας περιβάλλει σε τόσο απόλυτο βαθμό μάλιστα, ώστε να είμαστε σε θέση να υπερβούμε το σώμα. Στην πραγματικότητα, το μονοπάτι της πνευματικότητας ξεκινάει απ’ αυτό ακριβώς το σημείο, γιατί, μόνον όταν υπερβούμε τη σωματική συνειδητότητα, μπορούμε να ξεκινήσουμε το ταξίδι της επιστροφής στο Αληθινό μας Σπίτι. Αυτήν ακριβώς την αλήθεια κήρυξαν από αμνημονεύτων χρόνων οι άγιοι και οι προφήτες, οι *ρίσι** και οι *μιούνι** οι σοφοί και οι οραματιστές, οι μύστες και οι ιδρυτές των θρησκειών. Κι όμως, αν κοιτάξουμε γύρω μας, θα διαπιστώσουμε ότι η θρησκεία, η οποία εμφανίζεται σαν το όργανο που χειρίζεται τα θέματα που αφορούν την πνευματική ζωή, ασχολείται με περίτεχνες τελετές και ιεροτελεστίες. Το καλύτερο που μπορούμε να πούμε είναι ότι αυτά τα τελετουργικά είναι σύμβολα της εσωτερικής ζωής. Αντί όμως να κατευθύνουν την προσοχή μας προς την εσωτερική ζωή, έχουν την τάση να μας απομακρύνουν απ’ αυτήν. Το αποτέλεσμα, για τους περισσότερους από μας, είναι ότι αυτό που προοριζόταν να είναι βοηθητικός παράγοντας, καταλήγει να αποτελεί ανυπέρβλητο εμπόδιο. Δεν είναι, λοιπόν, απορίας άξιο που, όποτε εμφανίστηκαν στον κόσμο οι μεγάλοι άγιοι και μύστες, πάντοτε προσπαθούσαν με σταθερότητα να κατευθύνουν την προσοχή μας μακριά από εξωτερικούς τύπους και τελετές. Είναι αλήθεια ότι ο καθένας υιοθέτησε ένα δικό του τρόπο να το πετύχει. Έτσι, ο Καμπίρ Σαχίμπ έκανε κατά μέτωπο επιθέσεις και ήταν αμείλικτος, όταν σάρκαζε τις μεθόδους των υποτιθέμενων θρησκευτικών ηγητόρων. Δε λυπόταν κανέναν, ούτε τους βραχμάνους ούτε τους μουλάδες, και είχε πρόθεση να μεταφέρει την αλήθεια ακόμα και στα προπύργια της καθιερωμένης θρησκείας. Από την άλλη

πλευρά, Άγιοι, όπως ο Ράβι Ντας, χρησιμοποίησαν μια πιο ήπια και ευγενική γλώσσα. Ωστόσο, ανεξάρτητα από το πόσο προσηνής ήταν η γλώσσα που χρησιμοποιούσε, το μήνυμά του ήταν σαφές και απερίφραστο. Έδινε την ίδια έμφαση που έδιναν ο Καμπίρ και ο Γκουρού Νάνακ στην αναγκαιότητα να αποφεύγουμε την εξωτερική τυπολατρία και τα εξωτερικά εθιμοτυπικά. Αντίθετα, όπως έλεγε, οφείλουμε να στραφούμε εσωτερικά.

Ο Ράβι Ντας μας υπενθυμίζει πως, αν θέλουμε να πετύχουμε το οτιδήποτε στην πνευματική μας ζωή, πρέπει να αναπτύξουμε κυρίαρχο πάθος. Η απόφαση να βάλουμε το Θεό σε πρώτη και τον κόσμο σε δεύτερη μοίρα μπορεί να μην έρθει στα αρχικά στάδια της πνευματικής μας ανάπτυξης. Θα πρέπει όμως να έρθει κάποτε ο καιρός που τα πάντα θα μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα και η πνευματική μας ζωή θα είναι η κύρια ενασχόλησή μας. Όσο καιρό είμαστε αιχμάλωτοι των εγκόσμιων επιθυμιών και φιλοδοξιών μας και το κάλεσμα του πνεύματος περνάει σε δεύτερη θέση, δεν μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα προχωρήσουμε στο πνευματικό ταξίδι. Μόνο όταν είμαστε απόλυτα προσηλωμένοι στη λατρεία μας και σταθερά αφοσιωμένοι στις πνευματικές μας επιδιώξεις, θα μπορέσουμε να κινηθούμε προς το Θεό. Αν υπάρχει έστω κι ένα ενδιαφέρον που ανταγωνίζεται τα πνευματικά μας ιδανικά, δεν μπορούμε να ελπίζουμε ότι οι προσπάθειές μας θα στεφτούν με επιτυχία. Το πνευματικό μονοπάτι πρέπει να μας οδηγήσει πέρα και πάνω απ' όλες τις άλλες επιθυμίες μας. Όλα όσα αγαπάμε θα πρέπει σταδιακά να ξεθωριάσουν, μέχρι η πνευματική αγάπη να βασιλέψει υπέρτατη.

Όπως και όλοι οι άλλοι μεγάλοι πνευματικοί ηγέτες της ανθρωπότητας, ο Ράβι Ντας μας ζητάει να αποστρέψουμε την προσοχή μας απ' ό,τι είναι εξωτερικό και να την στρέψουμε σε ό,τι βρίσκεται εσωτερικά. Ο όρος *«σαριγιάτ» ή «σαρία»* χρησιμοποιείται από τους Ισλαμιστές, για να περιγράψουν τις εξωτερικές θρησκευτικές παραδόσεις. Όπως έλεγε και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, η σαριγιάτ είναι σαν θετή και όχι αληθινή μητέρα της πνευματικής ζωής. Είναι σε θέση να μας δείξει προς τα πού πέφτει, αλλά δεν μπορεί να μας βοηθήσει να διαβούμε το κατώφλι της. Στην πραγματικότητα, στις μέρες μας ακόμα και η σαριγιάτ, στην αληθινή της διάσταση, έχει εκχυδαϊστεί κι έχει μετατραπεί σε κάτι άλλο. Όταν ήμουν παιδί ούτε καν φανταζόμουν ότι οι θρησκευτικές πρακτικές θα ήταν τόσο περίπλοκες και τόσο φαντασμαγορικές, όσο είναι σήμερα. Όπου κι αν πας, σε αναγκάζουν να ακολουθήσεις το ένα ή το άλλο τελετουργικό. Η απλή ενθύμηση του Θεού, η οποία χαρακτήριζε τα πρώτα χρόνια μιας θρησκευτικής παράδοσης, φαίνεται να έχει εξαφανιστεί. Οι ευσεβείς Μουσουλμάνοι έπρεπε να σκέφτονται το Δημιουργό και να στρέφονται σ' Εκείνον για ευλογία πέντε φορές την ημέρα. Οι ευσεβείς Σιχ έπρεπε να απαγγέλλουν το Τζαπ Τζι* κάθε πρωί. Και στις δυο περιπτώσεις, κάποιος ήταν υποχρεωμένος να ξεχάσει, τουλάχιστον για λίγο, τις γήινες ασχολίες του και να στραφεί, έστω και προσωρινά, προς το Θεό. Στις μέρες μας όμως ακόμα κι αυτά τα μικρά διαλείμματα παραλείπονται. Οι παντίτ και οι θρησκευτικοί λειτουργοί προσφέρονται να το κάνουν εκείνοι για λογαριασμό μας. Προσφέρονται να επαναλαμβάνουν στη θέση μας ένα συγκεκριμένο ιερό μάντρα, άγιες λέξεις δηλαδή, εκατοντάδες φορές. Ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ έλεγε χαριτολογώντας ότι

υπάρχει ένα μέρος στην Ανατολή όπου μπορείτε να αποκτήσετε ένα μηχάνημα που είναι σε θέση να επαναλαμβάνει για σας όποιο ιερό όνομα προτιμάτε, όσες φορές θέλετε. Σήμερα, στην εποχή του μαγνητοφώνου, αυτή η μέθοδος έχει ευρέως διαδοθεί ακόμα και στην Ινδία. Αυτό όμως που έχει σημασία δεν είναι το συγκεκριμένο όνομα που επαναλαμβάνουμε, αλλά ότι μέσω αυτής της άσκησης θυμόμαστε μέσα από τα βάθη της καρδιάς και της ψυχής μας Εκείνον που μας δημιούργησε. Όταν πηγαίνουμε σε μια εκκλησία, έναν ναό ή ένα τζαμί, η καρδιά μας είναι αλλού. Αν δεν μπορούμε ούτε καν να κάτσουμε και να προσευχηθούμε στο Δημιουργό μας, τότε μπορείτε και μόνοι σας να καταλάβετε πόσο πολύ έχουμε απομακρυνθεί από το εσωτερικό μονοπάτι, το οποίο αρχίζει μόνον όταν υπερβούμε το σώμα. Ο Ραβί Ντας μας υπενθυμίζει ότι το να διαβούμε το εσωτερικό μονοπάτι είναι η πραγματική πρόκληση που ανοίγεται μπροστά μας και ο αληθινός σκοπός, για τον οποίο ήρθαμε εδώ στη γη.

Η πνευματικότητα εν κατακλείδι είναι το μονοπάτι της εσωτερικής απορρόφησης, το οποίο αρχίζει όταν υπερβούμε το σώμα. Οι Σάστρες* περιγράφουν τα διακριτικά χαρακτηριστικά εκείνων που το διαβαίνουν με επιτυχία. Τα γνωρίσματα αυτά στα Σανσκριτικά ονομάζονται: *σρι, μαντουρίγια, κίρτι, τζγιάν, μπάκτι* και *βαϊράγκια* που σημαίνουν αντίστοιχα: ομορφιά, γλυκύτητα, δόξα, γνώση, αφοσίωση και αποδέσμευση ή αποστασιοποίηση.

Η πρώτη αρετή, που στα σανσκριτικά ονομάζεται *«σρι»,* σημαίνει «ομορφιά». Όποιος βρίσκεται σε συνεχή επαφή με το άσπιλο, την τελειότητα και την αψεγάδιαστη ομορφιά, στην πορεία του χρόνου πρέπει να απορροφήσει κάτι απ' αυτή τη θεία ομορφιά, αυτή την ίδια τη θεία τελειότητα, και όποιος κάνει κτήμα του την θεία ομορφιά και τη θεία φύση, θέλοντας και μη, δεν μπορεί παρά να έλκει κοντά του και να γοητεύει τους γύρω του. Η ομορφιά μοιάζει με ένα μαγνήτη ο οποίος, χωρίς καμιά προσπάθεια από μέρους του, έχει το χάρισμα της έλξης. Να γιατί ο Κρίσνα έγινε γνωστός μ' αυτό το όνομα. Έχετε ποτέ αναρωτηθεί τι σημαίνει η λέξη «Κρίσνα»; Είναι συνώνυμη της *ντάρσαν** ή της γοητείας. Όσοι έχουν χάσει τον εαυτό τους στον Κύριο κι έχουν γίνει οι αγαπημένοι του Κυρίου, δε νιώθουν την ανάγκη να το διατυμπανίζουν. Συχνά είναι λακωνικοί και λιγομίλητοι. Η χάρη όμως και η ομορφιά της προσωπικότητας και του χαρακτήρα τους ακτινοβολούν, με αποτέλεσμα να νιώθουμε την έλξη και τη γοητεία που ασκούν. Ο αρωματοποιός δεν έχει λόγο να διαλαλεί τα προϊόντα του. Αν το άρωμα αξίζει κάτι, θα μας τραβήξει ακόμη κι αν είμαστε μακριά. Ενώ όμως οι άνθρωποι έλκονται από εκείνους που έχουν την εύνοια του Κυρίου, οι ίδιοι σπάνια υποστηρίζουν ότι το αξίζουν. Ο Μαουλάνα Ρούμι, για να τονίσει αυτό το σημείο, αναφέρει την παραβολή του πήλινου αγγείου που εξέπεμπε μια υπέροχη μυρωδιά. Όταν το επαινούσαν, υποστήριζε ότι αυτή η μυρωδιά δεν ήταν κάποια ιδιαίτερη αρετή που διέθετε από μόνο του, αλλά ότι αυτό οφειλόταν στην καλή του τύχη να το έχουν γεμίσει πολύ καιρό με γιασεμί, οπότε η ευωδιά που εξέπεμπε οφειλόταν στο ότι είχε διαποτιστεί με το άρωμα του λουλουδιού. Οι άγιοι δεν προβάλλουν καμιά προσωπική αξίωση. Η ταπεινότητά τους είναι απύθμενη.

Η δεύτερη σπουδαία αρετή που διαθέτουν όσοι έχουν γίνει οι αγαπημένοι του Κυρίου είναι η «γλυκύτητα» ή η *«μαντουρίγια»,* όπως λέγεται στα σανσκριτικά. Ο Σεΐχης Σααντί* τονίζει ότι, όπου υπάρχει μια πηγή με κρυστάλλινα και γάργαρα νερά, οι άνθρωποι συρρέουν κατά σμήνη. Και όχι μόνο οι άνθρωποι, αλλά κάθε ζωντανό πλάσμα καταφθάνει, για να δοκιμάσει τη γλύκα της και να σβήσει τη δίψα του. Έχετε ακούσει ποτέ να καταφθάνουν άνθρωποι από κάθε μέρος της γης, για να πιουν από ένα πηγάδι με γλυφό νερό; Η ίδια η γλυκύτητα μας τραβάει κοντά της, κι αυτή η ιδιότητα, αυτή η γλυκύτητα του πνεύματος, είναι κάτι που συναντάμε σε όσους είναι οι ευνοούμενοι του Κυρίου. Αυτό ακριβώς ώθησε και τον Σούφι ποιητή να πει: *«Αν και οι άγιοι δεν είναι ο ίδιος ο Θεός, ταυτόχρονα δε διαφέρουν από Εκείνον».* Μια στις τόσες, χαμένοι στην έκσταση που βιώνουν, κάποιοι άγιοι μπορεί να αναφωνήσουν *«Άναλ Χακ»,* που σημαίνει «Είμαι Θεός» ή *«Άχαμ Βραχμ Ασμί»,* που σημαίνει «Είμαι Αυτός». Αυτό όμως που συμβαίνει τις περισσότερες φορές είναι ότι οι άγιοι, εξαιτίας της ταπεινότητάς τους, έχουν την τάση να μεταδίδουν αυτή την αλήθεια με πιο ήπιο τρόπο σε σχέση με τον Σούφι ποιητή που μόλις ανέφερα. Ο Σαντ Κιρπάλ έλεγε λόγου χάρη για το Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ: *«Μετουσιωμένος από την αγάπη, ήταν χαμένος μέσα στο Θεό και ο ίδιος ο Θεός ήταν χαμένος μέσα του».* Αυτή η γλυκύτητα γεννιέται πράγματι από την αγάπη. Αν η γήινη αγάπη γεννάει γλυκύτητα, μπορούμε πολύ καλά να φανταστούμε το μέγεθος της γλυκύτητας που ξεχειλίζει από τη θεία αγάπη. Όταν επισκέφτηκα την Αμερική είδα ότι οι άνθρωποι, όταν ήθελαν να προσφωνήσουν κάποιον δικό τους για τον οποίο ένιωθαν απέραντη γλυκύτητα, τον αποκαλούσαν «μέλι» (honey). Στο χώρο της πνευματικότητας, *μαντουρίγια* είναι η λέξη που χρησιμοποιούμε, για να εκφράσουμε τη γλύκα του μελιού.

Το τρίτο χαρακτηριστικό ονομάζεται *«κίρτι»,* που σημαίνει «δόξα». Στην Ινδία διακρίνουμε τα δύο είδη δόξας. Η δόξα που υπόκειται στο χρόνο, η οποία εύκολα κερδίζεται, αλλά δε μας ακολουθεί εσαεί, ονομάζεται *«γιάς».* Η δόξα όμως και οι τιμές που μένουν ανέπαφες από το χρόνο και είναι αθάνατες ονομάζονται *κίρτι.* Όσοι διαβαίνουν το μονοπάτι που οδηγεί στο Θεό είναι υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουν πολλά εμπόδια. Όταν υπερκεράσουν τις δυσκολίες, οι επευφημίες που κερδίζουν είναι διαχρονικές. Δεν είναι μόνον τα αδέρφια τους σ' αυτό τον κόσμο που υμνολογούν την επιτυχία τους να υποσκελίσουν τα εμπόδια που κλήθηκαν να ξεπεράσουν, αλλά και στα εσωτερικά επίπεδα, τους επευφημούν ακόμα και οι θεοί και οι άγγελοι για τα μεγάλα τους επιτεύγματα. Η δόξα που κερδίζουν οι άγιοι δεν είναι μια δόξα που περιορίζεται σ' αυτόν τον κόσμο, αλλά εκτείνεται και στους επόμενους κόσμους. Είναι μια δόξα που υπερβαίνει τα όρια του χρόνου.

Το τέταρτο διακριτικό γνώρισμα είναι η *«τζγιάν»* ή η «γνώση». Ο μεγάλος μας Διδάσκαλος Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ μας υπενθύμιζε κατ' επανάληψη την ανάγκη να διακρίνουμε τα δύο είδη γνώσης, που ονόμαζε *βαρνάτμακ** και *ντουνάτμακ*,* που είναι αντίστοιχα η γνώση που μπορούμε να εκφράσουμε με λόγια και η εσωτερική γνώση που μπορεί να γίνει αντιληπτή μόνο στο επίπεδο του πνεύματος. Η γνώση που μπορεί να εκφραστεί με λόγια ανήκει στον εξωτερικό κόσμο. Η μελέτη των γραφών, οι συζητήσεις για μεταφυσικά θέματα, οι γιογκικές

ασάνες ή στάσεις του σώματος, οι εξωτερικοί τύποι, τα τελετουργικά και τα προσκυνήματα, όλα αποτελούν μέρος της *βαρνάτμακ* γνώσης. Αυτής της μορφής η ενασχόληση με θέματα που αφορούν την εξωτερική γνώση ή αλλιώς τη *σαριγιάτ*, κατέχει τη δικιά της αξία και θέση στη ζωή μας και γι' αυτό δε θα πρέπει να λοιδορείται και να χλευάζεται. Εντούτοις, αν και χρήσιμη, δεν παύει να είναι η θετή μητέρα της πνευματικότητας. Δεν είναι η αληθινή της μητέρα και από μόνη της δεν μπορεί να μας οδηγήσει στην εσωτερική πραγμάτωση. Αν μη τι άλλο, η ανάγνωση των γραφών μας επιτρέπει να αντιληφθούμε ότι υπάρχει μια πραγματικότητα που βρίσκεται πέρα από τη φυσική και υλική πραγματικότητα που βλέπουμε. Διατηρούν ζωντανή στον κοινό νου την επίγνωση ότι υπάρχει μια υπερφυσική αρχή που ονομάζουμε Θεό. Μολονότι, όμως, μας επιτρέπει να αντιληφθούμε αυτή την αλήθεια, δεν είναι σε θέση να ικανοποιήσει την επιθυμία μας για άμεση εμπειρία αυτής της πραγματικότητας, που ενυπάρχει επέκεινα του φυσικού κόσμου. Γι' αυτό το λόγο θα πρέπει κι εμείς να υπερβούμε τη γνώση που μπορεί να ειπωθεί με λόγια. Η σοφία που γεννιέται μέσα από την πνευματική πραγμάτωση είναι μια εμπειρία που δε χωράει σε λέξεις.

Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ ονόμαζε την πνευματική γνώση *παραβιντιά** και την εγκόσμια γνώση *απραβιντιά**. Οι όροι μπορεί να διαφέρουν από άγιο σε άγιο, η διάκριση όμως που εκφράζουν παραμένει η ίδια. Το μονοπάτι της Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα ή μονοπάτι του Ηχητικού Ρεύματος είναι η κορωνίδα της γνώσης. Όσοι ασχολούνται μ' αυτό δε δυσφημούν τους τύπους και τα τελετουργικά, αλλά, αναγνωρίζοντας τη θέση που κατέχουν, εστιάζουν την προσοχή τους στην ανώτερη γνώση, στην ανώτερη σοφία. Τα εξωτερικά έθιμα και οι τύποι είναι απλώς τα μέσα και όχι ο σκοπός. Η ψυχή σε τελική ανάλυση δεν εξαγνίζεται, όταν λουστεί στην εξωτερική Αμριτσάρ, αλλά μόνο στην εσωτερική. Τιμάμε τους άγιους τόπους προσκυνήματος, γιατί τους καθαγίασαν μεγάλοι άγιοι. Όπως έλεγε και ο καθηγητής μου στην ποίηση, ο Σούφι Γκουλάμ Μουσταφά Ταμπασούμ: *«Ω! Άσε με να υποκλίνομαι, μέχρι να βγει η ψυχή μου ή μέχρι να 'ρθει η συντέλεια του κόσμου»*. Δεν εναντιωνόμαστε στο να τιμώνται οι άγιοι τόποι. Χρειάζεται όμως να αποφύγουμε τη σύγχυση μεταξύ των μέσων και του σκοπού, ή με άλλα λόγια, ένα στάδιο στην πνευματική μας πορεία με τον τελικό μας προορισμό. Υπάρχουν πολλά γυρίσματα και πολλά πλατύσκαλα, μέχρι να φτάσουμε στον τελικό μας προορισμό κι αυτές οι τυπολατρίες και τα προσκυνήματα σε άγιους τόπους είναι απλώς σκαλοπάτια στο μακρύ ταξίδι που ανοίγεται μπροστά μας.

Το δεύτερο είδος γνώσης, η *ντουνάτμακ τζγιάν* ή *παραβιντιά*, η γνώση δηλαδή που γεννιέται από την πνευματική πραγμάτωση, είναι το αντικείμενο της λατρείας όλων των αγίων. Για να μας δώσει να καταλάβουμε την πραγματική του αξία, ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έθετε το εξής ερώτημα: *«Ποια είναι εκείνη η γνώση που όποιος την αποκτήσει δεν του μένει τίποτε άλλο να γνωρίσει;»* Η εξωτερική γνώση αποκτιέται με μελέτη και προσπάθεια. Παράγεται από το διανοητικό μας μόχθο και μας οδηγεί, το πολύ-πολύ, στην εξειδίκευση. Η πνευματική γνώση αντίθετα είναι εκ φύσεως ολιστική και πηγάζει από την εμπειρία της πηγής των πάντων. Όταν συ-

γκριθεί με τη διανοητική γνώση μοιάζει με την πανσέληνο σε σχέση με τη νέα σελήνη. Να γιατί έγραψα σε ένα μου ποίημα:

Ω! Πες στο σκοτάδι της διάνοιας να αναζητήσει την τρέλα της αγάπης.
Γιατί αυτή η τρέλα είναι μια ακτίνα Φωτός και τίποτ' άλλο από Φως.

Τέτοια είναι η δύναμη αυτής της τρέλας, που δε φωτίζει μόνον αυτή τη ζωή, αλλά το φως της εκτείνεται και στη ζωή που μας μέλλεται. Όποιος γνώρισε αυτή την ακτίνα Φωτός, απελευθερώνεται για πάντα από το σκοτάδι, γιατί ακόμα και μετά θάνατον κληρονομεί το βασίλειο του Φωτός. Όπως λένε οι Σούφι, αυτό το Φως μας κυριεύει και εδώ και μετά θάνατον. Δείτε, λοιπόν, πόσο πολύ διαφέρει το Φως που γεννιέται από την πνευματική πραγμάτωση από το φως της διάνοιας. Η διανοητική γνώση μάς οδηγεί όλο και πιο πολύ στην εξειδίκευση ή με άλλα λόγια στην όλο και μεγαλύτερη αντίληψη και επίγνωση των πραγμάτων που διαχωρίζουν το ένα αντικείμενο από το άλλο, αντί να μας οδηγεί στην συνειδητοποίηση και την πραγμάτωση του ζωτικού ορμέμφυτου που τα ενώνει. Μπορούμε να τη συγκρίνουμε με τα μυριάδες φώτα που σχηματίζουν το Γαλαξία. Αν χαθούμε στον όγκο των απειράριθμων φωτεινών στιγμάτων, ποτέ δε θα μπορέσουμε να τα υπερβούμε. Αν όμως επιθυμούμε να γίνουμε ένα με το Θεό, είμαστε υποχρεωμένοι να υπερβούμε το Γαλαξία. Οφείλουμε να φτάσουμε στο εσωτερικό φεγγάρι και στον ήλιο, αν θέλουμε στην συνέχεια να συναντήσουμε τον Πολυαγαπημένο και να διασχίσουμε τις εσωτερικές περιοχές. Η εξωτερική γνώση που προέρχεται από τη διάνοια είναι βοήθημα, αλλά όχι σπάνια μετατρέπεται σε εμπόδιο. Να γιατί σ' ένα αρχαίο κείμενο υπάρχει η φράση: *«Οι αδαείς κληρονομούν το σκοτεινό κόσμο του Άδη, οι μορφωμένοι όμως κληρονομούν έναν κόσμο ακόμα πιο ζοφερό».* Ο Σαντ Κιρπάλ επισήμαινε συχνά ότι η εξωτερική γνώση ήταν ένα υπέροχο στολίδι, όταν όμως χώρισε από την εσωτερική πραγμάτωση, μοιάζει με το βαρύ φορτίο του γαϊδάρου.

Το επόμενο γνώρισμα που αναφέρουν οι Σάστρες είναι η *«μπάκτι»* ή αλλιώς η «αφοσίωση». Όπως έχω πει τόσες φορές, η τρέλα της αγάπης είναι η ουσία αυτού του μονοπατιού. Χωρίς αυτήν, δεν είναι εύκολο να φτάσουμε στην εσωτερική πραγμάτωση. Ακόμα και στη γήινη ζωή μας, αν αγαπάμε κάποιον, θέλουμε να τον υπηρετούμε. Όλοι ξέρουμε με πόση αφοσίωση μια μάνα φροντίζει το βλαστάρι της. Φανταστείτε, λοιπόν, το μέγεθος της αφοσίωσης που μας εμπνέει η θεία ομορφιά και η θεία αγάπη. Η αγάπη του Διδασκάλου για το μαθητή του ξεπερνάει όλες τις ανθρώπινες μορφές αγάπης και δεν έχει όμοιά της σ' αυτόν τον κόσμο των γήινων σχέσεων. Η αγάπη αυτή ανάβει τη φλόγα της αφοσίωσης στην καρδιά του μαθητή και προοδευτικά αυξάνει την έντασή της, όσο εκείνος προχωράει στο μονοπάτι. *Και όπου υπάρχει αγάπη υπάρχει προσφορά και υπηρεσία.* Όσοι αγαπούν τον Κύριο, επιζητούν να υπηρετούν τον Αγαπημένο με το σώμα και το νου και όλα τους τα υπάρχοντα. Καμιά αποστολή δεν είναι ευτελής γι' αυτούς και καμιά προσπάθειά τους δεν είναι μεγάλη, προκειμένου να ευχαριστήσουν τον Πολυαγαπημένο. Πάνω και πέρα όμως από την υπηρεσία του σώματος, του νου και των υλικών μέσων, υπάρχει και η υπηρεσία που γεννιέται από το πνεύμα. Όποιος έχει

ξετρελαθεί με τη σκέψη του ασύλληπτου Αγαπημένου, δεν μπορεί να βρει ησυχία, μέχρι να τον ανακαλύψει μέσα του. Όσο δύσκολη μέρα κι αν πέρασε, όσο κουρασμένος κι αν νιώθει, όσο οξύς κι αν είναι ο συναγωνισμός με τις απαιτήσεις του κόσμου, ο μαθητής ποτέ δε θα αμελήσει να αφιερώσει τον απαιτούμενο χρόνο σε διαλογισμό και να ασχοληθεί με τις πνευματικές του ασκήσεις, που τον βοηθούν στην πνευματική του πορεία.

Η άλλη πλευρά της αφοσίωσης είναι η *«βαϊράγκια»,* δηλαδή η «αποδέσμευση» ή η «αποστασιοποίηση». Αυτό είναι το έκτο γνώρισμα όσων αγαπούν τον Κύριο και αγαπιούνται απ' Αυτόν. Κατά λέξη *ράγκια* σημαίνει προσκόλληση. Το να είμαστε απαλλαγμένοι από προσκολλήσεις δηλώνει ότι κατέχουμε την ιδιότητα της *βαϊράγκια.* Όποιος έχει αφοσιωθεί σ' έναν υπέρτατο σκοπό, όποιος έχει ανακαλύψει την αγάπη που επισκιάζει όλες τις γήινες μορφές αγάπης, δεν μπορεί να μαγευτεί από τα εγκόσμια θέλγητρα. Κάθε μέρα που περνάει αγκιστρώνεται όλο και πιο βαθιά στην εσωτερική ζωή, στη ζωή του πνεύματος, και όσο πιο πολύ αγκιστρώνεται, τόσο λιγότερο εμπλέκεται στις επιθυμίες, τις φιλοδοξίες και τις προσκολλήσεις της επίγειας ζωής. Μπορεί να συνεχίσει να ζει όπως όλοι οι συνάνθρωποί του, να εκπληρώνει δηλαδή τις εγκόσμιες υποχρεώσεις του και να συντηρεί την οικογένειά του, αλλά θα ζει σαν τον εξόριστο, που μπορεί φαινομενικά να ζει μια φυσιολογική ζωή στον τόπο διαμονής του, αλλά ποτέ δε βγαίνει από το μυαλό του ο τόπος που γεννήθηκε.

Αυτά, λοιπόν, είναι τα έξι γνωρίσματα όσων ασχολούνται με το πνευματικό μονοπάτι και με την πάροδο του χρόνου γίνονται οι εκλεκτοί του Θεού. Τα τρία πρώτα σηματοδοτούν τα χαρακτηριστικά που εκδηλώνουν στις σχέσεις τους με τους συνανθρώπους τους, ενώ τα τρία τελευταία περιγράφουν την εσωτερική τους κατάσταση, την εσωτερική τους ζωή. Όποιος ρίχνεται στην πνευματική παλαίστρα σταδιακά αποκτάει αυτά τα χαρακτηριστικά, γιατί αυτό είναι ένα μονοπάτι όπου το υποκείμενο της λατρείας (ο άνθρωπος) προοδευτικά μεταμορφώνεται στην εικόνα του αντικειμένου της λατρείας του (το Θεό). Όπως εξηγεί κι ένα γνωστό Ινδικό ποίημα:

Η φιλοσοφική λίθος, το πολύ πολύ να μεταμορφώσει*
τα βασικά μέταλλα σε χρυσό.
Ο Άγιος όμως είναι η θαυματουργή εκείνη πέτρα
που μεταμορφώνει ό,τι αγγίζει στον ίδιο του τον εαυτό.

Τι είναι λοιπόν εκείνο που εξασφαλίζει την επιτυχία μας στο πνευματικό μονοπάτι; Είναι ξεκάθαρο ότι δεν μπορούμε να φτάσουμε στην εσωτερική πραγμάτωση, αν απλώς προσπαθήσουμε να αποκομίσουμε γνώσεις και πληροφορίες που αφορούν τον εξωτερικό κόσμο. Είναι αλήθεια αυτό που λένε, ότι η γνώση που αποκτάται με την αυτογνωσία είναι η μητέρα κάθε άλλης γνώσης, αλλά όπως έχουν τονίσει όλοι οι μύστες σε όλες τις εποχές, η γνώση αυτή είναι τελείως διαφορετική από εκείνο που εννοούμε με τη λέξη γνώση. Είναι η γνώση που δε γεννιέται από την προσπάθεια της διάνοιάς μας να αντιληφθεί τα πράγματα, αλλά προέρχεται από τα εσωτερικά μας βιώματα και τις εμπειρίες.

Αν εξετάσουμε τις ιδιότητες που είναι αναγκαίες για την επιτυχία μας στο μονοπάτι, διαπιστώνουμε ότι η αφοσίωση και η μη προσκόλληση είναι μάλλον οι πιο σημαντικές. Στην πραγματικότητα είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Αν διαθέτουμε το ένα, διαθέτουμε και το άλλο. Δεν μπορείτε να είστε απόλυτα αποστασιοποιημένοι βασιζόμενοι αποκλειστικά στις προσπάθειες που καταβάλλετε με τη θέλησή σας. Είναι φυσιολογικό να μας τραβάει πότε το ένα και πότε το άλλο. Μπορούμε ωστόσο να μάθουμε να αποστασιοποιούμαστε από τα πράγματα της γήινης ζωής μας, αν προσκολληθούμε σε κάτι πιο επιβλητικό και πιο ισχυρό. Αντίστοιχα, όμως, δεν μπορούμε να αγαπήσουμε το Θεό και την πνευματική ζωή, αν δεν αρχίσουμε να αποσπόμαστε από τις επιθυμίες και τις εγκόσμιες φιλοδοξίες μας. Μόλις κυριέψει την καρδιά μας η επιθυμία να ενωθούμε με το θείο Αγαπημένο, αυτή κόβει από μόνη της όλες τις άλλες προσκολλήσεις. Όποιος έχει αναπτύξει μια σφοδρή λαχτάρα για το Θεό είναι σίγουρο ότι θα προοδεύσει στο μονοπάτι. Ο Θεός είναι αγάπη κι αν η κραυγή μας για Εκείνον είναι αρκετά έντονη, είναι μια κραυγή ακαταμάχητη, που τίποτα δεν μπορεί να της αντισταθεί. Τότε Εκείνος δε θα σταθεί να αξιολογήσει το πόσο αξίζουμε και να σταθμίσει τις επιθυμίες μας. Θα ανταποκριθεί πλήρως στις εκκλήσεις μας. Ακόμα και στο γήινο επίπεδο, μια μάνα δεν αναρωτιέται αν το παιδί της είναι καλό ή αν αξίζει την αγάπη της. Τρέχει κοντά του να το βοηθήσει, όταν εκείνο κλαίει από πόνο. Πόσο πιο αληθινό είναι αυτό για Εκείνον που είναι ο Υπέρτατος Γονιός! Οι καλές πράξεις από μόνες τους δε μας εξασφαλίζουν την αυτογνωσία. Το μονοπάτι της Πνευματικότητας είναι ένα μονοπάτι Αγάπης και Χάρης. Αν θέλουμε να στηριχτούμε αποκλειστικά στις δικές μας δυνάμεις, δεν μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα φτάσουμε στον τελικό μας στόχο.

Ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ προσπαθούσε συχνά να μας δώσει να καταλάβουμε αυτή την αλήθεια αναφέροντας μια πανέμορφη ιστορία. Ήταν κάποτε ένας αφοσιωμένος Σούφι, που αποφάσισε να αφιερώσει τη ζωή του στο διαλογισμό και σε ασκητικές πειθαρχίες. Ζούσε στην καρδιά μιας απομακρυσμένης ερήμου αφιερώνοντας τόσες πολλές ώρες σε διαλογισμό, ώστε οι πέτρες στις οποίες γονάτιζε για να κάνει τις προσευχές του στο τέλος βούλιαξαν παίρνοντας το σχήμα των γονάτων του. Οι μέρες, οι μήνες και τα χρόνια κυλούσαν με αυτό τον τρόπο, ώσπου στο τέλος άδειασε η άμμος στην κλεψύδρα του χρόνου της ζωής του και παρουσιάστηκε στην έδρα της κρίσης του Θεού. Μόλις τον είδε ο Θεός, έβγαλε την ετυμηγορία Του: *«Με τη χάρη Μας σε συγχωρούμε και σε ευλογούμε»*. Όταν το άκουσε, ο Σούφι ταράχτηκε. Όσο σκληρά κι αν προσπαθούμε, όλοι έχουμε το μικρό μας εγώ και η άκαμπτη ενασχόλησή μας με την επιδίωξη του πνευματικού μας στόχου μπορεί από μόνη της να παράγει ένα είδος περηφάνιας για τις προσπάθειές μας. Σιωπηλά αναλογίστηκε το καλό όλου του μόχθου, των προσευχών, των καλών του πράξεων και των διαλογισμών του κι αναρωτήθηκε πώς ήταν δυνατόν να λάβει τελικά τη σωτηρία μέσω της απόδοσης χάρης εκ μέρους του Θεού. Γνωρίζοντας πολύ καλά τι περνούσε από το μυαλό του Σούφι, ο Κύριος στράφηκε προς το μέρος του και τον ρώτησε αν προτιμούσε να κανονιστεί ο λογαριασμός του με βάση τις πράξεις του. Ο Σούφι έγνεψε καταφατικά και ο Κύριος προχώρησε: *«Επέλεξες να ζήσεις σε μια έρημο, όπου δε φυτρώνει το παραμικρό φυλλαράκι. Πώς θα*

μπορούσες, λοιπόν, να συντηρήσεις τον εαυτό σου; Τέτοια ήταν η χάρη Μου που όρισα να δημιουργηθεί σ' αυτό το σημείο μια πηγή και στην επιφάνεια αυτής της άγονης ερήμου σχηματίστηκε μια όαση. Έτσι, σ' αυτό το σημείο βλάστησαν θάμνοι, χόρτα και δέντρα που σου πρόσφεραν σκιά και στοιχειώδεις ανέσεις. Επιπλέον, εκεί που καθόσουν για διαλογισμό, φύτεψα μια μεγάλη ροδιά. Στάσου μια στιγμή και συλλογίσου. Κόπιασες ποτέ για την τροφή σου, όπως κάνουν όλοι οι άλλοι άνθρωποι; Είναι φυσιολογικό να παράγει ένα δέντρο ώριμα φρούτα όλο το χρόνο; Κι όμως, για χάρη σου δημιούργησα μια ροδιά που παρήγαγε ένα ώριμο ρόδι κάθε μέρα του χρόνου. Αυτά τα δώρα είναι σίγουρο ότι ξεπληρώνουν με το παραπάνω όλες τις στερήσεις και τις προσευχές στις οποίες αφιέρωσες τη ζωή σου και όλες τις πράξεις καλοσύνης που συνθέτουν το σύνολο του βίου σου. Αφού, λοιπόν, ξεκαθαρίσαμε τα κέρδη σου, ας περάσουμε τώρα στα χρέη σου. Κάθε μέρα που περπατούσες προς την πηγή, για να πιεις νερό, ή προς τη ροδιά, για να κόψεις και να φας το ρόδι, υπήρχαν αναρίθμητα έντομα και σκουλήκια που βρήκαν οικτρό θάνατο από το βάρος του ποδιού σου». Σ' αυτό το σημείο ο Σούφι συνειδητοποίησε τη δυσχερή του θέση και με δάκρυα στα μάτια έπεσε στα πόδια του Κυρίου και Τον ικέτεψε: *«Παράβλεψε, σε εκλιπαρώ, με τη χάρη Σου τις αμαρτίες μου. Το ξέρω πια πόσο αμαρτωλός και ανάξιος είμαι. Μονάχα η ευσπλαχνία Σου μπορεί να με σώσει».* Ο Ράβι Ντας, λοιπόν , στρέφεται προς το Θεό και του λέει ότι από μόνος του δεν μπορεί να πετύχει τίποτα.

ΡΑΜΠΙΑ ΜΠΑΣΡΙ

Ποίηση της Ραμπία Μπάσρι

Με δυο μορφές αγάπης Σε αγάπησα,
η μια εγωιστική κι η άλλη αντάξιά Σου.
Με την πρώτη, όταν Σε αναπολώ, Σε θέλω ολόδικό μου,
σ' άλλον κανένα να μην ανήκεις.
Με τη μορφή την άλλη, αυτή που Σου πρέπει,
να σηκώσεις το πέπλο απ' τα μάτια μου ελπίζω,
για να μου είναι μπορετό κι εγώ να Σ' αντικρίσω.

Λίγα Λόγια για τη Ραμπία Μπάσρι

Η Ράμπια Μπάσρι υπήρξε μια από τις μεγαλύτερες Σούφι* αγίες τις Ανατολής. Μολονότι οι ιστορικές αναφορές για το άτομο της είναι αποσπασματικές, οι πληροφορίες που συλλέγουμε για τη ζωή, τα διδάγματα και τα λεγόμενα της από κατοπινούς μύστες μας δίνουν μια ζωντανή και καλοσχηματισμένη εικόνα για το πνευματικό της μεγαλείο. Η ημερομηνία γέννησης της τοποθετείται γύρω στα 717 μ.Χ. στην Μπάσρα, που ανήκει στο σημερινό Ιράκ. Ήταν παιδί μιας πάμφτωχης οικογένειας και το όνομα που της έδωσαν ήταν «Ραμπία», που σημαίνει «τέταρτη», επειδή ήταν το τέταρτο παιδί τους. Ο ερχομός της στον κόσμο συνοδεύτηκε από ένα θαυμαστό συμβάν. Όπως αναφέρει η παράδοση, στο σπίτι της δεν υπήρχε λάδι, κάποια λάμπα ή κάποιο ύφασμα, για να κρατηθεί ζεστό το παιδί, οπότε η μητέρα της πίεσε τον άντρα της να δανειστεί τα απαραίτητα από ένα γείτονα τους. Όμως εκείνος, καθώς ήταν Σούφι, είχε πάρει όρκο τιμής να μην εξαρτάται από κανέναν, για να καλύψει τις ανάγκες του. Οπότε, επέστρεψε στο σπίτι χωρίς να έχει προμηθευτεί τα απαραίτητα εφόδια. Βρέθηκε, λοιπόν, ανάμεσα σε συμπληγάδες: από τη μια ο όρκος του και από την άλλη το χρέος του να καλύψει τις ανάγκες του παιδιού του. Έτσι βασανισμένος και ανήσυχος όπως ήταν τον πήρε ο ύπνος. Εκείνο το βράδυ εμφανίστηκε στο όνειρο του ο Προφήτης Μωάμεθ και του είπε: *«Μη λυπάσαι. Η θυγατέρα που θα γεννήσεις, θα γίνει μια μέρα μεγάλη αγία».*

Σε μικρή ηλικία η Ραμπία έμεινε ορφανή κι εγκαταλείφθηκε μόνη να τριγυρνάει στους δρόμους. Στη συνέχεια, εξαιτίας ενός λιμού, οι αδερφές της χάθηκαν μεταξύ τους και η Ραμπία έμεινε πραγματικά παντέρημη και μόνη. Έπεσε τότε στα χέρια ενός αδίστακτου ανθρώπου που την πούλησε σ' ένα σκλαβοπάζαρο. Το νέο της αφεντικό την κακομεταχειριζόταν και την έβαζε να εργάζεται πολύ σκληρά. Μια μέρα την πλησίασε κάποιος άγνωστος με άγριες διαθέσεις και, τρέχοντας να του ξεφύγει, έπεσε κάτω και χτύπησε στο χέρι της. Έτσι πεσμένη στο έδαφος και σφαδάζοντας από τους πόνους, προσευχήθηκε στον Κύριο. Του είπε ότι, αν και ήταν ορφανή και δεμένη με τα δεσμά της σκλαβιάς και με χτυπημένο χέρι που την πονούσε, η καρδιά της δε θρηνούσε. Το μόνο που επιθυμούσε ήταν να είναι ευχαριστημένος ο Κύριος της. Η ζωηρή προσευχή της να μάθει αν ο Κύριος ήταν ευχαριστημένος μαζί της είχε σαν αποτέλεσμα να ακούσει μια φωνή από μέσα της που της έλεγε να μη λυπάται και ότι μια μέρα θα δοξαστεί σε τέτοιο βαθμό, που ακόμα και οι πλησίον του Θεού θα τη ζηλεύουν. Αυτό το βάθος και η ένταση της λαχτάρας που ένιωθε για τον Κύριο χαρακτήριζε ολόκληρη τη ζωή της.

Παρόλο που ήταν αναγκασμένη να δουλεύει σκληρά για το άκαρδο αφεντικό της, εντούτοις είχε καταφέρει να αφιερώνει τα βράδια της στη συνεχή ενθύμηση

του Κυρίου. Κάποια νύχτα ξύπνησε το αφεντικό της και πρόσεξε ότι η Ραμπία καθόταν σε προσευχή. Όταν αντίκρισε το θέαμα έμεινε εμβρόντητος. Παρόλο που το λάδι από τις λάμπες του σπιτιού είχε σωθεί και επικρατούσε πυκνό σκοτάδι, πάνω από το κεφάλι της Ραμπία κρεμόταν μια λάμπα χωρίς να στηρίζεται πουθενά, πλημμυρίζοντας το σπίτι με άπλετο φως. Όταν επιπλέον την άκουσε να λέει στον Κύριο πως, αν δεν ήταν σκλάβα, θα ήταν σε θέση να υπηρετήσει τον Κύριο της συντομότερα, ο αφέντης της ένιωσε μεγάλη ντροπή. Αποφάσισε, λοιπόν, με το πρώτο φως της ημέρας, να χαρίσει στη Ραμπία την ελευθερία της.

Μετά την απελευθέρωση της, η Ραμπία βρήκε στέγη σε μια μικρή καλύβα στην έρημο και άρχισε να ζει μια ασκητική ζωή. Αργότερα, μετακόμισε στην Μπάσρα, όπου έζησε σαν ερημίτης, πλήρως αφοσιωμένη στο Θεό. Η φήμη της εξαπλώθηκε σε κάθε γωνιά και προσέλκυσε πολλούς ευκατάστατους και διάσημους άντρες που θέλησαν να την παντρευτούν. Εκείνη όμως είχε αποφασίσει ότι ο μόνος γάμος που επιθυμούσε ήταν ο γάμος της με τον Κύριο, απορρίπτοντας έτσι κάθε πρόταση που της έγινε, και συνέχισε να ζει μια ζωή αγαμίας αφιερωμένη στο διαλογισμό. Πολλοί μαθητές πήγαν κοντά της, για να ακούσουν τις διδαχές της και να πάρουν τις πνευματικές της συμβουλές. Ποτέ δεν επεδίωξε να γίνει πνευματικός ηγέτης, αλλά με μεγάλη ταπεινότητα βοηθούσε τους ανθρώπους που την επισκέπτονταν.

Η Ραμπία Μπάσρι έμεινε στην ιστορία για την καλοσύνη και την φροντίδα που πρόσφερε στους άλλους, ακόμη και στα ζώα. Κάποτε, στη διάρκεια ενός ταξιδιού της για προσκύνημα, βρήκε στη μέση της ερήμου ένα σκυλί πεσμένο στο έδαφος να ξεροσταλιάζει από τη δίψα. Ένιωσε μεγάλη συμπόνια για το μαρτύριο του σκύλου και έψαξε να βρει νερό, για να ανακουφίσει το βασανισμένο ζώο. Όση ώρα έψαχνε να βρει πηγάδι, το καραβάνι ξεκίνησε χωρίς κανείς να την ειδοποιήσει, κι έτσι έχασε την ευκαιρία να πάει για προσκύνημα. Τελικά βρήκε ένα πηγάδι, το σκοινί όμως δεν έφτανε για να τραβήξει νερό. Στην αρχή έκοψε μερικά κομμάτια ύφασμα από τα ρούχα της, για να μακρύνει το σκοινί. Όμως και πάλι το σκοινί δεν έφτασε στο νερό, οπότε έλυσε τα μακριά της μαλλιά και με προσήλωση στην προσπάθεια της να σώσει το σκύλο από το βέβαιο θάνατο, τα έκοψε και τα ένωσε με το υπόλοιπο κομμάτι. Τα κομμάτια από τα ρούχα της έφτασαν τότε μέχρι το νερό και στη συνέχεια τράβηξε το μουσκεμένο ύφασμα, προσφέροντας στο ζωντανό το πολύτιμο για τη ζωή του νερό. Ο Θεός της μίλησε τότε και της είπε: «Ραμπία Μπάσρι, κάνω δεκτό το προσκύνημα σου».

Η ζωή της είναι γεμάτη από περιστατικά που περιγράφουν το μέγεθος της αγάπης και της αυτοθυσίας της. Έζησε σε μια κατάσταση πλήρους αυτοπαράδοσης στο θείο θέλημα, επιδεικνύοντας απόλυτη αποδοχή σε ό,τι της έστελνε ο Κύριος, αντιξοότητες ή χαρές. Η μακρά και γεμάτη αφοσίωση ζωή της έφτασε στο τέλος της το 801 μ.Χ. Είδε τον επερχόμενο θάνατο της σαν την τελική της ένωση με τον αιώνιο Αγαπημένο της.

Κάποιοι από τους φημισμένους στίχους της, τους οποίους θα αναλύσουμε, ιχνογραφούν τις διαφορές ανάμεσα στην εγκόσμια και στην πνευματική αγάπη και λειτουργούν για μας ως μέτρο σύγκρισης, προκειμένου να αντιληφθούμε σε ποιο σημείο βρίσκεται η δικιά μας ποιότητα αγάπης και μας παρέχει το ιδανικό που συνεπάγεται η αληθινή πνευματική αγάπη.

Οι Δυο Μορφές Αγάπης

Με δυο μορφές αγάπης Σε αγάπησα,
η μια εγωιστική κι η άλλη αντάξιά Σου.
Με την πρώτη, όταν Σε αναπολώ, Σε θέλω ολόδικό μου,
σ' άλλον κανένα να μην ανήκεις.
Με τη μορφή την άλλη, αυτή που Σου πρέπει,
να σηκώσεις το πέπλο απ' τα μάτια μου ελπίζω
για να μου είναι μπορετό κι εγώ να Σ' αντικρίσω.

Ραμπία Μπάσρι

Η Ράμπια Μπάσρι εξηγεί σ' αυτούς του στίχους τα δύο είδη αγάπης που υπάρχουν. Η μια είναι η εγωιστική μορφή που εκφράζεται με το συναίσθημα: «*Θέλω τον Αγαπημένο μου κατ' αποκλειστικότητα, θέλω ο Διδάσκαλός μου να μου ανήκει και θέλω, όταν κλείνω τα μάτια, να φυλακίζω τη μορφή του. Δε θα επιτρέψω σε κανέναν άντρα ή γυναίκα να απολαύσει έστω κι ένα βλέμμα από τη μεγαλόπρεπη μορφή του, ούτε θα επιτρέψω στον Πολυαγαπημένο μου να κοιτάζει άλλον κανένα. Με αυτό τον τρόπο θα απολαμβάνω το βλέμμα του μόνον εγώ*». Στη συνέχεια όμως εξηγεί ότι αυτή η νοοτροπία είναι στενόκαρδη κι ο δρόμος της στραβός, κι όσο πιο γρήγορα το καταλάβουμε τόσο το καλύτερο. Αυτή η μορφή αγάπης είναι εγωιστική, ιδιοτελής και στείρα και είναι ξένη προς το μυστικισμό.

Στη συνέχεια περιγράφει το δεύτερο τύπο αγάπης. «*Θα μοιραστώ*, λέει στο ποίημα της, *την αγάπη του Διδασκάλου μου μ' ολόκληρο τον κόσμο και όχι μόνο με τις ψυχές αυτού αλλά και του άλλου κόσμου. Οι θησαυροί της αγάπης του Διδασκάλου είναι αστείρευτοι κι όσο πιο πολύ δίνει, τόσο το απόθεμα της αγάπης του αυξάνει*». Η νοοτροπία αυτή περιγράφει την οικουμενική αγάπη και είναι η πραγματική ουσία της αγάπης του Διδασκάλου, την οποία χορηγεί σε κάθε ψυχή στη δημιουργία. Ακολουθούμε το μονοπάτι της αγάπης και της πνευματικότητας*. Ο Διδάσκαλος έχει τόσες αστείρευτες πηγές αγάπης και πνευματικότητας, ώστε είναι σε θέση να μοιράσει απλόχερα τα θεία δώρα Του στον καθένα μας. Ο Διδάσκαλος αγαπάει τους πάντες και ταυτόχρονα είναι σε θέση να προσφέρει το μέγιστο της αγάπης που ο καθένας μας μπορεί να απορροφήσει. Κι όμως, τα αποθέματά του συνεχώς αυξάνουν. Όποια ποσότητα αγάπης κι αν μοιράσει ο Διδάσκαλος στις ψυχές αυτού ή του άλλου κόσμου, το θησαυροφυλάκιο με τα αποθέματα της Αγάπης του ποτέ δεν αδειάζει. Είναι αστείρευτο και διαρκώς αυξάνει.

Οι Διδάσκαλοι, λοιπόν, πάντοτε εκλιπαρούν να μην υπάρχει ζήλια μεταξύ των μαθητών τους, μεταξύ των θείων εραστών του Διδασκάλου. Δυστυχώς, όμως, αυτή η αρρώστια προσβάλλει συχνά τους μαθητές. Στο μονοπάτι της Αγάπης είναι λά-

θος να σκεφτόμαστε ότι: «Αν ο Διδάσκαλος αγαπάει και άλλους, το ποσό της αγάπης που μου αναλογεί θα γίνει μικρότερο» ή «Αν δεν καταφέρω να κρατήσω το Διδάσκαλο μου μακριά από τους άλλους, αυτοί θα κλέψουν το μερίδιο της αγάπης που μου αντιστοιχεί». Το Μονοπάτι αυτό δεν είναι μονοπάτι ζήλιας. Αν αποφασίσουμε να το ακολουθήσουμε και επιτρέψουμε να παρεισφρήσει μέσα μας η ζήλια και ο φθόνος, το αποτέλεσμα θα είναι να βασανιζόμαστε από θλίψη, στεναχώρια και μελαγχολία. Χάνουμε έτσι πολύτιμο έδαφος κάτω από τα πόδια μας και το χειρότερο απ' όλα είναι ότι αισθανόμαστε άθλιοι και δυστυχισμένοι, μόνο και μόνο εξαιτίας των δικών μας παρανοήσεων, επειδή δεν έχουμε αντιληφθεί σωστά πώς πρέπει να κινηθούμε στο Μονοπάτι. Γενικά, αν χρειαστεί να θυσιάσουμε κάτι, προκειμένου να συνεχίσουμε την πορεία μας προς την επίτευξη κάποιου στόχου που έχουμε θέσει, δεν έχουμε κανέναν ενδοιασμό να το κάνουμε. Στην περίπτωση όμως της Πνευματικότητας, δε θυσιάζουμε δυστυχώς το λανθασμένο τρόπο σκέψης μας, με αποτέλεσμα να προξενούμε μόνοι μας βάσανα, απογοήτευση και δυστυχία στο ίδιο μας τον εαυτό, πράγματα που δεν είναι καθόλου απαραίτητα για την εξέλιξή μας στο Μονοπάτι. Γνέθουμε με τα ίδια μας τα χέρια έναν ιστό μαρτυρίου και καταλήγουμε να φυλακιστούμε μέσα του.

Όποιος έχει διασχίσει μέχρι τέλους το Μονοπάτι δείχνει αμέριστη συμπόνια στους νέους οδοιπόρους, αφού χωρίς λόγο υφίστανται άσκοπα μαρτύρια στην πορεία τους. Υπομένουν το μαρτύριο της ζήλιας, γιατί την αγάπη την προσεγγίζουν μέσα από τη στενή σκοπιά του ερωτικού πόθου. Σ' αυτόν τον κόσμο κανείς δεν είναι σε θέση να προσφέρει όλη τη φλόγα και τη δύναμη του ερωτικού του πάθους σε περισσότερα από ένα άτομα και το αποτέλεσμα αυτής της στενής μας αντίληψης είναι ότι ταυτίζουμε την αγάπη με τον πόθο και τη λαγνεία, με συνέπεια να βιώνουμε άσκοπο πόνο, κατάθλιψη, βάσανα και δοκιμασίες. Αν όμως υπερβούμε το βασίλειο της λαγνείας και εισέλθουμε στην επικράτεια της αγάπης, του μυστικισμού και της Πνευματικότητας, τότε οι απόψεις μας θα μεταβληθούν. Θα καταλάβουμε την ουσία της μυστικιστικής αγάπης και θα πορευόμαστε χαρούμενοι στο μονοπάτι, ενώ η απελπισία, η απόγνωση, η απογοήτευση, ο φόβος και η αγωνία θα μειωθούν στο ελάχιστο.

Η βασική αρχή που οφείλουμε να αντιληφθούμε είναι ότι ο Διδάσκαλος δε μοιάζει, σε αυτόν τον τομέα, με κανέναν άλλον άνθρωπο στον κόσμο. Συνήθως σκεφτόμαστε ότι αν κάποιος έχει στην κατοχή του μια κάποια περιουσία και μας προσφέρει ένα μέρος απ' αυτήν, τότε η περιουσία του θα ελαττωθεί στο ποσό που μας χάρισε. Φοβόμαστε λοιπόν ότι, αν ο Δάσκαλος προσφέρει ένα μέρος από τα πλούτη του σε κάποιον άλλον, το μερίδιο μας θα λιγοστέψει. Αυτή όμως η προσέγγιση είναι λανθασμένη. Αν θέλουμε να απολαύσουμε τη γαλήνη, τη μακαριότητα και την έκσταση σε όλο τους το μεγαλείο, είναι απαραίτητο να διευρύνουμε την αντίληψη μας. Θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε αυτό που είπαμε πρωτύτερα, ότι δηλαδή ο Διδάσκαλος διαθέτει στη φαρέτρα του τους απεριόριστους θησαυρούς του Νάαμ ή Λόγου και αμέτρητα δώρα αγάπης. Δεν αντιλαμβανόμαστε το μέγεθος της θείας Δύναμης που μας ευλόγησε. Αν ήταν υποχρεωμένος να διανείμει το μέγιστο της αγάπης του σε όλους μαζί και στον καθένα χωριστά, κι αν κάθε ψυχή τόσο σ' αυτόν όσο και στον άλλο κόσμο έπρεπε να απορροφήσει όσο

περισσότερο μπορούσε απ' αυτή την αγάπη, το βέβαιο είναι ότι ακόμα και τότε τα αποθέματα της όχι μόνο δε θα ελαττώνονταν, αλλά θα αυξάνονταν στο μέγιστο βαθμό και κατά πολύ περισσότερο από το αρχικό τους μέγεθος. Ποιος είναι λοιπόν ο λόγος για τον οποίο θα έπρεπε να ζηλεύουμε ο ένας τον άλλον;

Έχω συχνά αναφερθεί σ' ένα εξαίρετο ποίημα που έγραψε ο Καθηγητής Φαΐντ Αχμέτ Φαΐντ από το Πακιστάν, ο οποίος εισήγαγε μια πολύ επαναστατική ιδέα σε ένα του ποίημα με τίτλο «Αφιερωμένο στον ερωτικό μου αντίζηλο». Αν εξετάσουμε την προέλευση της Περσικής λέξης ρακίμπ, θα δούμε ότι αρχικά ρακίμπ σήμαινε «φίλος». Η λέξη αυτή φτάνει σ' εμάς από την Αραβική παράδοση. Στην Αραβία, όποτε ένα νέο κορίτσι έπρεπε να βγει από το σπίτι του, για να πάει κάπου, τη συνόδευε πάντα ένα ηλικιωμένο μέλος της οικογένειας. Στην πολιτιστική παράδοση της Ανατολής ήταν καθήκον των γονιών να δώσουν τον υπέρ πάντων αγώνα, προκειμένου να διαφυλάξουν την αγνότητα των θυγατέρων τους. Πίστευαν ότι ο γάμος ορίζεται στους Ουρανούς και δεν είναι εγκόσμια υπόθεση. Οπότε οι γονείς θεωρούσαν ιερό τους χρέος να παραδώσουν τη νύφη αγνή και άσπιλη στον ιππότη της καρδιάς της, όπως του το είχαν υποσχεθεί. Έτσι, στην εποχή του Ισλάμ, ο μέγιστος ευεργέτης και ο πιο επιστήθιος φίλος της οικογένειας, αυτός που έτρεφε τα πιο αγνά και πατρικά αισθήματα αγάπης και σεβασμού για την κόρη, ήταν εκείνος που οι γονείς επέλεγαν να τη συνοδεύσει. Τον αποκαλούσαν ρακίμπ και η αποστολή του ήταν να μην επιτρέψει σε κανέναν άλλον άντρα να μιλήσει στο κορίτσι, και το προστάτευε από τα πειράγματα και τις ερωτοτροπίες των νεαρών γόηδων της γειτονιάς. Με το πέρασμα του χρόνου όμως οι ερωτοχτυπημένοι αυτοί εραστές κατάληξαν να αισθάνονται ότι ο ρακίμπ ήταν ο ερωτικός τους αντίζηλος, αφού δεν τους άφηνε ούτε καν να πλησιάσουν το προσωρινό αντικείμενο του πόθου τους. Χρησιμοποιώ τη λέξη «προσωρινό», για να τονίσω το γεγονός ότι ο έρωτάς τους ποτέ δεν ξεπερνούσε το στάδιο της ερωτικής έξαψης και η αγάπη τους ποτέ δεν ήταν σταθερή και συνεχής. Οι περισσότεροι επιζητούσαν να ερωτευτούν κυρίως για διασκέδαση και τίποτα παραπάνω. Έτσι, η έννοια του ρακίμπ άλλαξε και από «φίλος» σημαίνει «αντίζηλος».

Φαίνεται, λοιπόν, ότι η έννοια αυτής της λέξης έχει αλλάξει ακόμα και όταν ανάγεται στη σφαίρα της πνευματικότητας. Διαπιστώνουμε ότι ακόμα κι αν ένας Διδάσκαλος έχει χιλιάδες μαθητές, κάποιοι ζηλεύουν εκείνους που έχουν τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης και συναντιόνται συχνά μαζί Του σε προσωπικό επίπεδο. Αντί, λοιπόν, να τους μιμηθούμε και να καλλιεργήσουμε εκείνες τις ιδιότητες που προσελκύουν όλο και περισσότερο τη χάρη Του και αντί να προσπαθούμε να αυξήσουμε την αγάπη που κρύβουμε μες στην καρδιά μας, καταπιανόμαστε με αντιζηλίες και μίση. Τα ίδια συμβαίνουν είτε ένας Διδάσκαλος έχει δέκα χιλιάδες είτε ένα εκατομμύριο μαθητές. Όσο πιο πολλοί είναι οι πιστοί, τόσο αυξάνει και ο αριθμός των αντίζηλων. Έφτασε θαρρώ ο καιρός να επανέλθουμε στην αρχική κατάσταση, τότε που όλοι οι πιστοί του Διδασκάλου αγαπιόντουσαν μεταξύ τους, τότε που ένιωθαν συμπάθεια και συμπόνια ο ένας για τον άλλον. Πραγματικά μου είναι δύσκολο να καταλάβω πώς προέκυψε το θέμα της αντιζηλίας.

Σε κάποιους στίχους του ο Χαφίζ περιγράφει τη Βασιλεία του Θεού σαν να περιστρέφεται γύρω από την τροχιά του Διδασκάλου και αναρωτιέται πόσο μεγάλη θα πρέπει να είναι η εμβέλεια Του, όταν ολόκληρη η Βασιλεία του Θεού περιστρέφεται γύρω Του. Γνωρίζουμε ότι σε κάποιες θρησκευτικές παραδόσεις θεωρείται πράξη ιερή οι πιστοί να κάνουν κύκλους γύρω από ναούς ή βωμούς. Ο Χαφίζ λοιπόν περιγράφει, με έμμεσο τρόπο, ότι ακόμη και ο Θεός είναι ερωτευμένος με το Διδάσκαλο. Φανταστείτε, λοιπόν, πόσο μεγάλη έλξη ασκεί ένας Διδάσκαλος! Τόσο μεγάλο είναι το έμφυτο μεγαλείο, η ομορφιά και η αστραφτερή γοητεία του Πολυαγαπημένου, ώστε έλκει ακόμη και τον ίδιο το Θεό. Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ εξέφρασε επίσης την ίδια ιδέα, όταν έγραψε σε κάποιο του ποίημα: «Ο Διδάσκαλος μου είναι μαγεμένος από το Θεό και ο ίδιος ο Θεός έχει τελείως απορροφηθεί στο Διδάσκαλο μου».

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι το πνευματικό μονοπάτι είναι ένα μονοπάτι διαστολής και συστολής, και τούτο γιατί από τη μια μεριά πρέπει να απλώσουμε την αγάπη μας στην οικογένεια μας, μετά στους φίλους και στο κοινωνικό μας περιβάλλον, στη συνέχεια στη χώρα μας, στο έθνος μας, σε όλη την ανθρωπότητα, στο σύμπαν και τελικά στον ίδιο το Θεό και από την άλλη μεριά είναι μονοπάτι συστολής, καθώς ο ίδιος ο άπειρος Θεός, που υπάρχει σε κάθε άτομο, σμικρύνεται, απορροφιέται και εκφράζεται πλήρως στην υπέροχη μορφή ενός Διδασκάλου. Από το υπέρτατο επίπεδο συστέλλεται και εισχωρεί στα κατώτερα σύμπαντα, μετά σε παγκόσμιο επίπεδο και στη συνέχεια σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, καταλήγοντας να περικλείεται και να απορροφιέται στη μορφή του Διδασκάλου.

Πώς θα μπορούσε, λοιπόν, κανείς να ζηλέψει το Θεό, αν Εκείνος είναι ερωτευμένος με το Διδάσκαλο; Και πώς θα μπορούσαμε να μεμφθούμε και να βασανίσουμε τον Αγαπημένο μας, που κι αυτός είναι ερωτευμένος με το Θεό; Θα μπορούσατε να αποκαλέσετε τον Αγαπημένο σας άπιστο, επειδή ανταποκρίνεται στο κάλεσμα του Δημιουργού; Είναι σωστό να Τον βασανίζετε γι’ αυτό το λόγο, να Του γκρινιάζετε και να Του παραπονιέστε; Αν δεν μπορούμε ούτε καν να διανοηθούμε ότι είναι ποτέ δυνατό να ζηλέψουμε το Θεό, επειδή ερωτεύτηκε τον Πολυαγαπημένο μας, πώς μπορούμε να ζηλεύουμε τους φτωχούς μαθητές που κι αυτοί είναι ερωτευμένοι μαζί του; Η ζήλια, λοιπόν, δεν έχει καμιά θέση στο χώρο της πνευματικότητας και δεν υπάρχει καμιά δικαιολογία για την ύπαρξη της. Η ζήλια είναι ιεροσυλία και ύψιστη αμαρτία στο μονοπάτι της αγάπης. Αν δεν περνάει από το μυαλό μας ότι θα μπορούσαμε ποτέ να είμαστε αντίζηλοι του ίδιου του Θεού, γιατί τότε φτάνουμε να ζηλεύουμε τους φτωχούς μαθητές, που ερωτεύτηκαν κι αυτοί όπως κι εμείς το θείο Αγαπημένο;

Αυτό ακριβώς προσπαθούσε να μας εξηγήσει ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ. Τόνιζε με ιδιαίτερη έμφαση ότι θα πρέπει να υπερβούμε τις μικροπρεπείς ζήλιες, τους μικροεγωισμούς και την έπαρση μας και να ακολουθούμε έναν ηθικό και ενάρετο τρόπο ζωής. Ο ενάρετος βίος επιτάσσει να μην τρέφουμε αισθήματα ζήλιας για κανέναν. Ο Σαντ Κιρπάλ πρόσφερε στην ανθρωπότητα τον πιο επιστημονικό τρόπο ελέγχου των σφαλμάτων μας. Αν χρησιμοποιούμε το καθημερινό *Ημερολόγιο Ενδοσκόπησης**, θα διαπιστώσουμε ότι ένας τομέας στον οποίο συνεχώς πέφτουμε σε λάθη είναι η ζήλια και γι’ αυτό πρέπει να την εξαλείψουμε.

Ένας επιπρόσθετος λόγος για τον οποίο η αντιζηλία δε δικαιολογείται στο μονοπάτι βασίζεται στο γεγονός ότι ο Διδάσκαλος αφιερώνει μεγάλο μέρος του χρόνου του σε δημόσιες εμφανίσεις. Ο Διδάσκαλος την ώρα του *σάτσανγκ** βρίσκεται μαζί με καθέναν από μας, με καθέναν από τους αμέτρητους πιστούς που έχει. Στα εβδομαδιαία σάτσανγκ βρίσκεται μαζί μας επί δύο ώρες, ενώ σε ειδικές περιστάσεις, όπως είναι οι μπαντάρες*, είναι κοντά μας επί δέκα ή δώδεκα ώρες κάθε μέρα. Αυτή είναι η μεγαλύτερη χρονική περίοδος που έχουμε την ευκαιρία να απολαύσουμε την ομορφιά Του και να απορροφήσουμε το χάρη Του στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Αν κάποιος βρεθεί μαζί με το Διδάσκαλο σε προσωπικό επίπεδο, ο χρόνος που έχει στη διάθεση του είναι κατά πολύ μικρότερος. Διαφεύγει όμως της προσοχής μας το γεγονός ότι ο Διδάσκαλος εμφανίζεται στα μεγάλα πλήθη των εραστών Του για πολύ περισσότερο χρόνο, που αν τον λογαριάσουμε θα δούμε ότι είναι κατά πολύ μεγαλύτερος από το χρόνο που αφιερώνει στον καθένα μας, όταν έχουμε προσωπικές συνεντεύξεις. Πώς είναι δυνατό να παραπονιόμαστε ότι ο Διδάσκαλος δεν είναι μαζί μας, όταν στη χρονική διάρκεια που βρισκόμαστε στην παρουσία του, δεν αποκομίζουμε τα μέγιστα οφέλη;

Ο τρόπος με τον οποίο μπορούμε να αποκομίσουμε τα μέγιστα οφέλη, όταν καθόμαστε στην παρουσία του Διδασκάλου όση ώρα διαρκεί το σάτσανγκ, βασίζεται στο να μπορέσουμε να Τον αιχμαλωτίσουμε μέσα στα μάτια μας. Η φόρμουλα που υπάρχει για να Τον αιχμαλωτίσουμε μέσα στα ματοτσίνορα μας είναι να μην Του επιτρέψουμε να κοιτάζει κανέναν άλλο και να μην επιτρέψουμε σε κανέναν άλλο να Τον κοιτάζει. Αυτό όμως εξασκείται χωρίς αντιζηλίες και χωρίς να σχετίζουμε τις προσπάθειες μας με την ύπαρξη των άλλων.

Αν δεν απολαμβάνουμε τη μέθη Του και δεν ξεχνάμε τον εαυτό μας, δεν πρόκειται να εισπράξουμε τη ματιά Του στην πληρότητα της. Αν πραγματικά απορροφήσουμε μια Του ματιά, τότε χανόμαστε μέσα της. Αν πραγματικά αποκομίσουμε το όφελος από μια τέτοια ματιά και ξεχάσουμε τον εαυτό μας, πώς θα ξέρουμε αν ο Αγαπημένος κοιτάζει κάποιον άλλο; Μόλις λάβουμε ένα βλέμμα Του σε όλο του το μεγαλείο και ξεχάσουμε ότι υπάρχουμε, τότε πείτε μου, πού έχουν θέση οι αισθήσεις ή τα λογικά μας; Ποιος μένει να απορεί αν κοιτάζει αλλού ή αν κοιτάζει εμάς τους ίδιους; Αυτό μοιάζει σαν ο εραστής να επισκέπτεται τον Αγαπημένο του μαζί με κάποιον φίλο του από τον οποίο ζητάει να του τον περιγράψει, γιατί τη στιγμή που δέχεται τη ματιά του χάνεται μέσα της και ξεχνάει τον εαυτό του. Δε χάνει όμως μόνο τις αισθήσεις, τα λογικά του και την ικανότητα να περιγράψει πώς είναι ο Πολυαγαπημένος, αλλά υπάρχει ένα επιπλέον στάδιο το οποίο περιγράφω σε κάποιους στίχους μου:

Ήμουν τόσο χαμένος στην ένθερμη αναζήτηση του Αγαπημένου μου,
Που δεν Τον είδα να περνάει από πλάι μου ήδη πολλές φορές.

Ο Γκαλίμπ περιγράφει με χαρακτηριστικό τρόπο αυτή την κατάσταση:

Βρισκόμαστε σ' ένα βασίλειο που ειδήσεις δεν υπάρχουν πια για μας.

Αν πραγματικά λάβουμε μια τέτοια ματιά από το Διδάσκαλο, χανόμαστε μέσα της τελείως. Η στιγμή που δεχόμαστε αυτή τη ματιά είναι η στιγμή που σταματάμε να σκεφτόμαστε τους γύρω μας και σκεφτόμαστε αποκλειστικά το Διδάσκαλο μας. Οι αντιζηλίες φράζουν το δρόμο στη ματιά του Διδασκάλου. Εκείνο που νομίζουμε ότι είναι το μεγαλύτερο ατού μας, αποδεικνύεται η μεγαλύτερη τροχοπέδη που μπαίνει στο δρόμο μας. Αν σταματήσουμε να σκεφτόμαστε τους άλλους και σκεφτόμαστε μόνο το Διδάσκαλο, εκείνος θα μας λούζει ακατάπαυστα με τις θείες, ζωοποιές ματιές Του. Αυτές οι μικροζήλιες, οι μικροαντιζηλίες και οι μικροαψιμαχίες ρίχνουν το καράβι μας πάνω στα βράχια και προκαλούν το ναυάγιο του. Να σκέφτεστε μόνο Εκείνον και να κάθεστε στη συντροφιά Του! Αν ο Νεύτωνας είχε την ικανότητα να μείνει μόνος με τα προβλήματα του στην άκρη του δρόμου, χωρίς να αντιληφθεί ότι πέρασε από δίπλα του μια ολόκληρη μπάντα, γιατί να μην μπορούμε κι εμείς να μείνουμε μόνοι με το Διδάσκαλό μας; Ο Νεύτωνας ήταν μόνος με τα προβλήματα του, ενώ εμείς μπορούμε να είμαστε μόνοι μ’ Εκείνον που επιλύει κάθε πρόβλημα.

Μπορείτε να βρίσκεστε εν μέσω εκατομμυρίων ανθρώπων κι όμως, ακόμη και τότε μπορείτε να είστε μόνοι μαζί Του! Σε μια συγκέντρωση μυριάδων ανθρώπων υπάρχουν πράγματι κάποιοι τυχεροί που είναι ολομόναχοι με το Διδάσκαλο. Ο Διδάσκαλος αγαπάει εξίσου όλους τους μαθητές Του και θέλει να μοιράσει σε όλους τις ματιές Του, όμως ο κάθε μαθητής ωφελείται σε βαθμό ευθέως ανάλογο της δεκτικότητας Του. Δεν έχουν όλοι την τύχη να εισπράττουν τη *λυρική ματιά** του Διδασκάλου. Οι μόνοι που είναι σε θέση να απορροφήσουν μια τέτοια ματιά είναι όσοι είναι απόλυτα δεκτικοί. Αυτό εξηγεί το διαφορετικό στάδιο προόδου στο οποίο βρίσκεται ο κάθε μαθητής στο πνευματικό μονοπάτι. Αν όλοι ήταν δεκτικοί στη χάρη του Διδασκάλου, τότε όλοι θα βίωναν απόλυτη έκσταση και ευδαιμονία. Αν από την άλλη κανένας δεν ήταν δεκτικός, τότε όλοι θα ήταν αναγκασμένοι να προχωρούν σαν χελώνες στο μονοπάτι, με βαριά και αργά βήματα. Το θέμα, λοιπόν, αφορά την ταχύτητα με την οποία θα κινηθούμε, αν δηλαδή θα βηματίζουμε αργά ή αν θα κινούμαστε με υπερηχητική ταχύτητα. Εκείνο που διαφοροποιεί τα πράγματα είναι ο βαθμός της δεκτικότητας του κάθε μαθητή.

Σε μια μπαντάρα ή σε μια επέτειο γενέθλιων διαπιστώνουμε ότι χιλιάδες άνθρωποι ωφελούνται από τις ματιές του Διδασκάλου που ξεχειλίζουν από αγάπη. Το ποσοστό δεν είναι τόσο μικρό όσο νομίζουμε. Αντίθετα είναι υψηλό, αλλά και πάλι ο βαθμός δεκτικότητας ποικίλει. Άλλοι είναι πλήρως δεκτικοί, ενώ άλλοι είναι δεκτικοί σε ποσοστό ενενήντα, άλλοι ογδόντα, άλλοι πενήντα και άλλοι είκοσι τοις εκατό. Άλλοι είναι δεκτικοί κατά περιόδους στη διάρκεια της ημέρας, ενώ άλλοι είναι δεκτικοί σε όλη τη διάρκεια των οκτώ ή δέκα ωρών που κάθονται στην παρουσία του Διδασκάλου. Τελικά όμως, όλοι οφείλουμε να φτάσουμε στο στάδιο της απόλυτης δεκτικότητας. Σ’ αυτό έδιναν ιδιαίτερη έμφαση τόσο ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ όσο και ο Χαζούρ Μπαμπά Σαουάν Σινγκ.

Ο Χαζούρ ανέφερε συχνά ένα στίχο του Μπούλλε Σα που λέει ότι, όταν ο εραστής στέκεται μπροστά στον Αγαπημένο, ξεχνιέται και χάνεται μέσα του. Στους Μουσουλμάνους επιβάλλεται να λένε προσευχές πέντε φορές την ημέρα και έχουν κάποιον αρμόδιο να τους ενημερώνει πότε είναι η ώρα να εκτελέσουν το ιερό τους

καθήκον. Ο εραστής όμως, βυθισμένος σε έκσταση, ρωτάει τον Αγαπημένο: *«Δεν ξέρω αν πρέπει να πω την προσευχή μου ή να κοιτάζω εσένα. Έχω ξεχάσει προς τα πού πέφτει η Κάαμπα»*. Αν η Κάαμπα είναι δυτικά, οι Μουσουλμάνοι λένε τις προσευχές τους κοιτάζοντας προς τη δύση. Ο φτωχός εραστής όμως λέει: *«Δεν ξέρω τίποτα. Όση ώρα κάθομαι στην παρουσία σου, έχω ξεχάσει εντελώς τον εαυτό μου. Πες μου, σε παρακαλώ, τι πρέπει να κάνω; Πρέπει να συνεχίσω να κοιτάζω το πρόσωπο σου απολαμβάνοντας την απώλεια κάθε συναίσθησης του εαυτού μου ή μήπως πρέπει να προφέρω τις προσευχές μου; Αλλά και πάλι δεν μπορώ ούτε καν να ξεστομίσω μια προσευχή, αφού έχω χάσει τον προσανατολισμό μου. Δεν ξέρω προς τα πού πέφτει η δύση κι έτσι δεν μπορώ να στραφώ προς την Κάαμπα. Το μόνο λοιπόν που μου μένει είναι να συνεχίσω να σε κοιτάζω»*.

Πάντοτε τονίζω πόσο ατυχής επιλογή είναι από τη μια οι άνθρωποι να αναζητούν τον Πολυαγαπημένο, το μοναδικό Αγαπημένο, τον παντοτινό Αγαπημένο, κι όμως την ίδια στιγμή να χάνονται σε ασήμαντες αντιζηλίες, αναστέλλοντας έτσι την πορεία τους προς την αληθινή τους Πατρίδα. Θα λέγαμε, μάλιστα, ότι με αυτά που κάνουν μάλλον κινούνται προς την αντίθετη κατεύθυνση. Επομένως, οι αντιζηλίες, οι αψιμαχίες, οι γκρίνιες και η μεμψιμοιρία πρέπει κάποια στιγμή να τελειώσουν, αν θέλουμε πραγματικά να προοδεύσουμε στο πνευματικό μονοπάτι.

Σε κάποιο στίχο του ο Τούλσι Σαχίμπ εξηγεί ποια είναι η πεμπτουσία της πνευματικότητας. Αναφέρει ότι έπειτα από ενδελεχή έρευνα αυτού του κόσμου κατάληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν μόνο πέντε *αληθινά πετράδια** κι ένα από αυτά είναι το *σανγκάτ**, η συντροφιά δηλαδή των μαθητών του Διδασκάλου. Επομένως, οι μυημένοι του ίδιου Διδασκάλου θα πρέπει πάντα να αγαπούν ο ένας τον άλλον. Οφείλουν να αγαπιούνται και να αλληλοβοηθούνται. Μπορούν να βοηθούν ο ένας τον άλλον να αφομοιώσει τις αρετές, το μεγαλείο και την ομορφιά του Διδασκάλου. Μπορούμε να βοηθάμε ο ένας τον άλλο να προοδεύσει στο πνευματικό μονοπάτι, να αυξηθεί η αγάπη μας για το Διδάσκαλο και να μάθουμε να Τον αγαπάμε με όλη την ένταση και τη σφοδρότητα της καρδιάς και της ψυχής μας. Αυτός είναι ο κατάλληλος και ο μόνος σωστός τρόπος να ενεργούμε στη ζωή. Η αποκαλούμενη αντιπαλότητα των αντίζηλων δεν οδηγεί πουθενά, γιατί το μονοπάτι των Διδασκάλων είναι μονοπάτι αγάπης, είναι μονοπάτι συμπόνιας, χάρης και λυρικών ματιών. Αν μεταξύ μας υπάρχει κάποιος που είναι αρκετά τυχερός και εισπράττει τις λυρικές ματιές του Διδασκάλου, θα πρέπει να τον μιμηθούμε και να προσευχόμαστε να λάβουμε κι εμείς αυτές τις ματιές. Όλοι θα πρέπει να προσευχόμαστε να ευλογηθούμε απ' αυτές τις ζωοποιές ματιές, αρκεί οι προσευχές μας να εμπνέονται από υπέρτατη αγάπη. Το μονοπάτι μας είναι μονοπάτι αγάπης κι αν δεν κοιτάζουμε το Διδάσκαλο μας με όσα αποθέματα αγάπης διαθέτουμε, βλέπουμε ότι σπάνια ευλογούμαστε με τις λυρικές ματιές του.

Στο μονοπάτι της αγάπης, λοιπόν, ο ρακίμπ δεν είναι ποτέ ο αντίζηλος αλλά μάλλον ο φίλος και συνοδοιπόρος μας στον ίδιο δρόμο, ο οποίος αγαπάει κι αυτός στο μέγιστο βαθμό τον ίδιο Αγαπημένο, τον ενσαρκωμένο Θεό. Η αντιζηλία, επομένως, θα πρέπει να σβήσει από το λεξιλόγιο κι από τη ζωή μας. Το μονοπάτι της ζήλιας θα πρέπει να εξοβελιστεί από την κατοικία του Αγαπημένου και να σταλεί στο βασίλειο του Διαβόλου. Δεν έχει θέση στην κατοικία της αγάπης. Ο Διδά-

σκαλος μας είναι η απόλυτη αγάπη και στην επικράτεια του βρίσκουν θέση μόνο η αληθινή αγάπη και οι αληθινοί εραστές. Εκεί δεν υπάρχει χώρος για μικροζήλιες και για αντιζηλίες. Η αγάπη σε τελική ανάλυση είναι γνώρισμα του Θεού, ενώ οι ζήλιες και οι αντιπαλότητες του νου. Είναι μάλιστα ένα από τα ισχυρότερα τεχνάσματα που χρησιμοποιεί ο νους και γι' αυτό οφείλουμε να το έχουμε υπό έλεγχο.

Ας προσευχηθούμε, λοιπόν, στο Διδάσκαλο να ξεπεράσουμε τις αντιπαλότητες, τα μίση, τις ζήλιες και τους μικροεγωισμούς μας. Ας προσευχηθούμε να αποτινάξουμε από πάνω μας το ζυγό των αρνητικών δυνάμεων, να πετύχουμε την ένωση με τον Πολυαγαπημένο μας και να χαθούμε τελείως μέσα Του. Σε τελική ανάλυση, οφείλουμε να αποτινάξουμε από πάνω μας τις θηλιές του νου, έτσι ώστε να επιτρέψουμε στην ψυχή μας να πετάξει όλο και πιο ψηλά, μέχρι τελικά να εισέλθει στο βασίλειο της αγάπης, να γίνει πανσυνειδητή και να πετύχει τη Θεία Κοινωνία*. Τότε και μόνο τότε θα είμαστε σε θέση να απολαμβάνουμε αιώνια μακαριότητα, ευδαιμονία και έκσταση και να βιώνουμε θεία αγαλλίαση.

Αν έχουμε την εντύπωση ότι ο Διδάσκαλος βρίσκεται αποκλειστικά και μόνο σ' ένα συγκεκριμένο μέρος στο φυσικό επίπεδο, αυτός είναι ένας λανθασμένος τρόπος προσέγγισης των πραγμάτων. Ο Διδάσκαλος είναι πάντα μαζί μας, βρίσκεται μέσα στα μάτια μας, μέσα στο μέτωπο μας, μέσα σε κάθε κύτταρο του σώματός μας. Είναι κοντόφθαλμο να πιστεύουμε ότι βρίσκεται στην Ινδία ή κάπου αλλού, κατασπαταλώντας το χρόνο του με άλλους ανθρώπους. Είναι παντελώς λανθασμένο να Τον θεωρούμε ένα συνηθισμένο άνθρωπο, γιατί αυτό μας οδηγεί από το θείο στο ευτελές, από τη μυστικιστική αγάπη στη φυσική αγάπη, η οποία το καλύτερο που έχει να μας προσφέρει είναι το ερωτικό παραλήρημα. Ο Διδάσκαλος είναι διαρκώς κοντά μας. Έχουμε μπλεχτεί στις μπούκλες του Αγαπημένου και δεν είμαστε σε θέση να απαγκιστρωθούμε απ' αυτές. Δεν μπορούμε ούτε καν να κουνήσουμε τα δάχτυλα μας. Τόσο σφιχτά δεμένοι είμαστε στις μπούκλες του Αγαπημένου μας! Όμως μόνο αν κοιτάξουμε μέσα μας, θα ανακαλύψουμε ότι ο Αγαπημένος μας Διδάσκαλος (Κιρπάλ) είναι συνεχώς μαζί μας. Ο ίδιος μπορεί να βρίσκεται μαζί μας στο φυσικό επίπεδο ακόμη και όλες τις είκοσι τέσσερις ώρες της ημέρας. Δεν έχει φύγει! Δεν έχει εγκαταλείψει το γήινο επίπεδο! Είναι εδώ τώρα, τούτην εδώ τη στιγμή! Κοιτάξτε Τον! Αν Τον δούμε μέσα μας, θα καταλάβουμε και μόνοι μας αν είμαστε στην παρουσία του ή όχι. Πρέπει να τον φωνάξουμε από τα βάθη της καρδιάς μας και θα εμφανιστεί. Δεν έχει πάει πουθενά! Είναι μαζί μας, είναι μέσα μας, είναι έξω μας, αλλά εμείς αποτυγχάνουμε να το αντιληφθούμε. Κοιτάξτε μέσα σας και ενημερώστε με αν είστε σε θέση να τον δείτε εσωτερικά. Μπορεί να βρίσκεται μαζί μας όλη την ώρα, αρκεί να στρέψουμε την προσοχή μας σ' Εκείνον. Γίνετε ένα μαζί Του κι εκείνος θα είναι συνεχώς μαζί σας. Δεν κάνουμε μαγικά σ' αυτόν το χώρο. Τα πάντα είναι θέμα ενιαίας και αδιαίρετης προσοχής.

Οφείλουμε να απογυμνώσουμε την καρδιά μας από κάθε άλλη σκέψη και να την φυλάξουμε μόνο για τον Αγαπημένο μας. Οφείλουμε να την καθαρίσουμε απ' όλες τις ακαθαρσίες και τις αμαρτίες της και να την εξαγνίσουμε από κάθε ποταπό και στρεβλό τρόπο σκέψης. Θα πρέπει να απαλλαχθούμε από κάθε βρομιά και να ντυθούμε στα λευκά. Πρέπει να καθαρίσουμε τους τοίχους, πριν τους ξαναβά-

ψουμε. Ρωτήστε αν θέλετε έναν ελαιοχρωματιστή κι εκείνος θα σας πει πόσο απαραίτητο είναι να καθαριστούν οι τοίχοι πριν το μπογιάντισμα. Κάποτε, προτού να βάψουν το δωμάτιο μου, οι εργάτες καθάριζαν τους τοίχους επί τρεις μέρες. Οφείλουμε, λοιπόν, να απογυμνώσουμε την καρδιά μας από κάθε άλλη σκέψη και από κάθε άλλη ιδέα και να την φυλάξουμε μόνο για Εκείνον. Αν την καθαρίσουμε για χάρη Του, θα έρθει και θα την πλημμυρίσει με την ύπαρξη Του. Εμείς είμαστε μικροσκοπικά πλάσματα, ενώ Εκείνος πληροί ολόκληρο το σύμπαν! Περικλείει μέσα Του όλους τους κόσμους που υπάρχουν!

Αυτό, λοιπόν, είναι το δώρο του Σαντ Κιρπάλ Σινγκ και του Χαζούρ Μπαμπά Σαουάν Σινγκ. Η αγάπη τους μας έφερε όλους μαζί με αποκλειστικό σκοπό να καθίσουμε στη γλυκιά ενθύμηση των μεγάλων Διδασκάλων. Από την πλευρά μας όμως είναι απαραίτητη η κραυγή που βγαίνει από τα στήθη, η προσηλωμένη προσοχή και η απόλυτη διαφύλαξη της καρδιάς μας για εκείνον και μόνο για εκείνον.

Υπήρξαν φορές στη ζωή μου, όπου η μορφή του Διδασκάλου ήταν συνεχώς μαζί μου, κάθε στιγμή, στο σχολείο ή στο κολέγιο. Όταν συμβεί κάτι τέτοιο, δεν μπορείς ούτε καν να δεις το βιβλίο σου, όταν πας να μελετήσεις! Βλέπεις μόνο Εκείνον! Είναι, λοιπόν, συνέχεια μαζί μας, οπότε να διαλογίζεστε μόνο σ' Εκείνον και να ατενίζετε μόνο Εκείνον. Η κραυγή μας προς τον Αγαπημένο πρέπει να βγαίνει από τα βάθη της καρδιάς μας. Ο Διδάσκαλος δεν είναι αδιάφορος ούτε αναίσθητος γι' αυτό που μας συμβαίνει. Ο Αγαπημένος σας είναι Παντογνώστης και Παντοδύναμος, είναι Παντελεήμων και Φιλεύσπλαχνος. Μπορεί περιστασιακά να μοιάζει άπονος, αλλά ποτέ δεν είναι άπονος ούτε άκαρδος. Είναι τόσο γενναιόδωρος και συμπονετικός, που ευλογεί ακόμη και τους ανάξιους. Αν έτσι το θελήσει, μπορεί να μας χαρίσει τη μακαριότητα, να μας ευλογήσει με αιώνια ευδαιμονία και να πλημμυρίσει κάθε πόρο της ύπαρξης μας με απόλυτη αγαλλίαση σ' ένα κλάσμα του δευτερολέπτου. Η χάρη Του είναι απέραντη και δε γνωρίζει σύνορα!

ΝΤΑΡΑΜ ΝΤΑΣ

Ποίηση του Ντάραμ Ντας

Ω Κύριε, σε τι αφιλόξενη χώρα με εξόρισες!
Από των κύκνων την αιώνια χώρα,
στην επικράτεια του Καλ!
Το αν είναι τάχα Διαιρετός ή Απόλυτος ο Θεός,
μια ομίχλη παρερμηνείας δημιούργησε
και τον καθένα μας στου Καλ το ρεύμα οδήγησε.
Η χώρα του Σατ Πουρούς, του Άχρονου Κυρίου,
από θείο Νέκταρ ξεχειλίζει.
Με τα χέρια ενωμένα, ο Ντάραμ Ντας εκλιπαρεί:
«Ω Κύριε, άκουσε την προσευχή μου τώρα
και οδήγησέ με στη δικιά μου πατρίδα».
Ανυπόφορος είναι ο βρόχος του θανάτου.
Σε ικετεύω για τη σωτηρία μου νοιάσου!
Ευθεία η πύλη της προσκόλλησης και των απατηλών
φαινομένων, μια πλάνη που ο Καλ συνέλαβε.
Η αιώνια πατρίδα είναι της ευτυχίας η χώρα,
ο σπάνιος Κύκνος μονάχα τη βρίσκει.
Ω Κύριε, διώξε την ψευδαίσθηση,
απάλλαξέ με από κάθε δυσπιστία και προσκόλληση,
Λύτρωσέ με!
Μ' ενωμένα τα χέρια ο Ντάραμ Ντας προσεύχεται
να πραγματοποιηθεί ο στόχος του, να λυτρωθεί,
από της ζωής και του θανάτου το μαρτύριο.

Λίγα Λόγια για τον Ντάραμ Ντας

Ο Ντάραμ Ντας συγκαταλέγεται ανάμεσα στους τυχερούς που βρήκαν έναν αληθινό Διδάσκαλο, ολοκλήρωσαν το πνευματικό τους ταξίδι και πέτυχαν τη σωτηρία στη διάρκεια της ζωής τους, φτάνοντας έτσι στην αρχέγονη Κατοικία τους.

Γεννήθηκε στο Μπαντογκάρθ, στην περιφέρεια της Μπαντία Πραντές, κάπου ανάμεσα στα 1418 και στα 1443. Ο πατέρας του ήταν μπακάλης στο επάγγελμα και του έδωσε το όνομα Τζαραβάν. Γαλουχήθηκε με τις αρχές του ορθόδοξου Ινδουισμού, αφιερώνοντας έτσι πολλές ώρες στη λατρεία ειδώλων και στη μελέτη της Γκιτά και των άλλων Ινδουιστικών γραφών. Σε νεαρή ηλικία μαθήτευσε στα πόδια κάποιου γκουρού, που ήταν ειδήμονας στην εκτέλεση τελετουργιών και άλλων παρεμφερών γνώσεων. Προσωπικότητες όμως σαν τον Ντάραμ Ντας δε θα μπορούσαν ποτέ να νιώσουν ικανοποίηση μόνο με την εθιμοτυπική μορφή της θρησκευτικής πίστης. Ωστόσο, μέχρι να συναντήσει τον τέλειο Διδάσκαλο, συνέχισε να λατρεύει με συνέπεια εικόνες και είδωλα.

Ο Ντάραμ Ντας ήταν λάτρης κυρίως του Κρίσνα και είχε στο σπίτι του για προσκύνημα μια μεγάλη εικόνα του Θεού αλλά και ένα μικρότερο πέτρινο είδωλο του Σάλιγκραμ Τζι. Οι Ινδοί, που είναι εξοικειωμένοι με τη λατρεία ειδώλων, γνωρίζουν ότι οι εικόνες του Κρίσνα που χρησιμοποιούνται για προσκύνημα είναι μεγάλες, σε αντίθεση με τα είδωλα του Σάλιγκραμ Τζι που είναι μικρά σε μέγεθος. Κάποια μέρα, λοιπόν, ενώ ο Ντάραμ Ντας ήταν απορροφημένος στις προσευχές του, ο μεγάλος άγιος του καιρού του, ο Καμπίρ Σαχίμπ, εμφανίστηκε ξαφνικά μπροστά του και χωρίς περιστροφές τον ρώτησε: *«Σου μίλησε ποτέ κανένα απ' αυτά τα είδωλα;»* Ο Ντάραμ Ντας συγχύστηκε που κάποιος τόλμησε να μιλήσει για τα θεϊκά του είδωλα σαν να ήταν αντικείμενα φτιαγμένα απλώς και μόνον από πέτρα. Αλλά πριν προλάβει να ξεσπάσει το θυμό του, ο Καμπίρ εξαφανίστηκε, αφήνοντας τον γεμάτο απορίες. Θαυμαστοί είναι στ' αλήθεια οι τρόποι που χρησιμοποιούν οι άγιοι, για να μας φέρουν στον ίσιο δρόμο! Μέχρι κάποιος άγιος να μας δείξει, με το απέραντο έλεος και την ευσπλαχνία του, το εσωτερικό μονοπάτι που οδηγεί στη αυτογνωσία και στη Θέωση, εμείς παραμένουμε βυθισμένοι στο σκοτάδι της άγνοιας.

Όταν του πέρασε ο θυμός και ηρέμησε κάπως, ο Ντάραμ Ντας άρχισε να συλλογίζεται τα λόγια του Καμπίρ και διαπίστωσε ότι υπήρχε μεγάλη δόση αλήθειας στην απλοϊκή επισήμανση του αγίου. Τα είδωλα πράγματι δεν του είχαν μιλήσει ποτέ, ούτε είχαν λύσει τις απορίες του. Ποτέ δεν τον συμβούλεψαν, ούτε τον

καθοδήγησαν στη ζωή του. Όσο λοιπόν περνούσε ο καιρός, ο Ντάραμ Ντας άρχισε να χάνει την πίστη του σ' αυτά.

Λίγο καιρό αργότερα καθόταν μαζί με τη γυναίκα του στην αυλή του σπιτιού τους, ενώ εκείνη ετοίμαζε φαγητό σε μια μεγάλη κατσαρόλα, για να το μοιράσει στους φτωχούς. Ο Ντάραμ Ντας ήταν εύπορος και του άρεσε να συνεισφέρει σ' εκείνους που είχαν ανάγκη. Για μια ακόμη φορά εμφανίστηκε μπροστά του απρόσκλητος ο Καμπίρ Σαχίμπ και του είπε: *«Ντάραμ Ντας, είσαι μεγάλος αμαρτωλός».* Πριν όμως προλάβει να απαντήσει, η γυναίκα του πήρε το λόγο και θυμωμένα τον επέπληξε: *«Όποιος αποκαλεί τον άντρα μου αμαρτωλό, είναι αμαρτωλός αυτός ο ίδιος».* Καμιά σύζυγος δεν ανέχεται να προσβάλλουν τον άντρα της κατ' αυτό τον τρόπο, όμως τα κοινωνικά ήθη της Ινδίας επιτάσσουν στη γυναίκα να μην αναμειγνύεται στις συζητήσεις του άντρα της. Εντούτοις, η έπαρση που ένιωθε για τα πλούτη τους την ώθησε να αγνοήσει τις κοινωνικές συμβάσεις. Ο Καμπίρ, λοιπόν, της απάντησε: *«Δεν με πειράζουν τα λόγια σου, αν θέλεις όμως, άνοιξε απλώς αυτό το κούτσουρο που καις, για να ζεστάνεις το φαγητό σου, και δες μόνη σου τη ζωή που καταστρέφεις»*, και μετά εξαφανίστηκε. Τα πρώτα λόγια του Καμπίρ και η αλήθεια που έκρυβαν μέσα τους στριφογύριζαν διαρκώς στο μυαλό του Ντάραμ Ντας, οπότε αποφάσισε να ακολουθήσει την παρότρυνση του αγίου και άνοιξε το κούτσουρο στη μέση. Ασφαλώς βρήκε να ζουν μέσα του χιλιάδες έντομα τα οποία θα καίγονταν ζωντανά ύστερα από λίγο. Έτσι που τα είδε τα λυπήθηκε και έβγαλε το κούτσουρο από τη φωτιά. Καθώς όμως σκεφτόταν τις παρατηρήσεις του Καμπίρ, ένιωσε μεγάλη στεναχώρια που ο άγιος είχε φύγει για δεύτερη φορά, δίχως να του δοθεί η ευκαιρία να τον γνωρίσει καλύτερα.

Θύμωσε τότε με τη γυναίκα του και τα έβαλε μαζί της, αφού εξαιτίας της αγένειας της έφυγε ο επισκέπτης τους, χάνοντας έτσι την ευκαιρία να συναντήσει έναν άγιο που έμοιαζε ικανός να εκπληρώσει το όνειρο του για λύτρωση. Πώς όμως μια τόσο περήφανη και εγωπαθής σύζυγος θα μπορούσε να παραδεχτεί το λάθος της, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μια όμορφη και πλούσια γυναίκα, που ένιωθε σαν να μην πάταγαν τα πόδια της στη γη, αλλά σαν να πετούσε στον έβδομο ουρανό; Έτσι, λοιπόν, χωρίς καμιά συστολή και καμιά ντροπή, του είπε: *«Μην ανησυχείς. Η ζάχαρη τραβάει τις μύγες. Έχεις πλούτη. Διοργάνωσε απλώς ένα συμπόσιο για τους ασκητές και τους αγίους και μην αμφιβάλλεις ότι θα εμφανιστεί».*

Ο Ντάραμ Ντας ξόδεψε μεγάλα χρηματικά ποσά, διοργανώνοντας τρεις μεγάλες συνόδους αγίων, με την ελπίδα να εμφανιστεί ο Καμπίρ Σαχίμπ. Σε κάθε συμπόσιο πρόσφερε θυσίες, μοίραζε ελεημοσύνη και δώρα στους ευσεβείς ανθρώπους που κατέφθαναν απ' όλη τη χώρα, αλλά ο Καμπίρ δεν εμφανίστηκε πουθενά. Μ' αυτά και μ' αυτά ξόδεψε όλα του τα χρήματα, μέχρι που έχασε τα πάντα και έμεινε άπορος. Δίχως να έχει βρει τον πνευματικό Διδάσκαλο που επιθυμούσε και έχοντας χάσει όλα του τα χρήματα που του εξασφάλιζαν δόξα και τιμές, πάνω στην απελπισία του αποφάσισε να δώσει τέλος στη ζωή του. Στο κάτω-κάτω τι του είχε απομείνει; Δεν είχε κερδίσει τη Βασιλεία των Ουρανών και επιπλέον είχε χάσει και τη βασιλική ζωή που ζούσε στη γη. Είχε χάσει την πίστη στα είδωλα του, είχε χάσει τα χρήματα του, οπότε δεν μπορούσε πια να προσφέρει δωρεές και φιλανθρωπίες

και, το σημαντικότερο, δεν μπορούσε να βρει το Διδάσκαλο εκείνον που φαινόταν σαν να κρατούσε τις απαντήσεις στα πνευματικά του ερωτήματα.

Παράτησε, λοιπόν, το σπίτι του και κίνησε για το ποτάμι, όπου σκόπευε να πέσει να πνιγεί, φροντίζοντας μάλιστα να αποφύγει τα αδιάκριτα βλέμματα. Τη στιγμή όμως που ήταν έτοιμος να πηδήξει στο νερό, ως εκ θαύματος, είδε τον Καμπίρ Σαχίμπ να στέκεται δίπλα του. Ο άγιος, για τον οποίο είχε προσευχηθεί τόσο πολύ και η λαχτάρα του να τον δει ήταν τόσο μεγάλη, είχε επιτέλους εμφανιστεί. Ο Ντάραμ Ντας άρχισε να κλαίει γοερά και έσκυψε με σεβασμό να πιάσει τα πόδια του αγίου. Σαν κραυγή που βγήκε μέσα από την καρδιά του τού είπε: «Ω αξιοσέβαστε άγιε, αν είχες έρθει λίγο νωρίτερα, θα είχα να σου προσφέρω τις υπηρεσίες μου και τα χρήματα που είχα στη διάθεση μου. Τώρα όμως που ήρθες είμαι πάμφτωχος και εξαντλημένος, έρημος και μόνος και δεν υπάρχει κάτι που μπορώ να κάνω για σένα». Ο Καμπίρ του χαμογέλασε και πολύ τρυφερά του θύμισε τα οργισμένα λόγια της γυναίκας του: *«Αν είχα έρθει νωρίτερα θα σκεφτόσουν ότι η μύγα έχει έρθει για τη ζάχαρη»*. Στη συνέχεια τον έβαλε σε διαλογισμό, ακούμπησε το χέρι στο μέτωπο του και του χάρισε αμέσως την εμπειρία του θείου Φωτός και του Ηχητικού Ρεύματος. Τέτοιο ήταν το μέγεθος της χάρης του μεγάλου αγίου και τόσο απεριόριστη η αφοσίωση του νέου του μαθητή, ώστε ο Ντάραμ Ντας ολοκλήρωσε όλα τα στάδια του πνευματικού μονοπατιού σε ελάχιστο χρόνο.

Η Κύκνεια Ψυχή

Ω Κύριε, σε τι αφιλόξενη χώρα με εξόρισες!
Από των κύκνων την αιώνια χώρα, στην επικράτεια του Καλ!

Ντάραμ Ντας

Ο Καμπίρ Σαχίμπ είχε πολλούς πιστούς, αλλά ο Ντάραμ Ντας θεωρείται ο κορυφαίος μαθητής του μεγάλου Αγίου. Στα ποιήματα του αποκαλεί τον Καμπίρ Σαχίμπ Πολυαγαπημένο ή Λατρευτό Διδάσκαλο. Έγραφε απλώς σε ελεύθερο στίχο χωρίς ομοιοκαταληξία, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη να είμαστε αφοσιωμένοι και να προσφέρουμε τις υπηρεσίες μας στο Σατγκουρού.

Το συγκεκριμένο ποίημα είναι μια κραυγή ψυχής που αναβλύζει, όταν κάποιος, έχοντας πια βαρεθεί και έχοντας αποκάμει από την εγκόσμια ζωή του, συνειδητοποιεί ότι έχει αποτύχει να κατακτήσει το ύψιστο ιδανικό της ζωής. Η ψυχή λαχταράει την αληθινή της Πατρίδα. Έχει πειστεί ότι είναι μια αιθέρια υπόσταση αγνής συνειδητότητας και ότι η Πατρίδα της πλημμυρίζει από μακαριότητα και έκσταση. Την ίδια στιγμή συνειδητοποιεί ότι είναι χαμένη σ’ έναν κόσμο χοντρής ύλης και βουλιάζει αβοήθητη σε τόπο βαλτωμένο. Απ’ αυτή την αξιοθρήνητη θέση στην οποία έχει περιπέσει, αναδύεται μια κραυγή με φυσικό αποδέκτη το Θεό, όπου Τον εκλιπαρεί να τη σώσει από την πτώση της. *«Τι παιγνίδι παίζεις μαζί μου, ολοφύρεται η ψυχή, που είμαι μέρος της δικιάς Σου ουσίας, γηγενής κάτοικος των Ανώνυμων περιοχών, ένα κύμα του ωκεανού της Πραγματικότητας που υπάρχει στο κέντρο των πάντων; Γιατί με πέταξες στα σαγόνια του κόσμου, στην ψευδαίσθηση και στις προσκολλήσεις του; Λύτρωσε με από τη ζοφερή τούτη ζωή! Πήγαινε με στο πανέμορφο Σπίτι μου που ξεχειλίζει από τη μέθη του Νάαμ. Απορροφημένη στις προσκολλήσεις του κόσμου με ζώνουν φωτιές. Σπλαχνίσου με, Κύριε, βοήθησέ με!»* Τι σόι παιχνίδι είναι αυτό, όπου ο κάτοικος της χώρας της αιώνιας χαράς ρίχνεται στον κόσμο του πόνου, εκεί όπου κυριαρχούν η περηφάνια και η απάτη και είναι υποχρεωμένος να υποφέρει από τον πόθο, το θυμό, την απληστία και την προσκόλληση! Μια κραυγή βγαίνει τότε από την ψυχή μας: «Η αληθινή μου Πατρίδα είναι αιώνια. Τίποτε δεν πεθαίνει εκεί. Γιατί, λοιπόν, εκδιώχτηκα από τις αθάνατες περιοχές στον εφήμερο κόσμο που τον μολύνει η αμαρτία;» Σε κάποιους στίχους μου αναφέρω:

Στον εφήμερο τούτο κόσμο τα πάντα φθείρονται.
Έφερα όμως μαζί μου το αθάνατο δώρο της αγάπης.

Επικαλούμαστε τη μεσολάβηση ενός αγίου που είναι σε θέση να μας λυτρώσει και να μας προσφέρει το δώρο της αθανασίας, ο οποίος, αφού μας γλιτώσει από τη λαβή των πέντε θανάσιμων αμαρτιών, πλημμυρίζει κάθε φλέβα του σώματος μας με θεία αγάπη, παρέχοντάς μας έτσι τη δυνατότητα να φτάσουμε στο Θεό. *«Ο*

κάτοικος του αθάνατου κόσμου, απ' όπου έλκω την καταγωγή μου, έχει ιδιότητες κύκνου. Μπορεί δηλαδή να διακρίνει την αλήθεια από το ψέμα. Όμως Εσύ με το-ποθέτησες στον εφήμερο τούτο κόσμο, όπου τα πάντα αποσυντίθενται. Παράξενη αλήθεια η ψευδαίσθηση της μάγυα, όπου το φθαρτό μοιάζει διαχρονικό». Η Ινδική μυθολογία αναφέρει ότι ο κύκνος έχει προικιστεί με την ικανότητα να διαχωρίζει το γάλα από το νερό, όταν βουτήξει το ράμφος του μέσα σε διάλυμα απ' αυτά τα δυο συστατικά. Ο κύκνος συμβολίζει μια ψυχή που μπορεί να διακρίνει την αλήθεια από την ψευτιά και το αιώνιο από το εφήμερο. Οι αρχαίες ιερές γραφές περιέχουν προσευχές προς το Θεό, όπου Του ζητάμε να μας οδηγήσει από το σκοτάδι στο Φως, από το θάνατο στην Αθανασία και από τον κόσμο των ψευδαισθήσεων στην αναλλοίωτη Πραγματικότητα. Μόνον όσες ψυχές εφαρμόζουν στην πράξη αυτού του είδους τη διάκριση φτάνουν στο Αιώνιο Σπίτι μας, το Σατς Καντ.

Όταν έρθει το τέλος, η όμοια με κύκνο ψυχή το βάζει από μόνη της στα πόδια, ολομόναχη και χωρίς συντροφιά. Όλοι αντιλαμβανόμαστε ότι όσα ανήκουν σ' αυτόν τον κόσμο, οι συγγενείς και οι φίλοι, η κοινωνική μας θέση, ακόμα και η ίδια μας η ζωή, διαρκούν λίγο. Όμως ακόμη και τότε συνεχίζουμε να συμπεριφερόμαστε σαν όλα τα πράγματα που έχουν αξία να βρίσκονται στον εφήμερο κόσμο της ύλης και των ανθρώπινων σχέσεων. Τα υλικά αγαθά, οι περιουσίες, οι φίλοι και οι συγγενείς είναι αναλώσιμοι και θνητοί. Ακόμα και το σώμα μας δε μας ακολουθεί μετά το θάνατο, κι όμως, εμείς ταυτιζόμαστε μαζί του και ξεχνάμε ότι η αληθινή μας φύση είναι το πνεύμα ή η ψυχή.

Οι Τρεις Παραχωρήσεις του Θεού στην Αρνητική Δύναμη

Το αν είναι τάχα Διαιρετός ή Απόλυτος ο Θεός,
μια ομίχλη παρερμηνείας δημιούργησε
και τον καθένα μας στου Καλ το ρεύμα οδήγησε.

Ντάραμ Ντας

Ο κόσμος αυτός ανήκει στον Καλ, την Αρνητική Δύναμη. Ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο, όταν μέσα Του γεννήθηκε η σκέψη ότι από Ένας πρέπει να γίνει πολλοί. Όπως μας εξηγούν οι Σούφι, με την προφορά μιας και μόνης λέξης, τα πάντα ήρθαν σε ύπαρξη. Στην Αγία Γραφή αναφέρεται: *«Είπεν ο Θεός γενηθήτω το φως και εγένετο φως»*. Σύμφωνα με τον Καμπίρ, στα πρώιμα χρόνια της δημιουργίας η ψυχή έπαιρνε κατευθείαν το ανθρώπινο ένδυμα και όταν εγκατέλειπε το φυσικό σώμα, επέστρεφε αμέσως στο Θεό και γινόταν ένα μαζί Του. Λέγεται επίσης ότι ο Καλ, που ήταν μια θεότητα επιφορτισμένη με τη διακυβέρνηση των τριών κατώτερων περιοχών, έκανε μετάνοιες και υποβλήθηκε σε στερήσεις για μια μεγάλη χρονική περίοδο και εξασφάλισε από το Δημιουργό τρία ευεργετήματα. Δεν ήθελε οι ψυχές να βυθίζονται αμέσως στο Θεό, αφότου εγκατέλειπαν το φυσικό σώμα. Έτσι, τα τρία αυτά ευεργετήματα ήταν: α) οι ψυχές να μη διατηρούν καμιά ανάμνηση από τις προηγούμενες ζωές τους, ούτε να θυμούνται την πηγή απ' όπου προήλθαν, β) αν ο Θεός επιθυμεί να επαναφέρει κοντά Του μια ψυχή, θα είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιήσει ως μέσο την ανθρώπινη μορφή και γ) μόνο με την πνευματική παρουσία και τις ομιλίες Του οι ψυχές θα είναι σε θέση να λυτρωθούν. Οι άγιοι δε θα σώζουν τις ψυχές μέσω της εκτέλεσης θαυμάτων, γιατί τότε θα ήταν εύκολο να κερδίσουν την εμπιστοσύνη μας. Αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, ο κόσμος του Καλ θα ερήμωνε εν ριπή οφθαλμού. Οι όροι που έθεσε ο Καλ ήταν πράγματι σκληροί, όμως ο πάνσοφος Θεός συναίνεσε και από τότε σ' αυτόν τον κόσμο εφαρμόζονται οι επιταγές του Καλ.

Το δίχτυ που άπλωσε ο Καλ έχει μεγάλη εμβέλεια και είναι πολύπλοκο. Οι μεγάλες ψυχές που έχουν ακολουθήσει το μονοπάτι της Μπάκτι (λατρευτικής αφοσίωσης) ανήκουν σε δυο σχολές: η μια πιστεύει ότι ο Θεός έχει γνωρίσματα και ονομάζεται Σάγκουν και η άλλη πιστεύει ότι ο Θεός δεν έχει γνωρίσματα και ονομάζεται Νίργκουν. Οι πιστοί της πρώτης σχολής επενδύουν το αντικείμενο της αφοσίωσης με μορφές, ομοιώματα και εικόνες. Λατρεύουν, προσκυνούν και προσφέρουν τάματα στα είδωλα τους, τα ταΐζουν και τα ντύνουν, τα βάζουν για ύπνο και τα ξυπνούν το πρωί. Η δεύτερη κατηγορία πιστών δεν πιστεύει ότι ο Θεός έχει μορφή και ιδιότητες. Ο Σουρντάς, ο Τούλσι Ντας και η Μίρα Μπάι είναι ενδεικτικά παραδείγματα της πρώτης σχολής στα πρώτα χρόνια της ζωής τους. Η πίστη σε ένα Θεό που έχει γνωρίσματα ανήκει στα αρχικά στάδια της εξέλιξης της θρησκείας. Όσοι διέδιδαν τη Νίργκουν Μπάκτι, όπως ήταν ο Καμπίρ Σαχίμπ, ο Γκουρού Νάνακ και ο Ραβί Ντας, ανέβηκαν πολύ ψηλότερα.

Το μονοπάτι της αφοσίωσης είναι ένα μέσο να βρούμε το Θεό και δεν αποτελεί στόχο αυτό καθ' αυτό. Ο κόσμος ξεχνάει τον προορισμό της πνευματικότητας και μπλέκεται σ' ένα λαβύρινθο τύπων και τελετουργικών. Η Σάγκουν δε μας οδηγεί πάνω από τη σωματική συνειδητότητα, ενώ και η πίστη στη Νίργκουν μας αποπροσανατολίζει, όταν περιορίζεται αποκλειστικά σε διανοητικές εικασίες ότι ο Θεός δεν έχει μορφή, χρώμα, σχήμα, άκρα κτλ. Ο Ντάραμ Ντας λέει ότι ακόμη και ο ισχυρισμός ότι ο Θεός δεν έχει γνωρίσματα είναι κι αυτό μια ιδιότητα, οπότε η λεκτική αντιπαράθεση αποβαίνει άκαρπη. Αν επιζητάτε τη σωτηρία, λατρέψτε Εκείνον που αποτελεί το θεμέλιο λίθο και των δύο σχολών σκέψης και αφιερώστε την πίστη σας στον Παντοκράτορα. Το θεμέλιο τόσο της Σάγκουν όσο και της Νίργκουν είναι ο Θεός και μπορείτε να τον πλησιάσετε μόνο μέσω της επαφής με τον ανθρώπινο πόλο στον οποίο Εκείνος είναι εκδηλωμένος. Αναζητήστε, λοιπόν, καταφύγιο στα ιερά πόδια μιας τέτοιας ψυχής, ενός πνευματικού Διδασκάλου της ανώτατης τάξης. Λάβετε μύηση από τον ίδιο, αποκτήστε άμεση εμπειρία του θείου Φωτός και Ήχου, υψωθείτε πάνω από το φυσικό σώμα και υπερβείτε τον υλικό κόσμο. Αφήστε πίσω σας τις εννιά εξόδους του σώματος και θα φτάσετε στη δέκατη πύλη, τον τρίτο οφθαλμό. Αναληφθείτε σε ανώτερα πνευματικά επίπεδα και τότε θα συνειδητοποιήσετε την αποστολή της ζωής σας, όταν αρχικά συγχωνευτείτε με τον Γκουρού και στη συνέχεια με το Θεό, και κατ' αυτόν τον τρόπο θα φτάσετε στην αληθινή σας Πατρίδα. Ο Καλ έχει απλώσει ένα πελώριο δίχτυ γεμάτο πολύπλοκες θηλιές. Ο άνθρωπος δεν έχει από μόνος του τη δύναμη να ξεφύγει από τη ζώνη της ψευδαίσθησης. Μόνο μια Θεοποιημένη ψυχή, η οποία έχει λύσει το μυστήριο της ζωής και του θανάτου, μπορεί να μας βοηθήσει, με την απέραντη χάρη και το έλεός της, να υπερβούμε τη σωματική συνειδητότητα. Μόνο μέσω της ευσπλαχνίας του Θεού μπορούμε να ξεπεράσουμε τους φραγμούς του σώματος και να συνειδητοποιήσουμε τον αιώνιο στόχο μας. Να γιατί οφείλουμε να μάθουμε να πεθαίνουμε, ενόσω ακόμη ζούμε.

Το Κοράνι και η Αγία Γραφή λένε ότι πρέπει να μάθουμε να πεθαίνουμε, έτσι ώστε να αρχίσουμε να ζούμε. Η απόσυρση της ψυχής στον τρίτο οφθαλμό είναι μια διαδικασία όμοια με εκείνη του θανάτου. Η διαφορά τους έγκειται στο ότι την ώρα του θανάτου σπάει η ασημένια χορδή, η αργυρά άλυσος που συνδέει την ψυχή με το σώμα και η ψυχή δεν επιστρέφει πια σ' αυτό. Αντίθετα, στη διαδικασία του διαλογισμού μπορούμε να εγκαταλείπουμε και να γυρίζουμε στο σώμα με τη θέλησή μας. Ο θάνατος δεν τρομάζει πια όσους βίωσαν το Υπερπέραν, γιατί ξέρουν τι τους περιμένει, όταν έρθει η έσχατη ώρα.

Χείμαρροι από Νέκταρ

Η χώρα του Σατ Πουρούς, του Άχρονου Κυρίου,
από θείο Νέκταρ ξεχειλίζει.

Ντάραμ Ντας

Στην αληθινή μας Πατρίδα υπάρχουν αιώνιοι χείμαρροι από Νέκταρ και από τις πηγές της αναβλύζει το Ύδωρ της Ζωής, ο Άφθαρτος Λόγος. Όποιος πιει αυτό το Νέκταρ πραγματοποιεί τον προορισμό της ζωής του. Το Γκουρμπάνι λέει: *«Ο Σατγκουρού γνωρίζει καλά τον Σατ Πούρους»*. Ο αληθινός Διδάσκαλος και ο Θεός, η πρωταρχική αιτία των πάντων, είναι ένα. Μόνον ο τέλειος Διδάσκαλος, που έχει υπερβεί τη σωματική συνειδητότητα και έχει βιώσει το Θεό, μπορεί να μας απελευθερώσει από τον πόθο, το θυμό, την πλεονεξία, την προσκόλληση, τον εγωισμό και την πλάνη. Μόνον κάποιος σαν τον Γκουρού Νάνακ μπορεί να προβάλει τον ισχυρισμό *ότι «ο Κύριος του Νάνακ έχει πλήρως εκδηλωθεί και μπορεί να μας οδηγήσει μπροστά στον Άρχοντα και των δύο κόσμων.»*

Η Κραυγή για Σωτηρία

Με τα χέρια ενωμένα, ο Ντάραμ Ντας εκλιπαρεί:
«Ω Κύριε, άκουσε την προσευχή μου τώρα
και οδήγησέ με στη δικιά μου Πατρίδα».

Ντάραμ Ντας

Ο Άγιος, με μεγάλη ταπεινότητα, εκλιπαρεί το Θεό να τον σώσει από τον κόσμο των προσκολλήσεων και των ψευδαισθήσεων και να τον συνοδέψει στην αρχέγονη Πατρίδα του. Αυτή είναι η αποκλειστική του λαχτάρα, η ελπίδα, η φιλοδοξία και το ιδανικό του, αφού μόνο στο ανθρώπινο σώμα έχουμε τη δυνατότητα να εκπληρώσουμε τον προορισμό μας, που είναι η αυτογνωσία και η Θέωση. Η προσευχή του Ντάραμ Ντας συγκινεί βαθύτατα τις καρδιές μας. Με μεγάλη ταπεινότητα ικετεύει το Σατγκουρού του, τον Καμπίρ Σαχίμπ, με μια φωνή που βγαίνει όχι μόνο από τα μύχια της καρδιάς του αλλά από την ίδια την ψυχή του. Έτσι αιχμάλωτοι όπως είμαστε στον κόσμο της προσκόλλησης και των φαινομένων, δεν έχουμε τη δύναμη ούτε τη προοπτική να λυτρωθούμε από μόνοι μας. Έτσι, λοιπόν, ο Ντάραμ Ντας προσεύχεται στο Διδάσκαλο του να μας ευσπλαχνιστεί, αφού με μια ματιά χάρης του μπορεί να μας ανυψώσει από τον κόσμο των αισθησιακών απολαύσεων και να μας οδηγήσει στην Αιώνια Κατοικία μας.

Υπήρχε, όταν δεν υπήρχε τίποτα.
Υπήρχε πριν από την αρχή του κόσμου.
Υπάρχει ακόμα και τώρα, ω Νάνακ,
Και θα υπάρχει για πάντα.

Γκουρού Νάνακ

Από κάθε πόρο της ύπαρξής μας αναβλύζουν συνέχεια προσευχές, που κάθε μια προφέρεται με χιλιάδες γλώσσες και όλες απευθύνονται στον Γκουρού και τον εκλιπαρούν να μας σώσει από τον κόσμο της πλάνης και να μας οδηγήσει στη γηγενή μας πατρίδα, όπου η χαρά βασιλεύει υπέρτατη.

Αέναες είναι οι γαμήλιες τελετές της Μίρα,
Νυμφευμένη καθώς είναι με τον Αιώνιο Νυμφίο.

Μίρα Μπάι

Πλημμυρισμένοι από λαχτάρα, προσευχόμαστε: «*Εύχομαι η ψυχή μου να συγχωνευτεί με τον Πολυαγαπημένο της. Δείξε έλεος, ω Άρχοντα της ψυχής μου, και μη λογαριάσεις τις ατέλειες μου. Δε διαθέτω καμιά ομορφιά και καμιά αρετή, δεν ξέρω με ποια λόγια να προσευχηθώ ή με ποιο τρόπο να Σου μιλήσω, ούτε γνωρίζω ποια είναι η κατάλληλη γλώσσα να ευχαριστήσω το Διδάσκαλο μου! Αγνόησε τα λάθη μου*

και συγχώρεσε με μέ το άπλετο έλεος και τη συμπόνια Σου. Σώσε με απ' αυτόν τον κόσμο της ψευδαίσθησης και των προσκολλήσεων που έχει μιάνει τη ζωή μου! Σε εκλιπαρώ, βοήθησε με να μπω μέσα μου, ώστε να υπερβώ τη σωματική συνειδητότητα, να δω την ακτινοβόλο μορφή του Γκουρού μου, να απορροφηθώ μέσα του και, με την αρωγή και τη στήριξη του, να Σε συναντήσω! Μπορώ να έχω ειλικρινή πίστη και πραγματική πεποίθηση μόνο, όταν δω εσωτερικά την ολόλαμπρη όψη του Γκουρού, και αυτό είναι δυνατό μόνον, όταν εναποθέσω όλες μου τις ελπίδες, την πίστη και τη δύναμη στα πόδια του πνευματικού μου Διδασκά-λου».

Οι Τέσσερις Κατηγορίες Ανθρώπων στη Μετά Θάνατον Ζωή

Ανυπόφορος είναι ο βρόχος του θανάτου.
Σε ικετεύω για τη σωτηρία μου νοιάσου!

Ντάραμ Ντας

Αν δεν έχουμε διασωθεί από την πλάνη του κόσμου και δεν έχουμε έρθει σε επαφή με το Νάαμ, ποιο θα είναι το τέλος που μας επιφυλάσσει η ζωή; Η ίδια η σκέψη του θανάτου τρομοκρατεί την ψυχή. Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ αναφέρεται σε τέσσερις κατηγορίες ανθρώπων με βάση αυτό που τους μέλλεται μετά το θάνατο τους.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι άτυχες εκείνες ψυχές που, μολονότι διαθέτουν την ανθρώπινη μορφή, δεν έφτασαν στα ιερά πόδια ενός αληθινού αγίου και παγιδεύτηκαν στις αισθησιακές απολαύσεις. Η ψυχή αυτών των ανθρώπων, μετά το τέλος της ζωής τους, συναντάει τους δαίμονες του θανάτου. Όπως λέει και το Γκουρμπάνι: «*Άντρες και γυναίκες, συγγενείς και φίλοι, όσο καιρό ταυτιζόμαστε με το φυσικό σώμα, όλοι κοιμόμαστε βαθιά*». Ξυπνάμε μόνον όταν, όπως λέει και ο Καμπίρ, το δρεπάνι του θανάτου μας πάρει το κεφάλι, αλλά τότε δυστυχώς είναι πολύ αργά να αλλάξουν τα πράγματα.

Άσπλαχνα και ανελέητα ο θάνατος ξεριζώνει την ψυχή μέσα από το σώμα μας. Έχουμε δει την αξιοθρήνητη θέση στην οποία βρίσκονται την ώρα του θανάτου τους όσοι δεν έχουν λάβει το δώρο του Νάαμ. Ο νους τους είναι ανήσυχος, στριφογυρίζουν ανήμποροι να αντιδράσουν και κάθε άρθρωση του σώματος τους μοιάζει να σπάει! Στο Κοράνι αναφέρεται ότι οι οδύνες που νιώθουμε τη στιγμή του θανάτου συγκρίνονται με τον πόνο που προκαλεί ένας αγκαθωτός θάμνος, όταν περνάει μέσα από τα έντερα και τον πεπτικό μας σωλήνα και βγαίνει από το στόμα μας. Στην Μπαγκβάτ Πουράνα αναφέρεται ότι ο θάνατος είναι σαν να μας τσιμπούν ταυτόχρονα χιλιάδες σκορπιοί, ενώ ο Μπάμπα Φαρίντ λέει: *«Η ζωή ξεριζώνεται από το σώμα και μοιάζει να σπάνε όλα μας τα κοκάλα»*.

Οι άνθρωποι της πρώτης κατηγορίας τιμωρούνται και παραδίδονται για κρίση στον Ντάραμ Ράι*, τον Άρχοντα του Θανάτου. Εκείνο που θα συμβεί σε αυτές τις ψυχές από δω και στο εξής εξαρτάται από το νόμο του κάρμα ή το νόμο της δράσης και της αντίδρασης. Ο νόμος αυτός βασίζεται στην αρχή: «Όπως έσπειρες, θα θερίσεις». Κάθε δράση προκαλεί αντίδραση. Επομένως, αν σπείρετε καλούς σπόρους, ή αλλιώς, αν κάνετε καλές πράξεις, θα πρέπει να δρέψετε την ανάλογη ανταμοιβή. Αντίστοιχα, αν σπείρετε κακούς σπόρους ή κάνετε κακές πράξεις, οφείλετε να υποστείτε την τιμωρία. Αυτός ο νόμος καθορίζει τη μοίρα όσων δε βρίσκονται υπό την προστασία ενός ζωντανού Διδασκάλου. Αν οι καλές μας πράξεις υπερτερούν των κακών, ως επιβράβευση, ο Κύριος της Κρίσης μας στέλνει σε κάποιο παράδεισο, ενώ σε αντίθετη περίπτωση μας οδηγεί στις περιοχές της κόλασης

για μια καθορισμένη χρονική περίοδο. Οι Ινδουιστές (και οι Χριστιανοί)αναφέρονται μόνο στην κόλαση και στον παράδεισο, ενώ οι Μουσουλμάνοι πιστεύουν στην ύπαρξη και μιας τρίτης περιοχής, που ονομάζουν *Αράφ* ή *Αχράτ** (το Καθαρτηριο), η οποία παρεμβάλλεται ανάμεσα στην κόλαση και στον παράδεισο. Όταν παρέλθει ο προκαθορισμένος χρόνος παραμονής μας σε αυτές τις περιοχές, η ψυχή επιστρέφει σε ένα νέο σώμα. Συνεπώς, ο κύκλος της μετεμψύχωσης συνεχίζεται ανελλιπώς και κάποιος επιστρέφει στον κόσμο ξανά και ξανά σύμφωνα με τις περασμένες πράξεις του.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν όσοι είχαν την τύχη να συναντήσουν τον αληθινό Διδάσκαλο και να μυηθούν, αλλά αφιέρωσαν τη ζωή τους στο κυνήγι της απόλαυσης, χωρίς να συμμορφωθούν με τις υποδείξεις του Γκουρού τους. Την ώρα του θανάτου τους εμφανίζεται ο Διδάσκαλος, από σεβασμό προς το δώρο του Νάαμ που τους χορήγησε, και παίρνει κοντά του την ψυχή τους. Αν έτσι το κρίνει ο ίδιος, τους δίνει μια νέα ανθρώπινη γέννηση ή τους τοποθετεί σε κάποια εσωτερική περιοχή, για να ολοκληρώσουν απ' εκεί την πνευματική τους μαθητεία.

Στην τρίτη κατηγορία ανήκουν όσοι τυχεροί, αφού έλαβαν μύηση, ακολούθησαν τις διδαχές του Διδασκάλου τους, έμαθαν να υψώνονται πάνω από το σώμα και έλυσαν το μυστήριο της ζωής και του θανάτου, ενόσω βρίσκονταν ακόμη στη γη. Αυτοί έμαθαν να εγκαταλείπουν το σώμα τους, να ανυψώνονται και να επιστρέφουν σε αυτό με τη θέληση τους. Την ώρα του θανάτου τους, ο Διδάσκαλος τούς τοποθετεί σε κάποια από τις ανώτερες περιοχές, για να συνεχίσουν απ' εκεί την πνευματική τους πρόοδο, χωρίς να είναι απαραίτητο να ξαναγεννηθούν στο φυσικό επίπεδο.

Στην τέταρτη κατηγορία ανήκουν οι άγιοι, που έρχονται με απευθείας εντολή του Θεού να μας απελευθερώσουν από το κελί της φυλακής μας, βάζοντας έτσι τέλος στην αέναη κίνηση του τροχού των γεννήσεων και των θανάτων. Η ματιά του ελέους τους είναι το μόνο που χρειαζόμαστε, για να αποκτήσουμε ανώτερη συνειδητότητα. Μια και μόνη ματιά τους είναι αρκετή να κεντρίσει και να ζωντανέψει την ψυχή μας.

Όταν βιώνουμε την αγωνία του θανάτου, δεν είναι εύκολο ούτε καν να προσπαθήσουμε να αυτοσυγκεντρωθούμε, αν προηγουμένως δεν έχουμε μάθει να εστιάζουμε την προσοχή μας ανάμεσα στα φρύδια. Ωστόσο, στρεφόμαστε στο Θεό, για να μας προσφέρει το έλεος Του. Προσευχόμαστε, ώστε ο Διδάσκαλός μας να μας τυλίξει με την ένδοξη παρουσία του και να μας σώσει από τα νύχια των Αγγέλων του Θανάτου.

Η Χώρα της Αιωνιότητας

Ευθεία η πύλη της προσκόλλησης και των απατηλών
φαινομένων, μια πλάνη που ο Καλ συνέλαβε.
Η αιώνια πατρίδα είναι της ευτυχίας η χώρα,
ο σπάνιος Κύκνος μονάχα τη βρίσκει.

Ντάραμ Ντας

Το Σατς Καντ, το αληθινό μας Σπίτι, η αληθινή μας Πατρίδα, είναι αιώνια και γι' αυτό προσευχόμαστε στο Θεό να μας οδηγήσει εκεί. Προς το παρόν είμαστε δεμένοι σ' αυτόν τον εφήμερο, υλικό κόσμο. Το σώμα μας, όπως κι όλα όσα ανήκουν στον κόσμο, είναι παροδικά και μόνο δύο απ' αυτά είναι άφθαρτα: η ψυχή και ο Διδάσκαλος. Προσευχόμαστε, λοιπόν, στο Θεό να φτάσουμε στα ιερά πόδια ενός Γκουρού, έτσι ώστε να μπορέσουμε να παρακολουθήσουμε τις ομιλίες που δίνει και να φτάσουμε στην αθάνατη Πατρίδα μας που πλημμυρίζει από μακαριότητα και ομορφιά. Σε κάποιους στίχους μου λέω:

Όπου κι αν ταξίδεψα, από τη γη έως το Γαλαξία,
Αγάπη συνάντησα σε κάθε βήμα και ομορφιά σε κάθε βλέμμα.

Εξαλείψτε Κάθε Πλάνη

Ω Κύριε, διώξε την ψευδαίσθηση,
απάλλαξέ με από κάθε δυσπιστία και προσκόλληση,
Λύτρωσέ με!

Ντάραμ Ντας

Ο κόσμος αυτός είναι ψεύτικος. Αποτελείται μόνο από φαινόμενα, επιθυμίες και ψευδαισθήσεις. Η αληθινή του φύση κρύβεται από τα μάτια μας. Το φθαρτό μοιάζει διαχρονικό και το φυσικό σώμα κρύβει τον αληθινό μας εαυτό. Οι άγιοι προσεύχονται να μεταφερθούμε από τον κόσμο της ψευδούς αντίληψης, στον οποίο ζούμε, στο πραγματικό μας Σπίτι. Έρχονται στον κόσμο με σκοπό να μας απελευθερώσουν από τον ατέλειωτο τροχό των μετεμψυχώσεων. Έχουμε ευλογηθεί με το ανθρώπινο σώμα, που είναι το ανώτερο στη δημιουργία, κι αυτή είναι η μέγιστη ευκαιρία που μας παρουσιάζεται, προκειμένου να εισέλθουμε στο Σατς Καντ και να συγχωνευτούμε με το Θεό. Αν έχουμε ήδη στη διάθεση μας την άπλετη χάρη του Διδασκάλου, το μόνο που χρειάζεται από κει και πέρα είναι να ακολουθήσουμε το παράδειγμα και τις παραινέσεις του, και τότε η επιτυχία μας θα είναι εξασφαλισμένη.

Προσευχή για την Απελευθέρωση από το Θάνατο

Μ' ενωμένα τα χέρια ο Ντάραμ Ντας προσεύχεται
να πραγματοποιηθεί ο στόχος του, να λυτρωθεί,
από της ζωής και του θανάτου το μαρτύριο.

Ντάραμ Ντας

ΤΟ μονοπάτι που ακολουθούμε είναι μονοπάτι πνευματικής πειθαρχίας και όχι διανοητικής αντίληψης. Για την επιτυχία μας, οφείλουμε υποχρέωση στη χάρη και το έλεος του Διδασκάλου. Έχουμε ανάγκη τη ματιά του Διδασκάλου, γιατί ανυψώνει την ψυχή, μας δίνει δύναμη και μας τραβάει προς τα πάνω στο αιώνιο Σπίτι μας, το Σατς Καντ. Αυτό το Σπίτι είναι το βασίλειο της έκστασης, της ευφορίας και της μέθης. Εκεί απορροφιόμαστε στο Θεό, πραγματοποιώντας έτσι τον αντικειμενικό στόχο της λατρείας μας και απολαμβάνουμε ανυπέρβλητες θέες διαχρονικής ομορφιάς. Όταν φτάσουμε σ' αυτό το σημείο, θα έχουμε εκπληρώσει απόλυτα το σκοπό της ζωής μας.

ΣΟΥΡΝΤΑΣ

Ποίηση του Σουρντάς

Παράβλεψε τα λάθη μου, ω Κύριε!
Φημίζεσαι ότι μας βλέπεις όλους το ίδιο,
απ' της ζωής τη θάλασσα αντίκρυ πέρασέ με.
Με λεπίδα από ατσάλι στο ναό Σε λατρεύουμε.
Την ίδια που βρίσκουμε σε σπίτι χασάπη.
Λευτέρωσέ με από της διαφθοράς τα πλοκάμια,
λύτρωσέ με από της πλάνης τα δίχτυα
κι άσε το Σουρντάς να γίνει τέλειος.
Για χάρη της δικής Σου τιμής, ω Κύριε,
πήγαινέ με στον αληθινό μου προορισμό.
Ήρθε πια και η δική μου σειρά να Σε συναντήσω.

Λίγα Λόγια για το Σουρντάς

Ο Σουρντάς συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πιο διακεκριμένους ποιητές της Ινδίας. Μέχρι πρόσφατα ελάχιστα ήταν γνωστά για το μεγάλο αυτό ποιητή. Όταν όμως το 1978 γιορτάστηκε η επέτειος της συμπλήρωσης πεντακοσίων χρόνων από τη γέννησή του, πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες έρευνες και μελέτες. Η φιλολογική σκαπάνη έφερε στο φως μερικά αξιομνημόνευτα στοιχεία για τη ζωή του. Πρώτα απ' όλα, ο ποιητής Σουρντάς δεν πρέπει να συγχέεται με τον Μπίλβα Μανγκάλ Σουρντάς ή με τον Μάνταν Μόχαν Σουρντάς. Ο ποιητής Σουρντάς γεννήθηκε το έτος 1478 στο Σίχι, που βρίσκεται κοντά στο Μπαλαμπγκάρχ, τη σημερινή Φαριντάμπαντ (στο Πακιστάν), σε μια οικογένεια βραχμάνων. Κάποιος σύγχρονός του αναφέρει ότι ο Σουρντάς ήταν εκ γενετής τυφλός. Ωστόσο, πολλοί ακαδημαϊκοί και διανοούμενοι είναι απρόθυμοι να το αποδεχτούν, μολονότι δεν είναι σε θέση να παραθέσουν συγκεκριμένες αποδείξεις που να επιβεβαιώνουν τις απόψεις τους. Η εικόνα που είχε ο Σουρντάς για τη ζωή και η οπτική του αντίληψη για τον κόσμο, όπως παρουσιάζεται μέσα από την ποίησή του, είναι τόσο πλούσια σε εικόνες και τόσο πλήρης, ώστε μας είναι αδιανόητο να φανταστούμε ότι αυτά τα έργα τα συνέθεσε κάποιος που ήταν εκ γενετής τυφλός. Παρόλα αυτά η παράδοση αναφέρει ότι οι γονείς του ήταν πάμφτωχοι και το τυφλό παιδί τούς ήταν βάρος. Λέγεται επίσης ότι σε ηλικία έξι ετών εγκατέλειψε το σπίτι του σε αναζήτηση του Θεού και εγκαταστάθηκε κοντά σε μια μικρή λίμνη, σε κάποιο κοντινό χωριό. Δεχόταν ταπεινά πολλούς επισκέπτες και συχνά προέβλεπε μελλοντικά γεγονότα από τη ζωή τους. Τέτοιο ήταν το μέγεθος της αφοσίωσής του, η δύναμη των λόγων του και η γλυκύτητα των τραγουδιών του που, με το πέρασμα του χρόνου, ολοένα κι αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων πήγαινε να τον ακούσει, ενώ πολλοί άφηναν γενναιόδωρες προσφορές στο κατώφλι του.

Σε ηλικία δεκαοχτώ ετών, χωρίς καλά καλά να το καταλάβει, ο Σουρντάς βρέθηκε να είναι κάτοχος μεγάλου υλικού πλούτου και ανέσεων. Προβληματίστηκε λοιπόν μήπως είχε ξεφύγει από το στόχο του να βρει το Θεό, για τον οποίο άλλωστε είχε εγκαταλείψει το σπίτι του. Αποφάσισε τότε, γι' αυτό το λόγο, να φύγει για την ιερή πόλη της Μαθούρα, τη γενέτειρα του Κρίσνα. Με τον καιρό οι ντόπιοι άρχισαν να τον αποκαλούν Σουαμίτζι και σ' εκείνον τον τόπο είχε την καλή τύχη να συναντήσει το μεγάλο άγιο Βαλαμπχατσάρια, από τον οποίο έλαβε μύηση. Εκείνη την εποχή ήταν γύρω στα τριάντα. Ένα χρόνο περίπου αργότερα ο Διδάσκαλός του ανέθεσε στο Σουρντάς την ευθύνη της χορωδίας στο Ναό Σιρινάθ, που πρόβαλε σ' έναν κοντινό λόφο.

Στα επόμενα εβδομήντα δύο χρόνια ο Σουρντάς συνέθεσε πολλούς ύμνους αφοσίωσης, που στη συνέχεια τους έψαλλε στο ναό. Έγραψε περισσότερα από χίλια *πάντας*, που είναι μια συγκεκριμένη στιχουργική τεχνοτροπία, και οι δυο

μεγάλες ποιητικές του συλλογές ονομάζονται *Σουρ Σαγκάρ* και *Μπαχίτια Λαχίρι*. Όταν ο Βιθαλνάθ διαδέχτηκε τον Βαλαμπατσάρια, ίδρυσε έναν όμιλο οκτώ ποιητών με επικεφαλής το Σουρντάς. Οι στίχοι του έγιναν διάσημοι στη διάρκεια της ζωής του και λέγεται πως, όταν ο Αυτοκράτορας Άκμπαρ άκουσε τις συνθέσεις τού Σουρντάς, όπως τις είχε αποδώσει ο Τανσέν, ο φημισμένος μουσουργός της αυλής του, ζήτησε να συναντηθεί μαζί του. Ο Τούλσι Ντας, ο μεγάλος Ινδός επικός ποιητής, λέγεται ότι συνάντησε το Σουρντάς, όταν ο δεύτερος ήταν στα βαθιά του γεράματα. Ο Τούλσι Ντας ήταν τότε νέος και είχε μόλις αρχίσει να συνθέτει το μεγάλο του έπος *Ράμα Τσαρίτα Μάνας*, που βασίστηκε στη ζωή του Ράμα. Η επίδραση του Σουρντάς στον τρόπο που παρουσίασε ο Τούλσι Ντας τα παιδικά χρόνια του Ράμα είναι πασίδηλη. Ο αντίκτυπος όμως που άσκησε πάνω του φαίνεται και σε άλλες συνθέσεις του Τούλσι Ντας που περιέχονται στο *Καβιταβάλι*.

Με βάση τον τρόπο που παρουσιάζει την αγάπη της μάνας για το παιδί της, την αγωνία του χωρισμού από το θείο Αγαπημένο και την αφοσίωση στα ιερά πόδια του Κυρίου, ο Σουρντάς δεν έχει όμοιό του στα χρονικά της Ινδικής ποίησης, ίσως και στα χρονικά της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Ήταν άριστος γνώστης της ανθρώπινης ψυχολογίας, ιδιαίτερα των παιδιών, και στο χώρο της Ινδικής λογοτεχνίας θεωρείται ο «*σουρίγια*», ο ήλιος δηλαδή, μεταξύ των ποιητών.

Ο Σουρντάς, όπως και η Μίρα Μπάι, ήταν αφοσιωμένος του Κρίσνα, ενώ ο Τούλσι Ντας ήταν αφοσιωμένος του Ράμα. Και οι τρεις αυτοί μεγάλοι Ινδοί ποιητές αρχικά ήταν σαγκούν μπαγκάτ, δηλαδή αφοσιωμένοι του Θεού, όπως Εκείνος εκδηλώνεται μέσα από μορφές. Παρουσιάζει, ωστόσο, ιδιαίτερο ενδιαφέρον το γεγονός ότι στην πορεία του χρόνου έγιναν νιργκούν μπαγκάτ, δηλαδή αφοσιωμένοι του Άμορφου Θεού. Η μεταμόρφωση αυτή ήταν το αποτέλεσμα της μύησής τους στο μονοπάτι της Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα. Όπως λέει και ο Σουρντάς:

Ο ήχος της φλογέρας ακούγεται εσωτερικά καθαρός σαν κρύσταλλο.
Ο Σουρντάς βιώνει την προς τα πάνω έλξη της ψυχής του.

Κάπου αλλού αναφέρει:

Στο μονοπάτι του Σατγκουρού, εκεί στους εσωτερικούς ουρανούς,
Βρήκα το δικό μου σπίτι και η σταγόνα έγινε ένα με τον ωκεανό.

Στη Μίρα Μπάι βρίσκουμε:

Η Μίρα το πήρε πια απόφαση να πετάξει στους μέσα ουρανούς.

Επίσης:

Συνέχεια έψαχνα το μυστικό αυτού του βασιλείου,
αλλά κανείς δε βρέθηκε να μου το αποκαλύψει.
Όταν συνάντησα το Ράβι Ντας, το Διδάσκαλό μου,
εκείνος έδωσε στην ψυχή μου μια ιδέα για την Αιώνια Πατρίδα της.

Ανάλογα μιλάει και ο Τούλσι Ντας για το μεγαλείο του Νάαμ.

> *Δυο είναι οι όψεις του Θεού: η μια απεριόριστη, η άλλη περιορισμένη.*
> *Και οι δυο είναι ανεξιχνίαστες, δίχως αρχή και δίχως αντιστοιχία.*
> *Ανώτερος όμως κι απ' τις δυο είναι το Νάαμ ή Λόγος,*
> *που έχει επιβάλλει πάνω τους την κυριαρχία Του.*

Σε άλλο σημείο αναφέρει:

> *Η δόξα του Νάαμ είναι απείρως μεγαλύτερη απ' αυτήν του Απόλυτου.*

Επίσης:

> *Δεν έχω λόγια να απεικονίσω τη δόξα του Ονόματος (Νάαμ).*
> *Ούτε ο Ράμα δεν μπορεί επαρκώς να το δοξάσει.*

Αγνόησε τα Λάθη Μας

Παράβλεψε τα λάθη μου, ω Κύριε!
Φημίζεσαι ότι μας βλέπεις όλους το ίδιο,
απ' της ζωής τη θάλασσα αντίκρυ πέρασέ με.

Σουρντάς

Αν μελετήσετε τα γραπτά των αγίων, θα ανακαλύψετε ότι ταπεινότητα και προσευχή πάνε χέρι-χέρι. Μόνον αφότου καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια να τελειοποιηθούμε, να βελτιώσουμε τη θέση μας και να επιλύσουμε τα προβλήματά μας, ανακαλύπτουμε την αδυναμία μας να τα καταφέρουμε. Τότε, όταν πάμε σε κάποιον που είναι τέλειος, είμαστε έτοιμοι να ακολουθήσουμε τις οδηγίες του. Καταλαβαίνουμε επιτέλους ότι η μόνη μας ελπίδα είναι η θεία συγχώρεση και η θεία χάρη. Κατά συνέπεια, ο Γκουρού Αρτζάν Ντεβ λέει:

Πώς να συναντήσω τον Κύριό μου;
Δίχως ομορφιά, δίχως σοφία και δίχως δύναμη είμαι.
Ξένος προς Εκείνον, από μακριά πολύ έρχομαι.
Ούτε πλούτη ούτε την έπαρση της νιότης κατέχω.
Ανήμπορος καθώς είμαι, απορρόφησέ με σ' Εσένα, ω Κύριε!

Όταν ο Σουρντάς λέει: «Μη λάβεις υπόψη Σου τα λάθη μου, ω Κύριε!», αυτή είναι μια κραυγή που βγαίνει από τα βάθη της καρδιάς του. Είναι μια κραυγή που απευθύνεται στο Θεό, στον Άρχοντα αυτού και του άλλου κόσμου. Είναι μια κραυγή ικεσίας προς τον Κύριο να παραβλέψει τις αδυναμίες μας, τις αμαρτίες και τα λάθη μας. Τον εκλιπαρεί να παραβλέψει τα ψεγάδια μας, γιατί είμαστε πλάσματα ατελή και τα λάθη μας αμέτρητα.

Αρκεί να ρίξουμε μια και μόνο ματιά στην καρδιά μας και θα αντιληφθούμε πόσο λίγο ενδιαφερόμαστε για τον υπέρτατο στόχο της ζωής μας, την αυτογνωσία δηλαδή και τη Θέωση. Το προνόμιο της ανθρώπινης γέννησης που μας προσφέρθηκε είναι πράγματι προνόμιο μεγάλο. Αν επιθυμούμε να εκμεταλλευτούμε στο έπακρο την ευκαιρία που μας παρέχεται, οφείλουμε να κοπιάσουμε, για να βελτιώσουμε την ποιότητα της ζωής μας. Η ζωή μας πρέπει να βασίζεται στην αλήθεια και στην προσφορά και η αγάπη πρέπει να πλημμυρίζει σε τέτοιο βαθμό την ύπαρξή μας ώστε, όποιος μας πλησιάζει χτυπημένος από τις αναποδιές και τα βάσανα της ζωής, να βρίσκει στα λόγια μας το βάλσαμο για τις πληγές του. Χρειάζεται, λοιπόν, να είμαστε πάντοτε έτοιμοι να υπηρετήσουμε, όχι μόνο τους συνανθρώπους μας αλλά και όλα τα ζωντανά πλάσματα. Η ταπεινότητα και η ανιδιο-

τελής προσφορά είναι η ανεμόσκαλα με την οποία μπορούμε να ανεβούμε το δρόμο του πνεύματος.

Μιλώντας για ανθρώπινα λάθη, οι γραφές μας τα χωρίζουν σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες: Η πρώτη κατηγορία σφαλμάτων ονομάζεται **«μίθια»,** που σημαίνει πλάνη ή ψευτιά. Καλύπτει εκείνα τα λάθη που μας οδηγούν από την αλήθεια στην αναλήθεια, τα λάθη που μας κάνουν να αγνοούμε την αληθινή γνώση και να χανόμαστε στο ψέμα. Η δεύτερη κατηγορία ονομάζεται **«άβιρατ»,** που σημαίνει έλλειψη αυτοελέγχου ή αυτοπειθαρχίας. Καλύπτει εκείνα τα σφάλματα που αναδύονται από την ανικανότητά μας να υποτάξουμε τη θέληση και την επιθυμία μας και να την κατευθύνουμε προς ένα ανώτερο σκοπό. Η τρίτη κατηγορία ονομάζεται ***«κασάι».*** Τα λάθη αυτής της κατηγορίας ξεπετάγονται από το θυμό, την απληστία, τον πόθο και την κτητικότητα. Τέλος, η τέταρτη κατηγορία ονομάζεται **«πραμάντ»,** που σημαίνει αναβλητικότητα. Όταν φτάνει η ώρα που πρέπει να ασχοληθούμε με αποφασιστικότητα με τις πνευματικές μας επιδιώξεις, κατά κανόνα προτιμάμε να τις μεταθέσουμε για την επόμενη ημέρα.

Εξετάζοντας τη ζωή του και αντικρίζοντας τα λάθη του, ο Σουρντάς εκλιπαρεί το Θεό να μην τα λάβει υπόψη Του. Ο Κύριος είναι ένας αέναος ποταμός χάρης, ένας απέραντος ωκεανός χάρης, οπότε, με απόλυτη ταπεινότητα, ο ποιητής ικετεύει το Θεό να τον απελευθερώσει με την ανεξάντλητη χάρη Του.

Ο Σουρντάς περιγράφει το Θεό ως *σαμντάρσι*, δηλαδή ως κάποιον που βλέπει τους πάντες με το ίδιο μάτι, και προσεύχεται να τον μεταφέρει με ασφάλεια κατά μήκος της θάλασσας της ζωής. «Είσαι ο Δημιουργός και η Πηγή των πάντων», λέει. Μας κοιτάς από το επίπεδο του πνεύματος και ανταποκρίνεσαι στις κραυγές που βγαίνουν από τα βάθη της καρδιάς μας, χωρίς να κάνεις διακρίσεις μεταξύ πιστών και απίστων, ευσεβών και αμαρτωλών, πλουσίων και φτωχών, μαύρων και λευκών. Αν κάποιος Σε φωνάξει με όλη του την καρδιά, απαντάς στο κάλεσμά του».

Στα ποιήματα της Μίρα Μπάι συναντάμε ανάλογες προσευχές προς το Θεό να αγνοήσει τα λάθη μας και να έρθει να μας συνδράμει. Σε κάποιο απ' αυτά αναφέρει την ιστορία του Γκατζ, του ελέφαντα. Κάποτε, όταν ο Γκατζ στεκόταν στην ακροποταμιά, του όρμησε ένας μεγάλος κροκόδειλος που προσπάθησε να τον τραβήξει στο νερό. Επακολούθησε σφοδρή συμπλοκή για το ποιος τελικά θα επικρατήσει. Άλλες φορές υπερτερούσε ο κροκόδειλος και άλλες ο ελέφαντας. Όταν στο τέλος ο Γκατζ κατάλαβε ότι δεν μπορούσε να επικρατήσει του αντιπάλου του, έκοψε ένα άνθος λωτού που είχε φυτρώσει εκεί δίπλα και, σηκώνοντάς το με την προβοσκίδα του, το πρόσφερε στο Θεό. Τη στιγμή που προσευχήθηκε στον Κύριο για το έλεος και τη βοήθειά Του στην ώρα της ανάγκης του, ο Κρίσνα εισάκουσε την ικεσία του και εξόντωσε τον κροκόδειλο.

Η προσευχή του Σουρντάς στο Θεό έχει το ίδιο πνεύμα: *«Είσαι σαμντάρσι, μας βλέπεις όλους με το ίδιο μάτι. Δεν κάνεις διακρίσεις μεταξύ αμαρτωλών και αναμάρτητων. Σε παρακαλώ, εισάκουσέ με και σώσε με από τη δύσκολη θέση που βρίσκομαι. Η κραυγή αυτή βγαίνει από τα μύχια της καρδιάς μου. Πέρασέ με απέναντι, πέρα από τη μανιασμένη θάλασσα και οδήγησέ με στους ουρανούς, όπου όλοι βιώνουν απόλυτη γαλήνη, μακαριότητα και έκσταση».*

Η ζωή μας σ' αυτόν τον κόσμο συγκρίνεται από πολλούς άγιους και μύστες με φουρτουνιασμένη θάλασσα. Είναι στρωμένη με βάσανα, δοκιμασίες και κάθε λογής κινδύνους. Είναι γεμάτη με καρχαρίες και ύπουλα ρεύματα και μαστίζεται από θύελλες και τυφώνες. Είναι μια θάλασσα που πουθενά στον ορίζοντα δε φαίνεται ακτή. Όπως το έθεσε και ο Χαφίζ:

Ο Θεός μας έδεσε χειροπόδαρα πάνω σε μια σχεδία.
Στη θάλασσα μας έριξε με την εξής εντολή:
"Πρόσεξε μην ποτέ βρέξεις τα ρούχα σου, έστω και με μια σταγόνα".

Εφόσον η θέση μας είναι τόσο δυσχερής, αναρωτιόμαστε αν έχουμε πράγματι καμιά ελπίδα. Έτσι ανήμποροι, όπως είμαστε, θα βουλιάξουμε και θα χαθούμε στα νερά της θάλασσας. Όμως, ο Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια, συλλαμβάνοντας την κραυγή του Χαφίζ, μας δίνει την απάντηση. Είναι αλήθεια, λέει, ότι η θάλασσα της ζωής είναι γεμάτη με τρομακτικά και ύπουλα φαινόμενα. Είναι γεμάτη με ύφαλους και βράχια, όπου ανά πάσα στιγμή μπορούμε να τσακιστούμε και να ναυαγήσουμε. Είναι γεμάτη με ρουφήχτρες και καρχαρίες, όμως σ' αυτό το ριψοκίνδυνο ταξίδι δεν είμαστε μόνοι! Έχουμε για καπετάνιο τον ίδιο τον πνευματικό μας Διδάσκαλο, που είναι ένα με το Δημιουργό. Δε χρειάζεται να ανησυχούμε ούτε για τα μεγάλα ούτε για τα μικρά κύματα, αλλά ούτε και για την πορεία που πρέπει να ακολουθήσουμε. Το μόνο που χρειάζεται είναι να εμπιστευόμαστε τον οδηγό μας, γιατί είναι δικιά του ευθύνη να μας οδηγήσει στο στόχο μας.

Όταν ο Σουρντάς προσεύχεται στο Θεό να έρθει να τον σώσει, αυτό που στην πραγματικότητα ζητάει είναι να φτάσει στον ανθρώπινο πόλο απ' όπου εργάζεται ο Κύριος. Ο Κύριος λειτουργεί μέσα από μια ανθρώπινη μορφή, έτσι ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις προσκλήσεις μας. Όταν, λοιπόν, οδηγηθούμε σ' έναν πνευματικό Ειδήμονα, είμαστε σε καλό δρόμο στην προσπάθεια να εκπληρώσουμε τον απώτατο στόχο της ζωής μας. Ο Διδάσκαλος μάς προσφέρει το δώρο της μύησης, το οποίο είναι η σύνδεσή μας με το θείο Φως και το θείο Ήχο. Μας διδάσκει πώς να υψωνόμαστε πάνω από το σώμα ή με άλλα λόγια μας διδάσκει πώς να πεθαίνουμε ενόσω ζούμε. Αν διαβάσουμε τα γραπτά του Ντατού Σαχίμπ, την Αγία Γραφή ή τους Σούφι, όλα επιβεβαιώνουν την ανάγκη να μάθουμε την τέχνη του θανάτου εν ζωή. Όταν, λοιπόν, μάθουμε αυτή την τέχνη, όταν μάθουμε να χωρίζουμε την ψυχή από το φυσικό μας σώμα, θα έρθουμε πρόσωπο με πρόσωπο με την Ακτινοβόλο Μορφή του Διδασκάλου. Αντικρίζοντας την απαράμιλλη ομορφιά της, απορροφιόμαστε σταδιακά μέσα της, ωσότου να φτάσουμε στην απόλυτη απορρόφηση.

Είναι αλήθεια ότι ο Θεός δεν κάνει διακρίσεις. Ακούει εξίσου τους έντιμους και τους ανέντιμους. Για να μας ακούσει όμως η κραυγή μας, πρέπει να βγαίνει από τα βάθη της ψυχής. Αυτό αποτύπωσα και σε κάποιου στίχους μου, όταν λέω:

Είναι υποχρεωμένος να σε ακούσει,
Αρκεί να ανυψώσεις λόγο το πνεύμα σου.
Είναι πράγματι τόσο κοντά σου!

Φώναξέ Τον και σίγουρα θα ανταποκριθεί.

Όπως έγραψε και ο μεγάλος Ούρδος ποιητής Τζάναμπ Αλί Τζαβάντι Ζαΐντι Σαχίμπ:

Ας είναι μια κραυγή πόνου, αντί για ένα επιφώνημα χαράς.
Ακολούθησε τη φωνή της καρδιάς σου, όσο πιο μακριά μπορείς.

Ο Θεός δεν είναι μακριά μας. Αντίθετα, στέκεται στο πλευρό μας. Στην πραγματικότητα είναι πιο κοντά μας, απ' όσο είμαστε εμείς οι ίδιοι στον εαυτό μας. Το όνομα «Κρίσνα» αυτό ακριβώς υποδηλώνει. Δυστυχώς όμως εμείς δε φωνάζουμε το Θεό. Αν πραγματικά Τον φωνάζαμε από τα βάθη της καρδιάς μας, θα απαντούσε αμέσως και χωρίς χρονοτριβή. Αυτό ακριβώς θέλει να πει ο Σουρντάς. Η κραυγή του βγαίνει από τα βάθη της ψυχής του και ζητάει από το Θεό να τον περάσει, χωρίς να λάβει υπόψη του τις αμαρτίες του, στην απέναντι πλευρά της τρικυμισμένης θάλασσας της ύπαρξης.

Ακόμη κι όταν τα κρυστάλλινα νερά του ποταμού (Γάγγη),
Ενώνονται και γίνονται ένα με τα βρομόνερα των οχετών,
Ο Γάγγης δεν παύει να είναι ο ιερός ποταμός των θεών.

Ο Γάγγης θεωρείται ο ιερότερος ποταμός. Λέγεται ότι ένας μεγάλος μονάρχης με το όνομα Μπαγκίραθ, για το καλό των υπηκόων του αλλά και ολόκληρης της ανθρωπότητας, ήταν ο πρώτος που σκέφτηκε να φέρει κάτω στη γη το Γάγγη ποταμό. Μέχρι τότε ο Γάγγης έρεε μόνο στους Ουρανούς. Όμως το ερώτημα που τέθηκε ήταν αν η γη ήταν αρκετά δυνατή να αντέξει την ισχύ αυτού του θείου ρεύματος, όταν εκείνο θα κατέβαινε στον πλανήτη. Ο θεός Σίβα αναφέρεται συχνά και ως Μαχαντέβ, που σημαίνει μεγάλος θεός, και αποτελεί το τελευταίο μέλος στο Ινδικό πάνθεο. Όπως λοιπόν λέει ο μύθος, ο θεός Σίβα άπλωσε τα μαλλιά του, δίνοντας έτσι στο Γάγγη την ευκαιρία να κυλήσει στις πλεξούδες του. Στη συνέχεια έκοψε μια τρίχα και άφησε τον υδάτινο όγκο να κυλήσει κάτω στη γη. Έτσι, όπως λέει η παράδοση, ο Γάγγης κατέβηκε από τους ουράνιους-ουρανούς στη γήινη-γη. Ο λόγος για τον οποίο ο Γάγγης θεωρείται ο ιερότερος από τους ιερούς ποταμούς, βασίζεται στην πίστη ότι τα νερά του πηγάζουν από τη χώρα των θεών. Ανεξάρτητα από το πόσο βρόμικα είναι τα νερά των οχετών που διαχέονται και αναμιγνύονται με τα νερά του Γάγγη, η δύναμη του ποταμού είναι τόσο μεγάλη που τα εξουδετερώνει και τα καθαρίζει. Αντίστοιχα, όπως λέει και ο Σουρντάς, αν ο ίδιος μπορούσε να γίνει ένα με το Θεό, όλα τα ψεγάδια του και όλες οι αδυναμίες του θα εξανεμίζονταν και τότε θα στεκόταν όρθιος, αμόλυντος και εξαγνισμένος.

Ο Θεός Δεν Κάνει Διακρίσεις

Με λεπίδα από ατσάλι στο ναό Σε λατρεύουμε.
Την ίδια που βρίσκουμε σε σπίτι χασάπη.

Σουρντάς

Ο Σουρντάς έχει ήδη πει ότι ο Θεός βλέπει τους πάντες, καλούς και κακούς, ευσεβείς και αμαρτωλούς, με το ίδιο μάτι. Εδώ χρησιμοποιεί μια πολύ απλή εικόνα, για να αποκαλύψει το νόημα αυτού που θέλει να πει. Τόσο το μαχαίρι που χρησιμοποιούμε για τις λατρευτικές μας πράξεις στο ναό, όσο και το μαχαίρι του χασάπη είναι και τα δυο φτιαγμένα από ατσάλι. Το ένα χρησιμοποιείται στη διάρκεια της λατρείας του Κυρίου, ενώ το άλλο χρησιμοποιείται για την αφαίρεση ζωής, τον τεμαχισμό του κρέατος ή σε δολοφονικές ενέργειες, ανάλογα με το αν βρίσκεται στα χέρια ενός χασάπη ή ενός εκτελεστή. Δείτε με πόσο εξαίσιο τρόπο διευρύνει αυτή την εικόνα στους επόμενους στίχους:

Η Φιλοσοφική Λίθος δεν υπολογίζει την καθαρότητα
του μετάλλου που βρίσκεται μπροστά της.
Μεταμορφώνει τα πάντα σε ατόφιο χρυσάφι.

Η Φιλοσοφική Λίθος* διαθέτει την ικανότητα να μετατρέπει τα βασικά μέταλλα σε χρυσό. Τόσο η λεπίδα του βωμού όσο και ο μπαλτάς του χασάπη, μετατρέπονται χωρίς διάκριση, και οι δυο, στο πιο ευγενές μέταλλο. Αυτό ακριβώς ζητάει και ο Σουρντάς μέσα από την προσευχή του. Αφού ο Θεός δεν κάνει διακρίσεις, προσεύχεται στον Κύριο να τον μεταμορφώσει και να τον μετουσιώσει, χωρίς να λάβει καθόλου υπόψη του τις αμαρτίες και τα λάθη του.

Προσευχή για την Επιστροφή στο Αληθινό μας Σπίτι

Λευτέρωσέ με από της διαφθοράς τα πλοκάμια,
λύτρωσέ με από της πλάνης τα δίχτυα
Κι άσε το Σουρντάς να γίνει τέλειος.
Για χάρη της δικής Σου τιμής, ω Κύριε,
πήγαινέ με στον αληθινό μου προορισμό.
Ήρθε πια και η δική μου σειρά να Σ' συναντήσω.

Σουρντάς

Η μάγυα είναι ένας άλλος όρος που χρησιμοποιείται για την ψευδαίσθηση ή την απατηλότητα. Εφόσον ζούμε σ' αυτόν εδώ τον κόσμο, έχουμε πιαστεί αιχμάλωτοι στον ιστό της δυαδικότητας και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό, ώστε οι ελπίδες μας να ξεφύγουμε είναι περιορισμένες. Από τη μια πλευρά βρίσκεται η δύναμη του Απόλυτου, ο θετικός πόλος, και από την άλλη βρίσκεται ο αρνητικός πόλος του Καλ. Ξέρουμε ότι δεν είμαστε σε θέση να δραπετεύσουμε από τη μάγυα, από το βασίλειο της δυαδικότητας, μέχρι ο ίδιος ο Θεός, η θετική Δύναμη, να έρθει να μας σώσει. Ποιος όμως έχει δει το Θεό στη απόλυτη μορφή Του; Αυτό που επιζητούμε κι αυτό για το οποίο προσευχόμαστε είναι να οδηγηθούμε σε κάποιον, μέσα από τον οποίο η θετική αυτή Δύναμη εργάζεται πάνω στη γη. Μόνον εκείνος μπορεί να μας σώσει, μόνον εκείνος μπορεί να μας προστατέψει, γιατί δίχως μια τέτοια θεϊκή βοήθεια, πώς μπορεί να υπάρξει ελπίδα για μας; Μόνο η ματιά χάρης ενός τέτοιου αγίου μπορεί να σκίσει το πέπλο της ψευδαίσθησης σε χίλια κομμάτια και τότε θα είμαστε σε θέση να υψωθούμε πάνω από το σώμα και να εισέλθουμε στα βασίλεια του Θεού.

«Ξέρω ότι είμαι γεμάτος ψεγάδια, λέει ο Σουρντάς, *ότι είμαι γεμάτος κηλίδες, γεμάτος αμαρτίες, αλλά, Κύριε, λυπήσου με. Δώσ' μου τη ματιά της χάρης Σου. Έχω χωριστεί από Εσένα αμέτρητους αιώνες. Γύρισέ με πίσω, κοντά Σου. Ακόμα κι αν είμαι ο μεγαλύτερος αμαρτωλός, Εσύ δεν είσαι γνωστός ως ο Κύριος του Ελέους; Ας μην ακουστεί ότι σε αποκαλούν Ωκεανό της Χάρης χωρίς λόγο. Κουράστηκα, Κύριε και θέλω να γυρίσω πίσω στο Αληθινό μου Σπίτι σε τούτη τη ζωή. Δε θέλω να ξαναγεννηθώ. Δώσ' μου το σπόρο του Νάαμ, δίδαξε με πώς να υψώνομαι από το σώμα και να μπαίνω μέσα μου. Ευλόγησέ με μέ τη Φωτεινή Σου Μορφή, κι όταν το πετύχω, άσε με να φτάσω εκεί όπου το δημιούργημα γίνεται ένα με το Δημιουργό. Άσε με να μπω εκεί όπου δεν υπάρχει ούτε Ειδήμονας ούτε μαθητής, αφού και οι δυο έχουν γίνει ένα, εκεί όπου επικρατεί αιώνια έκσταση και μέθη».*

ΜΙΡΑ ΜΠΑΙ

Ποίηση της Μίρα Μπάι

Τώρα πια έχω πειστεί ότι η ψυχή στους ουρανούς ανήκει.
Κι όταν το Σπίτι μου θυμάμαι το Αληθινό,
τα μάτια μου βουρκώνουν κάθε λεπτό.
Ο πόνος αυτός με τρυπά σαν βέλος, με τυραννά κάθε λεπτό.
Άυπνη μένω μέρα και νύχτα κι η όρεξη για φαΐ μου έχει κοπεί.
Τούτη η αγωνία του χωρισμού με τυραννά.
Και ο καιρός περνά δίχως ο ύπνος να προσφέρει ανάπαυση
καμιά ολάκερο το βράδυ.
Το γιατρό ψάχνω να βρω που τα μυστικά γνωρίζει,
τα μεγάλα,τούτου και του κόσμου του άλλου.
Να καταφέρω να του πω, την κατάστασή μου να περιγράψω
κι ίσως έτσι να γιατρευτώ απ' τα δεινά της μετεμψύχωσης.
Όσο κι αν έψαξα, απ' άκρη σ' άκρη,
κανείς δεν μπόρεσε να μου αποκαλύψει
ένα στοιχείο έστω για το αληθινό μου Σπίτι.
Τώρα πια που συνάντησα τον Σαντ Ράβι Ντας, το Διδάσκαλό μου,
εκείνος μου πρόσφερε της αυτογνωσίας το δώρο.
Έχω βρει τον Κύριό μου και με την ένωση μαζί Του,
ο πόνος κι η αγωνία μου φτάνουν στο τέλος.
Η Μίρα τις στάχτες της σκορπάει στον κόσμο,
τώρα που την αληθινή της Κατοικία βρήκε.

Λίγα Λόγια για τη Μίρα Μπάι

Ο Μεσαίωνας είδε στην Ινδία την ανατολή του κινήματος της Μπάκτι. Το κίνημα αυτό διαιρείται γενικά σε δύο κύριους κλάδους: τη *Σάγκουν Μπάκτι* και τη *Νίργκουν Μπάκτι.* Και οι δύο κλάδοι θεωρούν ότι ο πρωταρχικός στόχος της ζωής, είναι η ένωση του εαυτού, ή του άτμαν όπως ονομάζεται στην Ινδία, με το θείο. Οι υπέρμαχοι όμως της Σάγκουν Μπάκτι πιστεύουν ότι το θείο έχει μορφή και γνωρίσματα, ενώ οι υποστηρικτές της Νίργκουν Μπάκτι φρονούν ότι ο Κύριος, στην απόλυτη κατάστασή Του, είναι άμορφος και χωρίς γνωρίσματα.

Δια μέσου των αιώνων, η Μίρα Μπάι, η πριγκίπισσα αγία, έχει καταλάβει εξέχουσα θέση στην πνευματική παράδοση της Ινδίας. Η απλότητα, η ένταση και η ομορφιά των λατρευτικών ύμνων που συνέθεσε έχει αφήσει ανεξίτηλες εντυπώσεις και έχει σαγηνέψει γενιές και γενιές πιστών. Γενικά θεωρείται ότι ενσαρκώνει την αποκορύφωση και τον κολοφώνα της παράδοσης του κινήματος της Σάγκουν Μπάκτι και κατά μία έννοια αυτό είναι αλήθεια, γιατί η Μίρα Μπάι ξεκίνησε να αναζητά τον Κύριο μέσα από όλη τη λαμπρότητα και τη μεγαλοπρέπεια της μορφής και τον απύθμενο πλούτο των ιδιοτήτων Του. Οι αρχικές της συνθέσεις υμνούν τον Κύριο σε αυτή Του την εκδήλωση. Όταν τα νερά αναβλύζουν από τις πηγές και κυλούν ορμητικά σχηματίζοντας ρυάκια και μικρούς καταρράχτες στις απόκρημνες βουνοπλαγιές, αφήνουν άναυδους από χαρά και συγκίνηση όσους ακούν το κελάρυσμα και βλέπουν τον εκστατικό τους χορό. Τόση είναι πράγματι η εκφραστική δύναμη και η μαγεία που ασκούν πάνω μας τα ποιήματα της πρώιμης εποχής της Μίρα Μπάι. Εκείνο όμως που δεν είναι ευρέως γνωστό και σπάνια γίνεται αντιληπτό είναι το γεγονός ότι η Μίρα βρήκε την οριστική εκπλήρωση των πνευματικών της ονείρων, όταν συνάντησε το Διδάσκαλό της, τον Σαντ Ράβι Ντας. Μπορεί στο ξεκίνημα της έρευνάς της να λάτρεψε τον Κύριο, όπως εκδηλώνεται μέσα από μορφές και ιδιότητες, όμως έζησε για να βρει ένα Διδάσκαλο που θα της επέτρεπε να δει πέρα απ᾽ αυτό το σύνορο. Δεν τη μύησε απλώς και μόνο στα μυστήρια του Άμορφου, Απόλυτου Θεού, αλλά έζησε, για να βρει οριστική εκπλήρωση στα όνειρά της με την ένωση μαζί Του. Αυτό το βίωμα επέτρεψε στη Μίρα να τραγουδάει και να ισχυρίζεται ότι βρήκε την παντοτινή ευτυχία, όταν ενώθηκε με τον Αιώνιο Κύριο. Τα βιώματά της από τη Νίργκουν Μπάκτι ήταν η μούσα των κατοπινών ύμνων και ποιημάτων της Μίρα Μπάι και σηματοδοτούν μια σαφή στροφή από τα πρώιμα έργα της. Η ένταση και το πάθος της έχουν δώσει τη θέση τους στη γαλήνη, την ηρεμία και το βάθος, που θυμίζουν στον αναγνώστη τον ωκεανό. Ο παφλασμός και το κελάρυσμα των ορμητικών χειμάρρων στα βουνά, οδήγησαν στην πελώρια ηρεμία που χαρακτηρίζει τους ποταμούς στο πέρασμά

τους μέσα από τις κοιλάδες, καθώς κινούνται προς τις εκβολές τους στη θάλασσα. Αυτή είναι μια ιδιαίτερη επισήμανση που κάνω και όσοι μελετούν ποίηση θα είναι σε θέση να αναλύσουν με κάθε λεπτομέρεια τις αλλαγές στο ύφος και στο ρυθμό που συνοδεύουν αυτή τη μεταστροφή. Το σημείο, ωστόσο, που θα ήθελα ιδιαίτερα να γίνει κατανοητό είναι ότι η Μίρα Μπάι, αντίθετα με την κοινή πεποίθηση, όχι μόνο ενσαρκώνει το αποκορύφωμα της Σάγκουν παράδοσης του κινήματος της Μπάκτι, αλλά το υπερβαίνει και εκτείνεται μέχρι τη Νίργκουν. Η ζωή, λοιπόν, και το έργο της αντιπροσωπεύει ένα σταθμό, όπου βλέπουμε ότι το ένα βρίσκει την ολοκλήρωσή του στο άλλο.

Η ζωή της Μίρα Μπάι έχει μείνει αλησμόνητη στα χρονικά της Ινδικής πνευματικότητας. Γεννήθηκε μεταξύ 1498 και 1503. Ήταν γόνος βασιλικής οικογένειας και αργότερα παντρεύτηκε κάποιον πρίγκιπα, η ίδια όμως ήταν ευλογημένη να μη σκλαβωθεί ποτέ από τα πλούτη ή την εξουσία που είχε στην κατοχή της. Λίγες ψυχές έχουν ευλογηθεί με τόσο φλογερό πάθος και αφοσίωση στο Κύριο και την ίδια στιγμή να έχουν υποβληθεί σε τέτοια μαρτύρια και να έχουν συναντήσει τόσα εμπόδια και δυσκολίες. Η αγνότητά της αποτέλεσε αντικείμενο δυσπιστίας και καχυποψίας εκ μέρους όχι μόνο του ίδιου του άντρα της αλλά και ολόκληρης της ευρύτερης βασιλικής οικογένειας. Αμφισβητούσαν την ειλικρίνειά της και συνωμοτούσαν εναντίον της. Ωστόσο, τι νόημα έχει ακόμα κι αν όλος ο κόσμος στρέφεται εναντίον μας, όταν ο ίδιος ο Κύριος είναι ο φίλος και σύντροφός μας; Η Μίρα έγινε θρύλος, ακόμα και κατά τη διάρκεια της ζωής της. Όποιος την άκουγε να τραγουδάει ή την έβλεπε να χορεύει μαγευόταν από την αφοσίωσή της, κι αυτό τον ωθούσε να σκεφτεί τον ίδιο τον Κύριο. Τέτοια ήταν η μαγεία και η γοητεία που ασκούσαν η αφοσίωση και τα λυρικά της τραγούδια ώστε, όπως λέει η παράδοση, ακόμα κι ο ίδιος ο Μογγόλος αυτοκράτορας, ο Άκμπαρ, επισκέφτηκε κάποτε το ναό που αφιέρωνε τη λατρεία της. Στο πνευματικό μονοπάτι όμως η αφοσίωση, αν και αναγκαία προϋπόθεση, δεν αρκεί από μόνη της. Μας βοηθάει να στρέψουμε τις δυνάμεις του νου μας προς ένα συγκεκριμένο στόχο, αλλά δεν μπορεί να τις καταλαγιάσει εξολοκλήρου. Να γιατί έχουμε ανάγκη το θείο δώρο του Νάαμ, το δώρο του θείου Λόγου. Αυτό το δώρο προσφέρθηκε στη Μίρα από το Διδάσκαλό της, τον Σαντ Ράβι Ντας.

Το ταξίδι του πνεύματος είναι θρυλικό και σηματοδοτείται από πολλά στάδια. Μόνο η χάρη ενός πνευματικού Ειδήμονα μας επιτρέπει να ξεκινήσουμε, μα και να φτάσουμε στο τέρμα. Στον ύμνο της Μίρα Μπάι που θα εξετάσουμε σήμερα, η ποιήτρια αναφέρεται σ' αυτά τα διαφορετικά στάδια μα και στην άπειρη χάρη του Διδασκάλου.

Η Ψυχή Ανήκει στους Ουρανούς

Τώρα πια έχω πειστεί ότι η ψυχή στους ουρανούς ανήκει.

Μίρα Μπάι

Δείτε τι λεέι η βασίλισσα αγία για τα πρώτα χρόνια της ζωής της. Μπορεί η ίδια να ενέπνεε την αφοσίωση σε όσους άκουγαν το τραγούδι και έβλεπαν τον εκστατικό χορό της, ωστόσο δε γνώριζε ποιο είναι το αληθινό σπίτι της ψυχής. Όπως λέει, μόνο τώρα συνειδητοποίησε ότι η ψυχή ανήκει στις ανώτερες περιοχές ύπαρξης. Για να αντιληφθούμε τη θεία φύση της ψυχής, είναι αναγκαίο να συναντήσουμε κι εμείς ένα Διδάσκαλο σαν τον Ράβι Ντας, ο οποίος θα μας δώσει αυτή τη δυνατότητα. Οι Διδάσκαλοι δεν το πετυχαίνουν αυτό απλώς και μόνο με τις ομιλίες και τις εξηγήσεις που μας παρέχουν σε νοητικό επίπεδο, αλλά κυρίως προσφέροντας σε όλους μας τη δυνατότητα να υπερβούμε το σώμα και να βιώσουμε αυτή την αλήθεια μόνοι μας. Οφείλουμε, ωστόσο, να είμαστε νεκροί γι' αυτό τον κόσμο, και όχι μόνο μεταφορικά, αν θέλουμε να εισέλθουμε στη βασιλεία των ουρανών. Όπως λέει και ο Νταντού Σαχίμπ:

Όλα τα πράγματα σ' αυτό τον κόσμο θα πεθάνουν μια μέρα, ω Νταντού.
Εσύ όμως, μάθε άριστα την τέχνη του θανάτου,
ενόσω βρίσκεσαι ακόμα εν ζωή.

Αυτή η αλήθεια είναι θεμελιώδης στο πνευματικό μονοπάτι και φυλάσσεται ευλαβικά σε όλες τις πνευματικές παραδόσεις. Είναι η βάση τόσο της Ινδικής όσο και της μυστικιστικής παράδοσης των Σούφι. Αποτελεί τη βάση ακόμα και των διδασκαλιών του Ιησού. Όταν ο Χριστός είπε στους μαθητές του ότι πρέπει να ξαναγεννηθούν, για να εισέλθουν στη Βασιλεία των Ουρανών, ο Νικόδημος, που δεν κατάλαβε το νόημα αυτών των λόγων, ρώτησε πώς είναι δυνατόν να ξαναμπεί κάποιος στη μήτρα της μητέρας του και να γεννηθεί ξανά. Ο Ιησούς του εξήγησε τότε ότι η σάρκα γεννιέται από σάρκα και το πνεύμα από πνεύμα. Για να γεννηθούμε στο φυσικό επίπεδο, είναι απαραίτητο να μπούμε στη μήτρα της μητέρας μας, αν όμως επιθυμούμε να γεννηθούμε πνευματικά, χρειάζεται να πάμε σε κάποιον πνευματικά φωτισμένο άνθρωπο, που να είναι σε θέση να αφυπνίσει μέσα μας τη ζωή του πνεύματος. Ωσότου να φτάσουμε στα ιερά πόδια μιας τέτοιας άγιας ψυχής, όσο αφοσιωμένοι, ευσεβείς κι ευλαβικοί άνθρωποι κι αν είμαστε, θα παραμένουμε, όμοια με τη Μίρα Μπάι, φυλακισμένοι στις μορφές του νου. Ο Ράβι Ντας λοιπόν, προσφέροντας στη Μίρα Μπάι το ανεπανάληπτο δώρο του Νάαμ ή Λόγου, απελευθέρωσε τη βασιλοπούλα απ' αυτή τη σκλαβιά και της επέτρεψε να καταλάβει επιτέλους ότι η ψυχή δεν είναι πλάσμα αυτού του κόσμου, αλλά έλκει την καταγωγή της από πολύ μακρινά βασίλεια. Οι χαρές το νου μπορεί να μας μαγεύουν και να μας γοητεύουν, αλλά δεν μπορούν να μας αιχμαλωτίσουν για

πάντα. Υπάρχει και μια άλλη μορφή μέθης που μας ανάβει φωτιές, μια μέθη διαχρονική, κι αυτή τη δεύτερη μορφή μέθης, η Μίρα Μπάι την βρήκε κοντά στο Ράβι Ντας.

Με τη μύηση, ο Διδάσκαλός της τη συνέδεσε με το αρχέγονο ρεύμα του Φωτοβόλου Ήχου ή του Ηχητικού Φωτός, με το οποίο εκδηλώθηκε πρωταρχικά ο Άμορφος. Αυτό το ρεύμα έφερε σε ύπαρξη όλα τα επίπεδα της δημιουργίας και της επέτρεψε επιτέλους να καταλάβει ότι η ψυχή δεν ανήκει στις φυσικές περιοχές, αλλά κατάγεται από τις περιοχές του πνεύματος που βρίσκονται πέρα από τη φυσική, την αστρική και την αιτιατή περιοχή. Το δώρο που πρόσφερε στη Μίρα Μπάι ο Διδάσκαλός της ήταν το δώρο της Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα, που συχνά περιγράφεται και ως *«το μονοπάτι της εσωστροφής»*.

Εκείνο στο οποίο αποσκοπεί η συγκεκριμένη αυτή μορφή γιόγκα είναι η αντιστροφή της διαδικασίας με την οποία το πνευματικό ρεύμα ή το ρεύμα της ψυχής απλώνεται προς τα κάτω και έξω στον κόσμο διατρέχοντας το σώμα στο σύνολό του, με αποτέλεσμα να ξεχνάμε την Πηγή απ’ όπου προήλθε. Το ρεύμα αυτό ζωοποιεί τα πάντα και επιτρέπει στο νου και στο σώμα να λειτουργούν. Το παράδοξο όμως που συναντάμε στη ζωή είναι ότι, παρόλο που η ψυχή είναι η δύναμη που ενεργοποιεί το νου και τα όργανα της αντίληψης, τους έχει επιτρέψει να την διευθύνουν και να την διοικούν. Οι Διδάσκαλοι της Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα διδάσκουν στους μαθητές τους τη μέθοδο της εσωστροφής, τους μαθαίνουν δηλαδή πώς να εστιάζουν την προσοχή τους στο σημείο ανάμεσα και πίσω από τα μάτια, που ονομάζεται τρίτος ή απλός οφθαλμός, το οποίο αποτελεί την έδρα της ψυχής. Μόλις συγκεντρωθεί σ’ αυτό το σημείο, η σούρατ (προσοχή) ή το αισθητήριο ρεύμα είναι έτοιμο να διεισδύσει προς τα μέσα και πάνω στα πνευματικά βασίλεια. Το σημείο εισόδου συχνά αναφέρεται και ως δέκατη πόρτα ή δέκατη πύλη. Ενώ τα εννιά ανοίγματα του σώματος λειτουργούν σαν δίαυλοι μέσα από τους οποίους τα ρεύματα της ψυχής διαχέονται στο φυσικό κόσμο, το δέκατο άνοιγμα, πύλη ή δίαυλος, τους επιτρέπει να κινηθούν προς τα πάνω, με κατεύθυνση την πηγή απ’ όπου προήλθαν. Το μόνο που μας βοηθάει να προσεγγίσουμε την επίτευξη αυτού του δύσκολου έργου είναι η χάρη του ζωντανού Διδασκάλου. Όταν κινούμαστε προς τα μέσα, διελαύνοντας από το δέκατο άνοιγμα ή οπή, αντικρίζουμε το μυστικιστικό αστέρι, το φεγγάρι και τον ήλιο και συναντάμε τελικά κατά πρόσωπο την ακτινοβόλο μορφή του Διδασκάλου.

Τα ύδατα της αιώνιας ζωής, που τόσο καιρό έχουμε στερηθεί, μας τυλίγουν και μας περιβάλλουν και επιτρέπουν στο λωτό του πνεύματος, τον μαραμένο και σχεδόν ξεραμένο, να ανθίσει σε όλη του τη δόξα. Η κούπα της καρδιάς, που τώρα είναι αναποδογυρισμένη κοιτάζοντας προς τον κόσμο, ανακτά τη σωστή της θέση κοιτάζοντας προς τα πάνω και είναι έτοιμη να υποδεχτεί και να πλημμυρίσει με το θείο ελιξίριο, με τα νερά της αιώνιας ζωής. Οι στιγμές της χαράς, της ανείπωτης ευτυχίας, ακόμα και της έκστασης που έχουμε νιώσει μέχρι εκείνη τη στιγμή, ωχριούν και μοιάζουν με απλή αντανάκλαση ή φευγαλέα εικόνα εκείνου που θα ακολουθήσει. Η μέθη που νιώθαμε από τις εγκόσμιες εμπειρίες μας είναι παροδική, αν και μας γέμιζε με αισθήματα κορεσμού και τρελού παραληρήματος. Η πνευμα-

τική μέθη όμως που βιώνουμε τώρα πια δεν είναι κάτι που μας εγκαταλείπει. Όπως λέει κι ένας Ούρδος ποιητής:

«Δώσ' μου να πιω από εκείνο το ποτό που σε μαγεύει και σ' αφήνει άφωνο».

Δάκρυα

Κι όταν το Σπίτι μου θυμάμαι το Αληθινό,
τα μάτια μου βουρκώνουν κάθε λεπτό.

Μίρα Μπάι

Έχοντας γευτεί τα νερά της αιώνιας ζωής, έχοντας πλημμυρίσει από μια μέθη που δε γνωρίζει όρια, καλούμαστε και πάλι να ζήσουμε σ' αυτό τον κόσμο. Για να συνεχίσουμε τη ζωή μας, πρέπει να επιστρέψουμε από τα εσωτερικά βασίλεια στον εξωτερικό κόσμο, από τους κόσμους του αγνού πνεύματος στη συνειδητότητα του φυσικού σώματος. Ποια νομίζετε ότι είναι η θέση μιας τέτοιας ψυχής που καλείται να επιστρέψει και να συνεχίσει τη ζωή της στο κόσμο; Πώς μπορεί να ξεχάσει την έκσταση που βίωσε, τη χαρά, τη γαλήνη και τη μέθη που ξεπερνάει κάθε φαντασία; Η Μίρα Μπάι ομολογεί πως, όταν θυμάται τη μακαριότητα που βίωσε, τα μάτια της βουρκώνουν. Όπως έγραψα κι εγώ σε κάποιους στίχους μου:

Δάκρυα αναβλύζουν στις κόγχες των ματιών μου,
αλλά έξω δεν κυλούν.
Πώς μπορώ την αγάπη μου να προδώσω!

Μόλις γευτεί κάποιος τα νερά της αιώνιας ζωής που ρέουν ακατάπαυστα μέσα μας, η ζωή στο σώμα χάνει το νόημά της. Όπως έλεγε και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ: *«Όταν αυτή η χαρά και η έκσταση γίνουν γνωστές, όλες οι άλλες χαρές ξεχνιούνται».* Όταν κάποιος βιώσει αυτή την κατάσταση της τέλειας μακαριότητας και της πνευματικής ένωσης, το να είναι υποχρεωμένος να κινηθεί στα όρια της σωματικής του συνειδητότητας γίνεται αβάσταχτο. Όταν θυμάται τι απαρνήθηκε τόσο καιρό, τα μάτια του βουρκώνουν. Αν μελετήσετε τα χρονικά του μυστικισμού, θα δείτε ότι το πνευματικό μονοπάτι είναι μονοπάτι ενθύμησης και δακρύων. Ο Μαουλάνα Ρούμι έλεγε ότι αν θέλετε να πάτε για προσκύνημα, θα φτάσετε στον προορισμό σας πιο γρήγορα από τη θάλασσα παρά από την ξηρά. Το πνευματικό μονοπάτι δεν ακολουθεί το δρόμο της στεγνής διάνοιας αλλά το δρόμο της αγωνίας και των δακρύων. Όταν πλησίαζε το τέλος του Μαουλάνα Ρούμι, οι μαθητές του τού ανακοίνωσαν ότι προσεύχονταν στον Κύριο να ευσπλαγχνιστεί το Διδάσκαλό τους για χάρη τους. Εκείνος όμως τους επέπληξε: *«Όλα αυτά τα χρόνια επέβαλλα στον εαυτό μου να ζήσει στα όρια αυτού του σώματος, ξέροντας ότι θα έρθει ο καιρός που θα ζω για πάντα κοντά στον Κύριό μου»,* τους είπε. *«Αφήστε λοιπόν το κορμί μου, αυτόν τον τοίχο που με χωρίζει απ' τον Πολυαγαπημένο μου, να γκρεμιστεί και να αποβληθεί για πάντα».*

Ο Πόνος του Βέλους

Ο πόνος αυτός με τρυπά σαν βέλος, με τυραννά κάθε λεπτό.
Άυπνη μένω μέρα και νύχτα κι η όρεξη για φαΐ μου έχει κοπεί.

Μίρα Μπάι

Το μονοπάτι του πνεύματος είναι μια πορεία αγάπης, πόνου και αγωνίας. Όπως συνέβη και με πολλούς άλλους μύστες, ο ίδιος πόνος γέννησε τα τραγούδια της Μίρα Μπάι. Όποιος γεύτηκε ποτέ τη μακαριότητα, τη χαρά και την έκσταση που υπάρχει μέσα μας, ξέρει ότι η ψυχή ζει πλέον στον εξωτερικό κόσμο αναπολώντας συνεχώς τις εσωτερικές εμπειρίες της. Αυτή η ενθύμηση είναι σαν βέλος που χώνεται όλο και πιο βαθιά, μέχρι να φτάσει στα μύχια διαμερίσματα της ύπαρξής μας. Μπορεί, όταν στιγμιαία ασχολούμαστε με τις εγκόσμιες υποχρεώσεις μας, να φαίνεται σαν να ξεχνιόμαστε, όμως ο πόνος ποτέ δε μας εγκαταλείπει, κι όσο προχωράμε κατά μήκος του μονοπατιού, η σφοδρότητά του διαρκώς εντείνεται.

Ο πόνος της αγάπης, ο πόνος του χωρισμού, ξεπερνάει κάθε άλλη μορφή πόνου και δε μοιάζει με καμιά τους. Σε κάθε άλλη μορφή πόνου λέμε ότι χρόνος γιατρεύει τις πληγές, αν όμως η αγάπη μας είναι αληθινή, τότε ο πόνος του χωρισμού δε μετριάζεται παρά μόνο εντείνεται. Κι όμως, όσοι υποφέρουν απ' αυτή την αρρώ-στια δεν την αλλάζουν με τίποτα. Ρωτήστε τους αν θα ήθελαν να την ανταλλάξουν με όλα τα δώρα και τις χαρές του κόσμου! Δεν είναι πόνος κάλπικος, είναι πόνος αληθινός, αλλά ένας πόνος που μοιάζει με μακαριότητα, είναι μια ακόμη καλυμμένη ευλογία. Φαίνεται σαν να υποφέρουμε, σαν να βρισκόμαστε σε αγωνία που την προκαλεί ο χωρισμός, αλλά η ίδια η ενθύμηση είναι από μόνη της μια μορφή ένωσης και κανείς δε θα την έδινε αντάλλαγμα για κάτι άλλο. Η ενθύμηση είναι σαν το σαράκι που μας τρώει τα στήθη και μαζί μ' αυτά κάθε αγάπη και εφήμερη προσκόλληση σ' αυτό τον κόσμο. Όσοι το έχουν, προοδευτικά εξαγνίζονται από τις πνευματικές τους αδυναμίες. Ακόμα κι αν μοιάζει ότι δεν προοδεύουμε, η ενθύμηση είναι από μόνη της μια μορφή προόδου, γιατί αργά αλλά σταθερά προλειαίνει το έδαφος για μια ένωση παντοτινή. Όπως έχει πει και ο μεγάλος Ούρδος ποιητής Ασαντουλάχ Χαν Γκαλίμπ: *«Όταν ο πόνος ξεπεράσει κάθε όριο αντοχής, γίνεται ο ίδιος το μέσο θεραπείας του»*. Κατέχοντας άριστα τα μυστικά της καρδιάς, οι ποιητές πλησιάζουν επίσης και τα μυστικά του μυστικισμού. Ο Γκαλίμπ, περιγράφοντας κι αυτός τον πόνο της αγάπης, αναφέρεται, όπως και η Μίρα Μπάι, στις πληγές που αφήνουν τα βέλη. Προσεγγίζει όμως αυτή την παραδοσιακή εικόνα από νέα σκοπιά και της δίνει μια άλλη διάσταση:

Δε θα με ρωτήσει κανείς για την απονιά

του μισοβυθισμένου βέλους σου;
Πώς θα μπορούσα να βίωνα τη συνεχή του αγωνία
αν είχε τρυπήσει το κέντρο της καρδιάς μου;

Ο πόνος της αληθινής αγάπης μοιάζει με τον πόνο που προκαλεί το μισοβυθισμένο βέλος. Πάει και σφηνώνεται στην καρδιά του εραστή προκαλώντας του συνεχή πόνο και αγωνία, γιατί αν την είχε διαπεράσει, η καρδιά του θα γινόταν χίλια κομμάτια, κι αυτό θα σήμαινε το τέλος της αναζήτησής του. Όμως ο πόνος της αγάπης φωλιάζει συνεχώς μέσα μας και αρνείται να ξεχαστεί, αρνείται να καταλαγιάσει. Ακόμη κι αν μπορούσε, κανείς δε θα τραβούσε από την πληγή του το μισοβυθισμένο αυτό βέλος. Υπάρχει μία και μόνο μία γιατρειά γι’ αυτό το πόνο. Η εκπλήρωση του ονείρου. Η ένωση.

Στο μυστικισμό υπάρχουν εννιά σημάδια από τα οποία αναγνωρίζεται ο αληθινός εραστής. Η αγρύπνια και η έλλειψη όρεξης προβάλλουν ανάμεσά τους. Πείτε μου, πώς μπορεί κάποιος να κοιμηθεί όταν σκέφτεται συνεχώς τον Αγαπημένο; Αυτά τα μάτια είναι αληθινά, μόνο όταν αναμένουν καρτερικά τον ερχομό του Πολυαγαπημένου και απλώνουν το βλέμμα τους στα σοκάκια απ’ όπου περνάει.

Τη σπίθα της συνεχούς αυτής αγωνίας, που δεν μας επιτρέπει ούτε να κοιμηθούμε, ούτε να φάμε, την ανάβει μέσα μας ένας ζωντανός Ειδήμονας. Ο πνευματικός Διδάσκαλος έχει τη δύναμη να μας προσφέρει μια εικόνα για τον Αγαπημένο που κατοικεί μέσα μας και, μόλις πάρουμε μια ιδέα της παρουσίας του και μπορέσουμε να γευτούμε έστω και λίγο τη μακαριότητα που μας περιμένει εσωτερικά, θα μας φανεί αβάσταχτο να γυρίσουμε στις παλιές μας χαρές και στις εγκόσμιες απολαύσεις. Θα είμαστε ανήσυχοι σαν τα μικρά παιδιά που τους επέτρεψαν να δουν φευγαλέα ένα υπέροχο παιγνίδι, και δε θα μπορέσουμε να ηρεμήσουμε μέχρι να βρούμε που κρύβεται.

Αγωνία

Τούτη η αγωνία του χωρισμού με τυραννά.
Και ο καιρός περνά δίχως ο ύπνος να προσφέρει ανάπαυση καμιά
ολάκερο το βράδυ.

Μίρα Μπάι

Όποιος αντίκρισε ποτέ, έστω και φευγαλέα, το βλέμμα του Αγαπημένου, πώς θα μπορούσε να το ξεχάσει; Πιάνεται αιχμάλωτος για πάντα, κι από δω και στο εξής δεν κοιμάται ούτε ξεκουράζεται. Η κατάστασή του μοιάζει με του υδράργυρου που διαρκώς κινείται. Μπορεί να βιώνει τη γαλήνη της ένωσης και την ανείπωτη μακαριότητα που συνεπάγεται η ενατένιση της παρουσίας του Αγαπημένου αλλά για ύπνο ούτε κουβέντα. Στην πραγματικότητα ύπνος και πνευματική ζωή είναι δυο πράγματα που δεν πάνε μαζί. Όταν σε συγκεντρώσεις υποτιθέμενων αγίων άκουγα για οράματα και αποκαλύψεις στη διάρκεια του ύπνου, έμενα κατάπληκτος. Εφόσον κάποιος βρίσκεται στην παρουσία του Κυρίου αφήνει πίσω του το σώμα ή σε αντίθετη περίπτωση, αν κάποιος δεν έχει βγει από το σώμα, είναι σε συνεχή ενθύμηση του Αγαπημένου. Δεν υπάρχει τρίτη κατάσταση, κι αν υπάρχει, αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει άγιος στον ορίζοντα. Όταν άκουγα όσους ήταν κοντά στο Χαζούρ και στο Σαντ Κιρπάλ να λένε ότι ο Διδάσκαλος κοιμάται, χαμογελούσα. Όφειλαν να ξέρουν καλύτερα. Αλλά και πάλι τι μπορεί να ξέρει το περιστέρι για τον αετό; Όπως έλεγε κατ' επανάληψη και ο Σαντ Κιρπάλ: «Μόνον ένας άγιος γνωρίζει το μέγεθος ενός αγίου κι ένας Διδάσκαλος καταλαβαίνει πλήρως έναν άλλο Διδάσκαλο». Ο ύπνος είναι για εκείνους που ανήκουν στο σώμα και τους κόσμους που αντιπροσωπεύει το σώμα. Οι άγιοι ανήκουν στους κόσμους του πνεύματος και σε βασίλεια ηλιόλουστα που επικρατεί η αφύπνιση. Όσοι, ακόμα και στιγμιαία, αντίκρισαν αυτά τα βασίλεια συνειδητοποίησαν, έστω και φευγαλέα, ότι η υπόστασή τους δεν είναι το σώμα αλλά το πνεύμα. Πήραν οριστικό διαζύγιο από τον ύπνο και αποχώρησαν από τα σκοτεινά του βασίλεια.

Η Αναζήτηση ενός Γιατρού των Υπερπέραν Κόσμων

Το γιατρό ψάχνω να βρω που τα μυστικά γνωρίζει, τα μεγάλα,
τούτου και του κόσμου του άλλου.
Να καταφέρω να του πω, την κατάστασή μου να περιγράψω
κι ίσως έτσι να γιατρευτώ απ' τα δεινά της μετεμψύχωσης.

Μίρα Μπάι

Στο σημείο αυτό η Μίρα Μπάι αναφέρεται στη μακροχρόνια αναζήτησή της. Η αρχή έγινε όταν συνέλαβε τη δόξα του Κυρίου σαν τον ίδιο τον Κύριο και κυνήγησε αυτή την εικόνα, αυτό τον αντικατοπτρισμό, με όλη τη δύναμη του μυαλού της. Ωστόσο, αυτό το κυνήγι δεν της εξασφάλισε την απελευθέρωση από τις θηλιές του νου, αφού εξακολουθούσε να είναι αιχμάλωτη και σκλάβα του. Μπορεί πράγματι να ένιωθε αγαλλίαση και χαρά, όμως δε βίωνε παντοτινή ευτυχία και έκσταση. Όπως έγραψα σε κάποιους στίχους μου στα Ουρδικά: *«Είδα κι εγώ κάποτε στα πεταχτά την εικόνα σου, τον αντικατοπτρισμό σου και μέσα στην άγνοιά μου, από λάθος το νόμισα ζωντανή πραγματικότητα».* Η ποιήτρια σ' αυτό το σημείο υπαινίσσεται με σαφήνεια τα χρόνια που πέρασε στην αναζήτηση του Κυρίου μέσα από μορφές και γνωρίσματα, τα χρόνια που αφιέρωσε στη Σάγκουν σχολή του μυστικισμού. Όμως, την πραγματική θεραπεία στα προβλήματα που αντιμετώπιζε τη βρήκε, όταν συνάντησε τον τέλειο Ειδήμονα. Ο Ράβι Ντας ήταν ο μόνος που μπόρεσε να διαγνώσει την ασθένειά της και της πρότεινε, αλλά και καθόρισε το σχέδιο θεραπείας της. Όπως ανέφερα και στον πρόλογό μου για την Μίρα Μπάι, οι περισσότεροι θεωρούμε ότι η μεγάλη αγία είναι εκπρόσωπος της Σάγκουν Μπάκτι. Ακόμα και οι ακαδημαϊκοί και οι πανεπιστημιακοί μας δάσκαλοι μάς μαθαίνουν ότι αποτελεί τη χαρακτηριστική αντιπρόσωπο του Σάγκουν κινήματος. Εντούτοις, η ίδια η Μίρα Μπάι καταθέτει το αντίθετο. Επιβεβαιώνει πως, ό,τι έκανε στα πρώτα χρόνια της ζωής της, όλες οι πνευματικές πειθαρχίες και οι ασκήσεις διαλογισμού που ακολούθησε δεν της έφεραν τη γαλήνη και την ηρεμία που επιζητούσε. Ήταν σαν να κυνηγούσε ανεμόμυλους, σκιές και οφθαλμαπάτες, οπότε αναπόφευκτα όλα τούτα αποδείχτηκαν όνειρο απατηλό. Αν τελικά ανακάλυψε την αλήθεια, αυτό το οφείλει στο γεγονός ότι έφτασε στα ιερά πόδια του τέλειου Διδασκάλου, ο οποίος της πρόσφερε άμεση εμπειρία του Θεού στην απόλυτη κατάστασή Του. Η εμπειρία που βίωσε είχε ως αποτέλεσμα να εξανεμιστεί από μέσα της κάθε απορία και κάθε αμφιβολία.

Συνεχής και Επίπονη Αναζήτηση

Όσο κι αν έψαξα, απ' άκρη σ' άκρη,
κανείς δεν μπόρεσε να μου αποκαλύψει
ένα στοιχείο έστω για το αληθινό μου Σπίτι.

Μίρα Μπάι

Η ανάζητηση της Μίρα Μπάι ήταν πράγματι επίπονη και αγωνιώδης. Ήταν πριγκίπισσα και γόνος βασιλικής οικογένειας και είναι γεγονός αναμφίβολο ότι όσο πιο ψηλά είμαστε τοποθετημένοι στην κοινωνική ιεραρχία, τόσο πιο πολύ εγκλωβιζόμαστε από τη θέση που κατέχουμε και την αλαζονεία που αυτή επιφέρει. Η Μίρα Μπάι αντίθετα από μικρή ηλικία ήταν αφοσιωμένη στον Κύριο και είχε ξεπεράσει κάθε τέτοιου είδους έγνοια. Λίγοι αναζητητές αντιμετώπισαν τόσο εχθρικό περιβάλλον στο σπίτι τους ή κλήθηκαν να ξεπεράσουν τόσα πολλά προσκόμματα και εμπόδια. Περιπλανήθηκε σε όλα τα μήκη και πλάτη και η παράδοση αναφέρει ότι έφτασε μέχρι το Μπρινταμπάν δοξολογώντας και υμνώντας τον Κύριο. Απ' όλους όμως τους άγιους και ευσεβείς ανθρώπους τους οποίους συνάντησε, απ' όλους τους ενορατικούς, τους σοφούς και τους γιόγκι, δεν μπόρεσε να βρει κανέναν που να ήταν σε θέση να γιατρέψει την αρρώστια της, ούτε καν να της δώσει κάποιο στίγμα που θα την βοηθούσε να επιστρέψει στο Αληθινό της Σπίτι. Φανταζόμαστε το Μεσαίωνα στην Ινδία σαν μια εποχή της πίστης και αφοσίωσης, όμως ακόμη και σε εκείνες τις άγιες μέρες που δεν έλειπαν οι θεοφοβούμενοι και ευσεβείς άνθρωποι, η Μίρα, παρόλο την περιπλάνηση και τα μακρινά της ταξίδια, δεν κατάφερε να βρει έναν τέλειο Διδάσκαλο. Οι αληθινοί Διδάσκαλοι είναι σπάνιο φαινόμενο, κι αν κάποιος βρει έναν πραγματικό άγιο και γίνει δεκτός ως μαθητής του είναι πράγματι απίστευτα τυχερός.

Βρίσκοντας τον Πνευματικό Διδάσκαλο

Τώρα πια που συνάντησα το Σαντ Ράβι Ντας, το Διδάσκαλό μου,
εκείνος μου πρόσφερε της αυτογνωσίας το δώρο.

Μίρα Μπάι

Η ακατάπαυστη έρευνα της Μίρα τελικά έφερε αποτελέσματα. Ανακάλυψε ένα Σατγκουρού που μπορούσε να δώσει λύση στο μυστήριο και να την οδηγήσει πίσω στο αιώνιο Σπίτι της. Όταν, λοιπόν, φτάσουμε στα ιερά πόδια ενός τέλειου Διδασκάλου, ας δούμε τι κάνει εκείνος για μας. Ο Διδάσκαλος μας προσφέρει το δώρο του πνεύματος. Η λαχτάρα μας, η αφοσίωση, η αναζήτηση και η έρευνά μας μπορεί να μας οδηγήσουν προς τα εκεί. Όμως το δώρο του πνεύματος είναι κάτι που το προσφέρει μόνον ο Διδάσκαλος. Μας το προσφέρει ο ίδιος ο Κύριος, εξαιτίας της χάρης Του και όχι επειδή το αξίζουμε ή το δικαιούμαστε. Ακριβώς όπως η πνευματικότητα στα ανώτερα επίπεδα εξέλιξης και εφαρμογής της είναι ένα μονοπάτι αγάπης και όχι εκλογίκευσης ή ορθολογισμού, αντίστοιχα είναι και μονοπάτι χάρης και όχι ανταπόδοσης με βάση την αξία μας. Ο Διδάσκαλος μπορεί να μας ευσπλαγχνιστεί, βλέποντας την αθλιότητά μας και τα βάσανα που περνάμε, όμως το έλεός Του το προσφέρει εξαιτίας της χάρης του και όχι για άλλο λόγο.

Ο σωτήρας της Μίρα Μπάι ήταν η χάρη του Σαντ Ράβι Ντας. Της πρόσφερε το ανεκτίμητο εκείνο δώρο που μόνο ένας τέλειος πνευματικός Ειδήμονας είναι σε θέση να χορηγήσει στον αναζητητή. Της επέτρεψε να υπερβεί το σώμα και να ανέλθει στα εσωτερικά βασίλεια, μέχρι που είδε τον εαυτό της, έτσι όπως πραγματικά ήταν. Μόνο όταν η ψυχή ανέλθει πάνω από το φυσικό, το αστρικό και το αιτιατό επίπεδο, συνειδητοποιεί επιτέλους την αληθινή της ταυτότητα. Αντικρίζοντας τον εαυτό της απογυμνωμένο απ’ όλα τα καλύμματα, η ψυχή αντιλαμβάνεται τη φύση της και αναφωνεί «*είμαι Αυτό*»!

Η Ευτελής Αξία του Κόσμου

Έχω βρει τον Κύριό μου και με την ένωση μαζί Του,
ο πόνος κι η αγωνία μου φτάνουν στο τέλος.
Η Μίρα τις στάχτες της σκορπάει στον κόσμο,
τώρα που την αληθινή της Κατοικία βρήκε.

Μίρα Μπάι

Όταν η ψυχή συνειδητοποιεί τελικά την ταυτότητά της, είναι έτοιμη για την τελική της ένωση. Φτάνει στην παρουσία του Σατ Πουρούς, του Αληθινού Κυρίου, και στην συνέχεια αρχίζει η διαδικασία της συγχώνευσής της με το Θεό. Το μόνο που μας χωρίζει από το Θεό είναι η μορφή και όσο η ψυχή διεισδύει βαθύτερα, απορροφάται στην Άμορφη Πραγματικότητα, απ' όπου ξεπήδησαν όλες οι μορφές και απ' όπου όλες οι μορφές εκπορεύονται. Αυτή η Νίργκουν ή η χωρίς ιδιότητες κατάσταση μπορεί να είναι άμορφη και απερίγραπτη, όμως η μακαριότητα και η έκσταση που τη συνοδεύει είναι τόση, ώστε, μόλις τη γευτούμε, όλη η λαχτάρα, το μαρτύριο και η αγωνία μας φτάνουν στο τέλος τους.

Η Μίρα, σ' αυτό το σημείο, θίγει χωρίς περιστροφές τα μαρτύρια στα οποία υποβλήθηκε στα χέρια του κόσμου. Αντιμετώπισε πράγματι πολλές αντιξοότητες και υποβλήθηκε σε απίστευτες δοκιμασίες. Χρησιμοποίησαν εναντίον της κάθε είδους πίεση και καταναγκασμό, ώστε να την μεταπείσουν και να την αποτρέψουν από το μονοπάτι της αφοσίωσης, κι όταν η ίδια αντιστάθηκε με επιτυχία στις πιέσεις, τη συκοφάντησαν, τη διέβαλαν και χρησιμοποίησαν κάθε είδους ίντριγκα και δολοπλοκία εναντίον της. Αποπειράθηκαν ακόμα και να την δηλητηριάσουν. Όποιος όμως φλέγεται από έρωτα για τον Κύριο, δεν μπορεί να σταματήσει το κυνήγι του αντικειμενικού του σκοπού, όσο κι αν τον βασανίζει ο κόσμος.

Όταν οι μάντεις προειδοποίησαν τον πατέρα του πρίγκιπα Σιντάρτα ότι ο γιος του θα ακολουθούσε το μονοπάτι της απάρνησης, εκείνος προσπάθησε να προστατέψει το γιο του από μια τέτοια απονενοημένη πράξη. Όσο κι αν προσπάθησε να βάλει σε τάξη τον κόσμο γύρω του, ήρθε μια μέρα που ο πρίγκιπας εγκατέλειψε την οικογενειακή θαλπωρή, το παλάτι, το βασίλειο, τους γονείς, τη γυναίκα, ακόμα και το νεογέννητο βλαστάρι του, προκειμένου να βρει την απάντηση για τη δυσχερή θέση του ανθρώπου. Αντίστοιχα, δεν υπήρχε τρόπος να αποτρέψει κανείς τη Μίρα Μπάι από την πνευματική της αναζήτηση. Είχε σχηματίζει μια αμυδρή εικόνα του Κυρίου, κι όμως είχε νιώσει ρίγη χαράς και ευδαιμονία, οπότε συνέχισε την αναζήτησή της απτόητη και δίχως φόβο κανένα. Η αναζήτησή της την οδήγησε τελικά στα πόδια του Ράβι Ντας και με το δώρο που της πρόσφερε της δόθηκε η δυνατότητα να γνωρίσει την πνευματική της ταυτότητα και να γίνει ένα με τον Κύριο. Η επίτευξη αυτού του στόχου είναι στην πραγματικότητα η εκπλήρωση του αληθινού προορισμού της ζωής του ανθρώπου. Έχοντας φτάσει η ίδια στη

λύτρωση, γνώριζε πλέον την ευτελή αξία του κόσμου και ήθελε να του προσφέρει τη σκόνη και τις στάχτες της.

Ό,τι γράφουν οι μεγάλοι άγιοι πηγάζει από τα βάθη της πνευματικής τους πείρας. Σ’ αυτό τον ύμνο, η Μίρα Μπάι μοιράζεται μαζί μας τις πολλές μεταστροφές που συνάντησε στην πορεία τής αναζήτησής της, μέχρι να δει τα όνειρά της να εκπληρώνονται. Δηλώνει με σαφή και απερίφραστο τρόπο ότι ποτέ δε θα ανακάλυπτε το Αληθινό της Σπίτι, ούτε θα έφτανε στην ένωση με τον Αγαπημένο της, αν δε γνώριζε το Σαντ Ράβι Ντας. Αυτό το γεγονός παραβλέπεται και αγνοείται απ’ όσους θέλουν να την βλέπουν ως την κύρια αντιπρόσωπο της Σάγκουν σχολής του κινήματος της Μπάκτι. Η Σάγκουν Μπάκτι δεν πρέπει να υποτιμάται ή να απαξιώνεται, γιατί όσο καιρό βρισκόμαστε στους κόσμους της μορφής και του ονόματος, είναι αυτά που εξουσιάζουν την προσοχή μας. Η Μίρα Μπάι όμως μας δείχνει το μέσο με το οποίο από τη μορφή και το όνομα, από τη Σάγκουν με άλλα λόγια, μπορούμε να κινηθούμε πέρα από τα όριά τους, να φτάσουμε δηλαδή στη Νίργκουν. Ο Απόλυτος Κύριος, στην άμορφη και ανώνυμη κατάστασή Του, είναι το έσχατο καταφύγιο της ψυχής. Μόνο όταν η ψυχή ενωθεί μαζί Του, όταν γίνει ένα μ’ Εκείνον, φτάνει στο τέλος της αναζήτησής της και λυτρώνεται από την αγωνία και τα βασανιστήρια που υπομένει, όταν κάποτε συλλάβει τη ματιά του Αγαπημένου.

ΑΓΙΑ ΤΕΡΕΖΑ ΤΗΣ ΑΒΙΛΑ

Αποσπάσματα από Κείμενα της Αγίας Τερέζας της Άβιλα

Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε είναι πώς να μπούμε μέσα στο «κάστρο του σώματος». Υπάρχουν πολλές ψυχές που τριγυρίζουν γύρω απ' αυτό, αλλά ποτέ δεν αποφασίζουν να μπουν. Δε γνωρίζουν τι θησαυροί υπάρχουν εσωτερικά και πόσες πολλές κάμαρες έχει αυτό το κάστρο. Θα ακούσατε ίσως ότι ο τρόπος, για να μπει κανείς, είναι η εσωστροφή, αλλά το πρόβλημα είναι πάντα πώς να την πετύχουμε. Η πύλη, για να μπούμε στο κάστρο, ανοίγει μόνο με την «προσευχή με προσοχή». Δεν εννοώ την προσευχή που γίνεται με την κίνηση των χειλιών, γιατί με αυτό τον τρόπο δεν ξέρετε σε ποιον προσεύχεστε και σε ποιον απευθύνεται τις ικεσίες σας. Ο τρόπος, για να εισέλθει, κανείς δεν είναι η απαγγελία κάποιας ειδικής προσευχής, αλλά η νοητική προσευχή με ταυτόχρονη συγκέντρωση της προσοχής.

Η ψυχή φωτίζει σαν ένας απαστράπτων ήλιος και δεν μπορεί να χάσει τη λαμπρότητα και την ομορφιά της. Η λαμπρότητα αυτή είναι ιδιότητα της ψυχής και τίποτα δεν μπορεί να της την αφαιρέσει. Αν όμως καλύψουμε την ψυχή με ένα σκούρο ύφασμα τότε, μολονότι δε χάνει την αρχική της λαμπρότητα και ομορφιά, εντούτοις περιορίζεται η ακτινοβολία της.

Πρέπει να αντιληφθείτε ότι τα δωμάτια του Κάστρου δεν είναι το ένα πάνω στο άλλο ή στη σειρά σαν χάντρες περασμένες από μια κλωστή. Σημασία έχει να βλέπετε το κέντρο του Κάστρου, όπου διαμένει ο βασιλιάς. Σκεφτείτε τι κάνουμε όταν θέλουμε να φάμε ένα χουρμά. Πρέπει να ξεφλουδίσουμε τα διάφορα στρώματά του, μέχρι να φτάσουμε στην καρδιά του που τρώγεται.

Ο Θεός τόσο πολύ επιθυμεί να επιστρέψουμε σ' Αυτόν, ώστε δεν παύει να μας καλεί κοντά Του ξανά και ξανά. Μόνο εξαιτίας της δικής Του γλυκιάς Φωνής η ψυχή μας βυθίζεται στην έκσταση και παραδίδεται ολοκληρωτικά στη θέλησή Του. Σε ανταπόδοση προς τις θαυμαστές ευλογίες που τις παρέχει ο Θεός, η ψυχή νιώθει τόση λαχτάρα να Τον ευχαριστήσει γι' αυτές, που βιώνει ένα οδυνηρό και συνάμα γοητευτικό μαρτύριο. Με δάκρυα και με σφοδρή επιθυμία να πεθάνει, εκλιπαρεί το Θεό να την πάρει από την εξορία της. Κουράζεται και πλήττει με ό,τι βλέπει κι αν βρει κάποια ανακούφιση, το μαρτύριό της έπειτα από λίγο ξαναρχίζει. Κι όμως, όταν η ψυχή δε βιώνει αυτό τον πόνο, αισθάνεται μοναξιά κι ένα αβάσταχτο κενό.

Η πνευματική ένωση είναι διαφορετική από το γήινο γάμο. Αν και στις δυο περιπτώσεις έχουμε την ένωση δύο πραγμάτων σε ένα, στην ένωση του γάμου τα δυο μέρη είναι χωριστά και παραμένουν χωριστά, ενώ, όταν η ψυχή ενώνεται με τον Κύριο, διαχέεται για πάντα μέσα Του. Η ένωση του γάμου είναι σαν την ένωση δύο καντηλιών, όπου η φλόγα που βγαίνει απ' αυτά είναι μία. Αργότερα όμως, το ένα

καντήλι μπορεί εύκολα να χωριστεί από το άλλο και να γίνουν πάλι δύο. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και με δυο φιτίλια. Στον πνευματικό γάμο όμως η ένωση είναι όπως όταν η βροχή πέφτει μέσα στο ποτάμι. Το νερό της βροχής δεν μπορεί να χωριστεί από το νερό του ποταμού. Είναι επίσης σαν το ποτάμι που χύνεται στη θάλασσα. Δεν υπάρχει τρόπος να ξεχωρίσει κανείς το νερό του καθενός. Μοιάζει επίσης με το λαμπερό φως που διαχέεται σ’ ένα δωμάτιο από δυο διαφορετικά παράθυρα. Αν και οι ακτίνες του φωτός είναι χωριστές, το φως είναι ένα και οι ακτίνες δεν μπορούν να χωριστούν ξανά.

Λίγα Λόγια Για Την Αγία Τερέζα Της Άβιλα

Άγιοι και σοφοί από διάφορες χώρες του κόσμου μας μετέδωσαν τις πνευματικές αλήθειες, ο καθένας στη δική του γλώσσα και με το δικό του ιδιαίτερο τρόπο. Η εσωτερική πλευρά των θρησκειών άλλωστε είναι παγκόσμια και πάντοτε η ίδια. Πολλές φορές βλέπουμε γραπτά ενός μύστη από μια χώρα να μοιάζουν με απευθείας αντιγραφή από τα γραπτά ενός άλλου μύστη από κάποια άλλη χώρα. Το βιβλίο της Αγ. Τερέζας της Άβιλα, «Το Εσωτερικό Κάστρο», είναι ένα αυτό παράδειγμα που αποδεικνύει την παγκοσμιότητα των μυστικιστικών εμπειριών.

Η Αναγέννηση στην Ευρώπη υπήρξε ένας μεγάλος σταθμός στην παγκόσμια ιστορία. Ένα νέο πνεύμα έρευνας αναπτύχθηκε σε όλες της δραστηριότητες της ζωής, ακόμα και στη θρησκεία, όπου πολλοί άρχισαν να αμφισβητούν τις μεθόδους και το δόγμα της. Η Αγ. Τερέζα, που γεννήθηκε το 1515, υπήρξε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του πνεύματος που επικρατούσε εκείνη την εποχή. Αντί να βγει έξω από τους κόλπους της Καθολικής Εκκλησίας, προσπάθησε να την αναμορφώσει εκ βάθρων, καθώς με την πάροδο των αιώνων οι επίσκοποι, οι μοναχοί και οι ιερωμένοι είχαν χάσει την απλότητα, την ειλικρίνεια και την αφοσίωση στα θρησκευτικά ιδεώδη και ζούσαν μια ζωή γεμάτη ανέσεις και πολυτέλειες. Η Αγία Τερέζα οργάνωσε το Τάγμα των Ανυπόδητων Καρμελιτών, που οφείλει το όνομά του στο γεγονός ότι τα μέλη του δε φορούσαν παπούτσια. Το Τάγμα αυτό είχε σκοπό να διαδώσει και να αποκαταστήσει το πνεύμα της λιτότητας, της αυταπάρνησης και της διακονίας που χαρακτήριζε του πρώτους Χριστιανούς.

Η Καθολική Εκκλησία συνιστούσε στους πιστούς να επαναλαμβάνουν τυποποιημένες προσευχές πολλές φορές την ημέρα. Η Αγία Τερέζα αντίθετα, γνωρίζοντας ότι αυτή η προφορική επανάληψη γινόταν μηχανικά, θεωρούσε ότι η τήρηση τέτοιου είδους θρησκευτικών τύπων είναι χωρίς σημασία. Όταν κάποιος επαναλαμβάνει λέξεις προφορικά, ο νους του περιπλανιέται μακριά. Όπως οι Διδάσκαλοι της Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα, επέμενε και η ίδια στην ανάγκη για νοερή προσευχή ή, όπως την ονόμαζε, «προσευχή με προσοχή». Με το ίδιο σκεπτικό, όσοι ακολουθούν το Ιερό Μονοπάτι, όταν διαλογίζονται, επαναλαμβάνουν τα ιερά Ονόματα που δίνονται την ώρα της μύησης νοερά ή αλλιώς με τη γλώσσα της σκέψης.

Όπως συμβαίνει με τους περισσότερους αγίους και τους οραματιστές, η Αγία Τερέζα κατηγορήθηκε από το τυπολατρικό ιερατείο της εποχής της και υπέστη διώξεις. Όσοι όμως λούζονται στο εσωτερικό Φως, έχουν τη δυνατότητα να έρχονται σε επαφή με μια πηγή αστείρευτης δύναμης. Δυο μέρες πριν από το θάνατό της, ειδοποίησε τις συντρόφους της ότι το τέλος της πλησίαζε. *«Αδερφές και θυγατέρες μου», τους είπε, «η εξορία μου θα πάρει τέλος και η ψυχή μου θα χαρεί την ένωση με τον Πολυαγαπημένο, την ένωση που τόσο καιρό καρτερούσα».*

Παρόλο την πολεμική που δέχτηκε στην εποχή της, η Αγία Τερέζα αναγνωρίστηκε τελικά ως μια από τις μεγαλύτερες μύστες της χριστιανικής παράδοσης και ο

Πάπας Παύλος ο VI την τίμησε το 1970 με τον τίτλο της Διδάκτορος της Εκκλησίας, τίτλος που πρώτη φορά δόθηκε σε γυναίκα.

Ας μελετήσουμε τώρα μερικά πολύ ενδιαφέροντα αποσπάσματα από το έργο της Αγίας Τερέζας: *«Το Εσωτερικό Κάστρο»*.

Το Κάστρο

Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε είναι πώς να μπούμε μέσα στο «κάστρο του σώματος». Υπάρχουν πολλές ψυχές που τριγυρίζουν γύρω απ' αυτό, αλλά ποτέ δεν αποφασίζουν να μπουν. Δε γνωρίζουν τι θησαυροί υπάρχουν εσωτερικά και πόσες πολλές κάμαρες έχει αυτό το κάστρο. Θα ακούσατε ίσως ότι ο τρόπος, για να μπει κανείς, είναι η εσωστροφή, αλλά το πρόβλημα είναι πάντα πώς να την πετύχουμε. Η πύλη, για να μπούμε στο κάστρο, ανοίγει μόνο με την «προσευχή με προσοχή». Δεν εννοώ την προσευχή που γίνεται με την κίνηση των χειλιών, γιατί με αυτό τον τρόπο δεν ξέρετε σε ποιον προσεύχεστε και σε ποιον απευθύνεται τις ικεσίες σας. Ο τρόπος, για να εισέλθει κανείς, δεν είναι η απαγγελία κάποιας ειδικής προσευχής αλλά η νοητική προσευχή με ταυτόχρονη συγκέντρωση της προσοχής.

Αγία Τερέζα της Άβιλα

Οι συμβολισμοί είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της μυστικιστικής έκφρασης. Στην προκειμένη περίπτωση, η Αγία Τερέζα μιλάει για το «κάστρο» του ανθρωπίνου σώματος. Η ψυχή μας, που είναι μια σπίθα από το Θεό, κατοικεί μέσα στο Κάστρο, αλλά είναι εγκλωβισμένη στις πλάνες του νου, της ύλης και των εγκόσμιων προσκολλήσεων.

Στην πραγματικότητα αποτελούμαστε από σώμα, νου και ψυχή. Έχουμε συντελέσει μεγάλη πρόοδο σε ό,τι αφορά το σώμα και το νου μας, αλλά δυστυχώς παραμελούμε το πιο σπουδαίο, την ψυχή, που είναι το στοιχείο που δίνει ζωή στο σώμα και στο νου. Όλοι οι άγιοι και οι μύστες ανά τους αιώνες μας προτρέπουν με έμφαση να νοιαστούμε για την πνευματική μας ανέλιξη.

Η εξέλιξη του σώματος και του νου μάς οδήγησε σ' ένα κρίσιμο σταυροδρόμι, όπου ανά πάσα στιγμή κινδυνεύουμε να τινάξουμε τα πάντα στον αέρα και να οδηγήσουμε το ανθρώπινο είδος αλλά κι ολόκληρη την πλάση στην οριστική τους εξαφάνιση. Το μόνο που μπορεί να μας σώσει την κρίσιμη αυτή εποχή είναι η εξέλιξη του πνεύματος, που θα εκπέμπει αγάπη προς όλες τις κατευθύνσεις.

Η Αγία Τερέζα αναφέρεται, λοιπόν, στην εξέλιξη της ψυχής και λέει ότι αυτό είναι κάτι που θα συμβεί, αν αποφασίσουμε να ακολουθήσουμε το μονοπάτι της εσωστροφής. Το μυστικιστικό μονοπάτι* είναι μονοπάτι εσωστροφής (inversion) και όχι προσηλυτισμού (conversion). Η Αγία Τερέζα αναφέρεται σε μια πόρτα που οδηγεί μέσα στο Κάστρο. Πολλοί άγιοι, μύστες και προφήτες μιλάνε για την ανάγκη να ανοιχτεί αυτή η δέκατη πόρτα. Σύμφωνα με την παράδοση, το σώμα μας έχει εννιά πόρτες ή ανοίγματα για την επικοινωνία του με τον εξωτερικό κόσμο. Αυτά είναι: τα δυο μάτια, τα δυο αυτιά, τα δυο ρουθούνια, το στόμα και τα δυο

ανοίγματα στο κάτω μέρος του σώματος. Το σώμα διαθέτει επιπλέον και μια δέκατη πόρτα ή πύλη για την επικοινωνία του με τα εσωτερικά, πνευματικά επίπεδα.

Η προσοχή μας επί του παρόντος διαχέεται και διασκορπίζεται μέσα από τα εννιά ανοίγματα στις υλικές δραστηριότητες και απολαύσεις. Το δέκατο άνοιγμα ή τη δέκατη πόρτα που είναι γνωστή και ως τρίτος, απλός ή μοναδικός οφθαλμός, λένε ότι ο Θεός την κρατάει κλειδωμένη κι έχει παραδώσει τα κλειδιά στο Διδάσκαλο. Η Αγία Τερέζα αναφέρεται στην «προσευχή με προσοχή» ή, όπως αλλιώς λέγεται, στο διαλογισμό. Οι Διδάσκαλοι μας λένε ότι πρέπει να συγκεντρωνόμαστε στον τρίτο ή απλό οφθαλμό και να προσευχόμαστε, όχι με τη φυσική μας γλώσσα αλλά νοερά, με τη γλώσσα της σκέψης. Τα διδάγματα όλων των αγίων, των οραματιστών και των προφητών είναι ίδια. Όταν λοιπόν η Αγία Τερέζα επισημαίνει ότι ο διαλογισμός πρέπει να γίνεται νοερά, με τη γλώσσα της σκέψης ή του νου, λέει να κάνουμε το ίδιο με εκείνο που μαθαίνουμε στην άσκηση του σιμράν. Μόνο όταν υπερβούμε τη σωματική μας συνειδητότητα, η ψυχή μπορεί να εισέλθει στα εσωτερικά βασίλεια, στα εσωτερικά επίπεδα ή περιοχές, τα οποία η Αγία Τερέζα τα περιγράφει σαν εσωτερικά δωμάτια του Κάστρου.

Η Λαμπρότητα της Ψυχής

Η ψυχή φωτίζει σαν ένας απαστράπτων ήλιος και δεν μπορεί να χάσει τη λαμπρότητα και την ομορφιά της. Η λαμπρότητα αυτή είναι ιδιότητα της ψυχής και τίποτα δεν μπορεί να της την αφαιρέσει. Αν όμως καλύψουμε την ψυχή με ένα σκούρο ύφασμα τότε, μολονότι δε χάνει την αρχική της λαμπρότητα και ομορφιά, εντούτοις περιορίζεται η ακτινοβολία της.

Αγία Τερέζα της Άβιλα

Όλες οι γραφές λένε ότι ο Θεός είναι Φως και ότι η ψυχή μας, που είναι ομοούσια του Πατρός, είναι επίσης Φως. Όταν η Αγία Τερέζα αναφέρεται στο σκούρο ύφασμα που καλύπτει την ψυχή, εννοεί τα πολλαπλά καλύμματα του νου, της ύλης και των ψευδαισθήσεων. Στη μυστικιστική βιβλιογραφία αναφέρεται ότι η ψυχή καλύπτεται από τρεις διαφορετικούς χιτώνες ή σώματα που περιορίζουν τη λαμπρότητά της, κι αυτά είναι το φυσικό, το αστρικό και το αιτιατό σώμα. Στον Ινδικό μυστικισμό υπάρχουν λεπτότερες υποδιαιρέσεις γι' αυτά τα σώματα, που είναι γνωστές ως τα πέντε καλύμματα της ψυχής ή *κόσας**, όπως λέγονται στην Ινδία.

Όταν η ψυχή υπερβαίνει τη σωματική ή φυσική συνειδητότητα και εισέρχεται στο αστρικό πεδίο, απεκδύεται το φυσικό της σώμα. Καθώς εξελίσσεται περισσότερο και εισέρχεται στο αιτιατό βασίλειο, απαλλάσσεται από το αστρικό της σώμα ή τον αστρικό της χιτώνα και καθώς εξελίσσεται, προοδευτικά βιώνει την αυξανόμενη λαμπρότητά της. Όταν διασχίσει και το αιτιατό επίπεδο, φτάνει στην υπεραιτιατή περιοχή, όπου εντοπίζεται η Πηγή της Ζωής, την οποία οι Σούφι ονομάζουν *Χάσμα-ι-Καούσαρ** και οι Σιχ *Αμριτσάρ**. Όταν λουστεί στα νερά της, θα απαλλαχθεί και από το εκλεπτυσμένο κάλυμμα του αιτιατού σώματος και θα παραμείνει τελικά καθαρή και εξαγνισμένη από κάθε υπόλειμμα ύλης, νου και ψευδαίσθησης. Οι μύστες σ' αυτό το στάδιο συγκρίνουν τη λάμψη της με εκείνη των δώδεκα φυσικών ήλιων. Όταν λοιπόν η ψυχή φτάσει σ' αυτό το σημείο, συνειδητοποιεί την έμφυτη θεία φύση της και αναφωνεί «είμαι Αυτό».

Τα Στρώματα του Χουρμά

Πρέπει να αντιληφθείτε ότι τα δωμάτια του Κάστρου δεν είναι το ένα πάνω στο άλλο ή στη σειρά σαν χάντρες περασμένες από μια κλωστή. Σημασία έχει να βλέπετε το κέντρο του Κάστρου, όπου διαμένει ο βασιλιάς. Σκεφτείτε τι κάνουμε όταν θέλουμε να φάμε ένα χουρμά. Πρέπει να ξεφλουδίσουμε τα διάφορα στρώματά του μέχρι να φτάσουμε στην καρδιά του που τρώγεται.

Αγ. Τερέζα της Άβιλα

Η Αγία Τερέζα αναφέρει στη συνέχεια ότι πρέπει να ξεφλουδίσουμε το χουρμά, αν θέλουμε να φτάσουμε στην καρδιά του. Υπάρχουν πολλά στρώματα ή φλούδες που περιβάλλουν το χουρμά. Αν θέλετε να φτάσετε στην ψίχα, που είναι ο αληθινός καρπός, οφείλετε να αφαιρέσετε ένα-ένα όλα τα στρώματα. Όταν τελικά φτάσουμε στην καρδιά του, ανακαλύπτουμε ότι ο καρπός είναι πολύ γλυκός και τονωτικός.

Οι μυστικιστές συγγραφές έρχονται αντιμέτωποι με μια δύσκολη πρόκληση. Όταν αναφέρουν το εσωτερικό Φως, καλούνται να περιγράψουν κάτι, για το οποίο οι αναγνώστες τους δεν έχουν την παραμικρή ιδέα, οπότε καταφεύγουν σε παρομοιώσεις, συμβολισμούς και αλληγορίες. Περιγράφοντας το εσωτερικό ταξίδι, δίνουν συχνά την εντύπωση ότι η πορεία του ακολουθεί γραμμική διαδρομή, όπως συμβαίνει και με τα εξωτερικά ταξίδια. Όμως η εικόνα του χουρμά, έτσι όπως τη χρησιμοποιεί η Αγ. Τερέζα, είναι πολύ πιο ταιριαστή. Με πολύ παραστατικό τρόπο μας εξηγεί τη φύση της πνευματικής αποκάλυψης. Όταν «διεισδύουμε εσωτερικά», ξεσκεπάζουμε ένα-ένα τα στρώματα που επισκιάζουν τη φωτεινότητα της ψυχής, και όταν φτάσουμε στον πυρήνα, τότε και μόνον τότε γευόμαστε το θείο καρπό. Τόση είναι η λαμπρότητα της ψυχής, όταν είναι απαλλαγμένη από το νου, την ύλη και τις ψευδαισθήσεις, που στ' αλήθεια μας αφήνει έκθαμβους!

Η Γλυκιά Φωνή Του Θεού

Ο Θεός τόσο πολύ επιθυμεί να επιστρέψουμε σ' Αυτόν, ώστε δεν παύει να μας καλεί κοντά Του ξανά και ξανά. Μόνο εξαιτίας της δικής Του γλυκιάς Φωνής, η ψυχή μας βυθίζεται στην έκσταση και παραδίδεται ολοκληρωτικά στη θέλησή Του.

Αγ. Τερέζα της Άβιλα

Αυτή η περικοπή αναφέρεται στην αρχή που ονομάζεται *Νάαμ* ή *Σαμπτ* στις γραφές των Σιχ, *Ουνγκίτ* στις Ουπανισάδες, *Λόγος* στα κείμενα της αρχαίας Ελληνικής γραμματείας, *Ταό* στα γραπτά των Κινέζων, *Κάλμα* από τους Μουσουλμάνους, *Σαούτ-ι-Σαρμάντι* από τους Σούφι και *Λόγος* ή *Άγιο Πνεύμα* στη Χριστιανική Βίβλο. Οι πρωταρχικές εκδηλώσεις του Νάαμ ή Λόγου είναι το εσωτερικό Φως και ο εσωτερικός Ήχος, τα οποία μας παρέχουν το καλύτερο μέσο για να επιστρέψουμε στην Πηγή μας. Πάλλεται αδιάκοπα μέσα σε όλους μας και, όπως έλεγε η Αγία Τερέζα, είναι η γλυκιά φωνή του Θεού που μας καλεί να γυρίσουμε στην Αιώνια Κατοικία μας.

Την ώρα της μύησης*, ο Διδάσκαλος μας παρέχει μια άμεση επαφή με το Λόγο. Αρχίζουμε να συγκεντρώνουμε το βλέμμα μας και το σκοτάδι που βρίσκεται μπροστά μας αντικαθίσταται από Φως. Όταν αυξηθεί λίγο η συγκέντρωσή μας, αρχίζουμε να ακούμε και το Ηχητικό Ρεύμα που έχει τόσο απερίγραπτη ομορφιά και τόσο μαγευτική γοητεία, που μας τραβάει προς τα πάνω. Είναι μια Μουσική αυθύπαρκτη και αιώνια. Ενώ ακόμα και η πιο απαλή μουσική που έχουν συνθέσει οι άνθρωποι ενδέχεται να μας κουράσει, η θεία Αρμονία μας μαγεύει και μας χαρίζει ευδαιμονία. Μας τραβάει προς τα μέσα και προς τα πάνω, μέχρι που κατορθώνουμε την τέλεια υπέρβαση της σωματικής συνειδητότητας*.

Η Λαχταρά Της Ψυχής

Σε ανταπόδοση προς τις θαυμαστές ευλογίες που τις παρέχει ο Θεός, η ψυχή νιώθει τόση λαχτάρα να Τον ευχαριστήσει γι' αυτές, που βιώνει ένα οδυνηρό και συνάμα γοητευτικό μαρτύριο. Με δάκρυα και με σφοδρή επιθυμία να πεθάνει, εκλιπαρεί το Θεό να την πάρει από την εξορία της. Κουράζεται και πλήττει με ό,τι βλέπει κι αν βρει κάποια ανακούφιση, το μαρτύριό της έπειτα από λίγο ξαναρχίζει. Κι όμως, όταν η ψυχή δε βιώνει αυτό τον πόνο, αισθάνεται μοναξιά κι ένα αβάσταχτο κενό.

Αγία Τερέζα της Άβιλα

Υπάρχουν πολλά μονοπάτια που οδηγούν στο Θεό. Στην Ινδική παράδοση συναντάμε διάφορες μορφές γιόγκα ή σχολές μυστικισμού. Στην Μπαγκαβάτ Γκιτά, λόγου χάρη, σε κάθε κεφάλαιο γίνεται αναφορά και σε μια διαφορετική μορφή γιόγκα και υπάρχει ένας μακρύς κατάλογος από άλλες μορφές. Εντούτοις, κανένα μονοπάτι δεν είναι πιο αποτελεσματικό από το μονοπάτι της αγάπης. Στο σημείο αυτό η Αγία Τερέζα μας επιβεβαιώνει αυτή την αλήθεια, καθώς με την ίδια της τη ζωή μάς έδειξε το δρόμο της αγάπης και της αφοσίωσης. Το ταξίδι, όπως έλεγε και η ίδια, δεν αρχινά με δική μας πρωτοβουλία, αλλά επειδή ο ίδιος ο Κύριος μας καλεί. Συχνά νομίζουμε ότι εμείς αναζητάμε τον Κύριο, αλλά όπως λένε και οι Σούφι, η αγάπη εκπορεύεται από την καρδιά του Αγαπημένου. Έχουμε αποχωριστεί το Θεό εδώ και πολλούς αιώνες και έχουμε ξεχάσει τη θεία μας προέλευση. Μέχρι ο ίδιος ο Κύριος να μας προσφέρει τη χάρη Του και να μας καλέσει κοντά Του, δεν είμαστε σε θέση να αντιληφθούμε ούτε ποιοι είμαστε, ούτε πώς να επιστρέψουμε στη Βασιλεία των Ουρανών.

Όταν για πρώτη φορά νιώσουμε τη γεύση της θείας αγάπης, αυτή θα μας φέρει τόση χαρά που ξεπερνάει κάθε προσδοκία μας. Η ψυχή ανταμώνει με την Υπερψυχή και η αγάπη συναντάει την Πηγή της. Βιώνουμε τότε τόση μακαριότητα που όμοιά της δεν υπάρχει στα βασίλεια του χώρου και του χρόνου. Η ψυχή βρίσκει τελικά τον πραγματικό της Σύντροφο, το θείο και αιώνιο Αγαπημένο της.

Η αγάπη είναι μια δοκιμασία και το μονοπάτι της αγάπης είναι στρωμένο με αγωνίες και δάκρυα. Από τη στιγμή που θα στρέψουμε το βλέμμα μας στο θείο Αγαπημένο, τίποτα πάνω στη γη δεν μπορεί να μας ικανοποιήσει πια. Αφού πρώτα μας δελεάσει και μας μαγέψει, ύστερα εξαφανίζεται. Τον αναζητάμε και πονάμε γι' Αυτόν, μα πουθενά δεν μπορούμε να Τον βρούμε. Όποιος μελετάει τα γραπτά των μυστών, θα έχει παρατηρήσει ότι πολύ συχνά γίνεται αναφορά στα μαρτύρια που βιώνουν οι αναζητητές στην αναζήτηση της πηγής της αγάπης, το θείο Αγαπημένο. Αν και λέγεται ότι αυτό το μονοπάτι οδηγεί στην υπέρτατη μακαριότητα, παρά-

δοξα είναι στρωμένο με την αγωνία του χωρισμού και με αμέτρητα δάκρυα. Σε κάποιους στίχους μου λέω:

Έλπιζα πως, όταν θα ερχόταν ο Αγαπημένος, θα έσβηνε τη δίψα μου.
Όμως αλίμονο, ήρθε κι έφυγε, κι η δίψα μου έγινε πιο έντονη.

Κάποιος που δεν είναι εξοικειωμένος με τη μυστικιστική φιλολογική παράδοση είναι φυσικό και επόμενο να αναρωτιέται γιατί κάποιος θα έπρεπε να ακολουθήσει ένα μονοπάτι που στο διάβα του βιώνει αγωνία και μαρτύρια; Εκείνο που αγνοεί όποιος ρωτάει κάτι τέτοιο είναι ότι, αν και ο αναζητητής οφείλει να χύσει πολλά δάκρυα, οι οδύνες που περνάει συνοδεύονται από μια ευχάριστη και λεπτή γλυκύτητα. Η Αγία Τερέζα περιγράφει αυτή τη φαινομενική αντίφαση με εξαιρετική γλαφυρότητα. Από τη στιγμή που θα γευτούμε το κρασί της θείας αγάπης, τίποτα στον εφήμερο τούτο κόσμο δεν μπορεί να συγκριθεί μαζί του. Ακόμη κι όταν ο Κύριος μοιάζει να απομακρύνεται από κοντά μας, εμείς δεν μπορούμε να Τον εγκαταλείψουμε. Δεν έχουμε άλλη επιλογή. Έχουμε προσβληθεί από μια αρρώστια από την οποία δεν μπορούμε να γιατρευτούμε, ωσότου να ενωθούμε ξανά μαζί Του. Μπορεί να μας κάνει να Τον αναζητούμε και να κλαίμε γι' Αυτόν, αλλά δεν παύει να είναι για μας ό,τι γλυκύτερο και ό,τι πιο λατρευτό έχουμε στον κόσμο. Δεν είναι ότι Αυτός είναι ιδιότροπος ή φιλάρεσκος. Η αγάπη Του για μας είναι σταθερή. Αλλά, κι όταν ακόμη μας προσφέρει τη χάρη Του, δεν είμαστε ακόμα τελείως απελευθερωμένοι από τις εγκόσμιες προσκολλήσεις και τις επιθυμίες μας. Οπότε, όταν ο Αγαπημένος απομακρύνεται από κοντά μας, μάς αναγκάζει να Τον ακολουθήσουμε. Όταν καταλάβουμε ότι τίποτα δεν μπορεί να συγκριθεί με τη χαρά της παρουσίας Του, αποδεσμευόμαστε σταδιακά από όλες τις εγκόσμιες προσκολλήσεις μας. Ο πόνος και η αγωνία του χωρισμού είναι στοιχεία που μας εξαγνίζουν από τις γήινες επιθυμίες μας. Η αγάπη καίει τα πάντα εκτός από τον Πολυαγαπημένο μας. Επομένως, όσο εμείς ακούραστα καρτερούμε να ακούσουμε ακόμη και τον παραμικρότερο ήχο από τα βήματά Του, που σημαίνει ότι πλησιάζει η ώρα της εσωτερικής μας συνάντησης, εξαγνιζόμαστε και καθαρίζουμε από κάθε βρομιά, προκειμένου να Τον προϋπαντήσουμε. Σε κάποιους στίχους μου αναφέρω:

Μήπως ακούω κάποιον ήχο; Είναι τα βήματα του Αγαπημένου;
Ή μήπως με ξεγελούν οι χτύποι της καρδιάς μου.

Ο Θεός μας θέλει όλους κοντά Του και μόνον όταν Εκείνος γίνει το μοναδικό αντικείμενο του πόθου μας στη ζωή, μας ευλογεί με την παντοτινή ένωση μαζί Του. Οι Χριστιανοί μύστες αυτό ακριβώς το μαρτύριο του εσωτερικού χωρισμού το ονομάζουν *«η σκοτεινή νύχτα της ψυχής»*. Σύμφωνα με την Αγία Τερέζα, φτάνουμε σ' ένα σημείο όπου ο θάνατος μοιάζει προτιμότερος από το χωρισμό μας από Εκείνον που αγαπάμε, γιατί η ζωή δίχως Αυτόν είναι χειρότερη κι από το θάνατο.

Ο Πνευματικός Γάμος με το Θεό

Η πνευματική ένωση είναι διαφορετική από το γήινο γάμο. Αν και στις δυο περιπτώσεις έχουμε την ένωση δύο πραγμάτων σε ένα, στην ένωση του γάμου τα δυο μέρη είναι χωριστά και παραμένουν χωριστά, ενώ όταν η ψυχή ενώνεται με τον Κύριο, διαχέεται για πάντα μέσα Του. Η ένωση του γάμου είναι σαν την ένωση δύο καντηλιών, όπου η φλόγα που βγαίνει απ' αυτά είναι μία. Αργότερα, όμως, το ένα καντήλι μπορεί εύκολα να χωριστεί από το άλλο και να γίνουν πάλι δύο. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και με δυο φιτίλια. Στον πνευματικό γάμο, όμως, η ένωση είναι όπως όταν η βροχή πέφτει μέσα στο ποτάμι. Το νερό της βροχής δεν μπορεί να χωριστεί από το νερό του ποταμού. Επίσης είναι σαν το ποτάμι που χύνεται στη θάλασσα. Δεν υπάρχει τρόπος να ξεχωρίσει κανείς το νερό του καθενός. Μοιάζει επίσης με το λαμπερό φως που διαχέεται σ' ένα δωμάτιο από δυο διαφορετικά παράθυρα. Αν και οι ακτίνες του φωτός είναι χωριστές, το φως είναι ένα και οι ακτίνες δεν μπορούν να χωριστούν ξανά.

Αγία Τερέζα της Άβιλα

Η Αγία Τερέζα μίλησε για τη δύσκολη θέση στην οποία βρίσκεται από τη φύση του ο άνθρωπος, για το σκοπό τον οποίο πρέπει να επιδιώξουμε στη ζωή μας και για το μονοπάτι της αγάπης και των δακρύων που οδηγούν στον Κύριο. Σε ό,τι αφορά το σκοπό της ανθρώπινης ύπαρξης, είναι σαφές ότι ο μυστικισμός έχει σχέση με μια διάσταση που είναι πάνω από καθετί που βιώνουμε στην καθημερινή μας ζωή και αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την ένωση της ψυχής με το Θεό. Οι μύστες μας λένε ότι αυτή η εμπειρία είναι πολύ δύσκολο να περιγραφεί με λόγια. Είναι σαν να ζητάς από έναν μουγκό να σου περιγράψει τη γεύση του μελιού. Μπορεί να το γευτεί, αλλά δεν μπορεί να το περιγράψει. Μερικοί μύστες περιγράφουν αυτή την ένωση σαν το σκίσιμο του πέπλου που χωρίζει την ψυχή μας από το Δημιουργό της. Άλλοι την περιγράφουν σαν την επιστροφή του ασώτου υιού στο σπίτι του Πατέρα, ενώ άλλοι, μεταξύ των οποίων και η Αγ. Τερέζα αλλά και πολλοί μύστες της Ανατολής, χρησιμοποιούν τη γλώσσα του ρομαντισμού και μιλούν για έναν ρομαντικό έρωτα που καταλήγει σε γάμο. Ο Ραμακρίσνα Παραμχάνσα φέρνει σαν παράδειγμα μια κούκλα από αλάτι που, όταν ενωθεί με το νερό, διαλύεται μέσα του. Τελικά όλοι, με διαφορετικό ο καθένας τρόπο, λένε πως, όταν κάποτε η ψυχή ενωθεί με τον Κύριο, γίνεται ένα μ' Αυτόν.

Η Αγία Τερέζα χρησιμοποιεί μια σειρά από ανάλογες εικόνες, για να φωτίσει αυτό ακριβώς το σημείο. Μιλάει για τις ακτίνες του φωτός που πέφτουν σ' ένα σκοτεινό δωμάτιο μέσα από δυο παράθυρα, οι οποίες χάνουν την ατομικότητά τους, ενώνο-

νται και φωτίζουν το χώρο. Λέει επίσης ότι, σαν πέσει η βροχή μες στο ποτάμι, το νερό της ενώνεται με το νερό του ποταμού με τρόπο που δεν μπορεί να ξεχωρίσει.

Έχοντας ενωθεί με το Δημιουργό, πολλοί άγιοι και μύστες περιγράφουν την ένωση μαζί Του με όρους ανθρώπινων σχέσεων. Ο Ιησούς λέει: *«Εγώ και ο Πατέρας μου είμαστε ένα»* και ο Γκουρού Αρτζάν Ντεβ δηλώνει: *«Πατέρας και υιός είναι βαμμένοι στο ίδιο χρώμα»,* που και οι δυο είναι εκφράσεις που υποδηλώνουν την ταυτότητα ψυχής και Υπερψυχής, ενώ η Αγία Τερέζα αναφέρεται στον πνευματικό της γάμο με τον Κύριο.

Εκείνο που πρέπει να αντιληφθούμε είναι ότι η αυτοπαράδοση και τελικά η ένωσή μας με το Θεό δεν είναι άρνηση, απόρριψη ή εκμηδένιση του ατομικού μας εαυτού. Είναι μάλλον μια επιβεβαίωση ότι ο μακρόκοσμος είναι μέσα στον μικρόκοσμο και ότι όσο περιορισμένοι κι αν νομίζουμε ότι είμαστε, στην πραγματικότητα είμαστε απέραντοι και αιώνιοι.

Όσοι φτάνουν στο σημείο της ένωσης, βλέπουν το ίδιο φως που υπάρχει μέσα στην καρδιά τους να φωτίζει ολόκληρη τη δημιουργία. Γι’ αυτούς η αγάπη και η διακονία γίνεται ο μοναδικός σκοπός της ζωής τους. Ξεχειλίζουν από ευδαιμονία και γαλήνη και όσοι βρεθούν κοντά τους αισθάνονται βαθιά συγκίνηση. Γίνονται δαυλοί, των οποίων η αιώνια φλόγα ανάβει την αγάπη του Θεού σε αναρίθμητες καρδιές. Η Αγ. Τερέζα μας λέει ότι, όπως οι δέσμες του φωτός ενώνονται και δίνουν ένα φως, έτσι ενώνονται μεταξύ τους και γίνονται ένας άνθρωπος.

Το Φως που ανατέλλει πάνω στη γη θα διασκορπίσει το σκοτάδι και θα βοηθήσει να έρθει επί της γης η Βασιλεία του Θεού.

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ποίηση του Αγίου Ιωάννη του Σταυρού

Μέσα σε νύχτα σκοτεινή
Με ανυπόμονη και φλογισμένη αγάπη
Ω πόσο ευτυχισμένη μοίρα!
Προχώρησα απαρατήρητος
Καθώς ο οίκος μου αναπαύεται.
Στο σκοτάδι και την ασφάλεια
Απ’ τη μυστική σκάλα καλυμμένος
Ω πόσο ευτυχισμένη μοίρα!
Στο σκοτάδι και στα κρυφά προχώρησα
Καθώς ο οίκος μου αναπαύεται.
Σε εκείνη την ευτυχισμένη νύχτα προχώρησα, μυστικά
Δίχως κανείς να με βλέπει.
Δίχως να βλέπω κανέναν ούτε καν τον εαυτό μου.
Δίχως άλλο φως ή οδηγό.
Εκτός απ’ αυτό που έκαιγε στην καρδιά μου.
Εκείνο το φως με καθοδήγησε.
Πιο σίγουρο κι απ’ του μεσημεριού τον ήλιο
Στον τόπο όπου Εκείνος με περίμενε
Τον τόπο που γνώριζα καλά.
Κι όπου άλλος κανείς δεν εμφανίστηκε εξόν απ’ Εκείνον.
Ω νύχτα ομορφότερη κι απ’ την αυγή!
Ω νύχτα που ένωσες τον εραστή με την Αγαπημένη του
Και σε αγάπη τη μετουσίωσες!
Στην ανθοστόλιστη καρδιά μου
Σ’ Εκείνον μόνο αφιερωμένη
Εκεί αναπαύθηκε και κοιμήθηκε, Τον κράτησα,
Και το κυμάτισμα των κέδρων Τον δρόσισε.
Καθώς τα μαλλιά Του κυμάτιζαν στο αεράκι
Που φύσηξε από τον πυργίσκο
Με χτύπησε στο λαιμό, με το ευγενικό Του χέρι
Και οι αισθήσεις με εγκατέλειψαν.
Συνέχισα χαμένος στη λήθη
Το κεφάλι μου ακουμπούσε στην αγάπη μου
Χαμένος απ’ όλα κι απ’ τον εαυτό μου

Ανάμεσα στους κρίνους ξεχασμένος
Έδιωξα όλες μου τις έγνοιες.

Λίγα Λόγια για τον Άγιο Ιωάννη του Σταυρού

Το θέμα που θα ήθελα να ερευνήσουμε σήμερα είναι το μυστικιστικό μήνυμα του Αγίου Ιωάννη του Σταυρού. Στη διάρκεια της τελευταίας παγκόσμιας περιοδείας μου αναφέρθηκα στην Αγία Τερέζα της Άβιλα. Έχω διαπιστώσει ότι οι άνθρωποι λαχταρούν να μάθουν το εσωτερικό νόημα των γραφών των αγίων της δικής τους παράδοσης. Πολλοί μου είπαν ότι εκείνο που πριν τους φαινόταν μυστήριο, κατόπιν τους έγινε σαφές και ξεκάθαρο σαν κρύσταλλο. Έδιναν επίσης έμφαση στη σημασία που έχει η συγκριτική μελέτη των θρησκειών. Ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ έλεγε συχνά ότι, αν δε διαβάσουμε τα γραπτά αγίων διαφόρων θρησκειών και χωρών, μας είναι δύσκολο να ανακαλύψουμε την οικουμενική φύση των διδαγμάτων τους. Η Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα ή το Σαντ Ματ ή το Ιερό Μονοπάτι παρουσιάζει το απόσταγμα όλων των θρησκειών.

Ο Άγιος Ιωάννης του Σταυρού γεννήθηκε στην Ισπανία το 1542. Σε ηλικία είκοσι ενός ετών προσχώρησε στο τάγμα των Καρμελιτών. Ένα χρόνο αργότερα συνάντησε την Αγία Τερέζα της Άβιλα, που τότε θα ήταν πενήντα χρονών περίπου. Η Αγία Τερέζα ήταν ήδη γνωστή, μεγάλη μύστης της Χριστιανοσύνης, κι εκείνη την εποχή εγκαθίδρυε δύο μοναστήρια μεταρρυθμιστών μοναχών. Έπεισε, λοιπόν, τον Αγίο Ιωάννη να ηγηθεί του ενός, με σκοπό να μεταρρυθμίσει τους Καρμελίτες, κι εκείνος συμφώνησε και βοήθησε να ιδρυθεί το πρώτο Ανυπόδητο Μοναστήρι Καρμελιτών στην Ισπανία. Κάτω από την καθοδήγησή του, το τάγμα επανέκτησε το αρχικό πνεύμα λιτότητας που είχε χαθεί. Δυστυχώς όμως η μεταρρύθμισή του οδήγησε σε προστριβές μέσα στο Τάγμα και ο Άγιος Ιωάννης του Σταυρού φυλακίστηκε σε κάποιο μοναστήρι από τους συντρόφους του μοναχούς. Τον υποχρέωσαν να φοράει ρούχα από τρίχα καμήλας και δεν του επέτρεψαν να κάνει μπάνιο επί δύο ολόκληρα χρόνια.

Στο διάστημα της φυλάκισής του, το 1576 και το 1577, έγραψε μερικά από τα ωραιότερα ποιήματά του. Αργότερα κατόρθωσε να αποδράσει και η Αγία Τερέζα του έδωσε άσυλο. Συνέχισε άοκνα να εργάζεται για το Μεταρρυθμισμένο Τάγμα των Καρμελιτών και στα τελευταία χρόνια της ζωής του αποσύρθηκε σε απόλυτη απομόνωση. Ο Αγ. Ιωάννης του Σταυρού έχει αναγνωρισθεί ως ένας από τους μεγαλύτερους Ισπανούς μυστικιστές ποιητές και είναι μάλιστα γνωστός ως *«το αηδόνι του Χριστιανικού Μυστικισμού»*. Μερικά από τα πιο φημισμένα του έργα είναι *«Η σκοτεινή νύχτα της ψυχής»*, *«Η ζωντανή φλόγα»* και η *«Ανάβαση στο όρος Καρμέλ»*.

Οι παρακάτω στίχοι του Αγ. Ιωάννη του Σταυρού είναι από την *«Ανάβαση στο όρος Καρμέλ.»*

Τα Τρία Επίπεδα της Νύχτας

Μέσα σε νύχτα σκοτεινή
Με ανυπόμονη φλογερή αγάπη
Ω πόσο ευτυχισμένη μοίρα!
Προχώρησα απαρατήρητος.
Καθώς ο οίκος μου αναπαύεται.
Στο σκοτάδι και την ασφάλεια
Απ’ τη μυστική σκάλα καλυμμένος
Ω πόσο ευτυχισμένη μοίρα!
Στο σκοτάδι και στα κρυφά προχώρησα
Καθώς ο οίκος μου αναπαύεται.

Άγιος Ιωάννης του Σταυρού

Στο πρώτο βιβλίο της *«Ανάβασης στο όρος Καρμέλ»,* ο Άγιος Ιωάννης εξηγεί τι εννοεί με τη λέξη «νύχτα». Αναφέρεται σε τρία επίπεδα νύχτας. Στο πρώτο, βάζει το σώμα του και τις αισθήσεις του να ησυχάσουν και τότε η ψυχή εγείρεται πάνω από τους δεσμούς των αισθήσεων. Το δεύτερο επίπεδο της νύχτας αφορά την ανικανότητα του νου να αντιληφθεί την αληθινή πίστη. Ακριβώς όπως η νύχτα κρύβεται από τα εξωτερικά μάτια μας, έτσι και η πίστη κρύβεται από τα μάτια της διάνοιας. Ο νους δεν μπορεί να την κατανοήσει, γιατί η πίστη βασίζεται στη διαίσθηση και όχι στη λογική. Το τρίτο επίπεδο της νύχτας αναφέρεται στην ανικανότητα του νου να κατανοήσει την απεριόριστη φύση του Θεού. Ο νους είναι προϊόν της αιτιατής περιοχής και μόνον όταν η ψυχή υπερβεί αυτό το επίπεδο, έρχεται στην παρουσία του Θεού. Αυτή η εμπειρία δεν περιγράφεται, γιατί βρίσκεται πέρα από τα σύνορα του νου και της διάνοιας. Σ’ αυτό το επίπεδο απορροφιόμαστε από το Θεό και πλημμυρίζουμε από υπέρτατη ευτυχία και μακαριότητα.

Σ’ αυτούς τους στίχους ο Άγιος Ιωάννης περιγράφει την πρώτη φάση της πνευματικής ζωής, όπου ο αναζητητής δεν είναι ικανοποιημένος από τις κοσμικές συνθή κες της ζωής του κι αρχίζει να ψάχνει το Θεό. Η διψασμένη ψυχή αρχίζει να αντιλαμβάνεται ότι τα πράγματα αυτού του κόσμου δεν μπορούν να της παρέχουν αιώνια ευτυχία. Ο αναζητητης, λοιπόν, αρχίζει να εκλιπαρεί το Θεό να τον απελευ-θερώσει απ’ αυτή την κατάσταση της ανημπόριας. Πριν καταφέρουμε να ακολουθήσουμε το μονοπάτι προς το Θεό, πρέπει να αποσύρουμε την προσοχή μας από τον εξωτερικό κόσμο, το σώμα και τις αισθήσεις και να στραφούμε μέσα μας. Η ψυχή

μας έχει χωριστεί από το Θεό επί αιώνες, εξαιτίας των δεσμών που ανέπτυξε με τον κόσμο.

Στην αρχή ο Θεός ήταν μόνος. Ένας Ωκεανός Πανσοφίας. Ύστερα αποφάσισε να πολλαπλασιαστεί. Αυτή η σκέψη παρήγαγε μια δόνηση, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν οι δυο πρωταρχικές εκδηλώσεις Του: ο Ήχος και το Φως. Ο Ήχος και το Φως είναι γνωστά στις διάφορες θρησκείες με ποικίλα ονόματα, όπως Λόγος, Νάαμ ή Σαμπντ. Στη Αγία Γραφή λέγεται: *«Εν αρχή ην ο Λόγος, και ο Λόγος ην προς τον Θεόν, και Θεός ην ο Λόγος».* Αυτός ο Λόγος αναφέρεται σε όλες τις θρησκείες. Είναι η Δημιουργική Δύναμη που έφερε σε ύπαρξη όλα τα επίπεδα της δημιουργίας: το φυσικό, το αστρικό, το αιτιατό, το υπεραιτιατό και το πνευματικό. Είναι επίσης η δύναμη που δημιούργησε την ανθρωπότητα και όλα τα άλλα είδη ζωής.

Οι ψυχές μας έχουν χωριστεί από το Θεό αιώνες τώρα. Έχουμε επίσης ταυτιστεί τόσο πολύ με το σώμα και το νου, ώστε έχουμε ξεχάσει ότι είμαστε πνεύματα. Η ψυχή, που αρχικά ήταν προορισμένη να ελέγχει το σώμα και το νου, βρίσκεται ουσιαστικά κάτω από το δικό τους έλεγχο. Ο νους έλκεται από τις πέντε αισθήσεις προς τον έξω κόσμο και μέσω αυτών η ψυχή σύρεται προς τα έξω. Αν δεν καταφέρουμε να εσωστρέψουμε την προσοχή μας, δε θα μπορέσουμε να εισχωρήσουμε μέσα μας. Ο Άγιος Ιωάννης του Σταυρού αναφέρεται σ’ αυτήν ακριβώς τη διαδικασία. Λέει ότι πρέπει να αποσύρουμε την προσοχή μας από τις εξωτερικές επιθυμίες και να βάλουμε τον «οίκο του σώματος» να αναπαυθεί. Όταν το κάνουμε αυτό, διεισδύουμε στα εσώτερα επίπεδα ή σύμφωνα με την ορολογία του Αγίου Ιωάννη *«προχωρούμε απαρατήρητοι»*. Ο αναζητητής έχει μια μονάχα επιθυμία, ένα μονάχα πάθος: να συναντήσει τον Πολυαγαπημένο του. Αυτή η λαχτάρα φουντώνει μέσα στην καρδιά του, μέχρι που γίνεται μια φλόγα που τον κατατρώει. Η ψυχή γίνεται ολοένα και πιο ανυπόμονη, ωσότου να δει τον Αγαπημένο της.

Καθώς κάθεται σε σιωπηλό διαλογισμό, μακριά από των άλλων τα αδιάκριτα μάτια, ο αναζητητής εστιάζει την προσοχή του εσωτερικά και αρχίζει το πνευματικό του ταξίδι. Η πορεία που ο Άγιος Ιωάννης περιγράφει έχει διδαχθεί από αγίους, οραματιστές και μύστες όλων των εποχών. Ονομάζεται αυτοσυγκέντρωση ή διαλογισμός. Οι Διδάσκαλοι μάς μαθαίνουν να αποσύρουμε την προσοχή και να επικεντρωνόμαστε στην έδρα της ψυχής μέσα στο σώμα, που εντοπίζεται ανάμεσα και πίσω από τα δύο φρύδια. Τότε, μας φέρνουν σε επαφή με το Φως και τον Ήχο του Θεού και την ημέρα της μύησης λαμβάνουμε μια άμεση εμπειρία αυτών των εσωτερικών αποκαλύψεων του Θεού, του Φωτός δηλαδή και του Ήχου. Όταν η αυτοσυγκέντρωσή μας αυξηθεί, βλέπουμε διάφορα φωτεινά σχήματα. Η άσκηση της εσωστροφής αναφέρεται στο μυστικισμό και ως *«θάνατος εν ζωή».* Η διαδικασία της εγκατάλειψης του σώματος στη διάρκεια του διαλογισμού είναι ανάλογη με την εμπειρία του θανάτου. Η μόνη διαφορά είναι ότι τη στιγμή του θανάτου η ασημένια χορδή που ενώνει την ψυχή με το σώμα κόβεται. Στη διάρκεια όμως του διαλογισμού η ασημένια χορδή παραμένει ανέπαφη και η ψυχή μπορεί να επιστρέψει στο σώμα όποτε το θελήσει. Γι’ αυτό ο Απόστολος Παύλος είπε: *«Θνήσκω καθημερινώς»*, και πραγματικά οι άγιοι πεθαίνουν πολλές φορές την ημέρα. Αυτός

είναι στην πράξη ο τρόπος να νικήσουμε το θάνατο και να κερδίσουμε την αθανασία, ενόσω βρισκόμαστε ακόμη στη ζωή.

Ο Άγιος Ιωάννης συγκρίνει τη διαδικασία της ανύψωσης από τη σωματική συνειδητότητα με το να σκαρφαλώνει κανείς σε μια μυστική σκάλα, με σκοπό να συναντήσει τον Πολυαγαπημένο του. Ο εραστής δε θέλει να μάθει κανείς ότι εκείνος συναντά τον Αγαπημένο. «Στο σκοτάδι και στα κρυφά», όταν κανένας δεν μπορεί να τον δει, ο εραστής, μέσω του διαλογισμού και της αυτοσυγκέντρωσης, ωθούμενος από την ένταση της επιθυμίας του ανεβαίνει την κρυφή σκάλα που οδηγεί πάνω από το σώμα.

Πάμε τώρα στις στροφές τρία και τέσσερα του έργου του Αγίου Ιωάννη.

Το Φως που μας Καθοδηγεί

Σε εκείνη την ευτυχισμένη νύχτα προχώρησα, μυστικά.
Δίχως κανείς να με βλέπει.
Δίχως να βλέπω κανένα ούτε καν τον εαυτό μου.
Δίχως άλλο φως ή οδηγό.
Εκτός απ' αυτό που έκαιγε στην καρδιά μου.
Εκείνο το φως με καθοδήγησε.
Πιο σίγουρο κι απ' το μεσημεριανό ήλιο.
Στον τόπο όπου Εκείνος με περίμενε
Τον οποίο γνώριζα καλά.
Κι όπου άλλος κανείς δεν εμφανίστηκε εξόν απ' Εκείνον.

Άγιος Ιωάννης του Σταυρού

Ο Άγιος Ιωάννης του Σταυρού αναφέρεται στο θείο Φως, που είναι ο οδηγός μας στο εσωτερικό ταξίδι. Η φλόγα καίει ήδη μέσα μας. Ο Παλτού Σαχίμπ, ο Ινδός άγιος του 18ου αιώνα, συνέκρινε το ανθρώπινο κεφάλι με ένα ανεστραμμένο πηγάδι. Μέσα του λέει ότι είναι τοποθετημένη μια λυχνία που λαμποκοπά αέναα. Ο Ιησούς αναφέρεται στο ίδιο φαινόμενο, όταν λέει: *«Αν ο οφθαλμός σου γίνει μοναδικός, ολόκληρο το σώμα σου θα πλημμυρίσει με φως»*. Καθώς συγκεντρώνουμε την προσοχή μας στον τρίτο ή μοναδικό οφθαλμό, το σκοτάδι αρχικά μετατρέπεται σε φωτεινά στίγματα, τα οποία στη συνέχεια αντικαθίστανται από έναν έναστρο ουρανό. Με μεγαλύτερη ακόμη αυτοσυγκέντρωση αντικρίζουμε το εσωτερικό φεγγάρι και, αφού περάσουμε μέσα απ' αυτό, φτάνουμε τον εσωτερικό ήλιο. Αντίστοιχες αναφορές μπορούμε να βρούμε στις μυστικιστικές γραφές όλων των θρησκευτικών παραδόσεων.

Το εσωτερικό Φως είναι λαμπρότερο από το φως του εξωτερικού ήλιου. Είναι ένας πυρσός που οδηγεί τον οδοιπόρο σε ολοένα υψηλότερα επίπεδα. Αυτό το Φως μας καθοδηγεί εσωτερικά, μέχρις ότου συναντήσουμε την ακτινοβόλο μορφή του Διδασκάλου. Αυτή η μορφή είναι τόσο υπέρλαμπρη, τόσο μεθυστική και τόσο συναρπαστική, που η ψυχή χάνεται μέσα της. Ο πνευματικός μας Διδάσκαλος, που μέχρι τότε τον θεωρούσαμε μέντορα και οδηγό μας στον εξωτερικό κόσμο, βλέπουμε τώρα ότι είναι ο αλάθητος οδηγός και φίλος που θα παραμείνει κοντά μας σε όλο το ταξίδι της επιστροφής μέχρι την αληθινή Κατοικία μας. Γίνεται πλέον το άλφα και το ωμέγα μας.

Όπως λέει ο Άγιος Ιωάννης: *«Μονάχα εκείνος εμφανίστηκε»*. Στις ισλαμικές χώρες, οι γυναίκες είναι υποχρεωμένες να παραμένουν καλυμμένες από ένα πέπλο, που ονομάζεται πούρντα*, μακριά από τη δημόσια θέα. Ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ συνέκρινε το Διδάσκαλο με μια μητέρα που φοράει πούρντα. Δεν μπορεί

να βγει από την πόρτα του δωματίου της, για να αγκαλιάσει το παιδί της. Μα σαν το παιδί διασχίσει το κατώφλι της, το παίρνει στην αγκαλιά της και το γεμίζει φιλιά. Ο Διδάσκαλος είναι πάντοτε μαζί μας, οφείλουμε όμως να ανυψωθούμε και να φτάσουμε το κατώφλι της δέκατης πύλης. Εδώ μας συναντά μες στη λαμπρότητα του μεγαλείου του. Καθώς αποκτάμε την εμπειρία της αγάπης του Διδασκάλου για μας, η σαγήνη του κόσμου παύει να μας ελκύει. Η σχέση με το θείο Αγαπημένο εξαλείφει κάθε άλλη σχέση.

Ας πάμε τώρα στην πέμπτη στροφή.

Η Νύχτα της Ενωσης

Ω καθοδηγήτρια νύχτα!
Ω νύχτα ομορφότερη απ' την αυγή!
Ω νύχτα που ένωσες τον εραστή με την Αγαπημένη του
Και την μετουσίωσες σε αγάπη!

Άγιος Ιωάννης του Σταυρού

Για το μύστη, η νύχτα φέρνει την ένωση με τον Πολυαγαπημένο. Η νύχτα είναι μια ευλογημένη ώρα, γιατί ο αναζητητής μπορεί να ακολουθήσει το στόχο του ανενόχλητος από τους περισπαρμούς του κόσμου. Είναι η ώρα που ολόκληρη η φύση αναπαύεται και μπορούμε να διαλογιστούμε με απόλυτη γαλήνη. Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ μας έλεγε ότι η καλύτερη ώρα για διαλογισμό είναι γύρω στις τρεις το πρωί. Έλεγε με γλαφυρότητα: «Κάντε τη νύχτα μια ζούγκλα». Όταν όλος ο κόσμος τη νύχτα κοιμάται, ο πνευματικός αναζητητής παραμένει ξύπνιος και αναζητά τον Πολυαγαπημένο του.

Το μονοπάτι της αυτογνωσίας είναι το μονοπάτι μέσα από το οποίο η ψυχή ανακαλύπτει ολοένα και περισσότερο τη θεία φύση της. Ο Θεός είναι αγάπη. Η ψυχή, που είναι ομοούσια του Θεού, είναι κι αυτή επίσης αγάπη. Η σχέση μεταξύ της ψυχής και του Δημιουργού της είναι μοναδική και στην πραγματικότητα δεν υπάρχει αντιστοιχία της στην εξωτερική μας ζωή. Στην προσπάθειά τους να μας μεταδώσουν κάποια εικόνα, οι άγιοι και οι μύστες χρειάστηκε να καταφύγουν σε διάφορες αναλογίες. Έτσι, ο Ιησούς αναφέρεται σε «Πατέρα και υιό», ο Σρι Ραμακρίσνα σε «Μητέρα και παιδί» και η Μίρα Μπάι σε «Γαμπρό και νύφη». Όμοια με την Αγία Τερέζα της Άβιλα και άλλους μύστες σ' ολόκληρο τον κόσμο, ο Άγιος Ιωάννης του Σταυρού περιγράφει τη σχέση της ψυχής με το Θεό σαν τη σχέση της ερωμένης με τον Αγαπημένο της. Η ψυχή παρουσιάζεται πάντοτε σαν νύφη και ο Θεός σαν Γαμπρός ή Πολυαγαπημένος. Καθώς η σχέση εξελίσσεται, ο αναζητητής ή ο θείος εραστής αφυπνίζεται και ανακαλύπτει τον αιώνιο Αγαπημένο και μεταλλάσεται και ο ίδιος σε αγάπη. Η αγάπη είναι η δύναμη που μετουσιώνει καθετί το ανθρώπινο σε θεϊκό.

Ας δούμε τώρα τις τρεις τελευταίες στροφές αυτού του ποιήματος του Αγίου Ιωάννη του Σταυρού.

Τα Δύο Είδη Ενωσης

Στην ανθοστόλιστη καρδιά μου,
Σ' Εκείνον μόνο αφιερωμένη,
Εκεί αναπαύθηκε και κοιμήθηκε. Τον κράτησα.
Και το κυμάτισμα των κέδρων Τον δρόσισε.
Καθώς τα μαλλιά Του κυμάτιζαν στο αεράκι
Που φύσηξε από τον πυργίσκο,
Με χτύπησε στο λαιμό με το ευγενικό Του χέρι
Και οι αισθήσεις με εγκατέλειψαν.
Συνέχισα χαμένος στη λήθη.
Το κεφάλι μου ακουμπούσε στην αγάπη μου.
Χαμένος απ' όλα κι απ' τον εαυτό μου.
Ανάμεσα στους κρίνους ξεχασμένος
Έδιωξα όλες μου τις έγνοιες.

Άγιος Ιωάννης του Σταυρού

Αυτοί οι στίχοι εξυμνούν την ένωση της ψυχής με το Δημιουργό. Όπως ήδη εξήγησα, στην προσπάθειά τους να απεικονίσουν τη σχέση μεταξύ της ψυχής και του Δημιουργού της, οι μύστες έπρεπε να χρησιμοποιήσουν σύμβολα και εικόνες. Ο ρομαντικός έρωτας πρόσφερε την πιο γόνιμη πηγή για αυτές τις εικόνες. Ορισμένοι μύστες χρησιμοποίησαν τη γλώσσα του ρομαντισμού με τόση δύναμη, που παρεξηγήθηκαν. Οι αναγνώστες μπορεί να νομίσουν ότι αναφέρονται στον επίγειο έρωτα, ενώ εκείνοι εκφράζουν στην πραγματικότητα την ανείπωτη χαρά της θεϊκής αγάπης.

Αυτές οι στροφές προσφέρουν ένα θαυμάσιο υπόδειγμα αυτού του είδους της ποίησης. Ο Άγιος Ιωάννης μιλάει για δυο είδη μυστικιστικής ένωσης. Στο πρώτο, ο εραστής διατηρεί την ταυτότητά του και θεωρεί τον Αγαπημένο σαν σπάνιο προσωπικό του απόκτημα. Έτσι, ο Αγαπημένος λέγεται ότι αναπαύεται στα στήθη της ερωμένης και εκείνη μπορεί να ισχυριστεί: «Τον κράτησα».

Στο δεύτερο είδος της ένωσης, ο Αγαπημένος δεν είναι απλώς το παθητικό αντικείμενο της αγάπης, αλλά κάτι που στ' αλήθεια αφήνει την ψυχή εκστασιασμένη. Όπως το τοποθετεί και ο Άγιος Ιωάννης: «Καθώς τα μαλλιά Του κυμάτιζαν στο αεράκι, εκείνο που φύσηξε από τον πυργίσκο, με χτύπησε στο λαιμό με το ευγενικό Του χέρι και οι αισθήσεις με εγκατέλειψαν».

Σπούδασα την ποίηση των Σούφι και πραγματικά με έχει πολύ εντυπωσιάσει η εικόνα του Αγίου Ιωάννη που περιγράφει τα μαλλιά του Αγαπημένου. Τα μαλλιά ή

οι πλεξούδες του θείου Αγαπημένου είναι σύμβολα της πλέριας προστασίας και της πνευματικής του επιρροής. Κι αλήθεια είναι τόσο μακριά που αγκαλιάζουν ολόκληρη την πλάση! Οι Άγιοι και οι Διδάσκαλοι είναι κι αυτοί συμπαντικοί. Δεν έρχονται με σκοπό να ανήκουν σε κάποια θρησκεία, έθνος ή ομάδα. Οι πλεξούδες Τους δεν έχουν όρια και η Χάρη Τους δεν έχει τέλος. Όπως το εξέφρασα σε ένα μου ποίημα:

Τι κι αν λέγομαι άνθρωπος;
Στ' αλήθεια είμαι η ίδια η ψυχή της αγάπης.
Ολόκληρη η γη είν' το σπίτι μου,
Και χώρα μου όλη η πλάση.

Τα δυο είδη ένωσης που περιέγραψε ο Άγιος Ιωάννης έχουν αναφερθεί κι από άλλους μύστες. Στην πρώτη περίπτωση η ψυχή διατηρεί την αίσθηση της δικής της ταυτότητας, ενώ στη δεύτερη συγχωνεύεται πλήρως με το θείο Αγαπημένο της.

Αυτή η κατάσταση αγάπης είναι ταυτόσημη με την ολοκληρωτική αυτοπαράδοση στον Αγαπημένο. Δεν έχουμε πια επίγνωση του εαυτού μας. Λέγεται ότι, σαν ο πραγματικός εραστής κοιτάξει στον καθρέφτη, η ψυχή του δε βλέπει παρά μονάχα την αντανάκλαση του Αγαπημένου του. Δεν υπάρχει πια «εγώ», όλα είναι «Εσύ». Έχουμε βυθίσει απόλυτα τη θέλησή μας σ' εκείνη του Αγαπημένου και τη στιγμή που η θέλησή μας γίνεται ένα με τη θέληση του Θεού, έχουμε ενωθεί μαζί Του. Αυτό είναι γνωστό ως απόλυτη αυτοπαράδοση στον Αγαπημένο ή αυτοπαράδοση στο Θεό. Ζούμε πια σύμφωνα με το «γλυκό το θέλημά Σου».

Η μυστικιστική αγάπη λένε ότι είναι μια φλόγα που κατακαίει τα πάντα εκτός από τον Αγαπημένο. Αυτός είναι εξάλλου και ο τελικός σκοπός της ζωής. Η ηλιαχτίδα γίνεται ένα με τον Ήλιο και η σταγόνα γίνεται ένα με τον Ωκεανό. Ο Άγιος Ιωάννης μέσα από τους θαυμάσιους αυτούς στίχους του, αυτόν ακριβώς το σκοπό μας τονίζει.

Προσεύχομαι, λοιπόν, μέσα από την καρδιά μου, όχι μονάχα να επιδιώξουμε αυτόν το σκοπό, αλλά με τη χάρη των δύο μεγάλων Δασκάλων να τον πραγματοποιήσουμε σε τούτη τη ζωή.

ΝΤΑΝΤΟΥ ΣΑΧΙΜΠ

Ποίηση του Νταντού Σαχίμπ

Από διαδόσεις όλος ο κόσμος παρασύρεται,
αλλ' ο Νταντού μιλά μονάχα για όσα βλέπει.
Σαν τις επιθυμίες μου όλες κυρίεψα και όλες τις προσκολλήσεις,
ολόρθη στάθηκε η κούπα της καρδιάς μου.
Η Αιώνια Μουσική τα Ουράνια συνταράζει
και να που τώρα κι εγώ το Θείο Νέκταρ γεύομαι.
Στην απέραντη σιωπή του Σουχμάνα,
προελαύνει η ψυχή αγέρωχη προς τη Βασιλική της Κατοικία
με πίστη ακλόνητη και σταθερή.
Την ψυχή της ψυχής μου ανακάλυψα,
ατενίζοντας μέσα μου τον Οχταπέταλλο Λωτό.
Το βούτυρο στην κρέμα ενυπάρχει,
όπως κι η κρέμα μέσα στο γάλα,
μα το μυστικό του το μαθαίνεις μονάχα σαν το χτυπήσεις.
Όμοια κι εγώ της θρησκείας την αληθινή ουσία
κι όλων των γιογκικών ασκήσεων
την ανακάλυψα μονάχα σαν γεύτηκα
τη μέθη του Αγαπημένου.
Η κατάσταση αυτή της γιόγκα τη γνώση υπερβαίνει
κι όλες του σώματος τις στάσεις,
κάτι αλλιώτικο και παντελώς απερίγραπτο είναι!
Όποιος άριστα το μονοπάτι αυτό κατέχει,
της ψυχής του την αποστολή με στεφάνια θριάμβου στόλισε.
Ατενίζοντας τον Γκουρού μου μέσα μου, σε όλη Του τη δόξα,
ολόψυχα Του παρέδωσα το σώμα και το νου μου.
Ένα Φίλο βρήκα Αιώνιο και Τον αντίκρισα κατά πρόσωπο!
Από διαδόσεις όλος ο κόσμος παρασύρεται,
αλλ' ο Νταντού μιλά μονάχα για όσα βλέπει.

Λίγα Λόγια για τον Νταντού Σαχίμπ

Η Πνευματικότητα είναι μια αιώνια αλήθεια που υπήρχε πριν από τη γένεση της Δημιουργίας, παραμένει αναλλοίωτη ακόμα και σήμερα και θα παραμείνει αναλλοίωτη και στο μέλλον. *«Αυτή η αλήθεια υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει εσαεί, ω Νάνακ!»* Η πνευματικότητα, λοιπόν, είναι μια άφθαρτη διαχρονική πραγματικότητα, μια ευλογία που μας προσφέρει ο ίδιος ο Θεός.

Ο Νταντού Σαχίμπ είναι ένας κρίκος στην ατέλειωτη αλυσίδα των Αγίων* που έρχονται στον κόσμο από καιρό σε καιρό, για να μαρτυρήσουν αυτή την αλήθεια. Όπως συμβαίνει συχνά με τους προφήτες και τους αγίους, η ιστορία μας δίνει λίγες πληροφορίες για τη ζωή τους. Είναι πράγματι απορίας άξιο που, παρά το γεγονός ότι έχουν γραφτεί πολλά πράγματα γι' αυτόν, οι μελετητές δεν είναι σε θέση να προσδιορίσουν ούτε καν το αρχικό του όνομα, και σίγουρα είναι κρίμα που γνωρίζουμε τόσα λίγα για μια προσωπικότητα του δικού του διαμετρήματος. Όμως, ανεξάρτητα από τον τόπο καταγωγής ενός Αγίου, είτε αυτός είναι η Ινδία, η Αραβία, η Περσία ή η Παλαιστίνη, ο ίδιος δεν είναι αποκλειστικό προνόμιο του έθνους στο οποίο ανήκει ή των ανθρώπων που τον συνάντησαν. Οι Άγιοι ανήκουν σ' ολόκληρη την οικουμένη. Όταν γίνονταν οι επετειακές εκδηλώσεις για τα πεντακόσια χρόνια από τη γέννηση του Γκουρού Νάνακ, η κυβέρνηση της Ινδίας εξέδωσε ένα βιβλίο που περιελάμβανε άρθρα πνευματικών και θρησκευτικών ηγετών, τα οποία αφορούσαν αυτόν το μεγάλο Άγιο. Σ' αυτή τη συλλεκτική έκδοση περιλαμβάνεται σε περίοπτη θέση κι ένα άρθρο του Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, το οποίο μεταφράστηκε στις κυριότερες διαλέκτους της Ινδίας αλλά και του υπόλοιπου κόσμου. Το συγκεκριμένο άρθρο ξεκινούσε με τις εξής φράσεις: *«Ο Γκουρού Νάνακ δεν είναι αποκλειστικό μονοπώλιο της Ινδίας ή των Σιχ. Ανήκε σ' όλη την ανθρωπότητα. Ανήκε σ' ολόκληρο τον κόσμο κι ολόκληρος ο κόσμος ήταν δικός του».* Τέτοιες προσωπικότητες έρχονται για το καλό ολόκληρης της ανθρωπότητας και οι ίδιοι δεν είναι Ινδουιστές, Μουσουλμάνοι, Χριστιανοί, Βουδιστές ή Ζωροαστριστές. Είναι όλα αυτά μαζί και δεν περιορίζονται σε μια μόνο θρησκεία. Το μήνυμα που μεταφέρουν είναι άφθαρτο και οικουμενικό.

Υπάρχουν δύο διαφορετικές εκδοχές για την καταγωγή του Νταντού Σαχίμπ. Σύμφωνα με την πρώτη εκδοχή, καταγόταν από μια Μουσουλμανική οικογένεια. Ο ίδιος ονομαζόταν Νταντού, είχε πατέρα τον Σουλεϊμάν Σαχίμπ, μυήθηκε από το Χάζρατ Βουρχανουντίν ή το Σεΐχη Μαντάν και ήταν παντρεμένος με τη Χάμπα. Υπάρχουν όμως πολλοί που αμφισβητούν αυτά τα στοιχεία. Σύμφωνα, λοιπόν, με τη δεύτερη εκδοχή, το όνομά του ήταν πράγματι Νταντού, αλλά πατέρας του ήταν ο Λόντι Ραμ, ένας Ινδουιστής, και μητέρα του η Βάσι Μπάι και ο ίδιος ήταν μαθητής του Βριντ Μπάμπα (Μπρινταναντζί). Λέγεται ότι ο Γκουρού του Νταντού Σα-

χίμπ εμφανίστηκε σ' εκείνον όταν ήταν έντεκα χρονών και του έδωσε για *πρασάντ* φύλλα ενός φυτού που λέγεται βετέλ, για να τα μασήσει. Επισήμως μυήθηκε όταν έφτασε στα δεκαοκτώ του χρόνια και ξεκίνησε την αποστολή του σε ηλικία τριάντα ετών. Αν οι μελετητές που υπεραμύνονται της μιας ή της άλλης εκδοχής συμφωνούν σ' ένα πράγμα, αυτό είναι η τέχνη με την οποία εξασφάλιζε τα προς το ζην. Η δουλειά του ήταν το λανάρισμα του βαμβακιού, προκειμένου αυτό να γίνει κλωστή για υφάσματα. Ένα από τα καθήκοντά του ήταν να καθαρίζει το βαμβάκι, ανεξάρτητα από το πόσο βρόμικο ήταν. Ωστόσο, ακόμα κι αν δε δεχτούμε ότι αυτή ήταν πραγματικά η δουλειά του, παραμένει αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι αποστολή του ήταν να αναλαμβάνει τις μολυσμένες και ρυπαρές ψυχές και να τις μετατρέπει σε ατόφιες, αγνές υπάρξεις. Ο σκοπός της έλευσής του στον κόσμο, όπως άλλωστε και κάθε άλλου Αγίου, ήταν η ανύψωση της ανθρωπότητας. Ήταν ένας από εκείνους για τους οποίους λένε ότι: *«Προσεύχομαι σ' Εκείνον που είναι Ανώνυμος. Με όποιο όνομα κι αν Τον φωνάζω, Εκείνος απαντά».*

Τα ιστορικά στοιχεία μας πληροφορούν ότι ο Νταντού Σαχίμπ γεννήθηκε στο Αχμενταμπάντ του Γκουτζαράτ, το έτος 1544. Τα διδάγματά του όμως έγιναν γνωστά και πέρα από τον τόπο του και εξαπλώθηκαν μέχρι το Ρατζαστάν. Όπως είπαμε και πρωτύτερα, αυτές οι ψυχές δεν έρχονται μόνο για την ανύψωση μιας ομάδας ανθρώπων ή ενός έθνους, αλλά έρχονται για το καλό ολόκληρης της οικουμένης. Ήταν μια εποχή που ο Καμπίρ και ο Ράβι Ντας είχαν ήδη μεταδώσει το μήνυμα της Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα*, του στέμματος της ζωής, στη Βόρεια Ινδία και ο Νταντού Σαχίμπ έφερε το ίδιο χαρμόσυνο μήνυμα, το ίδιο ευαγγέλιο, στις δυτικές περιοχές της χώρας. Το όνομα «Νταντού» έχει μια ιδιαίτερη σημειολογική σημασία. *«Νταντού»* σημαίνει «δότης» ή «δωρητής». Στο Ρατζαστάν επίσης *«νταντού»* είναι η συντετμημένη μορφή μιας ευρύτατα χρησιμοποιούμενης λέξης, που σημαίνει «ο μεγαλύτερος αδελφός σε μια οικογένεια». Ο μαγνητισμός και η γοητεία που ασκούσε σε όποιους τον συναντούσαν τους μάγευε τόσο, ώστε γίνονταν αμέσως μαθητές του. Λέγεται ότι ακόμα και ο βασιλιάς του Άμπερ, ο Μπάγκουν Ντας, έγινε πιστός του. Όπως αναφέρω σε κάποιους στίχους μου:

Τι σημασία έχει αν Σε υμνώ, αφού ήδη έχω γίνει σκλάβος Σου.
Όποιος σ' αντικρίσει έστω και μια φορά χάνεται μέσα Σου για πάντα.

Ο βασιλιάς του Άμπερ στάθηκε η αφορμή για τη συνάντηση τού μεγάλου Μογγόλου Αυτοκράτορα Ακμπάρ με τον Νταντού Σαχίμπ. Ο μεγάλος αυτός Αυτοκράτορας, που διαπνεόταν βαθύτατα από τις πνευματικές παραδόσεις της χώρας του, προσκάλεσε τον Νταντού στην αυλή του. Όπως κάποιοι από σας γνωρίζουν, ο Ακμπάρ προσπάθησε να συγκεντρώσει την πεμπτουσία όλων των μεγάλων θρησκειών σ' αυτό που ονόμασε *«Ντιν-ι-Ιλάχι»,* δηλαδή «η Θρησκεία του Θεού». Είναι αλήθεια ότι η νέα αυτή πίστη δε ρίζωσε. Τουλάχιστον όμως έμεινε στην ιστορία για την πλούσια πνευματική της παρακαταθήκη.

Όταν λοιπόν ο Νταντού έφτασε στα ανάκτορα του Αυτοκράτορα, ο Άκμπαρ τον ρώτησε: *«Σε ποια φυλή ή κάστα ανήκει ο Θεός; Ποια είναι η υφή και πώς αποδεικνύεται η ύπαρξή Του; Ποια είναι η μορφή, η χροιά και η όψη Του;»* Ο Νταντού,

που διέθετε στη φαρέτρα του τη γνώση πολλών Ινδικών διαλέκτων, του απάντησε με τους εξής στίχους:

Η κάστα του Θεού είναι η κάστα της αγάπης.
Η ύπαρξη του Θεού είναι η ύπαρξη της αγάπης.
Η αγάπη τέλος είναι η μορφή και η όψη Του.

Το θεϊκό χρώμα είναι πράγματι το χρώμα της αγάπης. Όπως γράφεται και στο Γκουρμπάνι: *«Πατέρας και γιος είναι βαμμένοι με ένα χρώμα»*. Όποιος πηγαίνει στους αγίους μουσκεύεται και βάφεται στους τόνους της θείας αγάπης. Ο Άκμπαρ συγκινήθηκε σε τέτοιο βαθμό από την απάντηση του Νταντού Σαχίμπ, ώστε τον προσκάλεσε να δώσει διαλέξεις στην πρωτεύουσα της Αυτοκρατορίας του, τη Φετεχντούρ Σίκρι, στην περιοχή της Άγκρα, για τις επόμενες σαράντα μέρες. Ο Νταντού Σαχίμπ τον ευχαρίστησε για την πρόσκληση και ο λαός του Σίκρι ωφελήθηκε από τις ομιλίες τού μεγάλου αγίου.

Η ποίηση του Νταντού Σαχίμπ μας παρέχει πολλά παραδείγματα της εκφραστικής του δεινότητας. Ήταν σε θέση να πει πολλά πράγματα με λίγες μόνο λέξεις. Σε κάποιο σημείο αναφέρει:

Ο εραστής έχει γίνει ο Αγαπημένος,
τόση είναι η δύναμη της αγάπης!
Ω Νταντού, ο ίδιος ο Θεός γίνεται ο εραστής
ενός τέτοιου αφοσιωμένου!

Υπάρχουν δύο μεγάλα στάδια στην πορεία της ψυχής. Το πρώτο καταλήγει στην απορρόφηση της ψυχής μέσα στην Ακτινοβόλο Μορφή του Διδασκάλου*, που στον Περσικό μυστικισμό περιγράφεται με τον όρο *«φάνα-φιλ-σεΐχ»* και σημαίνει *«συγχώνευση με το Διδάσκαλο»*. Για να φτάσουν οι αναζητητές σ' αυτό το στάδιο, πρέπει να γίνουν ένα με τον Αγαπημένο, κι όταν συμβεί κάτι τέτοιο, ξέρουν ότι δεν είναι χωρισμένοι από το Θεό. Ο Διδάσκαλος είναι ένα με τον Κύριο και μπορούμε να αντιληφθούμε ποιος είναι μόνο στο βαθμό που ο ίδιος επιλέγει να μας αποκαλύψει. Είναι αλήθεια ότι η αλχημεία της αληθινής αγάπης μπορεί να κατανοηθεί μόνον, όταν ακολουθήσουμε το πνευματικό μονοπάτι*, γιατί αυτό το μονοπάτι μεταμορφώνει τον εραστή στον Αγαπημένο και τότε ο ένας είναι αδιαχώριστος από τον άλλον. Ο Θεός βρίσκεται σε αναζήτηση εκείνων των θνητών που αγαπούν με αυτό τον τρόπο και τότε ο Ίδιος γίνεται ο εραστής τους. Οι στίχοι του Νταντού Σαχίμπ που μόλις αναφέραμε εκφράζουν την ίδια αλήθεια με εκείνη που περιγράφει σε κάποιους στίχους και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ για το Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ:

Ήταν χαμένος στον έρωτά του για το Θεό.
Αλλά κι ο ίδιος ο Θεός ήταν χαμένος στον έρωτά του για εκείνον.

Ακριβώς όπως ο Μογγόλος Αυτοκράτορας ζήτησε από τον Νταντού Σαχίμπ να μάθει για το γένος και την ύπαρξη του Θεού, αντίστοιχα και ο Καζί Ρουκνουντίν ρώτησε τον Γκουρού Νάνακ, όταν εκείνος έφτασε στην Αραβία, για το σπίτι του Θεού. Ο Γκουρού Νάνακ, αναφερόμενος στο ανθρώπινο σώμα, περιέγραψε το παλάτι που διαμένει ο Κύριος. Αναφέρθηκε στα διάφορα μέλη του ανθρώπινου σώματος, εικονογραφώντας τον Οίκο του Κυρίου. Το ανθρώπινο σώμα είναι πράγματι ο αληθινός Ναός του Θεού, αφού μόνο μέσα σ' αυτό μπορούμε να πετύχουμε την ένωσή μας με τον Κύριο.

Η λογοτεχνική παράδοση της πνευματικότητας αναφέρει τέσσερις βασικές ιδιότητες από τις οποίες αναγνωρίζεται η αγιοσύνη ή αλλιώς ο Τέλειος Ζωντανός Διδάσκαλος*. Η πρώτη αφορά την άμεση θεία εμπειρία που προσφέρει. Ο καθένας μας οφείλει να αναρωτηθεί αν κάποιος, που ισχυρίζεται ότι είναι άγιος, έχει εσωτερική εμπειρία του Θεού και αν είναι σε θέση να προσφέρει αυτή την εμπειρία και σε άλλους. Η δεύτερη ιδιότητα με την οποία μπορούμε να ξέρουμε ή να κρίνουμε αν κάποιος είναι Τέλειος Διδάσκαλος αφορά το αν επιχειρεί να εξυμνήσει και να δοξάσει το Διδάσκαλό του με κάθε ευκαιρία. Η τρίτη ιδιότητα σχετίζεται με τη διάδοση του μεγαλείου του Νάαμ ή του θείου Λόγου και η τέταρτη αφορά την απροθυμία και την αποστροφή του προς κάθε νεκρή σύμβαση, τύπο ή τελετουργικό. Οι αληθινοί άγιοι πάντοτε μας ενθαρρύνουν να κάνουμε ένα βήμα παραπάνω από τους επιφανειακούς τύπους και να αντιληφθούμε το αληθινό νόημα της θρησκείας. Με βάση τις τέσσερις αυτές δοκιμές δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο Νταντού Σαχίμπ ήταν αληθινός Άγιος, ο Τέλειος Διδάσκαλος του καιρού του.

Ο Νταντού Σαχίμπ ήταν εξαιρετικά φιλεύσπλαχνος και γενναιόδωρος και γι' αυτό έγινε ευρέως γνωστός ως «*Νταντού Νταγιάλ*», που σημαίνει *«ο Γενναιόδωρος Νταντού»*. Υπάρχουν πολλά περιστατικά που αποδεικνύουν του λόγου το αληθές και σ' αυτό το σημείο θα ήθελα να αναφέρω κάποια απ' αυτά. Ο Νταντού δεν ακολουθούσε, ούτε τηρούσε κενόδοξες ιεροτελεστίες και, όπως συνέβη και με άλλους αγίους, έγινε στόχος διώξεων από τους θεολόγους και το Ινδουιστικό ιερατείο, οι οποίοι ήταν οι έμποροι της θρησκείας και την είχαν αναλάβει εργολαβικά. Όταν ο Νταντού Σαχίμπ ζούσε στο Σαμπάρ, στην περιφέρεια του Ρατζαστάν, οι αρμόδιοι τοπικοί άρχοντες ήταν τόσο εχθρικοί απέναντί του, ώστε ο Ναουάμπ (Κυβερνήτης) έβγαλε φιρμάνι που επέβαλε σε όσους επισκέπτονταν τον Νταντού κεφαλικό φόρο πεντακοσίων ρουπιών. Αδιαφορώντας γι' αυτό το διάταγμα, δύο από τους αφοσιωμένους μαθητές του πήγαν στο σπίτι του, για να έχουν την *ντάρσαν** του. Ο Νταντού Σαχίμπ καταχάρηκε μόλις τους είδε, αλλά τους ρώτησε: *«Το ξέρετε ότι, αφού ήρθατε να με δείτε, είστε υποχρεωμένοι να πληρώσετε τέλη πεντακοσίων ρουπιών ο καθένας;» «Όσον καιρό διαθέτουμε τα μέσα, τίποτα δεν μπορεί να μας εμποδίσει να έχουμε την ντάρσαν σου. Αν μας τελειώσουν τα χρήματα που έχουμε στην άκρη, τότε θα δούμε τι μπορεί να γίνει»,* αποκρίθηκαν. Η απάντησή αυτή χαροποίησε τον Νταντού Σαχίμπ και μόλις έφευγαν τους είπε: «Όταν σας ζητήσουν να πληρώσετε το φόρο, επιμείνετε να σας δείξουν το πρωτότυπο της διαταγής και διαβάστε το προσεκτικά».

Οι δυο αφοσιωμένοι, μόλις έφυγαν από το σπίτι του Νταντού Σαχίμπ, υποβλήθηκαν σε έλεγχο από τις αρχές και τους ζητήθηκε να πληρώσουν το φόρο. Όταν

επέμειναν να δουν το διάταγμα του Νταουάμπ, ο αξιωματούχος τους έδειξε το πρωτότυπο. Προς γενική κατάπληξη, όταν διαβάστηκε το διάταγμα διαπίστωσαν ότι έλεγε: «Όποιος δεν πάει στον Νταντού Σαχίμπ θα πληρώσει κεφαλικό φόρο πεντακοσίων ρουπιών». Μόλις το διάβασαν όλοι μπερδεύτηκαν και οι δυο μαθητές αφέθηκαν ελεύθεροι.

Μια άλλη φορά, λέγεται, εφτά διαφορετικές ομάδες ανθρώπων αποφάσισαν να γιορτάσουν μια θρησκευτική επέτειο και καθεμιά απ' αυτές προσκάλεσε τον Νταντού Σαχίμπ να συμμετάσχει στον εορτασμό. Όταν έφτασε η μέρα της γιορτής, ο Νταντού Σαχίμπ παραβρέθηκε ταυτόχρονα και στις εφτά συγκεντρώσεις. Η αλήθεια είναι ότι ποτέ δεν έφυγε από το σπίτι του και ο ίδιος γιόρτασε την επέτειο στον τόπο διαμονής του.

Μια παρόμοια ιστορία λέγεται και για το Χάζρατ Μίαν Μιρ, έναν Σούφι* άγιο σύγχρονο του Γκουρού Αρτζάν Ντεβ, ο οποίος δείπνησε στα σπίτια διαφόρων ευγενών την ίδια ώρα. Οι άγιοι μπορούν με τη θέλησή τους να εκδηλώσουν τη μορφή τους σε πολλά μέρη συγχρόνως. Σε μια άλλη περίπτωση λέγεται πως, όταν ο Νταντού Σαχίμπ έκατσε σε διαλογισμό, οι εχθροί του αποφάσισαν να χτίσουν την πόρτα του και να τον κλείσουν μέσα. Πίστευαν ότι, αν τον έθαβαν ζωντανό, θα πετύχαιναν τη θανατική του καταδίκη. Μετά από πολύν καιρό κάποιοι καλοί του φίλοι, που ζούσαν στη γειτονιά, έμαθαν τι συνέβη και γκρέμισαν τον τοίχο. Προς μεγάλη τους έκπληξή, ο Νταντού Σαχίμπ είχε βυθιστεί σε σαμάντι* και ήταν καλά στην υγεία του. Προσπάθησαν να του εξηγήσουν τι είχε συμβεί και όλοι μαζί αλαλάζοντας απαίτησαν την παραδειγματική τιμωρία όσων συντέλεσαν σ' αυτή την αποτρόπαιη πράξη. Ο Νταντού Σαχίμπ όμως δεν είχε θυμώσει καθόλου. *«Γιατί να θέλω την τιμωρία τους;»* τους είπε. *«Χτίζοντας την πόρτα μου, όλες αυτές τις μέρες μου επέτρεψαν να βρίσκομαι στη διαρκή ενθύμηση του Διδασκάλου μου. Αλήθεια, τους χρωστάω υποχρέωση για την καλοσύνη που μου έδειξαν».*

Υπάρχει κι άλλο ένα περιστατικό που φανερώνει την εκπληκτική συμπόνια και την ανθρωπιά του Νταντού Νταγιάλ. Δυο αδέρφια από μια οικογένεια βραχμάνων* πήγαν στη Μπενάρες, για να εκπαιδευτούν στους διάφορους τομείς της γνώσης που παρέχονταν εκείνο τον καιρό. Αφού τελειοποίησαν τις γνώσεις τους στα ιερά κείμενα, στην αστρολογία, στη φιλοσοφία και σε πολλούς άλλους τομείς, επέστρεψαν στο σπίτι τους. Η μητέρα τους όμως πολύ γρήγορα διαπίστωσε ότι, αν και γνώριζαν τη θεωρία, εντούτοις ήταν παντελώς αδαείς σε ό,τι αφορούσε την πρακτική εφαρμογή της πνευματικότητας. Τους συμβούλευσε λοιπόν να επισκεφτούν τον Νταντού Σαχίμπ, για να μάθουν τι είναι πραγματικά η πνευματικότητα. Εκείνο τον καιρό ο Νταντού έμενε στην Τζαϊπούρ. Όταν τα νεαρά παλικάρια έφτασαν στα περίχωρα της πόλης, είδαν κάποιον να στέκεται έξω στον ήλιο βυθισμένος στις σκέψεις του. Το κεφάλι του ήταν τόσο καλά ξυρισμένο που έλαμπε. Με αλαζονική και περιπαιχτική διάθεση, ο ένας πήρε από το έδαφος μια πλατιά ελαφρόπετρα και χτύπησε με αυτήν το ξυρισμένο κεφάλι του ανθρώπου, για να τον ρωτήσει κατά που έπεφτε το σπίτι του Νταντού Σαχίμπ. Χωρίς να νιώσει την παραμικρή προσβολή, ο Νταντού Σαχίμπ τους εξήγησε υπομονετικά το δρόμο που έπρεπε να ακολουθήσουν, για να φτάσουν στο σπίτι του. Αμέσως μόλις ξεκίνησαν οι δύο νέοι, ο Νταντού Σαχίμπ σηκώθηκε και ακολουθώντας ένα συντομότερο δρόμο έφτασε στο

σπίτι του εγκαίρως, για να τους υποδεχτεί. Όταν τον αντίκρισαν ένιωσαν τόση έκπληξη και ντροπή, ώστε κατατρομαγμένοι το έβαλαν στα πόδια. Ο Νταντού όμως πολύ στοργικά τους πήρε στο κατόπι και τους φώναξε να γυρίσουν: *«Γιατί το σκάτε σαν κλέφτες; Στο κάτω κάτω τι κακό κάνατε; Ακόμα κι όταν θέλετε να αγοράσετε ένα πήλινο αγγείο, το χτυπάτε απ' όλες τις πλευρές, για να δείτε αν είναι ατόφιο και γερό. Αναζητάτε έναν Γκουρού*, ψάχνετε κάποιον που να μπορεί να σας δώσει το κλειδί της σωτηρίας. Σίγουρα λοιπόν ο καθένας θα ήθελε πρώτα να τον δοκιμάσει, ώστε να είναι βέβαιος, πριν τον αποδεχτεί».*

Όταν ο Γκουρού Νάνακ και ο Καμπίρ Σαχίμπ πέθαναν, οι μαθητές τους έκπληκτοι αντίκρισαν κάτω από τα σάβανα μια αρμαθιά λουλούδια να έχει πάρει τη θέση του λειψάνου τους. Η παράδοση λέει ότι κάτι ανάλογο συνέβη και με τον Νταντού Σαχίμπ. Όταν πέθανε (το 1603), οι μαθητές του κάθισαν στη γλυκιά του ενθύμηση. Ξαφνικά, ένας απ' αυτούς είδε τον Νταντού Σαχίμπ να στέκεται στην είσοδο ενός σπηλαίου εκεί κοντά να τους κοιτάζει. Τράβηξε την προσοχή των πιστών του κι έτσι μπόρεσαν να έχουν την τελευταία ντάρσαν του Διδασκάλου τους. Όταν γύρισαν πίσω και σήκωσαν τα σάβανα, βρήκαν μόνο μια αγκαλιά λουλούδια να έχει πάρει τη θέση του νεκρού του κορμιού. Αυτά τα σύντομα περιστατικά και τα στοιχεία από τη ζωή του Νταντού Σαχίμπ μας βοηθούν να σχηματίσουμε μια αμυδρή εικόνα για το μέγεθος του μεγαλείου του. Οι στίχοι που ακολουθούν μας δίνουν σημαντικές πληροφορίες για την πνευματική ζωή.

Οι Άγιοι Μιλούν από Άμεση Προσωπική Εμπειρία

Από διαδόσεις όλος ο κόσμος παρασύρεται,
αλλ' ο Ντατού μιλά μονάχα για όσα βλέπει.

Ντατού Σαχίμπ

Τα διδάγματα του Ντατού Σαχίμπ βασίζονται στις άμεσες προσωπικές του εμπειρίες. Οι άγιοι αντλούν τις αναφορές τους από τα προσωπικά τους βιώματα και ξέρουν τι χρειαζόμαστε, για να μπορέσουμε να τους καταλάβουμε καλύτερα. Σ' αυτόν το στίχο ο Ντατού Σαχίμπ αναφέρεται σε όσους τοποθετούν τον εαυτό τους στη θέση του πνευματικού ηγέτη της ανθρωπότητας, αλλά στηρίζουν τις γνώσεις τους μονάχα σε διαδόσεις και φήμες, χωρίς οι ίδιοι να έχουν εσωτερική γνώση του θείου. Οι Άγιοι, αντίθετα, αναφέρονται μόνο σε όσα έχουν δει οι ίδιοι. Ο Ιησούς είπε: *«Ιδού ο Κύριος»* και ο Γκουρού Νάνακ ισχυρίστηκε: *«Βλέπω τον Κύριο ορατό μπροστά μου»*. Ένας Περσικός στίχος αναφέρει ότι, παρόλο που τα λόγια ενός Αγίου μοιάζουν με λόγια ανθρώπινα, στην πραγματικότητα είναι τα λόγια του Θεού. Αυτές οι ψυχές είναι οι ζωντανές ενσαρκώσεις του Κυρίου. Μπορεί να περπατούν, να μιλούν, τα τρώνε και να κοιμούνται όπως εμείς, στην πραγματικότητα όμως είναι ένα με το Θεό και ό,τι λένε είναι η απόλυτη αλήθεια. Από την άλλη μεριά, οι μορφωμένοι ιερείς, οι παντίτ και οι θεολόγοι δίνουν περισπούδαστες ομιλίες πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα, για το οποίο όμως δεν έχουν απολύτως καμιά προσωπική εμπειρία, με αποτέλεσμα να μην πείθουν με όσα λένε. Σε αντίθεση με τα λόγια ενός Αγίου, ο λόγος τους αποτυγχάνει να φτάσει κατευθείαν στην καρδιά μας.

Όταν φωτισμένες ψυχές έρχονται ανάμεσα μας, η παρουσία τους είναι σαν ένα άρωμα που απλώνεται σε Ανατολή και Δύση, Βορά και Νότο, μια ευωδιά που τυλίγει τα πάντα. Τα λόγια τους ξεχειλίζουν από πεποίθηση και σιγουριά, η οποία πηγάζει από τις προσωπικές τους εμπειρίες και την άμεση γνώση τους. Οι θεολόγοι και οι παντίτ, από την άλλη, είναι σαν χάρτινα λουλούδια που δε βγάζουν κανένα άρωμα. Ρωτήστε τους απλώς μια ή δυο ερωτήσεις για το εσωτερικό μονοπάτι και δείτε την αμηχανία που νιώθουν. Παρόλο τις γνώσεις και τις μελέτες τους, μοιάζουν σαν χαμένοι. Πώς μπορούν να κατέχουν το μαγνητισμό ενός αγίου που έλκει τους ανθρώπους κοντά του; Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έχει αναφέρει σε κάποιους στίχους του:

Πώς μπορεί να ανθίσει η αγάπη εκεί που δεν υπάρχει ομορφιά;
Τι αξία έχει για το αηδόνι ένα λουλούδι που είναι ψεύτικο;

Τι νόημα έχουν τα λόγια που προφέρει μια γυναίκα για τον έρωτα, όταν η ίδια ποτέ δεν ένιωσε το κέντρισμα του; Ο Ντατού μιλάει με την πεποίθηση και τη σιγουριά που του εξασφαλίζει η προσωπική του εμπειρία. Οι άγιοι πάντοτε μιλούν με την

αμεσότητα που τους εξασφαλίζει η πηγαία γνώση και η γλώσσα που χρησιμοποιούν είναι πάντοτε απλή, χωρίς στολίδια, και μιλούν άμεσα, από καρδιά σε καρδιά. Όταν ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ επισκέφτηκε τη Δύση, ένα μέλος μιας εκκλησιαστικής οργάνωσης παρατήρησε ότι, παρόλο που ό,τι είπε ο Διδάσκαλος ήταν πολύ απλά διατυπωμένο, εντούτοις άγγιζε τα πιο μύχια διαμερίσματα της καρδιάς μας. Ορμώμενος απ' αυτήν την παρατήρηση, ο Σαντ Κιρπάλ εξήγησε ότι το μήνυμα της Πνευματικότητας είναι κατά βάση απλό. Όποιος το έχει κατανοήσει και επιπλέον έχει βιώσει κάποιες εμπειρίες της εσωτερικής ζωής, δε χρειάζεται πολύπλοκους τρόπους, για να το μεταδώσει. Εμείς αντίθετα, όταν αναφερόμαστε σε πνευματικά ζητήματα, είμαστε δυσνόητοι και πέφτουμε σε αντιφάσεις. Η Πνευματικότητα στην ουσία της είναι απλή και άμεση και ό,τι δεν είναι άμεσο και απλό δεν έχει σχέση με την Πνευματικότητα. Όταν χαθεί το εσωτερικό πνευματικό μήνυμα, καταφεύγουμε σε ιεροτελεστίες και τελετουργικές πράξεις ή στο διάβασμα και τη μελέτη των γραφών. Γι' αυτόν το λόγο στην Ίσα Ουπανισάδα συναντάμε τον ισχυρισμό ότι οι πολυμαθείς και οι περισπούδαστοι θα μετοικήσουν στην κόλαση. Γιατί, όσοι ξέρουν πολλά καμαρώνουν για τις γνώσεις τους κι αυτή η αλαζονεία τελικά θα τους καταστρέψει. Έχουν πιαστεί στη σφαίρα της διάνοιας ή του μπούντι, όπως ονομάζεται, και είναι δέσμιοι του ορθολογισμού, της εξαγωγής συμπερασμάτων και της διχογνωμίας. Η πνευματικότητα, όμως, αφορά την συνειδητότητα, τη θεία συνειδητότητα και η ουσία αυτής της συνειδητότητας είναι η αγάπη και όχι η διάνοια. Η διάνοια χωρίζει, ενώ η αγάπη ενώνει. Το μονοπάτι της μάθησης είναι το μονοπάτι της ανάλυσης, της ταξινόμησης και του διαχωρισμού, το μονοπάτι της ματαιοδοξίας και του εγωισμού. Το μονοπάτι της αγάπης αντίθετα είναι το μονοπάτι της ταπεινότητας, της συμπόνιας και της ενότητας.

Ο Νταντού Σαχίμπ επομένως μιλάει μόνο για πράγματα, για τα οποία υπήρξε ο ίδιος αυτόπτης μάρτυρας. Μας λέει ότι βίωσε το Θεό, το Δημιουργό που εκδηλώνει τον εαυτό Του σε όλα τα επίπεδα: ως υπερσυνειδητότητα, ως υπερσυνειδητότητα αναμεμιγμένη με ύλη και ψευδαίσθηση και ως ύλη και ψευδαίσθηση. Στην πνευματικότητα η πρώτη δοκιμή γίνεται με το να δούμε από μόνοι μας, οπότε, όπως λέει και ο Νταντού Σαχίμπ, το να μιλάμε για το Θεό χωρίς άμεση γνώση Του είναι απλώς χίμαιρα και αυταπάτη.

Η Κούπα της Καρδιάς

Σαν τις επιθυμίες μου όλες κυρίεψα και όλες τις προσκολλήσεις,
ολόρθη στάθηκε η κούπα της καρδιάς μου.

Ντανtoύ Σαχίμπ

Ο Ντανtoύ Σαχίμπ περιγράφει τη δυσχερή θέση στην οποία όλοι έχουμε περιέλθει. Όταν το πνεύμα εισήλθε στο σώμα, αρχικά προσκολλήθηκε στο νου. Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έλεγε ότι, εξαιτίας αυτής της ένωσης, το πνεύμα έγινε τζίβα, δηλαδή ενσωματωμένη ψυχή, με συνέπεια να υποδουλωθεί στις πέντε αισθήσεις. Το πνεύμα λοιπόν, που προοριζόταν για αφέντης, μετατράπηκε σε σκλάβο. Μόλις άρχισε να συντελείται αυτή η μεταστροφή, επεκτάθηκε σε κάθε επίπεδο. Αντί η ψυχή να είναι ο κύριος του νου, έγινε ο υφιστάμενός του. Η διάνοια επίσης, αντί να είναι αφέντης του νου, έγινε σκλάβος του. Τα όργανα των αισθήσεων από την άλλη, αντί να είναι υπηρέτες του νου, έγιναν οι αφέντες του και τα αντικείμενα των αισθήσεων, αντί να είναι υποδεέστερα των οργάνων των αισθήσεων, έγιναν τελικά κυρίαρχα. Το αποτέλεσμα είναι ότι, αντί το άλογο να σέρνει την άμαξα, η άμαξα σέρνει το άλογο. Τα όργανα των αισθήσεων αντλούν τη δύναμή τους από το νου και ο νους αντίστοιχα εξαρτάται από την ψυχή, για να ζήσει. Κι όμως, η ψυχή, η πηγή όλης αυτής της ενέργειας, αντί να ελέγχει σταθερά αυτά που ενεργοποιεί, είναι άθλια υποδουλωμένη στα ίδια της τα εξαρτήματα.

Βρισκόμαστε πράγματι σε θέση δύσκολη. Δεν είναι λοιπόν να απορεί κανείς που οι Σούφι συχνά διατύπωναν το παράπονο ότι ο Κύριος, μολονότι μας έδωσε τη θέση της κορωνίδας της δημιουργίας, ταυτόχρονα μας φόρτωσε το νου και στην πορεία επέτρεψε να γίνουμε δούλοι του πάθους, του θυμού, της πλεονεξίας, της προσκόλλησης και του εγωισμού. Παράδοξοι είναι στ' αλήθεια οι τρόποι του Κυρίου. Από τη μια ζητάει από τους αγγέλους να μας προσκυνήσουν, ενώ από την άλλη μας παγιδεύει σε τέτοιο βαθμό στον ιστό της ψευδαίσθησης, ώστε καταντάμε έγκλειστοι της μάγια.

Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, αναφέροντας έρευνες ψυχολόγων, έλεγε ότι τα μάτια είναι υπεύθυνα για το ογδόντα τρία τοις εκατό των εντυπώσεων που προσλαμβάνουμε, τα αυτιά για το δεκατέσσερα και για το υπόλοιπο τρία τοις εκατό υπεύθυνες είναι οι άλλες αισθήσεις. Η πνευματική ενέργεια, επομένως, διασκορπίζεται κατ' αυτό τον τρόπο από τα όργανα των αισθήσεων. Αν κοιτάξουμε γύρω μας, θα δούμε ότι η ανάπτυξη έστω και μιας από τις αισθήσεις επαρκεί, για να μας οδηγήσει στον όλεθρο. Αν λοιπόν η δύναμη των οργάνων των αισθήσεων είναι τόσο μεγάλη, ώστε καθεμία από μόνη της να είναι σε θέση να επιφέρει την ολοκληρωτική καταστροφή μας, το αφήνω σ' εσάς να φανταστείτε πόσο ευάλωτοι είναι οι άνθρωποι, που είναι

σκλάβοι όχι μόνο μιας, αλλά και των πέντε αισθήσεων. Αντιμέτωπος με την καταστρεπτική ισχύ των αισθήσεων, ο σοφός άνθρωπος προσεύχεται στο Θεό να τον προστατέψει απ' αυτές και να στείλει έναν άγιο, για να τον απελευθερώσει από τα δεσμά τους. Όταν από μέσα μας βγαίνει μια κραυγή αγωνίας προς τον Κύριο, όταν Τον εκλιπαρούμε να έρθει και να μας βοηθήσει, τότε Εκείνος ανταποκρίνεται αμέσως. Έρχεται ανάμεσά μας με τη μορφή ενός Θεανθρώπου, για να μας οδηγήσει κοντά Του. Όπως είπε και ο Μπούλλε Σαχ: *«Ο Κύριος ήρθε σαν άνθρωπος».* Με ανάλογο τρόπο μιλάει και ο Νταντού Σαχίμπ για την επισφαλή θέση της ανθρωπότητας. Αναφέρεται στις παγίδες και τους κινδύνους που μας περιβάλλουν και προσεύχεται στο Θεό να πάρει την ανθρώπινη μορφή, προκειμένου να μας προστατέψει και να μας σώσει.

Αντίστοιχα, ο Κύριος έρχεται με το ένδυμα ενός αγίου, για να βοηθήσει τους ανθρώπους να επιστρέψουν στην Αληθινή τους Πατρίδα. Δεν υπάρχει εποχή στην ιστορία που η ανθρωπότητα να έμεινε χωρίς έναν τέτοιον άγιο. Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έλεγε ότι η ανθρωπότητα συνεχώς ξεχνάει τα στόχο της και γι' αυτό έρχονται οι άγιοι, ξανά και ξανά, για να μας τον υπενθυμίζουν. Οι πνευματικές μας κούπες είναι αναποδογυρισμένες και γι' αυτό οι άγιοι τις κάνουν να σταθούν ολόρθες, ώστε να λάβουν το θείο Νέκταρ. Είναι αλήθεια ότι μέσα μας ενυπάρχει το θείο Ελιξήριο*, το Νέκταρ της Ζωής, το οποίο έχει τη δύναμη να μας προσφέρει την αθανασία. Όταν έρχονται οι άγιοι, αντιστρέφουν ολόκληρη την πορεία του τρόπου ζωής μας, αντιστρέφουν τη θέση της κούπας της καρδιάς μας, έτσι ώστε να μπορέσει να γεμίσει με το θείο Νέκταρ. Μόλις γευτούμε τη μακαριότητα που φωλιάζει μέσα μας, τα εξωτερικά αντικείμενα των αισθήσεων και οι εξωτερικές απολαύσεις χάνουν τη γοητεία και τη μαγεία τους.

Όταν φτάσουμε στα πόδια ενός πνευματικού Διδασκάλου, μονάχα τότε συνειδητοποιούμε πόσο ασήμαντοι είμαστε. Μιας και αντιληφθούμε αυτή την αλήθεια, αρχίζουμε να βαδίζουμε στα χνάρια της αρετής της ταπεινότητας. Όταν γίνουμε ταπεινοί, αυτή η κούπα της καρδιάς, που τώρα είναι αναποδογυρισμένη, θα σταθεί όρθια και θα αρχίσει να δέχεται τα νερά της θείας Ζωής. Κατ' αυτό τον τρόπο θα αρχίσουμε να αντιλαμβανόμαστε ότι είμαστε σταγόνες του απέραντου Ωκεανού της Πανσυνειδητότητας και βήμα βήμα θα κινηθούμε προς την επίτευξη του στόχου μας και θα συγχωνευτούμε με το Θεό.

Αν ο Γάγγης ποταμός έπρεπε να επιστρέψει στην πηγή του, θα ήταν υποχρεωμένος να αντιστρέψει την πορεία του. Κάτι ανάλογο αναφέρει και ο Παλτού Σαχίμπ, όταν λέει: *«Ψηλά στους ουρανούς είναι ένα αντεστραμμένο πηγάδι, μέσα στο οποίο καίει μια λάμπα που δε χρειάζεται λάδι ή φυτίλι».* Μπορούμε να το φτάσουμε και να ενωθούμε με το Δημιουργό μέσω της χάρης του ζωντανού Διδασκάλου και της καλλιέργειας του Λόγου του Κυρίου. Όταν αντιστρέψουμε τη ροή της προσοχής μας, η ψυχή θα διασχίσει σταδιακά τα εσωτερικά επίπεδα και θα επιστρέψει στην Πηγή της. Θα γίνει τότε ένα με το Φως και τον Ήχο του Θεού και θα παραμείνουν αχώριστοι. Αυτό ακριβώς αναφέρει εδώ ο Νταντού Σαχίμπ. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αναγκαιότητα της εσωστροφής, στην αντιστροφή δηλαδή της προς τα έξω ροής των αισθητηρίων ρευμάτων μας, με σκοπό να φτάσουμε στην εσωτερική κούπα, την κούπα από το Θείο Νέκταρ. Η εσωτερική κούπα είναι η κούπα της Αιώ-

νιας Ζωής, η κούπα της Θείας Ζωής. Όταν πίνουμε απ’ αυτήν, η ψυχή θα καταλήξει να γίνει ένα με τον Κύριο και τότε θα κληρονομήσουμε τη μακαριότητα και τη γαλήνη, που δε γνωρίζουν όρια και τέλος. Ο Σαντ Κιρπάλ μας θύμιζε συχνά ένα στίχο του Καμπίρ:

Ποιος ξέρει τι θα ξημερώσει αύριο;
Κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος ούτε για τη στιγμή ετούτη.

Ποτέ δεν μπορούμε να βασιστούμε στο μέλλον, γιατί ποιος ξέρει πότε θα τελειώσει η ζωή μας; Στους αρχαίους χρόνους, όπως αναφέρει η παράδοση, οι άνθρωποι ακολουθούσαν αυστηρές ασκητικές μεθόδους και αφιέρωναν εκατοντάδες ή και χιλιάδες χρόνια σε διαλογισμό. Ακόμα και τότε όμως, χωρίς την προστασία ενός τέλειου Διδασκάλου, κινδύνευαν να χάσουν ό,τι είχαν κερδίσει από τις μακροχρόνιες και παρατεταμένες ασκήσεις τους, εξαιτίας των πειρασμών στους οποίους τους υπέβαλλαν οι αισθήσεις τους. Στους σκοτεινούς καιρούς που ζούμε, είμαστε ευλογημένοι που συναντήσαμε έναν πνευματικό Διδάσκαλο, ο οποίος άνοιξε το εσωτερικό μας μάτι και το εσωτερικό μας αυτί από την πρώτη κιόλας στιγμή που καθίσαμε σε διαλογισμό, την ώρα της μύησης. Η αλήθεια είναι ότι, αν συλλάβαμε κάτι για το θείο, αυτό οφείλεται στο θεόπνευστο Διδάσκαλό μας. Μέσω της μεταδοτικότητάς του, διευρύνεται η οπτική μας αντίληψη, μέχρι που σταδιακά γινόμαστε ένα μαζί του. Μόλις χάσουμε τον εαυτό μας μέσα στον Πνευματικό μας Οδηγό, τότε εκείνος αναλαμβάνει να μας οδηγήσει στην συγχώνευση με τον Ύψιστο. Αφού, λοιπόν, τέτοια είναι η φύση της ζωής, πρέπει να βεβαιωθούμε και να εξασφαλίσουμε ότι δε θα αφήσουμε να πάει χαμένο ούτε ένα λεπτό. Όταν φτάσουμε στα ιερά πόδια ενός τέλειου Διδασκάλου, θα πρέπει να είμαστε βέβαιοι ότι εκείνος θα μας βοηθήσει να στήσουμε την κούπα της καρδιάς μας στη σωστή όρθια θέση της, έτσι ώστε να έχει τη δυνατότητα να υποδεχτεί το νέκταρ του Νάαμ.

Η Αιώνια Μουσική

Η Αιώνια Μουσική τα Ουράνια συνταράζει
και να που τώρα κι εγώ το Θείο Νέκταρ γεύομαι.

Νταντού Σαχίμπ

Αναζητητές από τη Δύση συχνά με ρωτούν γιατί δεν τους ενθαρρύνω να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να απαρνηθούν τον κόσμο. Μου υπενθυμίζουν ότι στην αρχαιότητα, στην Ανατολή οι άνθρωποι ενθαρρύνονταν να ακολουθήσουν μια ζωή απάρνησης ή σανιάσα*, όπως ονομαζόταν. Τους απαντώ ότι ακόμα και τότε δεν ήταν αναγκαίο να εγκαταλείψει κανείς τις ευθύνες του απέναντι στην ζωή. Αυτό που γενικά ίσχυε ήταν ότι κάποιος αρχικά έπρεπε να περάσει από μια περίοδο αγαμίας ή μπραχματσάρια, όπως λέγεται, και μετά να κάνει οικογένεια. Αφού πρώτα ολοκλήρωνε αυτές τις δύο φάσεις ή στάδια της εγκόσμιας ζωής του και εκπλήρωνε στο ακέραιο τις κοινωνικές του υποχρεώσεις, μπορούσε τότε να αποσυρθεί στις ζούγκλες και να αφιερώσει το χρόνο του σε διαλογισμό, αποσκοπώντας έτσι να βρει το Θεό. Αλλά ακόμα και τότε δεν απαρνιόταν τον κόσμο, μέχρι να βρει εσωτερική γαλήνη και ηρεμία. Η περίοδος της απάρνησης, όπου κάποιος εγκατέλειπε τον κόσμο, ήταν το τέταρτο και τελευταίο στάδιο ή περίοδος της ζωής του. Οι μεγάλοι Διδάσκαλοι, όπως ήταν ο Γκουρού Νάνακ, ο Καμπίρ Σαχίμπ, ο Σουαμίτζι Μαχαράτζ, ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, δίδαξαν απαρέγκλιτα το μονοπάτι του θετικού μυστικισμού. Στο Γκουρμπάνι αναφέρεται:

Όπως ο λωτός μένει ανέγγιχτος απ' το νερό
ή όπως ο κύκνος που σηκώνεται από τη λίμνη με τα φτερά του στεγνά,
Έτσι, ω Νάνακ, μπορεί κάποιος που διαλογίζεται στο Νάαμ
να φτάσει στο στόχο του, ενόσω ζει σ' αυτό τον κόσμο.

Οι Άγιοι δε μας ζητούν να στραφούμε στις ζούγκλες. Μας υπενθυμίζουν αντίθετα ότι όσοι αναζητούν το Θεό στηριζόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, χωρίς την καθοδήγηση ενός τέλειου Διδασκάλου, ακόμα και μετά από δεκαετίες αυστηρών στερήσεων και ασκητικής ζωής στις ζούγκλες μπορούν ξαφνικά, και χωρίς να το κατάλάβουν, να πέσουν στα νύχια των επιθυμιών και των παθών τους. Οι Ινδικές γραφές βρίθουν από τέτοια παραδείγματα. Σ' αυτό το σημείο θα ήθελα να αναφερθώ σε ένα μόνο απ' αυτά.

Η Ινδία πήρε το όνομά της από το βασιλιά Μπαράτ και ήταν γνωστή ως «*Μπαράτ Βαρς*», που σημαίνει «η χώρα του Μπαράτ». Ο μεγάλος αυτός βασιλιάς, έχοντας εκπληρώσει τις εγκόσμιες υποχρεώσεις του, αποφάσισε να εγκαταλείψει τα πάντα, προκειμένου να γίνει κύριος της Αλήθειας. Έχοντας απαρνηθεί το βασίλειό του που απλωνόταν απ' άκρου εις άκρον και την αμύθητη περιουσία του, από-

σύρθηκε στην καρδιά ενός τροπικού δάσους. Εκεί ακολουθούσε μια ασκητική ζωή, γεμάτη στερήσεις και αφιέρωνε αμέτρητες ώρες σε διαλογισμό. Κάποια μέρα, ενώ έκανε μπάνιο σε κάποιο παραπόταμο, ένας κυνηγός τραυμάτισε μια έγκυο ελαφίνα. Το θανάσιμο πλήγμα προκάλεσε την πρόωρη γέννηση του νεογνού της, το οποίο έπεσε στο ποτάμι και άρχισε να παρασύρεται από το ρεύμα. Ο Μπαράτ συγκινήθηκε από το θέαμα που αντίκρισε και έτρεξε να σώσει το νεογέννητο ελαφάκι. Μετέφερε το εύθραυστο και αβοήθητο πλασματάκι στο ησυχαστήριό του και το φρόντιζε μέρα και νύχτα. Η προσκόλληση που ανέπτυξε για το ζώο που βοήθησε να σωθεί έγινε τόσο ισχυρή, ώστε εξελίχθηκε σε ανυπέρβλητο εμπόδιο της πνευματικής ζωής που ακολουθούσε. Εκείνος που κάποτε υπήρξε ο άρχοντας του κόσμου, τον οποίο στη συνέχεια απαρνήθηκε, για να γνωρίσει την Αλήθεια, είχε πλέον καταντήσει σκλάβος ενός μικρού ζώου. Η έκταση της προσκόλλησης που ανέπτυξε ήταν τόσο μεγάλη, που όταν πέθανε, ο νους του είχε απορροφηθεί τόσο πολύ στο ζώο, ώστε γεννήθηκε ελάφι στην επόμενη ζωή του. Το ηθικό δίδαγμα της ιστορίας είναι προφανές. Ακόμη κι αν αποσυρθούμε σε έρημους τόπους, απόλυτα απομονωμένοι από τον έξω κόσμο, δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από τα νύχια του νου και της καρδιάς. Εν ριπή οφθαλμού μπορούμε να χάσουμε όλα εκείνα, για τα οποία κοπιάσαμε και μοχθήσαμε.

Ποιο είναι λοιπόν το μονοπάτι με το οποίο μπορούμε να υπερνικήσουμε τις προσκολλήσεις μας και να γευτούμε τα τονωτικά νερά της αιώνιας ζωής; Ο Νταντού Σαχίμπ μας δίνει τη λύση σ' αυτό το πρόβλημα μέσα απ' αυτούς τους στίχους. Λέει: *«Η αιώνια Μουσική συγκλονίζει τα Ουράνια κι εγώ γεύτηκα το Θείο Νέκταρ».* Η πρωταρχική δημιουργική αρχή πάλλεται μέσα στον καθένα μας και αναφέρεται με ποικίλα ονόματα στις διάφορες θρησκευτικές παραδόσεις. Όλες οι γραφές μιλούν για την ίδια Θεία Αρχή. Αυτή η Μουσική που αντηχεί μέσα μας, ξεπερνάει τα όρια του χρόνου, είναι αιώνια και διαχρονική. Επιπλέον είναι αυθύπαρκτη και δεν προέρχεται από κρούση δύο αντικειμένων. Οι εγκόσμιες μελωδίες παράγονται από την κίνηση του κορμιού μας. Αν παίζουμε βιολί, πιάνο, κρουστά, σιτάρ ή φλογέρα, για να παραχθεί ήχος και οι νότες να πλημμυρίσουν την ατμόσφαιρα, είναι απαραίτητη κάποια κίνηση του σώματός μας. Όμως, η Θεία Μουσική, η Μελωδία του Θεού, είναι αυθύπαρκτη. Υπήρχε, υπάρχει και πάντα θα υπάρχει, χωρίς σταματημό. Το Γκουρμπάνι αναφέρει:

Η μέθη του Νάαμ, ω Νάνακ, είναι ατελείωτη
και με κυριεύει μέρα και νύχτα.

Η εσωτερική Μουσική, αυθύπαρκτη και ατέλειωτη, είναι διαρκώς παρούσα. Αν είμαστε σε θέση να την ακούμε, τότε θα πίνουμε το νέκταρ της αιώνιας ζωής. Θα υπερβούμε τελικά όλες τις επιθυμίες και τις φιλοδοξίες μας και θα πετύχουμε τη σωτηρία μας. Επιπλέον, ενόσω ζούμε σ' αυτό τον κόσμο και ικανοποιούμε τις υποχρεώσεις μας, ο νους θα παραμένει ανεπηρέαστος από πειρασμούς και επιθυμίες και θα βρίσκεται σε μια κατάσταση απόλυτης ισορροπίας. Η ζωή μας θα ακολουθεί τότε μια πορεία που θα την οδηγήσει τελικά πέρα από τα βασίλεια της δυαδικότητας. Δε θα ανησυχούμε για τη ζέστη ή το κρύο, τους επαίνους ή τις κατηγόριες,

την απόλαυση ή τον πόνο. Η συνειδητότητά μας θα είναι απορροφημένη στους εσωτερικούς κόσμους, όπου η Μουσική τους ακούγεται ακατάπαυστα. Αυτού του είδους η απορρόφηση ανήκει στην αληθινή φύση της ψυχής. Όταν θα κοιτάμε έξω προς τον κόσμο, θα βλέπουμε μόνο το Δημιουργό να ενυπάρχει σε όλα τα αντικείμενα της δημιουργίας και θα πάψουμε πλέον να λαχταράμε οτιδήποτε ανήκει στη φύση του κόσμου. Όπως λέει και το Κοράνι: *«Λα-Ιλάχ-ιλ-Αλλάχ»**, που σημαίνει «δεν υπάρχει θεός παρά μόνον ο Θεός». Η Ίσα Ουπανισάδα μας λέει ότι ο κόσμος είναι μια πτυχή του Θεού. Το Γκουρμπάνι τέλος αναφέρει: *«Ο κόσμος που αντικρίζεις είναι η μορφή του Θεού. Δες τον Κύριο σε όλες τις μορφές Του»*.

Ο Νταντού Σαχίμπ υμνολογεί και δοξάζει αυτή την αυθύπαρκτη και αέναη εσωτερική Μουσική. Μας λέει ότι η ψυχή του μέθυσε από το θείο νέκταρ της. Μόλις λάβουμε μέρος στην εμπειρία της, θα πάψουμε πια να είμαστε αιχμάλωτοι σ' αυτό τον κόσμο και θα γίνουμε κάτοικοι των Ουρανών. Ο δέκατος Γκουρού των Σιχ, ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ, κυκλοφορούσε πάντα με ένα γεράκι. Το γεράκι δεν είναι δεμένο με τη γη, αντίθετα ο ουρανός είναι το στοιχείο του και σκίζει τους αιθέρες σε όλο του το μεγαλείο. Κι εμείς οι ίδιοι μπορούμε να μετατραπούμε σε γεράκια με την αλχημεία του Νάαμ και να κληρονομήσουμε τη Βασιλεία των Ουρανών. Οι Διδάσκαλοι έχουν το δικό τους απαράμιλλο τρόπο να μας δώσουν να κατάλάβουμε το μήνυμά τους. Ό,τι κάνουν έχει τη δική του πνευματική σημασία. Όποιος πηγαίνει κοντά τους, ακόμα κι εκείνοι που η ψυχή τους έχει πτωχεύσει, μεταμορφώνεται, μέχρι να μπορέσει να πετάξει όμοιος με γεράκι, στους ανώτατους Ουρανούς. Προς το παρόν, είμαστε αιχμάλωτοι στη γη και ζούμε μια ζωή όμοια με των σκουληκιών. Όμως, τέτοια είναι η φύση της αλχημείας της ουράνιας Μουσικής, ώστε, όταν την ακούμε, μετουσιωνόμαστε σε γεράκια και γινόμαστε πρίγκιπες και πριγκίπισσες των αιθέριων βασιλείων.

Όλοι οι μύστες, οι προφήτες και οι άγιοι μπορούν να υπερβούν το σώμα με τη θέλησή τους. Οι Ισλαμικές παραδόσεις αναφέρουν ότι ο Προφήτης διέσπασε το φεγγάρι και πέρασε από μέσα του. Πότε και πώς περνάμε μέσα από το φεγγάρι; Εννοούν το εξωτερικό ουράνιο σώμα; Το φεγγάρι που υπαινίσσονται βρίσκεται μέσα μας κι αυτό το φεγγάρι ξεπέρασε ο Μωάμεθ. Στο μυστικιστικό μονοπάτι, η ψυχή πρέπει να διασχίσει την περιοχή του φεγγαριού. Όταν αφήσουμε πίσω μας τις εννιά εξόδους του σώματος και περάσουμε από την είσοδο της εσωτερικής δέκατης πύλης στα ανώτερα βασίλεια ύπαρξης, θα γίνουμε κύριοι των Ουράνιων περιοχών. Αναμφίβολα είμαστε ευλογημένοι που ο Πολυαγαπημένος μάς έδωσε το κλειδί της Βασιλείας των Ουρανών. Κάθε στιγμή της ζωής μας ας ψάλουμε ύμνους για τη δόξα του κι ας ζούμε με τη γλυκιά του ενθύμηση, αφού ακόμα και το γεγονός της ίδιας μας της ζωής το χρωστάμε στη χάρη του.

Πέρα από τη γέννηση και το θάνατο,
έρχονται να λευτερώσουν την ανθρωπότητα.
Μας προσφέρουν το ζωτικό τους ορμέμφυτο,
και μας ενώνουν με τον Κύριο.

Οι Σούφι αναφέρονται στον Αφτάμπ-ι-Νιμ-Σαμπ* ή στον ήλιο του μεσονυκτίου. Εμείς, που έχουμε υψωθεί πάνω από το σώμα και έχουμε δει αυτό τον ήλιο που ποτέ δε δύει και ποτέ δεν ανατέλλει, ονομαζόμαστε αληθινοί μαθητές ή σιχ. Την ίδια σκέψη προσπάθησα να εκφράσω κι εγώ μέσα από κάποιους στίχους:

Αυτός ο κόσμος δεν ελέγχει τις σκέψεις μου.
Ακόμα και εν μέσω της νυκτός δεν γνωρίζω το σκοτάδι.

Ο Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια έχει πει το ίδιο, διατυπώνοντας ότι το σκοτάδι υπάρχει για τους άλλους, αλλά για εκείνον δεν υπάρχει ποτέ. Τι τον νοιάζει το σκοτάδι εκείνον τον μαθητή που έχει βρει έναν τέλειο Διδάσκαλο; Αρκεί μοναχά να κοιτάξει μέσα στα μάτια του Πολυαγαπημένου, για να δει ότι για εκείνον υπάρχει ένας ήλιος που δε δύει ποτέ. Για εκείνον, ο δρόμος της επιστροφής στην Πατρίδα του, ο δρόμος που οδηγεί στο Δημιουργό, ο δρόμος για το Σατς Καντ, είναι ανοιχτός και ελεύθερος.

Όταν πάμε σ' ένα Διδάσκαλο κι αυτός μας μυήσει, από την πρώτη κιόλας φορά που καθόμαστε σε διαλογισμό, μας δίνει μια γεύση του ουράνιου Φωτός και της ουράνιας Μουσικής. Η ικανότητά Του να προσφέρει αυτόν τον απευθείας εσωτερικό σύνδεσμο είναι η καλύτερη δοκιμασία, για να κρίνουμε την αρμοδιότητα ενός τέλειου Ειδήμονα. Μόλις συνδεθούμε και καλλιεργήσουμε αυτό το δεσμό, θα μπορέσουμε να γίνουμε οι ακροατές της εσωτερικής Μουσικής και οι θεατές του εσωτερικού Φωτός. Στις παραδόσεις των Σούφι, ο Διδάσκαλος είναι κάποιος που κοιτάει συνεχώς αυτό το Φως και ακούει αυτό τον Ήχο. Κάτι ανάλογο λέει και ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ, όταν διακηρύσσει: *«Το αληθινό Φως καίει μέσα μας παντοτινά, αλλά το βλέπουν μόνον όσοι είναι αγνοί».* Αντίστοιχα, αληθινός Χριστιανός είναι όποιος ακούει το Λόγο και βλέπει το θείο Φως. Αυτά είναι τα βασικά διδάγματα όλων των μεγάλων θρησκευτικών παραδόσεων, κι όποιος προβεί σε συγκριτική μελέτη των θρησκειών, θα ανακαλύψει τον κοινό τους πυρήνα. Ανεξάρτητα από την ορολογία που χρησιμοποιούν, θα συναντήσετε αναρίθμητες αναφορές στις δύο αυτές πτυχές του εσωτερικού μονοπατιού: το Φως και τον Ήχο.

Τι είναι η αρχή του Νάαμ; Όπως έχουμε ήδη πει, είναι η Δύναμη μέσα από την οποία ο Θεός εκφράστηκε και συντηρεί τη δημιουργία. Οφείλουμε λοιπόν να έρθουμε σε επαφή μαζί της εσωτερικά, αν θέλουμε να διαβούμε το μονοπάτι που οδηγεί στο Δημιουργό. Αυτή η Δύναμη, αυτό το Ρεύμα, βρίσκεται μέσα στον καθένα μας, ωστόσο δεν το αντιλαμβανόμαστε. Ψάχνουμε το Θεό εξωτερικά, τη στιγμή που Εκείνος βρίσκεται μέσα μας και συντηρεί τον καθέναν από μας. Όπως λέει και το Γκουρμπάνι κατ' επανάληψη:

Η ψυχή και η Υπερψυχή διαμένουν στο ίδιο σπίτι.
Κι όμως δε συναντιούνται και δε μιλούν μεταξύ τους.

Τι κρίμα! Ο Θεός να είναι στο πιάτο μας κι εμείς να μην είμαστε σε θέση να στραφούμε σ' Εκείνον. Αν μόνον καταφέρναμε να μπούμε στο σωστό μονοπάτι, τότε τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά. Όταν είχα επισκεφτεί τη

Δύση, μου ανέφεραν τη ρήση του Χριστού: *«Εγώ και ο Πατέρας μου είμαστε ένα»* και ισχυρίζονταν ότι ο Ιησούς ήταν ο μόνος Υιός του Θεού. Τους ανέφερα τότε περικοπές από τις δικές μας γραφές, για να τους βοηθήσω να καταλάβουν ότι υπάρχουν και άλλοι άγιοι που μίλησαν με πανομοιότυπο τρόπο και με την ίδια βεβαιότητα με την οποία το έκανε και ο Ιησούς Χριστός. Όταν γιορταζόταν η επέτειος για τη συμπλήρωση πεντακοσίων χρόνων από τη γέννηση του Γκουρού Νάνακ, συνέθεσα κάποιους στίχους που βασίζονταν στο *Τζαπ Τζι** και τους απήγγειλα στη Εθνική Ραδιοφωνία της Ινδίας:

Δίχως αυτά τα μάτια αντίκριζε το μεγαλείο Του.
Δίχως αυτά τα αυτιά άκουγε την αιώνια Μουσική Του.
Δίχως αυτά τα πόδια προχώρα στο δρόμο Του.
Δίχως αυτά τα χέρια αφιέρωσε τον εαυτό σου στην υπηρεσία Του.
Δίχως λόγια και δίχως γλώσσα μίλα Του.
Αν μπορείς να υπακούσεις στις εντολές Του,
και μάθεις να πεθαίνεις, ενόσω ζεις,
ενώ είσαι ακόμα άνθρωπος, θα γίνεις ένα με το Θεό.

Όταν εξήγησα αυτά τα πράγματα στην τελευταία μου επίσκεψη στο εξωτερικό, οι άνθρωποι μου εξομολογήθηκαν ότι δεν είχαν καταλάβει ποτέ πριν το νόημα του εσωτερικού μονοπατιού.

Τα Τρία Μονοπάτια Που Οδηγούν Εσωτερικά

Στην απέραντη σιωπή του Σουκμάνα,
προελαύνει η ψυχή αγέρωχη προς τη Βασιλική της Κατοικία
με πίστη ακλόνητη και σταθερή.

Ντανtoύ Σαχίμπ

Σε αυτό το σημείο ο Ντανtoύ Σαχίμπ αναφέρεται στην ύπαρξη τριών μονοπατιών που οδηγούν εσωτερικά, πράγμα που επιβεβαιώνουν και οι Σούφι μέσα από τα γραπτά τους. Υπάρχει το μονοπάτι του *Ίντα** ή μονοπάτι του φεγγαριού, το μονοπάτι του Πινγκάλα* ή μονοπάτι του ήλιου και το μονοπάτι του *Σουσμάνα** ή το μεσαίο μονοπάτι, στα οποία δίνονται αντίστοιχα και τα *ονόματα Πιτρίγιαν Μαργκ, Ντέβιαν Μαργκ* και *Σουσμάνα ή Σουχμάνα Μαργκ*. Το πρώτο ακολουθεί την αριστερή πορεία, το δεύτερο τη δεξιά και το τρίτο βρίσκεται στη μέση. Ο μεσαίος δρόμος, όπως λένε, είναι ο συντομότερος, και μόνον όποιος τον ακολουθεί φτάνει στον υπέρτατο στόχο του στο μικρότερο δυνατό χρόνο. Να γιατί ένας τέλειος Διδάσκαλος βάζει τους μαθητές του στη μεσαία οδό. Όποιος την ακολουθεί είναι σε θέση να εσωστραφεί και να ακούσει τη Μουσική του Θεού. Διαβαίνοντας το μονοπάτι του Σουσμάνα, φτάνουμε στο σημείο που περιγράφει ο Καμπίρ σε ένα του ποίημα:

Ο Κύριος και ο Γκουρού μου στέκονται και οι δυο μπροστά μου.
Σε ποιον πρέπει να υποβάλω τα σέβη μου;
Προσκυνάω τα πόδια του Γκουρού μου,
που με ένωσε με τον Κύριο της καρδιάς μου.

Όταν ακολουθούμε αυτό το μονοπάτι, φτάνουμε σ' ένα στάδιο όπου βλέπουμε το Διδάσκαλο μας στα πάντα. Αυτή την εμπειρία βίωσε και ο Μπάι Κανχίγια, που ήταν μαθητής του Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ. Στη διάρκεια του πολέμου με τους Μογγόλους, του είχε ανατεθεί η ευθύνη να προσφέρει νερό στους Σιχ που τραυματίζονταν στο πεδίο της μάχης. Οι σύντροφοι του όμως εξεγέρθηκαν εναντίον του, όταν παρατήρησαν ότι βοηθούσε τους τραυματισμένους Μουσουλμάνους με την ίδια προθυμία που το έκανε και με τους Σιχ. Όταν του ζήτησαν εξηγήσεις για το φέρσιμο του, τους απάντησε ότι δεν πρόσφερε νερό σε Μουσουλμάνους ή σε Σιχ, αλλά σε όσους έβλεπε να λάμπει το Φως του Διδασκάλου του. Μόνον όταν φτάσουμε σ' αυτό το στάδιο και αρχίσουμε να βλέπουμε τον Κύριο στα πάντα, θα πειστούμε τελικά ότι ο Θεός είναι *«πανταχού Παρών και τα πάντα Πληρών»*. Όπως αναφέρεται και στο Γκουρμπάνι:

Μέχρι να δω με τα ίδια μου τα μάτια,
Δεν θα πιστέψω ούτε καν τα λόγια του Διδασκάλου μου.

Ο Νταντού Σαχίμπ μας διαβεβαιώνει ότι το μονοπάτι του Νάαμ ή Λόγου είναι το ταχύτερο που υπάρχει, για να επιστρέψουμε κοντά στο Θεό. Η εποχή μας είναι η εποχή της ταχύτητας και των σύντομων διαδρομών. Όταν ήμαστε παιδιά και πηγαίναμε σχολείο, ήμαστε υποχρεωμένοι να μελετάμε και να συμβουλευόμαστε μεγάλους τόμους. Ανεξάρτητα από το αντικείμενο μελέτης, οι καθηγητές ζητούσαν από τους μαθητές να ανατρέχουν στις πηγές. Σήμερα όμως υπάρχουν «Οδηγοί για Σίγουρη Επιτυχία» σε κάθε τομέα. Οι άνθρωποι θέλουν να φτάσουν στο ποθητό αποτέλεσμα με λίγη προσπάθεια. Αν στο παρελθόν χρειάζονταν πολλοί μήνες, για να κάνουμε κάποιο μακρινό ταξίδι, σήμερα χρειάζονται λίγες μόνο ώρες με το αεροπλάνο. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και στο χώρο της πνευματικότητας. Το μονοπάτι της Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα μας προσφέρει ένα είδος σύντομου δρόμου. Είναι το μονοπάτι που πρόσφεραν στην ανθρωπότητα ο Καμπίρ και ο Νάνακ και πιο πρόσφατα ο Σουαμίτζι, ο Μπάμπα Τζαϊμάλ, ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ. Στην περίπτωση αυτής της μορφής γιόγκα, ο Γκουρού μάς δίνει την ώρα της μύησης ένα πνευματικό κεφάλαιο εκκίνησης και μας παρέχει την άμεση σύνδεση με το πνεύμα και τη δύναμη του Θεού, που ονομάζουμε Νάαμ ή Λόγο. Δεν είστε υποχρεωμένοι να το κερδίσετε, δε χρειάζεται να ιδρώσετε, για να το αποκτήσετε. Είναι κάτι που σας προσφέρεται και το μόνο που καλείστε να κάνετε, για να το καλλιεργήσετε και να το αναπτύξετε, είναι απλώς να εφαρμόσετε τις οδηγίες που πήρατε από το Διδάσκαλο.

Οι Εσωτερικές Περιοχές

Την ψυχή της ψυχής μου ανακάλυψα,
ατενίζοντας μέσα μου τον Οκταπέταλλο Λωτό.

Νταντού Σαχίμπ

Όταν μελετάμε τις περιγραφές των μεγάλων Σούφι και των Διδασκάλων του Σαντ Ματ* για τα ανώτερα βασίλεια, μας αποκαλύπτεται μια απίστευτη ομοιότητα στα λεγόμενα τους. Αν υπάρχει κάποια διαφορά, αυτή περιορίζεται στην ορολογία που χρησιμοποίησαν και όχι στην ουσία όσων είπαν. Στη γραμματεία του Σαντ Ματ, το Φυσικό, το Αστρικό και το Αιτιατό επίπεδο αναφέρονται αντίστοιχα ως *Πιντ, Αντ* και *Μπραχμάντ*, ενώ στο Σουφισμό ως *Κασίφ* ή *Μάντι, Λατίφ* και *Λατίφ-ουλ-Λατίφ*. Οι Σούφι μας λένε ότι το *Μπανγκ-ι-Ασμάνι*,* ο Λόγος δηλαδή, έφερε σε ύπαρξη τη δημιουργία και με ανάλογο τρόπο, οι Ινδοί μύστες διακηρύσσουν ότι το Νάαντ έφερε τα διάφορα βασίλεια σε ύπαρξη. Για τους Σούφι, ο *Μουρσίντ** ποτέ δε γεννιέται, απλώς εκδηλώνεται. Αντίστοιχα και στην παράδοση του Σαντ Ματ, ο *Σατγκουρού** είναι πάνω από τη γέννηση και το θάνατο.

Σύμφωνα με τον Καμπίρ Σαχίμπ και τον Γκουρού Νάνακ, η υπέρτατη πρόκληση στην οποία καλείται να ανταποκριθεί ο αναζητητής είναι η κατάκτηση του *μάνας** και για τους Σούφι είναι η κυριαρχία πάνω στο *ναφς**, δηλαδή στο νου*. Και οι δυο επιμένουν ότι ο νους δεν υποτάσσεται εύκολα και μπαίνει υπό την κυριότητα και τον έλεγχο μας μόνο, όταν υπερβούμε την αιτιατή περιοχή, που την ονομάζουν αντίστοιχα *Παρ Μπραχμάντ** και *Αλάμ-ι-Τζαμπρούτ**. Ακριβώς όπως η ψυχή είναι το παιδί του Σατ Νάαμ, του Υπέρτατου Όντος, έτσι και ο νους είναι το παιδί του Κυρίου της αιτιατής περιοχής. Στο φυσικό επίπεδο λειτουργούμε μέσω του φυσικού νου, που τον ονομάζουν *Πίντιμαν ή Ναφς-ι-Αμάρα,* στο αστρικό μέσω του αστρικού νου, που λέγεται *Άντιμαν ή Ναφς-ι-Λαβάμα,* και στο αιτιατό μέσω του αιτιατού νου, που ονομάζεται *Μπραχμάντιμαν* ή *Ναφς-ι-Μουτμάινα.* Η εξουσία του νου επομένως εξαπλώνεται από τη φυσική μέχρι την αιτιατή περιοχή και η απελευθέρωση από το νου επιτυγχάνεται μόνο, όταν φτάσουμε στις περιοχές που βρίσκεται πέρα από την αιτιατή. Στη φιλολογική παράδοση του Σαντ Ματ τονίζεται ότι είναι απαραίτητο να προχωρήσουμε από *το Σάχανς Νταλ Κανουάλ**, μέσω του *Τρικούτι**, στο *Ντασουάν Ντουάρ**. Όταν φτάσει στη *Μανσαρόβαρ** ή στην *Αμριτσάρ**, τη λίμνη από Θείο Νέκταρ ή τη *Χάσμα-ι-Αμπεχαγιάτ**, όπως την αποκαλούν οι Σούφι, που σημαίνει η Πηγή του Ελιξήριου* της Ζωής, μόνο τότε η ψυχή εξαγνίζεται απ' όλες τις αδυναμίες της και καθαρίζεται απ' όλες τις ακαθαρσίες της. Σ' αυτό το σημείο, επιτέλους, η ψυχή είναι εξαγνισμένη και αντιλαμβάνεται ότι είναι ομοούσια του Θεού και γεμάτη αγαλλίαση αναφωνεί: «*Σοχάνγκ*», που σημαίνει «Είμαι αυτό». Ο όρος που χρησιμοποιούν οι Σούφι για να

περιγράψουν την ίδια εμπειρία είναι «*Αναχού*», που σημαίνει «Είμαι Εσύ». Όπως καταλαβαίνεστε η αντιστοιχία είναι απόλυτη. Οι όροι που χρησιμοποιούνται αναμφίβολα ανήκουν σε διαφορετικές γλώσσες, σε ό,τι όμως αφορά το περιεχόμενο τους υπάρχει απόλυτη ταύτιση.

Ο Νταντού Σαχίμπ αναφέρεται με σαφήνεια στην εμπειρία που βιώνει η προσκυνήτρια ψυχή, καθώς διασχίζει το *Παρ Μπράχμ*,* την *Μπάνουαρ Γκούφα** ή το *Αλάμ-ι-Χουτ-ουλ-Χουτ**. Όταν η ψυχή εισέλθει στην περιοχή του Οκταπέταλλου Λωτού, αναγνωρίζει ότι είναι της ίδιας ουσίας με το Θεό. Αυτό είναι, λοιπόν, το στάδιο όπου αποκτάμε αυτογνωσία και αντιλαμβανόμαστε την αληθινή μας φύση.

Γάλα και Βούτυρο

Το βούτυρο στην κρέμα ενυπάρχει, όπως κι η κρέμα μες στο γάλα,
μα μονάχα σαν το χτυπήσεις μαθαίνεις το μυστικό του.
Όμοια κι εγώ της θρησκείας την αληθινή ουσία
κι όλων των γιογκικών ασκήσεων, ανακάλυψα
μονάχα όταν γεύτηκα τη μέθη του Αγαπημένου.

Ντaντού Σαχίμπ

Ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ έδινε συχνά πολύ οικεία σ’ εμάς παραδείγματα, για να εξηγήσει την πνευματικότητα. Έλεγε λόγου χάρη ότι, αν πείτε σε κάποιον που δεν έχει δει πώς φτιάχνεται το βούτυρο, ότι το βούτυρο περιέχεται στο γάλα, θα δυσκολευτεί να σας πιστέψει. Θα ισχυριστεί ότι το βούτυρο δεν έχει το ίδιο χρώμα με το γάλα, ότι το βούτυρο είναι στερεό ενώ το γάλα υγρό και ότι το βούτυρο είναι λιπαρό, ενώ το γάλα δεν είναι, οπότε θα διαφωνήσει μαζί σας και θα σας ρωτήσει πώς είναι δυνατόν δύο εντελώς διαφορετικά πράγματα να εμπεριέχονται το ένα στο άλλο. Όποιος όμως ξέρει να φτιάχνει βούτυρο από το γάλα, θα αποφύγει όλες αυτές τις αψιμαχίες και θα σας δείξει πώς αυτό γίνεται στην πράξη. Με ανάλογο τρόπο και οι Διδάσκαλοι δεν ασχολούνται με διανοητικές αντιπαραθέσεις, αλλά μας χορηγούν τη μαγιά του Νάαμ. Επεκτείνοντας ακόμα περισσότερο αυτή την παρομοίωση, μπορούμε να συγκρίνουμε το γάλα με το νου. Όμοια με το γάλα, ο νους είναι «υγρός» και δεν έχει σταθερότητα. Διαρκώς τρέχει και ποτέ δεν μένει ακίνητος. Τα πάντα στον υλικό κόσμο βρίσκονται σε διαρκή κίνηση και η μεγαλύτερη ταχύτητα είναι εκείνη του φωτός, που κινείται με 340.000 χιλιόμετρα το δευτερόλεπτο. Ο νους όμως έχει μεγαλύτερη ταχύτητα ακόμα κι από την ταχύτητα του φωτός. Σ’ ένα κλάσμα του δευτερολέπτου μπορεί να πηδήξει από εδώ στο Λονδίνο, από το Λονδίνο στο φεγγάρι κι από το φεγγάρι σε μακρινούς γαλαξίες. Όταν όμως ένας πνευματικός Ειδήμονας προσθέσει σ’ αυτόν τη Θεία Μαγιά, ακόμα κι αυτός ο αεικίνητος σαν τον υδράργυρο νους υφίσταται μια μετάλλαξη και μπορεί να σταθεροποιηθεί και να μείνει ακίνητος.

Δείτε πόσο όμορφο είναι το παράδειγμα που παραθέτει ο Νταντού Σαχίμπ, πόσο οικείο και πόσο γλαφυρό. Από μόνο του τίποτα δεν μπορεί να υπερισχύσει του νου. Οι παραδόσεις είναι γεμάτες από παραδείγματα μεγάλων ρίσις και ασκητών που ακόμα και μετά από χιλιάδες χρόνια δύσκολων ασκήσεων δεν μπόρεσαν να αντισταθούν στο νου τους και ενέδωσαν στον πρώτο πειρασμό. Αν όμως κάποιος συναντήσει τον τέλειο Διδάσκαλο, ο Διδάσκαλος θα τον βάλει στο σωστό Δρόμο. Όταν συναντήσουμε έναν πνευματικό Ειδήμονα, ελάχιστα μόνο συνειδητοποιούμε ότι είμαστε πνεύμα και ότι ο οδηγός μας είναι ένα με τον ίδιο το Θεό. Είναι γεγονός ότι έχουμε δυσκολία να αποδεχτούμε αυτή την αλήθεια της πνευματικότητας, μέχρι να δούμε τι ισχύει με τα ίδια μας τα μάτια. Το μεγάλο δώρο του Διδα-

σκάλου είναι ότι, σε πρακτικό επίπεδο, μας παρέχει τη λύση στο μυστήριο της ζωής και του θανάτου και μας δίνει τη δυνατότητα να το πετύχουμε, όχι θεωρητικά αλλά πρακτικά, στο εργαστήριο του ανθρώπινου σώματος. Όταν μας προσφέρει το δώρο του Νάαμ, μας δίνει τη δυνατότητα να ανέλθουμε στις ανώτερες περιοχές και ξεπλένει από πάνω μας όλους τους ρύπους και τις ακαθαρσίες, ώστε να γίνουμε ένα μαζί Του. Στο καθαριστήριο στέλνουμε μόνο τα βρόμικα λινά, μα σαν τα πάρουμε πίσω, είναι ολόλευκα και καθαρά. Η συντροφιά του Διδασκάλου είναι μεγάλο σχολείο, όπου κάποιος μαθαίνει πώς να διαχωρίζει το βούτυρο από το γάλα ή αλλιώς την ψυχή απ' ό,τι δεν ανήκει στη φύση της.

Στην Τσαντόγια Ουπανισάδα ο Ναράντ αναφέρει τη φύση της ύπαρξης. Περιγράφει ότι το φυσικό σύμπαν – η γη, το φεγγάρι, ο ήλιος κι οι πλανήτες – καθώς επίσης ο νους, η διάνοια και το εγώ, όλα ανήκουν στη φύση του Μπράχμ. Όταν ρωτήθηκε για την έσχατη αλήθεια ή Στα, όπως ονομάζεται, απάντησε ότι βρίσκεται πέρα από τα όρια του χώρου και του χρόνου. Είναι κάτι που σχετίζεται με την αληθινή πνευματική διάκριση ή βίβεκ. Η δύναμη της διάκρισης εξαρτάται από το πνευματικό μας υπόβαθρο, το οποίο με τη σειρά του εξαρτάται από τη συναναστροφή μας μ' ένα τέλειο Διδάσκαλο. Ο Διδάσκαλος μας μαθαίνει τον τρόπο που καλλιεργείται η διάκριση με το σιμράν και το μπατζάν. Το μονοπάτι της πνευματικότητας στηρίζεται σε δύο πράγματα: την προθυμία μας να διευρύνουμε τον εαυτό μας και στη μαθητεία μας στα ιερά πόδια ενός τέλειου Διδασκάλου. Στο κάτω-κάτω, είναι δυνατόν να υπερβούμε τη σωματική συνειδητότητα στηριγμένοι αποκλειστικά στις δικές μας προσπάθειες; Ο ίδιος ο Κύριος οφείλει να έρθει να μας λυτρώσει.

Η Αλήθεια είναι αναλλοίωτη. Η γνώση της Αλήθειας και η εμπειρία της μας προσφέρει μια μέθη που ποτέ δεν κοπάζει, ούτε πεθαίνει. Ακριβώς όπως η αλήθεια είναι αναλλοίωτη, το ίδιο ισχύει και για το Δρόμο που οδηγεί στην Αλήθεια. Τα κρασιά αυτού του κόσμου μας μεθούν για μια, δυο ώρες ή το πολύ μια νύχτα. Σαν έρθει όμως η αυγή, η επίδρασή τους χάνεται. Η μέθη όμως του Λόγου του Θεού ποτέ δεν πεθαίνει κι όσοι έχουν ευλογηθεί με την εμπειρία του μένουν τρελοί για πάντα. Βέβαια, δεν είναι τρελοί αλλά οι σοφότεροι των σοφών, γιατί ξέρουν σε τελική ανάλυση τι είναι εκείνο που αξίζει. Αν μοιάζουν με τρελοί, αυτό οφείλεται στο ότι έχουν λησμονήσει τον εαυτό τους.

Αν θέλουμε να ξεπεράσουμε όλα τα εγκόσμια προβλήματά μας, υπάρχει μία μόνο συνταγή: να χάσουμε κάθε επίγνωση του εαυτού μας, να βυθιστούμε σε αυτό που ονομάζεται «λήθη του εαυτού», πράγμα που είναι εφικτό μόνο με τη χάρη ενός τέλειου Διδασκάλου. Όταν μας προσφέρει τη ζωτική του ορμή, αποκτάμε επίγνωση για κάτι πολύ ανώτερο από τον ίδιο μας τον εαυτό και χανόμαστε στη μέθη που προκαλεί. Όταν βρεθούμε σ' αυτή τη θέση, όλα τα προβλήματα και οι έγνοιες του κόσμου μάς παρακάμπτουν, χωρίς να είναι σε θέση να μας επηρεάσουν. Υπάρχει επομένως μόνο μια απάντηση στον πόνο που βιώνουμε στον κόσμο: να χαθούμε στη μέθη που μας επιτρέπει να ξεχνάμε την ίδια την ύπαρξη του πόνου. Οι Σούφι αναφέρονται στην κατάσταση που ονομάζουν *Αλάμ-ι-Μπεκχάμπρι* ή *Αλάμ-ι-Μπεκχούντι,* που σημαίνει «η γνώση της λήθης». Στην πραγματικότητα όμως δεν πρόκειται για λήθη αλλά για τη γνώση της ύψιστης Αλήθειας. Να γιατί στο Σατ Ματ

μας προτρέπουν να βρούμε έναν τέλειο Διδάσκαλο, γιατί αυτός είναι το δέντρο που απλώνει τη σκιά του παντού. Οι Σούφι λένε ότι οι μπούκλες του Διδασκάλου είναι τόσο μακριές, ώστε αγκαλιάζουν αυτόν και τον άλλο κόσμο. Οι Ειδήμονες όλων των παραδόσεων προσπαθούν να μας εξηγήσουν το ίδιο πράγμα. Αν καταφέρουμε να φτάσουμε στα πόδια ενός τέλειου Διδασκάλου, εκείνος θα μας προστατέψει από τον κόσμο της θλίψης και του πόνου και τίποτα πια δεν θα μπορέσει να μας κατανικήσει.

Αυτές είναι οι βασικές αρχές της φιλοσοφίας του Σατ Ματ. Αν δεν τις κατανοήσουμε βαθιά, δε θα μπορέσουμε να καταλάβουμε τις γραφές και τα κείμενα των Διδασκάλων. Στο Σατ Ματ, ο ζωντανός Διδάσκαλος είναι, όπως λέγεται, το άλφα και το ωμέγα, η αρχή και το τέλος των πάντων. Μπορεί να μάθουμε κάτι για την αρχή, αλλά ποτέ δε θα μάθουμε το τέλος, γιατί ό,τι είναι ανεκτίμητο δεν έχει όρια. Όπως είπα και σ’ ένα στίχο μου:

Η αγάπη έχει μόνον αρχή, δεν έχει τέλος.

Και κάπου αλλού λέω:

Η αγάπη είναι η αρχή και το τέλος και των δύο κόσμων.
Έφερα μαζί μου αυτό το αθάνατο δώρο να το μοιράσω
σε όλους μαζί και στον καθένα χωριστά.

Η Αλήθεια για την οποία μιλούν οι Διδάσκαλοι, τα βασίλεια και οι περιοχές στις οποίες αναφέρονται, υπερβαίνουν τα όρια του χώρου και του χρόνου. Θα μπορέσουμε να γνωρίσουμε αυτή την Αλήθεια μόνον, όταν ανέλθουμε πάνω από τους τρεις κόσμους: το φυσικό, τον αστρικό και τον αιτιατό. Ο Νταντού Σαχίμπ μας λέει πως, όταν συναντήσουμε το Διδάσκαλο, η κούπα της καρδιάς μας, που προηγουμένως ήταν αναποδογυρισμένη, θα σταθεί όρθια και θα γεμίσει με το Νέκταρ του Νάαμ. Πίνοντας αυτό το νέκταρ, το πνεύμα κατακλύζεται από μια μέθη που δε γνωρίζει τέλος. Ο στόχος που ανοίγεται μπροστά μας, όπως ορίζεται απ’ όλες τις θρησκείες, είναι η ένωσή μας με το Θεό. Θα πρέπει λοιπόν να γίνουμε οι ακροατές του Λόγου του Θεού και οι θεατές της θείας Λαμπρότητας μέσα μας και ο μόνος τρόπος να γνωρίσουμε τον εαυτό μας και να πραγματοποιήσουμε το Θεό πηγάζει από την άπλετη Χάρη του τέλειου ζωντανού Διδασκάλου.

Η Γνώση με την οποία Κάθε Άλλη Γνώση Αποκτιέται

Η κατάσταση αυτή της γιόγκα τη γνώση υπερβαίνει
κι όλες του σώματος τις στάσεις,
κάτι αλλιώτικο και παντελώς απερίγραπτο είναι!
Όποιος άριστα το μονοπάτι αυτό κατέχει,
της ψυχής του την αποστολή με στεφάνια θριάμβου στόλισε.

Νταντού Σαχίμπ

Σε αυτό το σημείο ο Νταντού Σαχίμπ επισημαίνει τις διαφορές που έχει το μονοπάτι στο οποίο αναφέρεται σε σχέση με αυτό που γενικά θεωρούμε θρησκεία και πνευματικότητα. Ο κόσμος, κατά κανόνα, αφιερώνει την προσοχή του σε ιεροτελεστίες, σε θεολογικές αναλύσεις για λεπτά ζητήματα και σε συζητήσεις για την ιδανική στάση που πρέπει να έχουμε στο διαλογισμό. Ακριβώς όπως συζητάμε για τις χορευτικές φιγούρες, έτσι προβαίνουμε σε χρονοβόρες συζητήσεις για τα μάντρα που υπάρχουν ή τις ασάνες, τις στάσεις δηλαδή του σώματος που οφείλει να παίρνει κανείς, όταν ασκεί τη γιόγκα. Πιθανότατα να σας έχουν πει για το είδος της επιφάνειας στην οποία πρέπει να κάθεστε ή ότι από τη μια πλευρά πρέπει να υπάρχει μια αναμμένη φωτιά και από την άλλη να βρίσκεται ο ήλιος. Ωστόσο, οι μύστες της ανώτατης βαθμίδας δε δίνουν ιδιαίτερη σημασία σ' αυτά τα πράγματα. Παρακάμπτουν τα τελετουργικά και τις άσκοπες συζητήσεις σε διανοητικό επίπεδο και σας ζητούν να κάνετε το ίδιο κι εσείς. Η αδιαφορία τους γι' αυτό που γενικά θεωρείται θρησκεία, από μόνο του αποτελεί πρόσφορο έδαφος να αναπτυχθεί η εχθρότητα που αντιμετωπίζουν. Αν μελετήσετε την ιστορία του Σατ Ματ ή του Σουφισμού, θα διαπιστώσετε ότι οι περισσότεροι μεγάλοι Διδάσκαλοι ήρθαν αντιμέτωποι με τη λαϊκή κατακραυγή και την παρανόηση των διδαγμάτων τους. Η Μαντούκ Ουπανισάδα σε κάποιο σημείο αναφέρεται στη γνώση που υπερβαίνει την κοινή γνώση, η οποία, όπως λέει, είναι η πηγή κάθε άλλης γνώσης.

Ο τελικός μας στόχος δεν επιδέχεται περιγραφή. Όπως λέει και μια Ινδική παροιμία είναι «το μέλι του μουγκού». Ο όρος που χρησιμοποιούν οι Βέδες είναι «*Νέτι, νέτι*», που σημαίνει «ούτε το 'να ούτε τ' άλλο» και εννοεί κάτι που δεν μπορεί να περιγραφεί. Είναι πέρα από τα όρια του νου και της διάνοιας. Οι Σούφι, όταν αναφέρονται στον τελικό μας στόχο, αναφωνούν *«Χάιρατ, Χάιρατ»* και το Γκουρμπάνι το περιγράφει ως *«Βάχ-ι-Γκούρου, Βάχ-ι-Γκούρου»*. Ο Νταντού Σαχίμπ μας υπενθυμίζει ότι εκείνο στο οποίο αναφέρεται ξεπερνάει τις κοινές μορφές γιόγκα, την εξωτερική έκφραση της θρησκείας και τη θεολογική γνώση. Είναι η σοφία που υπερβαίνει κάθε γήινη γνώση. Είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται η έσχατη ένωση με το Θεό, ο μόνος δρόμος προς την τελική σωτηρία και η μόνη οδός που καταλήγει στη υπέρτατη και αιώνια μέθη και μακαριότητα.

Ο Νταντού Σαχίμπ συνιστά το μονοπάτι του θετικού μυστικισμού, τον οποίο θεωρεί τον μόνο αληθινό μυστικισμό. Η κατάσταση στη οποία μας οδηγεί, υπερβαίνει τα όρια των άλλων μορφών γιόγκα. Όπως ισχύει και με τη Σούρατ Σαμπτ Γιόγκα, οι μεγαλύτεροι Σούφι ήταν οπαδοί του θετικού μυστικισμού. Δεν αποστρέφονταν τη ζωή και τις ευθύνες της, αλλά αντίθετα κέρδιζαν μόνοι τους τα προς το ζην και εκπλήρωναν τις κοινωνικές και τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Επιπλέον, δε συνιστούσαν ασκήσεις που ένα παιδί ή κάποιος ηλικιωμένος δε θα ήταν σε θέση να ακολουθήσει. Αν η Θέωση μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσα από αυστηρές σωματικές πειθαρχίες και περίπλοκες ασάνες ή αν επιβαλλόταν να καταφύγουμε στα όρη και στις ερήμους, τότε ο Θεός θα προοριζόταν μόνο για λίγους εκλεκτούς και τότε θα μιλούσαμε για έναν άδικο Θεό. Πώς είναι δυνατόν κάποιος που αποσύρεται στις ζούγκλες να περιμένει ότι θα βρει το Θεό; Αν συντηρεί τον εαυτό του από τις ελεημοσύνες και τις προσφορές των άλλων, δε θα έπρεπε ένα μέρος από τη συγκομιδή που απορρέει από το διαλογισμό του να το διαθέσει, για να ξεπληρώσει το χρέος του προς τους άλλους; Πώς μπορούν οι κοινοί θνητοί, όπως εμείς, να καταφέρουν κάτι υπό αυτές τις συνθήκες; Να γιατί οι περισσότεροι Σούφι συντηρούσαν τον εαυτό τους με τον ιδρώτα του προσώπου τους. Το ίδιο ισχύει και για τον Καμπίρ Σαχίμπ και τους άλλους Διδασκάλους του Σατ Ματ. Το μονοπάτι τους είναι μονοπάτι θετικού μυστικισμού κι εμείς καλούμαστε να ακολουθήσουμε το παράδειγμα τους. Όπως λέει και μια παροιμία από το Παντζάμπ: «Τα χέρια σου στη δουλειά, αλλά η καρδιά σου στον Αγαπημένο».

Υπάρχουν πολλά δαιδαλώδη μονοπάτια και πολλές απόκρημνες χαράδρες στην πορεία του πνευματικού μονοπατιού, αλλά όπως μας διαβεβαιώνει ο Νταντού Σαχίμπ, όσοι έχουν μυηθεί σίγουρα θα φτάσουν στο τέρμα. Αυτό το μονοπάτι δεν απορρίπτει τις εγκόσμιες υποχρεώσεις ούτε την εξωτερική έκφραση της θρησκείας. Αφού όμως αποδώσουμε «τα Καίσαρος τω Καίσαρι», στη συνέχεια οφείλουμε να προσηλωθούμε στον αντικειμενικό μας στόχο και να μάθουμε να υψωνόμαστε πάνω από το σώμα και να εισέλθουμε, αλλά και να υπερβούμε τα λεπτότερα εσωτερικά βασίλεια. Θα γίνουμε οι επιστήμονες του Λόγου μόνο, όταν αρχίσουμε να αντιλαμβανόμαστε την πανταχού παρουσία του Θεού και ζούμε σύμφωνα με την αρχή της Πατρότητας του Θεού και της αδερφοσύνης του ανθρώπου. Μόνο όταν αποκτήσουμε υπερκόσμια ή συμπαντική συνειδητότητα, θα είμαστε σε θέση να ζούμε επί τη βάση της παγκόσμιας αγάπης. Μέχρι τότε η ιδέα της αδελφοσύνης θα είναι απλώς λόγια, θα είναι το τσόφλι και όχι το μεδούλι. Η απόκτηση, λοιπόν, υπερκόσμιας ή συμπαντικής συνειδητότητας είναι εφικτή μόνον, αφότου συναντήσουμε έναν τέλειο Διδάσκαλο. Τότε και μόνο τότε όλες οι πόρτες ανοίγονται διάπλατα μπροστά μας και ο δρόμος που οδηγεί προς την τελική μας λύτρωση είναι ανοιχτός και ελεύθερος.

Η Δόξα του Διδασκάλου

Ατενίζοντας τον Γκουρού μου μέσα μου, σε όλη του τη δόξα,
ολόψυχα του παρέδωσα το σώμα και το νου μου.

Νταντού Σαχίμπ

Στη συνέχεια ο Νταντού Σαχίμπ αναρωτιέται αν είναι ποτέ δυνατό να ευχαριστήσουμε το Διδάσκαλο, ο οποίος ήταν το μέσο με το οποίο βρήκαμε τη σωτηρία από τον ατέλειωτο κύκλο των γεννήσεων και των θανάτων. Με το θείο άγγιγμά Του είμαστε σε θέση να κερδίσουμε την ελευθερία μας από τον παντοδύναμο νου που διαπερνά τα πάντα και να μπορέσουμε να παραδώσουμε επιτέλους το σώμα και το νου μας στη φροντίδα του Διδασκάλου. Τι περισσότερο μπορεί να κάνει ένας μαθητής; Ό,τι προσφέρει ή παραδίδει στον Γκουρού είναι σε τελική ανάλυση δώρο του Γκουρού προς εκείνον. Ο Διδάσκαλος δε διαφέρει από το Θεό, οπότε και ο πλούτος που κάποιος κατέχει ή η υγεία που απολαμβάνει το σώμα του είναι δώρα που ανήκουν σ' Εκείνον. Όσο για το νου, μπορούμε να τον παραδώσουμε μόνον, όταν γίνουμε κύριοι του, κι αυτή η κυριαρχία επιτυγχάνεται μόνο μέσω της χάρης του ζωντανού Διδασκάλου. Επομένως, ό,τι δίνουμε στο Διδάσκαλο είναι στην πραγματικότητα δώρο που μας έχει προσφέρει ο ίδιος ο Διδάσκαλος.

Ο μαθητής που φτάνει να συνειδητοποιήσει αυτή την αλήθεια μπορεί μόνο να προσευχηθεί: *«Πώς μπορώ να Σου εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου, ω Κύριε; Δε βρίσκω λόγια να Σε ευχαριστήσω. Εκτός των άλλων, ότι κατέχω είναι εφήμερο και ανήκει στο βασίλειο του χρόνου. Αν ακουμπήσω τον πλούτο μου στα πόδια Σου, τι αξία έχουν αυτά για Σένα που κατέβηκες εδώ κάτω φέρνοντας μαζί Σου τον αιώνιο θησαυρό του Νάαμ; Άχρονε Κύριε, τι μπορούμε να Σου προσφέρουμε εμείς, που ανήκουμε στον κόσμο του χρόνου;»*

Ο Διδάσκαλος δεν επιθυμεί υλικό αντίτιμο. Το μόνο που ζητάει από μας είναι να πετύχουμε τον πνευματικό μας στόχο στη ζωή. Όταν ο μαθητής του προσφέρει κάτι τέτοιο, όταν ο μαθητής, άντρας ή γυναίκα, πλημμυρίζει από ευγνωμοσύνη, τότε έχει προσφέρει στο Διδάσκαλο όλα όσα επιθυμεί. Είμαστε σαν τα σκουλήκια των οχετών, αλλά ο Διδάσκαλος με τη χάρη Του μας ανυψώνει και μας μεταμορφώνει σε πρίγκιπες της Βασιλείας των Ουρανών. Μας προσφέρει τη γνώση της Αιωνιότητας και μας επαναφέρει στο χαμένο παράδεισο που απωλέσαμε προ αμνημονεύτων χρόνων. Πώς θα μπορέσει ποτέ ο μαθητής να ξεπληρώσει το Διδάσκαλο για τη χάρη του; Το μόνο που του μένει είναι να τον ευγνωμονεί, με κάθε πνοή του, για το δώρο της αιώνιας ζωής.

Η Αγάπη μας Είναι απλώς Αντανάκλαση

Ένα Φίλο βρήκα Αιώνιο και τον αντίκρισα κατά πρόσωπο!

Νταντού Σαχίμπ

Εδώ ο Νταντού Σαχίμπ αναφέρεται στην αγάπη του μαθητή για το Φίλο του, το Διδάσκαλό του. Όμως, παράδοξα, η αγάπη που νιώθει ο μαθητής, άντρας ή γυναίκα, είναι απλώς και μόνον η αντανάκλαση της αγάπης του Διδασκάλου γι' αυτόν. Στο Σουφισμό λέγεται ότι η αγάπη αρχικά αναβλύζει από τον Αγαπημένο και το πάθος που νιώθει ο μαθητής είναι απλώς η αντανάκλαση αυτής της αγάπης. Αυτό μοιάζει παράδοξο, αλλά είναι μια βασική αλήθεια του μονοπατιού. Η ακτινοβολία της θείας αγάπης που εκπέμπεται από το Διδάσκαλο είναι εκείνο που μας οδηγεί να στραφούμε προς το μέρος Του.

Καμαρώνουμε για τη σφοδρότητα της αγάπης μας, κι όμως, αν το αναλύσουμε, πόσο μάταιη είναι αυτή η περηφάνια! Αν ο Διδάσκαλος δεν εμφυσήσει μέσα μας αυτή την αγάπη, ποτέ δε θα ήμαστε σε θέση να Τον αγαπήσουμε. Ό,τι είμαστε, ό,τι έχουμε κατορθώσει στη ζωή είναι το αποτέλεσμα της χάρης που αναβλύζει από τις ματιές του.

Όταν φτάσουμε στο Αιώνιο Βασίλειο, αντικρίζουμε τότε την Αλήθεια. Τα μάτια με τα οποία βλέπουμε το Θεό δεν είναι ίδια με τα μάτια που κοιτάζουμε τον κόσμο. Εκείνα τα μάτια διαφέρουν. Δεν είναι μάτια από σάρκα κι αίμα. Η χάρη του Διδασκάλου είναι το μόνο που μας δίνει τη δυνατότητα να φτάσουμε σ' αυτό το στάδιο και, μόλις το πετύχουμε, είμαστε σε θέση να αντικρίσουμε την Αλήθεια.

Στις Χριστιανικές γραφές τονίζεται το ίδιο σημείο μέσα από μια διαφορετική προσέγγιση. Στην Αγία Γραφή αναφέρεται ότι ο Ποιμένας βρίσκει το απολωλώς πρόβατο. Το πρόβατο δεν έχει τη δύναμη, δεν έχει την ικανότητα να διακρίνει και να βρει το δρόμο του. Ο Θεός, λοιπόν, έρχεται κάτω στη γη με τη μορφή του θείου Ποιμένα και οδηγεί το πρόβατο στο αληθινό του ποίμνιο και το βοηθάει να επιστρέψει στην Αιώνια Πατρίδα του. Μόνον ο αληθινός Ποιμένας είναι σε θέση να διακρίνει τα σημάδια που τοποθέτησε ο Θεός στα μέτωπα τους και γνωρίζει ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος να τα φέρει και πάλι στην αγκαλιά Του. Αφού ήρθε, με σκοπό να μας βρει, μας τραβάει κοντά Του με τα μεταξένια δεσμά της αγάπης Του. Πόση χάρη! Πόση γενναιοδωρία! Πόση ευσπλαχνία! Δεν είναι υπέροχο που ο Κύριος αυτού και του άλλου κόσμου, εξαιτίας της αγάπης Του για μας, φοράει το πήλινο ένδυμα και έρχεται ανάμεσα μας! Με πόση ταπεινότητα μας μιλάει, λες και είμαστε ίσοι μ' Εκείνον, μας φέρεται σαν να είμαστε φίλοι Του, τρώει μαζί μας πίνει μαζί μας και ζει μαζί μας.

Ισχύει ό,τι και με το Μεγάλο Πέτρο*, τον τσάρο της Ρωσίας, που πήγε στην Ολλανδία να εργαστεί σαν ένας κοινός εργάτης στα ναυπηγεία. Όσο ήταν εκεί, ζούσε

μαζί με Ρώσους μετανάστες σαν να ήταν ένας από αυτούς. Όταν έμαθε άριστα την τέχνη της ναυπηγικής και ήταν έτοιμος να επιστρέφει στη Ρωσία, έπεισε κάποιους να τον ακολουθήσουν, λέγοντας τους ότι είχε γνωριμίες και επιρροή σε υψηλά ιστάμενα πρόσωπα και ότι μπορούσε να τους εγκυηθεί ότι δε θα διώκονταν. Όσοι πίστεψαν στα λόγια του, τον συντρόφεψαν στο ταξίδι της επιστροφής και μόλις άρχισαν να διασχίζουν την ενδοχώρα, έμειναν έκπληκτοι για τις τιμές που απέδιδαν στο φίλο και σύντροφο τους. Φτάνοντας στην πρωτεύουσα, τον είδαν να κάθεται στο θρόνο. Αφού υποκλίθηκαν στον τσάρο, τον ρώτησαν γιατί δεν τους είχε αποκαλύψει νωρίτερα την ταυτότητα του. Ο Πέτρος τότε τους απάντησε ότι ακόμα κι αν τους το είχε πει νωρίτερα, εκείνοι δε θα τον είχαν πιστέψει. Το ίδιο συνέβη και με τη βασίλισσα Ίντου Μάτι, η οποία αφού προχώρησε εσωτερικά, ρώτησε τον Καμπίρ γιατί δεν της αποκάλυψε ότι ήταν ο ίδιος ο Θεός. Η απάντηση που έλαβε ήταν παρόμοια: *«Ακόμα κι αν σου το έλεγα θα με πίστευες, αν δεν το έβλεπες πρώτα με τα ίδια σου τα μάτια;»* Σε κάποιους στίχους μου παρατήρησα:

Η δόξα του Θεού εκδηλώθηκε σε μορφή ανθρώπου.
Ο θαυμαστός τρόπος που το πετυχαίνει, αδιευκρίνιστος.
Το μεγαλείο του λάμπει στο πρόσωπο του Δασκάλου,
Είναι ο καθρέφτης μες στον οποίο αντικρίζουμε τον Κύριο.

Αντίστοιχα, όπως λέει κι ένα Περσικό ρητό: *«Αν και οι Θεάνθρωποι δεν είναι ο Θεός, δε διαφέρουν από το Θεό».*

Δείτε με τα Ίδια σας τα Μάτια

Από διαδόσεις όλος ο κόσμος παρασύρεται,
μα ο Νταντού μιλά μονάχα για όσα βλέπει.

Ντανтού Σαχίμπ

Ο Ντανтού μάς λέει ότι τώρα πια έχει δει με τα ίδια του τα μάτια και ξέρει ότι ο Διδάσκαλος και τα δώρα που προσφέρει είναι αθάνατα. Ο Διδάσκαλος μπορεί να φαντάζει πεπερασμένος, αλλά μόλις ανοίξουν τα μάτια μας και διασχίσουμε τα βασίλεια των ορίων και των περιορισμών, θα αντιληφθούμε αυτό που είναι στην πραγματικότητα: η ενσάρκωση του Απείρου. Στις παραδόσεις των Σούφι, ο Γκουρού αναφέρεται σαν Φίλος ή Αγαπημένος και ο όρος που χρησιμοποιείται, για να περιγράψει τη δύναμη και τη χάρη Του, είναι «οι πλεξούδες του Αγαπημένου». Μόλις πετύχουμε το στόχο μας θα αντιληφθούμε ότι:

Όποιος πει ότι ο Αγαπημένος έχει όρια, είναι ιερόσυλος.
Γιατί οι πλεξούδες του Αγαπημένου αγκαλιάζουν και τους δύο κόσμους.

Εκείνο που μας επιτρέπει να υψωθούμε πάνω από το σώμα και το νου και να φτάσουμε τα εκτός χρόνου βασίλεια είναι η άπειρη χάρη Του. Μόλις φτάσουμε εκεί εξάλλου και αντικρίσουμε εμείς οι ίδιοι την Πραγματικότητα, θα δούμε και θα καταλάβουμε ότι αυτός ο Φίλος, αυτός ο Πολυαγαπημένος, δεν είναι άλλος από τον ίδιο τον Κύριο.

ΝΤΑΡΙΓΙΑ ΣΑΧΙΜΠ ΤΟΥ ΜΠΙΧΑΡ

Ποίηση του Νταρίγια Σαχίμπ του Μπιχάρ

Των αδυνάτων και των φτωχών Είσαι ο ευεργέτης
κι απ' τα μαρτύρια του Καλ όποιος Σε θυμάται σώζεται.
Σαν τη μάνα Εσύ, που το βρέφος στη μήτρα της τρέφει.
Απ' τις κυοφορίας τις φωτιές μ' απάλλαξες,
το στήριγμά Σου απεριόριστο μαζί κι απύθμενο είναι.
Λένε ότι στον κόσμο έρχεσαι να σώσεις
αυτούς που σ' εποχές βασάνων Σε καλούν.
Πλήττεις αόρατα του αλαζόνες, όμως σαν να 'ταν η ίδια
Σου η ζωή τους αγίους Σου προστατεύεις.
Όμοια με το κουμουντίλι, που στο φεγγαρόφωτο ανθίζει,
ή το πουλί παπίγια, που της αμβροσίας πίνει μονάχα το νερό,
Έτσι η αγάπη μας να εστιάζεται πρέπει
στα ακτινοβόλα πόδια Του εσωτερικά.
Είσαι ο Κύριος των κόσμων όλων κι εγώ ο δούλος Σου ο ταπεινός,
που Σε ευχαριστεί ωστόσο να λες πως είμαι δικός Σου.
Μάταια ποτέ δε λέγονται οι λόγοι του Κυρίου,
Ακόμα κι ο ήλιος από τη δύση ν' ανατείλει μπορεί,
αρκεί να τον προστάξει Εκείνος.
Εσύ κι εγώ γίναμε ένα κι ό,τι είν' η βέργα για το χάριλ,
αυτό είσαι κι Εσύ για μένα.

Λίγα Λόγια Για Τον Νταρίγια Σαχίμπ Του Μπιχάρ

Στις παραδόσεις του Σατ Ματ* στην Ινδία, ανάμεσα στους πολλούς Αγίους* που συναντάμε, υπάρχουν δύο σύγχρονοι με το ίδιο όνομα, Νταρίγια Σαχίμπ. Ο ένας κατάγεται από το Μπιχάρ στην Ανατολική Ινδία και ο άλλος από το Μέγουορ ή Μάργουορ στη Δύση. Η σύνθεση που θα ερευνήσουμε σ' αυτό το σημείο ανήκει στον Νταρίγια Σαχίμπ του Μπιχάρ, ο οποίος γεννήθηκε το έτος 1674, στην Νταρκάνδα. Οι πρόγονοί του κυβέρνησαν το κρατίδιο του Τζαγκντισπούρ, αλλά ο πατέρας του, ο Πίρου Σαχ, ήταν ράφτης. Ο ίδιος ο Νταρίγια Σαχίμπ αναφέρει πως, όταν ήταν βρέφος, τον επισκέφτηκε ο Θεός με τη μορφή ενός σαντού* (αναχωρητή). Ήταν η εποχή που του δόθηκε το όνομα Νταρίγια. Σε ηλικία εννέα ετών, όπως επέβαλε το έθιμο της εποχής του, οι γονείς τον πάντρεψαν. Όμως δεν ήταν γραφτό να γνωρίσει τις χαρές της οικογενειακής ζωής. Μυήθηκε στα εσωτερικά μυστήρια σε ηλικία δέκα πέντε ετών και μέχρι την ηλικία των είκοσι σημείωσε αξιοσημείωτη πνευματική πρόοδο. Όταν έφτασε πια σε ηλικία τριάντα ετών, άρχισε να μοιράζει στην ανθρωπότητα τον απέραντο πνευματικό πλούτο που κατείχε. Η ιεραποστολή του έμελλε να είναι μακροχρόνια και καρποφόρα, μια κι ο Νταρίγια Σαχίμπ πέθανε σε βαθιά γεράματα, σε ηλικία 106 ετών.

Στη διάρκεια της αποστολής του καταφέρθηκε με δριμύτητα εναντίον των τύπων, των ιεροτελεστιών, των προσκυνημάτων, της λατρείας ειδώλων, της κοινωνικής εκμετάλλευσης και των ταξικών διακρίσεων. Ήταν αντίθετος στη χρήση κρέατος και αλκοόλ στη διατροφή μας και οι ομιλίες του χαρακτηρίζονταν από την τόλμη και την ευθύτητά τους, κι όμοια με τον Καμπίρ, ήρθε αντιμέτωπος με την εχθρότητα και υπέστη διωγμούς από το ορθόδοξο Ινδουιστικό ιερατείο.

Συνέθεσε χιλιάδες στίχους κι άφησε πίσω του είκοσι περίπου συλλογές. Οι σημαντικότερες απ' αυτές ήταν το *«Νταρίγια Σαγκάρ»* (Ο Ωκεανός του Νταρίγια) και το «*Τζιάν Ντιπάκ*» (Ο Φάρος της σοφίας). Ο Νταρίγια Σαχίμπ άσκησε μεγάλη επίδραση στους σύγχρονούς του και μνημονεύεται ακόμα και σήμερα στο Μπιχάρ και στις άλλες περιοχές της Ανατολικής Ινδίας.

Ο Φίλος των Απροστάτευτων

Των αδυνάτων και των φτωχών Είσαι ο ευεργέτης
κι απ' τα μαρτύρια του Καλ όποιος Σε θυμάται σώζεται.

Νταρίγια Σαχίμπ Μπιχαρί

Ο Νταριγιά Σαχίμπ υψώνει τη φωνή του σε προσευχή προς το Θεό. Με τη βοήθεια της θείας χάριτος έφτασε στο σημείο να μάθει ότι ο Θεός είναι ο φίλος των φτωχών και των απροστάτευτων. Στην Ινδία είναι πολύ συνηθισμένο να Τον αποκαλούμε Ντιν Νταγιάλ, που σημαίνει «ο ευεργέτης των φτωχών», αλλά ποιος Τον έχει δει στην απόλυτη κατάστασή Του; Σε αυτή την κατάσταση ο Θεός είναι άμορφος και ανώνυμος. Αν επιθυμούμε να Τον αντικρίσουμε, οφείλουμε να στραφούμε στον ανθρώπινο πόλο μέσα από τον οποίο λειτουργεί και εργάζεται. Από έναν τέτοιο Άγιο ή Διδάσκαλο παίρνουμε μια ιδέα για το μέγεθος της απεριόριστης αγάπης που ξεχύνεται από μέσα του και τότε μπορούμε να αντιληφθούμε ότι ο Θεός είναι ο Φίλος των απροστάτευτων.

Αν έχετε εξουσία, αν διαθέτετε μεγάλα υλικά πλούτη ή αν είστε άνθρωποι με μεγάλο δείκτη ευφυΐας, ο κόσμος θα σας προσέξει. Αν όμως σας λείπουν αυτά τα προσόντα, λίγοι θα ενδιαφερθούν για σας. Όταν συναναστρεφόμαστε με άλλους ανθρώπους, το πρώτο που κοιτάμε είναι πώς μπορούν να μας φανούν χρήσιμοι. Αν μπορούν να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά μας, τότε είμαστε φιλικοί μαζί τους, ενώ σε αντίθετη περίπτωση αδιαφορούμε. Αν υπάρχει κανείς που στέκεται πάνω από τέτοιους υπολογισμούς, αυτός είναι ο πνευματικός Ειδήμονας, ο Σατγκουρού. Να, λοιπόν, γιατί περιγράφεται ως ο αρωγός των ανήμπορων και ως ο φίλος των απροστάτευτων. Ο Διδάσκαλος δεν έχει κάποιον απώτερο σκοπό για τη φιλία που παρέχει. Ο μόνος στόχος του στη ζωή είναι να δίνει, να δίνει και να δίνει.

Οι εγκόσμιες φιλίες και σχέσεις έχουν κίνητρο το προσωπικό συμφέρον. Τις επιδιώκουμε μόνον όσο καιρό εξυπηρετούνται τα ατομικά μας ενδιαφέροντα και οι ανάγκες. Σήμερα μπορεί να είμαστε το επίκεντρο της προσοχής του κόσμου, μόλις όμως τα πλούτη, η εξουσία και η δύναμή μας κάνουν φτερά, περνάμε εντελώς απαρατήρητοι. Αν υπάρχει κάποια γήινη σχέση που υπερβαίνει αυτά τα όρια, είναι η σχέση της μητέρας με το παιδί της. Η μάνα υπηρετεί το βλαστάρι της με απόλυτη αφοσίωση και αγάπη. Εντούτοις, παρόλο που κάνει τα πάντα για το παιδί της, μερικές φορές ζητάει κάποια ανταπόδοση ή τουλάχιστον επιθυμεί ενδόμυχα την αναγνώριση. Αν υπάρχει κανείς που να είναι τελείως ανιδιοτελής, αυτός είναι ο Σατγκουρού. Ο Διδάσκαλος είναι ο πραγματικός αρωγός, γιατί δε ζητάει τίποτα για τον εαυτό Του. Έχει έρθει με αποκλειστικό σκοπό να μοιράσει τους θησαυρούς του πνεύματος. Η γενναιοδωρία Του δεν έχει όρια και φραγμούς. Ακόμη και η επίγνωση της άπειρης χάρης που μας προσφέρει είναι δικό του δώρο. Ο Νταρίγια Σαχίμπ ομολογεί εκφράζοντας συγχρόνως την ευγνωμοσύνη του ότι συνειδητοποίησε πως

ο ίδιος ο Κύριος είναι ο αληθινός φίλος των φτωχών και των απροστά-τευτων. Μόλις το ανακαλύψουμε, η αγάπη μας για το Σατγκουρού αυθόρμητα μεγεθύνεται και παραδίδουμε τον εαυτό μας στα χέρια του όλο και πιο πολύ.

Ο Νταρίγια Σαχίμπ αναφέρει και κάτι άλλο που συνειδητοποίησε. Όταν πάμε σ' ένα Διδάσκαλο και μάθουμε να διαλογιζόμαστε στον Κύριο, τότε λευτερωνόμαστε από τα μαρτύρια και τα βάσανα στα οποία μας υποβάλλει ο Καλ ή η Αρνητική Δύναμη. Οι Άγιοι και οι Διδάσκαλοι μας έχουν εξηγήσει κατ' επανάληψη ότι, μετά τη μύηση από έναν τέλειο ζωντανό Διδάσκαλο, ο δεσμός μας με τον Καλ σπάει και ο Γκουρού μας αναλαμβάνει πλέον την ευθύνη να μας πάρει κάτω από τις προστατευτικές του φτερούγες. Ποιο δώρο είναι μεγαλύτερο από αυτό; Ποια ευεργεσία μπορεί να συγκριθεί με το δώρο της απελευθέρωσης από την τυραννία του Καλ; Ο θάνατος δε μας τρομάζει πια, γιατί η κόλαση δεν υπάρχει για όσους έλαβαν το δώρο του Νάαμ ή της ιερής μύησης. Απελευθερωνόμαστε επιτέλους από τον τροχό των 8,4 εκατομμυρίων ειδών ζωής της δημιουργίας και δραπετεύουμε από τον ατέλειωτο κύκλο των αναγεννήσεων, του μαρτυρίου και του θανάτου.

Η Μητρική Αγάπη

Σαν τη μάνα Εσύ, που το βρέφος στη μήτρα της τρέφει.
Απ' τις κυοφορίας τις φωτιές μ' απάλλαξες,
το στήριγμά Σου απεριόριστο μαζί κι απύθμενο είναι.

Νταρίγια Σαχίμπ Μπιχαρί

Ο Νταρίγια Σαχίμπ στη συνέχεια παραθέτει το παράδειγμα της αγάπης της μητέρας για το βλαστάρι της. Η μητέρα τρέφει το έμβρυο στη μήτρα της και υπομένει τα πάνδεινα για χάρη του. Επί εννέα μήνες κουβαλάει το παιδί στα σπλάχνα της, παρέχοντάς του μια φιλόξενη στέγη μέσα στο σώμα της. Η αγάπη της είναι πράγματι ανεκτίμητη κι ανυπολόγιστη. Αν λοιπόν η αγάπη της μητέρας δεν μπορεί να μετρηθεί, τι μπορούμε να πούμε για την αγάπη του Διδασκάλου; Η αγάπη που νιώθει για μας δεν επιδέχεται καμιά σύγκριση.

Στις μέρες μας συναντάμε δυστυχώς πολλούς ανθρώπους που αμφισβητούν ότι είναι απαραίτητο να τιμούν και να σέβονται τους γονείς τους. Δεν είναι λίγες οι φορές που σε άτομα της νέας γενιάς συναντάμε την πεποίθηση ότι δε χρωστάνε απολύτως τίποτα σ' εκείνους που τους έφεραν στον κόσμο. Δεν είναι σε θέση να αντιληφθούν ότι και μια ολόκληρη ζωή να υπηρετούν τους γονείς τους, δε θα καταφέρουν να ξεπληρώσουν το χρέος που οφείλουν στη μητέρα τους για τη ζωή που τους πρόσφερε, όταν έτρεφε το παιδί μέσα στη μήτρα της έστω και για μια μέρα. Θυμάμαι ένα νεαρό μου φίλο από τη Δύση που μου ανέφερε ότι δεν ήξερε ούτε καν που ζούσαν οι γονείς του, αφού είχε διακόψει κάθε σχέση μαζί τους πολύ καιρό πριν. Όταν του εξέφρασα την έκπληξή μου, με ρώτησε αν υπήρχε κάποιος ιδιαίτερος λόγος για τον οποίο θα έπρεπε να δώσει σημεία ζωής και να βρει τα ίχνη των γονιών του. Στο κάτω-κάτω της γραφής, τι του πρόσφεραν στη ζωή του; Στράφηκα τότε σε κάποιον που βρισκόταν εκεί κοντά και του είπα να πάρει ένα σακί και να το γεμίσει με άμμο και μετά να το δέσει στη μέση του φίλου μας, για να το φοράει όλο το βράδυ. Και συμπλήρωσα: «Άσ' τον να καταλάβει πώς είναι να κουβαλάει το φορτίο μιας μάνας έστω και για λίγες ώρες.» Παρότι ο νεαρός μου φίλος δεν κουβάλησε το σακί, την άλλη μέρα το πρωί μου είπε ότι σκέφτηκε πολύ σοβαρά αυτά που του είχα πει και κατάλαβε το πόσο υποχρεωμένος θα έπρεπε να αισθάνεται στους γονείς του και γι' αυτό, όπως μου είπε, είχε ήδη στείλει ένα γράμμα, ζητώντας να μάθει για την τύχη τους.

Κάποιες γραφές περιγράφουν την εννιάμηνη περίοδο της κυοφορίας μας σαν την πιο αγωνιώδη και οδυνηρή περίοδο της ζωής μας. Το έμβρυο αιωρείται ανάποδα στη μήτρα της μητέρας του και η θερμότητα που παράγεται στη διάρκεια του σχηματισμού και της θρέψης του σώματός του λέγεται ότι ισοδυναμεί σχεδόν με τη θερμότητα που παράγεται σ' έναν κλίβανο ή ένα καμίνι. Τόσο μεγάλα είναι τα συνεχή βασανιστήρια που υφίσταται η ψυχή στη μήτρα της μητέρας της, ώστε, όπως

λένε, προσεύχεται στο Θεό να τη λυτρώσει. Ορκίζεται ότι μόλις σωθεί από τα μαρτύριά της με τη γέννησή της, θα ζήσει ολόκληρη τη ζωή της λατρεύοντας τον Κύριο, με σκοπό να εξασφαλίσει την απόδρασή της από τον τροχό των γεννήσεων και των θανάτων. Η δύναμη όμως της μάγυα ή της ψευδαίσθησης είναι τόσο μεγάλη, ώστε με το που βγαίνει σχεδόν το βρέφος στον εξωτερικό κόσμο, ξεχνάει τα βάσανα και τις δοκιμασίες που υπόμεινε επί εννέα μήνες και λησμονάει τις υποσχέσεις που έδωσε στο Θεό στη διάρκεια αυτής της περιόδου. Ο Νταρίγια Σαχίμπ όμως θυμάται ξανά αυτήν την περίοδο της αγωνίας και των υποσχέσεων και παραδέχεται γεμάτος ευγνωμοσύνη ότι οι προσευχές του εισακούστηκαν και ομολογεί ότι απελευθερώθηκε από τις φωτιές της κυοφορίας.

Το Δώρο Της Εσωτερικής Ζωής

Λένε ότι στον κόσμο έρχεσαι να σώσεις
αυτούς που σ' εποχές βασάνων Σε καλούν.

Νταρίγια Σαχίμπ Μπιχαρί

Η μητέρα μάς χαρίζει το δώρο της ζωής στον εξωτερικό κόσμο, ενώ ο Διδάσκαλος μας χαρίζει το δώρο της εσωτερικής ζωής. Μας διδάσκει τη σωστή μέθοδο διαλογισμού και μας προσφέρει το μυστικό του σιμράν και το δώρο του ιερού Λόγου, αλλά επιπλέον, με τη ζωτική του ορμή, μας δίνει τη δυνατότητα να υψωθούμε πάνω από τη σωματική συνειδητότητα. Όταν πια υπερβούμε τις αισθήσεις και εισέλθουμε εσωτερικά, βλέπουμε την Ακτινοβόλο Μορφή του Διδασκάλου μας. Μόνο τότε γινόμαστε αληθινοί μαθητές και ερχόμαστε σε άμεση επαφή μαζί του. Από αυτό το σημείο προχωράμε σταδιακά μέχρι να φτάσουμε στο αιώνιο Σπίτι μας. Αλλά, ακόμα κι όταν φτάσουμε εκεί, το ταξίδι μας δεν τελειώνει. Υπάρχουν διαδοχικές περιοχές, όπου βαθμιαία συγχωνευόμαστε με το Απόλυτο. Το δώρο που μας προσφέρει ο πνευματικός Ειδήμονας είναι αυτός ο εσωτερικός πλούτος που υπερβαίνει τα όρια του χώρου και του χρόνου. Κάθε άλλη μορφή γνώσης που αντλούμε από διάφορες πηγές είναι εξωτερική γνώση ή σοφία. Αντίθετα, η πάρα-βιντιά, η εσωτερική γνώση δηλαδή, είναι αποτέλεσμα εσωτερικής υπέρβασης και άμεσης μυστικιστικής εμπειρίας. Αυτή η γνώση είναι άπειρη και αθάνατη και, μόλις την αποκτήσουμε, θα εκπληρωθεί ο απώτατος σκοπός της ζωής μας.

Ο Θεός Προστατεύει Τους Αγίους Του

Πλήττεις αόρατα του αλαζόνες, όμως σαν να 'ταν η ίδια Σου η ζωή τους αγίους Σου προστατεύεις.

Νταρίγια Σαχίμπ Μπιχαρί

Ο Κύριος έχει την ικανότητα να μετατρέπει ακόμα και τους πιο ισχυρούς σε σκλάβους, καταφέροντας καίριο πλήγμα στη ματαιοδοξία τους. Το βέλος Του είναι αόρατο και μπορεί να πλήξει ακόμη και τον πιο υπερόπτη. Ωστόσο, ενώ οι κρατούντες αυτού του κόσμου δεν είναι για τον Ίδιο κάτι εξαιρετικό. Οι Άγιοι αντίθετα είναι το ίδιο το ζωτικό Του ορμέμφυτο. Εξάλλου, ολόκληρη η ουσία της πνευματικότητας εδράζεται και εφορμά απ' αυτό το ορμέμφυτο, απ' αυτήν τη ζωτική ορμή. Περνάει από μάτια σε μάτια και από καρδιά σε καρδιά και μέσα απ' αυτό ο Διδάσκαλος είναι σε θέση να μας συνδέσει με την εσωτερική θεία φύση μας. Μια και μόνη ματιά, ένα και μόνο βλέμμα μπορεί να αποτελέσει την αφορμή που θα επιφέρει μια ριζική μεταμόρφωση. Από την πρώτη κιόλας στιγμή, την ώρα της μύησης, ο Διδάσκαλος μας παρέχει μια άμεση εμπειρία του θείου Φωτός και της Μουσικής των Σφαιρών. Αυτές είναι θεμελιώδεις αρχές στο πνευματικό μονοπάτι, γιατί κανείς δεν κατάφερε ποτέ να φτάσει στον έσχατο προορισμό του, χωρίς την αρωγή των αγίων. Όταν ο Θεός εκδηλώθηκε για πρώτη φορά από την άμορφη κατάστασή Του, ντύθηκε με τις πρωταρχικές ιδιότητες του Φωτός και του Ήχου, και μέσα απ' αυτές μπορούμε να ακολουθήσουμε ξανά τον ίδιο δρόμο και να επιστρέψουμε στην αγκαλιά του Δημιουργού μας.

Η Ποιότητα Της Αγάπης Μας Για Το Θεό

Όμοια με το κουμουντίλι, που στο φεγγαρόφωτο ανθίζει
ή το πουλί παπίγια, που της αμβροσίας πίνει μονάχα το νερό,
Έτσι η αγάπη μας να εστιάζεται πρέπει
στα ακτινοβόλα πόδια Του εσωτερικά.

Νταρίγια Σαχίμπ Μπιχαρί

Ο Νταρίγια Σαχίμπ παραθέτει στη συνέχεια δυο παραδείγματα ύψιστου ποιητικού μεγαλείου. Αναφέρεται στο κουμουντίλι, το φυτό που παράγει το κούμουντ, το άνθος του κόκκινου λωτού. Το φυτό αυτό επιπλέει στο νερό, αλλά ανθίζει μονάχα όταν το λούζει το φεγγαρόφωτο. Το κουμουντίλι αποτελεί ένα θρυλικό παράδειγμα στις παραδόσεις του μυστικισμού και χρησιμοποιείται για να συμβολίσει τη βαθιά αγάπη.

Ο Νταρίγια Σαχίμπ μας λέει ότι η χάρη του Διδασκάλου, που σαν φεγγαρόφωτο λούζει από τον ουρανό το φυτό κούμουντ, μπορεί να μας μεταμορφώσει και να μας μετουσιώσει. Αλλά και η αγάπη μας για το Διδάσκαλο πρέπει να είναι τόσο απόλυτη όσο και του μυθικού πουλιού παπίγια. Θα πρέπει να είναι το ίδιο το κέντρο της ύπαρξής μας και θα πρέπει να απορροφηθούμε σε τόσο απόλυτο βαθμό μέσα Του, ώστε να ξεχάσουμε εντελώς ακόμα και την ίδια μας την ύπαρξη. Όσο πιο μεγάλη είναι η αγάπη που νιώθουμε, τόσο γρηγορότερα προοδεύουμε και τόσο πιο βαθιά αυτή η αγάπη ριζώνει μέσα μας. Λέγεται ότι το παπίγια πίνει μονάχα την αμβροσία που πέφτει από τ' αστέρια. Μπορεί γύρω του να υπάρχει άφθονο νερό, αλλά εκείνο προτιμάει να πεθάνει παρά να πιει κάτι άλλο. Αυτή είναι η νοοτροπία που χαρακτηρίζει τους αληθινούς λάτρεις, τους αληθινούς αφοσιωμένους. Όπου κι αν βρίσκονται, ό,τι κι αν κάνουν, στην καρδιά τους κυριαρχεί μόνο μια αγάπη, μόνο μια πίστη. Το μόνο που τους στηρίζει στον κόσμο είναι η αγάπη που αισθάνονται για τον πνευματικό τους Διδάσκαλο. Όλες οι άλλες σχέσεις, όλοι οι άλλοι δεσμοί και οι συγγένειες ελάχιστα τους επηρεάζουν. Όπως έγραψα σε κάποιους στίχους μου:

Δεν έχω άλλο Φίλο εκτός από τον Αγαπημένο μου,
Δεν έχω άλλη δουλειά εκτός από την αγάπη του.

Όταν κάποιος φτάσει σ' αυτή την κατάσταση, τότε η πρόοδός του στο εσωτερικό μονοπάτι εξελίσσεται με αλματώδη ρυθμό.

Ευγνωμοσύνη για τη Σωτηρία Μας

Είσαι ο Κύριος των κόσμων όλων κι εγώ ο δούλος Σου ο ταπεινός,
Σε ευχαριστεί όμως να λες πως εγώ είμαι δικός Σου.
Μάταια ποτέ δε λέγονται οι λόγοι του Κυρίου,
Ακόμα κι ο ήλιος ν' ανατείλει από τη δύση μπορεί,
αν έτσι τον προστάξει Εκείνος.

Νταρίγια Σαχίμπ Μπιχαρί

Ο Λόγος του Διδασκάλου πάντα καρποφορεί και, όπως λέει ο Νταρίγια Σαχίμπ, αν μας έχει δεχτεί στο ποίμνιό του ένας Σατγκουρού, είναι σίγουρο ότι θα γίνουμε ένα με τον Κύριο. Τέτοια είναι η δύναμη της αλήθειας και της θείας ζωής, ώστε ακόμη κι όταν ένας τέλειος Διδάσκαλος κάνει μια συνηθισμένη δήλωση, με το πέρασμα του χρόνου θα έρθει η ώρα που θα εκπληρωθεί. Μπορεί να είμαστε ανάξιοι, αλλά αν ο Διδάσκαλος μας σπλαχνιστεί και μας δεχτεί για μαθητές Του, αυτό από μόνο του είναι επαρκής εγγύηση για την οριστική μας σωτηρία. Οι πραγματικοί αφοσιωμένοι δεν κομπάζουν για την επιμονή τους ή την αφοσίωσή τους, γιατί ξέρουν ότι και τα δυο είναι χαρίσματα που τους τα δώρισε ο Διδάσκαλος. Ό,τι είναι οι ίδιοι το οφείλουν στον Αγαπημένο τους. Όταν κάποιος προσεγγίζει τον Κύριο με αυτήν τη νοοτροπία, αυτοπαραδίνεται σ' Αυτόν απόλυτα και η καρδιά του πλημμυρίζει από απέραντη ευγνωμοσύνη. Πολύ συχνά, αυτή ακριβώς η αίσθηση της ευγνωμοσύνης λείπει από τους περισσότερους από μας. Αποτυγχάνουμε να αντιληφθούμε τη βοήθεια και τη φροντίδα που μας παρέχει ο Διδάσκαλος σε κάθε αναποδιά που μας τυχαίνει. Όσο πιο βαθιά νιώθουμε τη χάρη Του να κατακλύζει τη ζωή μας, τόσο πιο απόλυτα αυτοπαραδινόμαστε στη θέλησή Του. Ο καλύτερος τρόπος να του δείξουμε την ευγνωμοσύνη μας είναι να ακολουθούμε τις εντολές Του και να ζούμε, όσο πιο πολύ μπορούμε, σύμφωνα με τους κανόνες που μας υπέδειξε.

Συνεχής Ενθύμηση

Εσύ κι εγώ γίναμε ένα κι ό,τι είν' η βέργα για το χάριλ,
αυτό είσαι κι Εσύ για μένα.

Νταρίγια Σαχίμπ Μπιχαρί

Όταν κάποιος αυτοπαραδίνεται όλο και πιο πολύ στον Κύριο, ζει στη διαρκή Του ενθύμηση και στη συνεχή Του παρουσία. Όπως περιγράφεται και σ' ένα ποίημα στα Ουρντού:

Έχω κλειδώσει το Φίλο μου στον καθρέφτη της καρδιάς μου.
Αρκεί μόνο να στραφώ μέσα μου και τότε τον αντικρίζω.

Ο Νταρίγια Σαχίμπ ολοκληρώνει το ποίημά του με το παράδειγμα ενός πράσινου πουλιού που ονομάζεται χάριλ. Περνάει τη ζωή του στις φυλλωσιές των δέντρων και όποτε βουτάει προς το έδαφος, κουβαλάει στην πλάτη του μια βέργα, την οποία ποτέ δεν την αποχωρίζεται. Μοιάζει σαν αυτή η βέργα να είναι το συνεχές του στήριγμα κι ένα μέσο που του υπενθυμίζει ότι το δέντρο είναι το αληθινό του σπίτι. Τα ιδεώδη του μαθητή θα πρέπει να είναι όμοια με το ιδανικό αυτού του πουλιού. Αν ξέρουμε ότι δεν έχουμε άλλο σπίτι παρά μόνο τον Κύριο, όταν συναναστρεφόμαστε με τους ανθρώπους και ασχολιόμαστε με τις υποθέσεις τους, θα κουβαλάμε μαζί μας τη συνεχή ενθύμηση του Δημιουργού μας. Όταν ριζώσουμε στον Κύριο, θα χαθούμε μέσα Του τελείως και θα έρθει κάποτε η μέρα που θα συναντηθούμε μαζί Του ενώπιος ενωπίω. Αυτή η συνάντηση σηματοδοτεί την ολοκλήρωση της πνευματικής μας αναζήτησης και οδηγεί σε αίσιο τέλος την ιστορία μυριάδων χρόνων αποχωρισμού. Απ' αυτό το σημείο και έπειτα το όνειρο εκπληρώνεται και η ψυχή γίνεται ένα με τον Κύριό της.

ΝΤΑΡΙΓΙΑ ΣΑΧΙΜΠ ΤΟΥ ΜΑΡΓΟΥΟΡ

Ποίηση του Νταρίγια Σαχίμπ του Μάργουορ

Απ' την αρχή και πέρ' απ' το χρόνο ο Κύριός μου υπάρχει.
Μήτ' ορατός είναι μήτ' αόρατος
και κάθε αντίληψη και νόηση υπερβαίνει.
Η πλάση ολάκερη εκδήλωσή Του είναι.

Ο κηπουρός που τις ρίζες ποτίζει,
λουλούδια και καρπούς σε αφθονία μαζεύει.
Όταν στο σπίτι σου τον Αυτοκράτορα καλέσεις,
η κουστωδία και ο στρατός ακολουθούν από μόνοι τους.
Όταν ο ήλιος να λάμπει αρχίζει,
τ' αστέρια της νύχτας εξαφανίζονται.
Όποιος διαθέτει του Γκαρού τα φτερά,
γιατί να σκιάζεται τα φίδια και τα τέρατα;

Ο Νταρίγια διαλογίζεται στον ένα Θεό
κι έτσι όλα του τα προβλήματα τα λύνει.
(τα εγκόσμια και τα πνευματικά)

Λίγα Λόγια για τον Νταρίγια Σαχίμπ του Μάργουορ

Οι Άγιοι και οι Διδάσκαλοι όλων των εποχών στρέφουν την προσοχή μας προς τη λατρεία του ενός Υπέρτατου Πατέρα. Αν οι προσευχές μας απευθύνονται στον Παντοδύναμο, δε χρειάζεται να υποκλιθούμε σε κανέναν κατώτερο θεό ή θεά. Κατά τον ίδιο τρόπο, και οι άγιοι δεν κάνουν διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων ή μεταξύ των θρησκειών. Έτσι και ο Νταρίγια Σαχίμπ του Μάργουορ μοίρασε απλόχερα τα δώρα του σε όλους τους αναζητητές, άσχετα από την πίστη τους.

Ο ίδιος γεννήθηκε σε Μουσουλμανική οικογένεια και από μικρή ηλικία επέδειξε ξεχωριστό ενδιαφέρον και κλίση προς την πνευματική ζωή. Αναζήτησε αρχικά την πνευματική σοφία στο χώρο της θεολογίας και απευθύνθηκε τόσο στους Ινδουιστές παντίτ όσο και στους Μουσουλμάνους μουλάδες. Εκείνοι όμως δεν είχαν χρόνο να ασχοληθούν με το αγράμματο παιδί. Ο μικρός Νταρίγια σύντομα συνειδητοποίησε ότι δεν μπορούσε να αποκομίσει καμιά πραγματική πνευματική γνώση απ’ αυτούς. Έτσι, στράφηκε τελικά στον Πρεμ Τζι, που ήταν μαθητής του μεγάλου αγίου Νταντού Σαχίμπ και ζούσε στο χωριό Χιγιανσάρ, στην περιοχή του Μάργουορ. Κάτω από τις οδηγίες του, ο νεαρός αναζητητής σημείωσε ταχύτατα αξιοζήλευτη πρόοδο. Η φήμη του εξαπλώθηκε γρήγορα και ο Νταρίγια Σαχίμπ έγινε γνωστός για τη βαθιά του αφοσίωση και τα πνευματικά του επιτεύγματα, οπότε αναζητητές από την ευρύτερη περιοχή άρχισαν να συρρέουν κατά πλήθη. Ο Νταντού είχε αναφέρει κάποτε ότι ένας μεγάλος σωτήρας θα εμφανιζόταν εκατό χρόνια μετά από εκείνον και οι άνθρωποι άρχισαν να βλέπουν στο πρόσωπο του Νταρίγια αυτόν το Μεσσία, ενώ δεν ήταν λίγοι εκείνοι που θεωρούσαν ότι ήταν η μετενσάρκωση του ίδιου του Νταντού.

Όπως όλοι οι μεγάλοι άγιοι, ο Νταρίγια Σαχίμπ μας προσκαλεί να στραφούμε προς τον Πατέρα Παντοκράτορα Θεό, γιατί μόνον τότε θα είμαστε σε θέση να εκπληρώσουμε τον υπέρτατο στόχο της ζωής, που είναι η αυτογνωσία και η Θέωση. Ποτέ δε ζήτησε να απαρνηθούμε τις εγκόσμιες υποχρεώσεις μας και να αποσυρθούμε σε δάση απροσπέλαστα ή σε μακρινές ερήμους. Οφείλουμε, όπως έλεγε, να ζούμε μέσα στον κόσμο, αλλά συγχρόνως να εναρμονίσουμε τη ζωή μας με το Θεό και την εσωτερική ζωή. Δίδαξε, όπως και όλοι οι άλλοι μεγάλοι άγιοι, το μονοπάτι του θετικού μυστικισμού.

Η Μορφή και το Άμορφο

Απ' την αρχή και πέρ' απ' το χρόνο ο Κύριός μου υπάρχει.
Μήτ' ορατός είναι μήτ' αόρατος,
και κάθε αντίληψη και νόηση υπερβαίνει.
Η πλάση ολάκερη εκδήλωσή Του είναι.

Νταρίγια Σαχίμπ του Μάργουορ

Ο Νταρίγια Σαχίμπ ξεκινάει διατυπώνοντας μια αλήθεια που έχουν δηλώσει όλοι οι Διδάσκαλοι. Ο Απόλυτος Θεός υπήρχε εξαρχής από το πρώτο κιόλας λεπτό που ο χρόνος ήρθε σε ύπαρξη, και θα υπάρχει μέχρι τη συντέλεια του αιώνος. Ό,τι υπάρχει στην επικράτεια του χρόνου υπόκειται στη φθορά του χρόνου. Το Απόλυτο όμως υπερβαίνει και υποσκελίζει το χρόνο και θα υπάρχει ακόμα κι όταν όλα όσα βλέπουμε θα έχουν εξαφανιστεί.

Ο Νταρίγια Σαχίμπ περιγράφει το Θεό με όρους που είναι αλληλοσυγκρουόμενοι. Λέει λόγου χάρη ότι ο Θεός έχει αποκαλυφθεί κι όμως ταυτόχρονα είναι κρυμμένος και αόρατος. Είναι αλήθεια ότι στις ομιλίες των αγίων συχνά παρατηρούμε παράδοξες και φαινομενικά αλληλοσυγκρουόμενες δηλώσεις. Υπάρχουν πολλές αναφορές ότι ο Θεός, στην απόλυτη μορφή Του, είναι αόρατος και ακατανόητος, και πράγματι έτσι έχουν τα πράγματα. Όταν η ψυχή υψώνεται πάνω από τη σωματική συνειδητότητα και ξεκινάει το ταξίδι της επιστροφής της, είναι υποχρεωμένη να διασχίσει πολλές περιοχές, πριν φτάσει στην αληθινή μας Πατρίδα, αλλά ακόμη κι όταν φτάσει στην παρουσία του Δημιουργού της, συνεχίζει την πορεία της, ωσότου να γίνει ένα με την πηγή της. Όταν η σταγόνα ενωθεί με τον ωκεανό, τότε ποιος είναι ο θεατής και ποιο το θέαμα; Ποιο είναι το αντικείμενο και ποιο το υποκείμενο; Σ' αυτό το σημείο κάθε αίσθηση του «εγώ» και του «Εσύ» εξανεμίζεται.

Εντούτοις, ενώ ο Απόλυτος Θεός είναι ακατανόητος και ασύλληπτος, μπορούμε να Τον δούμε στη μορφή κάποιου που έχει ενωθεί μαζί Του, σε κάποιον άγιο δηλαδή. Σε αυτές τις προσωπικότητες βλέπουμε το άπειρο στο πεπερασμένο και το αόρατο στο ορατό. Για τα θνητά μας μάτια μπορεί να φαντάζει πεπερασμένος όπως κι εμείς, κι όμως είναι παντοδύναμος και παντογνώστης όπως ο Θεός, αφού έχει γίνει συνειδητός συνεργάτης του θείου σχεδίου. Στο εξωτερικό επίπεδο ευλογούμαστε από την ντάρσαν της φυσικής Του μορφής και στο εσωτερικό, μόλις υψωθούμε πλήρως πάνω από τη σωματική συνειδητότητα, τον βλέπουμε στη θεσπέσια ακτινοβόλο μορφή Του. Όπως το περιέγραφε και ο Σαντ Κιρπάλ με τον απλό και ευθύ τρόπο που τον χαρακτήριζε: *«Όσοι βρήκαν το λιμάνι τους στα πόδια ενός τέτοιου Διδασκάλου είναι διπλά ευλογημένοι, γιατί σ' όλους αυτούς προσφέρει ζαχαρωτά και με τα δυο του χέρια»*. Όταν κοιτούν εξωτερικά, απολαμβάνουν τη θέα

του Αγαπημένου τους με σάρκα και οστά, κι όταν κοιτούν μέσα τους, βιώνουν την ανείπωτη χαρά να βλέπουν τον Κύριό τους ακόμα πιο λαμπερό, ακόμα πιο όμορφο απ' ό,τι είναι στην περιορισμένη εξωτερική Του μορφή. Αφού ζούμε στους κόσμους του χρόνου, θεωρούμε ότι η προσωρινή ύπαρξη έρχεται σε αντίθεση με την αιωνιότητα. Ο Νταρίγια Σαχίμπ όμως μας υπενθυμίζει ότι όλα όσα βλέπουμε, ο κόσμος που μας περιβάλλει, είναι δημιούργημα του ίδιου του Θεού, αφού ο ίδιος ο Κύριος έπλασε όλους τους κόσμους του χώρου και του χρόνου.

Ο Σοφός Κηπουρός

Ο κηπουρός που τις ρίζες ποτίζει,
λουλούδια και καρπούς σε αφθονία μαζεύει.

Νταρίγια Σαχίμπ του Μάργουορ

Ο Νταρίγια Σαχίμπ υπογραμμίζει για άλλη μια φορά την αρχική του σκέψη, ότι δηλαδή πρέπει να επιστρέψουμε στον Υπέρτατο Πατέρα μας. Μόλις το πετύχουμε, τα πάντα στη φύση θα μας φροντίζουν και θα μας προστατεύουν. Όπως αναφέρεται και στο Γκουρμπάνι: *«Αν γίνεις δικός Μου, όλος ο κόσμος θα είναι δικός σου».* Ο Αμπντούλ Ραχίμ Καν-ι-Κάνα έγραψε κάτι ανάλογο: *«Κάνοντας κτήμα σου τον Ένα, τα πάντα είναι δικά σου».* Ο Νταρίγια Σαχίμπ εκφράζει σ' αυτό το σημείο την ίδια ακριβώς σκέψη. Ο σοφός κηπουρός ξέρει ότι ποτίζοντας τη ρίζα ενός δέντρου επιτρέπει στα θρεπτικά συστατικά του εδάφους να φτάσουν μέχρι τα κλαδιά, τα φύλλα και τα άνθη του. Γνωρίζει ότι καλλιεργώντας τη ρίζα εξασφαλίζει καρπούς. Αντίστοιχα, αν στραφούμε στον Υπέρτατο Πατέρα, στον Απόλυτο Ένα, θα αποκτήσουμε επιπρόσθετα και όλα τα υποδεέστερα χαρίσματα και τις ανάλογες δυνάμεις.

Κάνοντας Κτήμα μας τον Κύριο

Όταν στο σπίτι σου τον Αυτοκράτορα καλέσεις
η κουστωδία και ο στρατός ακολουθούν από μόνοι τους.

Νταρίγια Σαχίμπ του Μάργουορ

Οι Άγιοι και Διδάσκαλοι μας ενθαρρύνουν να λατρεύουμε μόνον τον Υπέρτατο Πατέρα. Σεβόμαστε τις κατώτερες θεότητες και τις τιμάμε, αλλά πέφτουμε στα πόδια Του και υποκλινόμαστε μόνον μπροστά στο Δημιουργό. Όταν μένει ευχαριστημένος μαζί μας και όταν Τον κάνουμε κτήμα μας, θα κληρονομήσουμε όλα όσα Του ανήκουν, και η αυτοκρατορία μας θα εκτείνεται σ’ όλα τα μήκη και πλάτη της επικράτειάς Του.

Για να μας βοηθήσει να το καταλάβουμε, ο μεγάλος Διδάσκαλος Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ διηγούταν την παραβολή ενός μεγάλου πανηγυριού, που ονομαζόταν Μίνα Μπαζάρ (Μεγάλο Παζάρι). Ζούσε κάποτε ένας μεγάλος βασιλιάς, που διοικούσε μια τεράστια αυτοκρατορία. Οι υπουργοί, οι αυλικοί και οι υπήκοοί του συχνά του εκφράζανε το πόσο πολύ τον αγαπούσαν και του δήλωναν πως, αν το απαιτούσαν οι συνθήκες, θα θυσίαζαν ακόμα και τη ζωή τους για χάρη του. Έτσι, μια μέρα αποφάσισε να τους περάσει από δοκιμασία. Διέταξε να διοργανωθεί ένα Μίνα Μπαζάρ, ένα τεράστιο πανηγύρι δηλαδή, όπου, όπως τους ανακοίνωσε, θα μπορούσαν να προσέλθουν όλοι ανεξαιρέτως οι υπήκοοί του και θα είχαν τη δυνατότητα να διαλέξουν και να πάρουν μαζί τους μονάχα ένα από τα δώρα που θα τους πρόσφερε. Είχε δώσει, επίσης, εντολή να τοποθετηθούν οι πάγκοι με τις πραμάτειες σε συγκεκριμένη διάταξη. Στην αρχή θα ήταν τα μαγαζιά που θα διέθεταν τρόφιμα κι όλων των λογιών τις λιχουδιές. Στη συνέχεια, θα ήταν πάγκοι με υφάσματα και κομψά, καλοραμμένα ρούχα. Έπειτα θα ήταν ένα μαγαζί που θα διέθετε πανάκριβα έπιπλα και άλλα είδη για το σπίτι. Στο τέλος, θα ήταν ένα μαγαζί που θα πρόσφερε ζαφείρια, διαμάντια και άλλους πολύτιμους λίθους. Όταν οι πάγκοι στήθηκαν, ο βασιλιάς πήγε και έκατσε σε μια άκρη του πανηγυριού, όπου παρακολουθούσε από μακριά τα δρώμενα.

Όταν άνοιξε το πανηγύρι τις πόρτες του, ο λαός αυτής της χώρας έτρεξε να δει και να θαυμάσει τα υπέροχα δώρα του βασιλιά. Πολλοί ήταν εκείνοι που λιγουρεύτηκαν τις λιχουδιές που υπήρχαν κι αμέσως διάλεξαν κάτι να φάνε. Οι άνθρωποι που έκαναν την επιλογή τους έχαναν το δικαίωμα να συνεχίσουν παρακάτω. Άλλοι έδειξαν ενδιαφέρον για τα ρούχα και τα έπιπλα και, αφού διάλεγαν αυτό που τους άρεσε, ήταν υποχρεωμένοι να φύγουν. Κάποιοι έφτασαν μέχρι τους πάγκους με τους πολύτιμους λίθους και διάλεξαν κάποιο πετράδι. Ωστόσο, ανάμεσα στα πλήθη υπήρχε κι ένα κορίτσι, που περιεργαζόταν τα εκθέματα χωρίς να έχει αποφασίσει τι θα πάρει. Φαινόταν σαν να την άφηναν αδιάφορη όλα όσα έβλεπε. Στα μάτια των άλλων φάνταζε τρελή και την παρότρυναν να διαλέξει κάτι όσο υπήρχε ακόμη καιρός. Η ίδια όμως συνέχισε να περπατάει, μέχρι που έφτασε στο χώρο που καθόταν

ο βασιλιάς. Μόλις ο άρχοντας της χώρας την είδε, της έκανε κι εκείνος αυστηρές συστάσεις.

– Τι περιμένεις ανόητο κορίτσι και δε διαλέγεις κάτι που να σ' αρέσει; Το πανηγύρι όπου να 'ναι τελειώνει!

Τότε το κορίτσι έβαλε τα χέρια του στο κεφάλι του βασιλιά και είπε:

– Μεγαλειότατε! Το πανηγύρι αυτό είναι δικό σας κι αφού και εσείς ο ίδιος αποτελείται μέρος του, διαλέγω εσάς να γίνετε δικός μου.

Ο βασιλιάς ένιωσε μεγάλη ικανοποίηση που ανάμεσα στους υπηκόους του υπήρχε κάποιος που αγαπούσε τον ίδιο πιο πολύ από τα δώρα του. Με μεγάλη του χαρά τότε της ανακοίνωσε:

– Αφού τώρα είμαι δικός σου, ό,τι βλέπεις σε αυτό το πανηγύρι σου ανήκει.

Οι Άγιοι μας διδάσκουν να ακολουθούμε το παράδειγμα του σοφού κοριτσιού και να κάνουμε το Θεό κτήμα μας. Ο Κύριος έχει στη διάθεσή Του τοποτηρητές και αξιωματούχους, ο καθένας με διαφορετικές εξουσίες και αρμοδιότητες στους τομείς ευθύνης του. Αν όμως κάνουμε κτήμα μας το Βασιλιά των βασιλιάδων, τον Αυτοκράτορα της οικουμένης, τότε τα πάντα θα είναι δικά μας. Να γιατί οι Διδάσκαλοι του Σατ Ματ μας συμβουλεύουν να σεβόμαστε και να τιμάμε όλες τις κατώτερες εκδηλώσεις του θείου, αλλά να λατρεύουμε το Θεό και μόνο το Θεό.

Το Φως του Ήλιου

Όταν ο ήλιος να λάμπει αρχίζει,
τ' αστέρια της νύχτας εξαφανίζονται.
Όποιος διαθέτει του Γκαρούντα τα φτερά,
γιατί να σκιάζεται τα φίδια και τα τέρατα;

Νταρίγια Σαχίμπ του Μάργουορ

Ο Ύψιστος είναι σαν τον ήλιο. Αν αναζητάμε το Φως Του κι αυτό μπορέσει να εκδηλωθεί μέσα μας, τότε όλα τα κατώτερα φώτα φαντάζουν ανώφελα, γιατί όπου λάμπουν οι ακτίνες του ήλιου, δεν έχουμε ανάγκη το φως της λάμπας, του κεριού ή του καντηλιού. Όμως δεν αποδεικνύονται ανώφελα μόνον τα κατώτερα φώτα, αλλά συν τοις άλλοις, όλα μας τα προβλήματα, οι δοκιμασίες και τα βάσανα, που σαν φίδια μάς περιστοιχίζουν και καραδοκούν να χύσουν το δηλητήριό τους στην πρώτη ευκαιρία και να ροκανίσουν το νήμα της ζωής μας, σκορπίζονται στους πέντε ανέμους.

Ο Νταρίγια Σαχίμπ σ' αυτό το σημείο μας παραπέμπει στην ιστορία του Γκαρούντα, του μυθικού πουλιού που κουβάλησε το θεό Βίσνου, ο οποίος, όπως πιστεύουν οι Ινδουιστές, είναι ο συντηρητής του σύμπαντος. Όπως λέει η παράδοση, κάποτε τα φίδια έπιασαν αιχμάλωτη τη μητέρα του Γκαρούντα. Το ευγενικό πουλί, βλέποντας τη μητέρα του να τυραννιέται, κατέβαλλε κοπιώδεις προσπάθειες να τη γλιτώσει αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Στάθηκε αδύνατο να τα ξεγελάσει και να τα υποτάξει, οπότε αναγκάστηκε να έρθει σε συμφωνία μαζί τους. Ο όρος που του έθεσαν ήταν ότι θα απελευθέρωναν τη μητέρα του μόνον, αν κατάφερνε να κλέψει για λογαριασμό τους το νερό της αθανασίας από τους ουρανούς. Ο Γκαρούντα τα κατάφερε, αλλά ο θεός Ίντρα ανακάλυψε την κλοπή. Για να αποτρέψει την απώλεια του θείου νέκταρ, χρησιμοποίησε εναντίον του ιερού πουλιού το ισχυρότερο όπλο του, χωρίς όμως να φέρει κανένα αποτέλεσμα. Επεδίωξε τότε να γίνει φίλος του Γκαρούντα, αφού η φιλία θα μπορούσε να πετύχει εκεί που η έχθρα και η αντιπαράθεση απέτυχαν. Ο Γκαρούντα του υποσχέθηκε ότι θα του επέστρεφε το πολύτιμο δώρο, αρκεί ο Ίντρα να του έβρισκε λύση στο πρόβλημά του. Ο θεός του έδωσε τότε το θείο χάρισμα να είναι σε θέση να υπερνικήσει τα φίδια, μετατρέποντάς τα σε τροφή του. Ο Γκαρούντα, λοιπόν, επέστρεψε στους εχθρούς του και τα φίδια γεμάτα αγωνία και τρόμο τον είδαν να τα καταβροχθίζει ένα-ένα, μέχρι που δεν έμεινε κανένα κι έτσι μπόρεσε να απελευθερώσει τη μητέρα του.

Ανατρέχοντας σ' αυτό το μύθο, ο Νταρίγια Σαχίμπ τον επεκτείνει πιο πολύ. Όπως λέει, δεν είναι απαραίτητο ο ίδιος ο Γκαρούντα να καταβροχθίσει τα φίδια της ανησυχίας, των δοκιμασιών και των βασάνων. Αρκεί να κρατηθούμε σφιχτά από τα φτερά του κι αυτό είναι αρκετό για να εξαφανιστούν. Ο Γκαρούντα σε αυτό το ποίημα συμβολίζει τη δύναμη του Νάαμ ή του θείου Λόγου, που καταβροχθίζει όλα

μας τα προβλήματα, τα άγχη και τις ανησυχίες και μας απελευθερώνει από τα δεσμά του κόσμου. Όσο περισσότερο εναρμονιζόμαστε μαζί Του, τόσο περισσότερο θα γινόμαστε οι αφέντες αυτού του κόσμου και όχι οι σκλάβοι του. Πώς λοιπόν μπορεί κάποιος να εναρμονιστεί με τη δύναμη του Νάαμ; Υπάρχει ένας και μόνον ένας τρόπος, η αυτοσυγκέντρωση.

Στο μεγάλο έπος της Μαχαμπαράτα, ο Ντρονατσάρια, ο δάσκαλος των Καουράβας και των Παντάβας, αφού τους εκπαίδευσε στην τοξοβολία, διοργάνωσε έναν αγώνα, για να δει τι είχαν καταφέρει. Κρέμασε ένα πήλινο πουλί από το κλαδί ενός δέντρου και οι πρίγκιπες περνούσαν εκ περιτροπής και το σημάδευαν, με σκοπό να το πετύχουν ανάμεσα στα μάτια. Απ' όλους αυτούς, μονάχα ο Αρτζούνα το πέτυχε. Ο λόγος της επιτυχίας του ήταν το μέγεθος της αυτοσυγκέντρωσής του. Όταν έλαβε θέση, με το τόξο και το βέλος στα χέρια του, σημαδεύοντας με πλήρη προσοχή το στόχο του, το μόνο που έβλεπε ήταν το κεφάλι και τα μάτια του πουλιού. Είχε αυτοσυγκεντρωθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε είχε ξεχάσει τελείως τους ανθρώπους που ήταν γύρω του, το τοπίο, τα δέντρα, ακόμη και τα κλαδιά. Γι' αυτόν υπήρχε μονάχα το κεφάλι και τα μάτια. Όταν, λοιπόν, εστίασε το βλέμμα του πάνω τους, έριξε το βέλος και πέτυχε το στόχο του.

Το ίδιο ισχύει και στην πνευματική ζωή. Η αυτοσυγκέντρωση είναι ένα άλλο όνομα για το διαλογισμό. Αν μάθουμε να συγκεντρωνόμαστε στο ακίνητο σημείο ανάμεσα στα μάτια, το σκοτάδι που βλέπουμε θα διασκορπιστεί και ο ήλιος της πνευματικότητας θα μας λούσει με το άπλετο Φως του. Θα σταθούμε τότε μπροστά από την Ακτινοβόλο Μορφή του Διδασκάλου κι εκείνος θα μας οδηγήσει στις ανώτερες περιοχές. Θα μας οδηγήσει από περιοχή σε περιοχή και από επίπεδο σε επίπεδο, μέχρι να βρεθούμε στην παρουσία του Υπέρτατου Πατέρα και να αρχίσουμε να συγχωνευόμαστε μαζί Του.

Διαλογισμός στο Νάαμ ή Λόγο

Ο Νταρίγια διαλογίζεται στον ένα Θεό
κι έτσι όλα του τα προβλήματα τα λύνει.
(εγκόσμια και πνευματικά)

Νταρίγια Σαχίμπ του Μάργουορ

Όλοι οι Άγιοι μας παροτρύνουν να λατρεύουμε τον Υπέρτατο Πατέρα. Πώς όμως γίνεται κάτι τέτοιο; Οι Διδάσκαλοι μας υπενθυμίζουν ακατάπαυστα ότι υπάρχει μόνον ένας τρόπος: η σύνδεση με τη δύναμη του Νάαμ μέσω της μεθόδου διαλογισμού που μας διδάσκει κάποιος ο οποίος έχει ήδη φτάσει στον πνευματικό μας στόχο. Αυτός έχει τη δύναμη να μας συνδέσει με το Νάαμ και να μας δώσει την ώθηση να ξεκινήσουμε το ταξίδι της επιστροφής στο αληθινό μας Σπίτι. Στο εξωτερικό επίπεδο, ένας τέτοιος Διδάσκαλος δε μας μαθαίνει μόνον ποιες είναι οι σωστές αξίες που θα πρέπει να διέπουν τη ζωή μας, αλλά επιπλέον μας δίνει τις συμβουλές του σε κάθε τομέα της ζωής, επίγειο και πνευματικό. Μας δίνει το ανεκτίμητο δώρο του Νάαμ και καθώς, υπό τις οδηγίες Του, υψωνόμαστε πάνω από τη σωματική συνειδητότητα και διεισδύουμε εσωτερικά, διασχίζουμε τις περιοχές των άστρων, του φεγγαριού και του ήλιου, μέχρι να φτάσουμε στην ακτινοβόλο μορφή Του. Μόλις βρεθούμε στην παρουσία του Διδασκάλου εσωτερικά, εκείνος λειτουργεί τότε ως Γκουρουντέβ, δηλαδή ως ακτινοβόλος Διδάσκαλος. Με τη φωτεινή του μορφή, που είναι πιο λαμπερή και πιο όμορφη απ' οτιδήποτε μπορούμε να αντιληφθούμε στη γη, μας οδηγεί βαθμιαία από το ένα στάδιο στο επόμενο. Αφού διασχίσουμε το φυσικό, το αστρικό και το αιτιατό επίπεδο, αντιλαμβανόμαστε ότι ο Διδάσκαλος είναι ίδιος κι απαράλλαχτος με τη δύναμη του Νάαμ, του Σαμπτ ή Λόγου. Μετά απ' αυτό το στάδιο, Τον βλέπουμε ως Σαμπτ Γκουρού. Αυτή η δύναμη μας μεταφέρει στο Σατς Καντ, την αληθινή μας Πατρίδα, κι όταν αντικρίσουμε τον Κύριο, ανακαλύπτουμε ότι ο Διδάσκαλός μας δε διαφέρει σε τίποτα από Εκείνον. Σε αυτό το στάδιο τον αποκαλούμε πλέον Σατγκουρού, που σημαίνει ο Υπέρτατος Ένας.

Ας καλλιεργήσουμε, λοιπόν, τη δύναμη της αυτοσυγκέντρωσης κι ας ασκηθούμε στο μονοπάτι του Νάαμ. Όσο πιο πολύ ασχολούμαστε μαζί του, τόσο πιο ψηλά θα υψωνόμαστε εσωτερικά και τόσο λιγότερο θα μας καταβάλουν τα γήινα προβλήματά μας. Ο Κύριος μάς φροντίζει κάθε λεπτό, αφού είναι ο Κύριος της αγάπης ή μάλλον η ίδια η αγάπη προσωποποιημένη. Όσο πιο συχνά στρεφόμαστε σ' Εκείνον, τόσο πιο δεκτικοί θα γινόμαστε στην αγάπη Του. Η αγάπη είναι απέρα-ντη, είναι απεριόριστη και ποτέ δεν πρόκειται να μας λείψει, αρκεί να γίνουμε δεκτικοί, ώστε να είμαστε σε θέση να την εισπράξουμε. Ό,τι έγινε, έγινε. Ο χρόνος που χάθηκε δεν αναπληρώνεται. Ας αποφασίσουμε όμως, εδώ και τώρα, να σώσουμε τη ζωής μας ακολουθώντας τα βήματα των αγίων. Αυτό είναι το μήνυμα του Νταρίγια

Σαχίμπ, αυτό το μήνυμα μάς στέλνουν όλοι οι Άγιοι και οι Διδάσκαλοι. Μόνον όταν φτάσουμε στη ρίζα, μόνον όταν τη θρέψουμε και την ποτίσουμε, μόνον όταν την καλλιεργήσουμε με όση αγάπη μπορούμε να επιστρατεύσουμε, τότε μοναχά η ζωή μας θα ευλογηθεί με άνθη και καρπούς, και μάλιστα σε τόση αφθονία που ξεπερνάει κάθε ανθρώπινο μέτρο.

Μπαϊ Nαντ Λαλ Γκογια

Ποίηση του Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια

Ο αδιάφορος και άσπλαχνος Αγαπημένος
– εκστασιασμένος – πέρασε από μπρος μου.
Έκλεψε την καρδιά μου και η ζωή πέταξε μεσ'
απ' τα μάτια μου και Τον ακολούθησε.
Σαν ο καπνός απ' της καρδιάς τους στεναγμούς
στον ουρανό ψηλά ανέβηκε.
Σπίθες πετάχτηκαν στα βάθη του ορίζοντα
και το στερέωμα βάφτηκε γαλάζιο.
Ο Αγαπημένος μ' έκανε μάρτυρα,
μ' ένα μονάχα νεύμα των ματιών Του.
Αλίμονο! Δεν υπάρχει για μένα καμιά γιατρειά,
τώρα που το βέλος έφυγε απ' το τόξο.
Το αληθινό μονοπάτι ούτε λεπτό δεν τ' ακολούθησα,
μήτε πάλεψα να βρω από πούθε κατάγομαι.
Αλίμονο! Το κεφάλαιο της ζωής μου πήγε χαμένο.
Ω Γκόγια! Όποιος του Αγαπημένου διαβεί την ατραπό
πόθο ποτέ δε θα νιώσει για τη χαρά που υπόσχεται
η ουράνια ομορφιά του Κήπου της Εδέμ.

Ο χωρισμός από τον Πολυαγαπημένο
την καρδιά μου έκανε πυρός παρανάλωμα.
Η ζωή μου ολάκερη στάχτη έγινε,
για χάρη του Πολυαγαπημένου μου.
Η φωτιά που καίει την καρδιά μου με τέτοιο τρόπο φλέγεται.
Όποιος ακούει την ιστορία μου, φλογίζεται κι αυτός
απ' της αγάπης τη φωτιά για τον Πολυαγαπημένο,
όμοια με το δέντρο τσάιναρ.
Δεν είμαι μόνος εγώ που καίγομαι
απ' της αγάπης Του τη φλόγα.
Ο κόσμος όλος φλέγεται
για χάρη της αγάπης τούτης.
Τον εαυτό μου στάχτη έκανα στις φλόγες της αγάπης
για το Διδάσκαλό μου, τον Αιώνιο Φίλο μου.
Κι η φλόγα αυτή με μεταμόρφωσε,

με μετουσίωσε απ’ άκρη σ’ άκρη.
Μυριάδες φορές ας προσκυνήσουμε τη φτωχή καρδιά του Γκόγια,
που στάχτη τον εαυτό του έκανε,
Να λάβει ελπίζοντας μια ματιά του Αγαπημένου.

Λίγα Λόγια για τον Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια

Ο Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια, ο οποίος χρησιμοποιούσε το λογοτεχνικό ψευδώνυμο Γκόγια, συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους μυστικιστές ποιητές της Ινδίας και έγινε γνωστός για τα λυρικά ποιήματα που συνέθεσε στην Περσική γλώσσα. Μυήθηκε στα μυστήρια του Υπερπέραν από τον Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ*, τον δέκατο Γκουρού των Σιχ, και είχε την καλή τύχη να αντιληφθεί το Διδάσκαλό του ως τον Αιώνιο Οινοχόο*. Πίνοντας το Θείο Νέκταρ μέσα από τα θεϊκά μάτια του Γκουρού του, έφτασε να μεθύσει τελείως από θείο έρωτα και να γίνει τελικά ένα μαζί του.

Ο Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια γεννήθηκε στα μέσα του 17ου αιώνα στην πόλη Γκάζνα του Αφγανιστάν. Ο πατέρας του, ο Χάτζου Ραμ, ήταν διάσημος μελετητής της Περσικής και Αραβικής ιερής παράδοσης και κατείχε το αξίωμα του Ντιβάν, δηλαδή του υπουργού οικονομικών, διορισμένος από τον Ναουάμπ (Κυβερνήτη) της Γκάζνα. Ο Ναντ Λαλ έδειξε αξιοζήλευτη κλίση προς την πνευματικότητα* από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής του. Ήταν το έκτο παιδί της οικογένειάς του, αλλά ο πατέρας του δε γιόρτασε τη γέννησή του, γιατί όλα τα παιδιά που γεννήθηκαν πριν από αυτόν πέθαναν σε μικρή ηλικία. Όταν όμως ο νεαρός Ναντ Λαλ έκλεισε τα δεκατρία του χρόνια, ηλικία που κανένα άλλο από τα αδέρφια του δε συμπλήρωσε, ο πατέρας του διοργάνωσε ένα μεγάλο γλέντι, για να γιορτάσει τον ερχομό του παιδιού του στον κόσμο. Προσκάλεσε, εκτός των άλλων, και τον πνευματικό του δάσκαλο, για να περάσει από το λαιμό του γιου του το ιερό κομποσκοίνι, πράγμα που θα σηματοδοτούσε τη μύησή του. Το παιδί όμως δεν άφησε τον γκουρού του πατέρα του να προβεί σ’ αυτή την ενέργεια και πολύ γλυκά παρατήρησε: *«Σεβαστέ παντίτ, το κομποσκοίνι αυτό είναι φτιαγμένο από σκοινί και χάντρες. Το σκοινί κάποια μέρα θα κοπεί και οι χάντρες θα σκορπιστούν στο έδαφος. Σας παρακαλώ, να μου προσφέρετε κάτι άφθαρτο, κάτι που θα μπορέσει να με οδηγήσει στο Αιώνιο Σπίτι μου και θα μου επιτρέψει να γίνω ένα με το Θεό».* Όταν ο πατέρας άκουσε τα λόγια που ξεστόμισε ο γιος του, ένιωσε μεγάλη δυσφορία και εκνευρισμό και ικέτεψε τον παντίτ να συγχωρήσει το παιδί για το θράσος και την αναίδειά του και επανέλαβε την παράκλησή του να περαστεί από το λαιμό του γιου του το ιερό κομποσκοίνι. Ο παντίτ όμως είχε τη στοιχειώδη πνευματική αντίληψη και παρατήρησε: *«Αυτό το παιδί είναι εξελιγμένη ψυχή. Δεν τολμώ να το μυήσω. Αφήστε το να ακολουθήσει το δρόμο του και εν καιρώ είναι βέβαιο ότι θα φτάσει στα ιερά πόδια ενός Τέλειου Διδασκάλου*».*

Όσο μεγάλωνε το παιδί, άφηνε έκπληκτους τους δασκάλους του με την οξύνοια και τη μεγαλοφυΐα του. Στα δεκαεφτά του χρόνια έχασε τον πατέρα του, ενώ λίγο καιρό αργότερα πέθανε και η μητέρα του. Μετά το θάνατο των γονιών του, ο νεαρός Ναντ Λαλ πούλησε την πατρική περιουσία και μετανάστευσε στην Ινδία, όπου εγκαταστάθηκε στο Μουλτάν. Σε σύντομο χρονικό διάστημα απέκτησε μεγάλη δημοτικότητα και έγινε διάσημος λόγιος και ποιητής. Ο Κυβερνήτης του Μουλτάν του πρόσφερε τη θέση του επικεφαλής υπουργού οικονομικών, την ίδια θέση που κατείχε και ο πατέρας του στην Γκάζνα. Στο Μουλτάν παντρεύτηκε μια κοπέλα που πίστευε στα διδάγματα του Γκουρού Νάνακ* και ο ίδιος έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για τη διδασκαλία του μεγάλου Αγίου. Άρχισε μάλιστα να μαθαίνει τη διάλεκτο Γκουρμούκι*, για να μπορέσει να μελετήσει τις γραφές των Σιχ* από το πρωτότυπο.

Η υπόληψη και η φήμη του Ναντ Λαλ αύξανε διαρκώς και έγινε αποδέκτης μεγάλης διασημότητας, σεβασμού και τιμών από τα μέλη της κοινωνίας του. Παρόλο που στα σαράντα του είχε ήδη αποκτήσει δυο παιδιά, όταν έγινε σαράντα έξι χρονών, θέλησε να ακολουθήσει μια ζωή απόλυτης απάρνησης. Αφού πρώτα εξασφάλισε οικονομικά τη γυναίκα και τα παιδιά του, γύρισε σελίδα στη ζωή του αναζητώντας την πνευματική φώτιση.

Αρχικά πήγε στη Λαχόρη και λίγο καιρό αργότερα στην Άγκρα, όπου το ταλέντο του στην καλλιγραφία και το ποιητικό του μεγαλείο τον έκαναν εξαιρετικά δημοφιλή. Ο Ναουάμπ της Άγκρα, ορμώμενος από τα χαρίσματά του, τον διόρισε και αυτός υπουργό οικονομικών.

Τον καιρό εκείνο κυβερνούσε την Ινδία ο Αουραγκζέμπ*, ένας φανατικός Μουσουλμάνος Αυτοκράτορας που γνώριζε άριστα το Κοράνι. Σε όποιον τόπο επισκεπτόταν διοργανώνονταν μεγάλες συναντήσεις θεολόγων και λογίων, στις οποίες του δινόταν η ευκαιρία να θέτει ποικίλα ερωτήματα που αφορούσαν τις ιερές γραφές του Ισλάμ. Κάποια μέρα επισκέφτηκε την Άγκρα, όπου, ως συνήθως, οργανώθηκε μια συνάντηση περισπούδαστων μελετητών του Κορανίου. Στη διάρκεια της συνάντησης όμως ο Αυτοκράτορας δεν έμεινε ικανοποιημένος από τις ερμηνείες που έδωσαν οι διακεκριμένοι λόγιοι αναφορικά με δυο στίχους από το Κοράνι. Μετά το τέλος της συνάντησης, ο Αουραγκζέμπ στράφηκε προς τον Ναουάμπ της Άγκρα, τον Μπαχαντούρ Σαχ, που ήταν γιος του, και του παρήγγειλε να βρει το αληθινό νόημα αυτών των δύο στίχων. Ο Μπαχαντούρ Σαχ δεν ήταν καλά καταρτισμένος στο νόμο του Κορανίου κι έτσι απευθύνθηκε στο Ναντ Λαλ, ο οποίος του εξήγησε το νόημα των στίχων χωρίς δυσκολία. Ο Αυτοκράτορας χάρηκε όλως ιδιαιτέρως από την ερμηνεία των στίχων που άκουσε και διέταξε να του φέρουν μπροστά του τον Ναντ Λαλ. Οι απαντήσεις που έδωσε ο Μπάι Ναντ Λαλ σε επιπλέον ερωτήματα που του έθεσε ο Αυτοκράτορας ήταν τόσο σαφείς και ξεκάθαρες, ώστε ο Αουραγκζέμπ, βαθύτατα γοητευμένος και ενθουσιασμένος, του απένειμε τον «Χιτώνα της Τιμής». Όταν όμως έμαθε ότι ο Ναντ Λαλ ήταν Ινδουϊστής, έδωσε σαφείς οδηγίες να μην επιτρέψουν σ' έναν τόσο διακεκριμένο λόγιο, με τέτοιες βαθιές γνώσεις αλλά και το χάρισμα της ερμηνευτικής αποσαφήνισης του νόμου του Κορανίου, να παραμένει άπιστος. Ο αυτοκράτορας έφυγε από την Άγκρα, αλλά πριν αναχωρήσει έδωσε διαταγή να υποχρεώσουν τον Ναντ Λαλ να

ασπαστεί τον Ισλαμισμό. Ο Μπαχαντούρ Σαχ, τηρώντας τη διαταγή του πατέρα του, προσκάλεσε τον Μπάι Ναντ Λαλ και του πρόσφερε αμύθητα πλούτη και εξουσίες. Πρόσθεσε, ωστόσο, ότι ο Ναντ Λαλ θα έπρεπε να ασπαστεί από τότε και στο εξής τον Ισλαμισμό. Ο ποιητής όμως δεν είχε πρόθεση να αλλάξει θρήσκευμα, και καθότι ζούσε σε μια εποχή που η αλλαγή θρησκεύματος δια της βίας ήταν κάτι συνηθισμένο, αναγκάστηκε ένα βράδυ να εγκαταλείψει κρυφά την Άγκρα και να καταφύγει στη Λαχόρη.

Στη Λαχόρη η αγάπη του για τις ιερές γραφές των Σιχ και η αναζήτησή του για έναν Τέλειο Διδάσκαλο εντάθηκαν. Εκεί έμαθε ότι ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ είχε αναλάβει τη συνέχιση του έργου του Γκουρού Νάνακ και ότι ήταν ο δέκατος Διδάσκαλος στη σειρά διαδοχής του μεγάλου Αγίου. Μόλις το πληροφορήθηκε, δεν έχασε καιρό και έτρεξε, για να βρεθεί στη φορτισμένη ατμόσφαιρα του Αυτόκράτορα των Αυτοκρατόρων. Η πενηντάχρονη αναζήτησή του – που στα μάτια φάνταζε σαν να κύλησαν πενήντα αιώνες – έμελλε να φτάσει επιτέλους στο τέλος της. Η καρδιά του είχε δημιουργηθεί ειδικά για την αγάπη του Θεού. Λίγες καρδιές μονάχα είναι πλασμένες απ' αυτά τα υλικά, για να χωρέσουν μια τέτοια αγάπη. *«Μόνο λίγες προικισμένες καρδιές έχουν επιλεγεί να παίζουν τη μελωδία της αγάπης. Αυτή η μελωδία δεν μπορεί να παιχτεί από ένα οποιοδήποτε όργανο».* Η αγάπη του Θεού απαιτεί την κατασκευή ενός ιδιαίτερου οργάνου.

Ο Ναντ Λαλ, λοιπόν, έφτασε επιτέλους στα ιερά πόδια του Αγαπημένου του. Τα μάτια του, καυτά από την αγάπη και τη λαχτάρα, έπιναν αχόρταγα το θείο Νέκταρ που ανάβλυζε από τα θεϊκά μάτια του Πολυαγαπημένου του. Υψώθηκε πάνω από τη σωματική συνειδητότητα και βούτηξε βαθιά στα βασίλεια της έκστασης και της απόλυτης «λήθης του εαυτού»*. Από την πρώτη κιόλας στιγμή χάθηκε μέσα στο Διδάσκαλό του κι από τα χείλη του έβγαιναν ύμνοι δοξαστικοί, ύμνοι για την αγάπη του σ' Εκείνον. Είχε γίνει πια ένα μαζί Του.

Με τις προσηνείς οδηγίες του μεγάλου Γκουρού, ο Ναντ Λαλ οργάνωσε τη διανομή δωρεάν φαγητού και τη δημιουργία ενός σχολείου, όπου ο ίδιος δίδασκε Ουρντού* και Περσικά. Ο δέκατος Γκουρού ήταν και ο ίδιος ευρυμαθής λόγιος. Γνώριζε άριστα την Περσική και τη Σανσκριτική γλώσσα, μοναδικός και σπάνιος συνδυασμός γνώσεων, και ταυτόχρονα ήταν μεγαλοφυής ποιητής. Κοντά του βρισκόταν ένας γαλαξίας από πενήντα δύο ποιητές που μετέφραζαν τις αρχαίες γραφές, αλλά σύντομα ο Μπάι Ναντ Λαλ αναγνωρίστηκε ως ο κορυφαίος ανάμεσά τους.

Λίγο καιρό αργότερα ο Μπάι Ναντ Λαλ παρουσίασε στον Αγαπημένο του Διδάσκαλο μια ποιητική συλλογή του, που την τιτλοφόρησε «Μπάντζι Νάμα» (Η Βίβλος της Αφοσίωσης). Όταν όμως ο μεγάλος Διδάσκαλος διάβασε τα ποιήματά του, ένιωσε τόση μέθη και τόση ευχαρίστηση που αναφώνησε: «Όχι, δεν είναι *Μπάντζι Νάμα* αλλά *Ζίντζι Νάμα* (Ο Δωρητής της Ζωής)», και στη συνέχεια, αυτοσχεδιάζοντας, απήγγειλε τον εξής στίχο: *«Όταν η κούπα της καρδιάς του πλημμύρισε από το Ύδωρ της Ζωής, το βιβλίο του έγινε η Βίβλος της Ζωής».*

Ο ίδιος ο Μπάι Ναντ Λαλ περιγράφει την έλευσή του στον κόσμο με τον εξής τρόπο: *«Η επιθυμία μου να λατρεύω το Διδάσκαλό μου με οδήγησε στη γέννηση στην ανθρώπινη μορφή. Αλλιώς δεν υπήρχε τίποτα που να με γοητεύει εδώ κάτω στη γη».*

Με άλλα λόγια, ζούσε στα βασίλεια της αιωνιότητας, αλλά η επιθυμία της καρδιάς του να υπηρετεί το Διδάσκαλό του τον επανέφερε στη φυσική μορφή. Είναι από τις σπάνιες συμπτώσεις όπου τόσο ο μαθητής όσο και ο Διδάσκαλός του αναφέρουν το λόγο για τον οποίο επέστρεψαν στον κόσμο. Στο αυτοβιογραφικό του ποίημα «Βιτσίτρα Νατάκ», ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ μας εξηγεί: *«Δεν είχα καμιά επιθυμία να επιστρέψω εδώ στη γη, μιας και ήμουν ενωμένος με τον Ύψιστο. Όμως ο Κύριός μου με διέταξε: "Με τη Χάρη Μου σε έκανα Γιο Μου. Τώρα πήγαινε και κάνε την Αλήθεια να εκδηλωθεί στον κόσμο"».*

Ο Μπάι Ναντ Λαλ χάθηκε τελείως μέσα στο Διδάσκαλό του και μπόρεσε να αντιληφθεί την ίδια του την ύπαρξη μέσα στο Διδάσκαλό του, αλλά και το Διδάσκαλό του να υπάρχει μέσα σε κάθε μαθητή.

Ένα άλλο ιδιαίτερο γνώρισμα των γραπτών του είναι ο ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο περιγράφει το φιλάρεσκο, θεία ερωτικό παιχνίδι του Πολυαγαπημένου του. Όποιος διαβάζει την ποίησή του μεθάει και ο ίδιος από θείο έρωτα και επιθυμεί να τον μιμηθεί και να γίνει ένα με το δικό του Διδάσκαλο και να φτάσει στην ίδια κατάσταση έκστασης και ευδαιμονίας.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε δύο από τα γκάζαλ του Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια. Μπορεί να τα ονομάζουμε ωδές, λυρικά ποιήματα ή γκάζαλ*, αλλά μάλλον τα αδικούμε, γιατί στην πραγματικότητα τα ποιήματά του είναι θείες αποκαλύψεις, είναι ιερές γραφές. Για να κατανοήσουμε ωστόσο τι είναι το γκάζαλ, ας ανατρέξουμε στην ετυμολογία της λέξης. Η λέξη «γκάζαλ» προέρχεται από την Περσική λέξη ghazaal, που δηλώνει ένα είδος ελαφιού, τη γαζέλα, τα μάτια της οποίας, που είναι σε σχήμα αμυγδάλου ή πέταλου λωτού, θεωρούνται εξαιρετικά όμορφα. Στην Ουρδική και Περσική ποίηση και λογοτεχνία, τα μάτια του Πολυαγαπημένου συγκρίνονται με τα θεσπέσια μάτια του ελαφιού. Επομένως, το γκάζαλ είναι μια ποιητική σύνθεση που μας ωθεί σε ένωση ή αλλιώς παρακινεί τη συνάντηση των ματιών μας με τα εκστατικά μάτια του Αγαπημένου, τα υπέροχα εκείνα μάτια που πλημμυρίζουν από μακαριότητα και θεία μέθη.

Ο Κλέφτης της Καρδιάς

Ο αδιάφορος και άσπλαχνος Αγαπημένος
– εκστασιασμένος – πέρασε από μπρος μου.
Έκλεψε την καρδιά μου και η ζωή πέταξε
μεσ' απ' τα μάτια μου και τον ακολούθησε.

Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια

Ο Μύστης περιγράφει ότι ο Αγαπημένος του, που κλέβει καρδιές, πέρασε μπρος από τα μάτια του σε κατάσταση έκστασης, παίρνοντας μαζί Του την καρδιά του. Στην Περσική λογοτεχνία ο Αγαπημένος περιγράφεται με πολλά και ποικίλα επίθετα και μια από τις λέξεις που χρησιμοποιούνται είναι η λέξη χίντου. «Χίντου» αρχικά σήμαινε «μελαψός ή μελαχρινός», αλλά έφτασε να σημαίνει «ληστοσυμμορίτης», επειδή κάποιοι από τους μελαψούς Ινδούς που πήγαν στην Περσία οργανώθηκαν σε συμμορίες και έκαναν ληστρικές επιδρομές για να εξασφαλίζουν τα προς το ζην. Τελικά, η λέξη χίντου πέρασε και στη μυστικιστική λογοτεχνία, για να περιγράψει τον Πολυαγαπημένο, τον κλέφτη της καρδιάς μας. Ο ποιητής λέει ότι ο Αγαπημένος πέρασε από μπροστά του, ξελόγιασε την καρδιά του, την πλάνεψε και την παρέσυρε να τον ακολουθήσει. Με απαράμιλλη μαεστρία τον αποπλάνησε και τον μάγεψε, τόσο πολύ που δεν κατάλαβε καλά καλά τι του συνέβη. Όταν συναντήθηκαν τα μάτια τους, ο ποιητής χάθηκε τελείως μέσα στα μάτια του Πολυαγαπημένου του.

Σε αυτούς τους στίχους ο Ναντ Λαλ περιγράφει την πρώτη του συνάντηση με το Διδάσκαλό του. Όπως λέει, ο Αγαπημένος ήταν αδιάφορος και άκαρδος μαζί του, αλλά με έναν εξαίσιο τρόπο τον έκανε να νιώσει τόση έκσταση και θεία μέθη, που ούτε καν συνειδητοποίησε με ποιον αριστοτεχνικό και μαγευτικό τρόπο του έκλεψε την καρδιά. Ο ίδιος είχε πλήρη εμπιστοσύνη στην καρδιά του – ένιωθε περήφανος για την επί μισό αιώνα πιστή σύντροφό του – αλλά εκείνη τον άφησε στα κρύα του λουτρού και το 'σκασε μακριά του με τον Αγαπημένο.

Της Καρδιάς του Θείου Εραστή οι Στεναγμοί

Σαν ο καπνός απ' της καρδιάς τους στεναγμούς
στον ουρανό ψηλά ανέβηκε.
Σπίθες πετάχτηκαν στα βάθη του ορίζοντα
και το στερέωμα βάφτηκε γαλάζιο.

Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια

Σε αυτό το σημείο ο ποιητής περιγράφει στην κατάσταση στην οποία βρέθηκε, αφότου ο Αγαπημένος έφυγε από κοντά του, κλέβοντας την καρδιά του. Είναι ανήσυχος και ανήμπορος, είναι η θλίψη προσωποποιημένη, κι από μέσα του αναδύονται συνεχώς εκούσιοι στεναγμοί.

Οι Πέρσες μύστες έχουν περιγράψει τα εννιά σημάδια του θείου εραστή, που είναι: οι στεναγμοί, η ωχρότητα του προσώπου, τα υγρά μάτια, η έλλειψη όρεξης, η αγρύπνια, η απώλεια της λαλιάς, η ανησυχία, η κραυγή της ψυχής και ο θρήνος της καρδιάς. Ο ποιητής βιώνει το μαρτύριο της έλλειψης και τη λαχτάρα για μια ματιά του Αγαπημένου. Σφαδάζει από τον πόνο και η καρδιά στενάζει. Βιώνει την ίδια κατάσταση που περιέγραψε σε κάποιους στίχους του και ο Μπάμπα Φαρίντ:

Δίχως τον Αγαπημένο κυλά το βράδυ
και του κορμιού μου η κάθε ίνα σφαδάζει από τον πόνο.

Βλέπουμε, λοιπόν, τον Μπάι Ναντ Λαλ να υποφέρει από την ίδια ανησυχία. Τόση είναι η θερμότητα που αποπνέουν οι στεναγμοί του, ώστε παίρνουν τη μορφή σύννεφου, που κατακλύζει τα ουράνια. Τα σύννεφα με τη σειρά τους διαλύονται και παραχωρούν τη θέση τους στο γαλανό χρώμα του ουράνιου θόλου. Μας λέει, λοιπόν, ότι οι στεναγμοί του έβαψαν τον ουρανό γαλάζιο και οι σπίθες που πετάχτηκαν από την καρδιά του καρφώθηκαν στους ουρανούς και πήραν τη μορφή των άστρων της σελήνης και του ήλιου. Αυτά τα φαινόμενα, όπως λέει, δεν είναι άλλο από μια έκφραση των βεγγαλικών που εκτοξεύτηκαν από την καρδιά του ως αποτέλεσμα του φλογισμένου του έρωτα για το θείο Αγαπημένο του.

Οι Οδύνες Του Θείου Έρωτα

Ο Αγαπημένος μ' έκανε μάρτυρα,
μ' ένα μονάχα νεύμα των ματιών του.
Αλίμονο! Δεν υπάρχει για μένα γιατρειά,
τώρα που το βέλος έφυγε απ' το τόξο.

Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια

Ο ποιητής έχει αποτυπώσει μέσα του την ομορφιά κάθε μέλους του κορμιού του Πολυαγαπημένου. Οι Πέρσες ποιητές έχουν απεικονίσει τα φρύδια του Αγαπημένου με ποικίλους τρόπους. Κάποιοι τα παρομοιάζουν με κόχες, όμοιες με τα κοιλώματα που βλέπουμε στους τοίχους των τζαμιών και των εκκλησιών. Σ' αυτήν ακριβώς την κόχη αναφέρεται και ο Τούλσι Ντας, όταν λέει:

Από την κόχη της φυσικής Κάαμπα,
άκου τη Μουσική των Σφαιρών.
Η Ουράνια Μελωδία πηγάζει από την
Αιώνια Πατρίδα σου και σε καλεί κοντά της.

Άλλοι μύστες περιγράφουν αυτά τα φρύδια σαν γαμψά στιλέτα, σαν γιαταγάνια, που, σαν τρυπήσουν την καρδιά, της αφήνουν μόνιμες ανοιχτές πληγές. Σ' αυτό το σημείο ο ποιητής λέει ότι ο Πολυαγαπημένος του έχει πλήξει την καρδιά του με το σπαθί του φρυδιού Του. Και μπορούμε πολύ καλά να φανταστούμε την πληγή που αφήνει ένα τόσο λεπτοφυές και εκλεπτυσμένο στιλέτο, όταν ξέρουμε ότι, ακόμη και στο επίπεδο της φυσικής αγάπης, οι φευγαλέες ματιές του Αγαπημένου ανοίγουν βαθιές πληγές. Ο ποιητής αντιλαμβάνεται τότε το φρύδι του Πολυαγαπημένου του σαν τόξο και λέει: *«Μόλις ο Πολυαγαπημένος μου έριξε το βέλος (της ματιάς του) από το τόξο (των φρυδιών του) και με τραυμάτισε, ένιωσα ανήμπορος κι ανίκανος να αντιδράσω. Η πληγή που μου άνοιξε είναι αγιάτρευτη».*

Ο μύστης έχει πιαστεί στη θηλιά των πλεξούδων του Αγαπημένου. Μολονότι θέλει να δραπετεύσει, κάθε του απόπειρα αποδεικνύεται μάταιος κόπος. Δεν υπάρχει διέξοδος. Μόλις ο μαθητής γευτεί την αγάπη του Διδασκάλου, δεν μπορεί παρά να υποφέρει από συνεχή κι αγιάτρευτο πόνο. Όσον καιρό διατηρεί τη δικιά του ταυτότητα, υπομένει τις γλυκόπικρες οδύνες της αγάπης. Αυτές οι οδύνες όμως μετατρέπονται εν τέλει σε αιώνια ευδαιμονία, όταν τελικά η ψυχή συγχωνευτεί με τον Ωκεανό της Πανσυνειδητότητας, επιτυγχάνοντας έτσι τη Θεία Κοινωνία με το Δημιουργό.

Η Αληθινή Δουλειά του Ανθρώπου

Το αληθινό μονοπάτι ούτε λεπτό δεν τ' ακολούθησα,
μήτε πάλεψα να βρω από πούθε κατάγομαι.
Αλίμονο! Το κεφάλαιο της ζωής μου πήγε χαμένο.

Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια

Μολονότι ο μύστης απολαμβάνει κάποια ψήγματα μακαριότητας και έκστασης από τότε που έφτασε στα ιερά πόδια του Διδασκάλου – και μακαρίζει την καλή του τύχη γι' αυτό, εκφράζοντας την απέραντη ευγνωμοσύνη του – νιώθει ταυτόχρονα θλίψη και στεναχώρια και αισθάνεται μετανοιωμένος που έχασε πενήντα υπερπολύτιμα χρόνια ζωής, χωρίς να αγωνιστεί για τη λύση του μυστηρίου της αληθινής του καταγωγής και δεν ακολούθησε το μονοπάτι που οδηγεί στην Αυτογνωσία και στη Θέωση.

Στις γραφές των Σιχ αναφέρεται πως, όταν γεννιέται ο άνθρωπος, φέρνει μαζί του και το κεφάλαιο της γήινης παραμονής του, που καλείται να το διαχειριστεί εποικοδομητικά στη διάρκεια ολόκληρης της ζωή του. Το ιδανικό της ανθρώπινης γέννησης είναι η επίλυση του μυστηρίου της ζωής και του θανάτου. Αυτή είναι η αληθινή αποστολή του ανθρώπου. Στόχος του, λοιπόν, θα πρέπει να είναι η αξιοποίηση αυτού του κεφαλαίου, για να ξεκινήσει την πορεία του στο θείο μονοπάτι. Ο Μπάι Ναντ Λαλ όμως έφτασε στα πόδια του Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ μονάχα, αφού συμπλήρωσε πενήντα χρόνια ζωής. Εκφράζει βέβαια την ευγνωμοσύνη του στο Διδάσκαλό του για τη μακαριότητα, την έκσταση και την απορρόφηση στη θεία ουσία που βιώνει, αλλά εξακολουθεί να νιώθει αστείρευτη δίψα και λαχτάρα για τον Πολυαγαπημένο και τον θλίβουν οι οδύνες του χωρισμού από τον εσωτερικό Αγαπημένο, από την Αστρική Μορφή του Διδασκάλου. Κάθε άγιος και σοφός έχει περιγράψει την ίδια αυτή κατάσταση του χωρισμού.

Ο Καμπίρ Σαχίμπ λέει πως, αν υπάρχει κάτι που αξίζει στη ζωή, αυτό είναι τούτη η συνεχής αγωνία και το μαρτύριο, και η καρδιά που δεν έχει ευλογηθεί με τη φλόγα αυτού του πόνου δεν είναι καρδιά αλλά νεκροταφείο. Αν η καρδιά επιθυμεί να μετατραπεί σε παλάτι, μπορεί να το πετύχει μονάχα αν υποστεί τις οδύνες αυτού του χωρισμού. Για το μύστη, η λαχτάρα είναι ζωή και ζωή είναι το άλλο όνομα αυτής της λαχτάρας.

Ο μεγάλος αυτός μυστικιστής ποιητής μας συμβουλεύει, λοιπόν, να κλείσουμε μια επωφελή για τη ζωή μας συμφωνία το ταχύτερο δυνατό. Και ο τρόπος είναι να πιαστούμε στις θηλιές του θείου Αγαπημένου, στο βρόχο ενός Τέλειου Ζωντανού Διδασκάλου. Όσο πιο γρήγορα οι θείες ματιές Του πλήξουν την καρδιά μας, όσο πιο γρήγορα τα βέλη που εκτοξεύονται από τα μάτια του ανοίξουν πληγές στην

καρδιά μας, τόσο το καλύτερο για μας. Αυτό θα σηματοδοτήσει την έναρξη των αληθινών εργασιών μας στη ζωή.

Στην Ατραπό του Αγαπημένου

Ω Γκόγια! Όποιος του Αγαπημένου διαβεί την ατραπό
πόθο ποτέ δε θα νιώσει, για τη χαρά που υπόσχεται
η ουράνια ομορφιά του Κήπου της Εδέμ.

Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια

Στη συνέχεια ο Μπάι Ναντ Λαλ λέει ότι ο θείος εραστής που διαβαίνει την ατραπό του Αγαπημένου παραμένει σ’ αυτήν για πάντα. Δεν επιθυμεί τίποτ’ άλλο και τίποτ’ άλλο δεν τον γοητεύει. Ο ίδιος ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ δήλωσε: *«Όποιος επιθυμεί να εισέλθει στην ατραπό της αγάπης μου, θα πρέπει να μου φέρει το κεφάλι του στην παλάμη του».* Έχοντας θυσιάσει τα πάντα στο βωμό της αγάπης, ο θείος εραστής ποτέ δε συλλογιέται τη θυσία του. Η αγάπη έχει τους δικούς της νόμους, κι αν ο θείος εραστής αρχίσει έστω και να αναπολεί τη θυσία που έκανε, χάνει το όφελος απ’ αυτήν. Ο αληθινός εραστής μένει βουβός από έκσταση και δεν ξεστομίζει λέξη καμιά για τη θυσία του. Σε κάποιους στίχους μου αναφέρω:

Ω Κύριε, της Ημέρας της Κρίσης! Ρώτα με ό,τι θες.
Το μόνο που κουβαλώ μαζί μου είναι η σιωπή μου.
Σ’ άλλον κανέναν δε μιλώ, μοναχά στον Αγαπημένο μου.

Όποιος ακολουθεί το δύσβατο μονοπάτι του Αγαπημένου ποτέ δεν παρεκκλίνει απ’ αυτό. Μου έρχονται στο νου τα λόγια ενός άλλου Ούρδου ποιητή, του Γκαλίμπ. που σ’ ένα του ποίημα αναφέρει: *«Ω φίλε! Δεν έχω τίποτα να σου πω. Αλλά αν ο ταχυδρόμος του γράμματος που στέλνω στον Αγαπημένο σε συναντήσει, στείλε του κι εσύ τους χαιρετισμούς μου. Έχω ήδη στείλει αγγελιοφόρο που μου υποσχέθηκε ότι θα παραδώσει το ερωτικό μου γράμμα στα χέρια του Πολυαγαπημένου. Το έγραψα με μελάνι το αίμα της καρδιάς μου και το εμπιστεύτηκα σ’ εκείνον που μου υποσχέθηκε ότι θα μου φέρει απάντηση. Αλλά τι κάθομαι και λέω. Ούτε καν ο αγγελιοφόρος δεν επέστρεψε από την ατραπό του Αγαπημένου».*

Ο Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια τονίζει ότι όποιος ακολουθεί την ατραπό του Αγαπημένου δε θα θελήσει να παρεκκλίνει απ’ αυτήν, ούτε καν για να πάει στον παράδεισο. Λέγεται ότι στον παράδεισο υπάρχει ένας εξαίσιος και απίστευτα θελκτικός δενδρόκηπος, γεμάτος σαγήνη και πλούσια δέλεαρ, και δεν είναι λίγοι αυτοί που θεωρούν αυτή την περιοχή ως τον έσχατο τόπο σωτηρίας. Οι Άγιοι μοναχά λένε άλλα πράγματα. Οι Χριστιανοί αναφέρονται στους Ουρανούς, οι Μουσουλμάνοι στον Παράδεισο και οι Ινδουιστές στο Σουαράγκ. Ωστόσο, ο αληθινός εραστής του Θεού, όπως μας αποκαλύπτει ο Ναντ Λαλ, δεν είναι διατεθειμένος να ανταλλάξει

τη μακαριότητα, την έκσταση και τη λήθη των εγκοσμίων που βιώνει στα ιερά πόδια του Διδασκάλου του ούτε καν για όλα τα θέλγητρα του παραδείσου. Ο ποιητής, λοιπόν, τονίζει με έμφαση ότι όποιος γεύτηκε την αγάπη ενός Αληθινού Διδασκάλου δε γοητεύεται από τίποτα, ούτε καν από τον παράδεισο, όπου η παραμονή μας άλλωστε είναι μόνο για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Το μόνο που ικανοποιεί έναν τέτοιον άνθρωπό είναι η έσχατη Θεία Κοινωνία με το Δημιουργό, η οποία του προσφέρει την αθανασία και του επιτρέπει να συγχωνευτεί ξανά με τον Ωκεανό της Πανσυνειδητότητας.

Η Φωτιά Της Αγάπης Μας Μετουσιώνει

Ο χωρισμός από τον Πολυαγαπημένο
την καρδιά μου έκανε πυρός παρανάλωμα.
Η ζωή μου ολάκερη στάχτη έγινε,
για χάρη του Πολυαγαπημένου μου.
Η φωτιά που καίει την καρδιά μου με τέτοιο τρόπο φλέγεται.
Όποιος ακούει την ιστορία μου φλογίζεται κι αυτός
απ' της αγάπης τη φωτιά για τον Πολυαγαπημένο,
όμοια με το δέντρο τσάιναρ.
Δεν είμαι μόνος εγώ που καίγομαι
απ' της αγάπης Του τη φλόγα.
Ο κόσμος όλος φλέγεται
για χάρη της αγάπης τούτης.
Τον εαυτό μου στάχτη έκανα στη φωτιά της αγάπης
για το Διδάσκαλό μου, τον Αιώνιο Φίλο μου.
Κι η φλόγα αυτή με μεταμόρφωσε,
με μετουσίωσε απ' άκρη σ' άκρη.
Μυριάδες φορές ας προσκυνήσουμε τη φτωχή καρδιά του Γκόγια,
που στάχτη τον εαυτό του έκανε,
Να λάβει ελπίζοντας μια ματιά του Αγαπημένου.

Μπάι Ναντ Λαλ Γκόγια

Οι θεσπέσιοι αυτοί στίχοι έχουν δυο όψεις. Την μια την περιέγραψα κι εγώ σε κάποιους στίχους μου: *«Είμαι πλάσμα ασήμαντο, σκλάβος αλυσοδεμένος. Μα όποιος έλαβε έστω και μια σου ματιά, τρελός έγινε από έρωτα για Σένα».* Όποιος, λοιπόν, λάβει έστω και μια ματιά από το Διδάσκαλό του μετατρέπεται σε σκλάβο του δεσμώτη, χάνεται μες στην αγάπη Του, απεμπολεί κάθε επίγνωση του εαυτού του, κάθε επίγνωση της ταυτότητάς του, και βυθίζεται στον αχανή ωκεανό της αγάπης.

Η δεύτερη όψη αυτών των στίχων μας παραπέμπει σ' ένα εδάφιο από το Κοράνιο, που αναφέρει: *«Η αγάπη είναι μια φωτιά που κατακαίει τα πάντα εκτός από τον Αγαπημένο».* Και ο ποιητής επισημαίνει: *«Δεν είμαι ο μόνος που γίνηκε στάχτη εξαιτίας της αγάπης του για τον Πολυαγαπημένο. Τα πάντα στους δυο κόσμους γίνηκαν στάχτη, γιατί αυτό το θείο πυρ, αυτό το αιώνιο πυρ, αυτή η αυθύπαρκτη φλόγα, αυτό το θείο Ηχητικό Ρεύμα, αυτή η Μουσική των Σφαιρών, έχει κατακλύσει και τους δύο κόσμους, τόσο αυτόν όσο και τον άλλον. Ο καθείς και τα πάντα γίνηκαν παρανάλωμα πυρός εκτός από τον Πολυαγαπημένο. Κι αν εγώ κατάφερα να επιζήσω,*

αυτό οφείλεται αποκλειστικά στο ότι έγινα ένα μαζί του, έχασα την ατομική μου ταυτότητα και συγχωνεύτηκα μ' εκείνον. Μόνον ο Αγαπημένος μπορεί να επιβιώσει απ' αυτή την πυρκαγιά, οπότε μόνον εγώ κι εκείνος σωθήκαμε. Μπόρεσα να σωθώ απ' αυτές τις φλόγες μονάχα, όταν συγχωνεύτηκα με το Διδάσκαλο, μονάχα όταν ήρθα σε πλήρη κοινωνία με το Διδάσκαλο και όχι πρωτύτερα».

Για δείτε τι είναι η φλόγα της αγάπης! Όλοι εμείς καιγόμαστε από τις φλόγες της εγκόσμιας αγάπης. Άλλος καίγεται από τη φλόγα της αγάπης για τα παιδιά του κι άλλος φλέγεται από την αγάπη του για υλικά αγαθά, που όλα είναι μάγυα*, πλάνη, ψευδαίσθηση. Υπάρχει κανείς τόσο γενναίος, σαν τον Μπάι Ναντ Λαλ, που να έγινε στάχτη εξαιτίας της αγάπης του για τον Πολυαγαπημένο; Είναι πανεύκολο να αφεθούμε στη φωτιά της αγάπης μας για τον κόσμο και τις εγκόσμιες υποθέσεις, αλλά είναι σπάνιο θείο δώρο να αφεθεί κανείς στις φλόγες της θείας αγάπης και να γίνει στάχτη από θείο έρωτα για τον Αγαπημένο. *«Κανείς δεν έχει δει τον απόλυτο Θεό. Εκείνος όμως που αντίκρισε και ερωτεύτηκε παράφορα τον ανθρώπινο πόλο μέσα από τον οποίο εργάζεται ο Κύριος, ενσαρκώθηκε ο Κύριος, έγινε σκλάβος του παντοτινός».*

Στη συνέχεια ο ποιητής εξηγεί ότι η φωτιά στην οποία αφέθηκε να γίνει παρανάλωμα δεν είναι μια συνηθισμένη φωτιά. Αν μας κάψουν οι γήινες φλόγες γινόμαστε στάχτη και είμαστε έρμαια του ανέμου, της βροχής και της καταιγίδας. Όμως, όπως λέει ο ποιητής: *«αυτή η φωτιά με μετουσίωσε».* Πώς όμως πραγματοποιείται αυτή η μετουσίωση; Το ορυκτό μέταλλο πρέπει να υποβληθεί σε επεξεργασία από αναρίθμητες φωτιές, προκειμένου να μεταστοιχειωθεί και να αποκτήσει τις πραγματικές του ιδιότητες. Το ίδιο βλέπουμε να συμβαίνει και στην παραγωγή φαρμακευτικών σκευασμάτων με τις μεθόδους της παραδοσιακής ινδικής ιατρικής, όπου τα φάρμακα παρασκευάζονται, αφού προηγουμένως υποστούν τη βάσανο από χιλιάδες, μερικές φορές δεκάδες χιλιάδες, φωτιές, για να εκδηλώσουν τις θεραπευτικές τους ιδιότητες. Και εδώ αναφερόμαστε στη σωματική ίαση. Ο ποιητής όμως αναφέρεται στην πνευματική ίαση. Λέει: *«Έχω περάσει μέσα από τις απειράριθμες φωτιές της αγάπης για τον Πολυαγαπημένο μου, με αποτέλεσμα ο Διδάσκαλός μου να με μετουσιώσει. Τώρα πια όποιος έρχεται σε επαφή μαζί μου μετουσιώνεται κι αυτός. Όποιον εισχωρεί στη σφαίρα της ακτινοβολίας μου τον συνδέω μαζί Του, κι από αξιοθρήνητη ψυχή, παντελώς χαμένη στον κόσμο της ύλης και της ψευδαίσθησης, τον μεταλλάσσω. Εξαγνίζω την ψυχή του ανάβοντάς του αναρίθμητες φωτιές. Κι αφού γίνει αγνός, υπομένοντας της φωτιάς τις οδύνες, μετουσιώνεται και συγχωνεύεται τελικά με το Δάσκαλο».*

Στο μυστικισμό υπάρχουν δυο εξελικτικά στάδια. Το πρώτο είναι η συγχώνευση με το Διδάσκαλό μας και το δεύτερο η συγχώνευση με το Θεό, ή αλλιώς η Θεία Κοινωνία με τον Παντοδύναμο. Ο Μπάι Ναντ Λαλ, λοιπόν, περιγράφει την πορεία της δικιάς του πνευματικής εξέλιξης. Ο Αγαπημένος Διδάσκαλος Κιρπάλ περιέγραφε συχνά αυτό το μονοπάτι ως μονοπάτι υγρό, ως μονοπάτι δακρύων, ως μονοπάτι που καυτά δάκρυα υγραίνουν το πρόσωπό μας. Επομένως, όποιος επιθυμεί να φτάσει στο Θεό, όποιος επιθυμεί να προοδεύσει στο πνευματικό μονοπάτι, οφείλει να υποβληθεί στη βάσανο από αυτές τις φωτιές. Οφείλει να ακολουθήσει την ίδια πορεία, την πορεία μέσω της οποία επιτυγχάνεται αρχικά η συνένωσή μας με τον

Πολυαγαπημένο μας Διδάσκαλο και στη συνέχεια, μέσω της Χάρης του, η Θεία Κοινωνία με τον Ύψιστο.

Στην τελευταία στροφή, ο Μπάι Ναντ Λαλ χρησιμοποιεί το λογοτεχνικό του ψευδώνυμο, «Γκόγια», που σημαίνει «φερέφωνο». Αποκαλεί τον εαυτό του απλό φερέφωνο, μέσα από το οποίο μιλάει ο Διδάσκαλός του. Τα λόγια του είναι τα λόγια του Θεού αν και μοιάζει να βγαίνουν από ανθρώπου λαρύγγι.

Ο μύστης απαγγέλλει διθυράμβους υμνώντας το μεγαλείο της καρδιάς που διέσχισε τα στρυφνά και δύσκολα στάδια του μυστικιστικού μονοπατιού. Ενός μονοπατιού ανησυχίας και αγωνίας, ενός μονοπατιού αγρύπνιας, ενός μονοπατιού όπου τρώμε λίγο και κοιμόμαστε ελάχιστα, ενός μονοπατιού που καιγόμαστε από τη λαχτάρα μας να βρεθούμε με τον Αγαπημένο. Και ο Μπάι Ναντ Λαλ δεν έκαψε μονάχα το σώμα του, αλλά και την καρδιά και την ψυχή του, για ένα και μόνο βλέμμα του Πολυαγαπημένου του. Μετά χαρά θα θυσίαζε τον εαυτό του μυριάδες φορές μόνο και μόνο, για να κερδίσει τον Αγαπημένο του.

ΤΣΑΡΑΝ ΝΤΑΣ

Ποίηση του Τσάραν Ντας

Στους τρεις κόσμους δεν υπάρχει κανείς
με το Διδάσκαλό μου να συγκριθεί.
Με το Νάαμ αγνοί γινόμαστε από αμαρτίες
και με την ντιάν(ενόραση) γινόμαστε ο Θεός.
Το κακό το βάζει στα πόδια,
σαν λάβουμε το δώρο του Νάαμ.
Κι όταν μάθουμε την ενόραση ν' ασκούμε,
στον Κύριο τον ίδιο φτάνουμε.
Στους τρεις κόσμους με το Διδάσκαλο κανείς δε συγκρίνεται.
Στο άγγιγμα του Νάαμ το κακό ξεριζώνεται
και μέσω της ντιάν με τον Κύριο γινόμαστ' ένα.
Η αγάπη από εγκόσμιες προσκολλήσεις λευτερώνει
και στον Κύριο κοντά μάς οδηγεί.
Η αγάπη μας μετουσιώνει
και με το πνεύμα της Βασιλείας του Θεού μας πληροί.
Είτε με θέλει ο Θεός είτε όχι,
εγώ ο σκλάβος Του θα 'μαι παντοτινά.
Έχω βαφτεί στο χρώμα το δικό Του
και την αίσθηση έχασα του κόσμου αυτού.
Ο Σατγκουρού μού έριξε του Λόγου του ζωοποιού
το βέλος το αγκαθωτό,
Μες στην καρδιά σφηνώθηκε δεν βγαίνει
κι απ' της αγάπης τις οδύνες από τότε υποφέρω.
Αν το Διδάσκαλο να βρεις μπορέσεις, που θα σου μάθει
πώς να πεθαίνεις ενόσω ζεις,
Σε θέση θα 'σαι να υποτάξεις
τους πόθους σου όλους και τις λαχτάρες,
συγκομιδή απ' αναρίθμητες ζωές.
Στο σάτσανγκ μια στιγμή πιότερο αξίζει
από χιλιάδες χρόνια ασκητισμού.
Οι προσπάθειες οι δικές μου πουθενά δε με οδηγούσαν.
Μόν' ο Σουκντέβ μου δώρισε την κατανόηση την ορθή.

Λίγα Λόγια για τον Τσάραν Ντας

Αν μελετήσετε τα χρονικά του μυστικισμού, θα διαπιστώσετε ότι η ιστορία στο σύνολό της δεν επέδειξε τη απαιτούμενη προσοχή στην καταγραφή της ζωής των αγίων. Ο Σαντ Τσάραν Ντας δεν αποτελεί εξαίρεση και οι ερευνητές συναντούν ανυπέρβλητες δυσκολίες στην προσπάθειά τους να προσδιορίσουν τις λεπτομέρειες που συνθέτουν τη βιογραφία του. Γνωρίζουμε ότι γεννήθηκε στο Ρατζαστάν, το 1703, και από μικρή ηλικία έδειξε αξιοζήλευτο ενδιαφέρον για την πνευματική ζωή. Οι περισσότεροι από μας, όσο μεγαλώνουμε, δεχόμαστε τη μολυσματική επίδραση των εγκόσμιων φιλοδοξιών και συχνά απομακρυνόμαστε από την πνευματική ζωή. Δε συνέβη όμως το ίδιο με τον Τσάραν Ντας. Κάθε χρόνος που περνούσε έβρισκε την κλίση του προς την πνευματική έρευνα να γίνεται όλο και πιο ισχυρή.

Ο Τσάραν Ντας δε χρειάστηκε να περιμένει πολύ. Ο παππούς του τον πήρε μαζί του στο Δελχί, όταν ήταν ακόμα παιδί, κι εκεί έζησε τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής του. Ένιωθε μια φυσική συμπόνια για τους ανθρώπους και τον συγκινούσε η συντροφιά των ευσεβών. Όποτε επισκεπτόταν τη γειτονιά του, κάποιος άγιος και ευσεβής άνθρωπος έτρεχε να τον ακούσει και ένιωθε ιδιαίτερη ευχαρίστηση να τον υπηρετεί. Όταν έγινε δεκαεννέα ετών, ήρθε η εποχή να συναντήσει το Διδάσκαλό του, το Σαντ Σουκντέβ. Μόλις τον αντίκρισε, ένιωσε μια ακαταμάχητη έλξη, έναν κεραυνοβόλο έρωτα, και μόλις ο Σαντ Σουκντέβ τον μύησε στα μυστήρια του Ναάμ, ο νεαρός αναζητητής βρήκε το αγκυροβόλι της ζωής του. Από εκείνο το σημείο κι έπειτα τα πάντα ήταν απλώς ζήτημα πεποίθησης και προσηλωμένης πίστης.

Εκείνη την εποχή απέκτησε και το όνομα με το οποίο τον ξέρουμε σήμερα. Όταν γεννήθηκε, οι γονείς του τον ονόμασαν «Ραντζίτ». Τα ονόματα στην Ινδία γενικά έχουν μια ιδιαίτερη σημειολογία και Ραντζίτ σημαίνει «νικητής στο πεδίο της μάχης». Οι γονείς έδωσαν στο παιδί τους αυτό το όνομα, επειδή εύχονταν να πετύχει στη ζωή του. Αλήθεια, ποιος γονιός δεν επιθυμεί το παιδί του να ξεπεράσει όλα τα εμπόδια και τις δυσκολίες που θα συναντήσει στο δρόμο του; Από τη σκοπιά του κόσμου, το Ραντζίτ ήταν ένα έξοχο όνομα, όμως από πνευματική σκοπιά, το όνομα αυτό κρύβει μέσα του κάποιο ίχνος εγωισμού, ματαιοδοξίας και περηφάνιας για την επιτυχία, και στο πνευματικό μονοπάτι το μεγαλύτερο εμπόδιο που επιβάλλεται να ξεπεράσουμε είναι αυτός ακριβώς ο εγωισμός, αυτή ακριβώς η περηφάνια και η ματαιοδοξία. Το «εγώ» πρέπει να αντικατασταθεί με το «Εσύ», με τον Κύριο. Το Ινδικό έθιμο επιτάσσει ο γαμπρός να δίνει νέο όνομα στη γυναίκα του μετά το γάμο τους κι από κει κι ύστερα αυτό την ακολουθεί στις επαφές της με τους φίλους και την οικογένειά της. Αντίστοιχα, όταν ένας αφοσιωμένος γίνεται

δεκτός να μαθητεύσει στα πόδια ενός Διδασκάλου, συχνά εκείνος του δίνει νέο όνομα. Έτσι και ο Σαντ Σουκντέβ μετονόμασε τον Ραντζίτ σε «Τσάραν Ντας», που κατά λέξη σημαίνει «ο δούλος του Διδασκάλου», κι έτσι έμεινε γνωστός στην ιστορία. Ποιος τίτλος θα μπορούσε να αποδειχθεί πιο κατάλληλος; Για το διορατικό και αφοσιωμένο μαθητή, κανένα προνόμιο και καμιά τιμή δεν είναι μεγαλύτερη από το να υπηρετεί το Διδάσκαλό του.

Όταν ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ επισκέφτηκε το μεγαλύτερο τζαμί του Παρισιού, ο Ιμάμης, μετά την ομιλία του Διδασκάλου, του ζήτησε ένα αναμνηστικό. Ο Σαντ Κιρπάλ έβγαλε τότε από την τσέπη του μια φωτογραφία του Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ και υπέγραψε: *«Ο δούλος των δούλων σου – Τζαμάλ».* Το «*Τζαμάλ*», που σημαίνει «*Φως*», ήταν το ψευδώνυμο που χρησιμοποιούσε ο Αγαπημένος Διδάσκαλος. Είχε αναλάβει ήδη από καιρό την συνέχιση της αποστολής του Διδασκάλου του, αλλά δεν του αρκούσε να είναι ο δούλος του μεγάλου Σατγκουρού του. Ένιωθε ιδιαίτερη ικανοποίηση και πληρότητα με το να είναι ο δούλος των δούλων του. Το μυστικιστικό μονοπάτι είναι κατ' ουσία ένα μονοπάτι ταπεινότητας και αυτοπαράδοσης. Ο αναζητητής επιδιώκει την εξάλειψη του εαυτού του, με σκοπό την απορρόφησή του στο Διδάσκαλο, στον αληθινό Ένα. Αλλά κατά μία έννοια αυτό ισχύει μόνο στα πρώιμα στάδια. Όσο καιρό σκεφτόμαστε ή μιλάμε για τον Ένα, αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη του άλλου. Όταν στα ανώτερα στάδια του πνευματικού μονοπατιού απορροφούμαστε στο Θεό, ο Θεός δεν είναι ούτε ένας ούτε πολλοί, είναι απλώς αυτό που είναι: πανταχού Παρών και τα πάντα Πληρών, Απερίγραπτος και Ακατανόητος.

Έτσι, σε ηλικία δεκαεννέα ετών, έχοντας βρει το αληθινό του λιμάνι στα πόδια του Σαντ Σουκντέβ, ο Ραντζίτ, που ήταν πλέον γνωστός με το όνομα Τσάραν Ντας, υπηρέτησε το Διδάσκαλό του και αργότερα συνέχισε την πνευματική του αποστολή, συνεισφέροντας με το δικό του απαράμιλλο τρόπο στις πνευματικές παραδόσεις της χώρας του.

Με τον καιρό, η φήμη του Τσάραν Ντας εξαπλώθηκε σε κάθε γωνιά της επικράτειας και κατέληξε να γίνει ιδιαίτερα γνωστός στην πόλη του Δελχί. Εκείνη την εποχή, ο Ναντίρ Σαχ* ο Τρομερός κυρίευσε τη Βόρεια Ινδία, αιματοκυλώντας τη χώρα με το σπαθί του, όπως είχε κάνει ο Τζένγκις Χαν αιώνες νωρίτερα, και τελικά έφτασε μέχρι το Δελχί. Άκουσε κι αυτός τις φήμες για το πνευματικό μεγαλείο του Τσάραν Ντας κι έτσι τον κάλεσε στην αυλή του. Ο κοινός νους αποτυγχάνει να διακρίνει μεταξύ ενός πνευματικού ανθρώπου και ενός αποκρυφιστή* και γενικά ο κόσμος θεωρεί δεδομένο ότι ένας μεγάλος πνευματικός άνθρωπος κάνει θαύματα. Όταν ο Τσάραν Ντας παρουσιάστηκε μπροστά στο μεγάλο κατακτητή, ο Ναντίρ απαίτησε να του δείξει κάποιο θαύμα. Ο Τσάραν Ντας του δήλωσε ότι δεν πίστευε στα θαύματα και ότι θρηνούσε για το λουτρό αίματος και τη σκληρότητα που οι εισβολείς άφησαν να απλωθεί. Συγχυσμένος και απογοητευμένος, ο Ναντίρ Σα διέταξε να τον κλείσουν στη φυλακή. Φανταστείτε όμως την έκπληξη του κατακτητη, όταν είδε τον Τσάραν Ντας να στέκεται μπροστά του μόλις γύρισε στο παλάτι. Υπέθεσε ότι κάποιος δεσμοφύλακας σίγουρα τον πρόδωσε και άφησε ελεύθερο τον άγιο. Ο Ναντίρ Σαχ, λοιπόν, έβαλε να φυλακίσουν τον άγιο μπροστά του, να του περάσουν χειροπέδες και αλυσίδες και να τον κλείσουν σ' ένα σκοτεινό κελί απ'

όπου δε θα μπορούσε να δραπετεύσει. Και πάλι όμως, πριν προλάβει να γυρίσει στο παλάτι με τα κλειδιά των αλυσίδων στην τσέπη του, είδε ξανά να στέκεται μπροστά του ο Τσάραν Ντας. Συνειδητοποιώντας την αφροσύνη του, έπεσε στα πόδια του αγίου και τον ικέτεψε να τον συγχωρέσει.

Λίγα πράγματα είναι γνωστά για τη ζωή του Τσάραν Ντας. Στους μαθητές του συμπεριλαμβάνονταν δύο ξαδέρφια του και οι φημισμένες αγίες Σάχτζο Μπάι και Ντάγια Μπάι, που και οι δύο έφτασαν στις ψηλότερες κορυφές της πνευματικότητας. Όταν έρχεται να μοιράσει τα πλούτη Του, ο Θεός δεν κάνει διακρίσεις ανάμεσα σε άντρες και γυναίκες. Ο Τσάραν Ντας ήταν ένας πολυγραφότατος και παραγωγικός ποιητής και τα δέκα πέντε χιλιάδες ντόχας και τσαουπάις (δίστιχα και τετράστιχα) που συνέθεσε, έχουν περιληφθεί σε είκοσι έναν περίπου τόμους.

Ο Μόνος Αληθινός Μας Φίλος

Στους τρεις κόσμους κανείς δεν υπάρχει,
που με το Διδάσκαλό μου να συγκριθεί δεν μπορεί.
Με το Νάαμ αγνοί γινόμαστε από τις αμαρτίες
και με την ντιάν(ενόραση), γινόμαστε ο Θεός.

Τσάραν Ντας

Αν υπάρχει μια λέξη που συνοψίζει ολόκληρο το πνευματικό μονοπάτι, τότε αυτή είναι η λέξη «Γκουρού». Γκουρού, όπως δηλώνει η ίδια η ετυμολογία του όρου, είναι εκείνος που φέρνει το φως στο σκοτάδι. Είναι το μέσο της πνευματικής μας αναζήτησης, κι όταν αυτή εκπληρωθεί, ανακαλύπτουμε ότι είναι ο σκοπός και το φινάλε της, γιατί τότε ξέρουμε ότι ο Διδάσκαλος είναι ο ίδιος ο Θεός προσωποποιημένος.

Ο Σαντ Τσάραν Ντας φρονεί ότι κανείς δεν μπορεί να συγκριθεί με το Διδάσκαλό του στους τρεις κόσμους. Ο ίδιος έζησε μέσα στον κόσμο και γνώρισε από πρώτο χέρι πόσο δύσκολο είναι να βρει κανείς έναν αληθινό φίλο. Ο καθένας μας είναι βουτηγμένος στα δικά του προβλήματα. Πού να βρεθεί χρόνος να σκεφτεί και να νιώσει τον πόνο των άλλων; Αλλά ακόμα κι αν σταθούμε τυχεροί και γνωρίσου-με έναν τέτοιο φίλο, έναν τέτοιο προστάτη, τι θα έχουμε καταφέρει; Το καλύτερο που μπορεί να μας προσφέρει μια τέτοια γνωριμία είναι να μας βοηθήσει να απόκτήσουμε πλούτη και περιουσίες, να ανέλθουμε στην κοινωνική ιεραρχία, να απόκτήσουμε δύναμη και εξουσία ή να μας βοηθήσει να γίνουμε καλά στην υγεία μας. Αλλά ακόμη κι αν φτάσουμε να απολαμβάνουμε και δόξες και τιμές και πλούτη, μέχρι ποιου σημείου όλα τούτα είναι σε θέση να μας βοηθήσουν; Δεν είναι αλήθεια ότι όλα αυτά αποδεικνύονται στην πράξη επισφαλή, αναξιόπιστα και μάταια;

Όταν έγινε ο διαμελισμός της Ινδίας, το 1947, πολλοί εύποροι ξέπεσαν σε τέτοιο βαθμό, ώστε η φτώχια τους δεν τους επέτρεπε να εξασφαλίσουν ούτε καν δυο πλήρη γεύματα την ημέρα. Έχουμε δει εξάλλου πώς, άνθρωποι που κατείχαν κάποτε θέσεις εξουσίας και επιρροής και βρίσκονταν στο επίκεντρο της προσοχής, εντελώς ξαφνικά περιήλθαν από τη διασημότητα στην ανυποληψία. Μόλις η θεά Τύχη αποστρέψει το βλέμμα της από πάνω μας, όλος ο κόσμος μάς γυρνάει την πλάτη, κι αυτό συμβαίνει ακόμη και στους πιο ισχυρούς και κραταιούς ανθρώπους. Αν το καλοσκεφτείτε όμως, ακόμη κι αν η φήμη, ο πλούτος, η εξουσία, η υπόληψη και η υγεία δε μας εγκαταλείψουν στη διάρκεια της ζωής μας, τι αξία θα έχουν για μας μετά την πύλη του θανάτου; Όλα τα προνόμια που μας παραχωρήθηκαν χάνουν το νόημά τους, όταν συμπληρωθεί ο χρόνος παραμονής μας εδώ στη γη. Ό,τι είναι σε θέση να μας προσφέρουν οι ευεργέτες και οι φίλοι μας σ' αυτόν τον κόσμο, αποδεικνύεται άχρηστο και ανώφελο, αφού τα πάντα είναι εφήμερα και υπόκεινται στη

φθορά του χώρου και του χρόνου. Ο τέλειος Διδάσκαλος αντίθετα είναι αιώνιος και παντοτινός, γιατί είναι η ίδια η προσωποποίηση του Θεού.

Ο Διδάσκαλος υπερβαίνει κάθε σύγκριση και γι' αυτό το λόγο άλλωστε η μυστικιστική γραμματεία επανέρχεται ξανά και ξανά στο θέμα του μεγαλείου ενός Σατγκουρού. Ένας Πέρσης Σούφι έχει πει: *«Τον είδα με τα ίδια μου τα μάτια. Τον είδα με σάρκα ανθρώπινη».* Με ανάλογο τρόπο έχει μιλήσει και ο Γκουρού Νάνακ: *«Ιδού ο Κύριός μου»,* είπε. Πώς μπορούμε λοιπόν να δούμε τον αόρατο Θεό με τα φυσικά μας μάτια; Πώς μπορούμε να Τον αντικρίσουμε ανάμεσά μας; Αν πράγματι μπορούμε να Τον δούμε εδώ κάτω στη γη, αυτό γίνεται μέσα από τη μορφή ενός αγίου. Όταν δούμε το Θεό να περπατάει και να γυρνάει ανάμεσά μας, μόνο τότε είμαστε σε θέση να αρχίσουμε να Τον αγαπάμε. Να, λοιπόν, γιατί λέγεται: «Η αγάπη ξεκινάει από το σώμα, αλλά τελειώνει στο πνεύμα». Αν μάθουμε να αγαπάμε το Θεό, αυτό οφείλεται στο ότι ο άγιος μας έφερε κοντά Του. Πρώτος εκείνος ανάβει μέσα μας τη σπίθα της αγάπης, κι αφού είναι ο ενσαρκωμένος Λόγος και δεν ανήκει σ' αυτόν τον κόσμο, τότε κι εμείς, με τον καιρό, θα μάθουμε να υψωνόμαστε πάνω από το σώμα και τον κόσμο και να συμμετέχουμε στη μοιρασιά του Φωτός του πνεύματος. Το μεγάλο δώρο που μας προσφέρει ο Γκουρού είναι η θεία ζωή και το να γίνουμε ένα με το θείο είναι πράγματι το summum bonum, το υπέρτατο αγαθό της ζωής. Η μυστικιστική λογοτεχνική παράδοση είναι τόσο δοξαστική στους ύμνους της προς το Διδάσκαλο ακριβώς γι' αυτό το λόγο, επειδή ο Διδάσκαλος φέρνει εδώ κάτω σ' εμάς, που είμαστε θνητοί και πεπερασμένοι, τα δώρα της αθανασίας και της θείας ζωής.

Από τα βάθη της ιστορίας οι άγιοι και οι μυστικιστές ποιητές υμνούν και ψάλλουν το μεγαλείο και τη δόξα του Σατγκουρού. Εντούτοις, και παρόλο τις ευσυνείδητες προσπάθειές μας, η δόξα και το μεγαλείο του παραμένει ανείπωτο. Ακόμη κι αν συνεχίσουμε αυτή την παράδοση επί χιλιάδες χρόνια, δε θα φτάσουμε πιο κοντά στο στόχο μας να περιγράψουμε και να προσδιορίσουμε τη δόξα ενός αληθινού Διδασκάλου. Αυτό αποδεικνύει ότι η γλώσσα μας είναι φτωχή και ανεπαρκής. Ο Διδάσκαλος, εξορισμού, είναι κάποιος που έχει φτάσει σε επίπεδα που υπερβαίνουν τις τρεις κατώτερες περιοχές. Εκεί βιώνουμε καταστάσεις που υπερβαίνουν τα όρια της γλώσσας. Για τον ίδιο ακριβώς λόγο αποτυγχάνουμε να κατανοήσουμε την αληθινή σημασία των ιερών κειμένων, ωσότου να φτάσουμε στα πόδια ενός ζωντανού Διδασκάλου. Το καλύτερο που είναι σε θέση να καταφέρουν οι γραφές είναι να δείξουν με το χέρι την κατάσταση της ένωσης με τον Κύριο, ο οποίος άλλωστε είναι και ο απώτατος στόχος μας. Αλλά όπως ήδη έχουμε πει, αυτή η κατάσταση υπερβαίνει τα όρια της γλώσσας. Αρχίζουμε παρόλα αυτά να κατάλαβαίνουμε κάτι από την αληθινή σημασία των γραφών και να αντιλαμβανόμαστε το νόημά τους μόνο, όταν έρθουμε σε επαφή με κάποιον που ανήκει στα βασίλεια που αυτές περιγράφουν. Όπως το διατύπωσα κάποτε, οι καταγραφές και οι μαρτυρίες που άφησαν πίσω τους οι μεγάλοι άγιοι και οι μύστες του παρελθόντος, μοιάζουν με την ωραία κοιμωμένη, που επανέρχεται στη ζωή μόνο μετά από το φιλί ενός ζωντανού πρίγκιπα. Μέχρι τότε, όσο όμορφες, ελκυστικές και γοητευτικές κι αν είναι, όσο κι αν μας συγκινούν και μας συναρπάζουν, δεν αποτελούν μια

ζωντανή μαρτυρία, μια ζωντανή απόδειξη για μας, αφού δεν μπορούν να μοιραστούν μαζί μας την εσωτερική τους ζωή και το νόημά τους.

Τόσο εδώ στην Ινδία όσο και στη Δύση με ρωτούν συχνά για την αναγκαιότητα να υπάρχει ζωντανός Διδάσκαλος στο πνευματικό μονοπάτι. Στην Ιστορία έχουν εμφανιστεί πολλές φωτισμένες ψυχές, όπως είναι ο Βούδας, ο Ιησούς και ο Μωάμεθ, οπότε ποιος ο λόγος, με ρωτούν, για έναν ζωντανό Διδάσκαλο του καιρού μας; Δεν επαρκούν τα διδάγματα αυτών των ψυχών; Δεν μας έδειξαν ήδη την οδό που οδηγεί στο Θεό; Στους φίλους που μου θέτουν αυτά τα ερωτήματα υπενθυμίζω ότι η συνδρομή και η αναγκαιότητα ενός ζωντανού δασκάλου αποτελεί τη βάση του εκπαιδευτικού μας συστήματος κι αυτή η τάση είναι παγκόσμια. Δε στέλνουμε όλοι τα παιδιά μας στο σχολείο; Όταν πάλι μεγαλώσουν και θέλουν να εκπαιδευτούν σ' ένα συγκεκριμένο τομέα, δεν τα στέλνουμε, ανάλογα με την περίπτωση, στο Πανεπιστήμιο, στο Πολυτεχνείο ή σε κάποια Ιατρική Σχολή, για να συνεχίσουν τις σπουδές τους; Η επιλογή μας βασίζεται στη σκέψη ότι τα παιδιά μας δε θα μελετήσουν απλώς κάποια βιβλία πάνω στο αντικείμενο που σπουδάζουν, αλλά θα ασκηθούν σε πρακτικό επίπεδο και θα μάθουν από τους καθηγητές τους επιπλέον πράγματα που δεν υπάρχουν στα βιβλία. Η ιδέα του ζωντανού μέντορα κατέχει κεντρική θέση στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, αφού ο δάσκαλος είναι εκείνος που μας συμβουλεύει και μας καθοδηγεί σε κάθε μας βήμα.

Αυτή η κεντρική ιδέα όμως δεν περιορίζεται μόνο στις σπουδές που κάνουμε, για να εξασφαλίσουμε εργασία. Το ίδιο ισχύει και στο χώρο των καλών τεχνών. Αν κάποιος θέλει να ασχοληθεί με τη μουσική, το χορό, τη ζωγραφική ή ό,τι άλλο του αρέσει, οφείλει να έρθει σε επαφή και να διδαχτεί από κάποια αντιπροσωπευτική φυσιογνωμία της τέχνης μέσα από την οποία θέλει να εκφραστεί. Εγώ ο ίδιος, προκειμένου να τελειοποιηθώ στον τεχνικό χειρισμό της γλώσσας της ποίησης, μαθήτευσα στα πόδια δυο μεγάλων δασκάλων στο χώρο της Ουρδικής ποίησης και λογοτεχνίας, του Σούφι Γκουλάμ Μουσταφά Ταμπασούμ και του Τζανάμπ Σαμίμ Καρχανί. Αν, λοιπόν, για τις τέχνες και τα επαγγέλματα αυτού του κόσμου έχουμε ανάγκη την αρωγή ενός ζωντανού ειδήμονα, φανταστείτε πόσο περισσότερο χρειαζόμαστε τη βοήθεια, τη συνδρομή και την καθοδήγηση κάποιου στο χώρο της πνευματικότητας, που είναι ένας κατά πολύ πιο ευγενής και εκλεπτυσμένος χώρος έρευνας.

Η εξήγηση και η σωστή ερμηνεία των γραφών όμως, είναι ένα ελάχιστο μέρος του ρόλου που διαδραματίζει ένας ζωντανός πνευματικός Διδάσκαλος. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η σανσκριτική ρίζα *giri*, απ' όπου προέρχεται η λέξη Γκουρού (Guru), σημαίνει «Εκείνος που φέρνει φως στο σκοτάδι». Συχνά με τη λέξη «Φως» εννοούμε τη γνώση. Στο χώρο της πνευματικότητας όμως ο ζωντανός Ειδήμονας δε μας προσφέρει το Φως μόνο με τη μεταφορική του έννοια, αλλά μάλλον μας το προσφέρει στην κυριολεξία. Όποιος επιθυμεί την επανένωση με την Πηγή του, όποιος προσδοκά να επιστρέψει στην αγκαλιά του Κυρίου, πρέπει να το κάνει με τη βοήθεια της Δύναμης, μέσα από την οποία όλοι εκδηλωθήκαμε ως υπάρξεις. Εκείνο που κάνει για μας ο Ειδήμονας, ή αλλιώς ο πνευματικός Διδάσκαλος, είναι ότι μας βοηθάει να υψωθούμε πάνω από τη φυσική συνειδητότητα και μας συνδέει με τη δύναμη του Νάαμ ή Λόγου που βρίσκεται μέσα στον καθένα μας. Ανοίγει το

εσωτερικό μας μάτι και το εσωτερικό μας αυτί και τότε το σκοτάδι που κάλυπτε τον εσωτερικό ή μοναδικό οφθαλμό μας διαλύεται από το Φως και το εσωτερικό μας αυτί ακούει πλέον την αυθύπαρκτη και αέναη Μουσική των Σφαι-ρών.

Δεν είναι δυνατό να πετύχουμε την ένωσή μας με το Θεό χωρίς τη βοήθεια και τη συνεχή καθοδήγηση ενός Ειδήμονα. Οι παγίδες και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν σε κάθε στροφή είναι ανυπέρβλητοι και κάποιος θα κινδύνευε να χαθεί χιλιάδες φορές, πριν καν προλάβει να διασχίσει το πρώτο εσωτερικό επίπεδο. Η αποστολή του Γκουρού όμως δεν τελειώνει ακόμα κι όταν η ψυχή συνειδητοποιήσει τη θεία ουσία της. Στόχος του είναι να μας οδηγήσει στο Σατς Καντ, στην Αληθινή μας Πατρίδα. Σε αυτό το στάδιο η ψυχή έρχεται πρόσωπο με πρόσωπο με το Δημιουργό της, αφού θα έχει φτάσει τελικά στο βασίλειο του Υψίστου, στην περιοχή του Απόλυτου, στην επικράτεια της Αναλλοίωτης Μονιμότητας. Απ’ αυτό το σημείο κι έπειτα το ταξίδι της ψυχής μετατρέπεται σε μια πορεία προοδευτικής συγχώνευσης με τον Πολυαγαπημένο της, μια κατάσταση όπου το δημιούργημα δε βλέπει πλέον το Δημιουργό του, αφού επιτέλους οι δυο έχουν γίνει ένα. Ο πνευματικός Ειδήμονας, λοιπόν, μας βοηθάει να πραγματοποιήσουμε αυτό το υπέροχο ταξίδι και μας δίνει τη δυνατότητα να το διαβούμε με επιτυχία.

Όσο περισσότερο προοδεύει ο μαθητής, τόσο συνειδητοποιεί την πανταχού παρουσία της χάρης του Διδασκάλου του. Αναφωνεί τότε γεμάτος δέος ότι αν κάθε τρίχα του σώματός του γινόταν χιλιάδες τρίχες, κι αν καθεμία απ’ αυτές γινόταν μία γλώσσα, όλες οι γλώσσες μαζί δε θα έφταναν, για να υμνήσουν και να δοξολογήσουν τον Σατγκουρού. Ή πάλι προσεύχεται μαζί με τον Χάζρατ Μπαμπού να γίνει κάθε κύτταρο του σώματός του ένα μάτι, για να μπορεί να ατενίζει με άπειρα μάτια τον υπέρλαμπρο Αγαπημένο του και να χαθεί στην έκσταση του οράματός του. Ή όμοια με τη Σάχτζο Μπάι ισχυρίζεται: *«Μπορώ να εγκαταλείψω τον Κύριο, αλλά δεν μπορώ να ξεχάσω το Διδάσκαλό μου».* Ο Σατγκουρού είναι, με την αληθινή έννοια του όρου, ο μόνος δωρητής, ο μόνος ευεργέτης που μπορούμε να συναντήσουμε στον κόσμο. Όλα τα δώρα που μας προσφέρει ο κόσμος είναι εφήμερα και υπόκεινται στη φθορά του χρόνου και στο θάνατο. Μόνον ο Σατγκουρού μάς προσφέρει ένα δώρο διαχρονικό, ένα δώρο άφθαρτο. Μόνον εκείνος μας προσφέρει την Αιώνια Ζωή. Είναι αλήθεια ότι δεν υπάρχει κανείς στους τρεις κόσμους* που να μπορεί να συγκριθεί μαζί Του, γιατί μόνον εκείνος υπερβαίνει τα όρια και τους περιορισμούς τους και περικλείει το Αθάνατο και το Απόλυτο.

Το Νάαμ Ξεριζώνει Κάθε Κακό

Το κακό το βάζει στα πόδια,
σαν λάβουμε το δώρο του Νάαμ.
Κι όταν μάθουμε την ενόραση ν' ασκούμε,
στον Κύριο τον Ίδιο φτάνουμε.

Τσάραν Ντας

Σύμφωνα με τον Τσάραν Ντας, δεν υπάρχει κανείς που να μπορεί να συγκριθεί με το Σατγκουρού στην επικράτεια των τριών κόσμων: το φυσικό, τον αστρικό και τον αιτιατό. Είναι όμως αλήθεια ότι κανένας μας δεν μπορεί ούτε καν να διανοηθεί το μεγαλείο και τη δόξα του Διδασκάλου. Το Κουτούμπ Μινάρ είναι ίσως το ψηλότερο κτίριο του Δελχί. Πώς μπορεί κάποιος που στέκεται στο δεύτερο πάτωμα αυτού του πύργου να μιλήσει για κάποιον άλλον που βρίσκεται στον πέμπτο και τελευταίο όροφο; Το Σίαρς Τάουερ του Σικάγου λέγεται ότι είναι το ψηλότερο κτίριο του κόσμου. Πώς μπορεί κάποιος που έχει ανέβει μέχρι τον εικοστό πέμπτο όροφο να αντιληφθεί και να αξιολογήσει την οπτική εμβέλεια ενός που έχει φτάσει μέχρι τον εκατοστό δέκατο όροφο; Ο αληθινός Διδάσκαλος ανήκει στους κόσμους που υπερβαίνουν την επικράτεια των γκούνων* ή των ποιοτικών ιδιοτήτων του κόσμου. Άρα, όσοι εξακολουθούν να ζουν εντός της επικράτειας των γκούνας δεν μπορούν να κατανοήσουν το μεγαλείο Του, ούτε μπορούν να συλλάβουν τη δόξα και το μέγεθος του Κυρίου πέρα από το αιτιατό βασίλειο.

Ο Σαντ Τσάραν Ντας όμως δεν περιορίζεται μόνο σε ύμνους για το άφατο μεγαλείο του Γκουρού, αλλά πηγαίνει ένα βήμα παρακάτω και λέει ότι το ξίφος του Νάαμ ξεριζώνει κάθε κακό. Με τον όρο Νάαμ εννοούμε τη δύναμη που εκδήλωσε τα πάντα. Είναι η πηγή ενέργειας που δημιούργησε όλα τα πεδία και έφερε σε ύπαρξη όλες τις περιοχές, τις οποίες τρέφει και συντηρεί. Είναι με άλλα λόγια η Δύναμη του Θεού σε έκφραση. Όσον αφορά το κακό, είναι εκείνο που χαρακτηρίζει την ίδια την κατάσταση της ζωής μας. Προς το παρόν, εκείνο που μας χαρακτηρίζει είναι οι περιορισμοί και η άγνοια, με συνέπεια να δεχόμαστε την επίδραση κάθε μορφής πειρασμού. Όπως έχει πει και ο Τζανάμπ Σαμίμ Καρχανί, ο μέντοράς μου στο χώρο της ποίησης:

Από τη μια περιμένεις να είμαστε ενάρετοι,
κι απ' την άλλη περιστοιχίζεις το δρόμο μας
με τα μαγαζιά της αμαρτίας.

Έτσι περιορισμένοι και ατελείς όπως είμαστε σ' αυτόν τον κόσμο, μας είναι αδύνατο να υπερνικήσουμε τους πειρασμούς που μας περιστοιχίζουν, χωρίς βοήθεια και στήριγμα.

Το κακό διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει το κακό που ονομάζεται *«μαλ»* και σημαίνει «βρομιά». Η ψυχή μας, που θα έπρεπε να έχει υπό έλεγχο το νου, είναι σκλάβα του και ο νους με τη σειρά του είναι σκλάβος των αισθήσεων, με αποτέλεσμα ολόκληρη η ζωή μας να κινείται αντίστροφα. Οι αισθήσεις τραβούν το νου ξοπίσω τους και με δεδομένο ότι η ψυχή είναι ενωμένη με το νου στο σώμα, ακολουθεί κι αυτή ανήμπορη να αντιδράσει. Αφού η ροπή των αισθήσεων είναι προς τα κάτω, η ψυχή και ο νους έλκονται και οι δύο προς τα κάτω, βουλιάζοντας στο βούρκο και στη λάσπη.

Το δεύτερο είδος κακού ονομάζεται *«βίκσεπ»* και αφορά τη δυσχερή θέση του ανθρώπου που προκύπτει εξαιτίας της στρεβλής μας αντίληψης. Η ουσία της υπόστασής μας είναι η ψυχή, κι όμως εδώ στη γη ταυτιζόμαστε με το σώμα και καμαρώνουμε για τα κατορθώματά μας στον ένα ή στον άλλο χώρο. Ανεξάρτητα από τις προθέσεις μας, αντιλαμβανόμαστε την ατομική μας ύπαρξη σαν να αντλεί την ταυτότητά της από τη φυσική της υπόσταση, αντί εμείς (η ψυχή) να παρέχουμε ταυτότητα σ' εκείνη. Αυτή η αντιστροφή παραμορφώνει τη συνειδητότητά μας αλλά και την αντίληψή μας σε κάθε επίπεδο. Μπορεί να θεωρούμε ότι είμαστε πολυτάλαντοι και ο κόσμος να πιστεύει ότι είμαστε σοφοί σε γήινα θέματα. Με το να αποκτήσουμε όμως αυτό που χαρακτηρίζεται εγκόσμια σοφία, παραμένουμε αδαείς σε ό,τι αφορά τη γνώση των εσωτερικών κόσμων. Η σοφία μας περιστρέφεται γύρω από τη σφαίρα του νου και δεν ξέρει τίποτα για τη θεία αντίληψη. Όπως επισήμανε και ο Μπουλλέ Σαχ: *«Όλοι οι τόμοι που περιέχουν τη γνώση αυτού του κόσμου, δε φτάνουν σε αξία μια και μόνο λέξη της θείας γνώσης».* Το μονοπάτι της γήινης γνώσης είναι στην πραγματικότητα σκοτεινό μονοπάτι. Το μονοπάτι όμως που πρέπει να ακολουθήσουμε είναι το μονοπάτι του Φωτός.

Η τρίτη μορφή κακού ονομάζεται *«άβαραν»* που στην κυριολεξία σημαίνει «πέπλο». Είναι αλήθεια ότι δεν είμαστε άγγελοι. Είμαστε άνθρωποι που κάνουν λάθη και αμαρτάνουν. Όμως, ακόμα κι αν υποπέσουμε σε κάποιο λάθος ή διαπράξουμε κάποια αμαρτία, αν μπορέσουμε να το παραδεχτούμε και να το ομολογήσουμε, είμαστε σε θέση να συνεχίσουμε την πορεία μας προς τον πνευματικό μας στόχο. Το πρόβλημα όμως είναι ότι πάντοτε υποδυόμαστε κάτι που δεν είμαστε. Ολόκληρη η ζωή μας είναι μια θεατρική παράσταση, όπου προσποιούμαστε τους ενάρετους, ενώ η αρετή καταφανώς λείπει από τη ζωή μας. Όπως τονίζει και το Γκουρμπάνι: *«Αν και τα σκούρα χρώματα περιγράφουν την εσωτερική μας κατάσταση, πιστεύουμε ότι έχουμε τις πιο λευκές αποχρώσεις».* Προσποιούμαστε τους ανιδιοτελείς και προβάλλουμε τον κόπο και τις προσπάθειες που κάνουμε, υποστηρίζοντας ότι θέλουμε το καλό των άλλων. Προβάλλουμε την κοινωνική εργασία ή τη σέβα (ανιδιοτελή υπηρεσία) που παρέχουμε και τονίζουμε το πόσο πολύ χαιρόμαστε γι' αυτά που προσφέρουμε. Εντούτοις, η αληθινή σέβα, η αληθινή προσφορά ανιδιοτελών υπηρεσιών απαιτεί να μην έχουμε καμιά επιθυμία για προσωπικά οφέλη ή να επιζητάμε την αναγνώριση και την ηθική δικαίωση. Με βάση αυτό το κριτήριο, αναρωτηθείτε μόνοι σας πόσο σπάνιο είναι να βρεθεί κάποιος που να είναι πραγμα-

τικά ανιδιοτελής. Οι υποτιθέμενες κολόνες της κοινωνίας, που προβάλλονται σαν να είναι οι ευγενέστεροι των ανθρώπων, τη μια φορά θα μιλήσουν για την παγκόσμια αγάπη και τη συναδέλφωση των λαών, αν έτσι το απαιτεί το ακροατήριο, και την άλλη στιγμή, χωρίς καμιά ντροπή και καμιά συστολή, απλώς για να ταιριάξουν με τις ανάγκες της στιγμής, γίνονται τοπικιστές και φανατικοί. Διαρκώς υποδυόμαστε ρόλους και προβάλλουμε τον εαυτό μας. Αν μπορούσαμε να ξεπεράσουμε αυτή την αδυναμία, αν μπορούσαμε να παρουσιαζόμαστε στους συνανθρώπους μας έτσι όπως είμαστε, με τα αληθινά μας χρώματα, θα είχαμε κάνει πράγματι ένα μεγάλο βήμα προς την επίτευξη του πνευματικού μας στόχου.

Αυτές είναι, λοιπόν, οι τρεις μορφές του κακού. Ο Σαντ Τσάραν Ντας μας διαβεβαιώνει ότι δεν μπορούμε να τις αποφύγουμε, χωρίς το μαγικό άγγιγμα του Νάαμ. Όταν καλούμαστε να επιλέξουμε μεταξύ αμαρτίας και κακού από τη μια μεριά και αρετής και οίκτου από την άλλη, ο στόχος μας δε θα πρέπει να είναι απλώς και μόνο να ακολουθούμε το μονοπάτι των καλών πράξεων, γιατί όπως μας υπενθυμίζει η Γκιτά*: *«Οι καλές και οι κακές πράξεις μάς δένουν το ίδιο στον τροχό της ζωής»*. Όταν αναφερόμαστε στο μονοπάτι της αρετής ή στο μονοπάτι της καλοσύνης, στο γενικό πλαίσιο της πνευματικότητας, εννοούμε το μονοπάτι που μας οδηγεί στην ένωση με το Δημιουργό, το μονοπάτι που μας οδηγεί στην απε-λευθέρωση από τον τροχό των γεννήσεων και των αναγεννήσεων. Αυτή η ελευθερία προέρχεται από το δώρο του Νάαμ. Πώς μπορούμε όμως να αποκτήσουμε αυτή τη θεία ευλογία; Αυτήν μπορεί να μας την προσφέρει μόνο όποιος την κατέχει ο ίδιος. Με άλλα λόγια, είναι κάτι που λαμβάνουμε μόνο από ένα ζωντανό Ειδήμονα. Μόνον όποιος μας προσφέρει το δώρο του Νάαμ ή θείου Λόγου είναι, με την αληθινή έννοια του όρου, Γκουρού ή Διδάσκαλος.

Το Γκουρμπάνι* περιγράφει αναλυτικά τρία σαφή στάδια, τρεις βαθμίδες έκφρασης της Διδασκάλου Δύναμης. Στο εξωτερικό, γήινο επίπεδο, αναφερόμαστε στον Γκουρού* ή στο Διδάσκαλο, ο οποίος μας τραβάει κοντά Του με την άπειρη αγάπη Του, μας εξηγεί τη θεωρία και μας βοηθάει να ξεδιαλύνουμε τις απορίες μας και να βρούμε απάντηση στα ερωτήματά μας. Μας συμβουλεύει και μας δίνει οδηγίες, για να λύσουμε ακόμα και τα εγκόσμια προβλήματά μας, αλλά το σημαντικότερο, μας διδάσκει πώς να υπερβαίνουμε τη σωματική μας συνειδητότητα και να μπαίνουμε μέσα μας. Μας παρέχει τη σύνδεση με τη Δύναμη του Λόγου και υπό τις οδηγίες του μαθαίνουμε να πεθαίνουμε ενόσω ζούμε.

Μόλις μάθουμε να μπαίνουμε μέσα μας και να υπερβαίνουμε τη σωματική συνειδητότητα, βρίσκουμε τη δίοδο προς τις εσωτερικές περιοχές. Διασχίζοντας τα άστρα, το φεγγάρι και τον ήλιο, ερχόμαστε πρόσωπο με πρόσωπο με την ακτι-νοβόλο μορφή του Διδασκάλου. Όταν φτάσουμε σ’ αυτό το σημείο εξέλιξης και προόδου, η σχέση μας με το Διδάσκαλο αλλάζει και μπαίνει σε νέες βάσεις. Αυτή είναι η δεύτερη βαθμίδα εκδήλωσης της Διδασκάλου Δύναμης*. Τώρα πια βλέπουμε το Διδάσκαλο σαν Γκουρουντέβ*. Η μορφή του Διδασκάλου σ’ αυτό το επίπεδο είναι πιο όμορφη, πιο θελκτική και πιο θεσπέσια από τη μορφή στην οποία τον συναντήσαμε στο φυσικό επίπεδο. Μας παίρνει στα φτερά του και σταδιακά μας βοηθάει να υπερβούμε, εκτός από το φυσικό επίπεδο, το αστρικό και το αιτιατό. Μας οδηγεί στο στάδιο που βρίσκεται πάνω από τους τρεις κόσμους, όπου η ψυχή έχει πια

εξαγνιστεί τελείως και κάθε υπόλειμμα ύλης ή νου έχει εγκαταλειφθεί πίσω μας. Απέδωσα αυτές τις σκέψεις μου σε κάποιους στίχους μου στα Ουρντού*:

Δες τη θεία ακτινοβολία Του χωρίς φυσικά μάτια.
Άκου τη μυστηριακή Του μουσική χωρίς φυσικά αυτιά.
Κινήσου ανάμεσα στους εραστές Του χωρίς φυσικά πόδια.
Υπηρέτησέ Τον κάθε μέρα της ζωής σου χωρίς χέρια.
Κι επικοινώνησε μαζί Του χωρίς γλώσσα και χωρίς λόγια.
Αν έτσι μάθεις να πεθαίνεις ενόσω ζεις
Κι αν ζεις τη ζωή σου ακολουθώντας τις εντολές Του,
Είναι βέβαιο ότι θα ανακαλύψεις τη δόξα Του
Γιατί αν και θνητός, θα γίνεις ένα με τον Κύριο.

Σ’ αυτή την κατάσταση φτάνουμε μόνο, όταν υπερβούμε το φυσικό, το αστρικό και το αιτιατό επίπεδο. Ο Διδάσκαλος τώρα γίνεται Σάμπντ Σουαρούπ, δηλαδή Ενσαρκωμένος Λόγος. Αρχικά μας απορροφά στον εαυτό του, μέχρι να γίνουμε ένα και το αυτό και στη συνέχεια μας πηγαίνει ακόμα πιο ψηλά, μέχρι να συναντήσουμε το Δημιουργό κατά πρόσωπο. Σ’ αυτό το στάδιο δεν υπάρχει ούτε ένας ούτε δύο ούτε τρεις. Η ψυχή, ο Διδάσκαλος και ο Δημιουργός είναι όλοι το ίδιο και δεν έχουμε επίγνωση, ούτε αντιλαμβανόμαστε την ύπαρξη ξεχωριστής ταυτότητας. Είναι μια κατάσταση όπου δεν υπάρχουν λόγια να την περιγράψεις.

Στα τελευταία στάδια, όταν η ψυχή έχει απαλλαχθεί από όλες τις ακαθαρσίες του νου και της ύλης, αντιλαμβανόμαστε και αναγνωρίζουμε επιτέλους ότι ο Γκουρού ή ο Διδάσκαλος είναι ένα με την Αλήθεια και απαράλλαχτος με τον Κύριο. Αυτή είναι η τρίτη βαθμίδα της Διδασκάλου Δύναμης. Βλέπουμε πλέον το Διδάσκαλο ως Σατγκουρού*, που σημαίνει ο Διδάσκαλος της Αλήθειας και είναι πανομοιότυπος με τη Δημιουργική Αρχή. Πράγματι απύθμενο είναι το μεγαλείο του Σατγκουρού, του Αληθινού Διδασκάλου, που μας πρόσφερε το δώρο του Νάαμ και μέσα απ’ αυτό την ευλογία της αιώνιας ζωής.

Οι Τρεις Ασκήσεις Διαλογισμού

Στους τρεις κόσμους με το Διδάσκαλο κανείς δε συγκρίνεται.
Στο άγγιγμα του Νάαμ το κακό ξεριζώνεται.
και μέσω της ντιάν με τον Κύριο γινόμαστ' ένα.

Τσάραν Ντας

Ο Σαντ Τσάραν Ντας δεν περιορίζεται μόνο στην αναφορά του για το μεγαλείο του Διδασκάλου και του Λόγου, αλλά περιγράφει και τη μέθοδο με την οποία μπορούμε να πετύχουμε τον πνευματικό μας στόχο. Την ώρα της μύησης, ο Γκουρού μας προσφέρει το δώρο του Νάαμ και μας συνιστά να εφαρμόσουμε σε πρακτικό επίπεδο τρεις ασκήσεις: το *σιμράν*, την *ντιάν* και το *μπατζάν*. Το *γκουρουμάντρα*, οι πέντε Λέξεις που μας δίνει να επαναλαμβάνουμε (σιμράν), είναι φορτισμένες με θεϊκή δύναμη και μεταφέρουν τη ζωτική ορμή του Διδασκάλου. Έχουν την ικανότητα να δίνουν ώθηση το ρεύμα της ψυχής και το βοηθούν να υπερβεί τη σωματική συνειδητότητα.

Το σιμράν μπορεί να ασκηθεί με πολλούς τρόπους. Οι διάφορες σχολές μυστικισμού επιλέγουν διαφορετικό σημείο στο οποίο θα πρέπει να αυτοσυγκεντρώνεται κάποιος, ενώ επαναλαμβάνει το φορτισμένο μάντρα. Κάποιοι λόγου χάρη αυτοσυγκεντρώνονται στην καρδιά, άλλοι στο λαιμό κι άλλοι στη γλώσσα. Πολλοί *γκνιάνις**, οι μαθητές δηλαδή της *τζγιάν* ή *γκνιάνα γιόγκα**, αυτοσυγκεντρώνονται στην άκρη της μύτης. Οι Διδάσκαλοι όμως του Σαντ Ματ μας διδάσκουν ότι ο πιο σύντομος, ασφαλής και αποτελεσματικός τρόπος, για να φτάσουμε στον Κύριο, είναι η αυτοσυγκέντρωση στο σημείο ανάμεσα και πίσω από τα δυο φρύδια, που αναφέρεται ως τρίτος οφθαλμός, ντίβια τσάκσου ή τίσρα τιλ. Βλέπουμε επίσης ότι κάποιοι κάνουν σιμράν φωναχτά, ενώ άλλοι απαγγέλλουν κάποια προσευχή, ενώ συγχρόνως παίζουν με τις χάντρες ενός κομπολογιού που το έχουν ειδικά για την προσευχή τους. Αυτές οι μέθοδοι δεν αποδίδουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, γιατί ενώ τα χείλη προφέρουν το σιμράν ή την προσευχή, ο νους τρέχει ανεξέλεγκτος. Επομένως, το σιμράν που γίνεται νοερά, ή αλλιώς με τη γλώσσα της σκέψης, μας βοηθάει να αποτρέψουμε τις άσκοπες περιπλανήσεις του νου. Το σιμράν μας βοηθάει επίσης να αναπτύξουμε την ικανότητα της αυτοσυγκέντρωσής μας και μας επιτρέπει να αποσύρουμε προς τα πάνω τα αισθητήρια ρεύματα.

Η ντιάν είναι ένα πολύπλοκο και ευαίσθητο θέμα, που οι περισσότεροι από μας το παρανοούν. Όταν καθόμαστε για ντιάν, είναι λάθος να προσπαθούμε να σχηματίσουμε με το μυαλό μας την εικόνα του Διδασκάλου. Αναπολούμε την ομορφιά της φυσικής του μορφής, το σχήμα της γενειάδας του ή τα μάγουλά του. Φανταζόμαστε την ακτινοβολία που εκπέμπει το μέτωπό Του ή το άπειρο βάθος και το φως που αναβλύζει από τα μάτια Του ή πάλι χανόμαστε στην ομορφιά της ελιάς που έχει στο μάγουλό Του, μια ελιά για την οποία ο Χαφίζ πρόθυμα θα απεμπολούσε

τη Σαμαρκάνδη και την Μπουχάρα, μια ελιά για την οποία όλοι οι μύστες με χαρά θα θυσίαζαν και τους δύο κόσμους. Ο Σαντ Κιρπάλ μας τόνιζε κατ' επανάληψη ότι αυτός ο τρόπος αυτοσυγκέντρωσης στη μορφή του Διδασκάλου δεν είναι αληθινή ενόραση. Όταν προσπαθούμε με το μυαλό μιας να αναδημιουργήσουμε την εικόνα του Διδασκάλου, αυτή δεν είναι η αληθινή του μορφή αλλά μια νοητική προβολή. Η ντιάν ή η ενόραση, όπως έλεγε και ο ίδιος, λαμβάνει χώρα, όταν εμφανιστεί αυθόρμητα η μορφή του Διδασκάλου. Η εμφάνιση αυτής της μορφής είναι το προϊόν της αγάπης και της απορρόφησής μας. Μας θύμιζε ότι η λέξη «*Κούντα*», που είναι μια λέξη που χρησιμοποιούν οι Μουσουλμάνοι για να περιγράψουν το Θεό, κατά γράμμα σημαίνει «κάποιος που έρχεται από μόνος του». Αν αγαπάμε το Διδάσκαλο με όλη την καρδιά και όλη την ψυχή μας, δε χρειάζεται να αναπλάσουμε τη μορφή του κομμάτι - κομμάτι. Θα εμφανιστεί από μόνος του, μόλις καθίσουμε σε διαλογισμό. Για να μπορέσουμε να το καταλάβουμε καλύτερα, ο Σαντ Κιρπάλ έδινε το παράδειγμα της μάνας που μαγειρεύει στην κουζίνα, ενώ το παιδί της παίζει έξω στο δρόμο. Όπως έλεγε, η μητέρα δε χρειάζεται να σχηματίσει με τη σκέψη της το ένα ή το άλλο χαρακτηριστικό του παιδιού της. Βλέπει τη μορφή του στην οθόνη του νου, ακόμη κι αν εκείνο είναι μακριά της. Αν η αγάπη μας για το Διδάσκαλο είναι το ίδιο έντονη με την αγάπη που νιώθει η μητέρα για το παιδί της, η μορφή Του θα μας εμφανιστεί από μόνη της, οπότε δε συντρέχει κανένας λόγος να προσπαθήσουμε να την αναπαραστήσουμε. Η ντιάν σε τελική ανάλυση είναι κάτι που έρχεται από μόνο του, όταν ωριμάσει η άσκηση του σιμράν.

Ο Διδάσκαλος μας προσφέρει επίσης και την επαφή με το Ηχητικό Ρεύμα, που ονομάζεται αλλιώς και Ντουν ή Κιρτάν. Το μπατζάν είναι η άσκηση της ακρόασης της Ουράνιας Μουσικής μέσα μας. Το Ηχητικό Ρεύμα είναι υπεύθυνο για το τράβηγμα της ψυχής προς τα πάνω και την είσοδό της στα ανώτερα επίπεδα.

Ο διαλογισμός είναι η άσκηση με την οποία τα αισθητήρια ρεύματα έχουν τη δυνατότητα να αποσυρθούν από το σώμα και μας επιτρέπει να αντιγράψουμε τη διαδικασία που ονομάζουμε θάνατο. Η μεγαλύτερη πρόκληση και ο μεγαλύτερος φόβος των ανθρώπων είναι ο θάνατος. Κι όμως, εκείνο που συμβαίνει την ώρα του θανάτου είναι ακριβώς αυτό που ασκεί ένας δόκιμος της πνευματικότητας ή ένας Σούφι. Αν κάποιος κατέχει άριστα το μονοπάτι, πεθαίνει και επιστρέφει στη ζωή χιλιάδες φορές την ημέρα. Αυτό που ονομάζουμε ζωή, η φυσική μας ύπαρξη δηλαδή, δεν είναι τίποτε άλλο από μια άλλη μορφή νύχτας σκοτεινής και θανάτου. Για τους μύστες και τους Σούφι, η ζωή είναι συνώνυμη με το Φως ή με ό,τι βρίσκεται πέραν της φυσικής μας ύπαρξης. Ο Μωάμεθ Ικμπάλ έχει πει σε κάποιους στίχους του:

Όσων η καρδιά κάποτε ξύπνησε και γνώρισε την αγάπη,
ποτέ πια δεν μπορεί να πεθάνει.
Το όνομά τους μένει ανεξίτηλα γραμμένο για πάντα
στα χρονικά της αιωνιότητας.

Αυτή είναι η αλήθεια. Το μονοπάτι του Φωτός είναι μια πορεία αγάπης και ο Διδάσκαλος είναι η προσωποποίηση της αγάπης. Μόλις αφυπνιστούμε, τίποτα πια

δεν μπορεί να εξαλείψει αυτή την αγάπη. Η θεία αγάπη δεν είναι αυτάρεσκη, αφού το μόνο που ξέρει είναι να δίνει. Είναι κάτι που μαθαίνουμε να το γευόμαστε μόνον, όταν στραφούμε εσωτερικά και δούμε το Φως του Θεού να λαμποκοπά σε όλη τη δημιουργία.

Η μέθοδος του διαλογισμού είναι μια πορεία εσωστροφής, κατά την οποία αφήνουμε πίσω μας το φυσικό κόσμο. Ο θάνατος του σώματος είναι ίσως ο έσχατος φόβος των περισσότερων από μας, αλλά για έναν Άγιο, για τον πνευματικό Ειδήμονα, η ίδια η προοπτική του θανάτου τού προσφέρει ανείπωτη χαρά. Ο δάσκαλός μου στον χώρο της ποίησης, ο Τζανάμπ Σαμίμ Καρχανί, έγραψε κάποτε:

Η γιορτή της γέννησης τέλειωσε και η γιορτή του θανάτου πλησιάζει.
Η μια γαμήλια δεξίωση έγινε και η άλλη, όπου να 'ναι καταφθάνει.

Ο φυσικός θάνατος δεν τρομάζει τους μύστες. Γι' αυτούς, ο θάνατος είναι απλώς το οριστικό διαζύγιο με τις αλυσίδες που τους κρατούν δεμένους στο σώμα και όχι το τέλος της ζωής. Τι έχουμε, λοιπόν, να φοβηθούμε, ιδίως όταν βλέπουμε μπροστά μας τα μάτια του Αγαπημένου; Για μας, ο θάνατος είναι μια άλλη λέξη που περιγράφει την παντοτινή μας ένωση με τον Κύριο.

Όπως σας έχω πει κατ' επανάληψη, θεμελιώδες αξίωμα στις παραδόσεις των Σούφι είναι ότι η αγάπη κατακαίει τα πάντα εκτός από τον Αγαπημένο. Αν μπορέσουμε να χαθούμε ολοκληρωτικά στην αγάπη του Διδασκάλου, τίποτα δε θα μας αγγίζει πια ούτε και θα μας τρομάζει. Το μυστικιστικό μονοπάτι είναι γεμάτο παράδοξα. Ο θάνατος, που είναι κάτι το οποίο τρομάζει τους πάντες, αποτελεί για τον Ειδήμονα την πύλη εισόδου προς την υπέρτατη ευδαιμονία.

Ακούμε συχνά τους ανθρώπους να διαμαρτύρονται ότι ο νους τούς φράζει το δρόμο. Σε ό,τι αφορά το πνευματικό μονοπάτι, φρονούν ότι είναι ο χειρότερος εχθρός τους. Για τον αληθινό μύστη όμως δεν υπάρχουν εχθροί. Αγαπάει τους πάντες και σ' αυτούς συμπεριλαμβάνεται και ο νους. Ο νους γίνεται φίλος τους και μετατρέπεται σε μια ευχάριστη συντροφιά, αφού στο μονοπάτι της θείας αγάπης δεν υπάρχουν εχθροί, δεν υπάρχουν αντίπαλοι, δεν υπάρχουν αντίζηλοι. Όπως έγραψα και σε κάποιους στίχους μου:

Άλλοι απαρνηθήκανε την οικογένειά τους,
Αλλά εγώ έκανα δικούς μου ακόμα και τους ξένους.

Και κάπου αλλού:

Ήπια το κρασί που μας βυθίζει σε έκσταση, ω Οινοχόε!
Κι άρχισα να αγαπώ όλη την ανθρωπότητα, ω Οινοχόε!

Το μονοπάτι των Αγίων είναι το μονοπάτι της αγάπης, της ένωσης και της ενότητας. Δεν το αφορούν οι αντιπαλότητες και οι έχθρες. Κάποιες σχολές μυστικισμού αναφέρονται στο νου σαν να είναι ο χειρότερος εχθρός μας. Οι Διδάσκαλοι όμως μας παροτρύνουν να κάνουμε φίλο το νου. Ο νους είναι παιδί του Μπράχμ,

άρα δεν είναι καμιά ασήμαντη οντότητα. Δυστυχώς όμως πιάστηκε στον ιστό της μάγυα, στα δίχτυα της ψευδαίσθησης και ταυτίστηκε με το σώμα, ακριβώς όπως η ψυχή, που είναι παιδί του Σατ Πουρούς, του Υπέρτατου Πατέρα, ταυτίστηκε με το νου. Αν καταφέρουμε να πείσουμε το νου να αποκτήσει ορθή αντίληψη των διαστάσεων της ζωής, είναι σε θέση να γίνει ένας άριστος συνοδοιπόρος και συνταξιδιώτης μας. Μπορούμε να διαβούμε μαζί Του το μονοπάτι που οδηγεί στο Σπίτι μας, αφού το ταξίδι είναι κοινό για μεγάλο μέρος του διαδρομής. Κάποιοι μύστες χωρίζουν την πορεία μέχρι το Σατς Καντ, το Αιώνιο Σπίτι μας, σε πέντε στάδια, ενώ άλλοι σε οκτώ. Αυτό που για τον ένα μύστη είναι ένα επίπεδο, κάποιος άλλος το χωρίζει σε δύο. Όπως και να ’χουν τα πράγματα, μέχρι το αιτιατό επίπεδο τουλάχιστον, το βασίλειο του Μπραχμάντ, ο νους και η ψυχή είναι συνταξιδιώτες. Οι Διδάσκαλοι μας ενθαρρύνουν, λοιπόν, να κατανοήσουμε αυτή την αλήθεια και να καλλιεργήσουμε ένα φιλικό δεσμό εκεί που παραδοσιακά επικρατεί αντιπαλότητα και αντιζηλία. Μας λένε με άλλα λόγια να βλέπουμε το νου σαν «ρακίμπ», σαν φίλο μας δηλαδή και όχι σαν αντίζηλο.

Όλοι οι άγιοι και οι Διδάσκαλοι μας ζητούν το ίδιο πράγμα. Ο νους υποφέρει κι αυτός σε μια κοινή μοίρα με την ψυχή. Χωρισμένος καθώς είναι από την πηγή του, δεν έχει επίγνωση του αληθινού μεγαλείου του. Αν μάθει να εσωστρέφεται, αν μάθει να αφουγκράζεται την εσωτερική Μελωδία και να ατενίζει το εσωτερικό Φως, αν πιαστεί στις μπούκλες του Αγαπημένου και αντικρίσει την πανέμορφη εσωτερική όψη του, θα πάψει να στρέφει τις δυνάμεις του στον έξω κόσμο. Έτσι, αντί να είναι το μεγαλύτερο πρόσκομμα και εμπόδιο που συναντάμε στο δρόμο μας, θα μετατραπεί στον ικανότερο σύμμαχο και συμπαραστάτη μας.

Είναι πράγματι απίστευτο πώς οι άγιοι καταφέρνουν να βρίσκουν κοινό έδαφος και σημεία επαφής εκεί που μοιάζει να μην υπάρχει κανένα. Θυμάμαι κάποτε έναν περισπούδαστο και ευρυμαθή παντίτ που ήρθε στην Μπεάς, για να συζητήσει με τον Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ πάνω σε πνευματικά θέματα. Δεν είχε καμιά απολύτως πρόθεση να αποδεχτεί ότι υπάρχουν βασίλεια ανώτερα από το Μπραχμάντ και ήθελε να αντιπαρατεθεί με το Χαζούρ πάνω σ’ αυτό το σημείο. Αφού ο παντίτ ανέπτυξε τα επιχειρήματά του, ο Χαζούρ στράφηκε προς το μέρος του και του είπε: *«Ποιος ο λόγος να διαπληκτιστούμε, αφού και οι δυο συμφωνούμε ότι είναι απαραίτητο να στραφεί κανείς εσωτερικά; Γιατί λοιπόν δεν υψώνεσαι πάνω από τη σωματική σου συνειδητότητα;»* Και συμπλήρωσε. *«Και οι δυο συμφωνούμε ότι υπάρχει το Μπραχμάντ και η πορεία μέχρι εκείνο το σημείο είναι κοινή. Ας πάμε λοιπόν εσωτερικά μαζί μέχρι εκείνο το σημείο, κι όταν φτάσουμε, θα μπορέσουμε να δούμε αν υπάρχει επίπεδο ανώτερο απ’ αυτό. Αν υπάρχει κι εσύ επιθυμείς να έρθεις μαζί μου, μπορούμε να συνεχίσουμε παρέα. Αν πάλι δε θες, μπορείς να μείνεις εκεί, αφού τουλάχιστον θα έχεις πετύχει τον ανώτατο στόχο που έχεις θέσει».*

Αγάπη

Η αγάπη από εγκόσμιες προσκολλήσεις λευτερώνει
και στον Κύριο κοντά μάς οδηγεί.
Η αγάπη μας μετουσιώνει
και με το πνεύμα της Βασιλείας του Θεού μας πληροί.

Τσάραν Ντας

Σε αυτούς τους στίχους ο Σαντ Τσάραν Ντας κάνει αναφορά στην αγάπη και στην αφοσίωση. Αν μπορούσαμε να συνοψίσουμε την πνευματικότητα σε δυο κουβέντες, η ουσία της περικλείεται στις λέξεις αγάπη και αφοσίωση. Η ύπαρξή μας κατακλύζεται από επιθυμίες, προσκολλήσεις και αισθήματα κτητικότητας. Η αγάπη όμως είναι κάτι διαφορετικό. Η αγάπη δεν επιδιώκει τη δική της ικανοποίηση, αλλά απλώνεται για να αγκαλιάσει όλη την πλάση. Όπως είπα κάποτε σε ένα μου ποίημα:

Είμαι ο αφοσιωμένος Σου κι αγαπώ ολόκληρη τη Δημιουργία.

Γι' αυτήν την ποιότητα αγάπης μιλάει σ' αυτούς τους στίχους ο Σαντ Τσάραν Ντας. Όταν μυήθηκε από το Διδάσκαλό του σε ηλικία δεκαεννέα ετών, ανοίχτηκε μπροστά του αυτή η νέα διάσταση. Αυτή η έκφραση αγάπης δεν απαιτεί να εγκαταλείψουμε τον κόσμο. Το μονοπάτι που ακολουθούμε αντίθετα απαιτεί να ζούμε μια ολοκληρωμένη και φυσιολογική ζωή μέσα στον κόσμο εκπληρώνοντας όλες τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά μας. Ταυτόχρονα όμως μας οδηγεί σταθερά και ακατάπαυστα προς την επίτευξη του απώτατου στόχου μας, αφού η αγάπη ενσωματώνεται σταδιακά στο χαρακτήρα μας. Αν μάθουμε να την γευόμαστε, ο νους μας θα είναι διαρκώς στραμμένος προς το Θεό.

Ο Τσάραν Ντας ευχαριστεί λοιπόν το Διδάσκαλό του, επειδή του πρόσφερε το δώρο της αγάπης. Πράγματι, ο Διδάσκαλος πρώτος απλώνεται προς το μέρος μας σκορπίζοντας την αγάπη Του. Η λυρική ματιά Του ρίχνει τους σπόρους τής αγάπης μέσα μας και τότε καλούμαστε να συμμετάσχουμε σ' ένα πρωτόγνωρο παιγνίδι και να βιώσουμε μια πρωτόγνωρη γκάμα εμπειριών. Η χάρη και η γενναιοδωρία του εξάλλου είναι τα μόνα πράγματα που μας επιτρέπουν να γευτούμε αυτή την αγάπη.
Η αγάπη, επομένως, είναι δώρο που μας προσφέρει ο Διδάσκαλος και, όποιος κυριευτεί απ' αυτήν, θα νιώθει πάντοτε χαμένος στη μέθη της, ακόμα κι όταν ασχο-λείται με τις εγκόσμιες υποθέσεις του. Αρκεί μόνο να ρίξουμε το βλέμμα μας ολόγυρά μας και θα αντιληφθούμε πόσο μας σκλαβώνει ο κόσμος.

Βαμμένοι στο Χρώμα του Κυρίου

Είτε με θέλει ο Θεός είτε όχι,
εγώ ο σκλάβος Του θα ’μαι παντοτινά.
Έχω βαφτεί στο χρώμα το δικό Του
και την αίσθηση έχασα του κόσμου αυτού.

Τσάραν Ντας

Ο Σαντ Τσάραν Ντας στη συνέχεια αναφέρεται στη μέθη που βίωσε με τη χάρη του Διδασκάλου του. Είναι συνεχώς βυθισμένος στη γλυκιά του ενθύμηση και, όπως λέει, ζει από την αγάπη του. Κι όμως, ενώ έχει χάσει κάθε αίσθηση του κόσμου και δε σκέφτεται τίποτε άλλο εκτός από το Θεό, μας διαβεβαιώνει ότι ο ίδιος είναι ανάξιος για κάτι τέτοιο. Γι’ αυτό άλλωστε δεν ξέρει αν ο Θεός τον θέλει κοντά Του ή όχι. Η ταπεινότητα είναι μια αρετή που σπάνια τη συναντάμε στη ζωή, κι όμως τη βρίσκουμε σε αφθονία στη ζωή των αγίων. Ο Σαντ Τσάραν Ντας δεν προβάλλει καμιά αξίωση για τα επιτεύγματά του, ούτε απαιτεί από τον Κύριο την προσοχή Του. Δεν περιμένει ανταλλάγματα. Ό,τι συναντάει στο δρόμο του ξέρει ότι προέρχεται από τη χάρη του Κυρίου και όχι από τη δική του αυταπάρνηση.

Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ επισήμαινε συχνά ότι όλοι καμαρώνουμε, επειδή είμαστε Ινδουιστές, Μουσουλμάνοι, Χριστιανοί, Βουδιστές, Τζαϊνιστές ή Ζωροαστριστές και γενικά νιώθουμε ιδιαίτερη περηφάνια για το δόγμα ή την πίστη στην οποία ανήκουμε. Εκείνο όμως που θα έπρεπε να μας προβληματίζει είναι αν οι ιδρυτές ή οι προφήτες της θρησκείας μας θα ήθελαν να λένε ότι είμαστε δικοί τους, αν θα αισθάνονταν περήφανοι γι’ αυτά που κάνουμε κι αν θα ήθελαν να μας συμπεριλάβουν σε εκείνους που εφαρμόζουν στην πράξη τα διδάγματά τους. Παραμένει, ωστόσο, αναμφισβήτητο γεγονός ότι, παρόλο που είμαστε γεμάτοι ελαττώματα και αδυναμίες, ο εγωισμός μας δε μας αφήνει να τα αναγνωρίσουμε και να τα παραδεχτούμε. Οι Διδάσκαλοι όμως δε συμπεριφέρονται έτσι. Μολονότι είναι τέλειοι, η ταπεινότητά τους είναι τόσο μεγάλη, ώστε μιλούν για τον εαυτό τους σαν να είναι ατελείς και γεμάτοι ψεγάδια. Το δώρο της αγάπης που μας χαρίζει ο Διδάσκαλος είναι η πανάκεια για όλα μας τα προβλήματα. Αυτό το χάρισμα αποτελεί το μέσο με το οποίο αρχίζουμε να υπερνικούμε τις επιθυμίες και τις προσκολλήσεις του πεπερασμένου αυτού κόσμου και προοδευτικά απορροφούμαστε στην αγάπη του Απείρου.

Το Βέλος του Θείου Ερωτα

Ο Σατγκουρού μού έριξε του Λόγου του ζωοποιού
το βέλος το αγκαθωτό,
Μες στην καρδιά σφηνώθηκε δε βγαίνει
κι απ' της αγάπης τις οδύνες από τότε υποφέρω.

Τσάραν Ντας

Η αγάπη είναι η αλχημεία που μας μετουσιώνει, μας μαγεύει και μας κερδίζει για πάντα. Η αγάπη όμως είναι μια παράξενη αρρώστια. Όποιος δεν την έχει, επιδιώκει να την κολλήσει, κι όποιος έχει κολλήσει, θέλει να γιατρευτεί από τις αγωνίες της. Όμως, ακόμα κι όταν μας δοθεί κάποιες φορές η ευκαιρία να απαλλαχθούμε από αυτήν, όταν έρθει η ώρα να πάρουμε την τελική μας απόφαση, ποτέ δεν πρόκειται να την παρατήσουμε. Δεν είναι κάτι που επιθυμούμε να το αφήσουμε. Η αγάπη είναι μια συνεχής ενθύμηση που κανείς δεν μπορεί να της αντισταθεί. Είναι μια συνεχής αγωνία, μια συνεχής οδύνη κι ένας αναστεναγμός, που όποιος τον νιώθει δεν μπορεί να σταθεί και να ησυχάσει ούτε λεπτό. Τα μάτια μας βουρκώνουν και τα δάκρυα που κυλούν έξω από τις κόγχες πλέκονται μεταξύ τους, σχηματίζοντας μια γιρλάντα για τον Πολυαγαπημένο. Υπάρχουν φορές που ο Αγαπημένος όχι μόνο φεύγει από κοντά μας εξωτερικά, αλλά κρύβεται από τα μάτια μας και εσωτερικά. Σε κάτι τέτοιες στιγμές κανείς δε θα ζήλευε τη δυσχερή θέση του εραστή, που νιώθει ανήσυχος και αεικίνητος σαν τον υδράργυρο. Αισθάνεται παντελώς αβοήθητος και ανήμπορος να αντιδράσει. Λαχταράει τη ματιά του Αγαπημένου, αλλά εκείνος του την αρνείται. Σε στιγμές σαν κι αυτή ο θάνατος μοιάζει με λύτρωση, αλλά ούτε ο θάνατος δεν του προσφέρεται σαν λύση. Αυτήν ακριβώς τη δύσκολη και αγωνιώδη κατάσταση που αντιμετωπίζει ο αφοσιωμένος στην πορεία του στο μονοπάτι περιγράφει εδώ, με τόση γλαφυρότητα, ο Τσάραν Ντας. Ο Διδάσκαλος τον συνέδεσε με το Λόγο και στην πορεία του έριξε ένα βέλος, μόνο που αυτό το βέλος είχε ακίδες. Τον τρύπησε βαθιά, αλλά δεν μπορεί να το βγάλει, πλημμυρίζοντας έτσι ολόκληρη την ύπαρξή του Τσάραν Ντας με την αγωνία, τις οδύνες και τον καημό της αγάπης.

Διάφοροι άγιοι, μύστες και ποιητές έχουν δοκιμάσει να εκφράσουν αυτή την εμπειρία, ο καθένας με το δικό του τρόπο. Η Μίρα Μπάι, σε κάποιο από τα λυρικά της ποιήματα, περιγράφει την κατάστασή της σαν να έχει σφηνώσει μέσα της ένα χοντρό βέλος, το οποίο κάποτε την τρύπησε και από τότε δε βγαίνει.

Παράξενοι είναι στ' αλήθεια οι τρόποι του Αγαπημένου! Αν είχε ρίξει το βέλος με όλη του την ορμή, θα κομμάτιαζε την καρδιά σε χίλια κομμάτια, κι αυτό θα σήμαινε το τέλος στα βάσανά μας. Ο Πολυαγαπημένος όμως έπληξε την καρδιά μας

μ' ένα βέλος που κόλλησε στα μισά της διαδρομής και μένει σταθερά κολλημένο στο κέντρο της. Δεν μπορούμε ούτε να το βγάλουμε, ούτε να ανακουφιστούμε από τις οδύνες του. Όπως έχω γράψει σε κάποιους στίχους μου:

Αγάπη είναι το όνομα της συνεχούς ανησυχίας της καρδιάς.
Η ατέλειωτη αυτή λαχτάρα, είναι το σύμβολο της ζωής μου.

Ο Σαντ Τσάραν Ντας περιγράφοντας την εικόνα του βυθισμένου βαθιά μέσα μας βέλους, απεικονίζει ένα σημαντικό στάδιο στην πορεία της προόδου του πνευματικού αναζητητή. Είναι ένα στάδιο για το οποίο κάποιος άλλος ποιητής έχει πει:

Θέλω να ζήσω, μα δεν το μπορώ.
Θέλω να πεθάνω, μα κι αυτό δεν το μπορώ.

Αυτή η κατάσταση δεν επιδέχεται καμιά περιγραφή. Δεν είμαστε ούτε νεκροί ούτε ζωντανοί. Είναι κάτι που το βιώνει μόνον όποιος γνώρισε τι θα πει αγάπη. Αυτό που περιγράφει ο Σαντ Τσάραν Ντας δεν είναι κάτι που συνέβη αποκλειστικά σ' εκείνον, αλλά μάλλον είναι μια εμπειρία που οφείλει να δοκιμάσει όποιος διαβαίνει το μονοπάτι της αγάπης. Κάποιοι από τους αγαπημένους μου αδελφούς ήδη το γνωρίζουν, ενώ και οι υπόλοιποι θα το βιώσουν στην πορεία του χρόνου. Αυτή η κατάσταση, όπως έχω ήδη επισημάνει, μοιάζει παράδοξη. Από τη μια κραυγάζουμε να γλιτώσουμε από τον πόνο κι από την άλλη κανείς δεν είναι πρόθυμος να τον αφήσει να του φύγει. Είναι μια αγωνία που μας κάνει να υποφέρουμε, αλλά ταυτόχρονα μας κάνει να νιώθουμε μια περίεργη αίσθηση χαράς. Αυτή η γλύκα του πόνου, αυτή η χαρά της ανησυχίας, αυτή η έκσταση της αγωνίας, είναι μια κατάσταση που δύσκολα περιγράφεται, κι όμως είναι η πιο ανεκτίμητη εμπειρία στο μονοπάτι της αγάπης. Αυτό ακριβώς περιγράφει με τόσο όμορφο και λιτό τρόπο ο Σαντ Τσάραν Ντας σ' αυτούς τους στίχους.

Υπερνικώντας Τις Επιθυμίες

Αν το Δάσκαλο να βρεις μπορέσεις, που θα σου μάθει
πώς να πεθαίνεις ενόσω ζεις,
Σε θέση θα 'σαι να υποτάξεις
τους πόθους σου όλους και τις λαχτάρες,
συγκομιδή απ' αναρίθμητες ζωές.

Τσάραν Ντας

Όλοι λαχταράμε την αιώνια ζωή, αλλά μόνο όταν συναντήσουμε τον τέλειο Διδάσκαλο, εκπληρώνεται αυτή η εσωτερική μας επιθυμία. Μας βάζει στο δρόμο της αθανασίας και της αιώνιας ζωής και μας μαθαίνει πώς να πεθαίνουμε ενόσω ζούμε. Στην απέραντη επικράτεια του θανάτου, έρχεται να ενσταλάξει μέσα μας το μυστικό της αιώνιας αγάπης. Μας δίνει τα πέντε φορτισμένα Ονόματα και μας ζητάει να τα επαναλαμβάνουμε με αγάπη και με πλήρως εστιασμένη αυτοσυγκέντρωση, και κατ' αυτό τον τρόπο τα αισθητήρια ρεύματα θα αρχίσουν να αποσύρονται από το σώμα.

Η διαδικασία που ακολουθείται σ' αυτή την περίπτωση είναι ίδια με εκείνη που παρατηρούμε, όταν κάποιος πεθαίνει. Το ζωτικό ρεύμα αρχίζει να κινείται αργά προς τα πάνω, από τα ακροδάχτυλα στον αστράγαλο, από εκεί στα γόνατα και προχωρά προς τα πάνω, ωσότου τα διάφορα μέλη μας σταδιακά κρυώνουν και μένουν άψυχα. Στη συνέχεια, από την κοιλιά περνάει στο στέρνο και τότε κάποιος μπορεί να ακούσει τον επιθανάτιο ρόγχο που βγαίνει όταν η απόσυρση φτάσει στο λαιμό. Στην εξέλιξη, τα μάτια στρέφονται προς τα πάνω και τότε λέμε ότι το άτομο αυτό πέθανε και εγκατέλειψε το μάταιο τούτο κόσμο.

Όταν καθόμαστε σε διαλογισμό ακολουθούμε την ίδια πορεία, με τη μόνη διαφορά πως, όταν υπερβούμε το σώμα δεν πεθαίνουμε, αλλά υψωνόμαστε εν πλήρη συνειδητότητα στα ανώτερα επίπεδα και συναντάμε την Ακτινοβόλο Μορφή του Διδασκάλου. Με τον καιρό συγχωνευόμαστε και γινόμαστε ένα με το Διδάσκαλο. Στη συνέχεια, με τη χάρη του Διδασκάλου, εξελισσόμαστε ακόμα πιο πολύ, μέχρι που μαθαίνουμε να πεθαίνουμε εν Θεώ. Όμως αυτός ο θάνατος δεν είναι θάνατος πραγματικός, γιατί εκείνο που συμβαίνει είναι ότι πεθαίνουμε εντός της Πηγής της Ζωής και γινόμαστε ένα μαζί της, γινόμαστε δηλαδή η ίδια η Ζωή. Από αυτό το σημείο κι έπειτα ο καθένας μας αποτελεί μέρος του Ωκεανού της Πανσυνειδητότητας, αποτελεί μέρος Εκείνου που υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει για πάντα.

Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ είχε το δικό του μοναδικό τρόπο να διατυπώνει τις πνευματικές αλήθειες. Έλεγε ότι στις μέρες μας ο κόσμος ασχολείται ιδιαίτερα με τις ασφάλειες ζωής, αλλά αυτές οι ασφάλειες είναι στην πραγματικότητα ασφάλειες για το θάνατο. Αν κάποιος θέλει αληθινά να κάνει ασφάλεια ζωής, τότε χρειάζεται να πάει σ' ένα Σατγκουρού, αφού μόνον Εκείνος μπορεί να μας μάθει πώς να υψω-

νόμαστε πάνω από το σώμα και να γινόμαστε ένα με το Άπειρο. Μας βοηθάει να μάθουμε πώς να πεθαίνουμε για το φυσικό κόσμο και να αναγεννιόμαστε στην εσωτερική ζωή, και με αυτό τον τρόπο ο Διδάσκαλος μας δίνει τη δυνατότητα να υπερνικήσουμε τις επιθυμίες και τα πάθη που έχουμε συσσωρεύσει εδώ και αιώνες, στη διάρκεια της παραμονής μας στα κατώτερα επίπεδα. Όσο γαλουχούμαστε και εξελισσόμαστε στην εσωτερική ζωή, παύουμε να διψάμε για ό,τι ανήκει στον εξωτερικό κόσμο. Απορροφιόμαστε και αφοσιωνόμαστε στην αγάπη μας για το θείο Αγαπημένο σε τέτοιο βαθμό, ώστε δε μένει πια χώρος στις κατώτερες μορφές αγάπης. Ο Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ* διατύπωσε την άποψη ότι δεν μπορούμε να δούμε το Θεό, επειδή φορτώνουμε την καρδιά μας μ' ένα σωρό σκουπίδια. Γι' αυτό και ο Τούλσι Σαχίμπ μας προτρέπει:

Καθάρισε καλά τις κάμαρες τις καρδιάς σου.
Για να 'ρθει ο Αγαπημένος σου εκεί να κατοικήσει.

Όταν πλησιάζει η γιορτή του Ντιβάλι*, σ' ολόκληρη την Ινδία οι άνθρωποι αρχίζουν να καθαρίζουν τα σπίτια τους απ' ό,τι άχρηστο έχει μαζευτεί στη διάρκεια της χρονιάς και αλλάζουν τη διακόσμηση των χώρων τους. Βάφουμε και ασβεστώνουμε τους τοίχους μας και αφήνουμε τα παράθυρα ανοιχτά, για να αεριστούν τα δωμάτια. Όμως, πώς μπορεί κάποιος να περιμένει ότι η Λάκσμι*, η θεά της ευμάρειας, θα επισκεφτεί το σπίτι του, όταν εκείνο είναι βρόμικο και γεμάτο σκουπίδια και άχρηστα αντικείμενα και οι πόρτες και τα παράθυρα είναι κλειστά, απαγορεύοντάς της να μπει; Το ίδιο ισχύει και στο πνευματικό μονοπάτι. Αν θέλουμε να υποδεχτούμε τον Κύριο μέσα μας, πρέπει να εξαγνίσουμε τον εαυτό μας απ' όλες τις κατώτερες επιθυμίες και προσκολλήσεις, έτσι ώστε να επιτρέψουμε στη θεία αγάπη να εισέλθει στην καρδιά μας. Πρέπει με άλλα λόγια να μάθουμε να εσωστρεφόμαστε και να υψωνόμαστε πάνω από το σώμα, αν θέλουμε να γευτούμε το νέκταρ αυτής της αγάπης, που αν το συγκρίνουμε με όλες οι εγκόσμιες χαρές και απολαύσεις, εκείνες ωχριούν μπροστά του.

Συναντάμε να λέγεται συχνά ότι η σκόνη των ποδιών του Αγίου είναι ιερή. Το έδαφος που πατούν τα πόδια Του επίσης θεωρείται ιερό. Αλλά, όπως έλεγε κι ο Χαζούρ, κάθε επιστήμη έχει τους δικούς της τεχνικούς όρους. Επομένως, στο χώρο της πνευματικότητας, όταν οι άγιοι αναφέρονται στη σκόνη των ιερών ποδιών του Διδασκάλου, εννοούν κάτι εσωτερικό. Καθώς η προσκυνήτρια ψυχή πραγματοποιεί την εσωτερική της ανάβαση και υπερβαίνει το σώμα, φτάνει σ' ένα σημείο όπου βλέπει καταρράχτες Φωτός να πέφτουν πάνω της από ψηλά. Όταν προοδεύσει περισσότερο, έρχεται πρόσωπο με πρόσωπο με την ακτινοβόλο μορφή του Διδασκάλου και βλέπει το Φως που εκπέμπεται από τη μορφή Του. Αυτοί οι καταρράχτες Φωτός, που πέφτουν προς τα κάτω, για να ευλογήσουν την ψυχή στην πορεία της, στη γλώσσα της πνευματικότητας αποδίδονται με τον όρο «η σκόνη από τα ιερά πόδια του Διδασκάλου». Επιπλέον, μόλις κάποιος φτάσει στην ακτινοβόλο μορφή του Διδασκάλου, η έρευνα και η αναζήτησή του, κατά μία έννοια, έχει τελειώσει, αφού τότε είμαστε συνέχεια απορροφημένοι στον Πολυαγαπημένο μας.

Ο Τσάραν Ντας λέει: *«Βρες τον Σατγκουρού που μπορεί να σου μάθει πώς να πεθαίνεις, ενόσω ζεις»,* κι αυτός είναι πράγματι ο γνώμονας με τον οποίο κρίνουμε την αρμοδιότητα ενός Διδασκάλου. Ο Διδάσκαλος πρέπει να είναι κάποιος που να μπορεί ο ίδιος να υπερβεί το σώμα του και να πετάει ψηλά στα ανώτερα επίπεδα, αλλά επιπλέον να είναι σε θέση να βοηθάει τους μαθητές του να κάνουν το ίδιο.

Παρατηρήστε με πόσο γλαφυρό και συνάμα λακωνικό τρόπο ο Τσάραν Ντας καλύπτει όλους τους τομείς της πνευματικότητας. Αρχίζει μιλώντας για την ποιότητα της αγάπης που είναι ουσιώδης, για να πετύχουμε την οποιαδήποτε πρόοδο στο μονοπάτι και στη συνέχεια αναφέρεται στην αναγκαιότητα ενός Διδασκάλου που να είναι σε θέση να μας δώσει τη δυνατότητα να υπερβούμε το σώμα. Το δώρο που μας προσφέρει ο Διδάσκαλος είναι το μεγαλύτερο δώρο που κάποιος μπορεί να αποκτήσει στη ζωή. Επιπλέον, ο Διδάσκαλος σκορπάει απλόχερα τους πνευματικούς του θησαυρούς, κι όσο πιο πολύ δίνει, τόσο πιο πολύ μεγαλώνει το απόθεμα της αγάπης Του. Όταν φέρνουμε στο νου τα εγκόσμια πλούτη και τους θησαυρούς, αντιλαμβανόμαστε πως, ό,τι προσφέρει κανείς, χάνεται από την κατοχή του. Αν διαθέτουμε ένα δισεκατομμύριο και δώσουμε πενήντα εκατομμύρια, τότε αυτό το ποσό χάνεται για πάντα και το απόθεμά μας ελαττώνεται στο ανάλογο ύψος. Τα πράγματα όμως διαφέρουν στον κόσμο του πνεύματος. Εκεί, όσο περισσότερα δίνεις, τόσο περισσότερα έχεις στην κατοχή σου. Να γιατί οι μεγάλοι Διδάσκαλοι προσφέρουν τόσο πλουσιοπάροχα τους θησαυρούς τους και να γιατί θεωρούνται οι μεγαλύτεροι δωρητές και ευεργέτες αυτού του κόσμου.

Όταν οι Διδάσκαλοι μας αποκόβουν από τις εγκόσμιες επιθυμίες, μας απελευθερώνουν από τα δεσμά μας. Οι προσκολλήσεις και τα πάθη που έχουμε συσσωρεύσει εδώ και αναρίθμητους αιώνες ξεπλένονται και εξανεμίζονται από το δώρο της αγάπης τους. Όλες οι επιθυμίες εξοβελίζονται δίνοντας τη θέση τους σε μια και μοναδική επιθυμία, την ένωση με τον Πολυαγαπημένο. Αν φτάσουμε σε μια τέτοια κατάσταση απόλυτης απορρόφησης, σε μια τέτοια κατάσταση απόλυτα προσηλωμένης αφοσίωσης, ο Θεός είναι υποχρεωμένος να ικανοποιήσει την ευχή μας, και πράγματι, ο ίδιος ο Κύριος Αυτοπροσώπως παίρνει την ανθρώπινη μορφή και έρχεται να μας λυτρώσει μέσα από την αμφίεση του ζωντανού Διδασκάλου. Ο Διδάσκαλος και ο Θεός είναι αδιαίρετοι. Είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος και δεν υπάρχει καμιά διαφορά μεταξύ τους. Όταν ήταν μικρός ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ είχε τη συνήθεια να σημειώνει ένα στίχο από το Γκουρού Γκράνθ Σαχίμπ κάθε πρωί, μετά διαλογιζόταν στο νόημα και στις συνέπειές του και στη συνέχεια προσπαθούσε να το αφομοιώσει και να το ενσωματώσει στην καθημερινή του ζωή. Δεν αρκεί να ξέρουμε ποιο είναι το σωστό. Είναι εξίσου, αν όχι περισσότερο, σημαντικό να το εφαρμόζουμε στη ζωή μας. Ο Σαντ Τσάραν Ντας, στους στίχους που εξετάζουμε, έχει συλλάβει κι έχει αποτυπώσει με εξαίσιο τρόπο τα ουσιώδη σημεία του πνευματικού μονοπατιού. Αν θέλουμε να ωφεληθούμε απ' όσα λέει, θα πρέπει να αγωνιστούμε, ώστε οι συμβουλές Του να γίνουν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας. Θα πρέπει, δηλαδή, να προσπαθήσουμε να καλλιεργήσουμε την απόλυτα προσηλωμένη αγάπη για τον Κύριο και τους Αγίους Του. Θα πρέπει, επίσης, να αγωνιστούμε να ακολουθήσουμε τα πνευματικά διδάγματα σε ό,τι αφορά το διαλογισμό, έτσι ώστε να καταφέρουμε να υπερβούμε το σώμα και να έρθουμε σε

επαφή με το Λόγο μέσα μας. Μόνον όταν υψωθούμε πάνω από το σώμα και φτάσουμε στην παρουσία του Διδασκάλου εσωτερικά, θα αρχίσουμε να υπερνικούμε τις εγκόσμιες προσκολλήσεις και επιθυμίες.

Η Σπουδαιότητα Του Σάτσανγκ

Στο σάτσανγκ μια στιγμή πιότερο αξίζει
από χιλιάδες χρόνια ασκητισμού.
Οι προσπάθειες οι δικές μου πουθενά δε με οδηγούσαν.
Μόν' ο Σουκντέβ μου δώρισε την κατανόηση την ορθή.

Τσάραν Ντας

Σε αυτό το σημείο ο Σαντ Τσάραν Ντας έρχεται να υπογραμμίσει ένα θεμελιώδες αξίωμα στο πνευματικό μονοπάτι. Τα προσκυνήματα, οι νηστείες, οι στερήσεις και τα τελετουργικά μας βοηθούν να θυμόμαστε την ύπαρξη του Δημιουργού και μας ενθαρρύνουν να ακολουθήσουμε έναν αγνό και ηθικό τρόπο ζωής, αλλά δεν μπορούν να μας προσφέρουν τη φώτιση. Χιλιάδες χρόνια ασκητισμού, λέει ο ποιητής, δεν αξίζουν όσο μια στιγμή στο σάτσανγκ. Το κρίσιμο θέμα που καλούμαστε καταρχήν να αντιληφθούμε είναι η έννοια του όρου "σάτσανγκ". Αυτή την εποχή τον χρησιμοποιούμε, για να περιγράψουμε με άλλο τρόπο μια πνευματική ομιλία. Η πραγματική του όμως χρήση αφορά το να βρισκόμαστε στην παρουσία της Αλήθειας. «*Σατ*» σημαίνει «Αλήθεια» και «*σανγκ*» σημαίνει «στη συντροφιά κάποιου». Επομένως, «Σάτσανγκ» σημαίνει «στη συντροφιά της Αλήθειας».

Πότε παρευρισκόμαστε σ' ένα σάτσανγκ; Αυτό συμβαίνει όταν βρισκόμαστε στη συντροφιά ενός Αγίου*, ενός που είναι η ενσάρκωση της διαχρονικής και αναλλοίωτης Αλήθειας. Ακόμα όμως κι αν βρεθούμε στη φυσική παρουσία Του, αυτό από μόνο του δεν είναι πραγματικό σάτσανγκ. Μπορεί να έχουμε το προνόμιο να βρεθούμε επί ώρες, μήνες ή και χρόνια στη φυσική συντροφιά ενός Αγίου, κι όμως να μην ξέρουμε τι είναι το σάτσανγκ. Όσο καιρό δεν έχουμε απορροφηθεί στην αγάπη Του, όσο καιρό δεν έχουμε αυτοπαραδοθεί εξολοκλήρου σ' Εκείνον, δεν είμαστε σε θέση να προσλάβουμε τη Αλήθεια και την αγάπη Του. Το να είμαστε στη συντροφιά ενός Αγίου, υιοθετώντας μια νοοτροπία απόλυτης αυτοπα-ράδοσης και δεκτικότητας, αυτό είναι αληθινό σάτσανγκ.

Υπάρχει όμως και μια άλλη μορφή σάτσανγκ, το εσωτερικό σάτσανγκ, όπου, αφού υπερβούμε τη σωματική συνειδητότητα, ερχόμαστε πρόσωπο με πρόσωπο με τον Κύριο. Οι περισσότεροι από μας, ακόμα κι αν ακολουθούμε το μονοπάτι επί είκοσι, τριάντα ή σαράντα χρόνια, δύσκολα έχουμε βιώσει μια δυο στιγμές αληθινού σάτσανγκ. Αν μπορούσαμε να είμαστε στην παρουσία της Αλήθειας, με την έννοια όμως που προσδίδουν στον όρο οι Άγιοι, τότε πράγματι μια στιγμή στο σάτσανγκ αξίζει όσο χιλιάδες χρόνια εξωτερικών ασκητικών στερήσεων. Ο Τσάραν Ντας δεν είναι ο μόνος που λέει κάτι τέτοιο. Αυτήν τη σκέψη τη συναντάμε στα γραπτά όλων των μυστών.

Η αγάπη και η αυτοπαράδοση είναι οι ρίζες του σάτσανγκ. Αν δεν απορροφηθούμε απόλυτα στον Αγαπημένο, δεν μπορούμε να εισπράξουμε τα δώρα του. Το μονοπάτι της πνευματικότητας, όπως έχω αναφέρει κατ' επανάληψη, είναι το μονοπάτι της αυτοπαράδοσης. *«Το μονοπάτι του ορθολογισμού είναι του σκότους η ατραπός. Το μονοπάτι της αγάπης είν' του Φωτός η ατραπός»*.

Ο Σαντ Τσάραν Ντας ολοκληρώνει το ποίημά του μ' ένα χαιρετισμό προς το Διδάσκαλό του, τον Σουκντέβ. Στηριζόμενος αποκλειστικά στις δικές του προσπάθειες, δε θα μπορούσε να καταφέρει τίποτα. Αν απέκτησε φώτιση, αυτό οφείλεται αποκλειστικά στη χάρη του Διδασκάλου του. Οι Διδάσκαλοι μας προσφέρουν το δώρο της αγάπης, το δώρο του Νάαμ. Σε μας εναπόκειται να προσπαθήσουμε και να καλλιεργήσουμε τη δεκτικότητα που μπορεί να μας οδηγήσει στην παρουσία της Αλήθειας, στην παρουσία που μια στιγμή της αξίζει περισσότερο από χιλιάδες χρόνια στερήσεων. Ας αναπλάσουμε, λοιπόν, τη ζωή μας με βάση τις αρχές της αλήθειας, της αγάπης και της ταπεινότητας. Ας μάθουμε να είμαστε τρυφεροί με τους γύρω μας και να εξυπηρετούμε τις ανάγκες τους, αντί να εξυπηρετούμε τους δικούς μας ιδιοτελείς σκοπούς. Ας επενδύσουμε το πνευματικό κεφάλαιο που μας εμπιστεύτηκαν οι μεγάλοι Διδάσκαλοι, ώστε υπερβαίνοντας το σώμα να συναντηθούμε μαζί τους εσωτερικά. Ας αρχίσουμε από σήμερα, ας αρχίσουμε τώρα, τούτην εδώ τη στιγμή, έτσι ώστε να μετέχουμε κι εμείς στη φώτιση, που είναι το κληρονομικό μας δικαίωμα.

ΣΑΧΤΖΟ ΜΠΑΪ

Ποίηση της Σάχτζο Μπάι

Ο κόκκος του ρυζιού μαζί με το φλοιό του,
κατάλληλος για σπορά μονάχα είναι.
Μα σαν καθαριστεί, από τα δεσμά λυτρώνεται της αναγέννησης
στον ατέρμονα κύκλο της ζωής.
Ω Σάχτζο! Η τρομπέτα της ανάσας μας ηχεί μέρα και νύχτα.
Ο ανόητος σε ύπνο βαθύ είναι χαμένος,
την ώρα που οι αφυπνισμένοι δεν αναπαύονται ούτε στιγμή.
Όσοι αγαπούν αληθινά,
στις αποχρώσεις βάφονται του Αγαπημένου.
Έχοντας χάσει με τον εαυτό τους την κάθε επαφή
δεν έχουν καν του κορμιού τους αντίληψη.

Λίγα Λόγια για τη Σάχτζο Μπάι

Τα ονόματα της Μίρα Μπάι, της Σάχτζο Μπάι και της Ντάγια Μπάι γράφονται με χρυσά γράμματα στα πνευματικά χρονικά της Ινδίας και μνημονεύονται ως οι τρεις σπουδαιότερες αγίες αυτής της χώρας. Στην περίπτωση της Μίρα Μπάι, που έζησε το 16ο αιώνα, τα πιο σημαντικά γεγονότα της ζωής της είναι γνωστά, αλλά δεν ξέρουμε σχεδόν τίποτα για τη ζωή της Σάχτζο Μπάι και της Ντάγια Μπάι, που έζησαν πολύ αργότερα. Όσα ξέρουμε τα μάθαμε μέσα από τα ποιήματά τους. Για παράδειγμα, η Σάχτζο Μπάι αναφέρει σ' έναν ύμνο της ότι ανήκε στην κάστα των ντουσρ (εμπόρων) και καταγόταν από το Ρατζαστάν. Το όνομα του πατέρα της ήταν Χάρι Πρασάντ, αλλά το σημαντικότερο γεγονός της ζωής της, όπως τουλάχιστον περιγράφει η ίδια, ήταν η εξαιρετική της τύχη να βρεθεί στα ιερά πόδια του Σαντ Τσάραν Ντας. Μέσω της χάρης του, μπόρεσε να διεισδύσει σε πνευματικά βασίλεια στα οποία απαγορεύεται η είσοδος ακόμα και στους πιο προχωρημένους ερημίτες των παραδοσιακών μορφών γιόγκα*.

Μολονότι οι γνώσεις μας για τη ζωή των δύο αυτών φημισμένων αγίων είναι ελάχιστες, εκτός του ότι ήταν και οι δυο μαθήτριες του Σαντ Τσάραν Ντας, τα ποιήματά τους αποτελούν τη ζωντανή μαρτυρία και την αιώνια παρακαταθήκη της πνευματικής τους ζωής. Ειδικά η Σάχτζο Μπάι είχε την ικανότητα να συμπυκνώνει έναν πλούσιο εννοιολογικό κόσμο σε μια και μόνη εικόνα, καταφέρνοντας να συμπεριλάβει ολόκληρο τον ωκεανό σ' ένα πήλινο αγγείο. Αυτό είναι εξάλλου και το κύριο χαρακτηριστικό της ποίησης της. Αντλούσε παραδείγματα από την καθημερινή ζωή, τα οποία όμως συμπύκνωναν σοφία. Το μήνυμά της άγγιζε με τη δύναμή του νέους και γέρους, μορφωμένους και αγράμματους και αποτελεί δείγμα ύψιστης ποιητικής γραφής.όλη την πνευματική

Κάρμα και Μετεμψύχωση

Ο κόκκος του ρυζιού μαζί με το φλοιό του,
κατάλληλος για σπορά μονάχα είναι.
Μα σαν καθαριστεί, από τα δεσμά λυτρώνεται της αναγέννησης
στον ατέρμονα κύκλο της ζωής.

Σάχτζο Μπάι

Ο Σαντ Κιρπάλ έλεγε ότι, όπου συναντάμε πολύπλοκες αναλύσεις, μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι ξεμακραίνουμε από την πνευματικότητα. Όσο δυσνόητο και βαθυστόχαστο κι αν είναι το θέμα, ο αληθινός Ειδήμονας μπορεί να μας το δώσει να το καταλάβουμε με λόγια απλά. Μέσα από τα πιο κοινά παραδείγματα μπορεί να μας μεταδώσει τις πιο βαθιές αλήθειες. Θυμάμαι έντονα ότι ο ίδιος ο Σαντ Κιρπάλ μπορούσε να εκφράζει τις πνευματικές αλήθειες με τόση απλότητα, ώστε άφηνε τους διανοούμενους και τους θεολόγους πελαγωμένους. Μας ζητούσε λόγου χάρη να κοιτάξουμε τι συμβαίνει με το σπόρο του καλαμποκιού. *«Αν τον αφήσετε όπως είναι*, έλεγε, *αν μείνει έτσι κλεισμένος στον εαυτό του, έχει τη δυνατότητα να αναπαραχθεί. Αν όμως τον αφήσετε να ψηθεί στην άμμο, θα φουσκώσει και θα αυξηθεί σημαντικά το μέγεθός του. Όταν στη συνέχεια τον φυτέψετε στο χώμα, θα δείτε ότι δεν αναπαράγεται»*. Ό,τι ισχύει για το σπόρο του καλαμποκιού, όπως έλεγε, ισχύει και για την ανθρώπινη ζωή. Αν μείνουμε κλεισμένοι στον μικρό εγωκεντρικό εαυτό μας, θα συνεχίσουμε να πηγαινοερχόμαστε στον κύκλο της μετεμψύχωσης. Αν όμως χάσουμε τον εαυτό μας μέσα στο Δημιουργό και στη δημιουργία Του, θα διευρύνουμε την ύπαρξή μας, όπως συμβαίνει και με το σπόρο του καλαμποκιού. Όταν, λοιπόν, απλωθούμε κατ' αυτόν τον τρόπο, όταν διευρύνουμε και επεκτείνουμε τα όρια του μικρού εαυτού μας, θα τελειώσει για μας το πήγαινε - έλα και θα απελευθερωθούμε απ' αυτόν τον τροχό.

Όπως και άλλοι μεγάλοι άγιοι, η Σάχτζο Μπάι κατείχε άριστα την τέχνη της παρουσίασης παραδειγμάτων και εικόνων από την κοινή καθημερινή μας ζωή. Μπορούσε να συμπυκνώσει την ανθρώπινη ζωή σε μια απλή παρομοίωση. Σ' αυτό το σημείο, χρησιμοποιεί σαν παράδειγμα τον κόκκο του ρυζιού, για να εκφράσει αυτό που θέλει να πει. Το ρύζι είναι ένα γνωστό και ευρέως χρησιμοποιούμενο δημητριακό. Θα το δείτε να καλλιεργείται σε περιοχές του πλανήτη όπου υπάρχει αφθονία βροχοπτώσεων. Οι άνθρωποι σε πολλά σημεία της Ινδίας το χρησιμοποιούν ως βασικό συστατικό της διατροφής τους. Ο σπόρος όμως που τρώνε δεν είναι ίδιος μ' εκείνον που παίρνουμε από το φυτό, ο οποίος περιβάλλεται από σκληρή κάψα. Ο φλοιός του ρυζιού εξάλλου δεν αποτελείται μόνον από ένα στρώμα. Όταν ο κόκκος μένει κλεισμένος μέσα στο περίβλημά του, μέσα στο κέλυφος που τον σκεπάζει, είναι σε θέση να αναπαραχθεί. Φυτέψτε τον στο χώμα και θα πετάξει βλαστάρι, που στη συνέχεια θα γίνει ο μίσχος που θα υποδεχτεί τους νέους σπόρους. Αν όμως

τον αφήσετε να μουλιάσει από βραδύς και την επόμενη μέρα τον χτυπήσετε, θα μπορέσετε να πάρετε μέσα από το περίβλημά του τον καρπό που είναι κατάλληλος για βρόση. Αυτός ο κόκκος έχει απελευθερωθεί από τον κύκλο της αναπαραγωγής. Μπορεί να λειτουργήσει σαν ακατέργαστο υλικό για την παρασκευή ωραιότατων γευμάτων, αλλά δεν μπορεί πλέον να χρησιμοποιηθεί σαν σπόρος.

Θέλοντας να περιγράψει στους Ινδούς το γενικό πλαίσιο, δε θα μπορούσε θαρρώ να βρει πιο ταιριαστό παράδειγμα. Ακόμη κι ένα μικρό χωριατόπαιδο μπορεί να το καταλάβει. Κι όμως, μέσα απ' αυτήν την παρομοίωση η Σάχτζο Μπάι είναι σε θέση να μας δώσει να καταλάβουμε το μυστικό της ζωής, που για τους περισσότερους από μας μοιάζει πολύπλοκο, δυσνόητο και μυστηριώδες. Όταν η Σάχτζο Μπάι αναφέρεται στο ρύζι, εννοεί την ψυχή μας. Όσον καιρό ο κόκκος του ρυζιού περιβάλλεται από το σκληρό φλοιό του, συνεχίζει να αναπαράγεται. Μπορείτε να τον φυτέψετε και τότε αρχίζει ένας νέος κύκλος βλάστησης και καρποφορίας, κι ολόκληρη η λειτουργία της ανάπτυξης και της γήρανσης, της γέννησης και της αναγέννησης, συνεχίζει όπως και πρώτα.

Οι φίλοι μας από τη Δύση μέχρι πρόσφατα πίστευαν ότι ο θάνατος είναι το τέλος των πάντων. Ήταν απρόθυμοι να δεχτούν την ιδέα της επιβίωσης και μετά το θάνατο. Με αφετηρία όμως το βιβλίο του Ρέιμοντ Μούντι «Η ζωή μετά το θάνατο», άνοιξε ένας νέος κύκλος έρευνας και μελετών, που η πλημμύρα των αποκαλύψεων οδήγησε τους Δυτικούς στην αποδοχή με μεγαλύτερη ευκολία της ιδέας της μετεμψύχωσης. Πρόσφατα έπεσε στα χέρια μου ένα βιβλίο για την ιδέα που έχουν οι Εβραίοι για το θάνατο. Σύμφωνα με το βιβλίο, ο θάνατος αντιπροσωπεύει το σύντομο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ δύο ζωών. Οι Σούφι χρησιμοποιούν για το θάνατο παρόμοιους όρους. Τον ονομάζουν «ιντακάλ», που κατά λέξη σημαίνει «μεταλλαγή». Στην Ινδία, όταν κάποιος πεθαίνει, λέμε ότι πέταξε τα παλιά του ρούχα. Θεωρούμε το ανθρώπινο σώμα κάτι λίγο παραπάνω από ένα απλό ένδυμα που φοράει η ψυχή, η οποία όταν το βγάζει το πετάει στα σκουπίδια. Οι άγιοι και οι σοφοί των διαφόρων παραδόσεων συχνά έχουν επισημάνει ότι ο θάνατος δεν είναι μπαμπούλας. Πολλοί έφτασαν στο σημείο να πουν ότι είναι ένα είδος χαράς και ευφορίας. Όπως λέει και ο Καμπίρ:

Η προοπτική του θανάτου που τρομοκρατεί τον κόσμο,
αποτελεί για μένα πηγή χαράς.
Γιατί μόνο μέσα από το θάνατο μπορούμε
να νιώσουμε μακαριότητα που διαρκεί για πάντα.

Όταν γεννιέται ένα παιδί, και μόνον το γεγονός της έλευσής του στον κόσμο αποτελεί πηγή μεγάλης ευφορίας. Όταν όμως πεθαίνουμε, μας ακολουθούν τα δάκρυα και οι θρήνοι όσων αφήνουμε πίσω μας. Ο θάνατος είναι για μας συνώνυμος με την ανεπανόρθωτη θλίψη. Αλλά για τους αγίους, ο θάνατος πάντοτε σχετίζεται με τη χαρά, την έκσταση και την ανώτατη μορφή πληρότητας. Ακόμα κι όταν ο δήμιος τους απειλεί με το σπαθί του, εκείνοι φωνάζουν: *«Ω σωτήρα μου, χτύπα με γρήγορα γιατί το σπαθί σου θα με ενώσει για πάντα με τον Κύριο».* Όταν πλησίαζε η ώρα που ο Σάμας Ταμπρίζ* θα πέθαινε με μαρτυρικό θάνατο, παρότρυνε τους

μαθητές του να μη θρηνήσουν το θάνατό του, αλλά να χαρούν, γιατί ο θάνατος θα είναι για εκείνον η στιγμή της εκπλήρωσης του ιδανικού της ζωής του. Όπως σας έχω πει ήδη πολλές φορές, για τους Σούφι ο θάνατος ενός αγίου ονομάζεται «*ουρς*», που κατά λέξη σημαίνει «γάμος». Όταν εκείνοι που έχουν μάθει να πεθαίνουν ενόσω ζουν, εκείνοι που πραγματικά έχουν γίνει ένα με το Δημιουργό, εγκαταλείπουν για τελευταία φορά το σώμα, είναι η ώρα που κυριολεκτικά ενώνονται για πάντα με τον Κύριο. Έτσι, λοιπόν, για τους Σούφι, αυτό που για μας είναι η επέτειος θανάτου, για εκείνους είναι η επέτειος της τελικής τους ένωσης. Οι αλήθειες της πνευματικότητας είναι οι ίδιες, αλλά σε κάθε παράδοση εκφράζονται με κάπως διαφορετικό τρόπο.

Κάθε Διδάσκαλος, κάθε Ειδήμονας έχει το δικό του ύφος, το δικό του ιδιαίτερο τρόπο να περιγράφει τα πράγματα. Όταν, λοιπόν, η Σάχτζο Μπάι λέει ότι ο σπόρος του ρυζιού είναι αιχμάλωτος του κύκλου της αναπαραγωγής, όσο καιρό διατηρεί το φλοιό του, χρησιμοποιεί το δικό της ξεχωριστό λεξιλόγιο, πλάθει τη δικιά της εικόνα, για να αποδώσει μια βασική αλήθεια της πνευματικότητας. Μας παροτρύνει να απογυμνώσουμε τον εαυτό μας απ' όλα τα καλύμματα: το φυσικό, του αστρικό και του αιτιατό σώμα, καθώς και τις τρεις γκούνες* μαζί με τις είκοσι πέντε πρακρίτι* που τις συνοδεύουν, έτσι ώστε να λάμψει ο αληθινός μας εαυτός σε όλη του τη δόξα. Η αποστολή μας δεν είναι εύκολη και είναι στ' αλήθεια τρομακτική, γιατί μόνον όταν υπερβούμε το αιτιατό επίπεδο, μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα φτάσουμε στη λύτρωση. Σε πολλές παραδόσεις γίνεται αναφορά σε κόλαση, παράδεισο και καθαρτήριο. Αυτά τα βασίλεια, ωστόσο, είναι τόποι προσωρινής διαμονής, άλλοτε για μικρή κι άλλοτε για μεγαλύτερη χρονική περίοδο. Όλες οι περιοχές που βρίσκονται κάτω από την αμιγώς πνευματική περιοχή, υπόκεινται στο χρόνο και κατά συνέπεια στην αλλαγή. Μόνον όταν η ψυχή απογυμνωθεί από τα πολυάριθμα καλύμματα που την περιβάλλουν και εξαγνιστεί πλήρως, μπορεί να αποδράσει από τον τροχό της μετεμψύχωσης, από τον κύκλο της αναγέννησης και της αναπαραγωγής. Όπως συμβαίνει και με το αποφλοιωμένο ρύζι, μόνον όταν η ψυχή αποβάλλει τα περιβλήματά της είναι νόστιμη και μπορεί να καταναλωθεί από το θείο Αγαπημένο. Μπορεί επιτέλους να γίνει ένα με το Δημιουργό της και να αποτελέσει μέρος Του. Δεν υπάρχει στ' αλήθεια ανώτερος προορισμός στη ζωή από τη συγχώνευση με τον Πολυαγαπημένο, από το να απορροφηθούμε μέσα Του και να μας καταναλώσει. Όσοι, λοιπόν, έχουν χάσει την ατομική τους ταυτότητα μέσα στον Κύριο, έχουν πετύχει τον υπέρτατο στόχο της ζωής. Γι' αυτούς δεν υπάρχει πια γέννηση και θάνατος παρά μόνον η αιώνια ζωή.

Μπορεί όμως ένας κόκκος ρυζιού να απογυμνωθεί μόνος του από το φλοιό του; Το παράδειγμα που αναφέρει η Σάχτζο Μπάι μπορεί να φαντάζει απλό, αλλά κρύβει μέσα του πάμπολλα βαθιά νοήματα. Ο κόκκος του ρυζιού δεν μπορεί να αυτόεξυπηρετηθεί. Δεν μπορεί καν να κινηθεί. Απαιτείται, λοιπόν, η συνδρομή ενός εκπαιδευμένου και πεπειραμένου αλωνιστή, ο οποίος πρώτα θα το μουλιάσει και στη συνέχεια θα αφαιρέσει το φλοιό του. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της ψυχής. Η ψυχή από μόνη της είναι ανήμπορη να κάνει οτιδήποτε, εκτός κι αν έρθει να τη σώσει ο Διδάσκαλος. Η ίδια δεν είναι σε θέση να Τον αναζητήσει. Όπως συμβαίνει και με το ρύζι, ο αλωνιστής είναι εκείνος που πρέπει να το μαζέψει και

να το απαλλάξει από τα περιβλήματα που το σκεπάζουν, προκειμένου να φανεί η αληθινή του φύση. Με ποιο τρόπο όμως ο θείος Αλωνιστής χειρίζεται τα πράγματα; Μας μουλιάζει με το νερό του Νάαμ και μας μουσκεύει με την αγάπη Του, και γνωρίζει πολύ καλά με ποια ταχύτητα πρέπει να κινηθεί σε κάθε περί-πτωση. Αφού, λοιπόν, μας μουλιάσει και μας μουσκέψει, κανονίζει τον τρόπο που πρέπει να μας κοπανίσει ή να μας τρίψει, για να αποβληθούν όλα τα στρώματα του φλοιού που μας περιβάλλουν.

Η παρομοίωση μπορεί να μοιάζει απλοϊκή, αλλά ακόμα και η παραμικρή της λεπτομέρεια έχει τη δική της ξεχωριστή σημασία και μας αποκαλύπτει μια άλλη πτυχή της αλήθειας. Η αλήθεια που μας υπενθυμίζει με αυτούς τους στίχους η Σάχτζο Μπάι είναι η ίδια αλήθεια που διατύπωνε ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, όταν περιέγραφε τη θεία αγάπη σαν τη φωτιά που ψήνει το καλαμπόκι και του επιτρέπει να φουσκώσει, ξεπερνώντας έτσι τους περιορισμούς του. Και οι δυο εικόνες δείχνουν τον ίδιο στόχο. Η φωτιά της αγάπης μάς βασανίζει, αλλά συνάμα μάς προκαλεί έκσταση. Όσοι βίωσαν κάποτε αυτή τη φωτιά, δε μιλούν για τίποτε άλλο εκτός από τα μαρτύρια που προκαλεί. Κι όμως, αν τους προσφέρετε σαν αντάλλαγμα για όσα περνάνε την εξουσία αυτού του κόσμου, θα απορρίψουν την πρότασή σας χωρίς δεύτερη κουβέντα. Η αγάπη είναι μια φωτιά που σβήνει μόνο με την οριστική ένωση, είναι μια φωτιά που δε σε αφήνει να ησυχάσεις, μέχρι να φτάσεις τον υπέρτατο στόχο σου. Αν από την άλλη νομίζετε ότι η πρόοδός σας στο πνευματικό μονοπάτι οφείλεται στις δικές σας προσπάθειες, το παράδειγμα της Σάχτζο Μπάι έρχεται να μας υπενθυμίσει ότι αυτό είναι δουλειά του Αλωνιστή. Το δικό μας έργο, το δικό μας καθήκον, είναι να αυτοπαραδοθούμε στη θέλησή Του.

Πιστεύουμε ότι υποφέρουμε όσο προχωράμε στο ταξίδι μας, αλλά εκείνος υποφέρει πολύ περισσότερο. Καθώς καθαρίζουμε το σπόρο από το φλοιό του, υπάρχουν πολλές μυτερές ακίδες που μας τρυπούν το δέρμα. Υπάρχει κανείς στη ζωή σας που θα προσφερόταν να υποφέρει στη θέση σας, χωρίς να ζητήσει νταλλάγματα; Ο Διδάσκαλος όμως αναλαμβάνει να μας καθαρίσει από τα πολυάριθμα στρώματα του φλοιού που μας σκεπάζει, ώστε να γίνουμε κατάλληλοι προς βρώση του Κυρίου και με χαρά αποδέχεται όλα όσα συνοδεύουν αυτή την αποστολή και παίρνει πάνω του το φορτίο του πόνου που προκαλεί το κάρμα αντί για μας.

Το κάρμα διακρίνεται σε τρία είδη. Πρώτα πρώτα υπάρχει το *σαντσίτ* ή αποθηκευμένο κάρμα, που είναι το κάρμα που συσσωρεύουμε από τη χαραυγή του χρόνου. Έχουμε φτάσει μάλιστα σε σημείο να έχουμε συσσωρεύσει τόσο πολύ απ' αυτό, που από μόνοι μας είναι πολύ δύσκολο να το εξαλείψουμε. Ο Διδάσκαλος, την ώρα της μύησης, όταν μας ευλογεί με το δώρο του Νάαμ ή του θείου Λόγου, αναλαμβάνει υπ' ευθύνη Του το συσσωρευμένο αυτό κάρμα. Στη συνέχει υπάρχει αυτό που ονομάζεται *πραλάμπντ κάρμα*, η μοίρα δηλαδή ή το πεπρωμένο μας, που καθορίζει τη διαδρομή της ζωής μας. Ο Διδάσκαλος δεν ακυρώνει αυτό το κάρμα, γιατί, αν έκανε κάτι τέτοιο, η ζωή μας θα τέλειωνε αυτοστιγμεί. Ωστόσο, χάρη στην αγάπη και την ευσπλαχνία Του, όταν βιώνουμε δύσκολες καταστάσεις, μας διευκολύνει να τις ξεπεράσουμε πιο εύκολα και με τις λιγότερες δυνατές απώλειες. Ενδέχεται να ελαττώσει την έντασή του απαλύνοντας έτσι την επίδρασή του, ενώ ταυτόχρονα μας δυναμώνει εσωτερικά παρέχοντάς μας εσωτερική στήριξη. Τέλος,

το τρίτο είδος κάρμα είναι γνωστό ως *κριγιάμαν κάρμα* και αφορά το κάρμα που δημιουργούμε στην παρούσα ζωή μας, τα αποτελέσματα του οποίου συσσωρεύονται για μελλοντική συγκομιδή. Αφού, λοιπόν, ο Διδάσκαλος μας αναλαμβάνει υπό την προστασία Του, προκειμένου να μας απελευθερώσει από τον κύκλο των γεννήσεων και των αναγεννήσεων, μας προστατεύει από το να δημιουργήσουμε και αυτό το είδος κάρμα. Δεν του επιτρέπει να συσσωρευτεί, συμβάλλοντας έτσι στην ολοκλήρωση της διαδικασίας του δούναι και λαβείν σ' αυτό τον κόσμο, για να μπορέσουμε να επιστρέψουμε μια για πάντα στην Αιώνια Πατρίδα μας, (αρκεί να τηρούμε τις εντολές του).

Ο Μαουλάνα Ρούμι* αναφέρει την παραβολή του ποντικού που αποφάσισε να πάει για προσκύνημα στη Μέκκα. Θα μπορούσε ποτέ να ελπίζει στ' αλήθεια ότι θα έφτανε τελικά στο στόχο του; Ευτυχώς όμως για εκείνον, εμφανίστηκε ένα γεράκι που, κάνοντας βουτιά, τον άρπαξε με τα πόδια του και τον πήγε μέχρι την Κάαμπα, ώστε να μπορέσει να αντιληφθεί το αντικείμενο του προσκυνήματός του. Εντούτοις, όσο αργά κι αν κινείται ο ποντικός, δεν παύει να έχει πόδια με τα οποία μπορεί να περπατήσει. Ο κόκκος του ρυζιού όμως είναι παντελώς ανήμπορος. Δεν μπορεί να κάνει τίποτα από μόνος του. Είναι υποχρεωμένος να υποταχτεί απόλυτα σε όποιες δοκιμασίες τον υποβάλλει ο αλωνιστής, με σκοπό να εκπληρωθεί ο προορισμός του στη ζωή.

Μέσα από ένα μόνο στίχο, μέσα από μια και μόνον εικόνα, η Σάχτζο Μπάι μας παρουσιάζει τη φιλοσοφία των Διδασκάλων στο σύνολό της. Αν αντιληφθούμε τη λογική της, όσο απλή κι αν φαίνεται σε πρώτη ανάγνωση, μπορούμε να συλλάβουμε όλες τις πτυχές και τα παρακλάδια που συνοδεύουν την πνευματικότητα. Θα πρέπει, λοιπόν, να διαπλάσουμε τη ζωή μας από την αρχή, με σκοπό να εξασφαλίσουμε ότι δε θα πάει χαμένο ούτε ένα λεπτό της πολύτιμης ανθρώπινης ύπαρξης που διαθέτουμε. Θα πρέπει να υποταχτούμε με χαρά στους κανόνες που ορίζει ο Αλωνιστής και με κάθε μας πνοή να επιτρέπουμε στα νερά του Νάαμ να μας μουσκεύουν μέχρι το μεδούλι.

Το Κάλεσμα της Τρομπέτας

Ω Σάχτζο! Η τρομπέτα της ανάσας μας ηχεί μέρα και νύχτα.
Ο ανόητος σε ύπνο βαθύ είναι χαμένος,
την ώρα που οι αφυπνισμένοι δεν αναπαύονται ούτε στιγμή.

Σάχτζο Μπάι

Σε αυτό το σημείο η Σάχτζο Μπάι εκφράζει μια από τις πιο βαθυστόχαστες αλήθειες της ζωής. Ψάχνει να βρει εικόνες, για να μας μεταδώσει την αναγκαιότητα να ιεραρχήσουμε σωστά τις προτεραιότητές μας. Η ένωση με το Κύριο θα πρέπει να είναι ο πρωταρχικός μας στόχος και το πρώτο μας μέλημα. Πόσοι όμως αλήθεια το αντιλαμβάνονται; Ο Καμπίρ Σαχίμπ σε κάποιο του ποίημα περιγράφει αυτή τη ζωή σαν μια συνεχή προειδοποίηση. Ο θάνατος είναι αναπόφευκτος, επομένως πρέπει να προετοιμαστούμε για το ταξίδι που μας περιμένει. Το ταξίδι της επιστροφής μας στο Θεό είναι πράγματι πολύ μακρύ και κοπιαστικό. Έχουμε ήδη σπαταλήσει πολλά χρόνια στο κυνήγι εφήμερων φιλοδοξιών και εγκόσμιων προσκολλήσεων. Ας το λάβουμε σοβαρά υπόψη μας κι ας αξιοποιήσουμε κατάλληλα το λίγο χρόνο που μας μένει. Ένας Ούρδος ποιητής έχει επισημάνει: *«Ω ανόητε! Το ρολόι που τώρα κοιτάς, σημαίνει τις ώρες που σβήνονται από τη ζωή που σου μένει».*

Για τη Σάχτζο Μπάι, κάθε ανάσα που παίρνουμε σημαίνει τη φριχτή προειδοποίηση ότι πλησιάζει η ώρα της αναπόφευκτης αλλαγής. Αν έχουμε πρόθεση να αξιοποιήσουμε την ευκαιρία που μας δόθηκε, αν έχουμε πρόθεση να προχωρήσουμε στο μακρύ ταξίδι που ανοίγεται μπροστά μας, τότε είναι καιρός να λάβουμε σοβαρά υπόψη αυτή την προειδοποίηση. Οι αναπνοές μας είναι μετρημένες κι όμως εμείς δυστυχώς σπαταλάμε το πολύτιμο κεφάλαιο που μας προσφέρθηκε.

Σ' αυτή την κατάσταση του παγκόσμιου λήθαργου, ελάχιστοι είναι πραγματικά αφυπνισμένοι. Γι' αυτούς, κάθε στιγμή είναι τόσο πολύτιμη, που δεν τους μένει χρόνος να σκεφτούν την ξεκούραση. Κάθε στιγμή της ζωής τους την αφιερώνουν στην ενθύμηση του Κυρίου και με κάθε πνοή επαναλαμβάνουν το όνομά Του. Υπάρχουν ψυχές που έλυσαν τα μάγια της μάγυα, της ψευδαίσθησης δηλαδή των υλικών κόσμων, και υποσκέλισαν τη λαγνεία, το θυμό, την απληστία, την προσκόλληση και τον εγωισμό. Αυτοί είναι οι πνευματικοί Ειδήμονες, οι Άγιοι και οι Διδάσκαλοι, οι οποίοι είναι ψυχές που έγιναν ένα με τον Κύριο. Από μόνοι μας δεν μπορούμε να αφυπνιστούμε. Μόνον οι Άγιοι είναι σε θέση να μας αφυπνίσουν. Αν καταφέρουμε να συναντήσουμε μια τέτοια ψυχή, αν μπορέσουμε να εισπράξουμε τη ματιά της χάρης Τους, μπορούμε να ελπίζουμε ότι κι εμείς θα ξυπνήσουμε από το βαθύ λήθαργο στον οποίο έχουμε περιέλθει και θα ακολουθήσουμε με ασφάλεια το δρόμο προς τον αιώνιο στόχο μας. Εμείς, οι μαθητές ενός τέλειου Διδασκάλου,

είμαστε πραγματικά ευλογημένοι, αφού βρήκαμε μια τέτοια αφυπνισμένη ψυχή. Είναι πλέον δικιά μας ευθύνη, με το συνεχή διαλογισμό στο όνομα του Κυρίου, να εκμεταλλευτούμε στο έπακρο αυτό που μας πρόσφεραν οι Διδάσκαλοι. Ο χρόνος που αφιερώνουμε σε διαλογισμό, σε προσφορά υπηρεσιών και στην ενθύμηση του Θεού είναι χρόνος που ζούμε αληθινά. Τα υπόλοιπα είναι μια μορφή θανάτου.

Όσοι Αγαπούν Αληθινά

Όσοι αγαπούν αληθινά,
στις αποχρώσεις βάφονται του Αγαπημένου.
Έχοντας χάσει με τον εαυτό τους την κάθε επαφή
δεν έχουν καν του κορμιού τους αντίληψη.

Σάχτζο Μπάι

Όταν φτάσουμε στα πόδια ενός Διδασκάλου, θεωρούμε ότι είμαστε οι αφοσιωμένοι Του και μας αρέσει να φανταζόμαστε ότι είμαστε κάτι σαν προσκυνητές στο μονοπάτι της αγάπης. Μας αρέσει να πιστεύουμε ότι είμαστε υποδειγματικοί μαθητές. Δείτε όμως τι μας λέει η Σάχτζο Μπάι για τη φύση της ζωής. Η πρώτη αρχή του μυστικισμού είναι ότι μπορούμε να πραγματοποιήσουμε τον αληθινό σκοπό της ζωής μόνον, όταν χάσουμε τον εαυτό μας. Ο εραστής χάνει το δικό του ιδιαίτερο χρώμα, τη δικιά του ξεχωριστή απόχρωση και απορροφιέται σε τέτοιο βαθμό στον Αγαπημένο, αφοσιώνεται τόσο αδιάλειπτα στο ένα και μοναδικό αντικείμενο της λατρείας του, ώστε δεν του μένει χώρος να σκεφτεί τον εαυτό του. Αν συγκεντρώνεστε κατ' αυτόν τον τρόπο, τότε το αντικείμενο της προσήλωσής σας κι εσείς οι ίδιοι θα γίνεται πανομοιότυποι. Το υποκείμενο γίνεται ένα με το αντικείμενο του θαυμασμού και της λατρείας του. Είναι μια κατάσταση απόλυτης απορρόφησης όπου, όταν μιλάτε, είστε το φερέφωνο του Αγαπημένου. Στο Γκουρμπάνι ο μαθητής αποκαλείται *«γκουρμούχ»,* που κατά λέξη σημαίνει «το φερέφωνο του Γκουρού».

Μελετάμε δύο μικρούς στίχους της Σάχτζο Μπάι. Δείτε όμως πόσα νοήματα έχουν συμπυκνωθεί σε λίγες μόνο λέξεις. Η ποιήτρια μας εφοδιάζει με έναν καθρέφτη, με τον οποίο μπορούμε να κάνουμε την αυτοκριτική μας. Μας υπενθυμίζει ότι με το λήθαργο σπαταλάμε το ανεκτίμητο δώρο που μας πρόσφερε η ζωή. Είναι καιρός, λοιπόν, να αφυπνιστούμε και να ακολουθήσουμε την πορεία που ανοίγεται μπροστά μας. Ποια εφόδια χρειαζόμαστε γι' αυτό το ταξίδι; Ποια είναι τα σύνεργα, οι χάρτες, τα βοηθήματα και η πυξίδα που απαιτούνται; Η απάντηση είναι απλή. Τα πάντα είναι η αγάπη. Αν έχουμε βρει έναν Ειδήμονα, έναν τέλειο ζωντανό Διδάσκαλο, πρέπει να χαθούμε στην αγάπη Του. Χρειάζεται να απορροφηθούμε σε τόσο απόλυτο βαθμό μέσα Του, ώστε να χάσουμε κάθε συναίσθηση και κάθε επίγνωση του εαυτού μας. Αν μπορέσουμε να αναπτύξουμε μια τέτοια μορφή αγάπης, αν μπορέσουμε να απορροφηθούμε τόσο ολοκληρωτικά, τότε ο στόχος της συγχώνευσής μας με τον Παντοδύναμο, όσο μακρινός κι αν φαίνεται, είναι πράγματι εφικτός.

ΑΓΙΑ ΜΠΑΙ

Ποίηση της Ντάγια Μπάι

Η καρδιά μου καίγεται, ω Ράμα, απ’ τη φωτιά του χωρισμού.
Λαχταρώ να σε δω, ω τρυφερέ γόη της καρδιάς μου!
Απ’ του χωρισμού την αγωνία συνέχεια τυραννιέμαι.
Ω! Κοντά μου έλα, στα κύματα καβάλα της συμπόνιας
και πάψε πια έτσι να με τυραννάς.

Λίγα Λόγια για την Ντάγια Μπαΐ

Οι βίοι των αγίων αποτελούν πηγή μεγάλης έμπνευσης για την ανθρωπότητα. Αν ξέρουμε λίγα πράγματα για τη ζωή του Σαντ Τσάραν Ντας και της μαθήτριάς του Σάχτζο Μπάι, οι γνώσεις για την άλλη φημισμένη μαθήτριά του, την Ντάγια Μπάι, είναι ακόμα λιγότερες. Δε γνωρίζουμε με βεβαιότητα πότε γεννήθηκε, ούτε πότε πέθανε. Πιθανολογείται ότι γεννήθηκε στα τέλη του 17ου ή στις αρχές του 18ου αιώνα. Όπως και η Σάχτζο Μπάι, η οικογένειά της ήταν *ντουσρ*, ανήκε δηλαδή στην τάξη των εμπόρων, και ήρθε σε επαφή με τον Σαντ Τσάραν Ντας πολύ νωρίς στη ζωή της. Όλα τα χρόνια τον υπηρέτησε με μεγάλη αφοσίωση και υπόμεινε πολλές δοκιμασίες και βάσανα. Μετά το θάνατό της, τα γραπτά της μαζεύτηκαν σε δύο συλλογές που ονομάζονται *Ντάγια Μποντ* (Η Σοφία της Ντάγια) και *Βαναϊμαλίκα*. Οι στίχοι που ακολουθούν ανήκουν στην πρώτη συλλογή και εκφράζουν τις οδύνες και τα βάσανα που πρέπει να αντιμετωπίσει ένας αναζητητής.

Η Φωτιά του Χωρισμού

Η καρδιά μου καίγεται, ω Ράμα, απ' τη φωτιά του χωρισμού.
Λαχταρώ να σε δω, ω τρυφερέ γόη της καρδιάς μου!

Ντάγια Μπάι

Η Ντάγια Μπάι σε αυτούς τους στίχους περιγράφει το πνευματικό μονοπάτι σαν μονοπάτι αγάπης. Στην πορεία αυτού του δρόμου είμαστε υποχρεωμένοι να περάσουμε από πολλά στάδια. Το ταξίδι μας μπορεί να αρχίσει με μια φευγαλέα ματιά ή ένα και μόνο βλέμμα, το οποίο έλκει ανεξήγητα κάποιον που, χωρίς να το καταλάβει καλά καλά, πιάνεται αιχμάλωτος για μια ολόκληρη ζωή. Τα μάτια συναντούν τα μάτια, τα βλέμματα διασταυρώνονται και με το πέρασμα του χρόνου αυτή η ξαφνική γοητεία γίνεται όλο και πιο σταθερή. Κάποιος σκέφτεται συνεχώς το αντικείμενο που τον γοητεύει και καθώς το σκέφτεται όλο και πιο πολύ, φτάνει να έχει πάθος να το συναντήσει και να βρεθεί κοντά του. Με την αύξηση αυτής της λαχτάρας, τα δάκρυα γίνονται ο πιο φυσικός τρόπος έκφρασης της επιθυμίας για συνάντηση ή ένωση. Η Ντάγια Μπάι ανήκε στις ευλογημένες εκείνες ψυχές που έφτασαν στα ιερά πόδια του Σαντ Τσάραν Ντας. Πέρασε ουσιαστικά όλη της τη ζωή στο Δελχί. Αν και είχε πολλές ευκαιρίες να υπηρετήσει το Διδάσκαλό της για μεγάλες χρονικές περιόδους, υπήρξαν και κάποιες φορές που υποχρεώθηκε να αποχωριστεί τη φυσική του παρουσία. Όταν κάποιος βρεθεί σε ανάλογη θέση, όσο πιο έντονη είναι η αγάπη που νιώθει, τόσο πιο ακατάπαυστη είναι η ενθύμηση του Αγαπημένου.

Η λαχτάρα να βρεθεί κοντά στο θείο Αγαπημένο και να ξαναενωθεί μαζί του, στην Ινδική λογοτεχνία, περιγράφεται με τον όρο *«μπιρέχ»*. Το χαρακτηριστικό αυτής της λαχτάρας είναι ότι αποβάλει την ανάμνηση όλων των άλλων πραγμάτων και κατακλύζει την προσοχή και τις ενέργειές μας σε τόσο απόλυτο βαθμό, ώστε οι λάτρεις του Θεού και οι μύστες την περιγράφουν σαν ένα είδος φωτιάς, τη φωτιά του χωρισμού. Τα χρονικά του μυστικισμού βρίθουν από περιγραφές για τη σφοδρότητα αυτής της φωτιάς. Έχει εκφραστεί στα γραπτά του Τσάραν Ντας και της Σάχτζο Μπάι, ενώ και η Ντάγια Μπάι την περιγράφει με πανομοιότυπο τρόπο. Μπορεί να μοιάζει με πηγή αγωνίας, μ' ένα συνεχές μαρτύριο, αλλά όσοι το υπομένουν είναι απρόθυμοι να το ανταλλάξουν με οτιδήποτε άλλο. Είναι στο κάτω-κάτω της γραφής το διαβατήριό τους για την αιωνιότητα, γιατί ενόσω μαστίζονται απ' αυτή τη διαρκή ενθύμηση, κάθε σκέψη του χώρου, του χρόνου και του κόσμου αποβάλλεται από μέσα τους. Όποιον έχει αρπάξει αυτή η φωτιά του χωρισμού, φτάνει τελικά σ' ένα στάδιο, όπου, όπως λέει και ο Σάμαζ Ταμπρίζ: *«Αν εί-*

μαι το σώμα, είσαι η ψυχή μου. Είμαι αδιαίρετος από Εσένα κι Εσύ από εμένα. Μην επιτρέψεις σε κανένα από δω και μπρος να πιστέψει ότι είμαστε διαφορετικές οντότητες».

Πριν όμως φτάσει κανείς στην απόλυτη ένωση, οφείλει να περάσει μέσα από τις φωτιές του χωρισμού. Μέσα απ' αυτές τις φλόγες τραγουδάει η Ντάγια Μπάι αυτούς τους στίχους. Είναι μια φωτιά που μας τυλίγει τόσο απόλυτα, ώστε, όπου κι αν στραφούμε, δεν μπορούμε να ξεφύγουμε από την πυράδα της. Ο άνθρωπος έχει πιαστεί αιχμάλωτος από τις φροντίδες, τις χαρές και τους πειρασμούς του κόσμου. Για κάποιον όμως που φλέγεται από πνευματική αγάπη, όλα τούτα δε σημαίνουν απολύτως τίποτα, εκτός κι αν σχετίζονται άμεσα με τον Πολυαγαπημένο. Αν ο Αγαπημένος απουσιάζει, μοιάζει σαν όλος ο κόσμος να βουλιάζει στο σκοτάδι.

Η Ντάγια Μπάι αποκαλεί τον Κύριο με το όνομα «Ραμ» ή «Ράμα». Το όνομα Ραμ, αντιστοιχεί σε πολλές διαφορετικές αρχές. Οι περισσότεροι το αντιλαμβάνονται ως το όνομα του Ράμα, του γιου του βασιλιά Ντασαράθ και ήρωα του Ινδικού έπους της Ραμαγιάνα. Ραμ επίσης είναι κάποιος που μας κυβερνά από μέσα, με άλλα λόγια ο νους ή μάνας. Εκτός απ' αυτά, το όνομα Ραμ αφορά τον Κύριο των τριών κόσμων, τον πλάστη που δημιουργεί και συντηρεί το φυσικό, το αστρικό και το αιτιατό επίπεδο. Όμως, πάνω και πέρα απ' αυτά, σύμφωνα με τους αγίους, υπάρχει κι ένας άλλος Ραμ, που είναι άμορφος και ανώνυμος και πέρα από κάθε περιγραφή. Σύμφωνα με τις παραδόσεις του Σαντ Ματ, αυτός ο Ραμ είναι το κατεξοχήν αντικείμενο της έρευνας και της αναζήτησής μας. Κι όμως, παρόλο που είναι άμορφος και ανώνυμος, η Ντάγια Μπάι τον περιγράφει σαν γόη της καρδιάς, σαν τρισχαριτωμένο και υπεράνω σύγκρισης, σαν ένα χείμαρρο από μεθυστικό νέκταρ. Πώς μπορεί όμως ο άμορφος να έχει μορφή και ο ανώνυμος όνομα; Όσοι είναι εξοικειωμένοι με τα διδάγματα του Σαντ Ματ γνωρίζουν ότι η απάντηση αυτού του γρίφου εντοπίζεται στο αίνιγμα του πνευματικού Διδασκάλου, του ανθρώπινου εκείνου πόλου που, εξαιτίας της ένωσής του με το άμορφο Απόλυτο, γίνεται η ενσάρκωση και η εκδήλωσή Του. Η Ντάγια Μπάι, λοιπόν, υποστηρίζει ότι ο Φίλος της, ο θείος Αγαπημένος της, είναι τόσο όμορφος που μαγεύει και μαγνητίζει την καρδιά και κουβαλάει μαζί Του το Θείο Νέκταρ, το Νερό της Αθανασίας. Η καρδιά της λαχταρά τη συνάντηση μαζί Του και τα μάτια της διψούν για τη ματιά Του.

Κύματα Συμπόνιας

Απ' του χωρισμού την αγωνία συνέχεια τυραννιέμαι.
Ω! Κοντά μου έλα, στα κύματα καβάλα της συμπόνιας
και πάψε πια έτσι να με τυραννάς.

Ντάγια Μπάι

Το μονοπάτι της αγάπης είναι ένα μονοπάτι συνεχών βασάνων, που είναι τόσο παρατεταμένα, ώστε φαντάζουν αιώνια. Ένας ποιητής έγραψε: *«Λένε ότι η καρδιά είναι στα αριστερά μας. Αν ήταν έτσι τα πράγματα, ο πόνος θα περιοριζόταν σε ένα κομμάτι του κορμιού μου. Μα εκείνος, τυλίγει ολόκληρη την ύπαρξή μου κι ξεχειλίζει από κάθε μου πόρο».* Μέσα απ' αυτόν τον πόνο και την αγωνία μιλάει η Ντάγια Μπάι. Γνωρίζει ότι, αν κάποτε αυτός ο πόνος τελειώσει, αυτό δε θα οφείλεται στις δικές της προσπάθειες. Είμαστε πολύ χοντροκομμένοι και πολύ αμαρτωλοί, για να μπορέσουμε να ανέλθουμε και να συναντήσουμε τον Κύριο από μόνοι μας. Όπως το περιγράφει και η Σάχτζο Μπάι, είμαστε σαν τους σπόρους του ρυζιού που σκεπάζονται από φλούδα, είμαστε παντελώς ανήμποροι, μέχρι ο θείος Αλωνιστής να έρθει να μας σώσει. Έτσι, λοιπόν, η Ντάγια Μπάι προσεύχεται στον Κύριο, στο Διδάσκαλό της, για χάρη και ευσπλαχνία, γιατί μόνον έτσι θα μπορούσε να τρέφει ελπίδες ότι κάποτε θα ενωνόταν μαζί Του.

Το μονοπάτι της αγάπης είναι πολύ δύσκολο
κι ο κόσμος δεν μπορεί να το καταλάβει.
Μόνο εκείνος γνωρίζει τις διακυμάνσεις του,
όποιος ο ίδιος βίωσε τις οδύνες του.

Νομίζουμε ότι ο δρόμος της αγάπης είναι μονοπάτι ευτυχίας και ότι είναι στρωμένος με ροδοπέταλα. Αρκεί όμως να στραφούμε στις μεγάλες ιστορίες αγάπης, όπως αποτυπώθηκαν μες στις σελίδες της ιστορίας, για να δούμε ότι η διαδρομή της σπάνια αποδείχτηκε ομαλή. Αυτή η αλήθεια, βρίσκει ιδιαίτερη εφαρμογή στη περίπτωση της μυστικιστικής αγάπης, όπου οι οδύνες και τα βάσανα που συνοδεύουν το χωρισμό είναι το κύριο μέσο για την πνευματική μας εξάγνιση. Η Μίρα Μπάι, αναφέρεται στην αγωνία που συνοδεύει αυτό το μονοπάτι, όταν ψάλλει:

Ω! Κύριε, είμαι τρελή από έρωτα για Σένα,
αλλά ποιος μπορεί να καταλάβει τον πόνο μου;
Κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει την αγωνία που προκαλεί η πληγή,
παρά μόνο οι πληγωμένοι.

Στο χώρο της πνευματικότητας, το μονοπάτι της αγάπης και της αυτοπαράδοσης είναι το συντομότερο. Σε συγκεκριμένους τομείς ωστόσο είναι το δυσκολότερο και το πλέον επίπονο. Όποιος έχει χτυπηθεί από το βέλος της ματιάς του Πολυαγαπημένου δεν είναι ποτέ ξανά ο ίδιος. Αναζητάμε ερμηνείες για το νου και θεραπείες για το σώμα, όμως αυτή η αρρώστια διεισδύει βαθύτερα και φτάνει μέχρι το μεδούλι της ψυχής μας. Όπως το διατύπωσε κάποτε κι ένας Πέρσης ποιητής: *«Ω γιατρέ, φύγε από δίπλα μου! Ψάχνεις τη νόσο στο κορμί μου, όταν η αρρώστια έχει προσβάλλει την ψυχή μου»*. Στις ασθένειες του σώματος, φτάνει ένα σημείο όπου τα συμπτώματα αρχίζουν να υποχωρούν. Στην περίπτωση όμως της αρρώστιας της αγάπης, δεν υπάρχει αυτού του είδους η ανάπαυλα. Η κατάστασή μας επιδεινώνεται με το πέρασμα του χρόνου και φτάνουμε μέχρι του σημείου η ασθένεια να μας καταβάλλει τόσο απόλυτα, ώστε δεν μπορούμε να σκεφτούμε τίποτε άλλο, ούτε ακόμα και το σώμα ή τον ίδιο μας τον εαυτό. Ευλογημένοι όσοι φτάνουν σ' αυτό το σημείο, γιατί μόνον τότε αρχίζει κάποιος να υπερβαίνει το μικρό εαυτό του και είναι έτοιμος να ενωθεί με τον Κύριο. Το μαρτύριο και οι οδύνες που μας συντροφεύουν στο μονοπάτι της αγάπης εξολοθρεύουν τις εγκόσμιες προσκολλήσεις μας και μας προετοιμάζουν να γίνουμε οι κατάλληλες νύφες για τον Κύριο.

Μιλώντας από τη δική τους πνευματική θέση, οι άγιοι και οι μύστες, μας παρέχουν τον καθρέφτη μέσα στον οποίο μπορούμε να δούμε τον εαυτό μας. Η Ντάγια Μπάι μας λέει ότι καίγεται συνέχεια από τη φωτιά του χωρισμού, ξεχνώντας τι θα πει ανάπαυλα ή ανάπαυση. Μας λέει ότι ακατάπαυστα την τρώει η λαχτάρα για μια ματιά του Πολυαγαπημένου της. Ξέρει ότι κανείς δεν μπορεί να καταλάβει το βάθος και το μέγεθος της αγωνίας της. Επίσης ξέρει ότι κανείς δεν είναι σε θέση να τη βοηθήσει. Αν κάποιος μπορεί να την συνδράμει, αυτός είναι μόνον ο Αγαπημένος της, που όμως μοιάζει να μη συγκινείται από τα προσόντα μας, αλλά μάλλον σπλαχνίζεται τους αφοσιωμένους του για τα βάσανα που περνούν. Μέσω της χάρης Του είναι σε θέση να μας προσφέρει την ένωση με το Θεό και τότε το μαρτύριο, η αγωνία και ο πόνος μετουσιώνονται σε χαρά, υπέρτατη ευτυχία και μακαριότητα που είναι παντοτινές.

Ακολουθούμε κι εμείς το μονοπάτι της πνευματικότητας. Αν τέτοιο είναι το μέγεθος της έντασης της αγάπης που απαιτείται για την επιτυχία, σε ποιο βαθμό την έχουμε πετύχει; Θυμόμαστε τον Πολυαγαπημένο μας τόσο ακατάπαυστα όσο η Ντάγια Μπάι; Λαχταράμε την ντάρσαν Του, τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική, τόσο έντονα και αδιάκοπα όσο η Μίρα Μπάι; Αν έχουμε κολλήσει αυτή την αρρώστια κι έχουμε πλήρως εγκλωβιστεί στις θηλιές της, είμαστε πράγματι ευλογημένοι. Αν όχι, είναι καιρός να πάψουμε να της αντιστεκόμαστε και να πολεμάμε εναντίον της, αλλά μάλλον θα πρέπει να παραδοθούμε σ' αυτήν, ώστε κι εμείς να γίνουμε τόσο τρελοί από έρωτα, να πλημμυρίζουμε τόσο πολύ από τον Αγαπημένο, όσο η Μίρα Μπάι. Αν το κάνουμε, δε θα αργήσει ο καιρός που θα φτάσουμε στο στόχο μας. Αν μπορούμε να απορροφηθούμε στην ενθύμηση του Αγαπημένου σε τόσο απόλυτο βαθμό, Εκείνος θα μας ευλογήσει με το όραμά Του και δεν πρόκειται να ησυχάσει μέχρι να γίνουμε ένα μαζί Του. Κι όταν με το καλό αυτό επιτευχθεί, θα μας οδηγήσει παρακάτω μέχρι να γίνουμε ένα με το Απόλυτο.

ΜΠΙΚΑ ΣΑΧΙΜΠ

Ποίηση του Μπίκα Σαχίμπ

Φτωχός κανείς δεν είναι, ω Μπίκα!
Ρουμπίνια δεμένα έχουν όλοι στο ζωνάρι.
Τους κόμπους πώς να λύσει, κανείς δεν ξέρει,
Γι' αυτό και μένει άπορος.
Ψάξε να βρεις τον τέλειο Διδάσκαλο,
Σ' αυτόν κατοικεί ο Υπέρτατος Κύριος.
Μέρα και νύχτα σε διαλογισμό κάθεται
Και ψέλνει ύμνους για τη δόξα του Χάρι Νάαμ.
Ο Θεός τη μορφή του ανθρώπου κατ' εικόνα Του έπλασε.
Και το κλειδί του μυστηρίου στο Σατγκουρού το έδωσε.
Το κλειδί είναι στα χέρια του Σατγκουρού.
Σε όποιους ο ίδιος κρίνει ότι το αξίζουν,
Την πόρτα την εσωτερική ξεκλειδώνει,
Και τον κρυμμένο θησαυρό προσφέρει.
Πίσω από βαριά σιδερόπορτα κλειδωμένη κάθεται ο Θεός.
Εκεί, τα μάτια και τ' αυτιά δεν ωφελούν σε τίποτα.
Ω Μπίκα! Ακούμπησε την αγάπη σου στο προσκεφάλι του Θεού
Κι έχε απόλυτη πίστη στον Κύριο.
Το σώμα είναι ο καθρέφτης του Θεού
Και το κλειδί για Εκείνον είναι στα χέρια του Σατγκουρού.

Λίγα Λόγια Για Τον Μπίκα Σαχίμπ

Όπως συμβαίνει και με πολλούς άλλους αγίους της Ινδίας, η ιστορία μας δίνει ελάχιστα στοιχεία για τη ζωή του Μπίκα Σαχίμπ. Γεννήθηκε στο Καν-πούρ Γκόχνα, ένα χωριό στην περιφέρεια του Αζαμγκάρθ, στο Ουτάρ Πραντές, και έζησε από το 1713 μέχρι το 1763. Οι γονείς του τον ονόμασαν Μπίκα Ναντ Κούμπεη. Εκείνο τον καιρό τα οικογενειακά ονόματα σήμαιναν κάτι συγκεκριμένο, όπως για παράδειγμα το ονόματα Ντούμπεης, Τριπάθης και Χατουρβέδης ή Κούμπεης που ήταν οι επωνυμίες που έδιναν σε οικογένειες που γνώριζαν και απάγγελλαν δύο, τρεις ή τέσσερις Βέδες αντίστοιχα.

Από τα οκτώ κιόλας χρόνια του ο Μπίκα έδειξε αξιοζήλευτο ενδιαφέρον για την πνευματική έρευνα και την προσφορά υπηρεσιών σε ασκητές και άγιους γέροντες. Βλέποντας ότι δεν είχε κλίση προς τα εγκόσμια, οι γονείς του αποφάσισαν να τον σκλαβώσουν με τα δεσμά του γάμου, στην προσπάθειά τους να στραφεί προς μια φυσιολογική οικογενειακή ζωή. Ενώ ήταν μόλις δώδεκα ετών, κανόνισαν να τον παντρέψουν, αλλά, όπως λέγεται, εγκατέλειψε το σπίτι του για πάντα την ίδια μέρα που θα γινόταν ο γάμος. Πήγε στο Κασί, τη σημερινή Μπεναρές ή Βαρανάσι, σε αναζήτηση ενός Γκουρού, μιας ψυχής δηλαδή που είχε φτάσει στη Θέωση, όπως μας αποκαλύπτει ο ίδιος στα γραπτά του. Παρόλο που οι περισπούδαστοι παντίτ ήταν αφοσιωμένοι σε θεολογικές συζητήσεις και πνευματική έρευνα, δεν μπόρεσε να βρει έναν άγιο. Έτσι έφυγε ανικανοποίητος από το Κασί, αφού δεν είχε καταφέρει να συναντήσει έναν αληθινά, προχωρημένο δάσκαλο.

Όταν έφτασε στο ναό του χωριού Αμουάρα, άκουσε έναν και μόνο στίχο από μια προυπάν (κλασική μορφή ποιητικής σύνθεσης) που τον γέμισε χαρά. Ψάχνοντας να μάθει το συνθέτη, τον πληροφόρησαν τελικά ότι το συγκεκριμένο τραγούδι ήταν σύνθεση του Σαντ Γκουλάλ Σαχίμπ. Αποφάσισε λοιπόν να τον συναντήσει αμέσως και τα βήματά του τον οδήγησαν στο Άσραμ του αγίου, στο χωριό Μπουρκούρα. Και μόνον που είδε από μακριά το Σαντ Γκουλάλ Σαχίμπ, που ήταν ένας πολύ όμορφος άντρας, να κάθεται ανάμεσα στους μαθητές του, ο Μπίκα Σαχίμπ ένιωσε ψυχική ανάταση. Μια μόνο ματιά αγάπης και χάρης από τον άγιο τον μεταμόρφωσε. Ένιωσε κεραυνοβόλο έρωτα και παραδόθηκε, ψυχή τε και σώματι, στον Γκουρού του. Τον υπηρέτησε επί δώδεκα συναπτά έτη και μετά το θάνατό του, ο Μπίκα ορίστηκε διάδοχός του.

Το μονοπάτι που δίδαξε ο Μπίκα Σαχίμπ ήταν η Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα. Υπήρξε συγγραφέας επτά βιβλίων και τα δίστιχά του είναι διάσημα μέχρι τις μέρες μας.

Πώς να Αποκαλύψουμε τα Εσωτερικά Πετράδια

Φτωχός κανείς δεν είναι, ω Μπίκα.
Ρουμπίνια δεμένα έχουν όλοι στο ζωνάρι.
Τους κόμπους πώς να λύσει, κανείς δεν ξέρει,
Γι' αυτό και μένει άπορος.

Μπίκα Σαχίμπ

Τούτο το σώμα είναι η κατοικία όπου διαμένει ο Κύριος και το κλειδί της βρίσκεται στα χέρια ενός ζωντανού Διδασκάλου, ενός Σατγκουρού. Αυτό είναι με λίγα λόγια το θεόπνευστο μήνυμα του Μπίκα Σαχίμπ. Μας λέει ότι ο ίδιος ο Θεός κατοικεί στο δικό μας φυσικό σώμα κι αυτός είναι ο λόγος που το ανθρώπινο σώμα θεωρείται η κορωνίδα και το επιστέγασμα της Δημιουργίας. Στην ανθρώπινη μορφή και μόνο η ψυχή μπορεί να γίνει ένα με το Δημιουργό της και να φτάσει στην Αυτογνωσία και στη Θέωση, που αντιπροσωπεύει τον υπέρτατο και τελικό προορισμό ολόκληρης της ύπαρξής μας. Με άλλα λόγια, αυτό που μας λέει ο Μπίκα είναι ότι το ανθρώπινο σώμα αναπαριστά τον αληθινό ναό του Θεού. Αν κοιτάξουμε τους βίους των μεγάλων αγίων, των προφητών και των Διδασκάλων θα δούμε ότι όποιος πραγματοποίησε το Θεό το πέτυχε, όταν έλαβε την ανθρώπινη γέννηση. Όπως λέγεται: *«Ο Θεός δεν κατοικεί σε ναούς που έφτιαξαν ανθρώπινα χέρια. Κατοικεί στο ναό που έπλασε ο Ίδιος».*

Οι περισσότεροι από εμάς, όταν ανάψει μέσα μας η φλόγα της πνευματικής αναζήτησης, ψάχνουμε τον Κύριο στα μέρη που οι θρησκευτικές μας παραδόσεις θεωρούν τόπους ιερούς και καθαγιασμένους. Έτσι, άλλοι πηγαίνουν στο Αμαρνάθ, άλλοι στο Χάρντβαρ, στο Βαρανάσι, στο Αμριτσάρ, στη Μέκκα ή στα Ιεροσόλυμα. Το προσκύνημα στους Αγίους Τόπους εξυπηρετεί κάποιο σκοπό, αφού από μόνο του μας εμπνέει σκέψεις για το θείο. Ωστόσο, οι πράξεις αυτές αποτελούν το μέσο για την επίτευξη του στόχου και δεν είναι από μόνες τους ο ίδιος ο σκοπός. Όποιος ανακάλυψε ποτέ το Θεό το πέτυχε, όταν στράφηκε μέσα του. Ο Μπίκα Σαχίμπ, λοιπόν, μας υπενθυμίζει ότι, αν σκοπεύουμε να φτάσουμε στην αυτογνωσία και τη Θέωση, μπορούμε να το κατορθώσουμε μόνον, αν αναζητήσουμε ένα ζωντανό Διδάσκαλο, ο οποίος είναι σε θέση να μας προσφέρει το κλειδί του ιερού Λόγου, του θείου Φωτός δηλαδή και της ουράνιας Μουσικής που βρίσκονται μέσα μας. Κι αυτός είναι ο μοναδικός τρόπος με τον οποίο μπορούμε να αποκτήσουμε την αιώνια σωτηρία και να βιώσουμε ατέλειωτη γαλήνη και έκσταση.

Ο Μπίκα Σαχίμπ,λοιπόν, προσπαθεί σ' αυτό το σημείο να μας εξηγήσει το μυστικό με το οποίο θα κατακτήσουμε το στόχο μας. Το κλειδί, όπως λέει, είναι η επαφή μ' ένα ζωντανό Διδάσκαλο. Αν εξετάσουμε τα διδάγματα των αγίων και των Διδασκάλων που έχουν εμφανιστεί ανά τους αιώνες, διαπιστώνουμε ότι η οδηγία

τους είναι να μάθουμε πώς να υψωνόμαστε πάνω από το σώμα, να μάθουμε δηλαδή την τέχνη της εσωστροφής. Οφείλουμε, επομένως, να μάθουμε πώς να πεθαίνουμε ενόσω ζούμε, αφού αυτός είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορούμε να συνδεθούμε με τη δύναμη του Νάαμ, του ιερού Λόγου, της Δύναμης του Θεού σε έκφραση που έφερε τα πάντα σε ύπαρξη.

Μυστηριώδεις πράγματι οι τρόποι του Θεού! Αφού πρώτα μας πρόσφερε το ανθρώπινο σώμα με τη γέννησή μας, στη συνέχεια μας άφησε ελεύθερους να τρέχουμε αχαλίνωτα προς τον έξω κόσμο, μέσα από τις εννιά πόρτες. Τη δέκατη πόρτα όμως, που μπορεί να μας οδηγήσει και πάλι κοντά Του, την κλείδωσε και το κλειδί το παρέδωσε στο χέρι του ζωντανού Σατγκουρού της εκάστοτε εποχής, αφήνοντας έτσι στη δικαιοδοσία του την ευθύνη για το ποιος θα διέλθει από τη θεία αυτή πύλη. Αν, λοιπόν, επιθυμούμε να πραγματοποιήσουμε τον υπέρτατο αυτό στόχο της ζωής, οφείλουμε να αναζητήσουμε την αλήθεια στον ανθρώπινο πόλο όπου αυτή εκδηλώνεται.

Ο Καμπίρ Σαχίμπ είπε πολλά πράγματα για τους αγίους και τους τόπους προσκυνήματος. Αν το Πάντζα Σαχίμπ είναι μέρος καθαγιασμένο, αυτό οφείλεται στον Γκουρού Νάνακ, ο οποίος ευλόγησε τα χώματά του με την παρουσία του. Αντίστοιχα, το γεγονός ότι οι άνθρωποι επισκέπτονται τη Μέκκα ή τα Ιεροσόλυμα, οφείλεται στο ότι ο προφήτης Μωάμεθ και ο Ιησούς Χριστός καθαγίασαν με την παρουσία τους αυτούς τους τόπους. Όποιος τόπος σχετίζεται με κάποιον άγιο ή προφήτη αγιοποιείται και θεωρείται τόπος προσκυνήματος. Ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ είπε ότι στρεφόμαστε προς τα έξω, διαμέσου των εννιά ανοιγμάτων του σώματος, ενώ η πόρτα στο δέκατο άνοιγμα είναι κλειδωμένη και μας απαγορεύεται η είσοδος. Το κλειδί γι’ αυτή βρίσκεται στα χέρια του Διδασκάλου της εποχής μας και γι’ αυτό είναι επιβεβλημένο να Τον αναζητήσουμε. Στην ουσία, αυτό ακριβώς επισημαίνει και ο Μπίκα Σαχίμπ σε αυτούς τους στίχους.

Το Κλειδί για την Εσωτερική Είσοδο

Ψάξε να βρεις τον τέλειο Διδάσκαλο,
Σ' αυτόν κατοικεί ο Υπέρτατος Κύριος.
Μέρα και νύχτα σε διαλογισμό κάθεται
Και ψέλνει ύμνους για τη δόξα του Χάρι Νάαμ.
Ο Θεός τη μορφή του ανθρώπου κατ' εικόνα Του δημιούργησε.
Και το κλειδί του μυστηρίου στο Σατγκουρού το έδωσε.
Το κλειδί είναι στα χέρια του Σατγκουρού.
Σε όποιους ο ίδιος κρίνει ότι το αξίζουν,
Την πόρτα την εσωτερική ξεκλειδώνει,
Και τον κρυμμένο θησαυρό προσφέρει.

Μπίκα Σαχίμπ

Μόνον η χάρη του Θεού οδηγεί το χέρι του Διδασκάλου να στρέψει το κλειδί, επιτρέποντάς μας έτσι την εσωτερική πρόσβαση. Όπως το διατυπώνει και ο Έμερσον* με το δικό του ξεχωριστό τρόπο, μας διδάσκει πώς να «κρούουμε εσωτερικά». Ο Διδάσκαλος μας μαθαίνει πώς να υψωνόμαστε πάνω από το σώμα και να μπαίνουμε μέσα μας. Στη δέκατη πόρτα συναντάμε την ακτινοβόλο μορφή Του, η οποία από δω και μπρος μας συντροφεύει στο ταξίδι μας στις εσωτερικές περιοχές και δεν ησυχάζει, μέχρι να μας οδηγήσει με ασφάλεια στο Αιώνιο Σπίτι μας. Όπως λέγεται, ο Γκουρού εμφανίζεται, όταν ο τσέλα* είναι έτοιμος. Όταν ο αναζητητής φλέγεται από λαχτάρα να συναντήσει το Θεό, ο Κύριος έρχεται σε επαφή μαζί του μέσα από τη μορφή του Διδασκάλου των ημερών του. Επομένως, η έντονη επιθυμία να δούμε το Θεό γίνεται το διαβατήριό μας για τη συνάντηση μαζί Του. Το φλογερό πάθος να δούμε το Θεό, η έντονη πίστη ότι είναι εκεί και μας περιμένει και η επιδίωξη της ένωσης μαζί Του, όλα είναι δώρα του Θεού.

Καθώς προοδευτικά αποδεσμευόμαστε από τους εγκόσμιους πειρασμούς και τις επιθυμίες κι αφήνουμε πίσω μας τις πολυποίκιλες αποχρώσεις τους και βαπτιζόμαστε στους πράσινους τόνους της αγάπης του Θεού, ο Διδάσκαλος ξεκλειδώνει τους εσωτερικούς θησαυρούς και μας τους μοιράζει. Μας υψώνει πάνω από τις εννιά πόρτες του σώματος και ξεκλειδώνει τη δέκατη, κι έτσι γινόμαστε οι οραματιστές των θείων βασιλείων εσωτερικά. Ανοίγει συγχρόνως και το εσωτερικό μας αυτί, για να μπορέσουμε να ακούσουμε τις αυθύπαρκτες και αέναες Μελωδίες που ηχούν μέσα μας.

Ο Σάμας Ταμπρίζ δήλωσε κάποτε ότι χάρισε το φως σε χιλιάδες εκ γενετής τυφλούς. Το Γκουρού Γκράντθ Σαχίμπ σημειώνει αντίστοιχα ότι όλοι είμαστε τυφλοί

και ότι μόνον ο Σατγκουρού μπορεί να μας ανοίξει τα μάτια. Στην παράδοση του μυστικισμού, όταν γίνεται αναφορά στην όραση και στην τύφλωση, η χρήση αυτών των όρων δεν έχει την ίδια έννοια μ’ εκείνη που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή. Όποιος χαρακτηρίζεται τυφλός από τους μύστες δε σημαίνει ότι δεν μπορεί να δει το φυσικό σύμπαν, αλλά σημαίνει ότι είναι ανήμπορος να αντικρίσει το εσωτερικό Φως. Οι Άγιοι και οι Διδάσκαλοι έρχονται στον κόσμο για να χαρίσουν στους συνανθρώπους τους την εσωτερική όραση κι αυτή είναι η αποστολή τους.

Πέρα από τη Δέκατη Πύλη

Πίσω από βαριά σιδερόπορτα κλειδωμένη κάθεται ο Θεός.
Εκεί τα μάτια και τ' αυτιά δεν ωφελούν σε τίποτα.

Μπίκα Σαχίμπ

Ο Μπίκα Σαχίμπ μας λέει ότι μια μεγάλη σιδερόπορτα, ένα είδος σιδηρού παραπετάσματος ορθώνεται εσωτερικά, αποστερώντας μας τη δυνατότητα να δούμε τι βρίσκεται μέσα μας. Σπαταλάμε τις δυνάμεις μας στις εννέα πόρτες που βγάζουν προς τα έξω – τα δύο μάτια, τα δύο αυτιά, τα δύο ρουθούνια, το στόμα και τα δύο ανοίγματα στο κάτω μέρος του σώματος – και μόνον η χάρη του Διδασκάλου μπορεί να μας οδηγήσει εσωτερικά. Όπως το τοποθετεί και ο Τούλσι Σαχίμπ:

Τι αξία έχει η ζωή, όταν είμαστε χωρισμένοι
από Εκείνον που κατοικεί μέσα μας;
Αλίμονο, ο κόσμος όλος υποφέρει από καταρράχτη.

Το φίλτρο ή ο καταρράχτης που εμποδίζει την εσωτερική μας όραση είναι οι εγκόσμιες προσκολλήσεις και ψευδαισθήσεις. Ο Γκουρού, ή αλλιώς Διδάσκαλος, είναι ο μόνος που μπορεί να μας απαλλάξει απ' αυτήν τη νόσο ή όπως αναφέρεται στο Γκουρμπάνι: *«Τραβάει το πέπλο που μας κρύβει τη θέα και μας επιτρέπει να αντικρίσουμε τι κρύβεται μέσα μας»*. Αν θέλουμε κι εμείς να συμμετάσχουμε στα δώρα του Θείου Νέκταρ που ρέει μέσα μας και τούτη τη στιγμή καταναλώνεται και κατασπαταλιέται από τους πέντε θανάσιμους εχθρούς μας ή τη συμμορία των πέντε ληστών, όπως λέγονται, που είναι: η επιθυμία, ο θυμός, η απληστία, η προσκόλληση και ο εγωισμός, τότε πρέπει να στραφούμε στο ζωντανό Διδάσκαλο της εποχής μας, τον αληθινό Διδάσκαλο των ημερών μας. Ένας τέλειος Διάσκαλος μας συνδέει με τον ιερό Λόγο του Θεού και μας εφοδιάζει με εσωτερική όραση και εσωτερική ακοή.

Το πνευματικό μονοπάτι που ανοίγεται μπροστά μας, βρίσκεται πέρα από τη σφαίρα της διάνοιας και του ορθολογισμού. Η γνώση είναι δύο ειδών: εξωτερική και εσωτερική. Η εξωτερική είναι γνωστή με το όνομα «απρα-βιντιά» και αφορά τη γνώση που προέρχεται από το διάβασμα των γραφών, την εκτέλεση ιεροτελεστιών, την οργάνωση γιορτών και προσκυνημάτων και την προσφορά ελεημοσύνης και άλλων μορφών φιλανθρωπίας. Όλα αυτά έχουν την αξία τους, γιατί μας ενθαρρύνουν να ζήσουμε μια ενάρετη ζωή και μας ενσταλάζουν την αγάπη για το Θεό. Το άλλο είδος γνώσης, η εσωτερική γνώση, ονομάζεται «πάρα-βιντιά». Βασίζεται στην ακρόαση του θείου Λόγου και στην ενόραση του θείου Φωτός μέσα μας. Δεν είναι λίγοι αυτοί που λένε ότι, αν δε δω με τα ίδια μου τα μάτια, δεν

πιστεύω ούτε αυτά που λέει ο Διδάσκαλός μου. Ο Σαντ Κιρπάλ Σίνγκ έλεγε ότι *«δύο συν δύο κάνουν τέσσερα»*, θέλοντας να δείξει ότι, όπου υπάρχει άμεση αντίληψη του εσωτερικού πνευματικού στόχου, δε χωράει καμιά αμφιβολία

Η πνευματικότητα είναι ένα μονοπάτι άμεσης εσωτερικής εμπειρίας και ο ορθολογισμός παίζει μικρό ρόλο. Είναι ένας πρακτικός δρόμος και γι' αυτό είναι απαραίτητο να στραφούμε για οδηγίες σε κάποιον που να έχει λύσει ο ίδιος το μυστήριο της ζωής και να είναι σε θέση να μας βοηθήσει να πετύχουμε το ίδιο. Το Γκουρμπάνι επισημαίνει το εξής παράδοξο: Μολονότι τόσο η ψυχή όσο και ο Κύριος διαμένουν στο ίδιο μέγαρο, η ψυχή δεν έχει συναντήσει ποτέ τον Κύριό της. Ο Διδάσκαλος γκρεμίζει το σιδηρούν παραπέτασμα της προσκόλλησης, της ψευδαίσθησης και της ματαιότητας, επιτρέποντας στην ψυχή να αντικρίσει το Δημιουργό της. Στην παρούσα μας κατάσταση ο νους τρέχει δω κι κει και είναι αεικίνητος σαν τον υδράργυρο. Μόνον όταν η διάνοια ακινητοποιηθεί και ο νους ηρεμήσει, η ψυχή μπορεί να αντικρίσει τον Πλάστη. Ο πνευματικός μας προορισμός βρίσκεται πολύ μακρύτερα από την επικράτεια του νου και της διάνοιας. Ο νους μάς συντροφεύει μόνο στις τρεις κατώτερες περιοχές: τη Φυσική, την Αστρική και την Αιτιατή. Πέρα από την Αιτιατή δεν υπάρχει νους, οπότε και η ψυχή διακρίνει την πραγματικότητα με βάση το δικό της φως, χωρίς να χρειάζεται και να εξαρτάται από τα όργανα του σώματος ή του νου.

Ατενίστε την ακτινοβολία Του χωρίς τα μάτια,
Ακούστε την Αιώνια Μουσική χωρίς τα αυτιά,
Δίχως χέρια και δίχως πόδια εκτελείτε την κάθε εργασία,
Δίχως λόγια επικοινωνήστε και συνομιλήστε μαζί Του,
Κι αν μπορέσετε κατ' αυτό τον τρόπο να πεθαίνετε ενόσω ζείτε
Και να ζείτε όπως ορίζει ο νόμος Του,
Θα ανακαλύψετε τι είναι η θαυμαστή χάρη του Κυρίου.

Μόνον όσο είμαστε άνθρωποι, μπορούμε να συναντήσουμε το Δημιουργό μας. Φτάνουμε σε μια κατάσταση ύπαρξης όπου έχοντας υπερβεί τα όρια του νου και της διάνοιας βλέπουμε χωρίς μάτια και ακούμε χωρίς αυτιά, χωρίς πόδια και χέρια κινούμαστε και εργαζόμαστε και χωρίς λόγια επικοινωνούμε. Όταν ο Μπίκα λέει: *«Εκεί που τα μάτια δεν μπορούν να ατενίσουν τον Κύριο»,* αναφέρεται σ' αυτό το βασίλειο που ονομάζεται Άγκαμ*. Όπως γράφει κάπου αλλού: *«Μιλώ για το Άγκαμ, που δεν υπάρχουν λόγια να το περιγράψουν.»* Όποιος το περιγράφει με λέξεις, δε βίωσε το ίδιο πράγμα. Οι λέξεις αποτυγχάνουν να εκφράσουν τις εμπειρίες αυτών των βασιλείων, τη μακαριότητα και την έκσταση που βιώνουμε εκεί.

Αγάπη και Πίστη

Ω Μπίκα! ακούμπησε την αγάπη σου στο προσκεφάλι του Θεού
Κι έχε απόλυτη πίστη στον Κύριο.
Το σώμα είναι ο καθρέφτης του Θεού
Και το κλειδί για Εκείνον είναι στα χέρια του Σατγκουρού.

Μπίκα Σαχίμπ

Ο Μπίκα Σαχίμπ ολοκληρώνει τους στίχους του αναφέροντας τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να πετύχουμε τον υπέρτατο στόχο της ανθρώπινης ζωής. Καταρχήν χρειάζεται να πάμε σ' ένα Διδάσκαλο, έτσι ώστε, μέσω της χάρης Του, να μάθουμε πώς να υπερβαίνουμε τη σωματική συνειδητότητα. Οι δίδυμοι στύλοι στους οποίους στηρίζεται η πνευματική ζωή, είναι η αγάπη και η πίστη. Οι άγιοι μας λένε ότι ο Θεός είναι αγάπη. Η ψυχή, που είναι της ίδιας ουσίας με το Θεό, είναι κι αυτή αγάπη και ο δρόμος που οδηγεί πίσω στο Θεό είναι πάλι η αγάπη. Ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ φτάνει στο σημείο να ισχυριστεί ότι όσοι δεν ξέρουν να αγαπούν δεν μπορούν να φτάσουν στο Θεό. Αναφέρει με άλλα λόγια: *«Όπου υπάρχει αγάπη, υπάρχει και ακλόνητη πίστη. Ό,τι μας λέει ο Διδάσκαλος, πρέπει να το αποδεχόμαστε και να το περιβάλλουμε με απόλυτη πίστη. Θα πρέπει να εμπιστευόμαστε τα λόγια του αγίου και γι' αυτό οφείλουμε να αγαπάμε όχι μόνον το Θεό αλλά και τους συνανθρώπους μας κι όλα τα πλάσματα της δημιουργίας».*

Η αρχή της Πατρότητας του Θεού και της αδελφοσύνης των ανθρώπων ζωντανεύει και αποκτά νόημα μοναχά, όταν μπούμε μέσα μας, όταν περάσουμε από τη δέκατη πόρτα και δούμε την ακτινοβόλο μορφή του Διδασκάλου, με την οποία στη συνέχεια συγχωνευόμαστε και τελικά γινόμαστε ένα με τον Κύριο. Αρχίζουμε τότε να βλέπουμε τον Πολυαγαπημένο παντού γύρω μας, σε κάθε συνάνθρωπό μας, σε κάθε ζώο, σε κάθε άνθος, σε κάθε φύλλο χλόης, παντού, καταλήγοντας έτσι να αγαπάμε ολόκληρη την πλάση. Πριν φτάσουμε σ' αυτή την πνευματική κατάσταση, η Πατρότητα του Θεού και η αδελφοσύνη του ανθρώπου είναι γράμμα κενό, είναι απλώς μια διανοητική σύλληψη. Όμως, ακόμα και στο επίπεδο των λέξεων και του ορθολογισμού, είναι καλό να επιδιώξουμε την εφαρμογή αυτής της ιδέας. Η ιδέα αυτή ωστόσο θα γίνει τρόπος ζωής και βασική αρχή της ύπαρξής μας μόνον, όταν ολοκληρώσουμε την πρώτη φάση του πνευματικού μονοπατιού, όταν δηλαδή γίνουμε ένα ή όταν συγχωνευτούμε με το Διδάσκαλό μας, το οποίο στην ορολογία των Σούφι ονομάζεται *φάνα-φιλ-σεΐχ*.

Όπως λέει κι ένας Πέρσης ποιητής:

Ω άνθος ζηλευτό, παντού σε αναζητώ,
Γιατί μέσα από σένα αναπνέω το άρωμα του Αγαπημένου μου.

Αν, λοιπόν, επιθυμούμε να γνωρίσουμε τον εαυτό μας και να γίνουμε ένα με το Θεό, σύμφωνα με τον Μπίκα Σαχίμπ, οφείλουμε να καλλιεργήσουμε απόλυτη αγάπη και απόλυτη πίστη στο Διδάσκαλο. Οι φιλοδοξίες, οι ελπίδες και η πίστη μας, θα πρέπει να εστιάζονται σε μια κατεύθυνση. Πρέπει η ένταση της αγάπης μας να αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να ξεχνάμε ακόμα και τον ίδιο μας τον εαυτό μέσα της. Τότε είναι βέβαιο ότι θα φτάσουμε σε μια κατάσταση «λήθης του εαυτού»*, που θα μας οδηγήσει στην έκσταση και στη μακαριότητα, που είναι ο απώτατος αντικειμενικός μας στόχος, κι έτσι θα δραπετεύσουμε από τον τροχό των ογδόντα τεσσάρων*, από τον κύκλο της μετεμψύχωσης.

ΠΑΛΤΟΥ ΣΑΧΙΜΠ

Ποίηση του Παλτού Σαχίμπ

Ο κόσμος ολάκερος δοξολογεί το Νάαμ,
μα πόσο λίγοι το γνωρίζουν στ' αλήθεια!
Ελάχιστοι όσοι το βρήκαν,
η ουσία του άφατη μένει.
Όσοι την επιθυμία υπόταξαν, μονάχα αυτοί το ανακάλυψαν.
Το εγώ τους κυρίεψαν και τη συνειδητότητα του σώματος έχασαν.
Της αγάπης την κούπα δοκίμασαν
στη σπηλιά του Εμπύρειου Στερεώματος.
Μόλις ο νους βαφτεί στου Νάαμ το χρώμα,
την αίσθηση χάνει της πείνας και της δίψας.
Οι πέντε εχθροί και οι είκοσι πέντε πρακρίτι
να τον τυραννάνε παύουνε και μακριά του πετάνε.
Τέτοιες ψυχές βαθιά στον εαυτό τους χωμένες ζούνε
κι η λαλιά τους έχει γλύκα τόση,
που να βιώσεις μονάχα γίνεται κι όχι να περιγράψεις.
Με τη ματιά του Διδασκάλου ευλογημένοι,
ζουν από έγνοιες και άγχη απαλλαγμένοι.
Ο κόσμος ολάκερος δοξολογεί το Νάαμ,
μα πόσο λίγοι το γνωρίζουν στ' αλήθεια!
Ελάχιστοι όσοι το βρήκαν,
η ουσία του άφατη μένει.

Λίγα Λόγια για τον Παλτού Σαχίμπ

Στο χώρο της πνευματικότητας*, ο Παλτού Σαχίμπ θεωρείται υποδεέστερος μόνον από τον Καμπίρ Σαχίμπ*. Ελάχιστα πράγματα μας είναι γνωστά για τη ζωή του, ξέρουμε ότι γεννήθηκε γύρω στα 1710 και πέθανε εβδομήντα περίπου χρόνια αργότερα. Γιος μεγαλέμπορου ο ίδιος, βρήκε στην πνευματικότητα τη δική του *σάτσα σάουντα*, όπως την ονόμαζε, δηλαδή την «αληθινή του δουλειά». Έλαβε μύηση από τον Γκομπίντ Τζι, που ήταν μαθητής του φημισμένου αγίου Μπίκα Σαχίμπ. Ο Παλτού ήταν ατρόμητος και ευθύς άνθρωπος, και τόση ήταν η δύναμη της ζωής και των διδαγμάτων του, που προσέλκυε κοντά του μεγάλο πλήθος πιστών, με συνέπεια να γίνει το αγκάθι στα πλευρά των εμπόρων της θρησκείας, οι οποίοι κατάφεραν τελικά να τον παραδώσουν ζωντανό στην πυρά. Άφησε πίσω του μερικά έξοχα ποιήματα για το μυστικιστικό μονοπάτι, στην Ινδική διάλεκτο. Το ποίημα που θα εξετάσουμε σ' αυτό το σημείο, στην αρχική του μορφή στα Ινδικά, γράφτηκε σ' ένα συγκεκριμένο τύπο στιχουργικής τεχνοτροπίας που χρησιμοποιείται στη λυρική ποίηση και ονομάζεται κούντλι*. Όμοια με του Καμπίρ, τα γραπτά του Παλτού χαρακτηρίζονται από ευθύτητα και σφρίγος και σ' αυτά ανέλυσε τις διάφορες πτυχές της πνευματικότητας με πολλές λεπτομέρειες. Αρκεί κανείς να διαβάσει τις λίγες γραμμές που θα εξετάσουμε σ' αυτό το σημείο, για να καταλάβει τον πλούτο των εννοιών που εκφράζει ο μεγάλος αυτός ποιητής σε λίγες μόνο λέξεις. Η δύναμη των λόγων του έγκειται στον τρόπο που αποκαλύπτει τις αληθινές μας βλέψεις και μας κάνει να αντιληφθούμε την αναποτελεσματικότητα των μεθόδων που χρησιμοποιούμε στο όνομα της θρησκείας.

Το Μεγαλείο του Νάαμ

Ο κόσμος ολάκερος δοξολογεί το Νάαμ,
μα πόσο λίγοι το γνωρίζουν στ' αλήθεια!
Ελάχιστοι όσοι το βρήκαν,
η ουσία του άφατη μένει.

Παλτού Σαχίμπ

Ο Παλτού Σαχίμπ αναφέρεται εδώ στο μεγαλείο του Νάαμ και διατυπώνει τη άποψη ότι, παρόλο που οι περισσότεροι ισχυρίζονται ότι επαναλαμβάνουν και διαλογίζονται στο όνομα του Θεού, στην πραγματικότητα αυτό δεν ισχύει. Είναι αλήθεια ότι πολλοί θυμόμαστε τον Ύψιστο με τα ποικίλα ονόματά Του. Άλλοι Τον ονομάζουν Ράμα, άλλοι Αλλάχ, άλλοι Βαχ-ι-γκούρου και άλλοι Θεό. Αλλά, αν και Τον θυμόμαστε με το όνομά Του, η ζωή μας αντικατοπτρίζει λίγα σημάδια της επιρροής Του. Όμως, δεν είναι να απορεί κανείς! Πώς είναι δυνατό να εμποτιστούμε με τις αρετές Του, όταν απλώς επαναλαμβάνουμε το όνομά Του; Αν δεν ενωθούμε με τον Κύριο, δεν μπορούμε να γνωρίσουμε πραγματικά το Λόγο ή το Όνομά* Του. Με την απλή επανάληψη του ονόματος του Θεού, δεν μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα αποκτήσουμε και θα εκφράσουμε στη ζωή μας τη θεία φύση Του.

Λέγεται ότι οι *γκράνθι* (ψάλτες των ύμνων) του Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ*, που ήταν ο τελευταίος Γκουρού των Σιχ*, του παραπονέθηκαν κάποτε ότι έδειχνε μεροληψία. Απήγγελλαν κατ' εντολή του τις γραφές επί χρόνια, κι όμως ο Γκουρού* δεν τους είχε ευλογήσει με τον τρόπο που ευλογούσε κάποιο νεοφερμένο. Ο Διδάσκαλος άκουσε τα παράπονά τους και τους διαβεβαίωσε ότι σύντομα θα απαντούσε στις εκκλήσεις τους. Το επόμενο πρωινό τους κάλεσε και τους έδωσε ένα πολύ δυνατό μίγμα ινδικής κάνναβης με την εντολή να κάνουν μ' αυτό γαργάρες, αλλά ταυτόχρονα έπρεπε να φροντίζουν να μην καταπιούν ούτε μια σταγόνα από το ναρκωτικό διάλυμα. Το απόγευμα τους φώναξε να του πουν πώς ένιωσαν. *«Αλήθεια, δε νιώσατε καμιά μέθη απ' αυτό το πανίσχυρο μίγμα;»* τους ρώτησε σαν να απορούσε. *«Πώς θα μπορούσαμε,* του είπαν, *αφού μας ζήτησες να μην το καταπιούμε. Αφού λοιπόν δεν το ήπιαμε και δεν πέρασε στην κυκλοφορία του αίματός μας, πώς θα μπορούσε να μας βοηθήσει;»* Δεν ήταν σε θέση να συνειδητοποιήσουν ότι ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ είχε ήδη απαντήσει στο αίτημά τους.

Ούτε κι εμείς διαφέρουμε από τους γκράνθι. Μπορεί να συνεχίζουμε να επαναλαμβάνουμε το όνομα του Αλλάχ ή του Θεού, αλλά αν δεν ενωθούμε μαζί Του, πώς μπορούμε να απορροφήσουμε και να χωνέψουμε έστω και λίγη από τη θεία φύση Του; Για να εξηγήσει αυτήν τη διαφορά, ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ έλεγε ότι το Νάαμ* (Όνομα) είναι δύο ειδών: το *βαρνάτμακ* (προφορικό) και το

ντουνάτμακ (εσωτερικό). Το προφορικό νάαμ ή ο εξωτερικός λόγος δεν έχει την ικανότητα να μας οδηγήσει στο εσωτερικό Νάαμ ή Λόγο, εκτός κι αν έρθουμε σε επαφή με κάποιον που είναι ενωμένος με το Θεό και μπορεί να μας συνδέσει μαζί Του. Όλες οι τελετές, οι τύποι, τα τελετουργικά, τα προσκυνήματα και οι προσευχές είναι οι διάφορες εκφράσεις του εξωτερικού λόγου ή της εξωτερικής γνώσης. Το καλύτερο που μπορούν να κάνουν είναι να μας βοηθήσουν να αντιληφθούμε την πνευματικότητα, αλλά από μόνα τους δεν μπορούν να μας δώσουν ούτε καν μια πρόγευση. Μπορεί να προσευχόμαστε κάθε πρωί ή να κάνουμε νηστείες, ανεξάρτητα όμως απ’ ό,τι κάνουμε, η γαλήνη, η ενότητα και η χαρά να συνδεθούμε με το Θεό δεν εισχωρούν στη ζωή μας.

Διαπιστώνουμε ότι είμαστε ανίκανοι να προσφέρουμε υπηρεσίες χωρίς να είμαστε προσκολλημένοι στο αποτέλεσμα, αλλά και πόσο δύσκολο είναι να αναπτύξουμε οικουμενική αγάπη. Βλέπουμε επίσης ότι μας είναι σχεδόν αδύνατο να ζήσουμε σύμφωνα με το ύψιστο ιδανικό της αγνότητας. Ανεξάρτητα, λοιπόν, από το τι έχουμε καταφέρει με τις προσευχές, τους τύπους και τα τελετουργικά, η αγιοσύνη και η αγνότητα δεν εισχωρούν στη ζωή μας. Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ μας έλεγε ότι η αληθινή γνώση είναι η πνευματική γνώση, είναι με άλλα λόγια η γνώση του ανώτερου εαυτού μας. Έλεγε ότι ο εσωτερικός Λόγος είναι η αληθινή μορφή του Θεού, κι όταν ερχόμαστε σε επαφή και συγχωνευόμαστε μαζί Του, μπορούμε να κατέχουμε στον ύψιστο βαθμό κάθε άλλη μορφή γνώσης. Αν δε γνωρίσουμε τον εαυτό μας, δεν μπορούμε να γνωρίσουμε, το Θεό ούτε μπορούμε να απορροφήσουμε μέσα μας κανένα από τα γνωρίσματα του Κυρίου. Να γιατί οι άγιοι και οι Διδάσκαλοι δια μέσου των αιώνων μας λένε ότι με το να προφέρουμε τη λέξη «νερό» δεν μπορούμε να σβήσουμε τη δίψα μας. Η δίψα μας σβήνει μόνον, όταν πιούμε εκείνο το υγρό το οποίο περιγράφεται με τη λέξη «νερό». Ο Παλτού Σαχίμπ μας λέει ότι, αν θέλουμε να διαβούμε το μονοπάτι της πνευματικότητας, πρέπει να ψάξουμε να βρούμε κάποιον που να έχει συγχωνευτεί με τον Κύριο και να μπορεί να μας συνδέσει μαζί Του, να μπορεί με άλλα λόγια να μας συνδέσει με τη Χριστή Δύναμη, με το θείο Λόγο, με το Νάαμ.

Το Νάαμ είναι η οδός που μπορεί να μας οδηγήσει στην Πηγή της, τον ίδιο το Θεό. Μέχρις ότου να συναντήσουμε κάποιον που να μπορεί να μας οδηγήσει πίσω στο Θεό, δεν πρόκειται να δούμε καμιά δραστική μεταμόρφωση να αποτυπώνεται στη ζωή μας. Μπορεί να συνεχίζουμε να αποκαλούμε το Θεό με τα πολλά Του ονόματα, αυτό όμως δεν έχει κάποιον ουσιαστικό αντίκτυπο στη ζωή μας και αποτυγχάνει να μας προσφέρει τη οποιαδήποτε εμπειρία του Θεού. Αυτή η εμπειρία μπορεί να εισχωρήσει και να μεταμορφώσει τη ζωή μας μόνον, όταν συνδεθούμε με το Νάαμ κι αρχίσουμε να το βλέπουμε και να αντιλαμβανόμαστε το καθρέφτισμά του στη ζωή μας. Κάτι τέτοιο είναι εφικτό μόνον, όταν πάμε σε κάποιον Άγιο, γιατί ο Ίδιος έχει ήδη λύσει το μυστήριο της ζωής και του θανάτου με τη συνδρομή του Νάαμ και είναι σε θέση να μας συνδέσει με αυτή τη Δύναμη.

Δεν μπορούμε να νιώσουμε τη γλυκιά της γεύση απλώς και μόνο μιλώντας για τη ζάχαρη, ούτε μπορούμε να πνίξουμε την πείνα μας με συζητήσεις για το φαΐ. Αντίστοιχα, δεν μπορούμε να γνωρίσουμε το Θεό συζητώντας απλώς και μόνο για

Εκείνον. Μέχρις ότου να έρθουμε σε επαφή με τη Δύναμη του Θεού, ο έσχατος στόχος της ζωής μάς διαφεύγει.

Σε κάθε θρησκευτική παράδοση, οι άνθρωποι χαίρονται να εφευρίσκουν αναρίθμητα ονόματα για το Θεό. Ακόμα κι αν Τον φωνάξετε με όλα αυτά τα ονόματα, δεν πρόκειται να γίνει δικός σας, ούτε θα Τον κερδίσετε αν επινοήσετε άλλα τόσα. Ο σκοπός για τον οποίο βρίσκουμε τόσα πολλά ονόματα για το Θεό είναι καταρχήν για να μας Τον θυμίζουν. Δυστυχώς όμως, στην πορεία χαθήκαμε στον όγκο αυτών των ίδιων των ονομάτων. Αν δεν έχετε άμεση επαφή με το θείο μονοπάτι, κανένα όνομα δεν είναι αρκετό να σας οδηγήσει σ’ Εκείνον. Μόλις όμως επικοινωνήσετε μαζί Του εσωτερικά, θα απαντήσει στις εκκλήσεις σας και θα ανταποκριθεί με όποιο όνομα κι αν Τον φωνάξετε.

Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έλεγε ότι μόνο κατ’ όνομα είμαστε πιστοί του Θεού. Δεν μπορεί να θεωρούμε τους εαυτούς μας θεϊστές, με την πραγματική σημασία του όρου, αν δεν αρχίσουμε να βιώνουμε την εμπειρία του Θεού. Όταν αποφάσισε να συγκαλέσει το Συνέδριο για την Ενότητα του Ανθρώπου, τον ρώτησα ταπεινά για το λόγο που έκανε κάτι τέτοιο. Μου εξήγησε ότι μέχρι τότε βοήθησε στην οργάνωση συνεδρίων που υπήρχαν εκπρόσωποι από τις κύριες θρησκείες του κόσμου. Όμως, παρόλο που οι άνθρωποι που ασπάζονται αυτά τα δόγματα αριθμούν εκατομμύρια πιστούς – υπάρχουν εκατομμύρια Ινδουιστές, εκατομμύρια Μουσουλμάνοι και εκατομμύρια Χριστιανοί – ελάχιστοι μόνον καταλαβαίνουν πραγματικά τι είναι η θρησκεία. Πόσοι Ινδουιστές έχουν την εμπειρία αυτού που οι Βέδες ονομάζουν *Τζιότι* και *Σρούτι*, δηλαδή το Φως και τον Ήχο; Πόσοι Χριστιανοί συνάντησαν τον Ιησού Χριστό και είδαν τον Οίκο του Πατρός, όπως τον ονόμαζε; Ακριβώς επειδή ο κόσμος δεν αντιλαμβάνεται τι είναι η θρησκεία στις αληθινές της διαστάσεις, ο Σαντ Κιρπάλ αποφάσισε να απαλείψει αυτή τη λέξη και ονόμασε τη νέα συνδιάσκεψη «Συνέδριο για την Ενότητα του Ανθρώπου». Όσοι δηλώνουν ότι ανήκουν σε κάποια θρησκεία, αποκλείουν τους άθεους και με αφοριστικό τρόπο τους αποκαλούν άπιστους. Με την αληθινή σημασία του όρου όμως, θεϊστής ή πιστός είναι μόνον όποιος βλέπει το Φως του Θεού. Επομένως, με βάση αυτή τη διάκριση, ελάχιστοι μόνον είναι οι πιστοί. Οι υπόλοιποι, ανεξάρτητα από την ταμπέλα του Ινδουιστή, του Μουσουλμάνου ή του Χριστιανού που φοράνε, δεν μπορούν να θεωρούνται πιστοί, αφού δεν έχουν άμεση γνώση και εμπειρία της εσωτερικής πραγματικότητας. Με αυτό ως δεδομένο, ο Σαντ Κιρπάλ έλεγε: *«Δεν έχω καμιά επιθυμία να αποκλείσω κανέναν, ούτε τους ανθρώπους που αυτοαποκαλούνται άθεοι, γιατί ο καθένας μας κρύβει μέσα του το σπόρο του θείου Φωτός και του Ήχου. Γι’ αυτό το λόγο και το επίκεντρο του συνεδρίου που συγκάλεσα δεν είναι πλέον η θρησκεία αλλά ο ίδιος ο άνθρωπος».* Προσπάθησε να μας δώσει να καταλάβουμε ότι το «Συνέδριο για την Ενότητα του Ανθρώπου» ήταν ένα ορόσημο και σηματοδοτούσε ένα επιπρόσθετο βήμα στην έρευνα η οποία αρχικά τον οδήγησε στην οργάνωση των Παγκόσμιων Συνεδρίων των Θρησκειών.

Ο Παλτού Σαχίμπ, λοιπόν, μας επισημαίνει ότι ακόμα κι όταν αναφερόμαστε στο Θεό, έχουμε πέσει θύματα της υποκρισίας και της απάτης. Πράγματι, όλος ο κόσμος είναι μια ψευδαίσθηση. Ακόμα και ο χώρος της θρησκείας αποτελεί θέατρο υποκρισίας και απάτης. Δεν ξέρουμε τίποτα για την πραγματική αφύπνιση. Ο μό-

νος που έχει το δικαίωμα να ισχυριστεί ότι θυμάται το Θεό είναι εκείνος που έχει υπερβεί τη σωματική συνειδητότητα και, αντλώντας ζωντάνια από το εσωτερικό Φως και τον Ήχο, έχει φτάσει στην Ακτινοβόλο Μορφή του Διδασκάλου* κι έχει γευτεί τη Δύναμη του Θεού.

Οι άνθρωποι συχνά με ρωτούν γιατί είναι σημαντικό να έχουμε Γκουρού. Είναι αλήθεια ότι το Σαντ Ματ* βασίζεται στην αναγκαιότητα ενός ζωντανού Διδασκάλου. Επιμένει ότι, αν θέλουμε να ξεφύγουμε από την υποκρισία και την απατηλότητα του κόσμου, χρειαζόμαστε κάποιον να μας συνδέσει με τη δύναμη του Νάαμ μέσα μας και να μας βοηθήσει να υπερβούμε το σώμα και να συγχωνευτούμε με το Θεό. Ο Γκουρού είναι κάποιος που ο ίδιος έχει γίνει ένα με το Θεό και είναι ο πόλος στον οποίο εκδηλώνεται η ίδια η δύναμη του Θεού. Έχει κατακτήσει το μυστήριο της ζωής, που με άλλα λόγια είναι το μυστήριο της γνώσης του «θανάτου εν ζωή*». Ο Γκουρού είναι κάποιος που έχει εξουσιοδοτηθεί από το Θεό να επαναφέρει τους αναζητητές κοντά Του. Όταν, λοιπόν, μια τέτοια μορφή εκτείνει τη χάρη του προς το μέρος μας και μας αναλάβει υπό την προστασία του, τότε μπορούμε να κινηθούμε προς το Θεό.

Ο λόγος για τον οποίον ο Παλτού Σαχίμπ αντιμετώπισε την εχθρότητα και τις διώξεις έχει τις ρίζες του στο ότι μίλησε ανοιχτά και χωρίς περιστροφές στον κόσμο. Διώχτηκε με τόση σφοδρότητα όση και ο Καμπίρ Σαχίμπ πριν απ' εκείνον. Πώς θα μπορούσαν όμως οι υποτιθέμενοι φρουροί της θρησκείας, για τους οποίους οι πίστη είναι επάγγελμα ή μάλλον επιχείρηση, να ανεχτούν και να αντέξουν τόσα σταράτα λόγια; Το μόνο που τους ευχαριστεί είναι να μας κάνουν να ξεχνάμε το εσωτερικό πνεύμα της θρησκείας και να μας αφήνουν να χανόμαστε σ' ένα κυκεώνα τύπων και τελετουργικών. Όποτε, μια Θεοποιημένη ψυχή όπως ο Παλτού Σαχίμπ έρχεται ανάμεσά μας, μας υπενθυμίζει πόσο κούφιες, κενές και ανάξιες λόγου είναι αυτές οι εξωτερικές ενέργειες στο όνομα της θρησκείας. Αν δεν τις υπερβούμε, δεν έχουμε καμιά ελπίδα να λύσουμε το μυστήριο της ζωής.

Η απαράμιλλη αξία του Παλτού Σαχίμπ οφείλεται στην ειλικρίνεια και την ευθύτητά του. Όλοι οι Διδάσκαλοι μιλούν χωρίς φόβο και δεν τρομάζουν από τις αντιδράσεις των ανθρώπων. Αφού είναι ένα με το Θεό, πώς είναι δυνατό να φοβούνται τους συνανθρώπους τους; Φόβο νιώθουν όσοι δεν έχουν πετύχει αυτή τη σύνδεση. Ο Παλτού Σαχίμπ μιλάει, λοιπόν, χωρίς φόβο και στα γραπτά του συναντάμε την αιχμηρότητα και τη δριμύτητα που χαρακτηρίζουν και τα κείμενα του Καμπίρ Σαχίμπ. Μας θυμίζει την αληθινή σημασία του Νάαμ, το μεγαλείο και την αξία του. Όπως έχει πει και ο Καμπίρ:

Όποιος έχει γευτεί το Νάαμ
και από την κούπα της αγάπης μεθύσει,
Λαχταράει μονάχα τη ματιά του Αγαπημένου του
και δε λογαριάζει ούτε τη σωτηρία.

Ελάχιστοι Αναζητούν το Θεό για το Θεό

Όσοι την επιθυμία υπόταξαν, μονάχα αυτοί το ανακάλυψαν.

Παλτού Σαχίμπ

]

Όταν προσευχόμαστε, όταν νηστεύουμε, όταν πάμε σε τόπους προσκυνήματος ή επισκεπτόμαστε κάποιο ναό, τι επιδιώκουμε στην πραγματικότητα; Αν είμαστε ειλικρινείς με τον εαυτό μας, θα ανακαλύψουμε ότι πίσω από τις ενέργειάς μας κρύβεται πάντοτε κάποιος απώτερος σκοπός. Άλλοι θέλουν να πάρουν προαγωγή, άλλοι ψάχνουν μια καλή σύζυγο ή έναν ευγενικό άντρα να παντρευτούν, άλλοι ψάχνουν ένα σύντροφο που να σκέφτεται όπως και οι ίδιοι ή που να ασπάζεται και να ακολουθεί τα πιστεύω και τις φιλοδοξίες τους ανεπιφύλακτα και χωρίς αντιρρήσεις, άλλοι θέλουν μια όμορφη και τρυφερή γυναίκα για το γιο τους ή έναν πλούσιο γαμπρό για τη θυγατέρα τους, άλλοι τέλος θέλουν να γίνει καλά το άρρωστο παιδί τους. Ποτέ δε λαχταράμε τον Ίδιο το Θεό. Πίσω απ' όλες τις ενέργειές μας, που υποδηλώνουν την ευλάβεια και την ευσέβειά μας, κρύβεται πάντα κάποιος ιδιοτελής σκοπός και κάποια ανεκπλήρωτη εγκόσμια επιθυμία. Μπορεί να προσποιούμαστε τους ευλαβείς και να κοροϊδεύουμε τον εαυτό μας και τους άλλους ότι οι πράξεις μας δεν αφορμούνται από προσωπικά ελατήρια, αλλά παραμένει αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι λίγοι, ελάχιστοι στ' αλήθεια, ασκούν την απάρνηση και αγωνίζονται να απαγκιστρωθούν από τις προσκολλήσεις τους και να συναντήσουν το Θεό. Δεν ήταν, λοιπόν, αναίτιος ο ισχυρισμός του Καμπίρ Σαχίμπ ότι θυμόμαστε το Θεό μονάχα, όταν έχουμε προβλήματα και ποτέ όταν είμαστε χαρούμενοι και τα πράγματα έρχονται έτσι όπως τα θέλουμε. Αν μόνο μπορούσαμε να λαχταράμε μονάχα τον ίδιο τον Κύριο, είναι βέβαιο ότι θα τέλειωναν τα βάσανα και οι λύπες τις ζωής μας και θα νιώθαμε παντοτινή γαλήνη και ηρεμία. Δυστυχώς όμως στρεφόμαστε στο Θεό μόνο σε περιόδους απογοήτευσης και απελπισίας, και τότε δηλώνουμε: *«Εσύ είσαι το νερό, Εσύ και ο ήλιος. Απάλλαξέ με, σε παρακαλώ, από το κακό που με βρήκε».*

Στο Θεό κατά κύριο λόγο προσευχόμαστε, επειδή θέλουμε να μας απαλλάξει από κάποια δυσκολία που αντιμετωπίζουμε ή για να μας προσφέρει τα δώρα Του. Κάνουμε τάματα ή προσφέρουμε θυσίες, για να θεραπεύσει ο Κύριος το παιδί μας ή να πετύχει στις εξετάσεις του. Με άλλα λόγια προσπαθούμε να συνάψουμε με τον Κύριο κάποια συμφωνία, σαν να είναι η προσευχή ένα είδος επιχειρηματικής δραστηριότητας. Και σαν να μην έφτανε αυτό, όταν οι παρακλήσεις μας εισακουστούν, συχνά δεν τηρούμε τις υποσχέσεις μας. Μπορεί να ορκιστούμε ότι θα Τον ευγνωμονούμε αιώνια και θα ζούμε εσαεί στην ενθύμησή Του, αν εκπληρώσει κάποια συγκεκριμένη επιθυμία μας. Ωστόσο, μόλις πραγματοποιηθεί η ευχή μας, το πρώτο που ξεχνάμε είναι τον ίδιο μας Τον Ευεργέτη.

Ο Θεός όμως είναι τόσο τρυφερός και φιλόστοργος Πατέρας, ώστε, παρόλο που ξέρει τις αδυναμίες μας, εισακούει ούτως ή άλλως τις προσευχές μας και εκπληρώνει τις επιθυμίες μας. Ο Παλτού Σαχίμπ μας επισημαίνει ότι, αν πραγματικά επιθυμούμε να φτάσουμε στο Θεό, επιβάλλεται να εξαλείψουμε τις επιθυμίες μας. Θα πρέπει, λοιπόν, να σταματήσουμε αυτό το παζάρι. Θα πρέπει να εγκαταλείψουμε ακόμη και αυτή την ίδια την ελπίδα.

Όλες οι άλλες πράξεις μας δεσμεύουν,
μόνον η αφοσίωση μας λυτρώνει.
Γι' αυτό λέει ο Καμπίρ: Παράτα το σκεπτικισμό σου
και αφιερώσου στη λατρεία Του.
Αν η λατρεία σου διαπνέεται από τις επιθυμίες σου,
είναι χαμένος κόπος.
Γιατί πώς μπορεί να ελπίζεις ότι μ' αυτό τον τρόπο θα φτάσεις
σ' Εκείνον που δεν έχει επιθυμίες;

Ο Παλτού Σαχίμπ, λοιπόν, μας επισημαίνει πως, όποτε προσευχόμαστε στο Θεό, στην πραγματικότητα προσευχόμαστε για εγκόσμια ζητήματα. Όταν εξάλλου οι προσευχές μας εισακούονται, αντί να μας οδηγούν στη λύτρωση, το μόνο που πετυχαίνουν είναι να μας μπλέξουν χειρότερα στις προσκολλήσεις αυτής της ζωής. Από την άλλη, το Νάαμ υπερβαίνει αυτόν τον κόσμο, κι όποιος το λαχταράει οφείλει να απαρνηθεί όλες τις εγκόσμιες επιθυμίες του. Αυτά τα δυο δεν μπορούν να συνυπάρξουν. Μόνον ένας στο εκατομμύριο, κι αν προσεύχεται για τον ίδιο το Θεό, και μόνον αυτός, άντρας ή γυναίκα, μπορεί να φτάσει στη σωτηρία. Οι υπόλοιποι δενόμαστε χειροπόδαρα σ' αυτόν τον κόσμο με όπλο τις προσευχές μας. Ο Μαχαράτζ Κιρπάλ Σινγκ περιέγραφε συχνά τη θέση μας χρησιμοποιώντας μια μαθηματική εξίσωση. Έλεγε: *«Θεός συν επιθυμίες ίσον άνθρωπος και άνθρωπός μείον επιθυμίες ίσον Θεός».* Σ' αυτήν ακριβώς την αλήθεια επικεντρώνεται εδώ ο Παλτού Σαχίμπ. Μας λέει ότι το μεγαλείο του Νάαμ ξεπερνάει κάθε δυνατότητα υπολογισμού. Αντί, λοιπόν, να ψάχνουμε να βρούμε το Θεό, χανόμαστε στον κυκεώνα των επιθυμιών μας.

Ακόμα και στην επικράτεια των επιθυμιών όμως, υπάρχουν πολλά διαφορετικά στάδια. Το πρώτο στάδιο είναι η έλξη που νιώθουμε για κάτι και η ελπίδα να το αποκτήσουμε. Όσο αυξάνει η γοητεία που μας ασκεί, η ελπίδα μετατρέπεται σε πόθο. Όταν η σφοδρή αυτή επιθυμία κυριέψει τη ζωή μας, μεταβάλλεται σε κυρίαρχο πάθος. Όσο περίεργο κι αν φαίνεται, ακόμη κι όταν αποκτήσουμε το αντικείμενο της επιθυμίας μας, η ίδια η διαδικασία της επιθυμίας γίνεται από μόνη της τρόπος ζωής, ένας εθισμός που επιζεί και μετά την απόκτηση του συγκεκριμένου αντικειμένου. Αυτή η συνήθεια γίνεται με τη σειρά της ο σπόρος για μια μελλοντική ζωή και ξεκινάμε τον κύκλο της ελπίδας, της επιθυμίας και του πάθους ξανά από την αρχή. Θα το καταλάβετε νομίζω καλύτερα με ένα παράδειγμα. Μόλις αδειάσετε το λάδι από ένα βάζο, θεωρείτε ότι το βάζο είναι κενό. Αν όμως βάλετε μέσα το χέρι σας, θα δείτε ότι τα τοιχώματα είναι λιπαρά, πράγμα που σημαίνει ότι παρέμεινε κολλημένο πάνω τους ένα λεπτό στρώμα λαδιού. Αντίστοιχα, ακόμα κι

αν αποκτήσουμε το αντικείμενο της επιθυμίας μας, ο εθισμός να επιθυμούμε και η ποιότητα της εμπειρίας που υπαγορεύει η επιθυμία συνεχίζει να ζει και μετά την εκπλήρωσή της. Η ζωή μας είναι, επομένως, μια ατέλειωτη αλυσίδα επιθυμιών. Όταν εκπληρωθεί κάποια επιθυμία μας, στη θέση της γεννιούνται αναρίθμητες άλλες. Αν θέλουμε να φτάσουμε στο Θεό, επιβάλλεται να δραπετεύσουμε από τις αλυσίδες αυτών των επιθυμιών. Να γιατί ο Βούδας νουθετούσε τους μαθητές του να μην έχουν επιθυμίες και να γιατί όλοι οι άγιοι επέμεναν στην αναγκαιότητα να υπερβούμε τις επιθυμίες μας. Έφτασαν στο σημείο να πουν ότι ακόμα και η σκέψη ενός αντικειμένου μας μπλέκει στα δίχτυα της επιθυμίας. Όταν, λοιπόν, υπερβούμε αυτή την κατάσταση της διαρκούς επιθυμίας, μόνον τότε θα είμαστε κατάλληλοι και έτοιμοι να ασχοληθούμε με το Νάαμ.

Το Πέπλο του Εγωισμού

Το εγώ τους κυρίεψαν και τη συνειδητότητα του σώματος έχασαν.
Της αγάπης την κούπα δοκίμασαν
στη σπηλιά του Εμπύρειου Στερεώματος.

Παλτού Σαχίμπ

Ο Παλτού Σαχίμπ αναφέρεται σ' αυτό το σημείο στο πέπλο που επίμονα συνεχίζει να στέκεται ανάμεσα στην ψυχή μας και στο Δημιουργό της. Εμείς είμαστε ψυχές και ο Θεός η Υπερψυχή. Είμαστε ό,τι κι Εκείνος, είμαστε άτομα ή στοιχειώδεις μονάδες του Δημιουργού. Αν Εκείνος είναι ο Ήλιος, εμείς είμαστε οι ηλιαχτίδες του. Ποιο είναι λοιπόν το πέπλο που μας χωρίζει από την Πηγή μας; Είναι το πέπλο του εγωισμού, της φιλαυτίας ή του εγωκεντρισμού. Ένας Σούφι ποιητής έχει πει ότι, αν υπάρχει κάτι που μας χωρίζει από τον Κύριο, αυτό είναι το εγώ μας. Μια σταγόνα θα έπρεπε από μόνη της να έλκεται προς τον Ωκεανό. Είμαστε σταγόνες του Ωκεανού της Πανσυνειδητότητας, όμως αυτή η σταγόνα έχει εγκλωβιστεί μέσα στο κέλυφος του εγωκεντρισμού. Αν μπορούσε να αποδράσει απ' αυτό το κέλυφος, θα ήταν σε θέση να μάθει ότι στην πραγματικότητα είναι μια σταγόνα αυτού του Ωκεανού, και τότε θα αναζητούσε την Πηγή της. Θα μάθαινε ότι από μόνη της δεν είναι τίποτα και ότι επιβάλλεται να ενωθεί μ' εκείνο από το οποίο εκπορεύεται. Στην παρούσα φάση όμως η ψυχή είναι σε κατάσταση χωρισμού, είναι μια ξεχωριστή ατομική οντότητα που περιβάλλεται από το υλικό σώμα με τα πέντε στοιχεία του. Αν μόνον μπορούσαμε να συνειδητοποιήσουμε την ασημαντότητα και τη μικρότητά μας, αν ήμασταν σε θέση να αντιληφθούμε ότι δεν είμαστε άλλο από άτομα ενός απέραντου συνόλου, θα μπορούσαμε τότε να μάθουμε τι είναι η ταπεινότητα. Αντίθετα, όμως, δεν αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας ως στοιχειώδεις μονάδες αλλά ως μεγάλες και σπουδαίες οντότητες. Ωστόσο, ακόμα κι αν βλέπουμε τον εαυτό μας σαν κάτι μεγάλο, εξαιτίας του εγωισμού μας, εξακολουθεί να υπάρχει ελπίδα, λόγω της θείας χάριτος. Ο άνθρωπος όμως, βρίσκεται σε τέτοια θέση που χάνεται στα δώρα τα οποία του προσφέρει ο Θεός και έχει ξεχάσει το Δωρητή.

Ο κόσμος που ζούμε, αυτό το απέραντο σύμπαν, είναι η δικιά Του εκδήλωση. Αν μπορούσαμε να θεωρούμε όλα τα αντικείμενα που μας περιβάλλουν, όλες τις μορφές της φύσης σαν κάτι που δημιούργησε ο ίδιος ο Θεός, αν μπορούσαμε να δούμε και να καταλάβουμε την ύπαρξη του Υπέρτατου Δημιουργού πίσω απ' όλα και ταυτόχρονα αν θαυμάζουμε την ομορφιά και την καλοσύνη Του, ο δεσμός μας μαζί Του θα γινόταν πιο ισχυρός. Η αλήθεια όμως είναι ότι έχουμε απορροφηθεί στη δημιουργία Του τόσο πολύ, ώστε έχουμε ξεχάσει τον ίδιο το Δημιουργό. Αυτό είναι στ' αλήθεια το μυστικό που πρέπει να κατακτήσουμε, πρέπει να βλέπουμε όλα όσα μας γοητεύουν στον κόσμο σαν αντικείμενα ή καθρέφτες που αντικατο-

πτρίζουν τον Ίδιο τον Δημιουργό. Ακόμα και όταν κοιτάμε ένα φυλλαράκι, θαυμάζοντας την τελειότητά του, ή όταν βλέπουμε την ομορφιά ενός μπουμπουκιού ή ενός λουλουδιού, τα πάντα θα πρέπει να μας θυμίζουν τον Κύριο. Όταν αντικρίζουμε τα παιδιά μας, θα πρέπει να τα βλέπουμε σαν δώρα του Θεού. Με άλλα λόγια, αν αντί να απορροφιόμαστε και να χανόμαστε στα αντικείμενα που μας δώρισε, εμείς θυμόμαστε πάντα τον ίδιο το Δωρητή, δε θα ζούμε πια χωρισμένοι από Εκείνον. Πράγματι, κάθε αντικείμενο που μας ανήκει, κάθε αντικείμενο που βλέπουμε γύρω μας, πρέπει να θυμόμαστε ότι είναι δημιούργημα του Κυρίου. Αν η ενθύμησή Του γίνει συνεχής, τότε, αντί να συνεχίσουμε να απορροφιόμαστε στα δώρα Του και μόνο, θα θυμόμαστε το θείο Δωρητή. Αν κάθε αντικείμενο γύρω μας γίνει για μας ένα κομμάτι γυαλί που καθρεφτίζει το Δημιουργό του, θα ζούμε διαρκώς σε στενή επαφή μαζί Του.

Ο τοίχος που ορθώνεται μπροστά μας και μας κρύβει τον Κύριο είναι ο τοίχος του εγώ, είναι το πέπλο της περηφάνιας. Το «εγώ» διακρίνεται σε τρία είδη, σε τρεις μορφές. Κατ' αρχάς υπάρχει η αυταρέσκεια, η περηφάνια για τον εαυτό μας, που γενικά εκδηλώνεται ως περηφάνια για τα προσόντα μας, περηφάνια για τις γνώσεις μας, περηφάνια για τα επιτεύγματά μας κτλ. Όταν μας διακατέχει αυτός ο τύπος του εγωισμού, σκεφτόμαστε: *«Ξέρω τα πάντα, άρα έχω πάντα δίκιο. Όλοι οι άλλοι κάνουν λάθη και είναι ανόητοι».* Όταν μας διακατέχουν τέτοιες σκέψεις, είμαστε απρόθυμοι ακόμα και να μιλήσουμε ή να συζητήσουμε με τους άλλους.

Δεύτερη έρχεται η περηφάνια γι' αυτά που κατέχουμε. Καμαρώνουμε για όσα μας ανήκουν: την περιουσία μας, τα εργοστάσια και τις επιχειρήσεις μας, τις ανέσεις και τις υπηρεσίες που μπορούμε να εξασφαλίσουμε εξαιτίας της ευημερίας μας. Σκεφτόμαστε: *«Γιατί να φερόμαστε στους άλλους σαν να είναι αδέρφια μας, αφού είμαστε πλουσιότεροι απ' αυτούς; Εγώ διαθέτω κοτζάμ αεροπλάνο, ενώ ο άλλος δεν έχει ούτε ποδήλατο».* Απορροφημένοι στην περηφάνια για όσα κατέχουμε, ούτε καν επιθυμούμε να δούμε τους άλλους σαν αδερφούς μας. Αν ο Κύριος μάς φέρθηκε με γενναιοδωρία χορηγώντας μας πλούτη, είναι απαραίτητο να Του δείξουμε κι εμείς την ευγνωμοσύνη μας. Αν κοιτάξουμε γύρω μας, θα συνειδητοποιήσουμε πόσα είναι τα πράγματα για τα οποία θα πρέπει να είμαστε ευγνώμονες, ακόμα κι αν εξετάσουμε μόνον την εγκόσμια σφαίρα. Αν αγαπάμε κάποιον, δεν είμαστε αγενείς με όσους εκείνος αγαπάει, αντίθετα, προσπαθούμε να είμαστε ευγενικοί και φιλικοί μαζί τους. Αντίστοιχα, ολόκληρη η ανθρωπότητα είναι παιδιά του Θεού, κι αν επιθυμούμε να Του δείξουμε την ευγνωμοσύνη μας, αν θέλουμε να κερδίσουμε την εύνοιά Του και να είναι ευχαριστημένος μαζί μας, οφείλουμε να είμαστε ευγενικοί, τρυφεροί και γενναιόδωροι μ' εκείνους που ο Ίδιος αγαπάει. Αντί όμως να σεβόμαστε τα παιδιά Του και να προσφέρουμε απλόχερα την αγάπη και τη στοργή μας, δε θέλουμε να τους φερόμαστε όχι μόνο σαν να είμαστε ίσοι, αλλά ούτε καν σαν ανθρώπους όπως εμείς. Αν επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε τον Κύριο, αυτό δεν μπορεί να γίνει αν πρώτα απ' όλα δεν καλλιεργήσουμε την ταπεινότητα στις συναλλαγές μας με όλη τη δημιουργία Του.

Η τρίτη μορφή εγωισμού είναι η περηφάνια για τη δύναμη και την εξουσία που διαθέτουμε. Καμαρώνουμε για την περίοπτη θέση μας. Μπορεί κάποιος να είναι πρωθυπουργός ή πρόεδρος μιας χώρας και να έχει μεγάλες εξουσίες. Άλλος μπορεί

να είναι υπουργός ή γενικός γραμματέας ή ακόμα και φίλος ενός ανθρώπου με επιρροή. Καμαρώνουμε γι' αυτά που είμαστε σε θέση να επιβάλλουμε στους άλλους και η περηφάνια της δύναμης γίνεται από μόνη της ένα αξεπέραστο φράγμα, που μας χωρίζει από το Δημιουργό μας. Όπως έχει γράψει σ' ένα του ποίημα ο Τζανάμπ Ριφάτ Ζαρός, ο μεγάλος Ούρδος ποιητής:

Η νίκη ενάντια στον κόσμο, ίσως να είναι ο ύψιστος στόχος σου.
Όμως, ω φίλε μου, μάθε να θριαμβεύεις πάνω στον ανυπότακτο νου σου.

Αν θέλουμε να ενωθούμε με το Δημιουργό, είναι επιτακτική ανάγκη να καταστρέψουμε το πέπλο του εγωισμού που μας περιβάλλει. Η λύση σ' αυτό το πρόβλημα προέρχεται από έναν Άγιο* που έχει φτάσει στη Θέωση*, ο οποίος μας τραβάει κοντά Του και μας δίνει τη λύση. Είναι αλήθεια ότι οι άνθρωποι δεν είναι σε θέση να θεραπευτούν από μόνοι τους, αφού είναι βυθισμένοι στην περηφάνια του ενός ή του άλλου είδους. Μόνο μια τέλεια ψυχή, με το απέραντο έλεός της, μας σπλαχνίζεται, μας συνεφέρει και μας γιατρεύει από όλα τα κακά που κουβαλάμε μέσα μας. Τέτοιο είναι το μέγεθος της περηφάνια μας, ώστε θεωρούμε ότι δεν είμαστε κάτι λιγότερο από Φαραώ ή Καίσαρες. Η καρδιά μας είναι άπονη κι αλύγιστη. Μόλις μας δώσουν κάποια θέση εξουσίας, δεν ξεκολλάμε από πάνω της. Ακόμα κι όταν ξέρουμε ότι κάνουμε λάθος, επιμένουμε. Πώς μπορούμε άλλωστε να παραδεχθούμε ότι έχουμε άδικο; Όσο λοιπόν επιμένουμε να τρέφουμε την κενή ματαιοδοξία μας, αφήνουμε να μας ξεφύγει το υπέρτατο αγαθό, το summum bonum της ζωής. Για χάρη της εγωπάθειάς μας, όχι μόνον παρεκκλίνουμε απ' αυτό που ξέρουμε ότι είναι αλήθεια, αλλά ωθούμε κι άλλους να παρεκτραπούν.

Αν ένας άγιος μας τραβήξει κοντά Του και μας προσφέρει το θείο χάδι και τη θαλπωρή της αγάπης Του, ίσως να λιώσει τις άκαμπτες και σκληρές καρδιές μας και να τις μετατρέψει σε εύπλαστο και μαλακό κερί. Θα αποκτήσουμε επιτέλους ανθρωπιά, γιατί τώρα οι καρδιές μας είναι σκληρές σαν πέτρα ή ατσάλι.
Όταν βλέπουμε τους άλλους να υποφέρουν, όταν βλέπουμε τα βάσανά τους, άραγε μας αγγίζουν; Μας συγκινούν; Δείχνουμε την ανθρωπιά και τη συμπόνια μας; Μόνον το θείο άγγιγμα ενός Αγίου μπορεί να μετουσιώσει σταδιακά τις καρδιές μας και να τις κάνει τελείως ανθρώπινες. Ένα από τα γνωρίσματα του κεριού είναι πως, όταν το λιώσουμε, μπορούμε να το διαπλάσουμε στο σχήμα που επιθυμούμε. Το ατσάλι όμως και η πέτρα αντιστέκονται στην προσπάθειά μας να τα διαμορφώσουμε. Προς το παρόν είμαστε τόσο πολύ ποτισμένοι με την εγωπάθειά μας, ώστε πολύ δύσκολα φερόμαστε στους άλλους σαν να είμαστε ίσοι. Αν η καρδιά μας μαλακώσει σαν το κερί, θα νιώσουμε μια νέα, πρωτόγνωρη γλυκύτητα να πλημμυρίζει την ύπαρξή μας. Όταν το κερί λιώνει, στάζει προς τα κάτω. Αντίστοιχα, όποιον αγγίζει η αγάπη του Κυρίου σκύβει από ταπεινότητα. Όπου υπάρχει ταπεινότητα, υπάρχει και γλυκύτητα, κι όπου υπάρχει γλυκύτητα τα λόγια λειτουργούν σαν βάλσαμο που καταπραΰνει τις πληγές και τον πόνο των άλλων. Μόνον όταν συναντήσουμε έναν Άγιο, η καρδιά μας μαλακώνει και λιώνει και τότε γινόμαστε αληθινά ανθρώπινοι και κινούμαστε προς την επίτευξη του στόχου μας.

Το εγώ μας θεραπεύεται μόνον, όταν μια Θεοφόρος ψυχή* μάς χορηγήσει το ύψιστο δώρο και τότε αρχίζουμε να κινούμαστε προς την εκπλήρωσή του προορισμού μας. Η διαδικασία μέσω της οποίας αφαιρείται αυτό το πέπλο και γινόμαστε ένα με τον Κύριο, ακολουθεί διάφορα στάδια. Ο νους*, που είναι η πηγή της ψευδαίσθησης του εγώ, συνυπάρχει μαζί μας σε διάφορα επίπεδα. Εδώ, στο φυσικό επίπεδο, διαθέτουμε φυσικό νου, υπάρχει όμως και ο αστρικός και ο αιτιατός νους. Όταν υπερβούμε το σώμα, αποχωριζόμαστε μόνον το φυσικό νου. Ο αιτιατός όμως και ο αστρικός νους παραμένουν μαζί μας. Μόνον αφότου υπερβούμε σταδιακά τα εσωτερικά επίπεδα, απαλλασσόμαστε από την εξουσία τους και μόλις υπερβούμε την τρίτη μεγάλη περιοχή, εισδύουμε σε μια κατάσταση, όπου η ψυχή εξαγνίζεται τελείως από το φυσικό, τον αστρικό και τον αιτιατό νου. Στο τέταρτο στάδιο και μόνον η ψυχή αντιλαμβάνεται ότι αποτελεί τμήμα της θείας ουσίας. Σ’ αυτό το στάδιο η ψυχή συνειδητοποιεί ποια είναι η αληθινή της υπόσταση και αναφωνεί *«Σοχάνγκ»,* που σημαίνει «Είμαι Αυτό».

Ο Παλτού Σαχίμπ μας υπενθυμίζει ότι όποιος ανακάλυψε το θησαυρό του Νάαμ ή Λόγου, ανακάλυψε ένα θησαυρό που είναι αιώνιος. Τι είναι όμως ο θησαυρός ή η μέθη του Νάαμ; Η απάντηση είναι, η μέθη της αγάπης. Νάαμ ή Λόγος είναι ένα άλλο όνομα που δίνουμε στην αγάπη, τη θεία αγάπη, την αληθινή αγάπη. Η αλήθεια είναι ότι η θεία αγάπη αρχικά εκδηλώνεται με τη μορφή της ανθρώπινης αγάπης. Σ’ ένα στίχο μου έχω γράψει:

Αγαπώντας το Θεό αγάπησα τον άνθρωπο.
(Khuda sey ishaq Kiya, admi sey pyar Kiya)

Στα Ουρντού*, η λέξη «*ισάκ*» (ishaq), χρησιμοποιείται για τη θεία αγάπη, ενώ η λέξη *«πιάρ»* (pyar) για την ανθρώπινη αγάπη. Στα Νέα Ελληνικά δεν υπάρχουν δύο αντίστοιχοι όροι. Ξεκινάμε νιώθοντας ανθρώπινη αγάπη, αλλά στην εξέλιξη πιανόμαστε στα δίχτυα της θείας αγάπης. Για να είμαστε ειλικρινείς, την κούπα της θείας αγάπης τη γευόμαστε μόνο στην *Μπάνουαρ Γκούφα** (στο υπεραιτιατό επίπεδο), αφού πρώτα έχουμε υπερβεί τις τρεις γκούνες*. Στα κατώτερα επίπεδα, αυτό που βιώνουμε δεν είναι η θεία αγάπη στην ολότητά της, αλλά οι ατέλειωτες αντανακλάσεις και εκφάνσεις αυτής της αγάπης. Ό,τι βιώνουμε στο γήινο επίπεδο είναι η αντανάκλαση της αντανάκλασης. Όταν λέμε σε ανθρώπινο επίπεδο ότι αγαπάμε το Διδάσκαλό μας ή τον Κύριο, μιλάμε μονάχα για τη σκιά της σκιάς. Αν η σκιά κατά κάποιο τρόπο μάς επιβάλλεται με τη γοητεία της, το αφήνω σε σας να φανταστείτε τι γοητεία συνεπάγεται η αληθινή εμπειρία! Τι έκσταση, τι μέθη, τι απόλυτη απορρόφηση και ευδαιμονία! Αν βιώσουμε μια τέτοια κατάσταση, βαπτιζόμαστε (βαφόμαστε) στο χρώμα του Νάαμ, όπως λέγεται, που είναι το ίδιο με το χρώμα του Θεού. Σημειώστε ότι ο Θεός είναι μονόχρωμος και όχι πολύχρωμος, γιατί εντός του Κυρίου δεν υπάρχει δυαδικότητα, δεν υπάρχει πολλαπλότητα. Τα πάντα είναι ενιαία και αδιαίρετα. Είναι μια κατάσταση, όπου δεν υμνολογούμε τον Κύριο μονάχα όταν μας λούζει με τα δώρα Του και μετά στρεφόμαστε εναντίον Του, όταν αυτά τα δώρα χάνονται. Μόλις ερωτευτούμε, δεν υπάρχει τρόπος να ξεφύγουμε από τα δίχτυα του έρωτα. Μόλις ερωτευτούμε, όλα τα άλλα σβήνουν.

Λέμε ότι είμαστε ερωτευμένοι, αλλά τι σόι αγάπη είναι αυτή που στην παραμικρή κρίση αρχίζουμε να αμφισβητούμε ακόμα και την ύπαρξη του Θεού; Όπου υπάρχει αληθινή αγάπη δεν υπάρχει αμφιβολία. Εμείς όμως τη μια αγαπάμε και την άλλη δεν αγαπάμε. Μας λείπει η σταθερότητα, και η έλλειψη σταθερότητας δεν είναι τυπικό γνώρισμα της πραγματικής αγάπης. Στην καλύτερη περίπτωση η αγάπη μας είναι η στιγμιαία αντανάκλαση της εσωτερικής πραγματικότητας, οπότε για ένα κλάσμα του δευτερολέπτου νομίζουμε ότι είμαστε ερωτευμένοι με το Θεό. Στην αληθινή επικράτεια της αγάπης μπαίνουμε μονάχα, αφότου υπερβούμε τη φυσική, την αστρική και την αιτιατή περιοχή. Να γιατί ο Παλτού Σαχίμπ επισημαίνει σ' αυτό το σημείο ότι μπορούμε να γευτούμε το κρασί από την κούπα της αληθινής αγάπης μόνον αφού φτάσουμε στο τέταρτο στάδιο. Η αγάπη που βιώνουμε σ' αυτό το στάδιο έχει μια απόχρωση που δεν μπορεί ποτέ να ξεθωριάσει ή να εξαφανιστεί. Μόλις βαφτούμε, το χρώμα της μένει ανεξίτηλα χαραγμένο στην ύπαρξή μας.

Ο Παλτού Σαχίμπ μας λέει ότι μέσω της χάρης του Διδασκάλου, όταν σκίσουμε σε κομμάτια το πέπλο του εγωισμού και υψωθούμε πάνω από το σώμα, μεθάμε σε τέτοιο βαθμό, που δεν έχουμε χρόνο να σκεφτούμε με το νου. Μόνον όταν αποσπάσουμε τον εαυτό μας από το νου και τα αντικείμενα της επιθυμίας μας, είμαστε σε θέση να γνωρίσουμε τον αληθινό εαυτό μας. Σ' ένα υψηλότερο στάδιο, χάνουμε ακόμα και αυτήν την επίγνωση του εαυτού μας και βυθιζόμαστε στην έκσταση που μας χαρίζει η ένωση με το Θεό. Τότε θα έχουμε χαθεί τελείως για τον κόσμο, αλλά θα έχουμε απολέσει ακόμα και την αίσθηση της ατομικής μας ύπαρξης, του εγωισμού μας. Πράγματι, η ίδια η εμπειρία της δυαδικότητας, η ικανότητα να βλέπουμε τα πράγματα χωρισμένα το ένα από το άλλο, θα έχει εξαφανιστεί. Όταν το υποκείμενο της γνώσης, ο άντρας ή η γυναίκα, νιώθει χαμένο, ποιος μένει για να μάθει; Όταν το «εγώ» και το «εσύ» γίνουν ένα, δεν υπάρχει ούτε υποκείμενο ούτε αντικείμενο της γνώσης.

Το πρώτο στάδιο αυτής της διαδικασίας είναι η απώλεια κάθε αίσθησης του φυσικού εαυτού. Μπορείτε να ονομάσετε αυτή την κατάσταση «λήθη του εαυτού». Το πνευματικό μονοπάτι είναι παράξενο και συνάμα θαυμαστό. Όποιος το διαβαίνει γνωρίζει ότι υπάρχει μόνο μια θεραπεία για όλα τα δεινά, τις λύπες και τα βάσανα του κόσμου. Όπως λέει και ο Γκουρού Νάνακ: *«Ο κόσμος αυτός είναι κόσμος θλίψης. Μόνον εκείνοι γνωρίζουν γαλήνη και μακαριότητα, όσοι αγκυροβολούν στο Νάαμ».*

Οι Σούφι μας λένε ότι η βάση του Νάαμ, το θεμέλιο της πνευματικότητας, είναι η ικανότητά μας να ξεχνάμε τον κόσμο και τον εαυτό μας. Αν φτάσουμε στο σημείο να χάνουμε κάθε αίσθηση του σώματός μας, τι σημασία έχει αν πονάει το χέρι μας, αν έχουμε πονόδοντο, αν μας τσούζει το μάτι ή αν κάποιο μέλος του σώματός μας είναι παράλυτο; Στην πραγματικότητα, φτάνουμε σ' ένα σημείο όπου κάποιος ξεχνάει ακόμα και την ίδια την αναπνοή ή τους χτύπους της καρδιάς του. Είναι ένα στάδιο όπου ο μικρός μας εαυτός εκμηδενίζεται και το ασήμαντο «εγώ» μας, η αίσθηση του «εαυτούλη» μας, φτάνει στο τέλος της. Έχουμε πεθάνει εν Θεώ και έτσι είμαστε ένα μαζί Του. Πώς, λοιπόν, μπορούμε να έχουμε συναίσθηση του

εαυτού μας; Αν μονάχα μπορούσαμε να φτάσουμε σ' αυτήν την κατάσταση λήθης, όλες οι εγκόσμιες λύπες μας θα ξεριζώνονταν από τη ζωή μας.

Πώς μπορούμε να ξεφύγουμε από την αίσθηση της δυαδικότητας; Μόνον ο ζωντανός Διδάσκαλος, ο άγιος της εποχής μας, μάς παρέχει τη δυνατότητα να το πετύχουμε, και προκειμένου να μας βοηθήσει να τα καταφέρουμε, δε λογαριάζει κόπους και θυσίες. Εφευρίσκει χίλιους τρόπους να μας συνδράμει. Εκείνο που Του επιτρέπει να φέρει εις πέρας το έργο Του είναι η αλχημεία της αγάπης, γιατί ο ίδιος είναι η ενσάρκωση της αγάπης. Σκίζει σε χίλια κομμάτια το πέπλο της δυαδικότητας και κάνει κάθε δυνατή θυσία, προκειμένου να το πετύχει. Ρίξτε μια ματιά στη ζωή των μεγάλων αγίων και θα διαπιστώσετε το πόσο θυσιάστηκαν για μας. Το Χριστό τον κάρφωσαν στο σταυρό. Τον Μανσούρ τον έγδαραν ζωντανό και τον κρέμασαν. Τον Γκουρού Αρτζάν Ντεβ τον υπέβαλαν σε μαρτυρικό θάνατο πάνω σε πυρακτωμένες πλάκες κι όμως μέσα στο μαρτύριό του κατάφερε να φωνάξει «γλυκό κι ευπρόσδεκτο το θέλημά Σου». Ο Γκουρού Τεγκ Μπαχαντούρ απαγχονίστηκε στο Τσάντνι Τσόουκ στο Δελχί, ενώ και ο Εβραίος σύγχρονός του Σαρμάντ δε διέφυγε την εκτέλεση. Ο Παλτού Σαχίμπ, του οποίου τους στίχους μελετάμε σήμερα, κάηκε ζωντανός. Δείτε το μέγεθος της θυσίας τους για χάρη μας. Στο πνευματικό μονοπάτι είναι επιτακτική η ανάγκη να ξεπεράσουμε την αίσθηση του «εγώ» και του «εσύ». Πώς προσπαθούμε στην καθημερινή μας ζωή να απαλλαχθούμε απ' ό,τι δεν επιθυμούμε; Δεν προσπαθούμε να το αντικαταστήσουμε με κάτι καλύτερο; Λίγο-λίγο, αργά αλλά σταθερά, το νέο αντικείμενο ή η καινούρια αρετή παίρνει τη θέση της παλιάς. Αντίστοιχα, αν θέλουμε να υπερβούμε τη δυαδικότητα, πρέπει να επιτρέψουμε στην αγάπη να μας κυριέψει. Όσο δυναμώνει αυτή η αγάπη, αρχίζει να εξαφανίζεται η αίσθηση του εγωισμού και ο Θεός προοδευτικά κατακλύζει την καρδιά μας. Ένα από τα παράδοξα του πνευματικού μονοπατιού είναι ότι ο ίδιος ο Θεός και η αγάπη του Θεού δε διαφέρουν καθόλου μεταξύ τους. Ο Θεός είναι αγάπη. Το μεγαλείο Του είναι απέραντο και ακατανόητο. Δημιούργησε όλα τα σύμπαντα, κι όμως μπορεί να συρρικνώσει τον εαυτό Του στο μέγεθος της καρδιάς του αφοσιωμένου Του. Οι Σούφι μάς λένε ότι, σε ό,τι αφορά εκείνους που Τον αγαπούν, ο Θεός δε χρειάζεται να έρθει. Βρίσκεται ήδη εκεί και διαμένει στην καρδιά του αφοσιωμένου. Όταν μας κατακλύσει ο Θεός, θα γίνουμε η προσωποποίηση της ταπεινότητας και συνάμα της γλυκύτητας. Όταν συζητήσετε μ' έναν αφοσιωμένο, έναν αληθινό θείο εραστή, άντρα ή γυναίκα, η ακτινοβολία της αγάπης θα σας χτυπήσει σαν ηλεκτρικό ρεύμα. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο θα σας συνεπάρει και η δικιά του μέθη.

Ο Παλτού Σαχίμπ μας δίνει να καταλάβουμε πως, αν ο Κύριος εγκατασταθεί στην καρδιά μας, αν πιούμε από την κούπα της αγάπης, η δίπτυχη πορεία της πνευματικής ανάπτυξης έρχεται στο προσκήνιο. Η μια πορεία οδηγεί στη διαστολή ή τη μεγέθυνση και η άλλη στη συστολή ή τη σμίκρυνση.

Στην πρώτη περίπτωση αρχίζουμε με το να ενδιαφερόμαστε μόνο για τον εαυτό μας και στην πορεία αυτό διευρύνεται και περιλαμβάνει την οικογένειά μας, στη συνέχεια τη γειτονιά και την κοινότητά μας και στην εξέλιξη τη ευρύτερη περιοχή μας. Στη συνέχεια, το ενδιαφέρον μας εξαπλώνεται στη χώρα μας και μετά σ' ολόκληρη την υφήλιο. Τελικά, αρχίζουμε να νιώθουμε πολίτες της δημιουργίας του

Θεού στο σύνολό της. Μέσα απ’ αυτή την πορεία της δυναμικής διαστολής ξεφεύγει κανείς από τα όρια του μικρού εαυτού του και τελικά αντιλαμβάνεται ότι είναι μέρος του Θεού και αδιαίρετος από Εκείνον.

Η δεύτερη περίπτωση, η δεύτερη πορεία πνευματικής ανάπτυξης, είναι μια διαδικασία συστολής και σμίκρυνσης. Ο Κύριος αγκαλιάζει τα πάντα. Δημιούργησε τα πάντα και τα μυριάδες σύμπαντα ζουν μέσα Του. Κι όμως, ο Ίδιος μπορεί να συρρικνωθεί και να κατοικήσει στην καρδιά καθενός από τους αφοσιωμένους Του. Όταν σμικραίνει τον εαυτό Του κατ’ αυτό τον τρόπο, ο εραστής του Κυρίου γεύεται την κούπα της αγάπης Του και βιώνει μια έκσταση αιώνια. Βιώνει τη λήθη που ξεπλένει όλες τις θλίψεις και τη δυαδικότητα του κόσμου. Η διαδικασία αυτή ξεκινάει με τη ματιά χάρης και ευσπλαχνίας του Διδασκάλου. Παράδοξα όμως, αυτή η κατάσταση λήθης είναι ταυτόχρονα μια κατάσταση γνώσης. Ακόμα κι όταν κάποιος υπερβεί απόλυτα τον κόσμο, διατηρεί την επίγνωση της ταυτότητάς του. Μόνο στο επόμενο στάδιο χάνει κανείς τελείως τον εαυτό του, όταν δηλαδή συγχωνευτεί με τον Κύριο. Αυτή η κατάσταση της ενοποίησης μπορεί να επιτευχθεί μόνον απ’ όσους περνούν την αυλόπορτα της αγάπης, κι όπως λέει ο ποιητής, όποιος περνάει την αυλόπορτα της αγάπης πρέπει, με τη θέλησή του, να φέρει το κεφάλι του σαν προσφορά μες στις παλάμες του. Όπως το θέτει και ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ, ο δέκατος Γκουρού των Σιχ: *«Αν κάποιος θέλει να διαβεί αυτό το μονοπάτι πρέπει να είναι έτοιμος να θυσιάσει με τη θέλησή του το νου, την ψυχή, ακόμα και την ίδια τη ζωή του»*. Τέτοιες ψυχές μπορούν να χαρακτηριστούν «αθάνατοι μάρτυρες». Κάποιοι στίχοι του Σαντ Κιρπάλ Σινγκ αναφέρουν:

Κουβαλώντας το κεφάλι στα χέρια τους και την καρδιά στις γροθιές τους
πλήθος εραστών καταφθάνουν στο μονοπάτι Σου,
προσφέροντας τη ζωή τους θυσία.

Η πνευματικότητα είναι ένα μονοπάτι αγάπης. Όποιος το διαβαίνει, πρέπει να είναι πρόθυμος να θυσιάσει τον εαυτό του για τον Αγαπημένο. Όταν λέμε να κουβαλάμε την καρδιά και το κεφάλι μας μες στις παλάμες μας, μιλάμε μεταφορικά. Είμαστε σε θέση στην κοινή μας ζωή να κάνουμε μια τέτοια θυσία; Μόνον κάποιος που φλέγεται από έρωτα για το Θεό είναι σε θέση να το κάνει. Οι παραδόσεις των Σιχ αναφέρουν ότι ο αληθινός στρατηλάτης πολεμάει με το κεφάλι στην παλάμη του. Αυτό είναι παράδοξο. Πώς μπορεί κάποιος που έχει αποκεφαλιστεί να πολεμήσει; Η συγκεκριμένη φράση είναι συμβολική και εννοεί ότι όποιος σκοπεύει να διαβεί αυτή την ατραπό, πρέπει να μάθει να υπερβαίνει το σώμα και συνεπώς να μάθει να πεθαίνει ενόσω ζει. Όποιος έχει μάθει να υπερβαίνει το σώμα, κατά μία έννοια, έχει μάθει να πεθαίνει. Όπως λέγεται, φτάνουμε στην πόρτα του Πολυαγαπημένου με το κεφάλι στα χέρια. Ένα τέτοιο άτομο δεν είναι πια προσκολλημένο στον κόσμο και υπερβαίνει τη λήθη αυτού του κόσμου και του εαυτού του, για να ολοκληρώσει την συγχώνευσή του με τον Κύριο, αφού, όπου έχει εγκατασταθεί η αγάπη, δεν υπάρχει χώρος για το μικρό μας εαυτό. Όποιος έχει φτάσει στο τελικό στάδιο και έχει συγχωνευτεί με τον Κύριο, ξέρει πια ότι δεν υπάρχει υποκείμενο ή αντικείμενο της γνώσης, Διδάσκαλος ή μαθητής. Συνεπώς, μπορούμε να χαρακτηρίσουμε

ένα τέτοιο άτομο «αθάνατο μάρτυρα», αφού έχει θυσιάσει τον εαυτό του για να γίνει ένα με τον Κύριο.

Ο Παλτού Σαχίμπ, ο δημιουργός αυτών των στίχων, ήταν ένας απ' αυτούς τους φωτισμένους μάρτυρες. Κατά μία έννοια, κάθε πνευματικός Διδάσκαλος είναι ένας αθάνατος μάρτυρας, γιατί τι σημαίνει ότι κάποιος «μαρτύρησε» εκτός από το ότι θυσίασε τον εαυτό του για τους άλλους; Μάρτυρας δεν είναι όποιος πεθαίνει για χάρη του εαυτού του. Όσοι μαρτύρησαν για χάρη της απελευθέρωσης του έθνους τους, πέθαναν για κάτι μεγαλύτερο από τον ίδιο τους τον εαυτό. Όμως ακόμα κι έτσι, ο μαρτυρικός τους θάνατος είχε ένα περιορισμένο σκοπό. Δεν μπορούμε να τους αποκαλέσουμε αθάνατους μάρτυρες με την πλήρη έννοια του όρου. Ο όρος «αθάνατος μάρτυρας» εμπεριέχει κάτι που ξεπερνάει τα όρια του χρόνου και όσοι πέθαναν για την πατρίδα τους και το λαό της, θυσιάστηκαν για μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων, σε μια συγκεκριμένη χρονική συγκυρία. Μόνον οι άγιοι είναι, με την πραγματική έννοια του όρου, οι αληθινοί μάρτυρες, γιατί θυσίασαν τον εαυτό τους για χάρη της δικιάς μας αθανασίας, για κάτι που ξεπερνάει τα όρια του χώρου και του χρόνου. Τέτοιες ψυχές δεν έχουν όρια και περιορισμούς, γιατί είναι ένα με το Θεό. Τους αποκαλούμε Θεοποιημένες ψυχές ή Θεανθρώπους, στην πραγματικότητα όμως είναι ένα με το Θεό.

Ο Παλτού Σαχίμπ προσπαθεί να μας δώσει να αντιληφθούμε πως, αν επιθυμούμε να πραγματοποιήσουμε της ζωής τον υπέρτατο σκοπό, θα πρέπει να προσευχηθούμε να συναντήσουμε έναν αληθινό Άγιο, κι αν μας δοθεί αυτή η ευλογία, θα πρέπει να προσευχηθούμε να μας προσφέρει τη θεία ζωογόνα του ώθηση, ώστε οι πέτρινες καρδιές μας να αρχίσουν να λιώνουν και από άπιστοι να μετατραπούμε σε αληθινούς πιστούς.

Ο Παλτού Σαχίμπ μας παροτρύνει να πάμε σε κάποιον που είναι σε θέση να μετουσιώσει την καρδιά μας που είναι από σίδερο σε καρδιά από κερί. Ας προσευχηθούμε, λοιπόν, για μια στάλα θείας αγάπης, ας προσευχηθούμε να γευτούμε από την κούπα της αστείρευτης αγάπης του Θεού. Ας προσευχηθούμε, ώστε, αφού πιούμε απ' αυτήν, να μετουσιωθούμε και να γίνουμε ένα μαζί Του εκπληρώνοντας έτσι τον υπέρτατο στόχο της ζωής.

Τα Σημάδια Ενός Αληθινού Θείου Εραστή

Μόλις ο νους βαφτεί στου Νάαμ το χρώμα,
την αίσθηση χάνει της πείνας και της δίψας.

Παλτού Σαχίμπ

Το δώρο της αγάπης μπορεί να προέλθει μόνον από κάποιον που έχει γίνει η αληθινή προσωποποίηση του Θεού. Ο Θεός είναι αγάπη και σε τελική ανάλυση μπορούμε να λάβουμε αυτό το δώρο μόνον από Εκείνον. Όταν ο Θεός εργάζεται μέσα από έναν ανθρώπινο πόλο, μπορεί να μας προσφέρει το δώρο της αγάπης μέσω της άμεσης επαφής μαζί Του. Όταν αναφερόμαστε στη αγάπη, εννοούμε την αγάπη του Θεού, εννοούμε το θείο έρωτα. Η ανθρώπινη αγάπη, σε όποια ύψη κι αν έχει φτάσει, ποτέ δεν μπορεί να φτάσει στο ίδιο επίπεδο με τη θεία αγάπη. Η αγάπη είναι κάτι παράξενο και συνάμα θαυμαστό. Ούτε ο τρόπος που εκδηλώνεται και εκφράζεται δεν ξεφεύγει απ’ αυτόν τον κανόνα. Πώς θα μπορούσαν άλλωστε να είναι διαφορετικά τα πράγματα, αφού η πηγή της αγάπης είναι ο Άμορφος και Ανώνυμος Θεός; Να γιατί το παιγνίδι της αγάπης μάς είναι ασύλληπτο και ακατανόητο και μπορούμε να αντιληφθούμε μόνο τόσα, όσα ένας Άγιος επιλέγει να μας αποκαλύψει. Δεν αποτελεί κάποιο γνωστικό αντικείμενο που μπορούμε να το μάθουμε με τη μελέτη ή μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι ένα δώρο από το οποίο λαμβάνουμε τόσο όσο μας προσφέρει ένας πνευματικός Ειδήμονας.

Η αλήθεια είναι ότι κανείς δεν έχει βιώσει ούτε έχει καταλάβει την αγάπη στην απόλυτη μορφή της. Όσο προχωρημένοι κι αν είμαστε, η πρόοδός μας εξακολουθεί να περιορίζεται μέσα σε συγκεκριμένα πλαίσια. Όποιος έχει αντιληφθεί την αγάπη και γνωρίζει τι είναι, σημαίνει ότι είναι η ενσάρκωση του Θεού. Με δεδομένο ότι η αγάπη είναι χάρισμα, μπορούμε να την κατανοήσουμε μόνο στο βαθμό που μας έχουν αποκαλυφθεί τα θαυμαστά της μυστήρια. Αν θελήσουμε να γνωρίσουμε την αληθινή αγάπη, μπορούμε να το κατορθώσουμε μόνο με τη βοήθεια ενός Αγίου. Μόλις φτάσουμε στα πόδια Του, είναι δική του ευθύνη να μας χορηγήσει το χάρισμα της αγάπης σε τέτοιο βαθμό, όσο ο Ίδιος ευαρεστείται. Εμείς είμαστε ζητιάνοι κι ένας ζητιάνος δεν έχει δικαίωμα να απαιτεί αυτό που θέλει να λάβει. Στο δωρητή εναπόκειται να αποφασίσει πόσα θα δώσει.

Ποια χαρίσματα και ποιες αρετές διαθέτουμε; Αν έχουμε κάποια, αυτό το χρωστάμε στο δωρητή που μας τα έχει προσφέρει. Όταν ο Διδάσκαλος προσφέρει, δε λογαριάζει πόσο αξίζουμε και μετά χορηγεί τη χάρη Του. Παρακινείται μόνον από τη δικιά Του γενναιοδωρία, τη δικιά Του παρόρμηση να προσφέρει και παρέχει τα δώρα Του ανεξάρτητα από τα ελαττώματα και τις αδυναμίες μας. Να γιατί είναι επιβεβλημένο, αν θέλουμε να πραγματοποιήσουμε το στόχο μας για αυτογνωσία

και Θέωση, να προσευχηθούμε σ' ένα Άγιο να μας περιβάλλει με τη χάρη Του. Αν απλώς τοποθετήσει τα προστατευτικά Του χέρια στο κεφάλι μας και μας δεχτεί στο ποίμνιό Του και μέσω της ματιάς της χάρης Του μας προσφέρει τη θεία ορμή Του, τότε θα νιώσουμε πληρότητα, όχι μόνο σ' αυτήν τη ζωή και σ' αυτόν τον κόσμο αλλά και στον επόμενο.

Λέγεται ότι το μονοπάτι της πνευματικότητας είναι μονοπάτι αγάπης, μονοπάτι αφοσίωσης ή μπάκτι όπως λέγεται. Όσοι, λοιπόν, διαβαίνουν αυτή την ατραπό, απαριθμούν τα διαφορετικά σημάδια της αγάπης. Αναφέρονται σε εννιά διαφορετικά σημάδια τα οποία χαρακτηρίζουν το θείο εραστή. Σ' αυτό τον ύμνο, ο Παλτού Σαχίμπ αναφέρεται σε δύο απ' αυτά. Το πρώτο σημάδι είναι ότι κοιμόμαστε λιγότερο από το κανονικό και το δεύτερο ότι τρώμε λιγότερο. Οι Σούφι* λένε το ίδιο: *«Να τρως λιγότερο και να κοιμάσαι λιγότερο».* Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έλεγε συχνά πως, αν όσοι χτυπήθηκαν από τα βέλη του εγκόσμιου έρωτα περιφέρονται σαν χαμένοι, τότε πόσο πιο έντονη θα πρέπει να είναι αυτή η αίσθηση στους εραστές που η ψυχή τους έχει χτυπηθεί από τα βέλη του θείου έρωτα;

Γιατί ο θείος εραστής κοιμάται τόσο λίγο; Ο λόγος είναι απλός. Μια τέτοια ψυχή δε χάνει ποτέ από τα μάτια της τον Πολυαγαπημένο της, τον Κύριο. Μόλις η ορμή της θείας αγάπης θεριέψει μέσα μας, δε μας αφήνει να κλείσουμε μάτι. Στον υλικό κόσμο όλοι κοιμόμαστε. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος, το νέκταρ που έπλασε για μας ο Κύριος, το Θείο Νέκταρ της Ζωής, καταληστεύεται και καταλεηλατείται από τους κλέφτες των πέντε εξερχόμενων αισθήσεων, με αποτέλεσμα αυτό το θείο ποτό, που αν το πίναμε θα μας πρόσφερε την αθανασία, να χάνεται μέσα από τα χέρια μας. Αντίθετα, ο θείος εραστής είναι πάντοτε ξύπνιος και βρίσκεται συνεχώς στην παρουσία του Θεού. Σε κάποιους στίχους μου, στους οποίους αναφέρομαι στο φιλόλογο καθηγητή μου, το Χάζρατ Σαμίμ Καρχανί, γράφω:

Τέτοιες ψυχές τρέφονται διαρκώς με το Φίλο τους.
Αν είναι με άλλους, αποσύρονται μέσα τους
κι αν είναι μόνοι, είναι συντροφιά με το Φίλο τους.
Παράξενη είναι πράγματι η ζωή τους.

Έγραψα επίσης κάτι ανάλογο για τον Γκαλίμπ:

Έχε πάντα κρυμμένο μέσα σου τον εραστή σου.
Και να είσαι συνεχώς συντροφιά με τον Αγαπημένο σου.

Όποιος είναι αφοσιωμένος στο Θεό, όποιος αγαπάει το Θεό, ποτέ δεν είναι μόνος του. Ένα τέτοιο άτομο είναι σε συνεχή διάλογο με τον Αγαπημένο του, βρίσκεται πάντα στην παρουσία του Θεού κι έχει χάσει κάθε αίσθηση του κόσμου. Όποιος, λοιπόν, είναι στη συνεχή συντροφιά του Κυρίου και συζητά μαζί Του, τι έχει να κερδίσει από τον ύπνο; Να γιατί οι εραστές του Θεού σπάνια κοιμούνται και είναι ικανοποιημένοι να μένουν ξύπνιοι. Η αγάπη τους τούς κρατάει ξύπνιους. Ο κόσμος μπορεί να κοιμάται, αλλά ο εραστής του Θεού είναι πάντα ξύπνιος και έτοιμος για δράση.

Όποιος συνάντησε κάποτε έναν αληθινό Διδάσκαλο και έχει συμμετάσχει στο πνευματικό του συμπόσιο, ποτέ δεν επιστρέφει. Όποιος όμως παρόλο αυτά επιστρέψει απ’ αυτό το γλέντι, ποτέ δεν γυρνάει ατόφιος. Πρώτα απ’ όλα όποιος αντίκρισε τον Αγαπημένο, δεν μπορεί να τραβήξει το βλέμμα του από πάνω Του, κι αν ποτέ επιστρέψει, επιστρέφει χωρίς μάτια. Αν κάποιος επιστρέψει, δύσκολα είναι ξανά ο εαυτός του, αφού άφησε πίσω τα μάτια και τον ύπνο του κοντά στον Αγαπημένο. Σε κάποιους στίχους μου αναφέρω:

Ω εσύ ζωή των ονείρων μας!
Όποιος άφησε την κρεβατοκάμαρα με τους χίλιους καθρέφτες,
το έκανε με μάτια που έχασαν για πάντα τον ύπνο τους.

Ακόμη κι αν ο εραστής είναι χωρισμένος από τη φυσική μορφή του Αγαπημένου, ο χωρισμός δεν τον αφήνει να κοιμηθεί ούτε να ησυχάσει, αλλά συνεχώς αναστενάζει και κλαίει, για να ενωθεί ξανά με τον Αγαπημένο. Όταν επιπλέον η ενθύμησή Του γίνει πολύ έντονη, ο εραστής χάνεται στη μέθη της. Σε τέτοιες στιγμές ο αφοσιωμένος βρίσκεται σε άμεση επικοινωνία με τον Κύριο, οπότε τι σχέση μπορεί να έχει με τον ύπνο; Ο ύπνος δεν έχει γι’ αυτόν κανένα λόγο ύπαρξης. Οι γιατροί λένε ότι κοιμόμαστε, για να ξεκουραστεί και να αποτοξινωθεί ο οργανισμός μας. Για τον εραστή του Θεού, όμως, υπάρχει καλύτερη αποτοξίνωση από την άμεση επικοινωνία του με τον Κύριο; Αν ο εραστής μπορεί να αντικρίσει έστω και στιγμιαία τον Πολυαγαπημένο του εσωτερικά και να χαθεί στις θεσπέσιες ματιές Του έστω και λίγο, τότε χάνει κάθε αίσθηση του εαυτού του και του σώματός του. Όταν χάνουμε κάθε αίσθηση του σώματός μας, είναι φυσικό φαινόμενο το σώμα μας να ξεκουράζεται απόλυτα. Αυτό έχει ως φυσικό επακόλουθο να εξασφαλίζει, εκτός από την ξεκούραση που του προσφέρει ο ύπνος, το εσωτερικό όραμα του Πολύαγαπημένου, το οποίο προσφέρει στην ψυχή απόλαυση, μακαριότητα και παρηγοριά. Είναι αλήθεια ότι όποιος κολλάει τον πυρετό της θείας αγάπης, χάνει κάθε επιθυμία για ύπνο.

Πώς μπορούμε να σκεφτόμαστε τον ύπνο, όταν το ταξίδι που ανοίγεται μπροστά μας είναι τόσο μακρύ; Το μονοπάτι της πνευματικότητας δεν επιτρέπει τον ύπνο και τη νωθρότητα. Για το θείο εραστή, ο ύπνος είναι ιεροσυλία. Ο μεγάλος Διδάσκαλος Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ έλεγε ότι η αγωνία και η ανησυχία είναι η κληρονομιά των εραστών του Θεού. Δεν ξέρουν τι θα πει ανάπαυση και ύπνος.

Ακριβώς, όπως οι περισσότεροι απολαμβάνουμε τον ύπνο, έτσι απολαμβάνουμε και το καλό φαΐ. Μας αρέσουν τα εύγευστα και πλούσια γεύματα. Ο λόγος που απολαμβάνουμε το φαΐ είναι γιατί ευχαριστείται το αισθητήριο της γεύσης μας. Ποια είναι, λοιπόν, η πηγή της απόλαυσης της γεύσης; Η πηγή της είναι η προσοχή μας. Μπορεί να τρώμε τις πιο νόστιμες τροφές, αν όμως έχει αποσπαστεί η προσοχή μας, δύσκολα αντιλαμβανόμαστε τη γεύση τους. Απολαμβάνουμε το καλό φαΐ μόνον, όταν η προσοχή μας στρέφεται στη γεύση του κι όχι με άλλο τρόπο. Όποιος όμως είναι εραστής του Θεού και είναι χαμένος στον έρωτά του γι’ Αυτόν, άσχετα από την αγωνία του, άσχετα από την ανησυχία του, απολαμβάνει τη σχέση

του με τον Αγαπημένο του. Η ενθύμηση του Αγαπημένου, όση αγωνία κι αν προκαλεί, αποτελεί πηγή απόλαυσης.

Η αγάπη έχει περιγραφεί και σαν πόνος της καρδιάς. Αυτός ο πόνος όμως έχει τη δικιά του γεύση, τη δικιά του κρυφή χαρά. Να γιατί οι εραστές ποτέ δεν έχουν την πρόθεση να ξεφύγουν από την αγωνία που νιώθουν στην καρδιά τους. Όσο οδυνηρή κι αν είναι, αποτελεί γι' αυτούς πηγή μεγάλης γλύκας. Κρύβει μέσα της τόση γαλήνη και τόση μέθη, ώστε όλες οι χαρές του κόσμου ωχριούν συγκρινόμενες με τη χαρά αυτού του πόνου. Όποιος έχει γευτεί τις χαρές του, παύει να ενδιαφέρεται για τις εγκόσμιες απολαύσεις. Γι' αυτό το λόγο ο Παλτού Σαχίμπ λέει ότι ο εραστής του Θεού ούτε τρώει, ούτε πίνει. Αν ο εραστής τρέφεται, τρέφεται από τις *«σάρκες της καρδιάς» του, κι αν πίνει, πίνει το ίδιο του «το αίμα».* Σε κάποιους στίχους μου αναφέρω:

Άσε τον κόσμο να ευφραίνεται απολαμβάνοντας το κρασί του.
Το δικό μου ποτό είναι το αίμα της λαχτάρας μου.

Αν τέτοια είναι η κατάσταση που βιώνει ο θείος εραστής, πώς να χαρεί τις τροφές του κόσμου; Λέγεται ότι το ζώο που γεύτηκε κάποτε ανθρώπινο αίμα, δεν απολαμβάνει πλέον άλλες τροφές. Με ανάλογο τρόπο, όποιος γεύτηκε το αίμα της λαχτάρας Του, χάνει τη γεύση των λαχταριστών τροφών του κόσμου. Το να τρέφεται κανείς με αυτόν τον τρόπο δεν είναι εύκολο έργο. Λίγοι άνθρωποι γεύονται τη σάρκα της καρδιάς τους και πίνουν το αίμα των επιθυμιών τους. Στο χώρο της πνευματικότητας, το να τρεφόμαστε με τη σάρκα άλλων πλασμάτων είναι ιεροσυλία. Το μόνο κρέας μας που επιτρέπεται είναι το «κρέας της καρδιάς μας» και με ανάλογο τρόπο, το μόνο ποτό που επιτρέπεται στους εραστές του Θεού είναι «το αίμα της λαχτάρας τους» για τον Πολυαγαπημένο. Έχοντας έστω και μια φορά γευτεί αυτή τη χαρά, οι εραστές δε νιώθουν καμιά μέθη, καμιά απόλαυση από το κρασί του κόσμου. Όπως λέω σε κάποιους στίχους μου:

Πάρε από μπρος μου την κούπα και το κανάτι
Και χάρισέ μου το κρασί που αναβλύζει από τα μάτια Σου, ω Οινοχόε.

Ο θείος αναζητητής ευφραίνεται με άλλα κρασιά, με άλλα ποτά. Μόλις μάθουμε να πίνουμε από τα μάτια του Οινοχόου*, μας προσφέρει τη δική του ορμή ζωής. Με τη μετάδοση αυτής της ματιάς χάρης, ο αναζητητής αρχίζει να συμμετέχει στη μακαριότητα του Νάαμ και στη μέθη που προκαλεί αυτή η εσωτερική Μουσική στην οποία αναφέρονται όλες οι γραφές, οι άγιοι και οι μύστες. Γινόμαστε ακροατές αυτής της αυθύπαρκτης και αλάλητης Μουσικής, που περιγράφεται ποικιλοτρόπως απ' όσους στράφηκαν εσωτερικά. Συμμετέχουμε κι εμείς στη Θεία Συμφωνία, για την οποία ο Γκουρού Νάνακ είπε: *«Υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει για πάντα».* Όταν συναντήσουμε έναν πνευματικό Ειδήμονα, μας συνδέει με τη Δύναμη του Θεού σε έκφραση. Αυτό είναι το δώρο που μας προσφέρει ο Αγαπημένος και μια Του ματιά σκορπίζει στους πέντε ανέμους κάθε όρεξή μας για φαΐ ή για ύπνο. Όποιος άκουσε ποτέ τη μαγεία της Θείας Συμφωνίας εσωτερικά, χάνεται

για πάντα στην υπέροχη εμπειρία της. Είναι μια μέθη που οδηγεί τον εραστή στη διαρκή επικοινωνία με τον Αγαπημένο. Ο εραστής χάνεται για πάντα στις ματιές του Πολυαγαπημένου και ως εκ τούτου κερδίζει το μεγαλύτερο θησαυρό που μπορεί να του προσφέρει η ζωή.

Υπερβαίνοντας το Βασίλειο των Παθών

Οι πέντε εχθροί και οι είκοσι πέντε πρακρίτι
να τον τυραννάνε παύουνε και μακριά του πετάνε.

Παλτού Σαχίμπ

Στον κόσμο που ζούμε είμαστε έρμαια των αισθήσεων και των πέντε ληστών: της λαγνείας, του θυμού, της απληστίας, της προσκόλλησης και του εγωισμού. Τα πέντε πάθη συνεχώς μας υποσκάπτουν και μας εμποδίζουν να πιούμε από την πηγή το νέκταρ που δημιούργησε ο Θεός, για να απολαμβάνουμε αιώνια μακαριότητα και μέθη, τόση μέθη που δε γνωρίζει τέλος. Όπως έχουν τα πράγματα, η κατάστασή μας είναι απελπιστική και μοιάζει να είμαστε τελείως ανήμποροι να αντιδράσουμε. Από τη μια μας καταληστεύουν τα πέντε πάθη και από την άλλη έχουμε πέσει θύματα των είκοσι πέντε *πρακρίτι**.

Τα αρχαία Ινδικά εγχειρίδια εξηγούν ότι οι πρακρίτι εκπορεύονται από τις τρεις *γκούνες** που σε συνδυασμό με την *τζιβάτμαν**, την ενσωματωμένη ψυχή, ρίχνουν νερό στο μύλο της ύπαρξης. Σε κάποιο εγχειρίδιο, ο Κάπιλ Ντεβ, ο ιδρυτής της Σάγχια* σχολής σκέψης, εξήγησε με κάθε λεπτομέρεια στη μητέρα του, την Ντουεχούτι, αυτό το σύστημα. Διάφοροι σχολιαστές έχουν ερμηνεύσει τη σημασία του με διαφορετικούς τρόπους, όμως μόνον ένας αρμόδιος ζωντανός πνευματικός Διδάσκαλος είναι σε θέση να μας δώσει να καταλάβουμε την αληθινή του σημασία με λόγια απλά.

Οι τρεις γκούνες ή ιδιότητες ή ποιότητες της ύλης, είναι η *σάτογκουν**, η *ράτζογκουν** και η *τάμογκουν**. Απ’ αυτές, η σάτογκουν έρχεται πρώτη. Η καρδιά μας – και όταν λέω καρδιά εννοώ τον εσωτερικό εαυτό μας – προέρχεται από τη σάτογκουν. Οι τέσσερις πτυχές της ονομάζονται: *μάνας**, *μπούντι**, *τσιτ** και *αχανκάρ**, που σημαίνουν αντίστοιχα: νους, διάνοια ή νόηση, συνειδητότητα και εγωισμός. Όλες οι επιθυμίες γεννιούνται στο νου και η επαναλαμβανόμενη δράση αυτών των επιθυμιών αφήνει πίσω της μια *σαμσκάρα** ή μια εντύπωση στην ύπαρξή μας. Μέσα απ’ αυτή η διαδικασία, ο νους συμβάλλει στη δημιουργία μόνιμων και ανεξίτηλων εντυπώσεων πάνω μας. Η διάνοια μάς βοηθάει να αποφασίζουμε, να επιλέγουμε και να καταλήγουμε σε συμπεράσματα. Η συνειδητότητα έχει προορισμό να μας κάνει να αναλογιζόμαστε ένα ζήτημα ξανά και ξανά. Σε ότι αφορά το εγώ, είναι ο πρωτεύων παράγοντας ο οποίος μας οδηγεί στο μονοπάτι του εγωκεντρισμού. Είναι το μεγαλύτερο και συνάμα απλούστερο εμπόδιο στην πνευματικότητα. Αν υπάρχει κάποιος τοίχος που να μας χωρίζει από το Δημιουργό, αυτός είναι το εγώ μας, το οποίο είναι το πιο εκλεπτυσμένο χώρισμα και ταυτόχρονα το πιο σκληρό. Είναι ένα χώρισμα από μετάξι και συνάμα ένα είδος Σινικού Τείχους. Η

σάτογκουν επομένως είναι υπεύθυνη για τα τέσσερα στοιχεία: του νου, της διάνοιας, της συνειδητότητας και του εγώ.

Η ράτζογκουν από την άλλη είναι υπεύθυνη για τα πέντε όργανα της αντίληψης. Στα διάφορα θρησκευτικά κείμενα συναντάμε πολλές λεπτομέρειες για τα όργανα της αντίληψης και σε πρώτη ανάγνωση διαπιστώνουμε ότι επικαλύπτονται μεταξύ τους σε μεγάλο βαθμό. Αν όμως συναντήσετε έναν τέλειο Διδάσκαλο, εκείνος θα σας δώσει να καταλάβετε την αλήθεια χωρίς να σας μπερδέψει. Οι Διδάσκαλοι εξηγούν ότι τα πέντε όργανα των αισθήσεων είναι το δέρμα, η γλώσσα, η μύτη, τα αυτιά και τα μάτια. Καθένα από αυτά τα όργανα αντιστοιχεί σε μια από τις αισθήσεις της αντίληψης. Για παράδειγμα το δέρμα δίνει την αίσθηση της αφής και η γλώσσα της γεύσης. Διαβάζοντας τα αρχαία κείμενα, ανακαλύπτουμε ότι η γλώσσα καταγράφεται κάτω από δύο διαφορετικές λειτουργίες: της γεύσης και της ομιλίας. Μόλις κατανοήσουμε τη διπλή λειτουργία της γλώσσας, θα αντιληφθούμε ότι δεν υπάρχει σύγχυση για την καταγραφή της κάτω από διαφορετικές επικεφαλίδες. Η ικανότητα της γλώσσας να γεύεται, την κατατάσσει στα όργανα της αντίληψης, ενώ η ικανότητά της να μιλάει, την τοποθετεί στα όργανα της δράσης, τα οποία είναι: τα χέρια, τα πόδια, η γλώσσα, τα γεννητικά όργανα και το απευθυσμένο (το τελευταίο τμήμα του παχέως εντέρου που καταλήγει στον πρωκτό). Από τα πέντε όργανα της αντίληψης αποκτάμε την αίσθηση της αφής, της γεύσης, της όσφρησης, της ακοής και της όρασης. Επομένως, από τη ράτζογκουν παίρνουμε δεκαπέντε πρακρίτις, που είναι: τα πέντε όργανα των αισθήσεων, τα πέντε όργανα της αντίληψης και τα πέντε όργανα της δράσης.

Η τελευταία από τις τρεις γκούνες είναι η τάμογκουν, η οποία περιλαμβάνει τα πέντε τάτβα* ή ποιοτικά στοιχεία, τα οποία είναι: η γη, το νερό, ο αέρας, η φωτιά και ο αιθέρας. Το φυσικό μας σώμα είναι ένα κομμάτι πηλού γεννημένο από την τάμογκουν. Αν, λοιπόν, προσθέσετε τις τέσσερις πτυχές που υπάγονται στη σάτογκουν, τις δέκα πέντε που υπάγονται στην ράτζογκουν και τις πέντε που υπάγονται στην τάμογκουν, βγαίνει ένα σύνολο είκοσι τεσσάρων πρακρίτι. Αν σ' αυτές συνυπολογίσετε και την τζιβάτμαν ή πουρούς*, την ενσωματωμένη ψυχή δηλαδή, που είναι η ζωτική αρχή η οποία ζωοποιεί στο σώμα, καταλήγουμε στον αριθμό των είκοσι πέντε. Αυτά είναι, λοιπόν, τα είκοσι πέντε συστατικά στα οποία βασίζεται όλη η ζωή.

Το ερώτημα που προκύπτει τώρα είναι τι είναι η *τζίβα** (ενσώματη ψυχή). Ο Σαντ Κιρπάλ μας εξηγούσε ότι όταν ο νους και η ψυχή ενώνονται, οδηγούν στο σχηματισμό της τζίβα. Επομένως η τζίβα αποτελεί το συνονθύλευμα δύο συστατικών: **α)** της ψυχής, που δεν έχει όρια και στην πραγματικότητα είναι αιώνια και **β)** του νου, που ανήκει στην επικράτεια των τριών γκούνων τις οποίες δεν μπορεί να υπερβεί. Μόνον όταν υψωθούμε πάνω από το βασίλειο των τριών γκούνων ή με άλλα λόγια την περιοχή των πρακρίτι, μπορούμε επιτέλους να ακούσουμε τον Αυθύπαρκτο Λόγο, τη Φωνή του Θεού. Μόνον όταν διασχίσουμε την τρίτη πνευματική περιοχή, η ψυχή επιτέλους εξαγνίζεται από τα τρία σώματα: το φυσικό, το αστρικό και το αιτιατό. Μόνον τότε η ψυχή βρίσκεται στην αγνή της κατάσταση. Σ' αυτό το σημείο, λοιπόν, ο Παλτού Σαχίμπ προσπαθεί να μας εξηγήσει αυτό ακριβώς το πράγμα. Όπως λέει, μόνον αφού υπερβούμε την επικράτεια των πέντε

παθών και των είκοσι πέντε πρακρίτι και δραπετεύσουμε από τα τρία σώματα, συνειδητοποιούμε ότι είμαστε ψυχές. Το Νάαμ ή Λόγος είναι το όργανο, ο δίαυλος, το μονοπάτι και το μέσο με το οποίο μπορούμε τελικά να φτάσουμε στο Θεό στην απόλυτη κατάστασή Του.

Η σύγχρονη επιστήμη αρχίζει να επιβεβαιώνει την άποψη για την προέλευση και την σχηματισμό της Δημιουργίας, όπως περιγράφεται στις αρχαίες γραφές. Πρόσφατα δημοσιεύτηκε ένα άρθρο του Ινδού επιστήμονα Παραμχάνσα Τιβαρί, που έκανε μια σημαντική ανακάλυψη. Προσπάθησε να δείξει ότι το εξωτερικό διάστημα δεν είναι το απόλυτο κενό, όπως πίστευαν πολλοί μέχρι πρότινος. Ισχυρίζεται αντίθετα ότι είναι ηλεκτρικά φορτισμένο με μια μορφή ενέργειας που την όρισε σαν ένα είδος διαστημικού υλικού.

Όταν πήγα στη Δύση με ρώτησαν αν είναι ποτέ δυνατόν να υπάρξει η «Διάλυση»* και η «Μεγάλη Διάλυση», όπως αναφέρει η Ινδική κοσμοθεωρία. Όταν μάλιστα κάποιος με ρώτησε πώς μπορεί να υπάρξει Διάλυση, εφόσον ισχύει η αρχή διατήρησης της ενέργειας, τον παρέπεμψα σ' ένα τεύχος του επιστημονικού περιοδικού που εκδίδει η Αστρονομική Ακαδημία του Λονδίνου, όπου προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι, όπως ακριβώς η ύλη μετατρέπεται σε ενέργεια, έτσι και η ενέργεια μετατρέπεται σε υπερενέργεια. Μ' αυτόν ακριβώς τον τρόπο πραγματοποιείται η Διάλυση και η Μεγάλη Διάλυση. Προηγουμένως οι επιστήμονες δεν μπορούσαν να κατανοήσουν πώς μπορεί η ύλη, που είναι αναλλοίωτη, να μετατραπεί σε ενέργεια. Οι πιο πρόσφατες έρευνες όμως αποδεικνύουν ότι η ύλη μπορεί να μετατραπεί σε ενέργεια και η ενέργεια σε υπέρ-ενέργεια. Αυτές οι ανακαλύψεις επιβεβαίωσαν τις ιδέες των αρχαίων σοφών.

Με ρώτησαν επίσης στη Δύση: *«Πώς γίνεται ο Σατ Πουρούς*, ο Υπέρτατος Δημιουργός, να εκπέμπει τόσο πολύ φως ώστε, αν μπορούσαμε να αθροίσουμε τη λάμψη από τρισεκατομμύρια ήλιους και τρισεκατομμύρια σελήνες μαζί, δε θα μπορούσαμε να τη συγκρίνουμε με το φως μίας τρίχας Του;»* Εξήγησα ότι τέτοιες δηλώσεις δεν πρέπει να τις παίρνουμε κυριολεκτικά, αφού ο Σατ Πουρούς σε τελική ανάλυση δεν έχει φυσικές τρίχες, αλλά ούτε και πρέπει να θεωρούνται ακραίες υπερβολές. Μόλις πριν από λίγο καιρό υπήρξε μια ανακοίνωση ότι οι επιστήμονες παρατήρησαν τη διάσπαση υπέρυθρης ακτινοβολίας σε κάποιο σημείο του διαστήματος, στη διάρκεια του Μαρτίου και του Απριλίου, η οποία απελευθέρωσε φως που ισοδυναμούσε με το φως από χιλιάδες ήλιους. Αυτό είναι ένα φυσικό φαινόμενο. Αν, λοιπόν, η διάσπαση μιας απλής υπέρυθρης ακτίνας απελευθερώνει φως που ισοδυναμεί με το φως χιλιάδων ήλιων, σας αφήνω να φανταστείτε μόνοι σας πόσο πρέπει να είναι το φως του Υψίστου. Οι δύο μεγάλοι Διδάσκαλοι, ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, παρουσίασαν την πνευματικότητα σαν μια τέλεια επιστήμη. Η πρόοδος και τα επιτεύγματα της επιστήμης αρχίζουν πλέον να αποδεικνύουν την αλήθεια των όσων είπαν.

Ποτέ Δεν Είμαστε Μόνοι

Τέτοιες ψυχές βαθιά στον εαυτό τους χωμένες ζούνε…

Παλτού Σαχίμπ

Αν κάποιος Άγιος μας καλέσει κοντά Του και μας προσφέρει τον ανυπολόγιστο θησαυρό του Νάαμ, δεν είναι ανάγκη να ασχολούμαστε με τους τύπους και τα τελετουργικά ή να στηριζόμαστε σε επίμονα και κοπιώδη προσκυνήματα. Αν βρούμε τον Κύριο της καρδιάς μας, τότε τι άλλο μένει να ευχηθούμε; Όπως έλεγε και ο Σαντ Κιρπάλ, είναι υπέροχο να πληγώσουν την καρδιά μας τα βέλη του έρωτα, για τα οποία μιλάει όλος ο κόσμος, όμως πόσο πιο θεσπέσιο είναι να πλήξει την ψυχή μας το βέλος του θείου έρωτα! Ακόμα και λίγη από την αγάπη του Θεού επαρκεί, για να χαθούμε μέσα της. Από τότε και στο εξής θα είμαστε για πάντα απορροφημένοι στη μέθη της και δε θα υπάρχει κανένας λόγος να στραφούμε πουθενά αλλού. Το μόνο που απαιτείται είναι να αφήσουμε ελεύθερο τον εαυτό μας να ασχοληθεί με πάθος με το διαλογισμό. Οι Διδάσκαλοι μας συνιστούν να αφιερώνουμε δύο με τρεις ώρες καθημερινά σε διαλογισμό και μόλις ερχόμαστε στο Άσραμ* να αφιερώνουμε έξι ώρες την ημέρα στις πνευματικές μας ασκήσεις. Θα πρέπει να καθόμαστε στη γλυκιά ενθύμηση του Διδασκάλου και να ζούμε σύμφωνα με τις επιθυμίες του Αγαπημένου. Όπου κι αν κάτσουμε, ο κόσμος μπορεί να πιστεύει ότι είμαστε μόνοι, όμως ποτέ δεν είμαστε μόνοι, αφού ο Πολυαγαπημένος είναι πάντοτε μαζί μας. Αυτό είναι ένα ακόμα από τα μυστήρια του πνευματικού μονοπατιού. Από τη στιγμή που θα μας δεχτεί ο Διδάσκαλος κοντά Του, είναι πάντοτε μαζί μας, αφού αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ύπαρξής μας. Ο Πολυαγαπημένος είναι η ίδια η πνοή της πνοής μας, η ίδια η ζωή της ζωής μας. Όπως έλεγε και ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ, όταν ο Διδάσκαλος μυεί έναν αναζητητή, εισέρχεται εντός του και είναι πάντοτε μαζί του και ποτέ δεν τον εγκαταλείπει, μέχρι να τον παραδώσει στην ανοιχτή αγκαλιά του Ύψιστου. Βλέπουμε λοιπόν ότι, παρόλο που ο αναζητητής μπορεί να μοιάζει ότι είναι ολομόναχος, στην πραγματικότητα δεν είναι ποτέ μόνος, αφού ο Αγαπημένος είναι παντού και πάντα μαζί του. Όπως λέω και σε κάποιους στίχους:

Ξεφεύγοντας από τα μάτια των άστρων
Και το βλέμμα των λουλουδιών,
Δύο καρδιές συναντήθηκαν καθώς έδυε η νύχτα.

Ακόμα και στο εγκόσμιο επίπεδο ο ερωτευμένος κρατάει την αγάπη του μυστική, αποφεύγοντας να την εκθέσει στα μάτια του πλήθους. Ο αφοσιωμένος ψάχνει με κάθε τρόπο να κρατήσει το πάθος του μυστικό, ακόμα κι από τ’ αστέρια. Θέλει να κρύψει από τον κόσμο τη μυστική συνάντηση δύο καρδιών. Το δώρο της διαρκούς

ένωσης είναι ένα δώρο που προσφέρει ο Αγαπημένος σε όσους αγαπάει. Είναι ένα δώρο που δεν πρέπει να το γνωρίζουν οι κοινοί θνητοί. Όταν δύο ερωτευμένοι συναντιούνται στη γη, σπάνια η συνάντησή τους μένει μυστική. Όμως, τέτοια είναι η φύση του δώρου που προσφέρεται στον πνευματικό αναζητητή, ώστε η ένωσή του με τον Αγαπημένο παραμένει κρυμμένη από τα μάτια του κόσμου. Ο Αγαπημένος είναι πάντα στο πλευρό του θείου εραστή, άντρα ή γυναίκας, είναι μέσα του και ποτέ δε χωρίζει από τον αφοσιωμένο Του. Ο κόσμος βλέπει το θείο εραστή μόνο του και νομίζει ότι είναι ολομόναχος, παντέρημος και μόνος, όμως ο πνευματικός εραστής είναι πάντοτε μαζί με τον Πολυαγαπημένο του, γιατί ο εραστής κι ο Αγαπημένος έχουν γίνει ένα. Στην περίπτωση του γήινου έρωτα, είμαστε υποχρεωμένοι να ψάξουμε να βρούμε κάποια ερημιά ή μυστικά δωμάτια, για να ξεφύγουμε από τα αδιάκριτα μάτια του πλήθους. Ο πνευματικός εραστής όμως έχει αυτό το ειδικό προνόμιο: μπορεί να βρίσκεται σε κοινή θέα κι όμως να είναι μαζί με τον Αγαπημένο, χωρίς να το ξέρει ο κόσμος. Η ζωή του αφοσιωμένου είναι ένα ατέλειωτο φαγοπότι με το θείο Φίλο του. Ακόμα και στις λεωφόρους και τα σοκάκια είναι μαζί με τον Αγαπημένο του.

Μπορούμε όμως να εξετάσουμε τα πράγματα και από μια άλλη οπτική γωνία. Ενώ κατά μία έννοια ο εραστής του Κυρίου δεν είναι ποτέ μόνος του, κατά μία άλλη έννοια είναι πάντοτε μόνος του. Ο αφοσιωμένος μπορεί να είναι χαμένος μέσα σε μεγάλα πλήθη ανθρώπων, κι όμως να παραμένει τόσο απορροφημένος στον έρωτά του, που να μην έχει καν επίγνωση ότι βρίσκεται κάποιος δίπλα του. Όταν ο εραστής κάθεται κάπου μοναχός ή είναι μαζί με άλλους, στην πραγματικότητα είναι αποκομμένος από την υπόλοιπη ανθρωπότητα. Επομένως, όταν είναι χαμένος στον έρωτά του για τον Αγαπημένο, δεν έχει επίγνωση ποιος βρίσκεται στα δεξιά και ποιος στα αριστερά του. Είναι απόλυτα αποκομμένος από τον κόσμο. Στο ανθρώπινο επίπεδο, όταν θέλετε να ανταλλάξετε ερωτικές ματιές, σκαρφίζεστε χίλιους τρόπους, για να αποφύγετε τα αδιάκριτα βλέμματα. Στο χώρο όμως της πνευματικότητας, ο Κύριος παρέχει στον εραστή το μεγάλο προνόμιο να απολαμβάνει τη θεία αγάπη ακόμα και εν μέσω αμέτρητου πλήθους, χωρίς να χρειάζονται μεταμφιέσεις. Ο Αγαπημένος μπορεί να έρθει και να μας αγκαλιάσει και να επικοινωνήσει μαζί μας όπου κι αν είμαστε, χωρίς κανείς να το υποπτευθεί ούτε για μια στιγμή. Όποιον πλήξει η αγάπη, η ψυχή του είναι ερωτευμένη για πάντα. Η πνευματική αγάπη δεν είναι κάτι που κάποιος μπορεί να αποκτήσει με τη θέλησή του. Είναι μάλλον σαν μια ασθένεια που κάποιος απλώς την κολλάει. Δε σταματάει ποτέ και δε θεραπεύεται. Όσο πιο πολύ προσπαθείτε να τη γιατρέψετε, τόσο πιο πολύ επιδεινώνεται. Ο εραστής εκλιπαρεί τον Αγαπημένο να του προσφέρει άλλη μια ρουφηξιά, για να μπορέσει να σβήσει τη δίψα του. Τίποτα όμως δεν μπορεί να κορέσει αυτή τη δίψα. Αν πιούμε μια σταγόνα ή ολόκληρη την καράφα, είναι γεγονός ότι όσο πιο πολύ πίνουμε, τόσο λαχταράμε ακόμη πιο πολύ. Έτσι, όταν οι άγιοι στρέφουν το βλέμμα τους, το γεμάτο αγάπη και χάρη βλέμμα τους πάνω μας, δεν κατασιγάζουν τη δίψα μας, αλλά μάλλον την εντείνουν. Η αγάπη είναι μια ιστορία χωρίς τέλος, αλλά εξελίσσεται από επεισόδιο σε επεισόδιο. Είναι ένας συνεχής αγώνας, γιατί η αγάπη είναι ένα μοναδικό και αναντικατάστατο κρασί,

όπου όσο περισσότερο πίνουμε, τόσο πιο πολύ διψάμε. Όσο πιο πολύ βλέπετε τον Πολυαγαπημένο, τόσο πιο πολύ τον επιθυμείτε.

Έχω ακούσει κάποιες φορές τους ανθρώπους να παρατηρούν ότι βλέποντας τους ανθρώπους που κάθονται ή στέκονται όρθιοι, για να συναντήσουν το Διδάσκαλο, στα άλλα Άσραμ συναντούσαν μεγαλύτερη πειθαρχία απ' όση εδώ. Το ίδιο πρόβλημα υπήρχε και στην εποχή του Σαντ Κιρπάλ Σινγκ και του Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ. Οι άνθρωποι επίσης συχνά ρωτούν, γιατί υπάρχει τόση αναστάτωση και πανικός για την ντάρσαν του Διδασκάλου, κάθε φορά που Εκείνος εμφανίζεται στον ορίζοντα. Η αλήθεια είναι ότι όπου υπάρχει αγάπη συνοδεύεται κι από την τρέλα της αγάπης. Αν κάποιος λαχταράει να δει τον Αγαπημένο, δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τη λογική του, για να επιβάλλει την τάξη. Μόνον όταν λείπει η τρέλα της αγάπης και επικρατεί μια ορθολογιστική εκτίμηση της αξίας του Διδασκάλου, μπορούμε να λειτουργήσουμε με συνετό και πειθαρχημένο τρόπο. Πώς μπορούν άραγε οι ερωτοχτυπημένοι να φερθούν πειθαρχημένα, ιδιαίτερα όταν ο Αγαπημένος είναι τόσο μαγευτικός, τόσο πολύχρωμος και μας ασκεί τόσο μεγάλο μαγνητισμό; Σε κάποιους στίχους μου λέω:

Γιατί κατηγορείς τους πότες
για τη λαχτάρα που κρύβουν τα μάτια τους,
Όταν το ίδιο κρασί χορεύει τόσο εκστατικά μες το ποτήρι;

Υπήρχαν φορές που ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ κατσάδιαζε όσους ήταν γύρω Του, γιατί δεν Τον άφηναν να δουλέψει ή επειδή μαζεύονταν γύρω Του με πεινασμένα μάτια. Έτσι παράδοξοι όμως είναι οι τρόποι του Πολυαγαπημένου σας. Από τη μια σας κάνει να φλέγεστε από την αγάπη Του κι από την άλλη επικρίνει τις προσπάθειές σας να σβήσετε τη δίψα σας. Είναι δικαιολογημένο να κατηγορούμε τον πότη για το διψασμένο βλέμμα του ή θα πρέπει να κατηγορούμε τον Οινοχόο που προκαλεί στον εραστή άσβεστη δίψα μέσα από τα μάτια Του; Όταν ο ίδιος ο Θεός εκπέμπει την αγάπη Του μέσα από ένα ανθρώπινο πόλο, ποιος δε θα 'στρεφε το κεφάλι του προς τα μάτια Εκείνου; Από τη μια πλευρά σε τραβάει κοντά Του με την ομορφιά που εκπέμπεται από κάθε κύτταρο του σώματός Του και από την άλλη, όταν τρέχεις ξετρελαμένος κοντά Του, όταν ταραγμένος και πανικόβλητος αναζητάς την ντάρσαν Του, σε κατσαδιάζει φωναχτά που μπαίνεις μπροστά Του. Ταυτόχρονα, σε τραβάει κοντά Του και σε διώχνει μακριά Του. Παράξενοι που είναι στ' αλήθεια οι τρόποι του Αγαπημένου και συνάμα τόσο υπέροχοι! Κάποιοι στίχοι αναφέρουν:

Θεέ μου, φύλαγέ μας από τη φιλαρέσκειά Σου,
Μην αφήσεις κανένα άνθρωπο να γίνει Θεός σαν Εσένα.
Γιατί, αν γίνεις άνθρωπος, πώς θα μπορέσουμε να γλιτώσουμε
από τη σκλαβιά και τα δεσμά Σου.

Αυτήν την περίεργη θέση, στην οποία βρίσκεται ο θείος εραστής, περιγράφει σ' αυτό το σημείο ο Παλτού Σαχίμπ. Ο αφοσιωμένος που έχει ευλογηθεί από τη ματιά της χάρης ενός Αγίου δεν είναι ποτέ μόνος, γιατί ο Διδάσκαλος είναι πάντοτε μαζί

με τον εραστή Του. Ο εραστής, άντρας ή γυναίκα, βρίσκεται σε διαρκή επικοινωνία μαζί Του, χωρίς ο κόσμος να ξέρει τίποτα γι' αυτό. Αν θέλετε να κλέψετε τα πλούτη κάποιου, θα πάρετε όλα τα απαραίτητα μέτρα, για να μη σας καταλάβουν. Στο χώρο του πνεύματος, όμως μπορείτε, να λεηλατήσετε το θείο πλούτο μπροστά στα μάτια του κόσμου, χωρίς κανείς να το ξέρει. Αυτή η μυστική επικοινωνία είναι πράγματι το μεγαλύτερο απ' όλα τα μυστήρια, γιατί στο μονοπάτι της πνευματικότητας ο εραστής και ο Αγαπημένος είναι αδιαίρετοι κι απαράλλαχτοι. Μέσα από τη φλόγα αυτής της αγάπης γινόμαστε ένα με τον Πολυαγαπημένο και ο κόσμος δεν ξέρει τίποτα γι' αυτό. Αν ο Αγαπημένος ρίξει πάνω μας το βλέμμα της χάρης Του, τότε είμαστε σε διαρκή επικοινωνία μαζί Του, και ζώντας αυτή τη Θεία Κοινωνία* αρχίζουμε να κάνουμε σταθερή πρόοδο στα εσωτερικά επίπεδα.

Μια Γλυκύτητα Που Δεν Περιγράφεται

…κι η λαλιά τους έχει γλύκα τόση,
που να βιώσεις μονάχα γίνεται και όχι να περιγράψεις.

Παλτού Σαχίμπ

Ο εραστής που είναι σε συνεχή επικοινωνία με τον Πολυαγαπημένο δεν αρθρώνει πλέον δικό του λόγο. Ένας τέτοιος αφοσιωμένος είναι απλώς το φερέφωνο του Αγαπημένου και κατά συνέπεια τα λόγια του είναι γεμάτα γλύκα. Τέτοιες είναι οι θεραπευτικές ιδιότητες των λόγων του εραστή, ώστε επουλώνουν την πληγωμένη καρδιά όσων βρίσκονται σε αγωνία. Η γλυκύτητα είναι το αποτέλεσμα της θείας ακτινοβολίας και της αγάπης του Διδασκάλου. Όταν μιλάει ένας αληθινός εραστής, μιλάει εξ ονόματος του Αγαπημένου και τα λόγια του μεταφέρουν κάτι από τη χάρη του Αγαπημένου. Όσοι ακούνε έναν αφοσιωμένο να μιλάει, νιώθουν τη γλύκα του Αγαπημένου. Ο αληθινός αφοσιωμένος ποτέ δε θα πει κάτι που να πληγώσει όσους είναι γύρω του.

Αν μόνον μπορούσαμε να μάθουμε καλά αυτό το μάθημα, αν μόνον μπορούσαμε να μάθουμε να είμαστε πάντα γλυκομίλητοι, αυτός ο κόσμος θα γινόταν πράγματι το Βασίλειο του Θεού. Ο H.G Wells έχει πει*: «Όλοι οι πόλεμοι ξεκινούν από το μυαλό του ανθρώπου»*. Όλα τα προβλήματα και όλα τα βάσανα ξεκινούν από μέσα μας. Δίνουμε καταφύγιο σε ολέθριες σκέψεις και κάποιες φορές τους επιτρέπουμε να βγουν από τα χείλη μας, πληγώνοντας έτσι όσους είναι γύρω μας. Δε σκεφτόμαστε ποτέ την αγωνία και τον πόνο που προκαλούμε σε όσους πληγώνουμε. Ο θείος εραστής αντίθετα στέκεται πάνω από τέτοιες τάσεις και ροπές. Είναι απορροφημένος στον έρωτά του για το Θεό και μιλάει ορμώμενος μόνον απ' αυτήν την αγάπη. Η τόση γλυκύτητα, η ικανότητα να εκπέμπουμε ηρεμία και φιλικότητα, είναι πράγματι δώρο που μας προσφέρει ο Πολυαγαπημένος, γιατί δεν είναι κάτι έμφυτο, αλλά κάτι που προσφέρει ο Διδάσκαλος στους μαθητές Του. Τέτοιου μεγέθους θείοι εραστές κουβαλούν τον Αγαπημένο συνεχώς μέσα στα στήθη τους κι είναι Εκείνος που εκπέμπει αυτή την καταπραΰντική γλυκύτητα. Οι εραστές τρέφονται από το νέκταρ της θείας αγάπης που ρέει συνεχώς μέσα τους και μεταφέρουν μέσα τους, όπου κι αν πάνε, το βασίλειο της αγάπης και της ειρήνης, παρέχοντας ανακούφιση στους βασανισμένους ανθρώπους.

Φτάνουμε τελικά σ' ένα σημείο στην πορεία εξέλιξης της αγάπης, όπου δεν υπάρχουν λόγια να το περιγράψουν. Καμιά λέξη από μόνη της δεν μπορεί να εκφράσει αυτή την κατάσταση, γιατί η θεία αγάπη είναι ο ίδιος ο Λόγος του Θεού. Ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ τον χαρακτήριζε ως την αλάλητη γλώσσα και τον άγραφο νόμο. Δεν είναι κάτι που μπορεί να εκφραστεί με σαφήνεια, παρά μόνο να βιωθεί. Όπως έγραψε πολύ γλαφυρά και ο Μπάμπα Φαρίντ: *«Αναφέρουμε τη γλυκύτητα της ζάχαρης, του γάλακτος και του βουτύρου, τίποτα όμως δεν μπορεί να*

περιγράψει την αγάπη και τη χάρη του Γκουρού». Είναι τόσο θεσπέσια η γλύκα του που τίποτα δεν μπορεί να την περιγράψει με λόγια. Αυτό ακριβώς περιγράφει σ' αυτό το σημείο ο Παλτού Σαχίμπ. Η θεία αγάπη είναι τόσο γλυκιά, τόσο σφοδρή, τόσο γοητευτική και τόσο ισχυρή, που οδηγεί τον εραστή στη λήθη των εγκοσμίων. Πώς μπορούμε να την περιγράψουμε με λόγια; Οι Σούφι ποιητές παρομοιάζουν τον Αγαπημένο με κλέφτη, τον κλέφτη της καρδιάς μας. Χωρίς να το καταλαβαίνετε, απάγει την καρδιά σας. Είναι ένας πειρατής που μπροστά του όλοι είμαστε αδύναμοι. Όταν συζητάμε γι' αυτά τα θέματα, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μοναχά παρομοιώσεις και συμβολισμούς. Κανείς δεν μπορεί να εκφράσει με λόγια κοινά τη φύση αυτής της αγάπης. Ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ έλεγε ότι η εσωτερική Μουσική, το ουράνιο Φως, το εσωτερικό θέαμα που αντικρίζουμε μέσα μας δεν μπορεί να περιγραφεί, αφού υπερβαίνει τα όρια του ανθρώπινου λόγου.

Ζωή Απαλλαγμένη Από Έγνοιες Και Άγχη

Με τη ματιά του Διδασκάλου ευλογημένοι
ζουν από έγνοιες και άγχη απαλλαγμένοι.

Παλτού Σαχίμπ

Τέτοιο είναι το μέγεθος της Χάρης του Διδασκάλου που μπορεί να μας προσφέρει απερίγραπτα πλούτη μέσα από μια και μόνη ματιά. Από εκείνη τη στιγμή και στο εξής δεν είμαστε πια μόνοι. Μπορεί να μοιάζει ότι ενεργούμε μόνοι μας, αλλά Εκείνος είναι πάντα μαζί μας. Τι ευλογία! Τι θείο δώρο! Είναι ο μυστικός μας σύντροφος που κρύβεται μέσα μας και κανείς δεν μπορεί να Τον πιάσει. Αν την ώρα που δίνουμε εξετάσεις κολλήσουμε σε μια ερώτηση, αυτός ο άμισθος σύμβουλος είναι εκεί για να μας βοηθήσει, ξεφεύγοντας από το άγρυπνο μάτι του επιτηρητή που δεν μπορεί καν να ισχυριστεί ότι ωφεληθήκαμε από τη συνδρομή του. Είναι ο ιδανικός βοηθός που μπορεί να μας παρέχει τις υπηρεσίες του σε όλους τους τομείς. Αν έχουμε κάποια απορία πάνω σε νομικά θέματα ή θέματα υγείας ή αν κολλήσουμε την ώρα που γράφουμε ένα ποίημα, είναι πάντοτε στο πλευρό μας πρόθυμος να μας βοηθήσει. Σημειώστε επιπλέον ότι δίνει πάντοτε τις σωστές απαντήσεις και τις κατάλληλες λύσεις. Αν έχουμε ευλογηθεί μ' έναν τέτοιον ακούραστο βοηθό που δίνει λύσεις στα πάντα, δε θα έπρεπε να Του είμαστε ευγνώμονες; Κι αν είμαστε ευγνώμονες, αμφιβάλλει κανείς ότι δε θα μας ευλογήσει με περισσότερη χάρη; Το πρόβλημα με τους περισσότερους από μας είναι ότι είμαστε αγνώμονες κι εξαιτίας της ανικανότητάς μας να νιώσουμε ευγνωμοσύνη, αποτυγχάνουμε να εισπράξουμε επιπρόσθετη χάρη από τον Πολυαγαπημένο. Η ζωή του αληθινού αφοσιωμένου είναι ένα συνεχές τραγούδι ευγνωμοσύνης. Όπως λέω και σ' ένα στίχο μου:

Με κάθε αναπνοή υποκλίνομαι στο Φίλο μου,
γιατί στη χάρη Του οφείλω τη ζωή μου.

Θα πρέπει πάντα να ευχαριστούμε τον Κύριο για όσα μας έχει προσφέρει και θα πρέπει να προσευχόμαστε να προχωρήσουμε παρακάτω στο μονοπάτι που οδηγεί κοντά Του. Κάποιοι στίχοι του Χαφέζ Τζαλούντρι, αναφέρουν:

Αυτό είναι δώρο του Θεού, φίλε μου,
και ξεπερνάει τις προσπάθειές μου.
Τον ευγνωμονώ για τη χάρη Του
και ταπεινά προσεύχομαι για περισσότερη.

Η ζωή του αληθινού μαθητή πρέπει να είναι μια πορεία διαρκούς ευγνωμοσύνης. Πρέπει να ευχαριστούμε το Θεό για όσα ήδη μας έχει προσφέρει και θα πρέπει να λαχταράμε να μας προσφέρει κι άλλα. Ο Θεός στάθηκε πολύ γενναιόδωρος μαζί μας, αφού μας χάρισε ένα σύμβουλο που μπορεί να μας βοηθήσει σε όλες τις υποθέσεις μας και που επιπλέον δε μας χρεώνει τίποτα. Φυσικά, ενώ από τη μια είναι αλήθεια ότι μας προσφέρει δωρεάν τις συμβουλές Του, από την άλλη απαιτεί το ανάλογο τίμημα. Δεν παίρνει τίποτα από μας, αλλά ούτε και μας αφήνει τίποτα. Με την αγάπη Του μας κλέβει την καρδιά και την ψυχή.

Ας είμαστε, λοιπόν, χιλιάδες φορές ευγνώμονες στον κλέφτη που βρήκε στέγη στον κόρφο μας, στον Πολυαγαπημένο που έχτισε το σπίτι Του στην καρδιά μας, στο Διδάσκαλο που μας πήρε με καλό μάτι και είναι πάντα μαζί μας. Ο καλύτερος τρόπος να Τον ευχαριστήσουμε για το δώρο Του είναι να διαπλάσουμε και να ανασχηματίσουμε τη ζωή μας, σύμφωνα με τα διδάγματά που μας πρόσφεραν οι μεγάλοι Διδάσκαλοι. Ας καλλιεργήσουμε μέσα μας τη γλυκύτητα που λειτουργεί σαν βάλσαμο για τα βάσανα του νου. Ας αποτυπώσουμε στη ζωή μας το Φως, τη γλυκύτητα και την αγάπη του Θεού, έτσι ώστε να αρχίσουμε να τα εκπέμπουμε σε όλη την ανθρωπότητα. Αν μπορέσουμε να το κάνουμε πράξη, όσοι θα έρχονται σε επαφή μαζί μας θα συγκινούνται από την αγάπη και τη χάρη του Θεού και θα εισπράττουν τα οφέλη τους.

Ο Παλτού Σαχίμπ ήταν το ιδανικό παράδειγμα μαθητή και σε αυτούς τους στίχους περιγράφει τους χείμαρρους της χάρης και της συμπόνιας που έδωσαν νόημα στη ζωή του. Μας είπε ότι η ζωή του μαθητή ξεκινάει, με την πραγματική έννοια του όρου, όταν εκείνος αρχίζει να ακούει τη Θεία Συμφωνία μέσα του. Όταν βρισκόμαστε σε συνεχή επαφή με τη Μουσική των Σφαιρών, τότε και μόνον τότε η μαθητεία μας και η ζωή μας γίνεται ιδανική. Από εκείνο το σημείο κι έπειτα, όλες οι θλίψεις και οι στενοχώριες του κόσμου παύουν να υπάρχουν για μας και η ζωή μας χαρακτηρίζεται από παντοτινή γαλήνη και μακαριότητα.

Το να είμαστε απαλλαγμένοι από φροντίδες και άγχη είναι δώρο του Νάαμ. Είναι μια παντοτινή κατάσταση ελευθερίας από έγνοιες. Αυτή είναι η μόνη θεραπεία και η πανάκεια για όλα τα δεινά του κόσμου. Θα πρέπει με άλλα λόγια να απορροφηθούμε στην ενθύμηση του Αγαπημένου μας σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην έχουμε επίγνωση ούτε καν του εαυτού μας. Όταν βρισκόμαστε σ’ αυτή την κατάσταση, αν μας επισκεφτούν ο πόνος ή η αρρώστια, θα φύγουν χωρίς να τυραννήσουν το νου μας. Όπως έχει πει και ο Γκαλίμπ*: «*Έφτασα σε σημείο να μην έχω συναίσθηση της κατάστασής μου*». Αυτό όμως είναι το πρώτο στάδιο, το στάδιο όπου ξεχνάμε τον εαυτό και το περιβάλλον μας. Στη συνέχεια, ακολουθούν άλλα στάδια. Στην πράξη, σύμφωνα με τις παραδόσεις των Σούφι, υπάρχουν πολλά στάδια λήθης του εαυτού, καθένα ανώτερο από το προηγούμενο. Σε κάποιους στίχους μου αναφέρω:

Ω Ντάρσαν, πιες μέχρι τον πάτο
το κρασί της αγάπης του Οινοχόου,
Και ζήσε τη ζωή σου ξεχνώντας τον εαυτό σου.

Αν μπορέσουμε να απορροφηθούμε απόλυτα στην αγάπη του Διδασκάλου κι αν κατ' αυτόν τον τρόπο ξεχάσουμε τον εαυτό μας, τότε τι επίδραση μπορούν να έχουν επάνω μας οι έγνοιες; Τότε τι σχέση μπορεί να έχουμε εμείς με τις σκοτούρες και τα άγχη; Η ανησυχία και η θλίψη δεν μπορούν να συνυπάρξουν με την απόλυτη απορρόφηση στην αγάπη. Είναι άκρα αντίθετα. Αν εισέλθουμε, έστω και μια φορά, σ' αυτή την κατάσταση απορρόφησης και λήθης του εαυτού, απελευθερωνόμαστε πλήρως από την επικράτεια της ανησυχίας, της έγνοιας και του άγχους, οπότε δεν μένει χώρος για θλίψη, βάσανα και πόνους.

Άρα, όσα είπαμε αφορούν τα πρωταρχικά στάδια της ζωής ενός αληθινού μαθητή. Είναι μια κατάσταση στην οποία αρχίζουμε να διεισδύουμε, όταν μάθουμε να υψωνόμαστε πάνω από τη σωματική συνειδητότητα. Όταν το πετύχουμε, θα δούμε στα πεταχτά την ακτινοβόλο μορφή του Διδασκάλου μέσα μας. Η γοητεία που ασκεί επάνω μας η ομορφιά αυτής της μορφής είναι τόσο ακαταμάχητη, ώστε δεν ησυχάζουμε, ωσότου να απορροφηθούμε και να χαθούμε τελείως μέσα της. Όταν λέω να «χαθούμε», θα πρέπει να διευκρινίσω ότι ακόμα κι αυτή η λέξη έχει διπλή σημασία. Όταν λέμε ότι ο ένας ή ο άλλος χάθηκε στη θάλασσα, αυτό υπονοεί την απόλυτη εξαφάνιση και εξολόθρευσή του. Όταν όμως λέμε ότι ένας αναζητητής, άντρας ή γυναίκα, έχει χαθεί μέσα στο Διδάσκαλο, εννοούμε ότι ενώ ο ίδιος έχει χάσει κάθε επίγνωση του φυσικού του σώματος, εντούτοις η ψυχή του έχει απορροφηθεί στο Θείο. Αυτή η κατάσταση «απώλειας» ή «λήθης του εαυτού» είναι τελείως διαφορετική από τη συνηθισμένη χρήση του όρου. Οι Σούφι έχουν κατά καιρούς επικρίνει τη χρήση αυτού του όρου σε σχέση με την πνευματικότητα. Αυτό που συμβαίνει, όπως μας λένε, είναι ότι ο μαθητής απορροφιέται σε τέτοιο απόλυτο βαθμό στο Διδάσκαλό του, μέχρι που φτάνει να χάσει κάθε αίσθηση ότι είναι διαφορετική ύπαρξη από το Διδάσκαλό του. Ο όρος που χρησιμοποιούν είναι «*φάνα-φιλ-σεΐχ*» και σημαίνει «συγχώνευση με το Διδάσκαλο». Αφού φτάσει σ' αυτή την κατάσταση, ο μαθητής προχωρά παρακάτω και σταδιακά απορροφιέται τελείως στο Απόλυτο κι αυτό αναφέρεται ως «*φάνα-φιλ-Αλλάχ*» ή «συγχώνευση με το Θεό». Μόλις η ψυχή γίνει ένα με το Διδάσκαλό της, μόλις πάψει να αντιλαμβάνεται την ύπαρξή της ως κάτι ξεχωριστό από Εκείνον, βυθίζεται σε μια κατάσταση διαρκούς μακαριότητας και έκστασης. Σε αυτό ακριβώς αναφέρεται και ο Παλτού Σαχίμπ. Όπως περιγράφει, ο μαθητής που έχει γίνει ένα με το Διδάσκαλό του, είναι χαμένος για τον εξωτερικό κόσμο.

Όταν αναφέρομαι στην απώλεια της ταυτότητάς μας εντός του Κυρίου, έχω παρατηρήσει ένα είδος ανησυχίας ή φόβου, ιδιαίτερα σε όσους κατοικούν στη Δύση. Σε κάποια από τις παγκόσμιες περιοδείες μου, συνάντησα έναν καθηγητή Πανεπιστημίου που μου εξέφρασε την ίδια ανησυχία. Δεν μπορούσε να δεχτεί την ιδέα ή την προοπτική της ένωσης της ψυχής με το Θεό, γιατί όπως μου είπε: «πώς είναι δυνατόν κάποιος να δεχτεί την εκμηδένιση της ταυτότητάς του;» Του εξήγησα ότι όλοι είμαστε μικροθεοί, κι ως εκ τούτου όλοι κουβαλάμε τη σπίθα του Θεού μέσα μας. Όταν διαλογιζόμαστε, ο αληθινός μας εαυτός βαθμιαία διευρύνεται και απλώνεται. Όλοι αναφερόμαστε στην πολυπόθητη ανάπτυξη σε όλες τις σφαίρες της ζωής. Η κατάληξη του διαλογισμού είναι η ανάπτυξη του πνεύματος. Όταν φτάσουμε στον απώτατο στόχο της ένωσης της ψυχής με το Θεό, δε χάνουμε την ταυ-

τότητά μας, με την κυριολεκτική σημασία της λέξης. Αντιθέτως, διευρυνόμαστε σε τέτοιο βαθμό, ώστε καταλήγουμε να γίνουμε συνειδητοί συνεργάτες του θείου σχεδίου. Επομένως, μάλλον κερδίζουμε, παρά χάνουμε.

Στο Κοράνι δηλώνεται: *«Η θεία αγάπη είναι μια φωτιά που αφανίζει τα πάντα εκτός από τον Αγαπημένο».* Σ' αυτή τη δήλωση υπάρχουν μερικά λεπτά νοήματα που πρέπει να γίνουν κατανοητά. Όλοι ισχυριζόμαστε ότι αγαπάμε το Θεό, αλλά όταν πηγαίνουμε στο Διδάσκαλο αυτό που θέλουμε είναι τα δώρα Του. Ο ένας θέλει παιδί, ο άλλος θέλει να γίνει καλά το άρρωστο παιδί του και ο τρίτος προσεύχεται να πάρει προαγωγή. Όλοι μπορεί να ισχυριζόμαστε ότι αγαπάμε τον Κύριο, όμως ο καθένας βρίσκεται σε διαφορετικό στάδιο εξέλιξης. Είναι πάντως αλήθεια ότι από τη στιγμή που δεχόμαστε το πλήγμα της θείας αγάπης, αυτή αφανίζει τα πάντα εκτός από τον Αγαπημένο. Αν τα πάντα καούν απ' αυτή τη φωτιά, κάθε επίγνωση της προσωπικής μας ταυτότητας χάνεται μέσα της. Τότε το μόνο που μένει είναι ο Αγαπημένος, και κάθε σκέψη για τον εαυτό μας εξαφανίζεται. Όπου υπάρχει αντίληψη του εαυτού, τότε η αγάπη μας είναι ακόμα ατελής. Η αγάπη γίνεται τέλεια όταν ο εαυτός μας βυθίζεται στη λήθη και εξαλείφεται.

Οι Διδάσκαλοι δεν έπαψαν να μας λένε ότι όλος ο κόσμος έχει παραδοθεί στις φλόγες. Αν επιθυμούμε να αποδράσουμε από την καταστροφική τους μανία, πρέπει να απορροφηθούμε στην αγάπη του Αγαπημένου τόσο ολοκληρωτικά, ώστε κάθε σκέψη για τον εαυτό μας να εξαφανιστεί. Μόνον όταν χαθούμε μέσα στον Αγαπημένο, θα απελευθερωθούμε τελικά από τα δεσμά της επιθυμίας και των προσκολλήσεων και θα δραπετεύσουμε από τις πίκρες και τα φαρμάκια που μας ποτίζει η ζωή και ο κόσμος. Αφού συγχωνευτούμε, λοιπόν, πρώτα με τον Αγαπημένο, στη συνέχεια απορροφιόμαστε σταδιακά, μέχρι την ολοκληρωτική μας συγχώνευση, με το Απόλυτο και τότε θα γίνουμε πια ένα με το Θεό.

Ο όρος «Αγαπημένος» έχει πολλές σημασίες. Στην τελική του έκφραση ο αληθινός Αγαπημένος είναι ο Απόλυτος Θεός. Από την άλλη όμως, όπως έχει πει επανειλημμένως και ο Σαντ Κιρπάλ: «Κανείς ποτέ δεν είδε και κανείς ποτέ δε θα δει το Θεό στην Απόλυτη Μορφή Του». Με το Θεό όμως μπορούμε να επικοινωνήσουμε, όταν ο ίδιος παίρνει το ανθρώπινο σώμα. Οπότε Αγαπημένος μας γίνεται τότε ο Διδάσκαλος, ο Σατγκουρού, ο Μουρσίντ, ο Μάστερ, όπως αποκαλείται στις διάφορες παραδόσεις. Ο Αγαπημένος είναι κάποιος που έχει εμποτιστεί, που έχει μουσκέψει με την αγάπη του Θεού, γιατί ο Θεός είναι αγάπη. Μόνον όταν απορροφηθεί σ' αυτόν τον Αγαπημένο, ο αναζητητής αρχίζει να κινείται προς το Θεό στην Απόλυτη κατάστασή Του και τελικά γίνεται ένα μαζί Του. Ο αναζητητής, επομενως, δραπετεύει από τις σκοτούρες, τις έγνοιες και τις φωτιές του κόσμου, μόνο μεσα από τον ανθρώπινο πόλο στον οποίο Εκείνος εκδηλώνεται.

Θα ήθελα να τονίσω με ιδιαίτερη έμφαση ότι αυτό το μονοπάτι είναι μονοπάτι προσπάθειας και χάρης. Η αρχή γίνεται με τη ματιά χάρης του Διδασκάλου, ωστόσο κι εμείς οφείλουμε να ανταποκριθούμε σ' αυτήν τη χάρη και με τη σειρά μας πρέπει να αναλάβουμε το ιερό καθήκον να ζούμε σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που μας δίνει. Τότε, οι σωστές μας ενέργειες και οι ειλικρινείς μας προσπάθειες θα προκαλέσουν περισσότερες ματιές χάρης από την πλευρά του Διδασκάλου. Όσο περισσότερο ακολουθούμε τις γραμμές Του, τόσο περισσότερη χάρη εισπράττουμε.

Επομένως, η ζωή του μαθητή κινείται μεταξύ δύο πόλων: τον πόλο της προσπάθειας και τον πόλο της χάρης του Διδασκάλου. Η ζωή του μαθητή, άντρα ή γυναίκας, είναι θα λέγαμε ένα είδος τόξου που εκτείνεται μεταξύ δύο πόλων και όσο πιο πολύ προοδεύει στο μονοπάτι, τόσο το τόξο αυτό μεγαλώνει. Είναι ένα τόξο που απλώνεται σταδιακά όλο και πιο πολύ, ωσότου να σχηματιστεί ένας κύκλος που θα αγκαλιάσει ολόκληρο το σύμπαν. Όταν ο κύκλος της προσπάθειας και της χάρης συμπληρωθεί, φτάνουμε στη συνένωση με το Απόλυτο. Ο μαθητής βυθίζεται τότε στη μακαριότητα και την ευδαιμονία και η μέθη που ανακαλύπτει δε γνωρίζει τέλος.

Πρέπει να Βιώσουμε το Νάαμ

Ο κόσμος ολάκερος δοξολογεί το Νάαμ,
μα πόσο λίγοι το γνωρίζουν στ' αλήθεια.
Ελάχιστοι όσοι το βρήκαν,
η ουσία του άφατη μένει.

Παλτού Σαχίμπ

Το ποίημα του Παλτού Σαχίμπ που συζητάμε σε αυτά τα σάτσανγκ* είναι όπως είπαμε κούντλι, είναι δηλαδή ένα είδος στιχουργικής τεχνοτροπίας, όπου ο ποιητής επαναλαμβάνει στο τέλος του ποιήματος τον πρώτο στίχο. Με την επανάληψη του πρώτου στίχου ο Παλτού Σαχίμπ επιχειρεί να μας θυμίσει ξανά πόσο σημαντικό είναι να βιώσουμε την εμπειρία του Νάαμ ή Λόγου και όχι να το επαναλαμβάνουμε απλώς και μόνο προφορικά. Κάθε λαός έχει δώσει στο Θεό ποικίλα ονόματα και Τον θυμάται με τη χρήση τους. Εντούτοις, ενώ τον ονομάζει με πολλούς τρόπους, δεν έχει την παραμικρή ιδέα του τι είναι ο Θεός. Το να ζητάμε νερό με διαφορετικές λέξεις, ανάλογα με τη γλώσσα που γνωρίζουμε, δεν κατασιγάζει τη δίψα μας. Παρόμοια, όταν απλώς φωνάζουμε το Θεό, δεν μπορούμε να βιώσουμε την εμπειρία Του. Ο Θεός είναι εκείνη η Δύναμη που, μόλις έρθουμε σε επαφή μαζί της, μας απελευθερώνει απ' όλες τις έγνοιες και τις ανησυχίες μας. Αυτή η εμπειρία είναι μια αιώνια γιατρειά για όλα τα δεινά και τις λύπες που μας επιφυλάσσει ο κόσμος. Μπορεί να λέμε ότι σβήνει τις επιθυμίες ή ότι κατασιγάζει τη δίψα μας. Το μονοπάτι όμως της πνευματικότητας είναι σπαρμένο με πολλά παράδοξα. Η ίδια Δύναμη που σβήνει τη δίψα μας, ταυτόχρονα την αυξάνει. Όσο πιο πολύ γευόμαστε το Θεό και την αγάπη Του, τόσο πιο πολύ γοητευόμαστε απ' Αυτόν και τόσο πιο έντονα νιώθουμε την αγωνία του χωρισμού μας από Εκείνον. Όσο περισσότερη αγάπη νιώθουμε, τόσο περισσότερη επιθυμούμε. Η δίψα ποτέ δε σβήνει, μέχρι ο αναζητητής να συγχωνευτεί με το Διδάσκαλό του. Όταν λοιπόν συγχωνευτούμε με το Διδάσκαλό μας και χάσουμε κάθε επίγνωση της ατομικής μας ύπαρξης, μόνον τότε χάνουμε κάθε συναίσθηση της δίψας μας, η οποία αποτελεί για καιρό τον κινητήριο μοχλό στο ταξίδι μας.

Το μονοπάτι της πνευματικότητας είναι πράγματι ένα παράδοξο μονοπάτι. Ό,τι είναι σωστό για το μαθητή σε ένα στάδιο, στο αμέσως επόμενο αποτελεί ιεροσυλία. Όταν βρισκόμαστε στο ξεκίνημα της πορείας μας στο μονοπάτι, είναι πλήρως αποδεκτό να προσευχόμαστε στο Θεό να μας χαρίσει τα δώρα Του. Το Γκουρμπάνι* εξηγεί ότι ο Κύριος μάς δίνει ό,τι του ζητήσουμε και είναι σωστό να προσευχόμαστε στα προκαταρκτικά στάδια της μαθητείας μας. Φτάνει όμως μια στιγμή στην εξελικτική μας πορεία που αποτελεί μέγιστη ιεροσυλία να ζητάμε από το Θεό

να μας δώσει το οτιδήποτε. Είναι ένα στάδιο, όπου ο αναζητητής αφήνεται τελείως στο Θεό, χωρίς να ζητάει ανταλλάγματα. Αυτό που κάποτε, όταν ξεκινούσαμε την πορεία μας στο μονοπάτι, ήταν αποδεκτό, αποτελεί πλέον την ύψιστη ιεροσυλία.

Με την επανάληψη του πρώτου στίχου, ο Παλτού Σαχίμπ προσπαθεί να μας δώσει να καταλάβουμε πόσο σημαντική είναι η άμεση προσωπική εμπειρία. Μπορεί να νομίζουμε ότι συντελέσαμε το χρέος μας απέναντι στο Θεό πηγαίνοντας σε ιερά προσκυνήματα. Μπορεί να έχουμε επισκεφτεί πολλούς ναούς και εκκλησιές και να πιστεύουμε ότι είμαστε ενάρετοι και ευσεβείς άνθρωποι. Ωστόσο, ο αληθινός αναζητητής, ο αληθινός μαθητής, οφείλει να λούζεται καθημερινά ή μάλλον αδιάλειπτα στα νερά της Αμριτσάρ*, της εσωτερικής λίμνης του Θείου Νέκταρος δηλαδή. Απαιτείται να εσωστρέψουμε την προσοχή μας και να χάσουμε τον εαυτό μας μέσα στο Διδάσκαλο, μες στον Αγαπημένο μας, έτσι ώστε τελικά να χαθούμε μέσα στο Απόλυτο.

Αυτό είναι επίσης το μονοπάτι της αγάπης. Η αγάπη εμφανίζεται όμως με πολλές όψεις. Στην περίοδο της μαθητείας του, ο Σαντ Κιρπάλ έγραψε κάποτε στο Διδάσκαλό του: *«Θέλω να σε αγαπώ παντοτινά, αλλά πάντοτε με μια αγάπη γεμάτη σεβασμό»*. Όταν ο Χαζούρ διάβασε αυτό το γράμμα, συγκινήθηκε βαθύτατα και το ακούμπησε στον κόρφο Του. Έγραψε τότε στον αγαπημένο Του μαθητή ότι μια τέτοια αγάπη είναι πάντοτε ευπρόσδεκτη και Του ευχήθηκε να κατακλύζεται παντοτινά από μια τέτοια μορφή αγάπης. Το όνειρο του μαθητή σ' αυτό το μονοπάτι είναι να αναπτύξει μια ιδανική μορφή αγάπης, μια αγάπη γεμάτη σεβασμό για τον Αγαπημένο του Διδάσκαλο. Θα πρέπει να είναι μια αγάπη που δε θα του επιτρέπει να υπερβαίνει τα εσκαμμένα και να γίνεται αναιδής. Θα πρέπει να είναι μια αγάπη που θα του επιτρέπει να βλέπει τον Αγαπημένο του σαν το Θεό τον Ίδιο. Μια τέτοια αγάπη όμως είναι αποτέλεσμα λατρείας και αφοσίωσης και όχι συγχρωτισμού. Όσοι ζουν κοντά στο Διδάσκαλο στο φυσικό επίπεδο συχνά Τον θεωρούν δεδομένο. Όσοι όμως έρχονται από μακριά, όταν φεύγουν, Τον κουβαλούν μέσα στα μάτια τους. Ο Αγαπημένος δεν κερδίζεται με τη φυσική επαφή ούτε με τα χρήματα και την εξωτερική επίδειξη λατρείας. Κερδίζεται από την ένταση της αγάπης μας και την απόλυτη αυτοπαράδοσή μας. Ο μαθητής που νιώθει αγάπη γεμάτη σεβασμό για τον Αγαπημένο και διαποτίζεται απόλυτα απ' αυτή την αγάπη βλέπει στο πρόσωπο του Αγαπημένου του τον Ίδιο το Θεό. Το όνομα του Αγαπημένου διαπερνά ολόκληρη την υπόστασή του, κι όταν του ζητήσουν να επαναλάβει το όνομα του Θεού, το όνομα που του έρχεται στα χείλη είναι το όνομα του Πολυαγαπημένου του.

Ο Παλτού Σαχίμπ μας εξηγεί λοιπόν πως, παρόλο που ολόκληρη η ανθρωπότητα απευθύνεται στο Θεό με διάφορα ονόματα, λίγοι γνωρίζουν το αληθινό του Όνομα (Νάαμ). Όσοι δεν ξέρουν μπορούν να συγχωρεθούν, όμως τι πρέπει να γίνει με όσους έχουν λάβει την ευλογία από τους δυο μεγάλους Διδασκάλους; Πόσοι επαναλαμβάνουν πραγματικά το όνομα του Κυρίου, με την αληθινή του έννοια, και έχουν συνειδητοποιήσει την πραγματική του φύση; Μόνον όσοι είναι πρόθυμοι να συγχωνευτούν με τον Αγαπημένο γνωρίζουν το μυστικό. Η ίδια η ζωή του Παλτού Σαχίμπ αποτέλεσε παράδειγμα αυτής της θυσίας. Δε φοβήθηκε να αντιμετωπίσει κατά μέτωπο το ιερατείο που εκείνον τον καιρό εξουσίαζε τους Ινδουιστές και τους

Μουσουλμάνους της Ινδίας. Δε φοβήθηκε να ξεστομίσει την αλήθεια που γνώριζε, γιατί όσοι φωτισμένοι έχουν γίνει ένα με τον Αγαπημένο δεν έχουν τίποτα να φοβηθούν. Η οργανωμένη θρησκεία της εποχής εκείνης είχε εκφυλιστεί και ασχολιόταν με κούφιες τελετές και μεθόδους, που είχαν περάσει στα χέρια ανθρώπων οι οποίοι ενδιαφέρονταν μόνο για τα ατομικά τους οικονομικά συμφέροντα. Ο Παλτού Σαχίμπ αντιστάθηκε σθεναρά στην τυραννία τους, με αποτέλεσμα εκείνοι να ενώσουν τις δυνάμεις τους, για να τον ανατρέψουν και τελικά κατάφεραν να τον οδηγήσουν στην πυρά.

Όπως επισημάναμε και νωρίτερα, στο μυστικιστικό μονοπάτι η αγάπη περιγράφεται σαν μια φωτιά που κατακαίει τα πάντα εκτός από τον Αγαπημένο. Στην περίπτωση του Παλτού Σαχίμπ αυτό αποδείχθηκε αληθινό και όχι μόνο μεταφορικά. Τη στιγμή του μαρτυρικού του θανάτου ένα χαμόγελο στόλιζε τα χείλη του. Είχε χαθεί στον Πολυαγαπημένο του και ύμνοι δοξαστικοί έβγαιναν από τα στήθη του. Η φωτιά που τον έκανε στάχτη, έσπειρε τον όλεθρο μόνο στο σώμα του. Όμως, πολύ πριν η φωτιά τον αφανίσει, αυτός ο μεγάλος Άγιος είχε μαρτυρήσει στο όνομα του Αιώνιου Αγαπημένου και είχε γίνει ένα μαζί Του.

ΤΟΥΛΣΙ ΣΑΧΙΜΠ

Ποίηση του Τούλσι Σαχίμπ

Αγάπα το Διδάσκαλο, ω Τούλσι σαν το τσακόρ
Που το φεγγάρι λατρεύει.
Πίσω λυγίζει του λαιμού του τη ράχη,
Ώσπου το ράμφος την ουρά του χαϊδεύει.
Όποιος απάνω από το «δικό μου» και το «δικό σου» στέκεται,
Όποιος στον Κύριο με ταπεινότητα απόλυτη προσεύχεται,
Ο Μύστης που και στους μαθητές του ακόμα υποκλίνεται,
Λέει ο Τούλσι: Ετούτος είναι μοναχά ο αληθινός Σαντού,
Η ψυχή που στην αυτογνωσία έφτασε.
Αυτός ο κόσμος, ω Τούλσι, πέντε πετράδια αληθινά μονάχα έχει:
Των άξιων μαθητών τη συντροφιά,
Την αυτοπαράδοση στο Διδάσκαλο,
Τη συμπόνια, την ταπεινότητα
Και την ανιδιοτελή προσφορά.
Άλλοι απ' του κορμιού την αγωνία πλήττονται
Και άλλοι από του νου.
Είναι και αυτοί που απ' τη βαθιά οδύνη της ψυχής
Τους χειμάζονται.
Από πόνο και θλίψη ο κόσμος ολάκερος υποφέρει.
Ευτυχισμένος είν' μόνον αυτός
Που του Διδασκάλου ο δούλος έγινε.
Στην αντίπερα όχθη με ασφάλεια έφτασαν
Οι ποταποί και καταφρονεμένοι.
Όμως πολλοί που για το «τζάκι» τους καμάρωναν,
Ναυάγησαν στο δρόμο και πνίγηκαν.
Με όποιον κι αν έφτασες στα πόδια Του τρόπο,
Αν και μία έστω φορά τη ζωή σου στη ζωή Του έδεσες,
Δίχως να ρωτήσει αν αληθινός είσαι για κάλπικος,
Κοντά Του σε δέχεται, όπως κι αν είσαι.

Λίγα Λόγια για τον Τούλσι Σαχίμπ

Η ιστορία του Πρίγκιπα Σιντάρτα, που έμεινε στην ιστορία με το όνομα Βούδας*, διεγείρει τη φαντασία της ανθρωπότητας επί πολλούς αιώνες. Η ζωή χάρισε στον Ινδό πρίγκιπα όλα όσα μπορεί κάποιος να ποθήσει: όμορφο κορμί, κοφτερό μυαλό, μια τρυφερή και αφοσιωμένη σύζυγο, ένα πανέμορφο παιδί και ένα βασίλειο για κληρονομιά. Εντούτοις όλα αυτά δεν του ήταν αρκετά. Όταν ήρθε πρόσωπο με πρόσωπο με τα αναπόφευκτα γεγονότα της ζωής, όπως είναι τα γεράματα και ο θάνατος, ζύγιασε τι του είχε προσφέρει η ζωή, για να αναζητήσει την αλήθεια και να επιλύσει το πρόβλημα του ανθρώπινου πόνου, και πήρε τις αποφάσεις του. Μια νύχτα, λοιπόν, που η γυναίκα και το παιδί του κοιμόντουσαν, έφυγε στα κρυφά, εγκαταλείποντας τη θαλπωρή και τις ανέσεις που του πρόσφερε η βασιλική κατοικία και ακολούθησε το δύσβατο δρόμο της απάρνησης. Ταξίδεψε από τόπο σε τόπο, δοκιμάζοντας πολλές μορφές γιόγκα, και υπέβαλε τον εαυτό του στις πιο σκληροτράχηλες πειθαρχίες και σε πάμπολλες ασκητικές στερήσεις. Η φώτιση ήταν ακόμη μακριά κι ενώ ήρθε αντιμέτωπος με κάθε δυσκολία που μπορούμε να διανοηθούμε, ήταν ταυτόχρονα αναγκασμένος να δοκιμαστεί από τα μαρτύρια των πειρασμών που τον περιστοίχιζαν, με κυρίαρχο τον πειρασμό να επιστρέψει και πάλι στο σπίτι του. Όποιος όμως έχει κυριευτεί από την επιθυμία να γνωρίσει την αλήθεια δεν μπορεί να ησυχάσει, μέχρι να βρει τις απαντήσεις που ζητάει. Όπως αναφέρει η παράδοση, ο πρίγκιπας-ασκητής βρήκε τελικά τις απαντήσεις που έψαχνε, όταν έκατσε σε παρατεταμένο και βαθύ διαλογισμό κάτω από το δέντρο Μπόντι. Έτσι, έμεινε αθάνατος στην Ιστορία ως Βούδας, ο Φωτισμένος.

Η ιστορία του Τούλσι Σαχίμπ, του μεγάλου Αγίου της Χάθρα, έχει πολλά κοινά σημεία και ακολουθεί τα ίδιο αρχέτυπο με τη ζωή του πρίγκιπα Σιντάρτα. Γεννήθηκε το 1763 και του δόθηκε το όνομα Σιάμ Ράο. Ήταν κι εκείνος γόνος βασιλικής οικογένειας, αλλά παρόλο που έζησε σε μια περίοδο πιο κοντινή στις μέρες μας, η ζωή του καλύπτεται από πιο πυκνό πέπλο μυστηρίου από εκείνη του Βούδα. Ήταν μέλος του Οίκου των Πέσβα, οι οποίοι διοικούσαν την περιφέρεια της Μαράθα από την πόλη της Πούνα. Καθώς η μεγάλη Μογγολική Αυτοκρατορία βρισκόταν στα όρια της κατάρρευσης, η Μαράθα επικράτησε ως κυρίαρχη δύναμη στη βόρεια, δυτική και κεντρική Ινδία.

Αν ο Σιάμ Ράο, που αργότερα έγινε γνωστός με το όνομα Τούλσι Σαχίμπ, δεν είχε κυριευτεί από την επιθυμία για πνευματική φώτιση, τότε θα είχε διαδεχτεί κάποια στιγμή στο θρόνο τον ένδοξο παππού του, το Ράτζι Ράο τον Πρώτο.

Ήταν πασίδηλο όμως, από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ζωής του, ότι ο Σιάμ Ράο δεν έδειχνε κανένα απολύτως ενδιαφέρον για το βασιλικό τρόπο ζωής, αλλά μάλλον έμοιαζε με ερημίτη. Ο πατέρας του παρατήρησε την αφύσικη, όπως πίστευε, συμπεριφορά του γιου του και τον υποχρέωσε να παντρευτεί νωρίς. Λίγο καιρό αργότερα, η γυναίκα του γέννησε έναν υπέροχο γιο και λίγο μετά ο πατέρας του αποφάσισε να αποσυρθεί από τα κοινά και κανόνισε να γίνει η στέψη του πρωτότοκου γιου του. Ο Σιάμ Ράο χαρακτηριζόταν για την υπευθυνότητά του και η οικογένειά του ήταν πεπεισμένη ότι, μόλις ο νεαρός πρίγκιπας αναλάμβανε τα διοικητικά του καθήκοντα, θα έπαιρνε πάνω του τον απόλυτο έλεγχο και θα συγκεντρωνόταν στο βασιλικό του έργο.

Ποιος όμως μπορεί να σκλαβώσει κάποιον που διαλέχτηκε να είναι ελεύθερος; Η επιθυμία να γνωρίσουμε την αλήθεια είναι σαν το σαράκι που σιγοτρώει κάθε εγκόσμια φιλοδοξία και προσκόλληση. Η επικείμενη στέψη θα είχε κάνει κάθε άνθρωπο να παραληρεί από χαρά, αλλά ο Σιάμ Ράο έτρεμε και μόνο με τη σκέψη. Ήξερε καλά ότι, αν αναλάμβανε τα βασιλικά του καθήκοντα, θα του ήταν εξαιρετικά δύσκολο να ασχοληθεί με τις πνευματικές του αναζητήσεις. Έτσι, την παραμονή της στέψης του αποφάσισε να το σκάσει. Η Μητέρα Φύση άκουσε τις παρακλήσεις του και μια δυνατή αμμοθύελλα σάρωσε την πόλη απ' άκρη σ' άκρη. Ο πρίγκιπας βρήκε τότε την ευκαιρία να καβαλήσει το άλογό του και να εξαφανιστεί μέσα σ' ένα σύννεφο σκόνης, χωρίς κανείς να τον δει ποτέ ξανά.

Ο Σιάμ Ράο περιπλανήθηκε πολύ και επισκέφτηκε πολλές πόλεις και άγιους τόπους, καταλήγοντας τελικά στη Χάθρα, στη βόρια Ινδία. Εκεί έζησε μια απλή και λιτή ζωή σε μια παράγκα στα περίχωρα της πόλης και οι ντόπιοι άρχισαν να τον αποκαλούν «*Ντακάνι Μπάμπα*», που σημαίνει «ο Σοφός από το Νότο». Το ρόδο δεν μπορεί παρά να απλώσει το άρωμά του όπου κι αν βρίσκεται. Έτσι, οι άνθρωποι άρχισαν να συρρέουν στο σπίτι του από μακρινά και κοντινά μέρη και ανάμεσά τους ήταν τόσο Ινδουιστές όσο και Μουσουλμάνοι. Αφού ο ίδιος είχε εγκαταλείψει ολόκληρο βασίλειο, δεν έτρεφε ιδιαίτερο σεβασμό σε πομπώδεις και επιδεικτικές πράξεις. Επιτέθηκε με δριμύτητα στους εξωτερικούς τύπους και στα τελετουργικά και κατεύθυνε την προσοχή των ακροατών του στην εσωτερική ζωή. Όπως ήταν φυσικό, οι ιερείς και οι παντίτ δε χάρηκαν καθόλου με τη σφοδρή επίθεση που τους επιφύλασσε ο Μπάμπα από το Νότο και η έχθρα τους δεν μπορούσε πλέον να μείνει κρυφή. Σε μια περίπτωση μάλιστα έβαλαν τα χαμίνια, που περιφέρονταν άσκοπα στους δρόμους, να τον κατηγορήσουν και στη συνέχεια να τον λιθοβολήσουν την ώρα που περνούσε μαζί με κάποιους αφοσιωμένους μαθητές του. Μια από τις πέτρες που του πέταξαν πέρασε σύρριζα από το αυτί του Τούλσι Σαχίμπ, με συνέπεια κάποιος μαθητής να χάσει την ψυχραιμία του και να θελήσει να ανταποδώσει το χτύπημα και να χειροδικήσει εναντίον του αχρείου που έκανε κάτι τέτοιο. Η ταπεινότητα των αγίων όμως δεν έχει όρια και ο Τούλσι Σαχίμπ επέπληξε φωναχτά τον αφοσιωμένο του. «Οι άνθρωποι του Θεού, του θύμισε, έχουν υπομείνει τα πάνδεινα στα χέρια του κόσμου. Τι πειράζει, λοιπόν, αν κάποιοι άμυαλοι νέοι παρασύρθηκαν και θέλησαν

να μου επιτεθούν; Οι μαθητές μου δεν πρέπει ποτέ ξανά να δείξουν τέτοια αναίδεια».

Ο Τούλσι Σαχίμπ γνώριζε πολλές γλώσσες, επέλεξε όμως να γράψει τους λατρευτικούς του ύμνους στα Ινδικά και συγκεκριμένα στη διάλεκτο Χίντι. Οι γνώσεις του όμως στα Περσικά και στα Σανσκριτικά είναι φανερή μέσα από το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί. Άφησε πίσω του τρία μεγάλα έργα: το *Σαμπνταβάλι*, το *Ρατανσαγκάρ* και *τη Γκατ Ραμαγιάνα*, η οποία έχοντας δομή επικού ποιήματος πραγματεύεται την πάλη της ψυχής.

Η ιστορία του Ράμα* και της Σίτα* αποτελεί το κεντρικό θέμα της *Ραμαγιάνα**, που είναι το ένα από τα δυο αρχαία Ινδικά έπη (το άλλο είναι η *Μαχαμπαράτα**). Το αρχαίο έπος της Ραμαγιάνα το συνέθεσε ο Βαλμίκι στα Σανσκριτικά. Πολύ αργότερα, η ιστορία του Ράμα ξαναγράφτηκε από το μεγάλο Ινδό ποιητή Τούλσι Ντας*, με τον *τίτλο Ράμα Τσαρίτα Μάνας*. Οι μελετητές και οι θεολόγοι που ασχολήθηκαν με αυτό το έργο, έτειναν να ερμηνεύσουν αυτή την εκδοχή της ιστορίας του Ράμα όπως ερμήνευαν κάθε άλλο έπος, δηλαδή σαν μια ιστορία που περιγράφει ηρωικά κατορθώματα, ανδραγαθήματα και περιπέτειες. Αν όμως εξετάσουμε με μεγαλύτερη προσοχή την εκδοχή του Τούλσι Σαχίμπ στα Ινδικά, θα ανακαλύψουμε ότι στα χέρια του το αρχαίο έπος απέκτησε μια άλλη διάσταση, που υπερβαίνει κατά πολύ τα όρια ενός απλού επικού ποιήματος. Μέσα από το έργο του παρουσιάζεται το βάθος και η πολυσύνθετη φύση του πνεύματος, ιδιαίτερα στα κεφάλαια Μπαλκάντ και Ουταρκάντ, τα οποία το καθιστούν ένα ποίημα πλούσιο σε βαθυστόχαστα πνευματικά νοήματα. Όπως λέει και ο ίδιος ο Τούλσι Σαχίμπ, αυτό το ποίημα είναι μια μορφή ποιητικής αλληγορίας, όπου μέσα από την ιστορία του Ράμα και της Σίτα, αλλά και των άλλων χαρακτήρων του έργου, μας περιγράφει την εσωτερική ζωή, αλλά και την πάλη του πνεύματος με τα εμπόδια που καλείται να υπερβεί, προκειμένου να ενωθεί ξανά με τον Κύριό του.

Το κλασικό ποίημα του Τούλσι Ντας λατρεύτηκε σε πολλά μέρη της Ινδίας κι ενώ οι άνθρωποι το μελετούσαν και το απήγγελλαν, στην πορεία είχε χαθεί το πλήρες πνευματικό του νόημα. Γι’ αυτό το λόγο, όπως λέει και ο ίδιος ο Τούλσι Σαχίμπ, αποφάσισε να γεννηθεί ξανά, για να μας δώσει να καταλάβουμε την πλήρη σημασία του έργου που δημιούργησε σε μια προγενέστερη ενσάρκωσή του ως Τούλσι Ντας. Αυτός είναι εξάλλου ο λόγος που υιοθέτησε το ψευδώνυμο Τούλσι και οι μαθητές του τον έκαναν γνωστό με το όνομα Τούλσι Σαχίμπ. Όπως ισχυρίστηκε, όταν στην προηγούμενη ζωή του έγραψε την ιστορία του Ράμα και της Σίτα, αυτό που επεδίωκε ήταν να μας βοηθήσει να καταλάβουμε τις αλήθειες της εσωτερικής ζωής. Δυστυχώς όμως, οι άνθρωποι το εξέλαβαν σαν ένα ακόμη έπος που ασχολείται με τις περιπέτειες και τα ανδραγαθήματα πριγκίπων. Έτσι, λοιπόν, με τη νέα του ενσάρκωση, ο Τούλσι Σαχίμπ γράφοντας την Γκατ Ραμαγιάνα προσπάθησε να γράψει εκ νέου την ιστορία του Ράμα σαν ένα είδος ποιητικής αλληγορίας της πνευματικής ζωής ή σαν το έπος της ψυχής στο εσωτερικό της ταξίδι. Ο όρος «Γκατ» δηλώνει το εσωτερικό ή πνευματικό μέρος της υπόστασής μας. Όταν, λοιπόν, κάποιος μελετήσει το έργο του και δει

τις ερμηνείες που δίνει ο ίδιος ο Τούλσι Σαχίμπ στο συμβολικό νόημα του ονόματος καθενός από τους σημαντικούς χαρακτήρες του έπους, θα ανοιχτεί μπροστά του ένας ολοκαίνουριος νοηματικός κόσμος. Ολόκληρη η ιστορία της Ραμαγιάνα μεταμορφώνεται σ' έναν εξαίσιο συμβολισμό της πάλης και του αγώνα που περιμένει την ψυχή στην πορεία του πνευματικού της ταξιδιού.

Από τις ποικίλες συνθέσεις του Τούλσι Σαχίμπ, η Γκατ Ραμαγιάνα είναι αναμφίβολα η σημαντικότερη. Με αξιοζήλευτη ζωντάνια και σαφήνεια, καλύπτει τα ποικίλα στάδια της εξελικτικής πορείας της ψυχής, όπως ελάχιστοι μυστικιστές ποιητές μπόρεσαν στο παρελθόν. Ο τρόπος που επεξηγεί τον όρο Ράμα είναι ίδιος με εκείνον που περιγράφει σ' ένα του ποίημα και ο Καμπίρ Σαχίμπ.

Ο ένας Ράμα είναι ο γιος του Βασιλιά Ντασαράθ.
Ο άλλος είναι εκείνος που διοικεί τον καθένα μας (ο νους).
Ο τρίτος Ράμα είναι ο Δημιουργός του σύμπαντος (ο Μπραχμ).
Ο τέταρτος όμως υπερβαίνει τους άλλους τρεις
και είναι ανείπωτος και απερίγραπτος.

Η επική ιστορία του Ράμα πραγματεύεται τις περιπέτειες του πρωτότοκου γιου του Βασιλιά Ντασαράθ, που αγωνίστηκε να ζήσει μια ιδανική ζωή. Στην Ινδία, ο Ράμα θεωρείται το πρότυπο του ιδανικού γιου, του ιδανικού αδερφού, του ιδανικού συζύγου, του ιδανικού βασιλιά και γενικά του ιδανικού ανθρώπου. Υπάρχει όμως κι ένας δεύτερος Ράμα, που είναι ο κύριος και αφέντης του καθενός μας. Αυτός είναι ο νους, που όλοι ζούμε υπό την κηδεμονία του και ελέγχει την κάθε μας δράση. Υπάρχει επίσης και ο Μπραχμ, που είναι ο Κύριος και Δημιουργός του σύμπαντος που ζούμε και ελέγχει του τρεις κόσμους: το φυσικό, τον αστρικό και τον αιτιατό. Και αυτός περιγράφεται με το όνομα Ράμα κι είναι αυτό που ονομάζουμε Παγκόσμιο Νου.

Πέρα και πάνω απ' αυτούς τους τρεις όμως είναι η άμορφη και ανέκφραστη πηγή όλης της ζωής, ο Υπέρτατος Δημιουργός, ο Σατ Νάαμ, που είναι ο έσχατος προορισμός της πνευματικής ζωής. Ο τέταρτος Ράμα είναι η ανώτατη εκδήλωσή του κι αυτόν επικαλείται συνεχώς ο Τούλσι Ντας στο έργο του Ράμα Τσαρίτα Μάνας. Σε μια μακρόσυρτη αποστροφή του λόγου του, υμνεί το ένδοξο μεγαλείο του Νάαμ, του θείου Λόγου, που είναι απαράλλαχτο με τον άμορφο και υπέρλαμπρο Δημιουργό. Ο Τούλσι Ντας δίνει αμέτρητες εικόνες του μεγαλείου και της δόξας του Νάαμ. Έτσι, παρατηρεί ότι, ενώ ο βασιλιάς Ράμα επανέφερε στη ζωή μονάχα έναν Αχάλγια, που εξαιτίας μιας παλιάς κατάρας είχε μεταμορφωθεί σε πέτρα, ο ενσαρκωμένος Λόγος στη μορφή ενός αγίου επαναφέρει στη ζωή μυριάδες Αχάλγια, μυριάδες απολιθωμένες ψυχές δηλαδή.

Η μοίρα ήθελε τον Τούλσι Σαχίμπ πρίγκιπα και διάδοχο του θρόνου ενός πανίσχυρου και κραταιού βασιλείου, όμως εκείνος έγινε τελικά ο πρίγκιπας του κόσμου του πνεύματος, στον οποίον ο υλικός πλούτος και η επίγεια εξουσία δεν έχουν κανένα απολύτως νόημα. Όπως έγραψα σε κάποιους στίχους μου:

Άλλοι διοικούν πολιτείες και χώρες απέραντες
Μα το δικό μου βασίλειο είναι εκείνο της καρδιάς.

Ο Τούλσι Σαχίμπ, λοιπόν, απαρνήθηκε το θρόνο του και αντί γι' αυτόν επέλεξε να ζήσει την ήσυχη ζωή ενός αγίου και μυστικιστή ποιητή.

Καθώς μεγάλωνε η αποστολή του, ο Τούλσι Σαχίμπ άρχισε να επισκέπτεται τις πόλεις και τα χωριά του Ουτάρ Πραντές και πολλοί κάτοικοι της περιοχής έγιναν τελικά μαθητές του. Ανάμεσά τους ήταν και ο Σεθ Ντιλβάλι Σινγκ από την Άγκρα κι η οικογένειά του. Ο Τούλσι Σαχίμπ έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους Σεθ και σε πολλές περιπτώσεις τους επισκέφτηκε στο σπίτι τους στην Άγκρα. Κάποτε, σε μια από τις επισκέψεις του, ευχαριστήθηκε τόσο πολύ από την αφοσίωση ολόκληρης της οικογένειας, ώστε προσφέρθηκε να πραγματοποιήσει ό,τι του ζητούσαν. Η Μάχα Μάγυα, η γυναίκα του Σεθ, που δεν είχε αποκτήσει γιο, του ζήτησε να γεννήσει ένα αγόρι. Ο σοφός από το Νότο της έδωσε το λόγο του, μόνον που, όπως της τόνισε, δε θα έπρεπε να φέρεται στο παιδί που θα αποκτούσε σαν να ήταν κοινός θνητός. Ο γιος που τους υποσχέθηκε γεννήθηκε λίγο καιρό αργότερα και οι γονείς του τού έδωσαν το όνομα Σιβ Νταγιάλ Σινγκ*. Ο Τούλσι Σαχίμπ έδειξε ιδιαίτερη αγάπη και ενδιαφέρον γι' αυτό το παιδί και από τον πρώτο κιόλας καιρό, το μικρό αγόρι λάτρευε και έτρεφε απέραντο σεβασμό για τον άγιο της Χάθρα. Όταν πια μεγάλωσε, ο Σιβ Νταγιάλ Σινγκ εξελίχθηκε σ' έναν ικανότατο και πολύ μορφωμένο νέο, τον οποίο ο Τούλσι Σαχίμπ ονόμαζε χαϊδευτικά Μούνσι Τζι. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του, όπως λέγεται, ο Τούλσι Σαχίμπ είχε αποτραβηχτεί τόσο πολύ στα ανώτερα πνευματικά επίπεδα, ώστε τα ζωτικά ρεύματα είχαν αποσυρθεί από τα πόδια του και δεν μπορούσε να περπατήσει. Γι' αυτό το λόγο, όπου κι αν πήγαινε, έπρεπε να τον κουβαλούν στους ώμους.

Όταν πια το 1843 ήρθε ο καιρός να εγκαταλείψει τον κόσμο, έστειλε να του φωνάξουν τον Μούνσι Τζι. Η αφοσίωση του νεαρού άντρα ήταν τόσο μεγάλη που και μόνο στο άκουσμα της εντολής του Διδασκάλου του έφυγε αμέσως από το σπίτι του, για να πάει να Τον βρει. Η απόσταση που χωρίζει την Άγκρα από τη Χάθρα είναι τριάντα χιλιόμετρα περίπου κι εκείνη την εποχή δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι δεν υπήρχαν λεωφορεία ή τραίνα. Ταξίδεψε, λοιπόν, με τα πόδια και η λαχτάρα του να συναντήσει τον Γκουρού του δεν τον άφησε να ξαποστάσει ούτε λεπτό. Όταν έφτασε, έτρεξε αμέσως στο προσκέφαλο του Διδασκάλου του που τον περίμενε καρτερικά και του χάρισε μια παρατεταμένη και διαπεραστική ματιά αγάπης. Οι ματιές τους συναντήθηκαν σ' ένα ερωτικό παιχνίδι που ενώνει καρδιά με καρδιά και ψυχή με ψυχή. Μετά την ανάληψη του Τούλσι Σαχίμπ στα ουράνια βασίλεια του Φωτός, ο Σιβ Νταγιάλ Σινγκ επέστρεψε στην Άγκρα, όπου συνέχισε την αποστολή που του εμπιστεύτηκε ο Διδάσκαλός του. Με το πέρασμα των χρόνων ο άγιος της Άγκρα έγινε ευρύτατα γνωστός με το όνομα Σουαμίτζι.

Έχουμε ήδη αναφερθεί στη σαφήνεια και στην εκφραστική δεινότητα με την οποία ο Τούλσι Σαχίμπ μπορούσε να περιγράψει ακόμα και τις πιο πολύπλοκες

αλήθειες που χαρακτηρίζουν τα ανώτερα επίπεδα της πνευματικότητας ή αλλιώς το μονοπάτι που οδηγεί στην πλήρη ζωή και την ένωση με το Δημιουργό. Είτε αναφερόταν στην κατάσταση του μαθητή είτε στη φύση του πνευματικού Ειδήμονα, είχε το δικό του αλησμόνητο τρόπο να φτάνει στην καρδιά του μυστηρίου της μυστικιστικής εμπειρίας. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε κάποιες στροφές από τρία διαφορετικά λατρευτικά του ποιήματα.

Πώς να Επωφεληθούμε από την Παρουσία Ενός Αγίου

Αγάπα το Δάσκαλο, ω Τούλσι, σαν το τσακόρ
που το φεγγάρι λατρεύει.
Πίσω λυγίζει του λαιμού του τη ράχη,
ώσπου το ράμφος την ουρά του χαϊδεύει.

Τούλσι Σαχίμπ

Το μονοπάτι της πνευματικότητας* δεν είναι μονοπάτι πολλών χρωμάτων. Ούτε καν δύο. Όπως έχει πει κι ένας Σούφι* άγιος, είναι το μονοπάτι του ενός χρώματος. Είναι με άλλα λόγια το μονοπάτι της αγάπης κι η αγάπη έχει μία μόνον απόχρωση. Οι άνθρωποι έχουν περιγράψει την αγάπη με πολλούς τρόπους. κάποιοι την παρομοιάζουν μ' ένα είδος ξίφους, μόνο που το ξίφος της αγάπης δε μοιάζει με τ' άλλα. Δεν κόβει το θύμα του στα δύο, αλλά αντίθετα ενώνει δυο χωρισμένα κομμάτια σε ένα. Πράγματι, είναι θεμελιώδης αρχή στο μυστικισμό ότι, όσον καιρό έχουμε επίγνωση της δικής μας ταυτότητας και της δικής μας ατομικότητας, δεν μπορούμε να γίνουμε ένα με το Θεό. Μπορούμε να Τον βρούμε μονάχα, όταν ξεχάσουμε τον εαυτό μας και εισέλθουμε στην κατάσταση της «λήθης του εαυτού» *.

Όλοι οι μεγάλοι άγιοι και μύστες του κόσμου έχουν τονίσει με έμφαση ότι η αγάπη είναι το πρωταρχικό μέσο για την ένωσή μας με τον Κύριο. Ο Τούλσι Σαχίμπ είναι ένας από τους μεγάλους Διδασκάλους του Σαντ Ματ* και ο ίδιος έδινε ιδιαίτερη βαρύτητα στην αγάπη. Όταν είμαστε χωρισμένοι από το Διδάσκαλο στο φυσικό επίπεδο, είναι απαραίτητο να ζούμε με τη συνεχή του ενθύμηση. Αν όμως μας δοθεί η ευλογία και μας επιτραπεί να βρεθούμε στη φυσική παρουσία του, ποια θα πρέπει να είναι η στάση μας; Όταν καταφέρνουμε να πάμε στο Διδάσκαλο, οι περισσότεροι αποτυγχάνουμε να συνειδητοποιήσουμε πόσο μεγάλο προνόμιο μας δόθηκε και δεν επωφελούμαστε πλήρως απ' αυτή την ευκαιρία. Νομίζουμε ότι απλώς και μόνον το να βρεθούμε κοντά στο Διδάσκαλο, στο φυσικό επίπεδο, είναι αρκετό. Για να αποκομίσει όμως τα μέγιστα οφέλη, ο αφοσιωμένος χρειάζεται να αναπτύξει ένα δεσμό δεκτικότητας.

Είναι απαραίτητο να εστιάζουμε το βλέμμα μας με πλήρη και ακατάπαυστη προσοχή στο ακτινοβόλο πρόσωπο του αγίου, για να τραφούμε από την απεραντοσύνη και την ομορφιά των ματιών του. Καθώς μαθαίνουμε να εστιάζουμε ακλόνητα το βλέμμα μας στην όψη Του, ιδιαίτερα στα μάτια του Αγαπημένου, και πίνουμε την άπειρη αγάπη που αναβλύζει απ' αυτά, αρχίζουμε να χανόμαστε στον έρωτα που νιώθουμε και λησμονάμε την ύπαρξη του μικρού εαυτού μας. Όσο αναπτύσσουμε την ικανότητά μας για εστιασμένη απορρόφηση και αγάπη, αρχίζουμε να ξεχνάμε το άμεσο περιβάλλον μας, τον κόσμο και την αί-

σθηση του χώρου και του χρόνου και αρχίζουμε να κάνουμε άλματα προς το βασίλειο της αιωνιότητας.

Η καλύτερη ευκαιρία που μας δίνεται να εστιάσουμε το βλέμμα μας στο πρόσωπο του Αγαπημένου με τεταμένη προσοχή και αδιάσπαστη αυτοσυγκέντρωση είναι όταν ο Διδάσκαλος δίνει σάτσανγκ. Είναι η ώρα όπου στέκεται εκεί, ακριβώς μπροστά μας και ανταποκρίνεται στις ανάγκες του σανγκάτ κερνώντας μας τη θεία αγάπη Του. Μπορούμε τότε να Τον κοιτάμε χωρίς διακοπή, χωρίς κενά, χωρίς να αποσπάται η προσοχή μας. Μπορούμε να Τον κοιτάμε, μέχρι να ξεχάσουμε που βρισκόμαστε, μέχρι ο χώρος και ο χρόνος να βυθιστούν στη λήθη. Είναι οι στιγμές που τρώμε και πίνουμε τον Πολυαγαπημένο με τα μάτια μας.

Η αγάπη και η αγαλλίαση που ντύνουν το βλέμμα μας δημιουργεί ένα είδος γέφυρας, όπου μια ψυχή συναντάει μια άλλη ψυχή. Καθώς ανοίγουμε τα μπουμπούκια της καρδιάς μας προς τον Αγαπημένο, η δύναμη και η αγάπη που εκπέμπεται από Εκείνον, μπορεί να διεισδύσει στα μύχια βάθη της ύπαρξής μας. Οι υδατοφράχτες της θείας χάρης μένουν ανοιχτοί και μπορούμε να λουστούμε στα νερά της, χωρίς κανείς να μας διακόψει.

Όποιος έχει τη δεκτικότητα κι έχει αναπτύξει προσηλωμένη αυτοσυγκέντρωση είναι σε θέση να αρπάξει το βραβείο. Ποια είναι όμως η φύση αυτού του βραβείου; Όπως μόλις σας είπα, όσο περισσότερο προσηλώνουμε, με πλήρη προσοχή, το βλέμμα μας στον Αγαπημένο, τόσο πιο πολύ ανοίγουμε τον εσωτερικό μας κόσμο στην ακτινοβολία και τη δύναμη του Πολυαγαπημένου. Τα μάτια μιλούν στα μάτια με τη γλώσσα της ψυχής. Όταν ξεχνάμε τον εαυτό μας στην ενατένιση του Διδασκάλου, όπως υπαγορεύει ο νόμος της αγάπης, σταδιακά γινόμαστε πανομοιότυποι μ’ Εκείνον και αποκτάμε σε κάποιο βαθμό τη θεία φύση Του. Ο σπόρος της αγάπης που τρέφεται απ’ αυτές τις ματιές, εξαπλώνεται και πετάει ισχυρότερες ρίζες, και καθώς ευδοκιμεί και μετατρέπεται σε δέντρο δυνατό, γεννάει φύλλωμα, άνθη και καρπούς.

Αν κοιτάξουμε με αγάπη τη μορφή του Διδασκάλου, ειδικά το πρόσωπο και τα μάτια Του, θα διαπιστώσουμε πως, όταν καθόμαστε σε διαλογισμό, η μορφή Του θα εμφανίζεται πιο εύκολα και πιο γρήγορα. Η ντιάν ή η ενόραση κατέχει την κεντρική θέση στην αλυσίδα του σιμράν και του μπατζάν. Όταν αναπολούμε κάποιον που συναντήσαμε πρόσφατα, ακόμα κι αν η συνάντηση ήταν σύντομη, είμαστε σε θέση να σχηματίσουμε τη μορφή Του στο μυαλό μας. Ενώ όμως είναι γενικά εύκολο να αναπολήσουμε κοινούς θνητούς, δεν είναι εύκολο να κάνουμε το ίδιο και με τους Αγίους. Ανήκουν σ’ ένα επίπεδο ανάπτυξης που είναι πέρα από τις γνώσεις μας. Δεν μπορούμε να αναπολήσουμε, ούτε να οραματιστούμε εύκολα τη μορφή τους. Όσο πιο πολύ προσπαθούμε να σχηματίσουμε ή να οραματιστούμε τη μορφή τους, θα διαπιστώσουμε ότι αποτυγχάνουμε παταγωδώς. Ο Άγιος, που είναι ένα με το Θεό, επιλέγει από μόνος Του πότε θα μας εμφανιστεί. Δεν μπορούμε να Του το επιβάλλουμε, ούτε να Τον διατάξουμε. Υπακούει μόνο σε ένα νόμο κι αυτός είναι ο νόμος της αγάπης. Αν Τον θυμόμαστε με ειλικρίνεια και αγάπη και με συγκεντρωμένη αφοσίωση, είναι βέβαιο ότι θα εκδηλωθεί. Η σφοδρή αυτή αγάπη έρχεται πιο φυσικά, όταν τα

μάτια συναντούν τα μάτια, όταν ανταμώνονται τα βλέμματα, όταν οι ακτίνες που βγαίνουν από τα μάτια διασταυρώνονται και πλέκονται μεταξύ τους, μέχρι που δεν ξεχωρίζει πια η μια από την άλλη. Με αυτή την εκστατική ενατένιση είναι σαν ο αφοσιωμένος να προβάλλει σε οθόνη τις πιο μύχιες πτυχές της ύπαρξής του. Όταν κάθεται λοιπόν σε διαλογισμό, η μορφή του Αγαπημένου αυτόματα και αυθόρμητα εμφανίζεται από μόνη της.

Ο Τούλσι Σαχίμπ τονίζει την αναγκαιότητα της προσηλωμένης αγάπης, όταν λέει ότι ο αναζητητής θα πρέπει να είναι σαν το τσακόρ. Η σχέση του αναζητητή με τον Άγιο πρέπει να είναι όπως η σχέση του τσακόρ με το φεγγάρι. Όπως έγραψε προγενέστερα ο Ραβί Ντας, το τσακόρ είναι απορροφημένο σε τέτοιο βαθμό στην ενατένιση της ομορφιάς του φεγγαριού, ώστε δεν επιτρέπει στα μάτια του ούτε καν να ανοιγοκλείσουν, πόσο μάλλον να στρέψει το βλέμμα του κάπου αλλού εκτός από το αντικείμενο της λατρείας του.

Αυτό το χαρακτήρα πρέπει να έχει η αγάπη του μαθητή για το Διδάσκαλό του. Αν κάποιος απορροφηθεί τόσο απόλυτα στην ενατένιση της μορφής του Διδασκάλου, τότε θα χάσει κάθε επίγνωση του εαυτού του. Η θρυλική απορρόφηση του τσακόρ στο φεγγάρι, έχει χρησιμοποιηθεί εκτεταμένα στην Ινδική ερωτική ποίηση και ειδικότερα στη μυστικιστική γραμματεία. Μολονότι ένα τέτοιο πουλί δεν υπάρχει, μας δίνει να καταλάβουμε τη σφοδρότητα και την ένταση που απαιτείται, για να ακολουθήσουμε το μυστικιστικό μονοπάτι, και μας παρέχει ένα πανίσχυρο σύμβολο.

Πρόσφατα το μάτι μου έπεσε πάνω σ’ ένα σύμβολο που ίσως να είναι ακόμα πιο ισχυρό. Διαβάζοντας κάποια ποιήματα Αμερικανών ποιητών, ανακάλυψα ότι ένας ποιητής ευχόταν η ζωή του να είναι όμοια μ’ εκείνη του θεσπέσιου άνθους του κάκτου. Στη ζωή μου έχω δει πολλούς κάκτους και περιστασιακά κάποιοι ήταν ανθισμένοι. Τα άνθη όμως του κάκτου που έχω δει δεν αξίζουν ιδιαίτερου σχολιασμού. Όταν όμως έπεσα πάνω σ’ αυτό το ερωτικό ποίημα, μου φάνηκε ότι το άνθος που περιέγραφε είχε κάτι ξεχωριστό. Έγραψα τότε σ’ ένα φίλο μου στην Αμερική κι εκείνος μου απάντησε ότι υπήρχε ένα συγκεκριμένο άνθος από μια ποικιλία κάκτων που καλλιεργούσε ο γιος του στον κήπο του κοντά στη θάλασσα, το οποίο ανθίζει μόνο μια φορά το χρόνο και βγάζει μόνον ένα μπουμπούκι. Το μπουμπούκι αυτό ανοίγει λίγο πριν τα μεσάνυχτα, σχηματίζοντας ένα από τα πιο θεσπέσια λουλούδια που υπάρχουν, ενώ ταυτόχρονα αναδίδει ένα μοναδικό άρωμα. Σαν χαράξει όμως η αυγή και ο ήλιος ανάβει στον ορίζοντα, τα πέταλά του κλείνουν και δεν ξανανοίγουν ποτέ πια. Μετά από το μόχθο μιας ολόκληρης χρονιάς, το λουλούδι φτάνει να ανθίσει μόνο λίγες ώρες, απλώς και μόνο για να ευχαριστήσει τον Πολυαγαπημένο, και μετά η ζωή του τελειώνει και χάνεται για πάντα.

Πράγματι, έτσι θα έπρεπε να αγαπάμε. Η αγάπη μας θα έπρεπε να χαρακτηρίζεται από τέτοια τελειότητα και ένταση. Αν κι εμείς βρίσκαμε την απόλυτη πληρότητα στο να ζούμε με αποκλειστικό σκοπό να ευχαριστήσουμε τον Αγαπημένο, έστω και μια στιγμή, αν κι εμείς είχαμε την τόλμη να πετάξουμε στην άκρη τη ζωή μας ακόμα και για μια και μόνη ματιά θείας χάρης, τότε το παιχνίδι

θα ήταν στα χέρια μας και σίγουρα μια μέρα θα φτάναμε στην Αληθινή μας Πατρίδα.

Η αγάπη είναι ο επίλογος της πνευματικής ζωής, γιατί ο Θεός είναι αγάπη. Είναι επίσης ο πρόλογος και το κυρίως θέμα της πνευματικής περιπέτειας. Στο βαθμό που είμαστε άνθρωποι και περιοριζόμαστε από τις ανάγκες που επιβάλλει το σώμα και ο φυσικός κόσμος, ο πνευματικός μας βίος θα πρέπει να έχει σαν αφετηρία την απορρόφηση και την λατρεία της ομορφιάς και της φυσικής μορφής του Διδασκάλου. Με αφετηρία και εφαλτήριο τη φυσική μορφή μας δίνεται η ώθηση και το κίνητρο να στραφούμε σε κάτι εσωτερικό, στην ακτινοβόλο μορφή του Διδασκάλου. Μόλις φτάσουμε στην ακτινοβόλο μορφή, Εκείνη μας οδηγεί από επίπεδο σε επίπεδο, μέχρι τη στιγμή της άφιξής μας στον τελικό μας προορισμό.

Η Ταπεινότητα των Αγίων

Όποιος απάνω από το «δικό μου» και το «δικό σου» στέκεται,
Όποιος στον Κύριο με ταπεινότητα απόλυτη προσεύχεται,
Ο Μύστης που και στους μαθητές του ακόμα υποκλίνεται,
Λέει ο Τούλσι: Ετούτος είναι μοναχά ο αληθινός Σαντού,*
η ψυχή που στην Αυτογνωσία έφτασε.

Τούλσι Σαχίμπ

Αν αναλύσουμε τη ζωή, θα διαπιστώσουμε ότι δεν υπάρχει άνθρωπος χωρίς προβλήματα. Όλοι υποφέρουμε από τα βάσανα που προκαλούν. Αν ερευνήσουμε το καθένα απ' αυτά και φτάσουμε μέχρι τον πυρήνα τους, θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε τα αίτια σε έναν και μόνον παράγοντα: το εγώ μας. Αν δώσουμε σε κάποιον μια συμβουλή κι εκείνος την αγνοήσει, πληγωνόμαστε. Βαρυγκωμάμε γι' αυτή του τη στάση και λέμε μέσα μας: «Αφού το ξέρει ότι τον αγαπώ και θέλω το καλό του, γιατί δεν μέτρησε αυτό που είπα;» Ή μας πιάνει ο θυμός και λέμε: «Έτσι είσαι; Θα δεις την άλλη φορά». Ανεξάρτητα από την ιεραρχία, θεωρούμε ότι εμείς είμαστε πάντα στην κορυφή της. Ακόμα και η ιδέα της ιεραρχίας είναι αποτέλεσμα του δικού μας στρεβλού εγωισμού. Όπως έλεγε και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ: *«Όλοι γεννηθήκαμε με τον ίδιο τρόπο: με δύο μάτια, δύο αυτιά, δύο πόδια και δύο χέρια. Τότε γιατί γίνονται διακρίσεις μεταξύ των ανθρώπων;* Ο Θεός μας έπλασε ίσους, εμείς όμως δημιουργήσαμε τις διακρίσεις». Όπως έλεγε και ο Καμπίρ: *«Από ένα Φως εξαπλώθηκε ολόκληρη η Δημιουργία. Όλοι είμαστε παιδιά Του και κανείς δεν είναι καλύτερος ή χειρότερος από τον άλλον».* Ο εγωκεντρισμός επομένως αποτελεί τη βάση κάθε κακίας και είναι σε τελική ανάλυση το αίτιο που μας χωρίζει και μας διαιρεί από το Δημιουργό μας. Στα Ουρντού* η λέξη «*Κούντα*» σημαίνει «Θεός» και η λέξη «*τζούντα*» σημαίνει «αποχωρισμός από το Θεό». Στην Αραβική διάλεκτο οι δύο λέξεις γράφονται σχεδόν πανομοιότυπα. Το μόνο που αλλάζει είναι το σημείο που τοποθετείται το στίγμα. Στη λέξη Κούντα, ο τόνος μπαίνει από πάνω και στη λέξη τζούντα, από κάτω. Κάνοντας λογοπαίγνια με αυτό το γνώρισμα, οι Σούφι λένε πως, αν μετακινήσουμε το στίγμα και από πάνω το φέρουμε κάτω, γλιστράμε κι από Θεοκεντρικοί γινόμαστε εγωκεντρικοί. Δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε γιατί σε όλες τις θρησκευτικές παραδόσεις οι άγιοι τονίζουν με ιδιαίτερη έμφαση την ανάγκη να υπερνικήσουμε τον εγωισμό και να ξεφύγουμε από τα νύχια του.

Ας δούμε τώρα γιατί είμαστε εγωιστές. Αν σταθούμε λίγο και αναρωτηθούμε, θα ανακαλύψουμε ότι αυτό οφείλεται στην έλλειψη αγάπης. Η αγάπη λειτουργεί πάνω στις αρχές της ενότητας και της ταυτότητας. Αν όμως κοιτάξουμε γύρω

μας θα δούμε ότι η ζωή βασίζεται στις διακρίσεις και στις διαιρέσεις. Αυτό συμβαίνει επειδή έχουμε πιαστεί στα δίχτυα του εγώ. Ολόκληρη η ζωή μας έχει μετατραπεί σε μια παράσταση, όπου ο καθένας μας αλλάζει μάσκες κατά το δοκούν. Επικοινωνούμε με τους γύρω μας, όχι σαν ίσος προς ίσο, αλλά με βάση τη θέση που κατέχει ο καθένας μας στην πυραμίδα της ιεραρχίας που εμείς δημιουργήσαμε. Αν διαθέτουμε σωματική ρώμη, κοιτάμε αφυψηλού όσους είναι σωματικά αδύναμοι. Αν είμαστε πλούσιοι, κοιτάμε αφυψηλού τους φτωχούς. Αν κατέχουμε θέσεις με αυξημένες αρμοδιότητες και ευθύνες, κοιτάμε αφυψηλού τους υφισταμένους μας. Αλλά ακόμα κι αν εμείς οι ίδιοι δε διαθέτουμε κανένα απ' αυτά τα προσόντα, καμαρώνουμε και κομπάζουμε για τη δύναμη, τον πλούτο ή τις αρμοδιότητες των φίλων και των γνωστών μας. Συνεχώς παίζουμε με τους συνανθρώπους μας αυτά τα ευτελή και εγωιστικά παιχνίδια. Όταν συναντιόμαστε με ανθρώπους που θεωρούμε υποδεέστερους, η συμπεριφορά μας είναι καταπιεστική, αυταρχική, δεσποτική, υπερ-οπτική, αγενής ακόμα και βάναυση. Αλλά δείτε πως αντιδράμε, όταν συναντάμε κάποιον ανώτερο από μας. Μεταμορφωνόμαστε ριζικά και αρχίζουμε να φερόμαστε με δουλοπρέπεια, μαζευόμαστε κι αρχίζουμε τις κολακείες.

Με ανάλογο τρόπο πέφτουμε θύματα της περηφάνιας για τις γνώσεις μας. Οι φιλόσοφοι επαίρονται ότι έχουν φτάσει στον πυρήνα των πάντων. Νομίζουν ότι κατέχουν όλα τα μυστικά του σύμπαντος με αποτέλεσμα να πιστεύουν ότι υπερέχουν όλων των άλλων. Αλλά δοκιμάστε να τους σταματήσετε και να ζητήσετε τη βοήθειά τους, για να λύσετε ένα γρίφο ή να σας δώσουν λύση σε κάποιο σας πρόβλημα. Ρωτήστε τους για τη φύση του Εαυτού ή το δρόμο που οδηγεί πίσω στο Θεό και θα δείτε την αμηχανία, την απορία και την άγνοια στο βλέμμα τους. Όλη η διανοητική τους αλαζονεία και η έπαρση γίνονται φύλλο και φτερό. Η υποτιθέμενη σοφία την οποία επιδιώκουν οι φιλόσοφοι, είναι ανήμπορη να τους προσφέρει την οποιαδήποτε βοήθεια, όταν έρχονται αντιμέτωποι με μια προσωπική κρίση. Σε αυτές τις περιόδους, όλος ο ορθολογισμός και οι σοφιστείες τους δεν είναι σε θέση να τους εξασφαλίσουν τη γαλήνη και το αποκούμπι που επιζητούν. Η αλήθεια είναι ότι η σοφία την οποία έψαχναν αποδεικνύεται ψευδοσοφία. Είναι η σοφία του ορθολογισμού και όχι η σοφία της άμεσης πνευματικής εμπειρίας.

Το ύψιστο πρόβλημα, το πρόβλημα των προβλημάτων στη ζωή μας είναι ότι ξεχειλίζουμε από εγωισμό. Δε φτάνει όμως που είμαστε εγωιστές, αλλά κομπάζουμε κι από πάνω. Η ξιπασιά μας είναι τόσο μεγάλη, που δεν υπάρχει στην καρδιά μας χώρος για κανέναν άλλον ούτε και για το Θεό τον ίδιο. Κυνηγάμε τη μια φιλοδοξία μετά την άλλη κι αν οι επιθυμίες μας μείνουν ανεκπλήρωτες, βυθιζόμαστε στην κατάθλιψη και στη μελαγχολία. Δεν είναι να απορούμε λοιπόν γιατί ο Γκουρού Νάνακ ισχυρίστηκε ότι: *«Όλος ο κόσμος είναι δυστυχισμένος»*. Ο λόγος της δυστυχίας μας οφείλεται στο χωρισμό και στην απομάκρυνσή μας από το Δημιουργό μας. Αν καταφέρναμε να ενωθούμε μαζί Του, αν μοιραζόμασταν μαζί Του την αγάπη Του, θα βιώναμε μια κατάσταση διαρκούς και ατέλειωτης ευδαιμονίας. Θα απολαμβάναμε μια κατάσταση μακαριότητας που

ξεπερνάει κάθε περιγραφή. *«Είναι χαρούμενος μόνον εκείνος που είναι προσηλωμένος στο Νάαμ»*. Πώς μπορούμε να προσηλωθούμε στο Νάαμ, στο Λόγο του Θεού; Υπάρχει μόνον ένας τρόπος. Θα πρέπει να αναζητήσουμε τη βοήθεια και τη ζωτική ορμή ενός που ήδη είναι προσηλωμένος σ' Εκείνον. Με άλλα λόγια, αυτό που έχουμε ανάγκη είναι ένας ζωντανός πνευματικός Ειδήμονας.
Τέτοια είναι η φύση της μάγυα και του ιστού της πλάνης, ώστε αντί να ψάχνουμε εκείνο που μπορεί να εκπληρώσει όλες τις ανάγκες και τις επιθυμίες μας, αντί να επιζητάμε να αποκτήσουμε εκείνο με το οποίο αποκτά κανείς τα πάντα, σπαταλάμε τη ζωή μας στο κυνήγι των πραγμάτων που υπαγορεύουν τα μικρά μας εγώ. Αν μόνο σταθούμε και κοιτάξουμε γύρω μας, θα διαπιστώσουμε πως όσα κυνηγάμε είναι παροδικά. Η φυσική ρώμη σιγά-σιγά μας εγκαταλείπει, καθώς φεύγουν τα νιάτα μας και χάνονται. Όσο για τα πλούτη και την εξουσία μας, αρκεί να δούμε πόσο ευάλωτα και επισφαλή είναι σε καθημερινή βάση. Οι πλούσιοι και οι ισχυροί άνθρωποι του σήμερα, μπορεί αύριο, μ' ένα γύρισμα του τροχού της τύχης να καταρρεύσουν σαν γίγαντες με πήλινα ποδάρια. Όταν έγινε ο διαμελισμός της Ινδίας, εντελώς ξαφνικά και απροσδόκητα, άνθρωποι που επαίρονταν για τα πλούτη και την υπόληψή τους ξέπεσαν στην αφάνεια και στη φτώχεια.

Στην Ινδία οι άνθρωποι έχουν την τάση να θεωρούν υπεύθυνη για τη δυστυχία και τη θλίψη τους τη φτώχεια. Πιστεύουν ότι, αν μόνον μπορούσαν να τρώνε καλά δύο φορές την ημέρα, αν μόνον είχαν ένα άνετο και επιπλωμένο σπίτι ή έστω ένα κεραμίδι να βάλουν το κεφάλι τους, αν μόνον είχαν τα χρήματα να σπουδάσουν τα παιδιά τους και να ρίξουν ένα αξιοπρεπές ρούχο πάνω τους, τότε τα προβλήματά τους θα είχαν λυθεί και θα ζούσαν ευτυχισμένοι.

Πριν από λίγο καιρό επισκέφτηκα τον Καναδά και τις ΗΠΑ και διαπίστωσα ιδίοις όμμασι ότι οι άνθρωποι σ' αυτές τις μεγάλες χώρες έχουν ήδη στη διάθεσή τους εκείνα τα οποία λαχταρούν οι πάντες στην Ινδία. Τόσος είναι ο πλούτος και η ευημερία αυτών των χωρών, που κάθε μέλος μιας οικογένειας μπορεί να έχει το δικό του αυτοκίνητο. Κάποιοι έχουν επιπλέον τη δυνατότητα να διαθέτουν προσωπικά ελικόπτερα ή και αεροπλάνα. Έχουν όλες τις υλικές ανέσεις και όλα όσα χρειάζεται κάποιος, για να ζήσει με άνεση και πολυτέλεια. Θα αναρωτιέστε όμως: είναι ευτυχισμένοι; Διαθέτουν πράγματα που ξεπερνούν τα σύνορα της φαντασίας του μέσου Ινδού, αλλά είναι το ίδιο, αν όχι περισσότερο, δυστυχισμένοι από τους Ινδούς. Μεγάλος αριθμός ανθρώπων βασανίζεται από το άγχος και την κατάθλιψη και κάποιοι βρίσκονται στα πρόθυρα της κατάρρευσης και της παραφροσύνης.

Γιατί όμως άνθρωποι με τόση ευημερία, που κατέχουν όλες τις ανέσεις που ονειρεύονται και ζηλεύουν οι φτωχοί, είναι τόσο δυστυχισμένοι; Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα έχει δοθεί επανειλημμένως από τους μεγάλους προφήτες και σοφούς. Στην εποχή μας, οι δύο μεγάλοι άγιοι, ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ και ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ, μας έδωσαν επιστημονικές εξηγήσεις για το λόγο που παρατηρείται αυτό το φαινόμενο. Μας εξήγησαν ότι στην ουσία είμαστε πνεύμα και το πνεύμα είναι αιώνιο και αθάνατο, οπότε δεν μπορεί να

αντλήσει ευτυχία από πράγματα που ανήκουν στη σφαίρα της ύλης και της διάνοιας. Η ψυχή μπορεί να βιώσει την ευτυχία, μόνον όταν συμμετέχει στη θεία φύση της, μόνον όταν υψωθεί σ’ ένα ανώτερο επίπεδο συνειδητότητας. Αυτό το επίπεδο συνειδητότητας είναι δώρο που μπορεί να μας προσφέρει μόνον ένας Άγιος.

Ο Τούλσι Σαχίμπ μας υπενθυμίζει ότι αν θέλουμε να αναζητήσουμε τη διαχρονική ευτυχία, τότε οφείλουμε να ψάξουμε για κάποιον που έχει γίνει ένα με τον Κύριο. Κάθε άνθρωπος πλησιάζει έναν Άγιο για διαφορετικούς λόγους. Κάποιοι πηγαίνουν εκεί σαν τα πρόβατα, μόνο και μόνο επειδή βλέπουν τους άλλους να το κάνουν. Κάποιοι πηγαίνουν από περιέργεια, για να ανακαλύψουν τι προσελκύει εκεί τόσους πολλούς ανθρώπους. Υπάρχουν κι άλλοι που συνδυάζουν την περιέργειά τους με την πνευματική τους δίψα. Στην αρχή δέχονται ότι ο άγιος είναι ένας πολύ καλός άνθρωπος, όσο όμως συναναστρέφονται μαζί του, αρχίζουν να αντιλαμβάνονται ότι διαφέρει από τους άλλους ανθρώπους. Όσο πιο δεκτικοί γίνονται, σταδιακά κατανοούν το πλήρες πνευματικό του μέγεθος.

Στη συνέχεια ο Τούλσι Σαχίμπ στρέφει την προσοχή μας στον τρόπο με τον οποίο συμπεριφερόμαστε στους άλλους. Στις συναλλαγές μας με ανθρώπους που θεωρούμε κατώτερους στη βαθμίδα της ιεραρχίας, κρατάμε μια δεδομένη στάση, ενώ με όσους είναι ανώτεροι από μας η στάση μας είναι διαφορετική. Το ίδιο ισχύει και μεταξύ των υποτιθέμενων αγίων. Το πρώτο που θέλουν να εξασφαλίσουν είναι ότι εμείς αναγνωρίζουμε την υπεροχή τους. Αυτά είναι τα μονοπάτια του εγωισμού, τα μονοπάτια του κόσμου και οι περισσότεροι άνθρωποι, ακόμα και οι πιο ευγενείς, δεν τα υπερβαίνουν. Ο Τούλσι Σαχίμπ όμως μας προσφέρει ένα τελείως διαφορετικό δεδομένο. Ο *Σαντού*, η ψυχή δηλαδή που έφτασε στην αυτογνωσία, δε θέλει να τον προσκυνούν οι άλλοι. Αντίθετα, ο ίδιος υποκλίνεται σε όσους τον συναντούν.

Κάποτε, έδινα σάτσανγκ βασισμένο σ’ ένα ποίημα του Τούλσι Σαχίμπ, το οποίο κατέληγε με τη δήλωση: *«Μόνον όποιος υποκλίνεται στους μαθητές του είναι αληθινός Άγιος»*. Πολλοί από τους παρευρισκομένους, μόλις τέλειωσε το σάτσανγκ, ήρθαν να με βρουν, απορώντας μήπως δε διάβασα σωστά το κείμενο ή μήπως είχα παρανοήσει το νόημα των στίχων του Τούλσι Σαχίμπ. *«Ο μαθητής πρέπει να υποκλίνεται στο Διδάσκαλο,* μου είπαν, *και όχι ο Διδάσκαλος στο μαθητή. Πώς θα μπορούσε ο Τούλσι Σαχίμπ να δείξει τέτοια ασέβεια σε μια τιμημένη παράδοση τόσων αιώνων και να προτείνει ακριβώς το αντίθετο; Αλλά ακόμη κι αν οι στίχοι του προτείνουν κάτι τέτοιο*, με ρωτούσαν, *πώς ήταν δυνατόν να προσυπογράφω κι εγώ μια τέτοια ριζική αλλαγή στην προσέγγιση της σχέσης του μαθητή με τον Γκουρού του;»*

Το πνευματικό μονοπάτι έχει τους δικούς του απαραβίαστους νόμους και τη δικιά του εσωτερική νομοτέλεια. Όταν, λοιπόν, ο Τούλσι Σαχίμπ λέει ότι αληθινός Άγιος είναι εκείνος που υποκλίνεται μπροστά στο μαθητή του, βρίσκεται σε τέλεια συμφωνία με αυτούς τους εσωτερικούς νόμους. Είναι γεγονός ότι ο μαθητής υποκλίνεται μπροστά στο Διδάσκαλό του και τον χαιρετάει. Υπάρχουν όμως πολλοί λόγοι που κάνει κάτι τέτοιο. Στην παρουσία του Διδασκάλου, ο

μαθητής, άντρας ή γυναίκα, βιώνει μια συγκεκριμένη μορφή έκστασης και μια πνευματική ηρεμία που δε συναντάει πουθενά αλλού στον κόσμο. Άλλοι πάλι πηγαίνουν κοντά Του, για να νιώσουν ότι ο Διδάσκαλος επιβλέπει τη ζωή τους και τους προστατεύει σε κάθε αναποδιά που τους τυχαίνει. Αυτά τα γεγονότα ενισχύουν την πίστη τους και επιβεβαιώνουν την πεποίθησή τους ότι ο Διδάσκαλος δεν είναι ένας συνηθισμένος άνθρωπος. Είναι, λοιπόν, απόλυτα φυσικό να υπάρχουν περιπτώσεις που νιώθουμε έντονο σεβασμό, ευλάβεια, ακόμα και δέος, όταν στεκόμαστε μπροστά Του. Ο μαθητής όμως, ακόμα κι όταν υποκλίνεται στο Διδάσκαλό του, ποτέ δεν κατανοεί σε όλο της το μέγεθος την αληθινή ταυτότητα του Γκουρού και δεν μπορεί να αντιληφθεί τι σημαίνει να είσαι ένα με το Θεό. Όπως λέει και η παροιμία*: «Μόνον ο Διδάσκαλος καταλαβαίνει το Διδάσκαλο».*

Εξ ορισμού, σύμφωνα με την ορολογία του Ινδικού μυστικισμού, Σαντού είναι εκείνος που έχει υπερβεί τους τρεις κόσμους: το φυσικό, τον αστρικό και τον αιτιατό. Ο Σαντού έχει υπερβεί τα βασίλεια της διαίρεσης και της δυαδικότητας και αντιλαμβάνεται την ενιαία φύση όλης της ύπαρξης. Για ένα Σαντού εξάλλου δεν υπάρχει ανώτερος και κατώτερος. Βλέπει ότι όποιος έρχεται να Τον επισκεφτεί είναι φορέας της ουσίας του Θεού και γι' αυτό χαίρεται να υποκλίνεται μπροστά του. Αυτό δε σημαίνει ότι οι άγιοι θεωρούν τον εαυτό τους υποδεέστερο ή υποκλίνονται, επειδή ανήκουν σε κατώτερη κοινωνική τάξη. Οι μεγάλοι Διδάσκαλοι μας έχουν εξηγήσει επανειλημμένως το μυστικό της ταπεινοφροσύνης. Λένε ότι οι ψυχές που έφτασαν στην αυτογνωσία αντιλαμβάνονται ότι μέσα, ακόμα και στον πιο διαβολικό ή ποταπό άνθρωπο, λαμπυρίζει το φως του Θεού που δημιούργησε τα πάντα. Οπότε, αυτό που χαιρετούν είναι το Φως και το Θείο που υπάρχει μέσα μας και σ' αυτά ακριβώς υποκλίνονται, όταν τους συναντάμε. Πράγματι, είναι απρόθυμοι να σας αφήσουν να αγγίξετε τα πόδια τους ή να πέσετε μπρούμυτα μπροστά τους σε ένδειξη σεβασμού. Αντίθετα, οι ίδιοι σκύβουν μπροστά σας. Ο Τούλσι Σαχίμπ, λοιπόν, παρουσιάζει σ' αυτό το στίχο μια επαναστατική ιδέα*: ο Διδάσκαλος υποκλίνεται πρώτος μπροστά στο μαθητή και όχι το αντίθετο.* Το κάνει αυτό με ειλικρίνεια, με επίγνωση του τι κάνει και με πλήρη συνείδηση. Ο Άγιος δεν κατανοεί απλώς σε διανοητικό επίπεδο την ενότητα όλης της ζωής. Το αντιλαμβάνεται άμεσα. Βλέπει το Φως του Θεού σε κάθε αντικείμενο, σε κάθε ζωντανό πλάσμα και σε κάθε άτομο που Τον περιβάλλει. Σε κάθε μαθητή του αντικρίζει το θείο και σ' αυτό ακριβώς υποκλίνεται.

Αν χρησιμοποιήσετε σαν γνώμονα το κριτήριο του Τούλσι Σαχίμπ, προκειμένου να αξιολογήσετε τους πνευματικούς ανθρώπους, λίγοι νομίζω ότι θα περνούσαν τη δοκιμασία! Όλοι σχεδόν οι πνευματικοί άνθρωποι που συναντάμε είναι βέβαιο ότι δεν πληρούν τα κριτήρια. Όσοι έφτασαν στη Θέωση, όσοι έφτασαν στα ανώτατα επίπεδα συνειδητότητας, είναι φορείς μιας ταπεινότητας που δεν ανήκει στη φύση αυτού του κόσμου. Ο Σαντ Κιρπάλ Σινγκ έλεγε ότι, όσο λίγοι κι αν είναι οι Άγιοι και οι Διδάσκαλοι, κατέχουν το ενενήντα εννιά τοις εκατό της ταπεινοφροσύνης που συναντάμε στον κόσμο. Οι υπόλοιποι είμαστε

αιχμάλωτοι σε αγώνες γοήτρου και εγωιστικά παιχνίδια. Αν κατά καιρούς φοράμε το χιτώνα του οίκτου, της καλοσύνης και της ταπεινότητας, το κάνουμε για να εντυπωσιάσουμε τους άλλους. Αυτές οι αρετές δεν έχουν ριζώσει μέσα μας. Η ταπεινότητα των Αγίων όμως είναι τελείως διαφορετική. Αν κάποιος μαθητής θελήσει να ευχαριστήσει το Διδάσκαλό του για τη θεία του παρέμβαση, εκείνος αποδίδει το γεγονός πρώτιστα στη χάρη του δικού του Διδασκάλου. Μπορεί να αναλαμβάνει εκ μέρους μας να χειριστεί τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε, αλλά ποτέ δε θα το δείξει. Αν φτάσουμε να αντιληφθούμε την παρέμβασή Του, ποτέ δε θα παραδεχτεί ότι εκείνος μας πρόσφερε το πολύτιμο για μας δώρο. Όταν μιλάει για τον εαυτό Του, ισχυρίζεται ότι ο Ίδιος είναι απλώς και μόνον ένας σβώλος γης, ένα στεγνό κανάλι μέσα από το οποίο διέρχεται ό,τι θέλει να προσφέρει ο Διδάσκαλος στο μαθητή του. Όταν εκδηλώνει την αρετή, την καλοσύνη και την αυτοθυσία Του, τα αποθέτει σαν προσφορά στα πόδια του Γκουρού Του, κι όταν μοιάζει να έχει περιορισμούς, το αποδίδει στον εαυτό Του. Αν είχαμε την πρόθεση να αξιολογήσουμε με βάση το γνώμονα του Τούλσι Σαχίμπ όλους τους πνευματικούς ανθρώπους, θα βλέπαμε ότι ανάμεσα στους υποτιθέμενους αγίους και σοφούς, λίγοι μόνο, στ' αλήθεια ελάχιστοι, πληρούν αυτά τα κριτήρια.

Το μάθημα της ταπεινότητας, όπως παρουσιάζεται από τον Τούλσι Σαχίμπ, δεν αφορά μόνον τους αγίους αλλά κι εμάς τους ίδιους. Η ταπεινότητα είναι βασική αρχή στο πνευματικό μονοπάτι. Αν δε μάθουμε το μάθημα της ταπεινότητας, δεν μπορούμε να πραγματοποιήσουμε καμιά πρόοδο. Αν δε μάθουμε να χαιρετάμε με απόλυτη ταπεινότητα τη θεία φύση που ενυπάρχει σε όλους τους ζωντανούς οργανισμούς, δε θα μπορέσουμε να κάνουμε ούτε το πρώτο βήμα στο πνευματικό μονοπάτι. Αν μπορέσουμε να μάθουμε να είμαστε αληθινά ταπεινοί, αν μπορέσουμε να αριστεύσουμε στο μάθημα της ταπεινοφροσύνης, όπως μας το διδάσκει ο Τούλσι Σαχίμπ, τότε είμαστε σε σωστό δρόμο στην πορεία προς τη λύτρωση και τη συνένωση με το Δημιουργό. Τότε η Βασιλεία του Θεού, που λέγεται ότι βρίσκεται στους ανώτερους Ουρανούς, θα έρθει πράγματι εδώ κάτω στη γη.

Τα Πέντε Πετράδια

Αυτός ο κόσμος, ω Τούλσι, πέντε πετράδια αληθινά μονάχα έχει:
των άξιων μαθητών τη συντροφιά,
την αυτοπαράδοση στο Δάσκαλο,
τη συμπόνια, την ταπεινότητα και την ανιδιοτελή προσφορά.

Τούλσι Σαχίμπ

Σε αυτούς τους στίχους ο Τούλσι Σαχίμπ μιλάει με τη γνώση κάποιου που εξέτασε τον κόσμο εξονυχιστικά και τον δοκίμασε στο σύνολό του, οπότε είναι σε θέση να πει τι είναι αληθινό και τι ψεύτικο, τι είναι διαχρονικό και τι απλώς και μόνον εφήμερο. Υπάρχουν ένα σωρό πράγματα που οι άνθρωποι τρέχουν λαχανιασμένοι ξοπίσω τους, ένα σωρό πολύτιμοι λίθοι που όλοι λατρεύουν. Σε ποιον δεν αρέσουν τα διαμάντια, τα ρουμπίνια, οι αμέθυστοι και τα ζαφείρια; Για τον Τούλσι Σαχίμπ όμως όλα τούτα έχουν μικρή αξία, αφού με κανέναν τρόπο δε βοηθούν, ούτε παρατείνουν τη ζωή της ψυχής που από μόνη της μπορεί να μας εξασφαλίσει την αθανασία. Κα-μαρώνουμε για την κοινωνική μας θέση, τα πλούτη και τις περιουσίες μας ή για την οικονομική και κοινωνική θέση των φίλων και των γνωστών μας. Κι όμως, όλα τούτα θα μας εγκαταλείψουν την έσχατη ώρα, την ώρα του θανάτου μας, ενώ πολλά απ’ αυτά ενδέχεται να μη φτάσουν ούτε ως εκεί. Τα πλούτη και οι περιουσίες αλλάζουν χέρια χωρίς να το πάρουμε είδηση, ενώ μπορεί να ξεκόψουμε από όσους αγαπάμε, λατρεύουμε κι εμπιστευόμαστε, εξαιτίας διαφορετικών ενδιαφερόντων ή απόψεων ή ακόμα κι εξαιτίας πολιτικών διαφορών ή ατομικών συμφερόντων.

Τα πέντε πετράδια στα οποία αναφέρεται ο Τούλσι Σαχίμπ δεν υπόκεινται στα γυρίσματα του ανέμου ή στη φθορά του χρόνου, όπως συμβαίνει με τα πολύτιμα πράγματα αυτού του κόσμου. Στέκονται στο πλευρό μας και μας στηρίζουν ακόμα και στο θάνατο αλλά και πέρα απ’ αυτόν.

Το πρωταρχικό από τα πέντε αυτά πετράδια είναι το «*Σαντού σανγκάτ*», που σημαίνει «η συντροφιά των αληθινών αφοσιωμένων», που αποδίδεται και με τον όρο «σάτσανγκ». Τι θα πει πιο συγκεκριμένα *Σαντού σανγκάτ* ή *σάτσανγκ;* Είναι το να βρισκόμαστε συντροφιά με εκείνους που είναι δοσμένοι σ’ έναν αποκλειστικό στόχο, με απόλυτη αφοσίωση και πάθος, κι αυτός ο στόχος είναι η ένωση με το Θεό. Στο Γκουρμπάνι αναφέρεται: «*Το αληθινό σάτσανγκ είναι εκεί όπου θυμούνται τον αληθινό Έναν*».

Το να συναναστρεφόμαστε με εκείνους που είναι αληθινοί αναζητητές είναι πράγματι μεγάλη ευλογία. Το να συγχρωτιζόμαστε όμως με κάποιον που έχει φτάσει στο στόχο του, είναι στ’ αλήθεια κατά πολύ μεγαλύτερη. Μπορεί να μη

μας εφοδιάζει μ' όλα τα πλούτη του κόσμου, αλλά είναι ο πρίγκιπας του κόσμου του πνεύματος, του κόσμου της αγάπης. Αυτό που προσφέρει είναι ο θησαυρός της αγάπης, αγάπη για το Θεό και όλα τα πλάσματα της δημιουργίας Του, και τον προσφέρει απλόχερα και σπάταλα. Όποιος τον επισκέπτεται εισπράττει τα γενναιόδωρα δώρα του. Η αγάπη του αγαπημένου του Θεού είναι απεριόριστη και ανεπιφύλακτη και δε γνωρίζει τι θα πει μνησικακία, κακοβουλία και δόλος. Όποιος πηγαίνει γίνεται δεκτός και χώνεται μέσα στην αγκαλιά της παγκόσμιας αγάπης. Μια τέτοια ψυχή αναφωνεί: *Ω ρακίμπ, ω συνοδοιπόρε μου, έλα κι άσε με να σ' αγκαλιάσω γιατί μας ενώνουν οι κοινές οδύνες της αγάπης, οδύνες που είναι τόσο πολλές, ώστε, αν άρχιζα να τις απαριθμώ, θα ξεπερνούσαν κάθε μέτρημα και υπολογισμό».*

Οι θησαυροί της αγάπης με τους οποίους μας περιλούζει δεν εξαντλούνται ποτέ. Όσο παράδοξο κι αν φαίνεται, όσο περισσότερους σκορπάει, τόσο πιο πολλοί γίνονται. Όταν πρωτοπήγα περιοδεία στην Ινδία και στη Δύση, οι άνθρωποι με ρώτησαν για το λόγο της επίσκεψής μου. Τους απάντησα: *«Ο σκοπός της επίσκεψής μου είναι να συλλέξω τις πάμπολλες ιστορίες αγάπης του Παγκόσμιου Πατέρα, του Σαντ Κιρπάλ Σινγκ Τζι Μαχαράτζ, τις οποίες φύλαξε ευλαβικά μέσα σε κάθε καρδιά.»* Αυτό είναι ένα μονοπάτι αγάπης, ένα μονοπάτι πνευματικότητας και οι Παγκόσμιοι Πατέρες κατέχουν τόσες αστείρευτες πηγές πνευματικότητας και αγάπης, ώστε μπορούν να προσφέρουν την αγάπη τους στον καθένα μας, και μάλιστα τη μέγιστη αγάπη που μπορούμε να αφομοιώσουμε, κι όμως οι πόροι τους συνεχίζουν να αυξάνουν. Τα αποθέματά τους είναι άπλετα κι ανείπωτα. Με όση αγάπη κι αν εφοδιάσουν τις ψυχές αυτού του κόσμου αλλά και των εσωτερικών κόσμων, δεν ελαττώνεται το συνολικό ποσό της αγάπης που διαθέτουν στις αποθήκες τους.

Ο Διδάσκαλος μπορεί να αγαπάει τους πάντες, όχι μόνο σ' αυτόν τον κόσμο αλλά και στους κόσμους του επέκεινα, κι εντούτοις οι πηγές της αγάπης και της πνευματικότητάς Του διαρκώς να αυξάνουν. Να γιατί πάντοτε λέγεται ότι δεν υπάρχει χώρος για ζήλιες μεταξύ δύο εραστών Διδασκάλου. Δυστυχώς, όμως, συχνά υποκύπτουμε σ' αυτή μας την αδυναμία. Ακόμα και η σκέψη ότι, αν ο Διδάσκαλός μου αγαπάει κάποιον άλλον, το μερίδιο της αγάπης Του για μένα θα ελαττωθεί, είναι ελάττωμα στο μονοπάτι της αγάπης. Δεν έχουμε συνειδητοποιήσει το μέγεθος της απεριόριστης δύναμης που μας έχει ευλογήσει, δε συνειδητοποιούμε ότι ο Διδάσκαλος είναι ο ενσαρκωμένος Θεός, ο Οποίος είναι σε θέση να προσφέρει τη μέγιστη δυνατή αγάπη στον καθένα μας κι όμως οι θησαυροί του θείου Λόγου και της θείας αγάπης του αντί να ελαττώνονται, συνεχώς αυξάνουν. Γιατί λοιπόν να ζηλεύουμε τους άλλους; Ποιος ο λόγος;

Συμπερασματικά, λοιπόν, ο Τούλσι Σαχίμπ εξηγώντας σ' αυτούς τους στίχους την πεμπτουσία της πνευματικότητας αναφέρει ότι η συντροφιά των άλλων αφοσιωμένων, των άλλων εραστών του Κυρίου, το Σαντού σανγκάτ όπως λέει, είναι ένας από τους πέντε πολύτιμους λίθους της πνευματικότητας.

Για τον Τούλσι Σαχίμπ, ο επόμενος δομικός στύλος στον οποίο στηρίζεται το πνευματικό οικοδόμημα είναι η *«Σατγκουρού σαράν»,* που σημαίνει «αυτοπαρά-

δοση στο Διδάσκαλο ή στον Άγιο». Οι μεγάλοι άγιοι έχουν τονίσει με ιδιαίτερη έμφαση αυτό το γεγονός, γιατί σύμφωνα με αυτούς στο μονοπάτι της πνευματικότητας καλούμαστε να ισορροπήσουμε μεταξύ *κάρνι* και *σαράν*, δηλαδή μεταξύ προσπάθειας και αυτοπαράδοσης. Η προσπάθεια από μόνη της δεν αρκεί. Κατά μία έννοια, η αυτοπαράδοση εμπεριέχει την έννοια της προσπάθειας, γιατί στο μυστικισμό είναι θεμελιώδης αρχή ότι η αγάπη πρώτα αναβλύζει από την καρδιά του Αγαπημένου. Αν ο Διδάσκαλος δεν εμφυσήσει μέσα μας την αγάπη Του, αν δεν ανάψει μέσα μας τη θεία φλόγα, από μόνοι μας δεν είμαστε σε θέση να καταβάλουμε καμιά προσπάθεια. Με άλλα λόγια, όποια δυνατότητα έχουμε να προχωρήσουμε στο μονοπάτι είναι σε τελική ανάλυση δώρο του Διδασκάλου.

Στη ζωή μου έχω συναντήσει πολλούς που κομπάζουν για τις πάμπολλες ώρες που αφιερώνουν σε διαλογισμό. Μιλούν σαν να ανήκει σ' εκείνους ο έπαινος. Βάλτε όμως κάποιον να δοκιμάσει να ελέγξει το νου του, έστω και δεκαπέντε λεπτά. Μη γελιέστε. Ο νους είναι μια πανίσχυρη δύναμη που δεν μπορεί να τεθεί υπό έλεγχο τόσο εύκολα. Ακριβώς όπως η ψυχή είναι της ίδιας ουσίας με τον Υπέρτατο Δημιουργό και είναι το δικό Του παιδί, έτσι και ο νους είναι της ίδιας ουσίας με τον Μπράχμα, τον Κύριο των τριών κόσμων: του φυσικού, του αστρικού και του αιτιατού. Αν έχουμε πρόθεση να τον κυριέψουμε και να τον υποτάξουμε, έχουμε ανάγκη από τη βοήθεια κάποιου που έχει υπερβεί τους τρεις κόσμους και είναι πρόθυμος να μας αναλάβει υπό την προστασία του.

Όταν ο Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ έδινε ομιλίες για την πνευματικότητα, επέμενε με ιδιαίτερη έμφαση στην αξία και στη σπουδαιότητα της σαράν. Έλεγε ότι η σαράν είναι ο πιο σίγουρος τρόπος για αλματώδη πρόοδο στο μονοπάτι. Αν η Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα μας παρέχει το συντομότερο δρόμο για την επίτευξη του πνευματικού μας στόχου, τότε, για όσους εξασκούνται σ' αυτήν τη μορφή γιόγκα, η σαράν προσφέρει τα καταλληλότερα μέσα, για να φτάσουμε ταχύτατα στο Σατς Καντ, την αληθινή μας Πατρίδα.

Δεν πρέπει ποτέ να νιώθουμε ότι εμείς είμαστε οι πράττοντες. Σε ό,τι κάνουμε και ό,τι κατορθώνουμε υπάρχει μια αίσθηση εγωισμού και ματαιοδοξίας. Όλοι ακούμε ένα σωρό κολακευτικά σχόλια. Υπάρχουν βέβαια κάποιοι που ισχυρίζονται ότι από μόνοι τους έχουν τη δύναμη να σας οδηγήσουν στην Ουράνια Κατοικία σας και μπορούν, όπως λένε, αν καθίσετε μόνο μια φορά σε διαλογισμό, να σας βοηθήσουν να διασχίσετε ατέλειωτες εσωτερικές περιοχές. Όπως λέει και η παροιμία: *«Όπου ακούς πολλά κεράσια, κράτα και μικρό καλάθι»*. Όπου ακούτε ανθρώπους να κάνουν παρόμοιες διακηρύξεις, μπορείτε να είστε σίγουροι ότι δεν υπάρχει ίχνος πνευματικότητας σ' εκείνα τα μέρη. Αφού, όπου υπάρχει και το παραμικρό στοιχείο εγωισμού, η αληθινή πνευματικότητα απουσιάζει. Αυτό δε σημαίνει ότι η δύναμη της πνευματικότητας δεν υπάρχει. Απλώς, όσοι τη διαθέτουν δεν την αντιλαμβάνονται ως προσωπικό τους απόκτημα, αλλά αποδίδουν το γεγονός στη χάρη του Διδασκάλου τους ή στη χάρη του Υπέρτατου Πατέρα.

Θυμάμαι κάποτε ένα μεγάλο παντίτ και γιόγκι που ζήτησε μύηση από το Χαζούρ στη Μπεάς. Τον εκλιπαρούσε να του δώσει τη δυνατότητα να προχωρήσει με αλματώδη βήματα προς τα πάνω. Ο Χαζούρ τον καθησύχασε, λέγοντας: *«Το μονοπάτι είναι δύσκολο, αλλά σιγά-σιγά με τον καιρό και με σταθερή προσπάθεια εκ μέρους σου, θα φτάσεις εκεί».* Ο μυημένος όμως δεν ενδιαφερόταν για τέτοιες παραινέσεις. *«Ακολουθώ αυτό το μονοπάτι εδώ και πολλές ζωές,* του είπε εκλιπαρώντας, *άνοιξε, σε παρακαλώ, την πύλη και άσε με να προχωρήσω γρήγορα».* Κάποια μέρα, μετά από συνεχείς ενοχλήσεις και παρακάλια προς το Διδάσκαλο, ο Χαζούρ ενέδωσε και του ζήτησε να κάτσει επιτόπου σε διαλογισμό. Ολόκληρο το σώμα του άντρα σύντομα άρχισε να σπαρταράει σαν ψάρι και κραύγαζε για βοήθεια. *«Είναι πάρα πολύ για μένα, δεν το αντέχω»,* φώναζε. Μόνον ο Διδάσκαλος ξέρει τι είναι καλό για τον καθένα μας και είναι καλύτερα να αφήνουμε Εκείνον να παίρνει τέτοιες αποφάσεις. Περιμένει με αδημονία να μας οδηγήσει στο Αιώνιο Σπίτι μας κι αν αφεθούμε στη στοργική αγκαλιά Του, θα μας πάει εκεί μόλις είμαστε έτοιμοι για κάτι τέτοιο. Τότε γιατί δεν κρατιέστε, γιατί σας πιάνει ανυπομονησία; Γιατί να πάρουμε όλο το φορτίο στους ώμους μας;

Το τρίτο πετράδι στο οποίο αναφέρεται ο Τούλσι Σαχίμπ ονομάζεται *«ντάγια»* και σημαίνει *«ευσπλαχνία» ή «συμπόνια».* Όποτε ένας Άγιος έρχεται ανάμεσά μας, αυτό οφείλεται στην απέραντη αγάπη και τη συμπόνια Του. Η καλοσύνη και η χάρη Του είναι άπειρη. Τέτοιες ψυχές είναι τα κεφαλάρια της ευσπλαχνίας. Είναι πιο εκλεπτυσμένοι και πιο τρυφεροί απ' ό,τι πιο εκλεπτυσμένο και τρυφερό υπάρχει. Όταν βλέπουν την τρυφερή και εύθραυστη ανθρωπότητα να υποφέρει, επειδή κυνηγάει την ευτυχία εκεί που η ευτυχία δεν μπορεί να βρεθεί, δηλαδή στα υλικά και θνητά πράγματα, η καρδιά τους ξεχειλίζει, όπως το νερό από τις πηγές. Η αγάπη, η χάρη και η συμπόνια που ρέει από μέσα τους, ανακουφίζει τους κουρασμένους και χαρίζει ευτυχία και φώτιση σε όσους νιώθουν χαμένοι και αποκαμωμένοι. Πού θα βρισκόμαστε άραγε χωρίς την ανιδιοτελή αγάπη και την άπλετη συμπόνια του Κυρίου;

Το τέταρτο πολύτιμο πετράδι για τον πνευματικό αναζητητή, όπως λέει ο Τούλσι Σαχίμπ, είναι η «ταπεινότητα» ή «*ντίντα*» όπως ονομάζεται. Ο μόνος τρόπος που υπάρχει, για να μπορέσουμε να αγαπάμε τους άλλους ανθρώπους και τα άλλα πλάσματα της δημιουργίας, πηγάζει από τη θεώρηση ότι είναι κατ' ουσίαν ίδιοι μ' εμάς. Αν τους προσεγγίζουμε αποπνέοντας έναν αέρα υπεροχής, ποτέ δε θα γίνουμε ταπεινοί. Κάθε ανεπιτυχής μας απόπειρα να είμαστε γλυκείς, θα αποπνέει μια οσμή υποκρισίας και νουθεσίας. Αν κατέχουμε θέσεις αυξημένων αρμοδιοτήτων και ευθύνης και έχουμε τη δύναμη να βοηθήσουμε τους άλλους, όταν οι άνθρωποι έρχονται να ζητήσουν τη συνδρομή μας, βρίσκουμε την ευκαιρία να θρέψουμε και να ενισχύσουμε τη ματαιοδοξία μας. Αν ήμαστε πραγματικά ταπεινοί, αν αντιλαμβανόμασταν τα πράγματα στις πραγματικές τους διαστάσεις, θα λέγαμε στον εαυτό μας: *«Τι υπάρχει που δεν μπορεί να κατορθώσει ο Θεός με τη δύναμή Του; Τον ευγνωμονώ για τη χάρη Του να μου δώσει*

την ευκαιρία να εξυπηρετήσω τα παιδιά Του.» Όπου υπάρχει αληθινή ταπεινότητα, συναντάμε μια υπερφυσική και υπέρμετρη γλυκύτητα.

Όταν βρέθηκα στη Βόρεια Αμερική, διαπίστωσα ότι ήταν συνήθεια σ' αυτά τα μέρη να προσφωνούν τους αγαπημένους τους με τη λέξη «μέλι». Πόση γλυκύτητα εμπεριέχεται σ' αυτή τη λέξη! Αν μόνον μπορούσαμε να είμαστε αληθινά ταπεινοί, αν μόνον μπορούσαμε να δούμε τους πάντες σαν αδέρφια μας με κοινό πατέρα το Θεό, αν αντιμετωπίζαμε τους φτωχούς και τους ανήμπορους όπως τους πλούσιους και τους ισχυρούς, τότε θα φερόμασταν με τόση γλυκύτητα, όση έχει και το μέλι. Τα λόγια μας θα ήταν φορείς μιας ανυπέρβλητης δύναμης, μιας δύναμης που θεραπεύει, ανακουφίζει και καταπραΰνει τους πόνους και τα βάσανα.

Ήμουν πραγματικά τυχερός που μου παραχωρήθηκε το προνόμιο να ζήσω από κοντά δύο από τους μεγαλύτερους Διδασκάλους που γνώρισε ποτέ ο κόσμος, το Χαζούρ Μπάμπα Σαουάν Σινγκ και το Σαντ Κιρπάλ Σινγκ. Το στόμα και των δύο έσταζε μέλι. Και οι δύο ήταν πηγές τέτοιας ανείπωτης συμπόνιας, αγάπης και πνευματικότητας, ώστε όσα περισσότερα πρόσφεραν, τόσο περισσότερα αποκτούσαν από το Θεό. Τέτοιες ψυχές εμφανίζονται στον κόσμο, για να μοιράσουν το θησαυρό της πνευματικότητας, τα πλούτη της αγάπης και της συμπόνιας, όχι μόνο στους ανθρώπους αλλά και σε όλα τα πλάσματα της δημιουργίας και όχι μόνο σ' αυτόν τον κόσμο αλλά και σε όλα τα σύμπαντα. Τους είδαμε να εργάζονται είκοσι με είκοσι δύο ώρες καθημερινά μόνο και μόνο για το καλό μας και πάντα με απόλυτη ταπεινότητα. Επιπλέον, πρόθυμα και με τη θέλησή Τους έπαιρναν πάνω τους το δικό μας κάρμα και υπόφεραν σωματικά μοναχά για χάρη μας. Το μονοπάτι αυτό είναι μονοπάτι αγάπης, μονοπάτι ταπεινότητας, μονοπάτι συμπόνιας, μονοπάτι θυσίας. Δίνε, δίνε και δίνε όσο καιρό ζεις, αυτή είναι μια βασική του αρχή. Όποτε λοιπόν τέτοιες προσωπικότητες ευλογούν με τον ερχομό Τους τη γη, έρχονται, για να πραγματοποιήσουν την ένωση των χωρισμένων ψυχών με το Θεό.

Αυτό μας οδηγεί στον πέμπτο πολύτιμο λίθο τον οποίο αναφέρει ο Τούλσι Σαχίμπ, την «προσφορά ανιδιοτελών υπηρεσιών» ή «ουπκάρ». Οι Άγιοι δεν έρχονται ανάμεσά μας, για να προάγουν τον εαυτό τους ή να προωθήσουν προσωπικά συμφέροντα και φιλοδοξίες. Ο αποκλειστικός τους σκοπός είναι να υπηρετούν την ανθρωπότητα που υποφέρει. Η ζωή τους είναι πρότυπο διακονίας και προσφοράς ανιδιοτελών υπηρεσιών. Αδιαφορούν για τις ανέσεις, την υγεία και την ανάγκη τους για ξεκούραση, μόνο και μόνο για χάρη όσων ήρθαν να λυτρώσουν από τα δεσμά της μάγυα. Τα χρονικά της πνευματικότητας βρίθουν ιστοριών απίστευτης αυτοθυσίας και μαρτυρίου. Ο Χριστός καρφώθηκε στο σταυρό. Ο ένατος Γκουρού των Σιχ, ο Γκουρού Τεγκ Μπαχαντούρ*, αποκεφαλίστηκε στο Τσάντνι Τσόουκ, στο Δελχί. Ο πέμπτος Γκουρού των Σιχ, ο Γκουρού Αρτζάν Ντεβ*, ψήθηκε ζωντανός πάνω σε μια πυρακτωμένη πλάκα, τη στιγμή που τον περιέλουζαν με καυτή άμμο. Πρόθυμα θυσίασε τη γήινη ζωή του για χάρη των άλλων. Μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής του η φράση που έβγαινε από τα χείλη του ήταν «γλυκό το θέλημά Σου». Αντίστοιχα, ο

Μανσούρ* και ο Σάμας Ταμπρίζ* κάηκαν ζωντανοί. Βλέπουμε, λοιπόν, ότι οι περισσότεροι Άγιοι που ευλόγησαν τη γη με τον ερχομό τους, με σκοπό να πραγματοποιήσουν την επικοινωνία των χωρισμένων ψυχών με τον Κύριο, υπέφεραν πολύ κι όμως εργάστηκαν με αυτοθυσία και αλτρουϊσμό για το δικό μας όφελος. Αυτός είναι ο σκοπός της ζωής τους.

Σύμφωνα λοιπόν με τον Τούλσι Σαχίμπ, όπως γράφει ο ίδιος στους στίχους που μελετάμε, πέντε είναι τα πράγματα που συναντάμε σ' αυτό τον κόσμο, τα οποία μας βοηθούν να πετύχουμε τον τελικό στόχο της αυτογνωσίας και της Θέωσης. Ανακεφαλαιώνοντας, το πρώτο είναι η συντροφιά ενός Αγίου και των αφοσιωμένων του μαθητών, το δεύτερο είναι το πνεύμα της αυτοπαράδοσης, το τρίτο είναι η συμπόνια, το τέταρτο είναι η ταπεινότητα και το πέμπτο η προσφορά ανιδιοτελών υπηρεσιών. Είναι εκπληκτικό πόσα πολλά μπόρεσε να συμπυκνώσει σε ένα μόνο στίχο ο μεγάλος αυτός Διδάσκαλος της Σούρατ Σαμπντ Γιόγκα. Μιλώντας για τα πέντε πολύτιμα πετράδια, εξηγεί την πεμπτουσία των διδαγμάτων όλων των Διδασκάλων που ευλόγησαν με την παρουσία τους τη γη. Ας προσευχηθούμε, λοιπόν, να μας προσφερθεί το θείο δώρο των πέντε πολύτιμων λίθων, για να μπορέσουμε να πραγματοποιήσουμε τον υπέρτατο στόχο της ανθρώπινης ζωής και να πετύχουμε τα πνευματικά μας ιδανικά. Τα πετράδια του υλικού κόσμου καθρεφτίζουν ένα φως που δεν τους ανήκει. Τα πετράδια όμως από το σεντούκι των αγίων εκπέμπουν ένα φως που είναι όλο δικό τους. Εύχομαι οι μεγάλοι Διδάσκαλοι να μας ευλογήσουν με αυτά τα δώρα, ώστε, αντί να περπατάμε στα τυφλά, να μπορούμε όλοι να σκορπάμε φως, αγάπη και συμπόνια στο διάβα μας.

Ξεπληρώνοντας το Καρμικό μας Χρέος

Άλλοι απ' του κορμιού την αγωνία πλήττονται κι άλλοι από του νου.
Είναι και αυτοί που απ' τη βαθιά οδύνη της ψυχής τους χειμάζονται.
Από πόνο και θλίψη ο κόσμος ολάκερος υποφέρει.
Ευτυχισμένος είν' μόνον αυτός που του Διδασκάλου ο δούλος έγινε.

Τούλσι Σαχίμπ

Υπάρχει κανείς σ' αυτό τον κόσμο που δεν αντιμετώπισε προβλήματα υγείας σε κάποια περίοδο της ζωής του; Γύρω μας υπάρχουν κουφοί, τυφλοί, ανάπηροι κι ακρωτηριασμένοι. Ρωτήστε και εννιά στους δέκα ανθρώπους θα έχουν να σας διηγηθούν τα βάσανα που πέρασαν ή περνούν με την υγεία τους. Κάποιοι θα σας πουν ότι αισθάνονται έναν ανεξήγητο πόνο στις αρθρώσεις τους, που δεν τους αφήνει να κοιμηθούν και τα βράδια μένουν άυπνοι από τον πόνο και την αγωνία. Άλλοι θα σας πουν ότι έχουν ευαίσθητο στομάχι και πολύ συχνά αντιμετωπίζουν πεπτικά προβλήματα. *«Όταν κάποιος αντιμετωπίζει τόσα προβλήματα, πώς μπορεί να ανταποκριθεί στις εγκόσμιες υποχρεώσεις του;»* παραπονιούνται. Πόσο μάλλον να βρει χρόνο για διαλογισμό και προσφορά υπηρεσιών στο σάτσανγκ! Άλλοι πάλι διαμαρτύρονται, επειδή υποφέρουν από άσθμα και με δυσκολία καταφέρνουν να αναπνεύσουν. Η ζωή τους κρέμεται από μια κλωστή, όπως λένε, και κάθε τους αναπνοή αναδεικνύεται σε ζήτημα ζωής ή θανάτου. Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι το σώμα μας είναι ευάλωτο και οι παθήσεις του αποτελούν μια πρώτης τάξεως δικαιολογία για όσους έχουν αδύναμο χαρακτήρα και είναι ασταθείς και αναποφάσιστοι στις επιλογές τους.

Ο Ράνα Σάνγκα, που ήταν ο βασιλιάς του Ρατζπούτ, όταν κάποτε αντιμετώπισε στο πεδίο της μάχης το μεγάλο Μογγόλο στρατηλάτη Μπάμπαρ*, λέγεται ότι είχε ογδόντα πληγές διάσπαρτες σ' ολόκληρο το σώμα του. Ανεξάρτητα όμως από τις ουλές και τα σημάδια που είχε κληρονομήσει από περασμένους πολέμους και ανεξάρτητα από το προχωρημένο της ηλικίας του, ο Σάνγκα ξεχύθηκε στο στίβο των εχθροπραξιών με τέτοια ορμή και σθένος που ακόμα και ο ίδιος ο Μπάμπαρ ήρθε αντιμέτωπος με το φάσμα της ήττας. Ο Μπάμπαρ έστει-λε τότε να του φέρουν την κανάτα με το κρασί του στο πεδίο της μάχης και προσευχήθηκε με πάθος στο Θεό. Έδωσε όρκο τιμής να μη βρέξει ποτέ ξανά τα χεί-λη του με το απαγορευμένο ποτό, αν ο Κύριος καταδεχόταν να τον γλιτώσει από τη δύσκολη θέση στην οποία είχε περιέλθει. Μόλις έδωσε τον όρκο του, πέταξε την κανάτα με το κρασί και την έκανε χίλια κομμάτια. Ο λόγος για τον οποίο ο Σάνγκα, ο μεγάλος πολεμιστής, μπορούσε να παλεύει σαν λιοντάρι παρά τις ογδόντα του πληγές οφειλόταν στο υψηλό φρόνημα και στην αποφασιστικότητα

που τον διέκρινε, τα οποία τον έκαναν να μοιάζει με γίγαντα ρωμαλεότητας και σθένους.

Αν θέλουμε, λοιπόν, να ξεπεράσουμε όλα τα εμπόδια που μας παρουσιάζονται, χρειάζεται να διαθέτουμε ισχυρή θέληση και αποφασιστικότητα, κι όποιος διαλέξει να δεχτεί την πρόκληση του πνεύματος, επιβάλλεται να γίνει δυνατός σαν το Ράνα Σάνγκα, αν θέλει να υπερνικήσει τους πειρασμούς με τους οποίους είναι διάσπαρτο το μονοπάτι. Όπως έγραψα κι εγώ σε κάποιους στίχους:

Η εποχή μας είναι γεμάτη με κάθε είδους εντάσεις,
συγκρούσεις και πιέσεις.
Ο ίδιος μας ο εαυτός συνθλίβεται και γίνεται σκόνη.

Υπάρχει μια διαρκής πάλη του καλού ενάντια στο κακό κι όλοι έχουμε χρέος ιερό να υπερνικήσουμε το κακό. Η διαπάλη αυτή υπάρχει σε όλες της εποχές. Στις μέρες μας ωστόσο το κακό είναι τόσο διάχυτο και απροσδιόριστο, ώστε ακόμα κι αν κάποιος καταφέρει να το εντοπίσει και να το πολεμήσει, δεν του μένει καθόλου κουράγιο.

Όπως είπα, εννιά στους δέκα ανθρώπους που συναντώ και είναι μαθητές κάποιου πνευματικού Διδασκάλου παραπονιούνται για την υγεία τους. Όλοι αντιμετωπίζουμε προβλήματα που οφείλονται στην αδυναμία του σώματος. Εκείνο όμως που ξεχνούν οι άνθρωποι, όταν συζητούν για τα προβλήματά τους, είναι ότι βρίσκονται υπό την προστασία και τη φροντίδα του Διδασκάλου τους. Η πίστη μας είναι ρηχή και αποτυγχάνουμε να αντιληφθούμε και να εκτιμήσουμε στο βαθμό που του αρμόζει το χέρι που μας καθοδηγεί και μας στηρίζει. Ο Χαζούρ έλεγε ότι από τη στιγμή που ένας Άγιος αναλαμβάνει υπό την προστασία του μια ψυχή, επιθυμεί διακαώς να συμπυκνώσει την πρόοδο που θα κάναμε στη διάρκεια είκοσι γεννήσεων σε μια και μόνο ζωή. Αν όμως επιθυμούμε να συμπεριλάβουμε τα επιτεύγματα είκοσι ζωών σε μια μονάχα γέννηση, τότε θα πρέπει να πληρώσουμε και το ανάλογο τίμημα.

Όταν ρωτούσαν το Χαζούρ αν είναι αλήθεια εκείνο που είπε ο Σουαμίτζι, ότι δηλαδή χρειάζονται τουλάχιστον τέσσερις ζωές, για να φτάσει κάποιος στην οριστική λύτρωση, δήλωνε απερίφραστα ότι οι τέσσερις ζωές στις οποίες αναφερόταν ο μεγάλος Άγιος της Άγκρα θα μπορούσαν να μετατραπούν σε τέσσερα στάδια μιας και μόνο ζωής. Με άλλα λόγια, από τη στιγμή που ήρθαμε κάτω από την προστασία και τη φροντίδα του Διδασκάλου, Εκείνος είναι σε θέση να συμπυκνώσει το έργο που απαιτείται να κάνουμε στη διάρκεια πολλών ζωών σε μια μονάχα ζωή, αυτή που ζούμε τώρα. Το περασμένο κάρμα μας πρέπει να ξεπληρωθεί, και όπως έλεγε ο Χαζούρ, ο Διδάσκαλος μάς βάζει να το ξεπληρώσουμε μέσα από τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουμε, τη φτώχεια και τη δημόσια κατακραυγή και ανυποληψία. Οι Σούφι έχουν ένα ρητό που λέει: «*Η αυτοκρατορία της χάρης των Αγίων δε γνωρίζει όρια*», κι αυτό είναι αλήθεια. Όταν ένας αληθινός Διδάσκαλος μας δεχτεί να μαθητεύσουμε κοντά Του, φροντίζει ο Ίδιος για το περασμένο κάρμα μας. Σε τελική ανάλυση, το μόνο που μας

σώζει είναι η χάρη Του. Αλλά ακόμα κι έτσι, οφείλουμε να ξεπληρώσουμε κι εμείς οι ίδιοι ένα μικρό μέρος, έστω και συμβολικό, από το καρμικό μας χρέος.

Ο νόμος της χάρης είναι πανταχού παρών και υπερβαίνει τα πάντα. Ωστόσο, θα πρέπει κι εμείς να αποδώσουμε τα οφειλόμενα με βάση το νόμο του κάρμα. Όταν, λοιπόν, συζητάμε για τις σωματικές μας δυσχέρειες και τα γήινα προβλήματά μας, θα πρέπει να έχουμε πάντοτε κατά νου ότι όλα έχουν αναπόφευκτες συνέπειες στην πορεία της γρήγορης εξάλειψης του λογαριασμού που ανοίξαμε με τις δοσοληψίες μας. Αντί λοιπόν να παραπονιόμαστε συνέχεια στο Διδάσκαλο για τα βάσανά μας, θα ήταν καλύτερα να αποδεχτούμε με χαμόγελο την όποια διαδικασία μας επιτρέπει να επιστρέψουμε γρηγορότερα στο Σπίτι μας.

Ο Σαντ Κιρπάλ έλεγε ότι, κατ' ουσίαν, όλοι όσοι πήγαιναν να Τον δουν, το έκαναν επειδή πίστευαν ότι μέσω της χάρης Του θα ήταν σε θέση να ξεπεράσουν τα προβλήματα με την υγεία τους ή τη δυσχερή οικονομική τους κατάσταση ή τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν στον εργασιακό τους χώρο ή στο σπίτι τους. Για όλους αυτούς, όπως έλεγε και ο Ίδιος, δεν ήταν παρά κάτι λίγο παραπάνω από ένα γιατρό ή κάποιον που ήταν σε θέση να τους βοηθήσει να εξασφαλίσουν την επιτυχία στις εγκόσμιες προσδοκίες και προοπτικές τους. Συχνά το μόνο που ήθελαν να μάθουν ήταν τι τους επιφύλασσε το μέλλον. Όταν ο Σαντ Κιρπάλ εξιστορούσε παρόμοια συμβάντα, κατέληγε: *«Αν έξω από την πόρτα μου μπορούσα να έχω ένα μεγάλο γιατρό σαν το Λούκμαν, κάποιον θαυματοποιό σαν το Χατιμτάι ή έναν άριστο γνώστη της αστρολογίας σαν τον Μπρίγκου, όλοι θα έφευγαν χαρούμενοι, γιατί θα είχαν αποκτήσει αυτό που επιθυμούσε η καρδιά τους. Κανένας δε θα έκανε τον κόπο να περάσει στα ενδότερα διαμερίσματα, προκειμένου να μάθει για το Θεό. Πραγματικά, δύσκολα βρίσκει κανείς κάποιον που να έρχεται σ' εμένα, επειδή θέλει να βρει το Θεό. Όλοι έρχονται για άλλους λόγους. Για το Θεό; Ίσως ένας ή δύο! Κι αυτό είναι όλο»*.

Ο Τούλσι Σαχίμπ, χωρίς περιστροφές, μας εξηγεί ότι όλοι βαλλόμαστε από τον πόνο και τα βάσανα. Όμως, αυτές οι οδύνες δεν περιορίζονται μόνο στο επίπεδο της ύλης και του σώματος. Ο πόνος δε γεννιέται μόνο από το σώμα αλλά και από το νου. Μπορεί να μην έχουμε αυτά καθαυτά υλικά ή σωματικά προβλήματα, αλλά όλοι κουβαλάμε μέσα μας επιθυμίες και προσδοκίες. Αν αυτές δε βρουν διέξοδο και δεν ικανοποιηθούν τελικά στον εξωτερικό κόσμο, η αγωνία και τα μαρτύρια που βιώνουμε δεν έχουν τέλος. Αν λόγου χάρη είμαι πρωτοδιόριστος σε μια υπηρεσία και επιθυμώ να γίνω κάποτε γενικός γραμματέας της, πείθω τον εαυτό μου ότι συγκεντρώνω όλα τα απαραίτητα προσόντα γι' αυτήν τη θέση και δυσανασχετώ που δεν είμαι στην ίδια μοίρα με τον προϊστάμενό μου. Ο καημός που νιώθουμε, όταν βιώνουμε παρόμοιες καταστάσεις, είναι διαρκής και αγιάτρευτος και δε μας αφήνει να ησυχάσουμε ούτε λεπτό. Αν πάλι κάποιος, άντρας ή γυναίκα, επιθυμεί να εισέλθει για παράδειγμα στο στίβο της πολιτικής, η συγκεκριμένη επιθυμία του μπορεί να μοιάζει σαν η μόνη διέξοδος που θα του επιτρέψει να αναλάβει εξουσίες και να συμμετάσχει στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Αν καταφέρει να εκλεγεί βουλευτής, ποιος ξέρει, μπορεί μια μέρα να φτάσει να γίνει υπουργός ή ακόμα και πρωθυπουργός. Αποφασίζει λοι-

πόν να ρίξει μαύρη πέτρα πίσω του και να βουτήξει στα βαθιά. Εμφανίζονται τότε διάφοροι υποστηριχτές και συνεργάτες που τον παροτρύνουν και τον ενθαρρύνουν σ' αυτό του το βήμα. Τον κολακεύουν με μεγάλη μαεστρία και πείθουν τον υποψήφιο, άντρα ή γυναίκα, ότι η επιτυχία του είναι εξασφαλισμένη. Του παίρνουν τα μυαλά με υποσχέσεις ότι στη μία περιφέρεια θα κερδίσει το ενενήντα τοις εκατό των ψήφων, στη δεύτερη ότι η επικράτησή του θα είναι σαρωτική και στην τρίτη ότι θα είναι σαν να τρέχει χωρίς αντίπαλο. Έχοντας αγγίξει την ευαίσθητη χορδή του υποψηφίου, του ζητούν διαρκώς χρήματα, για να καλύψουν κάθε πιθανή και απίθανη ανάγκη της εκστρατείας του, με αποτέλεσμα οι ίδιοι να ευημερούν στηριγμένοι στα κεφάλαια που του απομυζούν, ενώ ο υποψήφιος για τα ανώτερα αξιώματα μένει τελικά πανί με πανί.

Ο νους έχει παρομοιαστεί από πολλούς με μια κόμπρα με χίλια κεφάλια. Ανεξάρτητα από το τι κάνουμε ή πόσο σκληρά προσπαθούμε, θα βρει τον τρόπο να μας δαγκώσει και να μας εξοντώσει με το δηλητήριό του. Μοιάζει επίσης με μια αράχνη που υφαίνει διαρκώς τον ιστό της και εγκλωβίζεται μέσα του κρεμασμένη ανάποδα. Ο πόνος που είναι σε θέση να μας προκαλέσει ο νους υπερβαίνει κατά πολύ εκείνον που μας προξενούν το σώμα και οι υλικές μας ανάγκες.

Όμως, ακόμα μεγαλύτερη από την αγωνία του σώματος και του νου είναι η αγωνία που γεννιέται από την *«τσιτ»,* την επίγνωση δηλαδή ή τη συνειδητότητα. Κατά κανόνα, όταν αναφερόμαστε στην τσιτ, τη σχετίζουμε με ένα από τα στοιχεία του νου. Στην συγκεκριμένη περίπτωση όμως είναι προφανές ότι ο Τούλσι Σαχίμπ την ταυτίζει με τη συνειδητότητα του πνεύματος. Η ψυχή μέσα μας, που είναι η πηγή όλης της συνειδητότητας, είναι γέννημα των ουρανών. Είναι, όπως λέω καμιά φορά, ουρανίως-ουράνια και δεν μπορεί να βρει γαλήνη και ευτυχία από τα εγκοσμίως-εγκόσμια. Η δυσχερής θέση στην οποία βρισκόμαστε σ' αυτόν τον κόσμο μπορεί να παρομοιαστεί με εκείνη του κύκνου, που τα πόδια του έχουν κολλήσει στη λάσπη, μια λάσπη που τον ρουφάει μέχρι να τον καταπιεί.

Ο Σαντ Κιρπάλ έλεγε ότι η μόνη λύση σ' αυτό το δίλημμα είναι η προοδευτική διεύρυνση της συνειδητότητας. Πρέπει να πάψουμε να νοιαζόμαστε μόνο για τον εαυτό μας και να αρχίσουμε να βάζουμε την οικογένειά μας και τις ανάγκες της πάνω από την προσωπική μας ευχαρίστηση. Στη συνέχεια, θα πρέπει να βάζουμε την τοπική κοινωνία μας πάνω από την οικογένεια και, στην εξέλιξη, την ευρύτερη περιφέρεια πάνω από την τοπική κοινωνία. Η εξελικτική πορεία των πραγμάτων μας οδηγεί τελικά στο να βάζουμε την πατρίδα και το έθνος μας πάνω από την ευρύτερη περιοχή στην οποία ανήκουμε. Οι περισσότεροι σπάνια προχωρούν πέρα απ' αυτό το σημείο, όμως η αληθινή πρόκληση είναι να προχωρήσουμε παρακάτω. Πρέπει να φτάσουμε να βλέπουμε τον εαυτό μας σαν πολίτη της διεθνούς κοινότητας και η ευημερία του συνόλου της ανθρωπότητας θα πρέπει να προέχει της ευημερίας της χώρας μας. Είναι αλήθεια όμως ότι έρχεται κάποτε ο καιρός που η ευημερία ολόκληρης της ανθρωπότητας δεν αρκεί. Αντιλαμβανόμαστε τότε ότι αποτελούμε μέρος της οικογένειας όλης

της πλάσης και νοιαζόμαστε για την ευημερία κάθε ζωντανού πλάσματος. Με άλλα λόγια, θα γίνουμε κάποτε πολίτες όλης της οικουμένης κι απ' αυτό το σημείο θα κινηθούμε για να αγκαλιάσουμε ολόκληρο το σύμπαν, αλλά ακόμα περισσότερο, θα επιδιώξουμε να αγκαλιάσουμε τον ίδιο το Δημιουργό και να γίνουμε ένα μαζί Του. Όταν πετύχουμε κάτι τέτοιο, θα έχουμε επιτέλους εκπληρώσει το σκοπό για τον οποίο δημιουργηθήκαμε.

Όταν πετύχουμε αυτό το στόχο, τότε και μόνον τότε το πνεύμα μας θα μπορέσει να βρει διαρκή και μόνιμη ευτυχία. Μέχρι εκείνη τη στιγμή, ό,τι κι αν κάνουμε, όποια ασχολία κι αν τραβήξει παροδικά το ενδιαφέρον μας, όσες επιθυμίες και προσδοκίες μας κι αν εκπληρωθούν, το πνεύμα δεν μπορεί να γνωρίσει πραγματική ανάπαυση και ηρεμία. Η ψυχή μας είναι μια σταγόνα του απείρου, του αιώνιου ωκεανού της πανσυνειδητότητας, απ' όπου άλλωστε ξεπήδησε, και τίποτα δεν μπορεί να της προσφέρει ικανοποίηση και πληρότητα, εκτός από το ίδιο το Άπειρο, την Πηγή απ' όπου προήλθε.

Όταν έχουμε προβλήματα με την υγεία μας, πηγαίνουμε στο γιατρό. Όταν πάλι μας καταδιώκουν εμμονές και νοητικά προβλήματα, στις μέρες μας, καταφεύγουμε σε ψυχαναλυτές και ψυχίατρους. Τραυματικές εμπειρίες που κάποτε βιώσαμε κι έχουν πια ξεχαστεί, ακόμη και τώρα μπορεί να έχουν ανεπανόρθωτες επιπτώσεις στη ζωή μας. Εντυπώσεις και βιώματα του παρελθόντος βυθίζονται στο υποσυνείδητο κι από το υποσυνείδητο στο ασυνείδητο. Πιθανότατα να μην έχουμε καμιά επίγνωση γι' αυτές, εντούτοις, δεκαπέντε ή είκοσι χρόνια αργότερα μπορεί να αποκρυσταλλωθούν σ' ένα στίχο ή να καθορίσουν με αποφασιστικό τρόπο την πορεία δράσης μας. Οι ψυχαναλυτές λοιπόν και οι ψυχίατροι μπορούν να μας βοηθήσουν να αντιληφθούμε τις θαμμένες και ξεχασμένες τώρα πια εντυπώσεις, που συνεχίζουν όμως, ακόμα και τώρα, να ποδηγετούν τη ζωή μας. Ενώ όμως υπάρχει κάποια θεραπεία για τις παθήσεις του σώματος και τις ασθένειες του νου, τι συμβαίνει με τις νόσους του πνεύματος; Σε ποιον πρέπει να στραφούμε όταν έχουμε προβλήματα;

Όταν συζητάμε στο γήινο επίπεδο για τη διεύρυνση της συνειδητότητάς μας, αυτό μεταφράζεται στο να βοηθάμε τους φτωχούς και τους εξαθλιωμένους, στο να παρέχουμε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στους αρρώστους και στους τραυματίες και στο να προσφέρουμε τροφή στους πεινασμένους. Μπορεί επίσης να επιδιώκουμε την οικονομική και επιστημονική πρόοδο, γιατί όπως πρεσβεύουμε, αν καταφέρουμε να δώσουμε λύση στις οικονομικές πληγές της χώρας μας ή να συνεισφέρουμε στην επιστημονική και τεχνολογική της πρόοδο, θεωρούμε ότι ακολουθούμε την πορεία της διεύρυνσης του εαυτού, αφού βάζουμε το εθνικό συμφέρον πάνω από τα στενά, ατομικά μας ενδιαφέροντα. Αν βοηθήσουμε να σταλεί στο διάστημα ένας δορυφόρος, ένας Σπούτνικ ή ένας Μάρινερ, θεωρούμε ότι ανήκουμε σε ευλογημένη ράτσα, αφού προάγοντας και στηρίζοντας την τεχνολογική πρόοδο της ανθρωπότητας, πιστεύουμε ότι οι άνθρωποι σ' ολόκληρη την υφήλιο, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τελικά θα επηρεαστούν και θα επωφεληθούν απ' αυτήν. Η αλήθεια όμως είναι ότι όλα τούτα περιορίζονται στο εξωτερικό επίπεδο και στην πράξη ελάχιστα αγγίζουν το πνεύμα. Η διεύ-

ρυνση αυτού του τύπου έχει την αξία της, αλλά δεν είναι αυτό που εννοούμε όταν λέμε διεύρυνση της συνειδητότητας του πνεύματος. Η διαδικασία της επέκτασης ή της διεύρυνσης της πνευματικής συνειδητότητας αρχίζει, μόνον όταν μας βγάλει ο δρόμος μας στα πόδια ενός πνευματικού Ειδήμονα, ο οποίος έχει φτάσει στην πραγμάτωση της πνευματικής Του ταυτότητας κι έχει γίνει ένα με το Δημιουργό. Το να μιλάμε γι' αυτό σαν να ήταν κάτι για το οποίο εμείς οι ίδιοι μοχθήσαμε κι εμείς οι ίδιοι καταφέραμε να το βρούμε είναι αυταπάτη. Ο Ειδήμονας είναι εκείνος που με τη θεία ακτινοβολία του λύνει τα μάγια που μας κρατούν δεμένους στον κόσμο, κι από εκείνη την ημέρα και στο εξής θα λέγαμε ότι αρχίζει η ίαση της πνευματικής μας ασθένειας.

Ο Διδάσκαλος μας φέρνει κοντά Του και στη συνέχεια μας προσφέρει τη μύηση, δίνοντάς μας κατ' αυτόν τον τρόπο μια ιδέα της θείας δόξας, όταν μας συνδέει με το Φως και τον Ήχο του Θεού. Αυτή η πρώτη επαφή είναι το κεφάλαιο εκκίνησης που μας το χορηγεί, για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε, και είναι αποτέλεσμα της χάρης Του και όχι κάποιο κεκτημένο δικαίωμά μας. Όταν λοιπόν το εισπράξουμε, πρέπει να στρωθούμε στη δουλειά. Οφείλουμε να κοπιάσουμε και να μοχθήσουμε σκληρά, προκειμένου να ακολουθήσουμε τα διδάγματά Του. Το δώρο του Νάαμ δε μας εξασφαλίζει από μόνο του τη σωτηρία. Ο Διδάσκαλος μάς μαθαίνει τη σπουδαιότητα της αλήθειας και τη βασική αρχή της *αχίμσα*, της μη βίας δηλαδή. Μας εξηγεί με κάθε τρόπο πόσο απαραίτητο είναι να έχουμε γερές ηθικές βάσεις στη ζωή μας, κι όσο πιο σκληρά αγωνιζόμαστε να γίνουμε δεκτικοί στη χάρη Του, Εκείνος είναι πάντοτε παρών, για να μας βοηθήσει και να μας ενθαρρύνει. Η ματιά της χάρης Του μας δίνει τη δύναμη, το σθένος και την ορμή να συνεχίσουμε, ανεξάρτητα από τις πιέσεις που μας ασκεί ο κόσμος. Από καιρό σε καιρό μάλιστα, όταν βλέπει τις προσπάθειές μας να χαλαρώνουν, μας εφοδιάζει εκ νέου με τη χάρη Του και μας βοηθάει να τραβήξουμε μπροστά.

Έχω αναφερθεί συχνότατα σ' αυτή τη διαδικασία δράσης-αντίδρασης, ή με άλλα λόγια, στη σχέση της χάρης από τη μεριά του Διδασκάλου και της προσπάθειας εκ μέρους του μαθητή, την οποία έχω παρομοιάσει με μικρά τόξα που είναι αλληλένδετα και αλληλοσυμπληρώνονται. Καθώς, λοιπόν, το ένα αρχίζει να γεννάει το άλλο και να μεγαλώνει, το πνεύμα μαθαίνει να αυτοσυγκεντρώνεται στην έδρα της ψυχής και σταδιακά ανυψώνεται. Όσο περισσότερο διεισδύει εσωτερικά και διασχίζει προοδευτικά το γαλαξία των άστρων, το φεγγάρι και τον ήλιο, καταλήγει να φτάσει στα ιερά πόδια της αστρικής μορφής του Διδασκάλου. Η φωτεινότητα και η λαμπρότητα αυτής της μορφής είναι τόσο μεγάλη, που μένουμε άναυδοι. Η ομορφιά, ακόμα και η επίγεια ομορφιά, όπως όλοι γνωρίζουμε, ασκεί στον καθένα μας έναν ακαταμάχητο μαγνητισμό. Η ομορφιά όμως που συναντάμε εσωτερικά, ο μαγνητισμός της Θείας Ομορφιάς, υπερβαίνει όλα όσα ξέρουμε εδώ στη γη. Μας έλκει και μας μαγνητίζει, αλλά ακόμα πιο πολύ μας τραβάει κοντά της και μας απορροφάει μέσα της. Όπως έγραψα σε κάποιο μου ποίημα:

Όταν η ομορφιά της ματιάς μου συνέλαβε την ομορφιά του Αγαπημένου,
Έγινε ακόμα πιο θελκτική και ακαταμάχητη.

Όταν απορροφηθούμε κατ' αυτόν τον τρόπο στη Θεία Ομορφιά, ολοκληρώνεται η πρώτη φάση του μακρινού ταξιδιού μας. Μόλις φτάσουμε σ' αυτό το στάδιο, παίρνουμε για πρώτη φορά μια πρόγευση της αληθινής ευτυχίας. Σημειώστε προσεκτικά τα λόγια μου: Σε αυτό το στάδιο δε φτάνουμε στην απώτατη μορφή ευτυχίας, παρά μόνον παίρνουμε μια πρόγευση της φύσης της. Το τμήμα του μονοπατιού, όπου ο ρόλος που διαδραματίζει η προσπάθειά μας είναι κρίσιμος, έχει πλέον ολοκληρωθεί. Ο Διδάσκαλος, έχοντας εκδηλωθεί μέσα μας, είναι πλέον ο συνεχής σύντροφος και καθοδηγητής μας. Όπως το λέμε στην Ινδία, μας παίρνει στην αγκαλιά Του, και όπως το λέμε στη Δύση, μας παίρνει κάτω από τα φτερά του. Συνεχίζει, λοιπόν, να προχωράει μαζί μας από φάση σε φάση, από στάδιο σε στάδιο κι από επίπεδο σε επίπεδο και δεν πρόκειται να ησυχάσει, μέχρι να μας παραδώσει στο Σατ Πουρούς, στον Άμεμπτο και Απόλυτο Θεό, στον Αληθινό μας Κύριο. Αλλά κι από κει συνεχίζει ακόμα παραπέρα και μας οδηγεί στα βασίλεια επέκεινα, μέχρι να μας οδηγήσει στην απόλυτη συγχώνευση με το Ανώνυμο και Άμορφο Απόλυτο και τότε αποκτάμε τελικά την απόλυτη ευτυχία που είναι ακατάληπτη και δε γνωρίζει τέλος. Υπάρχει συμπερασματικά ένας και μόνον ένας τρόπος να λύσουμε μια για πάντα το πρόβλημα της δυστυχίας.

Το πνεύμα δε γνωρίζει ανάπαυση και ηρεμία, μέχρις ότου να γίνει ένα με την Πηγή του. Αντί, λοιπόν, να αναζητάμε τα μονοπάτια που οδηγούν στην ικανοποίηση των επίγειων επιθυμιών μας, επιβάλλεται να αντιληφθούμε αυτή τη θεμελιώδη αλήθεια. Μόλις την αναγνωρίσουμε, θα μας καταλάβει μια διαρκώς αυξανόμενη λαχτάρα για το Θεό. Είναι αλήθεια πως, όταν ο Θεός έφερε σε ύπαρξη το σύμπαν, δημιούργησε παράλληλα κι αυτές τις καταστάσεις πόνου και οδύνης. Για πείτε μου, όμως, δεν είναι ο θρήνος και οι οδύνες μας ένα άλλο όνομα για τον αποχωρισμό μας από τον Κύριο; Ο Γκαλίμπ, ο μεγάλος Ούρδος ποιητής, ισχυρίστηκε κάποτε:

Όταν δεν υπήρχα, ήμουν Θεός.
Αν ποτέ δεν είχα υπάρξει, θα εξακολουθούσα να είμαι Θεός.
Είναι αναπόδραστο γεγονός της ύπαρξης,
μιας ύπαρξης που με κατέστρεψε τελείως.
Είναι σίγουρο, οι ουρανοί δε θα 'χαν ξεπέσει,
αν εγώ ποτέ δεν υπήρχα.

Αν όμως ο Κύριος, με το να μας στείλει κάτω στη δημιουργία, μας καταδίκασε στον πόνο και στη δυστυχία, είναι επίσης γεγονός ότι έχει δεσμευτεί να μας ακούει όταν Τον θυμόμαστε. Όπως δήλωσε κάποτε και ο Γκουρού Γκομπίντ Σινγκ: *«Αληθώς σας λέω, ο Κύριος ακούει την κραυγή που βγαίνει από την*

καρδιά ενός μυρμηγκιού, προτού φτάσει στ' αυτιά Του η κλαγγή του ελέφαντα». Αν η κραυγή της ψυχής αναδυθεί από τα ενδότερα βάθη της καρδιάς, ο Θεός είναι αδύνατο να αντισταθεί. Αποδέχεται τις αδυναμίες της εύθραυστης σάρκας, ντύνεται με τα άμφια της βρομιάς κι έρχεται ανάμεσά μας με τη μορφή ενός αγίου. Ο ίδιος Αυτοπροσώπως μας βάζει στο Δρόμο και η χάρη, η ευσπλαχνία και η αγάπη Του, βήμα το βήμα, στάδιο το στάδιο, μας οδηγούν και πάλι κοντά Του. Όπως έχει πει και ο Φαΐζ, ο μεγάλος ποιητής:

Είμαι βυθισμένος στη δυστυχία, και η θλίψη που μου πρόσφερες
έγινε πλέον η αποστολή της ζωής μου.
Μπορεί και να με ξέχασες, μα εγώ διαρκώς Σε ευχαριστώ
για την αγωνία, που είναι το δικό Σου δώρο σ' εμένα.

Αυτός ο κόσμος μπορεί να μοιάζει μ' ένα πέπλο θλίψης, ένα βαλτότοπο στον οποίο διαρκώς μας τυλίγουν αμέτρητοι σωματικοί και νοητικοί πόνοι και αγωνίες, ένας τόπος στον οποίο μοιάζει να υποφέρουμε συνεχώς από μια περίεργη πνευματική μελαγχολία. Η μεγαλύτερη όμως ευλογία που μας πρόσφερε ο Θεός με το έλεός Του, όταν μας έστειλε εδώ κάτω, ήταν ότι μας αρνήθηκε σ' αυτή τη ζωή το δώρο της αληθινής και μόνιμης ευτυχίας, και ακριβώς γι' αυτό το λόγο, επειδή ποτέ δεν είμαστε τελείως ευτυχισμένοι, πάντοτε μας κυριεύει η λαχτάρα, η οποία είναι το μέσο που χρησιμοποιεί ο Θεός, για να μας πάρει κοντά Του. Ας αγκαλιάσουμε λοιπόν τους τρόπους του Κυρίου, αντί συνεχώς να παραπονιόμαστε κι ας ευγνωμονούμε το Θεό για τις μεθόδους Του. Το κεφάλι υποκλίνεται μόνο σ' έναν Κύριο, κι αφού βρήκαμε το Διδάσκαλό μας, ας σταματήσουμε να προσκυνάμε τις επίπονες εργασίες και τα θέλγητρα αυτού του κόσμου. Ας πιεστούμε να προχωρήσουμε, για να μπορέσουμε να δούμε να ανθίζει εδώ και τώρα, σ' αυτή τη ζωή, η διαχρονική εσωτερική γαλήνη και έκσταση, που είναι το εκ γενετής δικαίωμά μας.

Περηφάνια και Ματαιοδοξία

Στην αντίπερα όχθη με ασφάλεια έφτασαν
οι ποταποί και καταφρονεμένοι.
Όμως πολλοί που για το «τζάκι» τους καμάρωναν,
ναυάγησαν στο δρόμο και πνίγηκαν.

Τούλσι Σαχίμπ

Οι Άγιοι έρχονται, για να μοιραστούν μαζί μας την αστείρευτη σοφία τους. Ο καθένας το διατύπωσε με δικά του λόγια, αλλά το μήνυμα που μας φέρνουν για αυτογνωσία και Θέωση είναι παντοτινά το ίδιο. Όποιος σκοπεύει να ακολουθήσει το δρόμο που οδηγεί πίσω στο Δημιουργό, δεν μπορεί να τρέφει φρούδες ελπίδες επιτυχίας, αν δεν καλλιεργήσει και δεν αναπτύξει την αρετή της ταπεινότητας. Οι γραφές αναφέρονται σε πέντε θανάσιμους εχθρούς: τον πόθο, το θυμό, την απληστία, την προσκόλληση και την περηφάνια ή τον εγωισμό, οι οποίοι συνεργάζονται μεταξύ τους και βρίσκουν τρόπους με τους οποίους διαρκώς μας απομακρύνουν από την επίτευξη του πνευματικού μας στόχου και μας στερούν το νέκταρ της αιώνιας ζωής. Καλούμαστε, λοιπόν, να αντιπαλέψουμε και τους πέντε, αφού ο καθένας είναι από μόνος του αρκετά δυνατός και μπορεί να μας κάνει να ξεστρατίσουμε και να πάρουμε λάθος δρόμο.

Σ’ αυτή τη στροφή, ο Τούλσι Σαχίμπ αναφέρεται στο τελευταίο από τα πέντε θανάσιμα αμαρτήματα, την περηφάνια ή τη ματαιοδοξία. Το εγώ είναι ένα εμπόδιο που δύσκολα ξεπερνιέται. Ο καθένας μας, ανεξάρτητα από τη θέση του, νιώθει περήφανος για διάφορα πράγματα. Κάποιοι νιώθουν περήφανοι για την καταγωγή τους, άλλοι για την εμφάνισή τους, ενώ υπάρχουν κι εκείνοι που καμαρώνουν για τα πλούτη τους, την εξουσία τους, την κοινωνική τους θέση ή την ευφυΐα τους. Το εγώ που νιώθουμε μέσα μας είναι τόσο ισχυρό, ώστε, ακόμα κι όταν προσπαθούμε να το υπερβούμε, παραμένουμε σκλάβοι του. Όπως είπε κι ένας χαρακτήρας του Σαίξπηρ για το Βρούτο, στον «Ιούλιο Καίσαρα»: *«Κολακεύεται περισσότερο, όταν λένε ότι δεν υποκύπτει στην κολακεία»*. Είναι γεγονός ότι οι πιο ευγενείς και καλλιεργημένοι άνθρωποι παγιδεύονται πιο εύκολα όταν κάποιος, θέλοντας να τους εκμεταλλευτεί, εξάρει την ταπεινότητα και την αποστροφή τους προς την κολακεία. Οι ίδιοι κατά βάθος γνωρίζουν ότι κάτι τέτοιο δεν είναι αλήθεια. Αρκεί να τους κάνετε αυτό το κομπλιμέντο και θα δείτε πώς φουσκώνουν τα στήθη τους και λάμπουν από αυταρέσκεια.

Στην Ινδία, η περηφάνια της καταγωγής δομήθηκε στο ίδιο το ταξικό της σύστημα. Οι άνθρωποι λένε ότι η κάστα των Βραχμάνων γεννήθηκε από το στόμα του θεού Βράχμα, η κάστα των Κσατρίγιας γεννήθηκε από τα μπράτσα του Βράχμα, η κάστα των Βαΐσας από τον αφαλό του και η κάστα των Σούντρας, οι

παρίες, από τα πόδια του. Κι όμως, αν κοιτάξουμε ένα νεογέννητο παιδί, ο Θεός δε φαίνεται να δημιούργησε με διαφορετικό τρόπο το βρέφος που γεννήθηκε σε οικογένεια Βραχμάνων, Κσατρίγιας, Βαΐσας ή Σούντρας. Ο Θεός μας στέλνει στον κόσμο έχοντας όλοι τα ίδια γνωρίσματα, χωρίς να δημιουργεί καμιά μορφή διάκρισης. Όταν ανοίγουμε τα μάτια μας σ' αυτό τον κόσμο, δε φοράμε ταμπέλες που να μας διαφοροποιούν εξαιτίας της κοινωνικής μας τάξης, του χρώματος και του θρησκεύματός μας. Αυτές οι ταμπέλες μπαίνουν από εμάς τους ίδιους, για να βάλουμε διαχωριστικές γραμμές μεταξύ μας, κι έτσι απομακρύνεται και αποξενώνεται ο ένας από τον άλλο. Όλοι δημιουργηθήκαμε κατ' εικόνα του Θεού. Δυστυχώς όμως δε χάνουμε χρόνο και με περίσσια σπουδή υψώνουμε τείχη μεταξύ των αδελφών μας, αντρών και γυναικών. Ο σκοπός του καθενός από τα πέντε θανάσιμα αμαρτήματα* είναι να μας στερήσει την αθάνατη κληρονομιά μας.

Αυτά τα πάθη τρέφονται από το νου, ο οποίος μοιάζει πραγματικά με τη Λερναία Ύδρα. Ο Κρίσνα, όπως λέει η παράδοση, υπόταξε τον χιλιοκέφαλο όφη υπό τους ήχους της φλογέρας του. Ο χιλιοκέφαλος όφις δεν είναι άλλος από το νου. Ο νους έχει αναρίθμητα πρόσωπα κι όταν νομίζουμε ότι εξολοθρέψαμε ή αποφύγαμε κάποιο απ' αυτά, ένα νέο πρόσωπο πετιέται και πάλι, για να μας υποτάξει. Και μόνον ο εγωισμός μπορεί να εκδηλωθεί με χίλιους διαφορετικούς τρόπους. Κάθε μορφή εγωισμού είναι εκ διαμέτρου αντίθετη από την πνευματικότητα. Εγκλωβισμένοι στις θηλιές του νου, αιχμάλωτοι του εγωισμού και της ματαιοδοξίας, πώς μπορούμε να ξεκινήσουμε το ταξίδι της επιστροφής μας;

Πού βρίσκει χώρο να αναπτυχθεί η περηφάνια και η ματαιοδοξία; Πολλοί καμαρώνουμε, επειδή είμαστε Κσατρίγιας, απόγονοι δηλαδή μεγάλων πολεμιστών και βασιλιάδων. Άλλοι καμαρώνουμε, επειδή είμαστε Βραχμάνοι, επειδή ανήκουμε δηλαδή στην ανώτερη από τις τέσσερις κάστες. Έχουμε όμως ποτέ αναρωτηθεί τι σημαίνει πραγματικός Βραχμάνος; Βραχμάνος αποκαλείται όποιος έχει φτάσει στο επίπεδο του Μπράχμα, ή με άλλα λόγια, κάποιος που έχει υπερβεί το φυσικό και το αστρικό επίπεδο και έχει φτάσει, αλλά και κατακτήσει, το αιτιατό επίπεδο. Πώς λοιπόν μπορούμε να αυτοαποκαλούμαστε Βραχμάνοι, όταν δεν έχουμε υπερβεί ούτε καν τη σωματική συνειδητότητα;

Το ελάττωμα του εγωισμού και της ματαιοδοξίας είναι το πιο δύσκολο να ξεπεραστεί. Είναι σαν κεραυνός που καίει τα πάντα. Παρατηρώ με λύπη μου ότι ανάμεσα στους συνομήλικούς μου μόλις και μετά βίας υπάρχουν άνθρωποι που αναγνωρίζουν το χρέος τους απέναντι στους γονείς ή στους δασκάλους τους. Η ανάγκη του ανθρώπου να επιβληθεί είναι τόσο ισχυρή, ώστε, αν παραδεχτούμε ότι πήραμε τις βάσεις ή αποκτήσαμε αρετές εξαιτίας αυτών που μάθαμε από κάποιον μεγαλύτερο ή από κάποιον που αφιέρωσε χρόνο και κόπο να μας εκπαιδεύσει, νομίζουμε ότι θα μας εκμεταλλευτούν. Τι μπορεί να είναι πιο καταλυτικό εκτός από την αλήθεια; Σε όλη μας τη ζωή μαθαίνουμε διαρκώς καινούρια πράγματα από τους άλλους. Γιατί, λοιπόν, διστάζουμε να αναγνωρίσουμε αυτή την αλήθεια; Μοιάζει σαν να προσποιούμαστε ότι φυτρώσαμε από μόνοι μας.

Στη ζωή, όταν επιθυμούμε να αριστεύσουμε σ' ένα δεδομένο τομέα, απευθυνόμαστε σε μια αυθεντία του χώρου έρευνάς μας. Αν επιθυμούμε να γίνει κτήμα μας κάποια από τις επιστήμες, απευθυνόμαστε στον πλέον καταρτισμένο καθηγητή που μπορούμε να βρούμε. Αν λοιπόν ο συγκεκριμένος καθηγητής έχει την απαιτούμενη πείρα και γνώση του αντικειμένου του, το μόνο που δεν μας νοιάζει είναι αν ανήκει στην κάστα των Βραχμάνων, των Κσατρίγιας, των Βαΐσας ή των Σούντρας. Αδιαφορούμε αν είναι Ινδουιστής, Χριστιανός, Μουσουλμάνος, Εβραίος ή Σιχ. Αυτό που κυριαρχεί στη σκέψη μας είναι η ευχέρεια και η άνεση που έχει ο καθηγητής στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Σε ό,τι αφορά τα πνευματικά ζητήματα, εκείνο που έχει αξία είναι το χάρισμα της αγάπης. Αν συναντήσουμε έναν άγιο, εκείνος επιδεικνύει μια μορφή αγάπης που δεν έχει όμοιά της σ' αυτόν τον κόσμο, μια αγάπη που μας συγκλονίζει. Όπως λέγεται, η αγάπη είναι η ίδια η βάση του μονοπατιού της πνευματικότητας.

Συζητώντας για την αγάπη, οι αναλυτές αναφέρονται σε διάφορα στάδια. Το πρώτο είναι όταν τραβάμε την προσοχή κάποιου ή όταν μας γοητεύει η εμφάνισή του. Με τον καιρό, όσο περισσότερο απορροφιόμαστε στη μορφή και στο παρουσιαστικό του, αρχίζουμε να λαχταράμε τη συνάντηση με το αντικείμενο που τράβηξε την προσοχή μας, το οποίο φαντάζει στα μάτια μας θελκτικό, σαγηνευτικό και πανέμορφο. Όσο η λαχτάρα μας μεγαλώνει, η έντασή της αυξάνεται και μας είναι δύσκολο να αποχωριστούμε το αντικείμενο του έρωτά μας. Όσο το μυαλό και η καρδιά μας βυθίζεται μέσα του, δάκρυα αρχίζουν να αναβλύζουν από τα μάτια μας, μαλακώνοντας και λιώνοντας τη σκληρή μας καρδιά. Όμως, αυτά τα αρχικά στάδια της αγάπης είναι δέσμια της επιθυμίας. Η πνευματική αγάπη οφείλει να τα υπερβεί και το επόμενο στάδιο μας φέρνει σ' ένα σημείο που ο έρωτάς μας παίρνει πλατωνικό χαρακτήρα. Αναπολούμε τον Αγαπημένο, κι αυτή η σκέψη αρκεί, για να μας προσφέρει κάποια παρηγοριά και ανακούφιση. Η στενή επαφή με το Διδάσκαλο σε φυσικό επίπεδο δεν είναι από μόνο του κάτι καθοριστικό και καταληκτικό. Όσο κάποιος προοδεύει και συγχωνεύεται με τον Πολυαγαπημένο, με το Θεό, η αληθινή αγάπη αρχίζει επιτέλους να παίρνει σάρκα και οστά. Όταν αυτή η μορφή αγάπης γίνει πραγματικότητα, αποκτά επιτέλους τις αληθινές της διαστάσεις. Η αγάπη είναι κάτι ανόθευτο, είναι αμιγές και αγνό πνεύμα. Σ' έναν κόσμο που τα πάντα φθείρονται και πεθαίνουν, η αγάπη είναι αθάνατη και αναλλοίωτη.

Οι Διδάσκαλοι δεν είναι κύριοι μόνον της αγάπης αλλά και της πειθαρχίας. Αν οι μαθητές είναι αμελείς και απρόσεκτοι και μοιάζουν να πλήττονται από την περηφάνια ή από κάποιο άλλο ελάττωμα, οι Διδάσκαλοι μπορούν να γίνουν πολλοί αυστηροί, έτσι ώστε οι μαθητές τους να μάθουν πώς να ξεπερνούν τις αδυναμίες τους. Δεν υπάρχει ίχνος μοχθηρίας ή κακεντρέχειας σε ό,τι κάνει ο Άγιος, και τη στιγμή που ο αφοσιωμένος συνειδητοποιεί τα λάθη του και επιστρέφει αναπτερωμένος στο σωστό δρόμο, ο Διδάσκαλος τον δέχεται κοντά Του με υπερδιπλάσια αγάπη και χάρη. Γνωρίζω από προσωπική εμπειρία πόσο αυστηρός μπορεί να γίνει μαζί μας ο Διδάσκαλος, μόνο και μόνο για το καλό μας. Ποιος μπορεί να συγκριθεί με το Σαντ Κιρπάλ Σινγκ σε αγάπη και χάρη;

Το ίδιο του το όνομα, «Κιρπάλ», σημαίνει ευσπλαχνία και συμπόνια. Κι όμως, όταν οι περιστάσεις το απαιτούσαν, μπορούσε να γίνει πολύ αυστηρός σε θέματα πειθαρχίας. Όταν ήμουν νέος, θυμάμαι κάποτε που του παραπονέθηκα πως, όταν οι άλλοι κατάφερναν κάτι, εκείνος τους επαινούσε και τους επιδοκίμαζε, ενώ όταν πετύχαινα εγώ κάτι, έμοιαζε να περνάει απαρατήρητο. Για να γίνω πιο σαφής, δε με καλούσε να μου δείξει πόσο πολύ εκτιμούσε ό,τι έκανα, σε αντίθεση με τη στάση που κρατούσε απέναντι στους άλλους. Μόλις το άκουσε, γύρισε προς το μέρος μου και μου είπε: *«Κοίταξε να δεις Ντάρσαν. Τους άλλους τους κρίνω με βάση τα δικά τους κριτήρια, εσένα όμως σε κρίνω με βάση τα δικά μου»*.

Συμπερασματικά, όταν πηγαίνουμε στα ιερά πόδια ενός Διδασκάλου, πρέπει να πηγαίνουμε με απόλυτη ταπεινότητα. Δεν πρέπει να αφήνουμε χώρο να παρεισφρήσει η ματαιοδοξία. Αν επιθυμούμε να επιστρέψουμε στην Πηγή μας, θα πρέπει να ξεχάσουμε την περηφάνια που νιώθουμε για την κοινωνική μας τάξη, την καταγωγή, τον πλούτο και την εξουσία μας.

Ο Γάμος της Ψυχής με Το Θεό

Με όποιον κι αν έφτασες στα πόδια Του τρόπο,
Αν και μία έστω φορά τη ζωή σου στη ζωή του έδεσες,
Δίχως να ρωτήσει αν αληθινός είσαι για κάλπικος,
κοντά Του σε δέχεται, όπως κι αν είσαι.

Τούλσι Σαχίμπ

Η άπειρη Χάρη ενός Αγίου είναι ένα θέμα που διαρκώς επαναλαμβάνεται στα ξεσπάσματα των μυστών. Σε αυτούς τους στίχους, ο Τούλσι Σαχίμπ υμνεί την απαράμιλλη γενναιοδωρία του Διδασκάλου. Αν μόνο ζέψουμε τη ζωή μας στο άρμα του Αγίου, εκείνος θα μας λούσει στα πλούτη και στους θησαυρούς Του, χωρίς να εξετάσει τα ελαττώματα και τις αδυναμίες μας.

Ο ποιητής αντλεί τις παραστάσεις του από την τελετή του γάμου. Σε πολλά μέρη της βόρειας Ινδίας, όταν γίνεται γάμος, η νύφη κρατάει τη μια άκρη από ένα μακρύ, εξαιρετικής ποιότητας ύφασμα, ενώ ο γαμπρός το κρατάει από την άλλη. Το ύφασμα συμβολίζει την ένωση με τα δεσμά του γάμου. Ο γάμος στην Ινδία γενικά θεωρείται ιερό μυστήριο. Επικρατεί η πίστη ότι δυο άνθρωποι έρχονται μαζί, επειδή είναι θέλημα Θεού, ενώ η εξωτερική τελετή μεταξύ συγγενών και φίλων είναι απλώς το επισφράγισμα της ένωσης που συντελέστηκε στους ουρανούς. Όμως ο δεσμός αυτός είναι πρωτίστως σωματικός και, όπως όλα τα πράγματα στο φυσικό κόσμο, υπόκειται στο χρόνο. Με το πέρασμα του χρόνου, φτάνει κάποτε η ώρα που το χέρι του θανάτου χωρίζει τον άντρα από τη γυναίκα.

Οι άγιοι όμως αναφέρονται σε ένα άλλο είδος γάμου, ένα γάμο που δεν ανήκει στη φύση αυτού του κόσμου. Αναφέρονται στην ένωση της ψυχής με την Υπερψυχή. Είναι μια ένωση που υπερβαίνει τα όρια του χώρου και του χρόνου και είναι ένας γάμος που, μόλις πραγματοποιηθεί, διαρκεί για πάντα. Όπως το εκφράζει και η Μίρα Μπάι:

Νιώθω πια παντοτινή πληρότητα,
γιατί παντρεύτηκα τον αθάνατο Κύριο.

Σύμφωνα με τους άγιους και τους μύστες, ο γάμος του πνεύματος με το Δημιουργό του είναι ο μόνος αληθινός γάμος και οι γάμοι στους οποίους παρευρισκόμαστε στη γη είναι μια αχνή σκιά του πραγματικού μυστηρίου. Όταν ο Θεός δεχτεί να ενωθούμε μαζί Του, δεν εξετάζει τα ελαττώματα, τις αδυναμίες και τους περιορισμούς μας. Ο Ίδιος είναι Πάναγνος και Πάμφωτος και δεν είμαστε

άξιοί Του. Ωστόσο, ακόμη κι έτσι, η έκταση της αγάπης και της χάρης Του είναι τόσο μεγάλη, ώστε μας οδηγεί μέχρι την Κατοικία Του. Όποια κι αν είναι τα καρμικά μας χρέη, όσο ανεπαίσχυντες κι αν είναι οι αμαρτίες που διαπράξαμε ή τα λάθη που οφείλονται στις παραλήψεις μας, Εκείνος μας συγχωρεί, και με αυτό τον τρόπο μας δίνει τη δυνατότητα να ξεκινήσουμε μια καινούρια ζωή. Ο γάμος με τον αθάνατο Κύριο είναι στην πραγματικότητα ο αληθινός στόχος κάθε ύπαρξης, όμως αυτό μπορεί να γίνει αντιληπτό μόνο στην ανθρώπινη μορφή. Να γιατί όλες οι μεγάλες θρησκευτικές παραδόσεις του κόσμου θεωρούν την ανθρώπινη γέννηση ως το επιστέγασμα και την κορωνίδα της δημιουργίας. Είμαστε στ' αλήθεια απίστευτα τυχεροί που γεννηθήκαμε στην ανθρώπινη μορφή. Ας μην αφήσουμε, λοιπόν, ανεκμετάλλευτη αυτή τη χρυσή ευκαιρία που μας παρουσιάζεται, προκειμένου να επιδιώξουμε την επίτευξη του σκοπού της ύπαρξής μας. Όμως, όπως οι γήινοι γάμοι πραγματοποιούνται πρώτα στους ουρανούς, το ίδιο ισχύει και για το θείο γάμο της ψυχής με το Δημιουργό της. Πώς μπορούν τα απολωλότα πρόβατα να βρουν ποτέ το Βοσκό τους; Πρέπει λοιπόν ο ίδιος ο Βοσκός να ψάξει για τα χαμένα του πρόβατα. Όταν ο θείος Βοσκός, ο θείος Ποιμένας, εμφανίζεται στη γη, ξέρει ποια πρόβατα Τού ανήκουν και ποια όχι. Δεν ισχύει απλώς και μόνον ότι κάποιες ψυχές είναι προκαθορισμένο να λυτρωθούν σε μια δεδομένη ζωή. Ο Άγιος έχει την εξουσία να χορηγεί ο ίδιος το υπέρτατο δώρο της σωτηρίας. Έχει τη δύναμη, αν έτσι κρίνει, να μεσολαβήσει για μια ψυχή που δεν έχει έρθει ακόμα η ώρα της και να εξασφαλίσει την τελική της σωτηρία. Έχοντας ενωθεί με το Θεό, βοηθάει και τους άλλους να πετύχουν τον ίδιο στόχο.

Το μονοπάτι του θείου γάμου είναι το μονοπάτι της αγάπης. Ακριβώς όπως και στους γάμους σε εγκόσμιο επίπεδο υπάρχουν τελετές και τοπικά ήθη και έθιμα, με ανάλογο τρόπο και ο θείος γάμος επισφραγίζεται με την τελετή τη μύησης. Στη μύηση, ο Διδάσκαλος μας συνδέει με το Λόγο, με το Νάαμ ή Σαμπτ, με το θείο Ηχητικό Ρεύμα. Μας διδάσκει πώς να υψωνόμαστε πάνω από τη σωματική συνειδητότητα και μας δίνει μια άμεση εμπειρία της δημιουργικής Δύναμης του Θεού, μια εμπειρία του εσωτερικού Φωτός και Ήχου. Όσο περισσότερο χρόνο αφιερώνουμε στις πνευματικές μας ασκήσεις και ζούμε με ηθικό και ενάρετο τρόπο, τόσο πιο γρήγορα θα προχωρήσουμε προς το στόχο της αυτογνωσίας και της Θέωσης. Όσο προοδεύουμε, ο Διδάσκαλος μας καθοδηγεί και σαν έμπειρος πιλότος μας περνάει από επίπεδο σε επίπεδο: από το φυσικό στο αστρικό, στο αιτιατό και στο υπεραιτιατό, και δεν πρόκειται να ησυχάσει ωσότου μας οδηγήσει στο πνευματικό βασίλειο του Σατς Καντ, μέσα στην αγκαλιά του Δημιουργού. Εκεί το ταξίδι μας φτάνει πια στο τέλος του και αρχίζει μια πορεία συγχώνευσης, όπου το «εγώ» και το «Εσύ» προοδευτικά εξανεμίζονται και τελικά γίνονται ένα. Εκεί δεν υπάρχει δημιούργημα και Δημιουργός, ηλιαχτίδα και Ήλιος, σταγόνα και Ωκεανός, αφού όλα έχουνε γίνει ένα.

Πόσο ευλογημένοι είμαστε στ' αλήθεια που γεννηθήκαμε άνθρωποι! Ο υπέρτατος στόχος της ζωής μπορεί να επιτευχθεί μονάχα στο ανθρώπινο σώμα. Γιατί να τον μεταθέτουμε στο άγνωστο μέλλον; Γιατί να μην στρέψουμε όλες

μας τις προσπάθειες, όλο μας τον κόπο και το μόχθο, όλες μας τις δυνάμεις προς την επίτευξη αυτού του στόχου τώρα, έτσι ώστε να τον πετύχουμε στη διάρκεια τούτης της ζωής; Ο ίδιος ο Κύριος βρίσκεται μέσα μας και, αν είμαστε διατεθειμένοι να αφοσιωθούμε ολόψυχα στον αγώνα να Τον ανακαλύψουμε, είναι βέβαιο ότι θα το πετύχουμε.

